

RSI PROMONIT – Rozwój Regionalnej Strategii Innowacji
Województwa Świętokrzyskiego poprzez promocję i monitoring

Analiza wyników monitorowania rozwoju Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego

Opracowanie i wydanie raportu zostało sfinansowane ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego i budżetu państwa w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego

Opracowanie i wydanie raportu zostało sfinansowane ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego i budżetu państwa w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego

Recenzenci:

dr Marek Leszczyński

prof. dr hab. Zbigniew Olesiński

Redakcja naukowa:

dr Paulina Nowak, dr Dorota Miłek, dr inż. Bożena Kaczmarska

Redakcja techniczna:

mgr inż. Anna Sobura

Kierownictwo Projektu:

dr inż. Artur Bartosik – Koordynator Projektu – Lider Projektu – ŚCITT

mgr inż. Anna Sobura – Koordynator Projektu od 01.12.2007r.– Lider Projektu - ŚCITT

prof. dr hab. Krzysztof Grysa - Kierownik - Lider Projektu Projektu - ŚCITT

dr Zdobychaw Kuleszyński – Kierownik Projektu Partner I - WSEiP

dr Danuta Gierulska – Kierownik Projektu Partner II PŚ

mgr Wiesław Czepiel – Kierownik Projektu Partner III SIPH

ISBN 978-83-85953-42-5

Wydanie I. Kielce 2008

Wydawcy:

Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp.z o.o.

Oficyna Poligraficzna Apla

Spis treści

Wstęp	5
Rozdział 1 Założenia projektu Rozwój Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego poprzez promocję i monitoring „RSI PROMONIT”	9
1.1 Cele projektu	9
1.2 Metodyka badań	14
Rozdział 2 Monitoring systemu edukacji kształtującego postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze	21
2.1 Wprowadzenie	21
2.2 Charakterystyka badanych jednostek	23
2.2.1 Szkoły wyższe	23
2.2.2 Szkoły średnie	25
2.2.3 Instytucje szkoleniowe	27
2.2.4 Szkoły językowe	29
2.3 Badania w zakresie upowszechniania technologii informacyjnych w procesach edukacyjnych	38
2.3.1 Ocena jakości kształcenia związana z upowszechnianiem ICT	39
2.3.2 Ocena stopnia kształtowania przez jednostki edukacyjne postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych	44
2.3.3 Ocena stopnia wykorzystywania technologii informacyjnych na poszczególnych stopniach kształcenia, w nauczaniu różnych przedmiotów	45
2.3.4 Ocena współpracy badanych jednostek edukacyjnych z innymi jednostkami	48
2.3.5 Aspekt europejski w edukacji	56
2.4 Badania w zakresie rozwoju form działalności gospodarczej w trakcie edukacji	57
2.4.1 Charakterystyka ankietowanych	57
2.4.2 Cechy kapitału ludzkiego kształtujące aktywność przedsiębiorczą lokalnej społeczności	58
2.4.2.1 Czynniki kształtujące postawy otwarte i przedsiębiorcze	59
2.4.2.2 Samoocena umiejętności wykorzystywania narzędzi informatycznych (wskaźnik wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych)	61
2.4.2.3 Samoocena znajomości języków obcych	65
2.4.3 Podejmowanie pracy podczas studiów	66
2.4.4 Ocena jakości kształcenia w odniesieniu do potrzeb rynku pracy	71
2.5 Badania w zakresie rozwoju kształcenia ustawicznego	74
2.5.1 Oferta edukacyjna instytucji szkoleniowych	75
2.5.2 Ocena innowacyjności kształcenia ustawicznego	76
2.5.3 Współpraca z przedsiębiorstwami i innymi instytucjami	78
2.5.4 Współfinansowanie kształcenia ustawicznego ze środków europejskich	81
2.6 Wnioski i zestawienie wskaźników	82
Rozdział 3 Monitoring rozwoju działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego	97
3.1 Wprowadzenie	97
3.2 Wyniki przeprowadzonych badań	99
3.2.1 Badania w zakresie rozwoju instytucjonalnego jako podstawy rozwoju regionu	99
3.2.2 Badania w zakresie skuteczności różnych form przeciwdziałania bezrobociu	102
3.2.3 Badania w zakresie warunków rozwoju przedsiębiorczości – monitoring opinii społecznej w regionie	108
3.2.4 Badania w zakresie warunków konkurencyjności przedsiębiorstw	113
3.2.5 Badania w zakresie wybranych endogenicznych czynników rozwoju regionu	115
3.2.6 Analiza porównawcza miar krajowych i unijnych stosowanych w ocenie innowacyjności regionu – wskaźniki porównawcze	125
3.3 Zestawienie wskaźników i wnioski	136

Rozdział 4. Monitoring budowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	141
4.1 Wprowadzenie	141
4.2 Założenia metodologiczne	144
4.3 Wyniki badań empirycznych	145
4.4 Zestawienie wskaźników i wnioski	169
Rozdział 5 Monitoring rozwoju instytucji otoczenia biznesu	187
5.1 Wprowadzenie	187
5.2 Wyniki badań	189
5.2.1 Badania w zakresie budowy inkubatorów/preinkubatorów przedsiębiorczości	202
5.2.2 Budowa regionalnej specjalizacji gospodarczej	205
5.2.3 Badania w zakresie tworzenia przedsiębiorstw opartych na wiedzy, wirtualnych, e-biznesu	208
5.2.4 Badania w zakresie upowszechniania technik informatycznych w działalności instytucji publicznych i gospodarczych	210
5.2.5 Badania w zakresie wspierania klastrów przedsiębiorstw	215
5.3 Zestawienie wskaźników i wnioski	218
Rozdział 6. Monitoring budowy instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki	225
6.1 Wprowadzenie	225
6.2 Wyniki badań	227
6.3 Zestawienie wskaźników i wnioski	251
Rozdział 7 Monitoring wykorzystania funduszy UE dla realizacji celów Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego	257
7.1 Wprowadzenie	257
7.1.1 Badania Instytucji Wdrażających	258
7.1.2 Badania instytucji i przedsiębiorstw (podmiotów)	262
7.2 Wyniki badań	264
7.2.1 Wyniki badań instytucji wdrażających	264
7.2.2 Wyniki badania instytucji i przedsiębiorstw	294
7.2 Zestawienie wskaźników i wnioski	308
8. Podsumowanie i rekomendacje	315
8.1 Stan innowacyjności regionu	315
8.2 Wizja innowacyjnego rozwoju regionu	320
8.3 Rekomendacje	323
Załącznik 1 Słowniczek	327
Załącznik 2 Propozycja zaktualizowanych wskaźników do kolejnych badań monitoringowych	332

Wstęp

W Unii Europejskiej obszarami, na których innowacyjny rozwój kładzie się największy nacisk, są regiony. To w nich powinny ogniskować się umiejętności kreowania wiedzy i innowacyjnej gospodarki. Wytyczne Strategii Lizbońskiej przyjęte przez Radę Unii Europejskiej w marcu 2000 roku, podkreślają rolę wiedzy w procesie rozwoju konkurencyjności gospodarki regionalnej: *„...rzeczywiste bogactwo – rozumiane jako efektywność gospodarowania, konkurencyjność przemysłowa i zatrudnienie – pochodzi nie tylko z produkcji dóbr materialnych, ale też z produkcji, transformacji i wykorzystania wiedzy. Szczególnie w kontekście rosnącej roli odgrywanej przez sektor usług w działalności gospodarczej, wiedza posiada podstawowe i strategiczne znaczenie”¹.*

Myśl ta stała się podstawą opracowania w latach 2003 – 2004 **Regionalnej Strategii Innowacji (RSI) Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005 – 2013**. W RSI sformułowano cel strategiczny, cele warunkujące oraz w obrębie każdego z nich – priorytety. Sformułowano także system wskaźników, których cykliczne badanie miało pokazać stopień wdrażania innowacji w regionie.

Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji jest zadaniem trudnym, gdyż opiera się głównie na działaniach natury perswazyjnej. Proponowane w Zintegrowanym Planie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego środka na działalność innowacyjną to tylko zachęta, gdyż decyzje o wdrażaniu innowacyjnych technologii czy innowacyjnych usług pozostają wyłącznie w gestii przedsiębiorców, którym można co najwyżej pomóc finansowo (poprzez środki unijne), udzielić fachowych porad czy też pomóc przy transferze technologii. Jednak wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji w województwie świętokrzyskim jest koniecznością – w przeciwnym wypadku nastąpi bowiem marginalizacja regionu.

W celu promowania działalności innowacyjnej i zbadania, jakie są warunki dla rozwoju inicjatyw innowacyjnych w regionie świętokrzyskim, uruchomiony został projekt pn.: *„Rozwój Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego poprzez promocję i monitoring – RSI PROMONIT”* (nr 1/2.6/ZPORR/EFS/05). W jego realizację zaangażowały się cztery instytucje, tworzące konsorcjum. Głównym wykonawcą i liderem projektu było **Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o. (ŚCITT)**, zaś partnerami – **Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji** (aktualnie

¹ Komunikat Komisji Europejskiej dla Rady Europy, Parlamentu Europejskiego i Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego w sprawie polityki innowacyjnej, Bruksela 11.03.2003 r.

Wyższa Szkoła Ekonomii i Prawa – **WSEiP**), **Politechnika Świętokrzyska (PŚ)** oraz **Staropolska Izba Przemysłowo–Handlowa (SIPH)**.

Celem projektu RSI PROMONIT jest promowanie, monitorowanie i analiza postępów w rozwoju Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego, a także współdziałanie na rzecz podnoszenia potencjału naszego regionu w sferze innowacji poprzez wzrost świadomości społecznej w zakresie wdrażania nowych technologii oraz wzmocnienie współpracy pomiędzy sektorem naukowo–badawczym a gospodarczym, co prowadzić będzie do wzrostu konkurencyjności Regionu Świętokrzyskiego.

W ramach projektu przeprowadzono następujące działania:

- promowanie wiedzy na temat Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego poprzez:
 - organizację łącznie 12 konferencji (po jednej konferencji w każdym z powiatów), 12 seminariów (zorganizowanych przez SCITT, WSEiP, PŚ oraz SIPH) oraz konferencja otwierająca projekt w czerwcu 2006 roku,
 - publikacje w prasie lokalnej,
 - materiały informacyjne i promocyjne,
 - artykuły zamówione,
 - stronę internetową <http://rsi.it.kielce.pl>.
- przeprowadzenie metodą ankietową szczegółowych badań w oparciu o wyznaczone w RSI obszary monitoringu i przyporządkowanie do nich wskaźników oraz sporządzenie analiz i raportów z wyników rozwoju RSI w województwie; są one przedstawione w dalszych rozdziałach niniejszego opracowania.

Działania te przyczyniły się do popularyzacji wiedzy na temat innowacyjności, upowszechniania pozytywnych przykładów w tym zakresie oraz przybliżyły możliwości wykorzystania funduszy unijnych na rzecz innowacyjnych rozwiązań.

Mocną stroną projektu RSI PROMONIT był jego ponadlokalny charakter. Planowane działania objęły swym zasięgiem całe województwo świętokrzyskie. Ponadto, za pośrednictwem strony internetowej, idea projektu i jego efekty upowszechniane były innym regionom, zarówno w kraju jak i za granicą.

Przedstawiony Raport składa się z ośmiu rozdziałów. W rozdziale pierwszym przedstawiono cele projektu i metodykę badań. W rozdziałach 2–7 omówiono wyniki badań (głównie ankietowych, ale także opartych na analizach jakościowych) sześciu obszarów, pokrywających się z celami warunkującymi osiągnięcie celu strategicznego Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego. Były to następujące obszary:

1. Doskonalenie systemu edukacji kształtującego postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze.
2. Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu.
3. Budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego;
4. Rozwój instytucji otoczenia biznesu.
5. Budowa instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki.
6. Optymalne wykorzystanie funduszy UE dla realizacji RSI.

W rozdziale ósmym dokonano podsumowania wyników oraz zaproponowano takie zmiany w systemie priorytetów i wskaźników opisujących stopień realizacji RSI, aby w następnym okresie monitorowania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego wspomniane wskaźniki i priorytety były lepiej dostosowane do zmian, które cały czas zachodzą w badanych obszarach.

Zespół realizujący projekt RSI PROMONIT wyraża nadzieję, że przedstawione w Raporcie wyniki przyczynią się do lepszego zrozumienia mechanizmów wdrażania innowacji w regionie i – w efekcie – do wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw w regionie.

Kierownik projektu dr hab. Krzysztof Grysa

Rozdział 1

Założenia projektu Rozwój Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego poprzez promocję i monitoring „RSI PROMONIT”

1.1 CELE PROJEKTU

Współczesny rozwój regionów determinują nowe uwarunkowania. Odnoszą się one przede wszystkim do wyzwań związanych z globalizacją, powszechną konkurencją oraz procesem budowania gospodarki opartej na wiedzy. Elementem scalającym te wyzwania jest innowacyjność gospodarek regionalnych, która staje się „kluczem” do sukcesu regionów. Innowacyjność jest bowiem priorytetowym czynnikiem sprawczym wysokiej pozycji konkurencyjnej regionu na arenie krajowej i zagranicznej. W tym sensie przed każdym regionem stoi konieczność podnoszenia konkurencyjności rozumianej przede wszystkim jako zdolność społeczeństwa do rozpoznawania nowych potrzeb oraz dążenie do ich zaspokajania przez poszukiwanie nowych rozwiązań bądź ulepszanie już istniejących przedmiotów, usług, procesów. Rolę wiedzy w procesie rozwoju konkurencyjności gospodarki regionalnej podkreślają także wytyczne Strategii Lizbońskiej przyjęte przez Radę Unii Europejskiej w marcu 2000 roku w Lizbonie¹.

W obliczu tak znaczących wyzwań, podstawowym kierunkiem rozwoju staje się inicjowanie i wspieranie regionalnych strategii innowacji, które stanowią skuteczną formę stymulowania związków nauki z przemysłem. Regionalna Strategia Innowacji (RSI) jest dokumentem o charakterze strategicznym. Stanowi on kompleksową wizję celów, ocenę dostępnych środków i możliwości ich wykorzystania wraz z sekwencyjnie przyjętymi działaniami, dla wzrostu poziomu innowacyjności regionu². Strategie innowacji definiują więc w jaki sposób można wykorzystać istniejący w regionie potencjał innowacyjny dla realizacji przyjętych założeń tak, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi województwa. W tym celu, strategii innowacji tworzone są na podstawie analizy potrzeb technologicznych przedsiębiorstw, możliwości i potencjału sektora badawczego w zakresie

¹ Komunikat Komisji Europejskiej dla Rady Europy, Parlamentu Europejskiego i Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego w sprawie polityki innowacyjnej, Bruksela 11.03.2003r.

² E. Okoń–Horodyńska, Jak budować regionalne systemy innowacji, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Seria: Polska Regionów, Warszawa 2000, s. 21.

technologii, organizacji, zarządzania, finansów i szkolenia. Regionalne strategie innowacji służą też wsparciu władz regionalnych we wdrażaniu efektywnego systemu wspomagania innowacyjności w regionach. Określają one kierunki polityki innowacyjnej prowadzonej na poziomie intraregionalnym, w szczególności zaś definiują sposoby optymalizacji regionalnej infrastruktury wspomagającej innowacyjność w odniesieniu do jej zgodności z potrzebami małych i średnich przedsiębiorstw. Jednak celem nadrzędnym strategii jest nie tyle ustanowienie planu działania na rzecz zwiększania innowacyjności regionu, ale osiągnięcie konsensusu co do dalszego rozwoju województwa w obszarze innowacyjności oraz ustanowienie struktur podtrzymujących współpracę i koordynujących działania wszystkich partnerów życia gospodarczego regionu. Wyrazem zaś osiągniętego konsensusu jest wybór celów strategii oraz konkretnych priorytetów.

Odpowiadając na powyższe wyzwania rozwojowe, w grudniu 2004 r. sejmik województwa świętokrzyskiego przyjął *„Regionalną Strategię Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005–2013”* (zwaną dalej: „RSI Świętokrzyskie”), której celem strategicznym jest stworzenie *Regionalnego Systemu Innowacji – trwałego partnerstwa między przemysłem, instytucjami otoczenia biznesu, jednostkami naukowo-badawczymi, administracją rządową oraz samorządami mieszkańców dla zdynamizowania działań innowacyjnych w regionie* (rysunek 1.1).

Regionalna Strategia Innowacji województwa świętokrzyskiego jest zatem dokumentem, który w horyzoncie dziewięciu lat (2005–2013) formułuje, w oparciu o analizę sytuacji w regionie, konkretne zadania i programy wspomagające innowacyjność Świętokrzyskiego.

Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji województwa świętokrzyskiego oraz niezbędność nadzoru nad nią stwarza konieczność wprowadzenia takiego mechanizmu, który pozwoli na bieżącą ocenę prac wdrożeniowych oraz praktyczną weryfikację realizacji założonych przedsięwzięć. Konieczność taką podkreśla również ciągłość procesu programowania rozwoju regionu. Dodatkowym czynnikiem uzasadniającym uruchomienie tego mechanizmu jest intensywne tempo zmian zachodzących w otoczeniu. Mechanizmem umożliwiającym bieżącą ocenę postępów implementacji strategii oraz skutków prowadzonej polityki rozwoju jest proces monitoringu.

Monitoring jest tu rozumiany jako „proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i całego programu w aspekcie finansowym i rzeczowym – proces

mający na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów i programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami³. Monitoring polega zatem na stałej i ciągłej obserwacji ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mających na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności systemu (programu), a także jego kontrolę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Służy on badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów, a także poziomu ich osiągnięcia⁴.

Instytucją odpowiedzialną za prowadzenie monitoringu jest Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o. (ŚCITT), którego udziałowcami są Urząd Marszałkowski (UMWŚ), Urząd Miasta Kielce i Politechnika Świętokrzyska. Instytucja ta pełni rolę swoistego „operatora” polityki innowacyjnej, co gwarantuje silne podstawy do budowania trwałego partnerstwa w regionie (jeden z celów działania struktury wdrażania i monitorowania Strategii) na rzecz tworzenia konsensusu między najważniejszymi aktorami życia społeczno – gospodarczego województwa.

Pierwszy monitoring wdrażania RSI jest realizowany przez projekt pod nazwą „Rozwój Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego poprzez promocję i monitoring – RSI PROMONIT”. Celem Projektu, realizowanego od 1 kwietnia 2006 roku jest zwiększenie potencjału innowacyjnego województwa w obszarze innowacji poprzez promowanie i monitorowanie wdrażania Strategii. Realizowany jest on w partnerstwie czterech podmiotów: Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o., Wyższej Szkoły Ekonomii i Administracji (aktualnie Wyższej Szkoły Ekonomii i Prawa), Politechniki Świętokrzyskiej oraz Staropolskiej Izby Przemysłowo–Handlowej. Jego zakończenie nastąpi z dniem 31 marca 2008 roku.

³ Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, T. Kierzkowski (red.), Wydawnictwo C. H. BECK, Warszawa 2005, s. 332-333.

⁴ M. Benio, J. Bober, J. Hausner (red.), S. Koldras, T. Kudłacz, Ł. Mamica, Programowanie rozwoju regionalnego. Poradnik dla samorządu województwa, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 1999, s. 88.

Cel strategiczny					
Tworzenie Regionalnego Systemu Innowacji – trwałego partnerstwa między przemysłem, instytucjami otoczenia biznesu, jednostkami naukowo-badawczymi, administracją rządową oraz samorządami mieszkańców dla zdynamizowania działań innowacyjnych w regionie					
Cele warunkujące					
1. Doskonalenie systemu edukacji kształtującego postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze	2. Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu	3. Budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	4. Rozwój instytucji otoczenia biznesu	5. Budowa instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki	6. Optymalne wykorzystanie funduszy UE dla realizacji RSI
Priorytety					
1.1. Doskonalenie systemów nauki języków obcych 1.2. Upowszechnianie technologii informatycznych w procesach edukacyjnych 1.3. Rozwój form działalności gospodarczej w trakcie edukacji 1.4. Rozwój kształcenia ustawicznego	2.1. Rozwój instytucjonalny jako podstawa rozwoju regionu 2.2. Badanie skuteczności różnych form przeciwdziałania bezrobociu 2.3. Badanie warunków rozwoju przedsiębiorczości 2.4. Badanie warunków konkurencyjności przedsiębiorstw 2.5. Badanie endogenicznych czynników rozwoju regionu	3.1. Budowa regionalnych i lokalnych sieci szerokopasmowych, centrów zarządzania sieciami, platform elektronicznych i bezpiecznych systemów transmisji danych 3.2. Budowa publicznych punktów dostępu do Internetu 3.3. Budowa systemów informacji przestrzennej 3.4. Wdrażanie projektów elektronicznego obiegu dokumentów, archiwizacji, elektronicznych usług dla ludności	4.1. Rozwój inkubatorów/ preinkubatorów przedsiębiorczości 4.2. Budowa regionalnej specjalizacji gospodarczej 4.3. Tworzenie przedsiębiorstw opartych na wiedzy, wirtualnych, e-biznesu 4.4. Upowszechnienie technik informatycznych w działalności instytucji publicznych i gospodarczych 4.5. Wspieranie klastrów przedsiębiorstw	5.1. Rozwój Świętokrzyskiego Centrum Innowacji i Transferu Technologii, Szkoły Przedsiębiorczości i Biznesu, Centrum Kształcenia Ustawicznego 5.2. Prowadzenie badań służących przygotowaniu projektów wynikających z RSI, wspierających budowanie Regionalnego Systemu Innowacji 5.3. Organizowanie targów nowych technologii, targów wiedzy 5.4. Staże dla absolwentów szkół wyższych służące transferowi wiedzy i innowacji 5.5. Stypendia dla doktorantów z dziedzin naukowych służących rozwojowi regionu	6.1. Przygotowanie projektów i pełne wykorzystanie przez instytucje województwa świętokrzyskiego funduszy strukturalnych UE 6.2. Wspieranie w województwie rozwoju instytucji usług poradnictwa, sprzyjających organizowaniu nowych przedsiębiorstw 6.3. Przygotowanie projektów wspierających rozwój społeczeństwa informacyjnego

Źródło: Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005–2013, Ministerstwo Nauki i Informatyzacji, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2004, s. 32.

Główne działania realizowane w ramach projektu RSI PROMONIT obejmują:

1. Promocję założeń RSI w celu podniesienia świadomości społecznej w zakresie potrzeb wdrażania innowacji i nowych technologii;
2. Monitoring wdrażania RSI, polegający na:
 - Opracowaniu szczegółowej metodologii monitoringu wdrażania RSI ze szczególnym uwzględnieniem narzędzi badawczych i metodyki analizy danych;
 - Przeprowadzenie szczegółowych badań w oparciu o wyznaczone w RSI obszary monitoringu i przyporządkowane do nich wskaźniki;
 - Sporządzeniu stosownych analiz i raportów z badań.

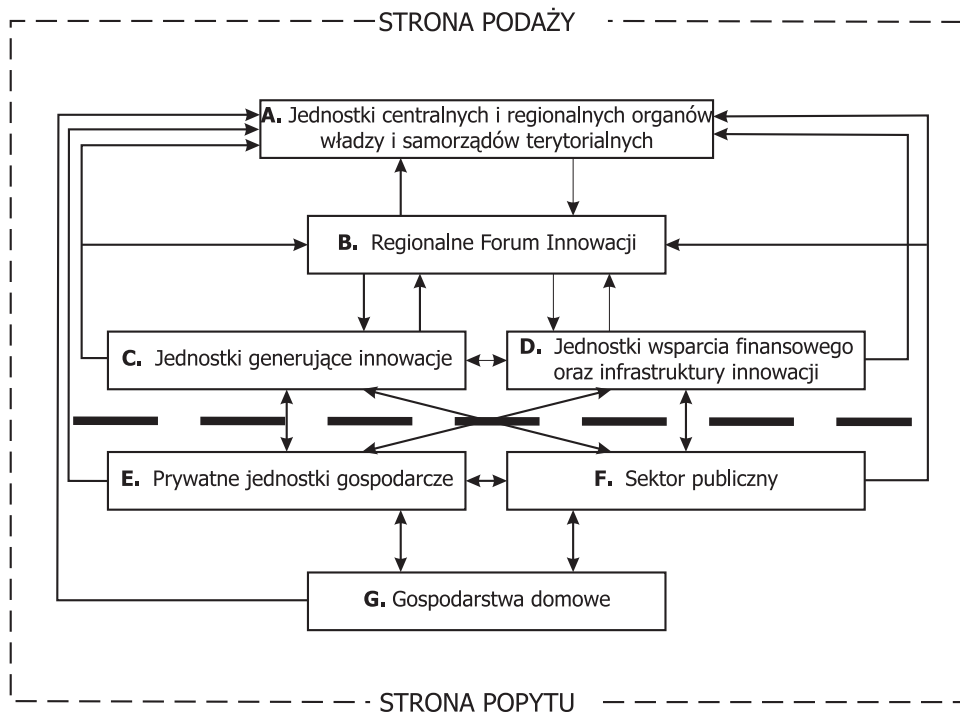
Monitoring wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego został zrealizowany w ramach następujących sześciu obszarów badawczych:

- Doskonalenie systemu edukacji kształtującego postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze – EDUKACJA.
- Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwania wewnętrznych czynników rozwoju regionu – ROZWÓJ REGIONU.
- Budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego – ICT.
- Rozwój instytucji otoczenia biznesu – OTOCZENIE BIZNESU.
- Budowa instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki – NAUKA I GOSPODARKA.
- Optymalne wykorzystanie funduszy UE dla realizacji RSI – FUNDUSZE UE.

System monitoringu będzie funkcjonował równolegle z wdrażaniem „RSI Świętokrzyskie”, tj. do 2013 roku, czyli kontrola i ocena projektu będzie przebiegać jednocześnie z jego realizacją. Jego wynikiem będą cykliczne badania i analizy procesu wdrażania Strategii. Pierwszy monitoring odbędzie po dwóch latach wdrażania Strategii, kolejne monitorowanie realizowanych działań będzie odbywać się raz na rok.

1.2 METODYKA BADAŃ

Głównym celem systemu monitoringu Strategii jest bieżące dostarczanie niezbędnych informacji o trendach innowacyjności regionu oraz postępach wdrażania Strategii, które pozwolą głównym decydom w województwie poprawić jakość i efektywność wdrażania RSI.

Rysunek 1.1 Schemat powiązań między podmiotami Regionalnego Systemu Innowacji

Źródło: Metodologia realizacji monitoringu „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005–2013”, ŚCITT, Kielce, grudzień 2006, (materiał niepublikowany).

Powyższy rysunek (rysunek 1.1) przedstawiający Regionalny System Innowacji (podsystemy i powiązania między nimi), pozwolił zidentyfikować podmioty monitoringu oraz opracować bazy danych podmiotów podlegających monitoringowi – grupy badawcze.

Zidentyfikowane elementy Regionalnego Systemu Innowacji stworzyły tzw. pełną listę podmiotów, która dla celów realizacji monitoringu została zawężona do podmiotów będących przedmiotem badania. Dobór podmiotów badania przeprowadzono w ramach określonych w Strategii sześciu obszarów monitoringu. W tym celu eksperci przypisani do obszarów monitoringu zidentyfikowali szczegółowe listy podmiotów badania ankietowego.

W kontekście powyższego, do realizacji podzadań związanych z monitoringiem Regionalnej Strategii Innowacji przyjęto następujące podmioty badawcze:

- przedsiębiorstwa;
- jednostki B+R;
- instytucje otoczenia biznesu;
- jednostki samorządu terytorialnego;
- jednostki edukacyjne;
- mieszkańcy regionu⁵.

W przeprowadzonych badaniach monitoringowych wykorzystano wyniki własnych badań empirycznych oraz dokonano analizy źródeł wtórnych. Narzędzia badawcze wykorzystywane w przeprowadzonych badaniach są następujące: kwestionariusz ankiety (ankieta pocztowa i telefoniczna) analiza dokumentów zastanych (sprawozdania urzędów pracy za lata 1999–2006, strategie rozwoju województwa, powiatów i gmin, dane statystyczne GUS) oraz wizyty studyjne do wybranych podmiotów⁶.

Techniką badawczą było ankietowanie, uzupełnione techniką obserwacji. Jako podstawowe narzędzie badawcze skonstruowano kwestionariusze ankiet dla każdej z badanych grup podmiotów. Dla zmiennych ilościowych, jako metodę operacjonalizacji zastosowano analizę danych. W ankiecie zastosowano również podejście jakościowe.

Na potrzeby podzadań (odpowiadającym obszarom badawczym) przygotowano sekcje w ankietach pod następującymi tytułami⁷:

5 W niektórych podzadaniach lista podmiotów badawczych została rozszerzona o podmioty, których analiza była niezbędna do realizacji podzadania, co zamieszczono w niniejszym opracowaniu, w rozdziałach opisujących szczegółowo ich realizację.

6 Ankiety i inne narzędzia badawcze były skierowane do podmiotów w zależności od specyfiki podzadania.

7 Podział na sekcje wynikał z realizacji celów podzadania.

- Edukacja oraz Komputer w szkole dla podzadania: Monitoring systemu edukacji kształtującego postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze;
- Rozwój regionu dla podzadania: Monitoring rozwoju działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu;
- ICT – Technologie informacyjno–telekomunikacyjne dla podzadania: Monitoring budowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego;
- Otoczenie biznesu dla podzadania: Monitoring rozwoju instytucji otoczenia biznesu;
- Nauka i Gospodarka dla podzadania: Monitoring budowy instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki;
- Fundusze UE dla podzadania: Monitoring wykorzystania funduszy UE dla realizacji RSI;
- Współpraca w ramach Regionalnego Systemu Innowacji.

W celu sprawdzenia poprawności danej metody badań i stosowanych w niej narzędzi, dokonano tzw. badań pilotażowych, które miały na celu sprawdzenie poprawności konstrukcji narzędzia badawczego – ankiety, jak i sposobu zbierania danych oraz wprowadzenie ewentualnych korekt. W grudniu 2006 roku przeprowadzono badania pilotażowe w następujących podmiotach badawczych:

– przedsiębiorstwach	6 ankiet pilotażowych,
– instytucjach otoczenia biznesu	2 ankiety pilotażowe,
– jednostkach B+R	2 ankiety pilotażowe,
– jednostkach samorządu terytorialnego	10 ankiet pilotażowych,
– szkołach wyższych	3 ankiety pilotażowe,
– szkołach średnich	2 ankiety pilotażowe,
– szkołach językowych	2 ankiety pilotażowe,
– instytucjach szkoleniowych	2 ankiety pilotażowe,
– operatorach telekomunikacyjnych	2 ankiety pilotażowe,
– mieszkańcach regionu	17 ankiet pilotażowych.

Wyniki badań pilotażowych posłużyły do weryfikacji pytań ankietowych przed przeprowadzeniem badań właściwych.

Przygotowane ankiety zostały skierowane do następujących podmiotów:

- przedsiębiorstw – 500⁸;
- jednostek B+R – 6;
- instytucji otoczenia biznesu – 28;
- jednostek samorządu terytorialnego – 102;
- jednostek edukacyjnych – 14 szkół wyższych, 114 szkół średnich, 61 szkół językowych oraz 59 instytucji szkoleniowych;
- mieszkańców regionu – 500 osób⁹.

Zwroty ankiet zostały szczegółowo omówione w rozdziałach niniejszego opracowania: 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Opis wykorzystywanych technik statystycznych

W kwestionariuszach ankietowych występują cechy statystyczne jakościowe (niemierzalne) oraz ilościowe (mieralne). Tych pierwszych jest zdecydowanie więcej. Dobór technik statystycznych stosowanych w badaniach uzależniony jest przede wszystkim od rodzaju cechy. W pracy wykorzystuje się analizę jednowymiarową (pojedyncze cechy) oraz bada się współzależność cech.

Analiza jednowymiarowa

W przypadku cech jakościowych stosuje się proste zestawienia tabelaryczne oraz wykresy słupkowe. Na ogół są to frakcje (częstości wystąpień) danego poziomu cechy – rzadziej liczebności. W przypadku pytań jednowariantowych (respondent wybiera tylko jedną odpowiedź) frakcje danej odpowiedzi odnosi się do całkowitej liczby osób, które na dane pytanie odpowiedziały. Stąd też mimo, że różne pytania pochodzą z tej samej ankiety różna może być liczność próby N (opisywana na każdym rysunku). Nieco inaczej postępuje się w przypadku pytań wielowariantowych tzn. tam, gdzie respondenci mogli wybierać kilka wariantów odpowiedzi. Wtedy frakcje odnosi się do całej próby.

8 Z uwagi na ograniczone możliwości finansowe, badaniami częściowymi zostały objęte przedsiębiorstwa i osoby fizyczne. Próba została dobrana celowo. Przyjęto, iż badaniom będą podlegały przedsiębiorstwa zarówno duże, średnie, małe oraz mikro. W skład próby badawczej weszły przedsiębiorstwa, które zostały uznane za innowacyjne z wybranych mikro, MŚP i dużych przedsiębiorstw (wybór z następujących sekcji PKD C, D, E, F, G, I, K, O proporcjonalnie do ich ilości w powiatach województwa świętokrzyskiego) oraz te, które aplikowały o środki unijne. Próba badawcza przedsiębiorstw została ponadto uzupełniona o przedsiębiorstwa z województwa świętokrzyskiego, które znalazły się w rankingach firm: „Gazele biznesu” i „Ranking 500 największych przedsiębiorstw” Rzeczypospolitej.

9 Do ankietowania mieszkańców regionu wybrano studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych wszystkich szkół wyższych województwa świętokrzyskiego w liczbie 500 osób.

Dla *cech ilościowych* oprócz frakcji wystąpień danego poziomu cechy często wyznacza się średnie. Szczególnie w przypadku, gdy respondenci określali natężenie pewnej własności w pewnej skali (np. umiejętności, stopień zadowolenia, przydatności lub wykorzystywania). Najczęściej jest to skala 1 – 5, przy czym jedynka oznacza najniższy poziom natężenia, natomiast 5 – poziom najwyższy. Średnie dla wariantów pytań prezentowane są na wykresach.

Współzależność cech

W bardzo nielicznych przypadkach wyznaczono współczynnik korelacji liniowej. Większość analizowanych cech jest jakościowych. Dlatego do zbadania współzależności wybrano odpowiednie dla nich narzędzia statystyczne. Przede wszystkim wyznaczono tabele wielodzielcze. Do zbadania zależności cech wykorzystano powszechnie stosowany test niezależności stochastycznej χ^2 . Hipotezę można w przypadku dwóch cech X oraz Y zapisać następująco:

- H_0 : cechy X oraz Y są stochastycznie niezależne,
- H_1 : cechy X oraz Y nie są stochastycznie niezależne.

W celu uproszczenia rozumowania nie podaje się wartości statystyki testowej oraz obszaru krytycznego, który zależny jest od liczby stopni swobody. Wyznaczana jest natomiast i prezentowana w pracy p – wartość. Definiuje się ją jako najniższy poziom istotności, przy którym hipoteza zerowa mogłaby być odrzucona przy otrzymanej wartości statystyki testowej¹⁰. Inaczej mówiąc, jeśli p – wartość jest mniejsza od przyjętego poziomu istotności α hipoteza zerowa może być odrzucona. W przeciwnym wypadku nie można jej odrzucić. Powszechnie przyjęta praktyka każe przyjąć poziom istotności $\alpha=0,05$. Tak też uczyniono w niniejszym opracowaniu. W nielicznych przypadkach uzyskiwano $p_{(0,05; 0,1)}$. Wtedy jeśli dopuści się nieco większe prawdopodobieństwo popełnienia błędu, hipoteza zerowa może być odrzucona. Natomiast, gdy $p > 0,1$ hipotezy zerowej odrzucić nie wolno. Wszędzie tam, gdzie test χ^2 wykazał zależność cech kolejnym etapem jest zbadanie siły zależności. W tym celu wyznacza się unormowany współczynnik V – Cramera. Bliskie zera wartości V wskazują na zależność słabą, natomiast bliskie jedynki na zależność silną.

¹⁰ A.D. Aczel, Statystyka w zarządzaniu. Pełny wykład, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.

Analiza wyników badań została przeprowadzona z wykorzystaniem systemu informatycznego SAS.

Wyniki badań posłużyły do wyznaczenia wskaźników wynikających z Regionalnej Strategii Innowacji (wskaźniki podażowe, popytowe i wynikowe), zaprezentowanych w różnej formie w rozdziałach niniejszego opracowania, w zależnościom specyfiki realizowanego podzadania.

Definicje pojęć wykorzystywanych w niniejszym opracowaniu zamieszczono w załączniku 1.

Politechnika Świętokrzyska

dr Paulina Nowak

dr Dorota Miłek

Rozdział 2

Monitoring systemu edukacji kształtującego postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze

2.1 WPROWADZENIE

Badania dotyczące monitoringu Regionalnej Strategii Innowacji województwa świętokrzyskiego zostały przeprowadzone w sześciu obszarach, tożsamych z przyjętymi do realizacji celami warunkującymi. Jednym z nich jest Podzadanie 4.1 – *Monitoring systemu edukacji kształtującego postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze*. W jego ramach wyróżniono następujące obszary edukacyjne:

1. Doskonalenie systemów nauki języków obcych.
2. Upowszechnianie technologii informatycznych w procesach edukacyjnych.
3. Rozwój form działalności gospodarczej w trakcie edukacji.
4. Rozwój kształcenia ustawicznego.

Obszary edukacyjne objęte badaniami zostały określone w Karcie Zadań projektu RSI PROMONIT (pokrywają się one z priorytetami Regionalnej Strategii Innowacji województwa świętokrzyskiego). Należy podkreślić, że są to dziedziny postrzegane w świetle dokumentu „Edukacja w Europie 2010” (Barcelona 2002 rok) jako wspomagające integrację europejską (nauka języków obcych, technologie informacyjno-komunikacyjne, przedsiębiorczość, kształcenie ustawiczne). Istnieje potrzeba ciągłego porównywania polskiej edukacji z oświatą w innych krajach (zwłaszcza państw członkowskich Unii Europejskiej), by osiągnąć tzw. zbieżność edukacyjną. W związku z tym w badaniach dotyczących monitoringu systemu edukacji koniecznym jest uwzględnienie wskaźników wskazanych w dokumencie „Edukacja w Europie 2010” (równolegle ze wskaźnikami określonymi w Regionalnej Strategii Innowacji województwa świętokrzyskiego).

Podstawowym celem monitoringu w tym obszarze jest określenie **w jakim stopniu istniejący system edukacji w województwie świętokrzyskim kształtuje postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze?** Dla jego realizacji wskazano cele szczegółowe, ujęte w postaci następujących problemów badawczych:

1. Jaka jest struktura prowadzonych kursów językowych?
2. W jakim stopniu upowszechniane są technologie informatyczne w procesach edukacyjnych?
3. W jakim stopniu system edukacji zawodowej dostosowuje się do zmian technologicznych?
4. Jaka jest rola systemu kształcenia ustawicznego w dostosowywaniu kwalifikacji pracowniczych do aktualnych wymogów rynku pracy?

Z jednostek objętych systemem edukacji wybrano do badań następujące obiekty służące realizacji podzadania (tworzą one podmioty monitorowania podzadania *Monitoring systemu edukacji kształtującego postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze*):

- szkoły wyższe – SZW₁ i SZW₂;
- szkoły średnie – SZŚ;
- szkoły językowe – SZJ;
- instytucje szkoleniowe – IS¹.

Ponadto informacje służące realizacji podzadania pochodziły z ankiety skierowanej do mieszkańców regionu – MR (studenci szkół wyższych województwa) oraz wybranych przedsiębiorstw – P.

Niezbędne informacje pozyskano drogą badań pierwotnych (ankiety, wywiad telefoniczny) oraz poprzez analizę wtórnych źródeł informacji (dane statystyczne GUS, US, publikacje dotyczące edukacji oraz informacje ze stron internetowych niektórych w/w podmiotów). Wyniki badań przedstawiono w większości w formie analizy jednowymiarowej oraz w mniejszym zakresie w formie analizy dwuwymiarowej.

¹ Symbole literowe oznaczają kod ankiety, skierowanej do danego obiektu.

2.2 CHARAKTERYSTYKA BADANYCH JEDNOSTEK

2.2.1 SZKOŁY WYŻSZE

W województwie świętokrzyskim funkcjonuje obecnie 15 uczelni wyższych², w tym 3 publiczne: Akademia Świętokrzyska³, Politechnika Świętokrzyska oraz Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa. Większość z nich działa na terenie Kielc, dwie w Sandomierzu i jedna w Ostrowcu Świętokrzyskim. Z zebranych danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w uczelniach województwa w badanym okresie – 2006/2007 – ogółem studiowało 60 883 studentów, w tym na studiach stacjonarnych 22 759 osób, natomiast na studiach niestacjonarnych – 38 124 osoby⁴. W wyższych szkołach publicznych województwa studiowało ogółem 33 415 studentów, w tym na studiach stacjonarnych 18 628 osób, a niestacjonarnych – 14 787 osób, z czego:

- na Politechnice Świętokrzyskiej studiowało w badanym okresie 8 461 studentów (na studiach stacjonarnych 5 035 studentów, natomiast na studiach niestacjonarnych – 3 426 studentów),
- w Akademii Świętokrzyskiej studiowało w badanym okresie 24 954 studentów (na studiach stacjonarnych 13 593 studentów, natomiast na studiach niestacjonarnych 11 361 studentów).

W pozostałych wyższych szkołach niepublicznych województwa studiowało ogółem 27 468 studentów, w tym na studiach stacjonarnych 4 131 osób i studiach niestacjonarnych – 23 337 osób.

Istotnym czynnikiem rozwoju są zasoby intelektualne społeczeństwa, które określa stopień kształcącej się ludności. W województwie świętokrzyskim w 2006 roku wskaźniki te kształtowały się następująco:

- liczba studentów szkół wyższych przypadająca na 1 tys. ludności – 47,6 (dla kraju – 50,9);

² Do szkół wyższych w województwie świętokrzyskim należą: Politechnika Świętokrzyska, Akademia Świętokrzyska, Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji (od października 2007 roku Wyższa Szkoła Ekonomii i Prawa), Wyższa Szkoła Handlowa, Wyższa Szkoła Administracji Publicznej, Wyższa Szkoła Umiejętności, Wszechnica Świętokrzyska, Wyższa Szkoła Technik Komputerowych i Telekomunikacji, Świętokrzyska Szkoła Wyższa, Wyższa Szkoła Zarządzania Gospodarką Regionalną i Turystyką, Wyższa Szkoła Telekomunikacji i Informatyki, Wyższa Szkołę Dziennikarstwa, Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości (Ostrowiec Świętokrzyski) oraz Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza (Sandomierz) i Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa (Sandomierz - powołana 15.09.2007 roku). Ostatnia z wymienionych szkół wyższych jest trzecią państwową uczelnią w regionie.

³ Akademia Świętokrzyska została przekształcona w Uniwersytet Humanistyczno - Przyrodniczy im. Jana Kochanowskiego

⁴ Opracowanie na podstawie: Szkoły wyższe i ich finanse w 2006 roku, GUS, Informacje i opracowania statystyczne, Warszawa 2007, s. 78.

- liczba studentów studiów stacjonarnych przypadająca na 1 tys. ludności
– 17,8 (dla kraju – 24,9);
- liczba studentów studiów niestacjonarnych przypadająca na 1 tys. ludności
– 29,7 (dla kraju – 25,9)⁵.

Na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Kielcach, w uczelniach akademickich województwa świętokrzyskiego w 2006 roku ogółem zatrudnionych było 1880 nauczycieli akademickich w pełnym wymiarze czasu pracy, w tym 1281 osób na podstawie mianowania, co stanowiło 68,1% ogółu zatrudnionych nauczycieli akademickich⁶. Wśród tej grupy 134 osoby zatrudnione były na stanowisku profesora zwyczajnego, a 359 osób – na stanowisku profesora nadzwyczajnego. Samodzielni pełnozatrudnieni pracownicy stanowili zatem 26,2% wszystkich zatrudnionych nauczycieli akademickich w badanym okresie. Najliczniejszą grupę pracowniczą stanowili adiunkci – łącznie 698 osób, co stanowiło 37,1% ogółu. Kolejną grupę tworzą asystenci – łącznie 281 osób, co stanowiło około 15% wszystkich zatrudnionych nauczycieli akademickich. Na stanowiskach dydaktycznych zatrudnionych było łącznie 395 osób (21% ogółu), z czego jako starszy wykładowca 225 osób (12% ogółu), wykładowca – 110 osób (5,8% ogółu), lektor – 41 (2,2% ogółu), zaś instruktor – 19 osób (1% ogółu). Ponadto w badanym okresie w uczelniach akademickich województwa świętokrzyskiego zatrudnionych było łącznie 61 nauczycieli akademickich w niepełnym wymiarze czasu pracy, z czego 6 osób to samodzielni pracownicy naukowci.

Możliwości uzyskiwania stopni i tytułów naukowych w regionie świętokrzyskim są uboższe niż w innych regionach. Politechnika Świętokrzyska posiada dwa uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dyscyplinie: budownictwo oraz budowa i eksploatacja maszyn, a także uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w sześciu następujących dyscyplinach: budownictwo (2), elektrotechnika, budowa i eksploatacja maszyn, automatyka i robotyka oraz mechanika. Natomiast Akademia Świętokrzyska posiada uprawnienia do habilitacji z zakresu historii oraz nadawania stopnia naukowego doktora na siedmiu następujących kierunkach: historia, językoznawstwo, fizyka, pedagogika, biologia, geografia oraz sztuki piękne.

Wskaźnikiem intensywności zatrudnienia w szkołach wyższych jest liczba zatrudnionych nauczycieli akademickich w tych szkołach na 1 tys. aktywnych zawodowo. Wskaźnik ten dla województwa świętokrzyskiego w 2006 roku wyniósł 2,9 (dla kraju – 5,7)⁷.

⁵ Obliczenia własne na podstawie danych Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego 2006, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2007 oraz Szkoły wyższe i ich finanse w 2006 roku, GUS, Informacje i opracowania statystyczne, Warszawa 2007, s. 34 i 78.

⁶ Edukacja i wychowanie w województwie świętokrzyskim w roku szkolnym 2005/2006, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2006.

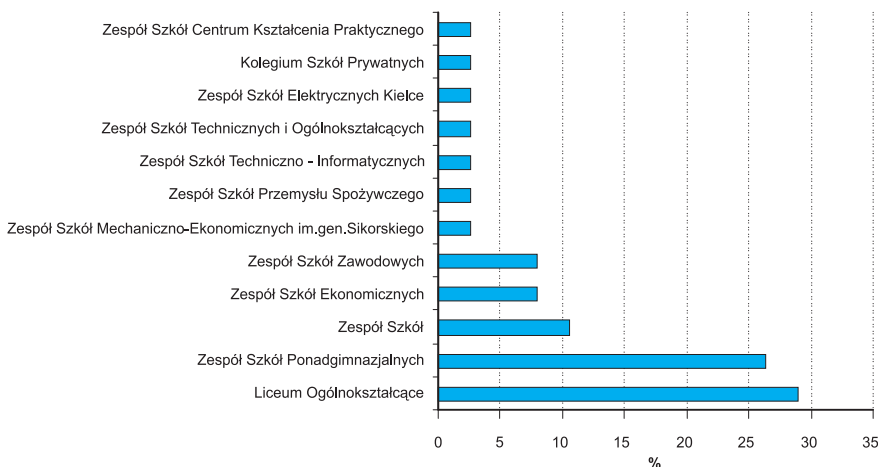
⁷ Obliczenia własne na podstawie danych Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego 2006, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2007 oraz Szkoły wyższe i ich finanse w 2006 roku, GUS, Informacje i opracowania statystyczne, Warszawa 2007, s. 254.

W ramach realizacji podzadania 4.1 badaniami objęto 14 szkół wyższych województwa. W badaniach ankietowych wzięło udział 8 szkół wyższych regionu, co stanowiło 57,1% populacji generalnej⁸.

2.2.2 SZKOŁY ŚREDNIE

Obecnie szkolnictwo średnie w Polsce to system szkół ponadgimnazjalnych, które obejmuje:: dwu- i trzyletnie zasadnicze szkoły zawodowe, trzyletnie licea ogólnokształcące, trzyletnie licea profilowane, czteroletnie technika, szkoły artystyczne oraz działające na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej: dwuletnie uzupełniające licea ogólnokształcące i trzyletnie technika uzupełniające. Ponadto do szkół tych zaliczane są specjalne szkoły przysposabiające do pracy⁹.

W województwie świętokrzyskim w roku 2006/2007 funkcjonowało 347 szkół ponadgimnazjalnych, w tym 80 liceów ogólnokształcących, 53 zasadnicze szkoły zawodowe, 52 licea profilowane, 101 techników, 55 techników uzupełniających, 2 uzupełniające licea ogólnokształcące oraz 4 szkoły artystyczne (w tym 2 kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych)¹⁰. W ramach realizacji podzadania 4.1 badaniami objęto 114 szkół i stanowiły one 32,85% populacji generalnej. Na ankietę odpowiedziało 38 szkół, co stanowiło 33,33% próby losowej. Strukturę ankietowanych szkół przedstawiono na rysunku 2.1.

Rysunek 2.1 Typy szkół uczestniczących w badaniu ankietowym

⁸ Niektórzy ankietowani nie odpowiedzieli na wszystkie pytania i w związku z tym na rysunkach pojawia się liczba ankietowanych jako N=7.

⁹ Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2006/2007, GUS, Informacje i opracowania statystyczne, Warszawa 2007, s. 22.

¹⁰ Tamże, s. 266-269.

Najliczniejszą grupę ankietowanych szkół stanowiły licea ogólnokształcące – 28,9% badanej populacji, szkoły wchodzące w skład Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych – 26,4% oraz szkoły należące do Zespołu Szkół – 10,5%. Kolejną grupę stanowiły szkoły należące do Zespołu Szkół Ekonomicznych i Zawodowych po 7,9%. Pozostałe ankietowane szkoły stanowiły po 2,6% badanej populacji.

Licea ogólnokształcące omówiono w opracowaniu w szerszym zakresie niż pozostałe szkoły, gdyż najwięcej absolwentów liceów ogólnokształcących podejmuje studia po maturze, co może świadczyć o tym, że szkoły te w dużym stopniu kształtują postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze.

Miarą powszechności nauczania są współczynniki skolaryzacji, które wyrażone są w ujęciu procentowym¹¹. Dla województwa świętokrzyskiego w roku szkolnym 2006/2007 współczynnik skolaryzacji netto dla liceów ogólnokształcących i profilowanych wyniósł 52,9%, w tym dla liceów ogólnokształcących – 43,9% (dla kraju – 43,9%), dla techników – 25,1% oraz dla zasadniczych szkół zawodowych – 12,3%¹². W roku szkolnym 2006/2007 w liceach ogólnokształcących województwa świętokrzyskiego uczyło się 25 632 uczniów (z tego 8 206 uczniów to absolwenci); odpowiednio dla kraju: 731 611 uczniów oraz 235 733 absolwentów. W liceach profilowanych uczyło się 5 599 uczniów (z tego 2 529 to absolwenci), w technikach (łącznie z uzupełniającymi) – 25 354 uczniów (z tego 3 986 to absolwenci) oraz w zasadniczych szkołach zawodowych – 6 962 (z tego 2 205 to absolwenci)¹³.

Wskaźnikiem określającym stopień kształcącej się ludności w szkołach ponadgimnazjalnych jest liczba uczących się w tych szkołach przypadająca na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ten dla województwa świętokrzyskiego w 2006 roku wyniósł 49,7¹⁴.

¹¹ Wyróżnić można dwa współczynniki skolaryzacji: brutto i netto. Pierwszy z nich jest relacją liczby osób uczących się (stan na początku roku) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan na 31.XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi kształcenia. Natomiast współczynnik skolaryzacji netto jest to relacja osób (w danej grupie wiekowej) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan na 31.XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi kształcenia. Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2006/2007, GUS, Informacje i opracowania statystyczne, Warszawa 2007, s. 32.

¹² Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2006/2007, GUS, Informacje i opracowania statystyczne, Warszawa 2007, s. 33.

¹³ Dane o szkołach obejmują stan na początek 2006/2007, natomiast dane o absolwentach szkół - stan w roku szkolnym 2005/2006. Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2006/2007, GUS, Informacje i opracowania statystyczne, Warszawa 2007, s. 266-269 oraz 274.

¹⁴ Obliczenia własne na podstawie Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego 2006, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2007 oraz Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2006/2007, GUS, Informacje i opracowania statystyczne, Warszawa 2007, s. 266-269 oraz 274.

W województwie na jedno liceum ogólnokształcące przypadało w 2006 roku 320 uczniów, na jednego nauczyciela – 18 uczniów. Z liceów ogólnokształcących ogółem 52 licea posiada komputery z dostępem do Internetu, przeznaczone do użytku uczniów¹⁵.

W roku szkolnym 2006/2007 w województwie świętokrzyskim zatrudnionych było ogółem w szkołach ponadgimnazjalnych 3.472 nauczycieli, w tym:

- w liceach ogólnokształcących – 1.533 nauczycieli (44,1%),
- w liceach profilowanych – 309 nauczycieli (8,9%),
- w uzupełniających liceach ogólnokształcących – 40 nauczycieli (1,2%),
- w technikach – 1.248 nauczycieli (35,9%),
- w technikach uzupełniających – 46 nauczycieli (1,3%),
- w zasadniczych szkołach zawodowych – 296 nauczycieli (8,6%)¹⁶.

Wskaźnikiem intensywności zatrudnienia w szkołach ponadgimnazjalnych województwa jest liczba zatrudnionych nauczycieli w tych szkołach na 1 tys. aktywnych zawodowo. W 2006 roku wskaźnik ten dla województwa świętokrzyskiego wyniósł 5,4¹⁷.

2.2.3 INSTYTUCJE SZKOLENIOWE

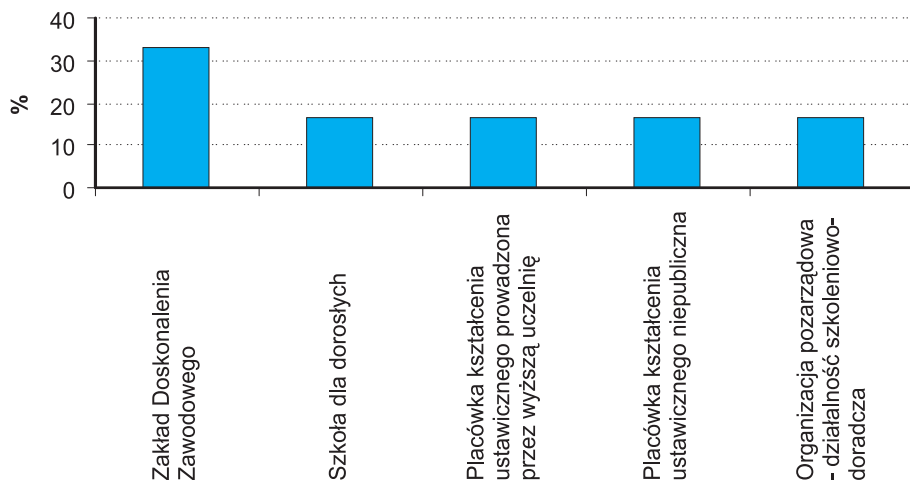
W ramach realizacji podzadania 4.1 badaniami objęto 59 instytucji szkoleniowych województwa wybranych z listy Wojewódzkiego Urzędu Pracy. W województwie świętokrzyskim w 2007 roku funkcjonowało około 175 instytucji szkoleniowych¹⁸. Dane ilościowe przedstawione w opracowaniu odnoszą się jednak do 2006 roku. W badaniach ankietowych wzięło udział 14 instytucji szkoleniowych województwa, co stanowiło 23,7% próby losowej. Typy IS, które wzięły udział w badaniu przedstawiono na rysunku 2.2. Są to dane pozyskane z metryczki ankiety i niestety są to dane bardzo niepełne, gdyż na tej podstawie można zidentyfikować tylko 6 ankietowanych podmiotów. Pozostali ankietowani nie wypełnili metryczki.

¹⁵ Tamże, s. 222-223.

¹⁶ Tamże, s. 407, 409 i 411.

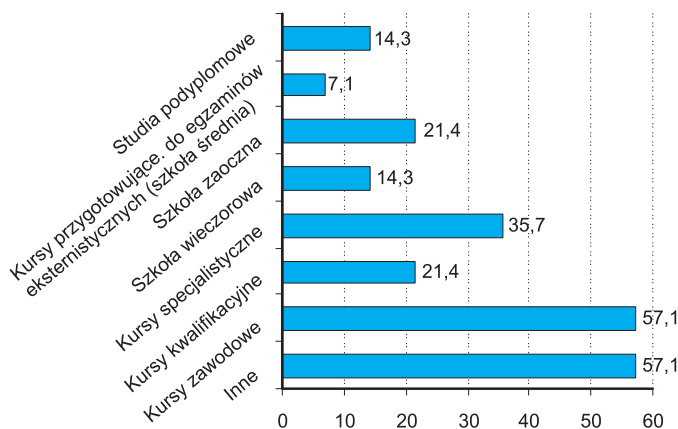
¹⁷ Obliczenia własne na podstawie Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego 2006, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2007 oraz Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2006/2007, GUS, Informacje i opracowania statystyczne, Warszawa 2007, s. 407, 409 i 411.

¹⁸ Wybrane do badania instytucje szkoleniowe pochodzą z listy Wojewódzkiego Urzędu Pracy funkcjonujące w 2006 roku. www.wup.kielce.pl

Rysunek 2.2 Typy instytucji szkoleniowych, które wzięły udział w badaniu

Ofertę edukacyjną IS ze względu na *formy kształcenia* przedstawiono na rysunku 2.3, z którego wynika, że największy udział w kształceniu ustawicznym przypada *kursom kwalifikacyjnym* (57,1%). Identyfikację odsetek mają kursy inne, ale tę ofertę trudno rozważać, gdyż może ona być rozproszona na wiele innych propozycji, z których każda będzie miała znacząco mniejszy udział procentowy.

Rysunek 2.3 Struktura form kształcenia w Instytucjach Szkoleniowych

Zakres tematyczny szkoleń oraz ich charakterystyka zostały przedstawione w tabeli 2.1. Wynika z niej, że największe zapotrzebowanie jest na szkolenia z zakresu *zagadnień prawnych*, odsetek tych kursów względem ogólnej liczby kursów wynosi prawie 60%, a liczba słuchaczy jest największa i wyniosła w 2006 r. 750 osób.

Tabela 2.1 Zakres tematyczny szkoleń oraz ich charakterystyka

Zakres tematyczny szkoleń	Udział% poszczególnych szkoleń	Liczba godzin trwania poszczególnych tematów	Liczba uczestników
Zarządzanie przedsiębiorstwem	13,5	36	189,3
Systemy finansowo–księgowe	2	316	35
Administrowanie sieciami komputerowymi	1,5	157,5	17,5
Obsługa biurowo–kadrowa	3	79,3	36,5
Rachunkowość i kosztorysowanie	5,7	30,7	116,7
Języki obce	6	164	96
Zagadnienia prawne	59,5	20	749,5

Źródło: opracowanie własne.

Drugą pod względem udziału procentowego pozycję zajmują szkolenia z zakresu zarządzania przedsiębiorstwem (13,5%), ale tu liczba uczestników jest prawie czterokrotnie mniejsza niż w poprzednim przypadku i wynosi 190 osób.

2.2.4 SZKOŁY JĘZYKOWE

W ramach realizacji podzadania 4.1 badaniami objęto 61 szkół językowych województwa. Nie odpowiedziały one jednak na prośbę o wzięcie udziału w badaniach ankietowych. W związku z tym nie zostanie przedstawiona w tym opracowaniu analiza wyników badań, a jedynie omówienie aktualnej sytuacji w dziedzinie kształcenia językowego na podstawie dostępnych źródeł wtórnych.

Poziom znajomości języków obcych ma istotne znaczenie dla innowacyjności gospodarki regionu. Choć w Polsce od roku 1989 dokonała się na tym polu prawdziwa rewolucja, to jednak nadal poziom znajomości języków obcych jest stosunkowo niski.

Nauka języka obcego odbywa się w ramach systemu szkół wszystkich szczebli oraz placówek kształcenia pozaszkolnego (tzw. szkół językowych). Według badań GUS, już w szkole podstawowej 11% dzieci podejmuje dodatkową naukę języków obcych¹⁹. Nauczanie języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego na wszystkich poziomach szkół województwa świętokrzyskiego kształtowało się następująco: j. angielski 136 451 uczniów (68,6% ogółu uczniów), j. francuski 3 705 uczniów (1,9% ogółu uczniów), j. niemiecki 52 006 uczniów (26,2% ogółu uczniów), j. rosyjski 14 987 uczniów (7,5% ogółu uczniów), inny język 1.946 uczniów (1,0% ogółu uczniów)²⁰. Natomiast nauczanie języków obcych jako przedmiotu dodatkowego na wszystkich poziomach szkół województwa

¹⁹ Edukacja językowa w Polsce – Raport Krajowy, MEN, 2006.

²⁰ Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2006/2007, GUS, Informacje i opracowania statystyczne, Warszawa 2007, s. 346 i 355.

świątokrzyskiego kształtowało się następująco: j. angielski 40 142 uczniów (20,9% ogółu uczniów), j. francuski 1 121 uczniów (0,6% ogółu uczniów), j. niemiecki 24 017 uczniów (12,5% ogółu uczniów), inny język 11 048 uczniów (5,8% ogółu uczniów)²¹.

Nauczanie języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego w wybranych szkołach ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2006/2007 przedstawiono w tabeli 2.2. W tym roku szkolnym odnotowano najwyższy udział uczących się języka angielskiego, co świadczy o wzroście powszechności nauczania tego języka. Oprócz wspomnianego języka angielskiego wysoki odsetek stanowią uczący się języka niemieckiego i rosyjskiego, przy czym najwyższy udział w liczbie ogółem uczących się tego pierwszego występuje w liceach profilowanych oraz technikach i technikach uzupełniających, natomiast drugiego z wymienionych w zasadniczych szkołach zawodowych.

Tabela 2.2 Nauczanie języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego w wybranych szkołach ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2006/2007

Wyszczególnienie	Uczący się języka									
	angielskiego		francuskiego		niemieckiego		rosyjskiego		innego	
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
Licea ogólnokształcące	25.073	98,1	2.349	9,2	16.122	63,1	4.098	16,0	1.526	6,0
Licea profilowane	4.562	96,4	140	3,0	3.495	74,0	896	20,8	53	1,1
Technika i technika uzupełniające	21.348	96,6	663	3,0	16.265	72,8	4.615	20,7	126	0,6
Zasadnicze szkoły zawodowe	2.657	42,9	–	–	1.832	29,6	1.599	25,8	–	–

a – w liczbach bezwzględnych;

b – w% ogółu uczniów;

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2006/2007, GUS, Informacje i opracowania statystyczne, Warszawa 2007, s. 346 i 355.

Z kolei nauczanie języków obcych jako przedmiotu dodatkowego w wybranych szkołach ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2006/2007 kształtowało się następująco:

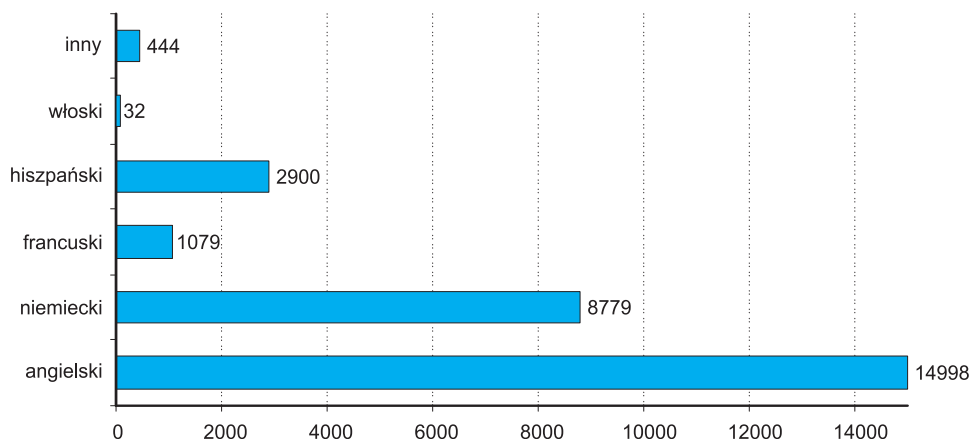
- w liceach ogólnokształcących – j. angielski 121 uczniów (0,5% ogółu uczniów), j. francuski 305 uczniów (1,2% ogółu uczniów), j. niemiecki 600 uczniów (2,4% ogółu uczniów), inny język 1 342 uczniów (5,3% ogółu uczniów);

²¹ Tamże, s. 361 i 367.

- w liceach profilowanych – j. angielski 100 uczniów (2,1% ogółu uczniów), j. francuski nie występuje, j. niemiecki 139 uczniów (3,0% ogółu uczniów), inny język 44 uczniów (0,9% ogółu uczniów);
- w technikach – j. angielski 185 uczniów (0,8% ogółu uczniów), j. francuski nie występuje, j. niemiecki 235 uczniów (1,1% ogółu uczniów), inny język 171 uczniów (0,8% ogółu uczniów)²².

Należy zauważyć, że w przypadku nauczania języków obcych jako przedmiotu dodatkowego w wybranych szkołach ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2006/2007 nadal wybierany jest język angielski, chociaż nie stanowi on już największego udziału ogółu uczniów. Natomiast na zbliżonym poziomie odsetka ogółu uczniów kształtuje się nauczanie języka niemieckiego i innego języka obcjalnego jako przedmiotu dodatkowego przez młodzież wybranych szkół ponadgimnazjalnych województwa świętokrzyskiego.

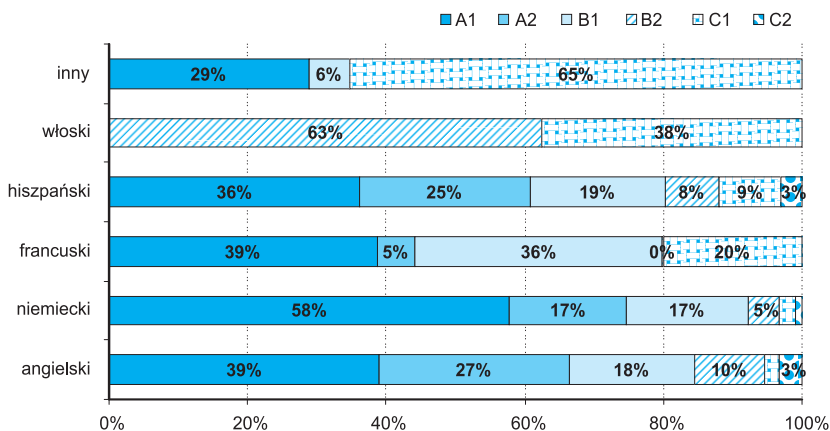
Na podstawie ankiety skierowanej do szkół średnich określono liczbę uczniów uczęszczających na poszczególne języki. Największa liczba uczniów badanych szkół uczęszcza na język angielski – 53,1%, niemiecki – 31,1% oraz hiszpański – 10,3%, natomiast najmniejsza liczba uczniów uczęszcza na język włoski – 0,1% i francuski – 3,8% (rysunek 2.4).

Rysunek 2.4 Liczba uczniów uczęszczających na poszczególne języki – szkoły średnie (N=38)

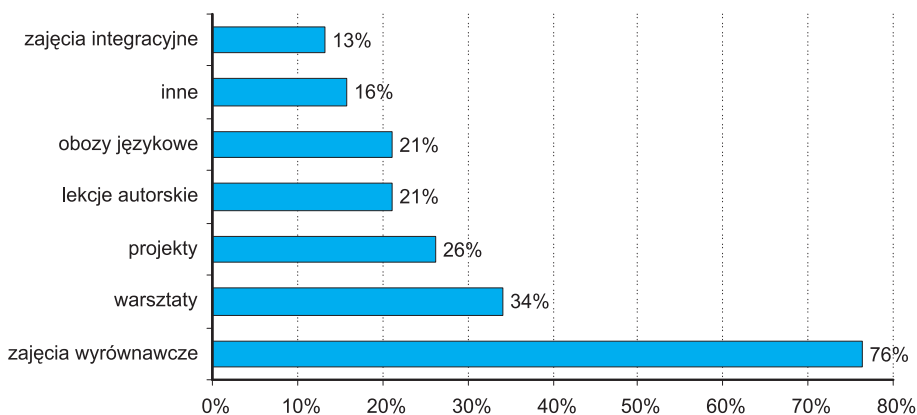
Z liczby badanych uczniów szkół średnich największy odsetek uczniów uczęszcza na inny język na poziomie C_2 – 65% oraz na język włoski na poziomie B_2 – 63% (rysunek 2.5). 58% uczęszcza na język angielski na poziomie A_2 , natomiast po 3% uczy się języka hiszpańskiego i angielskiego na najwyższym poziomie C_2 .

²² Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2006/2007, GUS, Informacje i opracowania statystyczne, Warszawa 2007, s. 346-347 i 361-362.

Rysunek 2.5 Poziomy nauczania języków obcych – szkoły średnie (N=38)

Ważnym kryterium oceny stopnia kształtowania przez jednostki edukacyjne postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych jest określenie, jaki odsetek zajęć w badanych jednostkach prowadzony jest w formie aktywnej. W badanych szkołach średnich największy odsetek stanowią zajęcia wyrównawcze – 76%, warsztaty – 34%, projekty – 26% oraz po 21% lekcje autorskie i obozy językowe. Natomiast najmniejszy odsetek wśród prowadzonych zajęć językowych stanowią zajęcia integracyjne – 13% (rysunek 2.6).

Rysunek 2.6 Formy aktywizacji uczniów w zakresie edukacji językowej – szkoły średnie (N=38)

Nauczanie języków w formie aktywizującej młodzież (m.in. warsztaty, projekty, lekcje autorskie, obozy językowe, zajęcia integracyjne) uczy samodzielności, pracy zespołowej, umiejętności podejmowania decyzji, ryzyka, przyczynia się do kształtowania wyżej wymienionych postaw.

Fakt, że kieleccy uczniowie postanowili przede wszystkim nauczyć się angielskiego należy uznać za zjawisko pozytywne, zważywszy, że ten właśnie język pełni w tej chwili w świecie funkcję uniwersalnego *lingua franca*.

Jak już wspomniano, kształcenie językowe odbywa się również w tzw. szkołach językowych. Trudno jest jednak określić liczbę szkół językowych zarówno w Polsce, jak i w województwie świętokrzyskim. Należy bowiem podkreślić, że zgodnie z aktualnym stanem prawnym pojęcie „szkoła językowa” w ogóle nie istnieje. Prowadzone przez osoby prawne lub fizyczne placówki, nazywane „szkołami”, realizujące kursy, (w tym na przykład kursy językowe) nie mogą być uznane za szkoły w rozumieniu przepisów ustawy z 1991r. o systemie oświaty. Nie są również nimi w myśl ustawy o działalności gospodarczej. Zwraca na to uwagę Ministerstwo Edukacji Narodowej²³, ale jednocześnie rozsądnie toleruje powszechną praktykę, wpisując na swą listę akredytowanych placówek prowadzących kształcenie pozaszkolne jednostki występujące pod nazwą „Szkoła Językowa”, „Szkoła Języków Obcych” czy „Szkoła Języka Angielskiego”²⁴.

Większą trudność sprawia jednak fakt, że wiele jednostek prowadzi nauczanie języków obcych jako jedną z form działalności. W większości przypadków następuje to w wyniku rozszerzenia dotychczasowego obszaru działalności o nauczanie języków, choć zdarza się też uzupełnienie działalności na polu językowym o np. działalność wydawniczą lub też poszerzenie oferty kursów o pozajęzykowe (np. „Novum”, jedna z najstarszych szkół językowych w Kielcach, proponowała ostatnio także Kursy *dla konwojentów zatrudnionych przy transporcie zwierząt i Kursy stolarki budowlanej*)²⁵.

Na koniec trzeciego kwartału 2004 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było w Polsce 10 960 szkół, z czego 10 775 działało jako osoby fizyczne. Było to o 2% więcej niż na koniec 2003 roku – napisano w końcu 2004 r. w „Rzeczpospolitej”²⁶. Zgola inne dane za bardzo zbliżony okres podaje w Raporcie Krajowym Ministerstwo Edukacji Narodowej, według którego, na podstawie przeprowadzonych badań liczba prywatnych szkół językowych w 2005 roku wynosiła 6 845²⁷.

Liczba zarejestrowanych w rejestrze szkół od tamtego czasu zapewne się niewiele zmieniła (okres, kiedy „szkoły językowe” powstawały jak grzyby po deszczu mamy już za sobą), ale ze względu na powyżej opisane trudności definicyjne, można w przybliżeniu ocenić, że w województwie świętokrzyskim

²³ Wyjaśnienie dotyczące działalności oświatowej prowadzonej przez osoby prawne i fizyczne, www.men.gov.pl

²⁴ www.men.gov.pl

²⁵ Aktualnie cytowana szkoła prowadzi tylko kursy nauczania języków dla firm.

²⁶ M. Wierchowaska, Zarabianie na języku, Rzeczpospolita, 19.11.2004r.

²⁷ Edukacja językowa w Polsce – Raport Krajowy, MEN, Warszawa 2006.

działa nie mniej niż 100 instytucji prowadzących w sposób mniej lub bardziej systematyczny nauczanie języków obcych²⁸.

Typowa „szkoła” to dwie – trzy wynajęte (czasem w szkole podstawowej, po południu) salki, wyposażone w tablicę, kredę i magnetofon. Potencjał innowacyjny tego rodzaju placówki jest bliski zeru, a jakość nauczania jest przypadkowa.

Rozpoznanie i ocena mocnych i słabych stron szkół językowych województwa świętokrzyskiego, wynikających z ich sytuacji wewnętrznej oraz możliwości (szans) i zagrożeń, wpływających z ich otoczenia, stanowi zbiór informacji, na podstawie, których możliwe jest wytyczenie strategicznych kierunków rozwoju szkół językowych danego regionu. Analizę mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwoju szkół językowych województwa świętokrzyskiego przedstawiono w tabeli 2.3 i 2.4.

Tabela 2.3 Mocne i słabe strony szkół językowych województwa świętokrzyskiego

Mocne strony	Słabe strony
– olbrzymia i zróżnicowana oferta szkoleń językowych; – wysoka pozycja 2 – 3 najlepszych szkół na rynku krajowym i europejskim (akredytacje Kuratorium Oświaty oraz polskich i europejskich organizacji jakościowych);²⁹ – wysokie kwalifikacje nauczycieli i dobra jakość opieki metodycznej w najlepszych szkołach; – powszechne użycie najwyższej jakości podręczników – obecność w Kielcach ośrodków egzaminacyjnych dwóch największych na świecie systemów certyfikacji umiejętności językowych, opracowanych przez brytyjski uniwersytet Cambridge (szkoła „International House”) i amerykański Princeton (szkoła „Global Village”);	– brak opieki metodycznej w ogromnej większości szkół językowych; – niskie kwalifikacje wielu nauczycieli native speakers – tylko trzy szkoły w Świętokrzyskiem: „Global Village”, „Intercollege” i Kolegium Szkół Prywatnych objęte są zewnętrznym nadzorem uniemożliwiającym zatrudnianie niewykwalifikowanych (dużo tańszych) cudzoziemców w roli nauczycieli a i dla większości uczących się fakt, że nauczyciel jest np. Anglikiem wydaje się być wystarczającą kwalifikacją do nauczania angielskiego (choć mieliby zapewne wątpliwości, czy każdego Polaka można zatrudnić w szkole jako nauczyciela języka polskiego);

²⁸ Dla celów niniejszego badania określono liczbę szkół prowadzących pozaszkolne kształcenie językowe w 2006 roku, w województwie świętokrzyskim, na poziomie 80 szkół językowych.

²⁹ Na 22 polskie szkoły językowe wpisane do rejestru instytucji akredytowanych Ministerstwa Edukacji Narodowej aż 3 funkcjonują w Kielcach („Global Village”, „InterCollege” i Kolegium Szkół Prywatnych).

Mocne strony	Słabe strony
– udział części kieleckich szkół w unijnych programach szkoleniowych (EFS) i idący za tym dopływ pieniędzy do szkół – udział najlepszych szkół w unijnym programie LLL (Lifelong Learning – uczenie się przez całe życie) poprzez projekty programu Lingua i Leonardo da Vinci, w których partnerem jest PASE, czy też prestiżowy „Europejski Znak Innowacyjności w Zakresie Nauczania Języków Obcych” przyznany w 2007 r. przez Komisję Europejską kieleckiej szkole „Global Village”.	– niefachowi, czasem nawet bez znajomości żadnego języka obcego, właściciele wielu szkół językowych, traktujący je jedynie jako źródło dochodu; – nisko zainteresowanie większości szkół innowacyjnością w nauczaniu języków obcych;³⁰ – brak w większości szkół podstawowego wyposażenia technicznego (komputery z dostępem do Internetu, rzutniki multimedialne, itp. – zwykle jest to tylko magnetofon); – brak umiejętności, środków i chęci do korzystania z możliwości dawanych przez Internet (Wirtualne Otoczenie Edukacyjne, internetowe biura obsługi klienta, pudding, itp.) – brak (z niewielkimi wyjątkami) wymiany doświadczeń z innymi szkołami i organizacjami zajmującymi się jakością w nauczaniu języków; – niewielkie umiejętności rozpoznania dobrej oferty wśród klientów (często decydującym kryterium wyboru jest „oszukańcza” lub przesadzona reklama, umiejscowienie placówki i oczywiście cena; – niewielka szansa potencjalnego klienta na zasięgnięcie opinii o edukacji językowej z lokalnej prasy (np. jedna z lokalnych gazet do okolicznościowego wydania wybrała jako źródło wiedzy, spośród wszystkich właścicieli kieleckich szkół językowych, wyłącznie specjalistów nauk technicznych); – niewielkie zainteresowanie klientów instytucjonalnych jakością oferty kursów dla firm, co prowadzi do wyboru przypadkowego usługodawcy lub po prostu usługodawcy oferującego najniższą cenę (cena jest w przypadku przetargów kryterium jedynym lub decydującym); – lekceważenie przez firmy kwestii językowych przy zatrudnianiu pracowników (dziennikarz udający cudzoziemca nawet w dużych kieleckich firmach nie zdołał się dogadać z sekretarkami, a w czołowym urzędzie usłyszał „panie X, chodź pan, bo tu do mnie jakiś krzaczkami gada”); – udział w kursach dofinansowanych z EFS osób przypadkowych, rekrutowanych „na ulicy” a nie w efekcie celowej polityki firm.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Z. Szczepańczyk, Szkolnictwo językowe, Kielce 2007 (praca niepublikowana).

³⁰ W 2007 roku na liczącym się spotkaniu poświęconym tej tematyce, wspólnej konferencji polskiej organizacji PASE i europejskiej organizacji EAQUALS, uczestniczyły tylko dwie kieleckie szkoły językowe.

Tabela 2.4 Szanse i zagrożenia szkół językowych województwa świętokrzyskiego

Szanse	Zagrożenia
– rosnąca świadomość i coraz lepsze możliwości komunikowania się społeczeństwa sprawiają, że coraz częściej mamy do czynienia z odrzucaniem ofert „oszukańczych” i niskiej jakości, co daje (niewielką) szansę, że z czasem utrzymają się na rynku tylko solidne i uczciwe szkoły językowe; – rosnące znaczenie znajomości języków obcych w związku z wyjazdami do pracy za granicę; – liczne unijne programy wspomagające nauczanie języków obcych; – rosnące zainteresowanie szkół wyższych certyfikatami językowymi (co przekłada się na weryfikowalną przez czynniki zewnętrzne jakość szkoleń językowych), wynikające z rozwoju wymiany międzynarodowej studentów w ramach programu „Erasmus”, a także finansowanych ze środków unijnych zagranicznych praktyk i staży zawodowych studentów; – upowszechnienie w ostatnim czasie systemów akredytacji instytucji szkoleniowych (na dwóch różnych polach funkcjonują rejestry Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz Kuratorium Oświaty) co daje np. szansę na zwycięstwo dobrych szkół w przetargach, w których warunkiem wstępnym jest wpis do rejestru WUP lub (trudna do uzyskania) akredytacja Kuratorium Oświaty; – znaczny rozwój różnych form wyższych studiów językowych, a w konsekwencji podnoszenie się średniego poziomu wykształcenia nauczycieli języków obcych (przed około dziesięcioma laty nauczycielka angielskiego w jednej z kieleckich szkół podstawowych zdawała „First Certificate” jednocześnie ze swoim uczniem, w dodatku uczeń zdał na A zaś nauczycielka oblała – teraz to już sytuacja mało prawdopodobna); – łatwiejsze zatrudnianie nauczycieli native speakers po wejściu Polski do Unii Europejskiej; – rosnąca oferta wysokiej, choć zróżnicowanej, jakości materiałów edukacyjnych w Internecie; – upowszechnienie się coraz łatwiejszych w obsłudze technologii wspomagających nauczanie języków, takich jak Wirtualne Otoczenie Edukacyjne, podding, czy Europejskie Portfolio Językowe Online (projekt WSEiA w Kielcach i 10 innych europejskich uczelni oraz PASE); – rozwój programów szkoleniowych uczących nauczycieli efektywnego wykorzystania najnowszych technologii w nauczaniu języków obcych, zwłaszcza unijny projekt „Medienpass” (jego polskim koordynatorem z ramienia PASE jest przedstawiciel jednej z kieleckich szkół językowych).	– spadek liczby potencjalnych klientów (w najważniejszej grupie: młodzieży szkolnej) i idący za tym spadek możliwości finansowania przez szkoły przedsięwzięć innowacyjnych, podnoszenia kwalifikacji nauczycieli, itd.; – zmiany w systemie edukacji, które doprowadziły do malejącego zainteresowania nauką języków, a zwłaszcza zdobywaniem certyfikatów językowych, przez młodzież licealną (liceum staje się przede wszystkim instytucją przygotowującą do matury, której wynik decyduje o przyszłych studiach, a tylko na części kierunków wynik matury z języka obcego jest brany pod uwagę); – „macdonaldyzacja” edukacji językowej – rozpowszechnianie się na rynku polskim krajowych i zagranicznych „sieciówek” oferujących niskiej jakości standardowy produkt po niskiej cenie; – przegrywanie dobrej jakości, a więc i droższych usług z tańszymi ofertami niskiej jakości; – niski potencjał finansowy szkół, utrudniający większości korzystanie z funduszy unijnych, w których wymagany jest wkład własny, choćby – w praktyce – tylko czasowy; – coraz bardziej wszechobecna, niezwykle intensywna, nierzadko „oszukańcza” reklama, udział w której wymaga od szkół decyzji typu „platforma e-learningowa, czy seria ogłoszeń”, a bez udziału w której nawet najlepsza oferta jest skazana na niepowodzenie; – malejące znaczenie systemów certyfikacji: kosztowne certyfikaty językowe nie zwalniają od niedawna z matury językowej, od czasu wprowadzenia „nowej matury” mają też żadne lub niewielkie znaczenie przy rekrutacji na studia, natomiast polskie firmy – w przeciwieństwie do zagranicznych (również tych działających w Polsce) – nie wymagają ściśle określonych, potwierdzonych międzynarodowymi certyfikatami, umiejętności językowych od swoich pracowników.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Z. Szczepańczyk, Szkolnictwo językowe, Kielce 2007 (praca niepublikowana).

Na podstawie przedstawionej analizy SWOT można podjąć próbę określenia strategicznych kierunków rozwoju szkolnictwa językowego w województwie świętokrzyskim.

Stosunek nauczycieli języków obcych do efektywnego wykorzystania nowych technologii w nauczaniu zbadał w 2007 roku międzynarodowy zespół ekspertów (w ramach unijnego programu „Medienpass”)³¹. Badania objęły nauczycieli szkół językowych w Polsce (w Kielcach), Wielkiej Brytanii, Republice Czeskiej, Łotwie i Hiszpanii oraz w Niemczech (17% respondentów) także nauczycieli akademickich. Wyniki w przypadku respondentów kieleckich (10%) były zbliżone do wyników łącznych (poza zaznaczonymi poniżej wyjątkami).

Jak wynika z badania, większość nauczycieli ma dostęp do podstawowych środków technicznych, takich jak: komputer połączony z Internetem (95%), wypalarka CD (85%), skaner (68%), kamera cyfrowa/webcam (61%), odtwarzacz mp3 (55%). Niewielu jest obeznanych z mniej popularnymi urządzeniami, jak: słuchawki do Skype (33%), PDA (6%), interaktywna tablica (9% łącznie, 0% w Kielcach). Większość ankietowanych wysoko ocenia opanowanie słuchaczy z technikami multimedialnymi (w Kielcach około 80% określiło je jako bardzo wysokie lub wysokie) – jak się zdaje nauczyciele zdają sobie więc sprawę, że muszą dokładać starań, aby nie skompromitować się przed uczniami, zwłaszcza, że 58% respondentów uznało, iż słuchacze uważają użycie technologii cyfrowych w procesie nauczania jako bardzo ważne i ważne, a tylko 10% – że słuchacze to nie interesuje.

Nie wszyscy nauczyciele używają w procesie nauczania języków obcych nawet tak – zdawałoby się – popularnych pozycji soft– i hardware jak: Power Point (39% – zaskakująco mało), CD–ROM/DVD (72% – również zaskakująco niski wynik), e–mail (69% – jak wyżej), strony www (59%). O bardziej skomplikowanych w ogóle nie ma co mówić: do używania podcastów przyznała się w Kielcach 1 osoba, a spośród wszystkich respondentów w sześciu krajach 8%, RSS – 7%, wiki i blogów – 6%, VLE – 30% (ale kielecka szkoła, w której przeprowadzono ankietę dość intensywnie używa moodle, więc w tym kontekście wynik nie jest imponujący). Wirtualnych światów (Second Life, Active Worlds, schMOOze, Sloodle) aktualnie nie używa nikt.

Niewielu nauczycieli (20 – 30%) uznaje, że posiada wiedzę wystarczającą do użycia tego, co oferują różne nowoczesne technologie w procesie nauczania. Co zaś jest pocieszające: 50 – 67% chciałoby osiąść te umiejętności, a tylko 2 – 7% uważa tę wiedzę za zbędną.

³¹ www.e-sprachen.tu-dresden.de/moodle/course/view.php?id=87. Cytat za: Z. Szczepańczyk, Szkolnictwo językowe, Kielce 2007 (praca niepublikowana).

Szczególne braki występują na polu metodyki nauczania: tylko 13% potrafiłoby stworzyć sylabus do kursu blended learning, 14% potrafiłoby założyć wirtualną klasę w Wirtualnym Otoczeniu Edukacyjnym.

Na podstawie analizy powyższych wyników można stwierdzić, że nauczyciele w większości potrafią posługiwać się podstawowymi technologiami (choć niekoniecznie stosują je w procesie nauczania), ale jednocześnie należy zaznaczyć, że znajomość nowoczesnych technologii jest słaba. Nauczyciele chcą doskonalić swoje umiejętności, ponieważ na zajęciach spotykają się z uczniami, którzy domagają się wykorzystywania nowoczesnych technologii w większym zakresie w nauczaniu języków. Wykorzystanie chęci nauczycieli do wprowadzania innowacji może zmienić oblicze nauczania języków obcych. Jeśli dodać, że takie, warte ponad milion Euro, unijne programy językowe jak „Medienpass” i „Europejskie Portfolio Językowe Online” są w znacznej mierze realizowane w Kielcach, można mieć nadzieję, że to właśnie świętokrzyscy nauczyciele znajdują się wśród pierwszych, którzy skorzystają z tego, co w Europie najbardziej nowatorskie w dziedzinie nauczania języków obcych.

2.3 BADANIA W ZAKRESIE UPOWSZECHNIANIA TECHNOLOGII INFORMACYJNYCH W PROCESACH EDUKACYJNYCH

W ostatnim dwudziestoleciu XX wieku zaszły ogromne zmiany w strukturze działalności gospodarczej w skali światowej, a najsilniejszym czynnikiem sprawczym tych zmian był gwałtowny rozwój infrastruktury informacyjnej wyrażającej się w rozpowszechnieniu informatyki, sieci telekomunikacyjnych, urządzeń do zbierania, przetwarzania, przechowywania, przesyłania i prezentacji informacji oraz towarzyszący mu rozwój usług, zwłaszcza oprogramowania ułatwiającego korzystanie z najnowszych zdobyczy technologii informacyjnych³². W dobie idei społeczeństwa informacyjnego niezbędne jest wyposażenie jednostek edukacyjnych w różnorodne „media współczesne” i zdobycie przez uczniów/studentów/szkołących się umiejętności ich wykorzystywania.

W Regionalnej Strategii Innowacji województwa świętokrzyskiego (oraz w Karcie Zadań projektu) jednym z działań podzadania 4.1, jak już wspomniano, jest *upowszechnianie technologii informatycznych w procesach edukacyjnych*, natomiast w badaniu i niniejszym opracowaniu potraktowano to upowszechnianie szerzej, jako dotyczące technologii informacyjnych.

³² T. Walczak, Społeczeństwo informacyjne a zadania statystyki, Rector's Lectures No. 50, Kraków 2001, s. 3.

W gospodarce opartej na wiedzy jedną z cech świadczących o poziomie innowacyjności regionu są nowe technologie informacyjno-komunikacyjne. Określenie poziomu występowania i upowszechniania (wykorzystania) innowacji w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych (w tym w jednostkach edukacyjnych) jest istotnym elementem polityki regionalnej państwa (województwa), gdyż technologie te warunkują wzrost konkurencji regionów. Analizę danych w zakresie upowszechniania technologii informacyjnych w procesach edukacyjnych przeprowadzono w następujących aspektach:

- ocena jakości kształcenia związana z upowszechnianiem ICT;
- ocena stopnia kształtowania przez jednostki edukacyjne postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych;
- ocena stopnia wykorzystywania technologii informatycznych na poszczególnych stopniach kształcenia, w nauczaniu różnych przedmiotów;
- ocena współpracy badanych jednostek edukacyjnych z innymi jednostkami;
- aspekt europejski w edukacji.

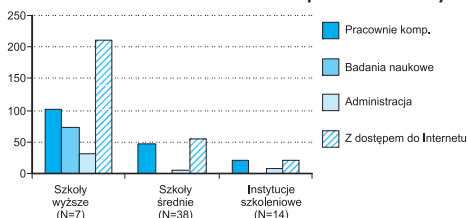
2.3.1 OCENA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA ZWIĄZANA Z UPOWSZECHNIANIEM ICT

Upowszechnianie technologii informacyjnych wymaga posiadania między innymi bazy lokalowo-sprzętowej (w tym pracowni komputerowych, wykorzystywanych komputerów, urządzeń do prezentacji treści itp.). W badanych szkołach wyższych średnia liczba pracowni komputerowych wyniosła 7/na jednostkę, natomiast w szkołach średnich – 2 pracownie/na szkołę.

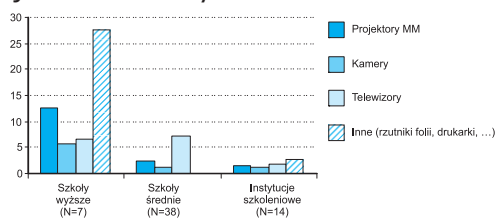
Z posiadanej liczby komputerów w szkołach wyższych najwięcej – średnio 210 komputerów – posiada dostęp do Internetu, średnio 102 wykorzystywane jest w pracowniach komputerowych, do badań naukowych używanych jest średnio 72 komputery, natomiast średnio 31 – w administracji (rysunek 2.7). W badanych szkołach średnich średnio 54 komputery posiada dostęp do Internetu, średnio 47 wykorzystywanych jest w pracowniach komputerowych, natomiast średnio 6 – w administracji (rysunek 2.7). W instytucjach szkoleniowych średnio 20 komputerów posiada dostęp do Internetu i tyleż samo wykorzystywanych jest w pracowniach komputerowych, natomiast średnio 7 używanych jest w administracji (rysunek 2.7).

Z analizy danych wynika, że w badanych jednostkach edukacyjnych wykorzystywane są projektory multimedialne, kamery, telewizory, rzutniki pisma oraz

drukarki (rysunek 2.8). Najwięcej rzutników folii oraz drukarek wykorzystywanych jest w szkołach wyższych – średnio 27, średnio 3 w instytucjach szkoleniowych, natomiast w badanych szkołach średnich urządzenia te nie występują. Największa średnia liczba projektorów multimedialnych używana jest w szkołach wyższych – 12, w szkołach średnich – 2 oraz średnio 1 w instytucjach szkoleniowych. Kamery i telewizory wykorzystuje się w szkołach wyższych odpowiednio, średnio 5 i 6, 1 i 7 w szkołach średnich oraz po 1 w instytucjach szkoleniowych.

Rysunek 2.7. Średnia liczba wykorzystywanych komputerów

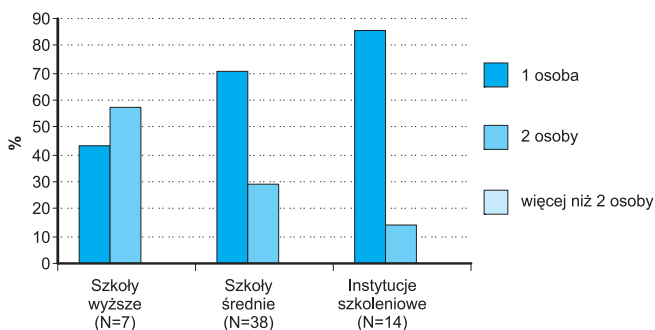
Rysunek 2.8. Średnia liczba wykorzystywanych urządzeń multimedialnych

Z analizy danych wynika, że w badanych jednostkach edukacyjnych wykorzystywane są projektory multimedialne, kamery, telewizory, rzutniki pisma oraz drukarki (rysunek 2.8). Najwięcej rzutników folii oraz drukarek wykorzystywanych jest w szkołach wyższych – średnio 27, średnio 3 w instytucjach szkoleniowych, natomiast w badanych szkołach średnich urządzenia te nie występują. Największa średnia liczba projektorów multimedialnych używana jest w szkołach wyższych – 12, w szkołach średnich – 2 oraz średnio 1 w instytucjach szkoleniowych. Kamery i telewizory wykorzystuje się w szkołach wyższych odpowiednio, średnio 5 i 6, 1 i 7 w szkołach średnich oraz po 1 w instytucjach szkoleniowych.

Praca przy komputerze powinna być samodzielna, co oznacza, że optymalną jest sytuacja, kiedy przy jednym stanowisku komputerowym na zajęciach pracuje jedna osoba. Najkorzystniejsza sytuacja występuje w instytucjach szkoleniowych, gdzie w 85,7% badanych instytucji w trakcie zajęć przy jednym stanowisku komputerowym pracuje średnio 1 osoba, natomiast tylko w 14,3% instytucji w trakcie zajęć przy jednym stanowisku komputerowym pracują średnio 2 osoby (rysunek 2.9). W 70,3% badanych szkół średnich podczas zajęć przy jednym stanowisku komputerowym pracuje średnio 1 osoba, natomiast średnio 2 osoby pracują podczas zajęć w 29,7% badanych szkół średnich.

W 42,8% badanych szkół wyższych w trakcie zajęć na jedno stanowisko komputerowe przypada średnio 1 osoba, natomiast w 57,2% – przypada średnio 2 osoby. Z przeprowadzonej analizy wynika, że trudniejszy dostęp do komputera podczas zajęć, w porównaniu z uczniami i słuchaczami pozostałych

jednostek edukacyjnych, mają studenci szkół wyższych. Spowodowane jest to prawdopodobnie ich znacznie większą liczbą w stosunku do uczniów i słuchaczy w innych jednostkach (szkołach, instytucjach szkoleniowych) oraz koniecznością zapewnienia na zajęciach specjalistycznego oprogramowania, które jest droższe od standardowych programów.

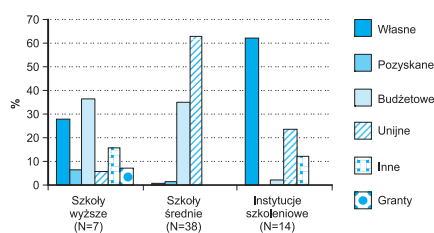
Rysunek 2.9. Liczba osób w czasie zajęć na jedno stanowisko komputerowe

Wyposażenie w komputery (poziom i jakość wyposażenia) w jednostkach edukacyjnych zależy od ponoszonych nakładów inwestycyjnych. W opinii wielu badaczy ma ono mniejsze znaczenie dla efektywności pracy naukowo-dydaktycznej niż jakość kapitału ludzkiego występującego w tych jednostkach, choć jest warunkiem koniecznym do prowadzenia prac. Największa liczba komputerów została zakupiona w ostatnich 2 latach w szkołach wyższych – średnio 37 komputerów, w szkołach średnich – 32 komputery, natomiast najmniejsza liczba – 16 komputerów w instytucjach szkoleniowych.

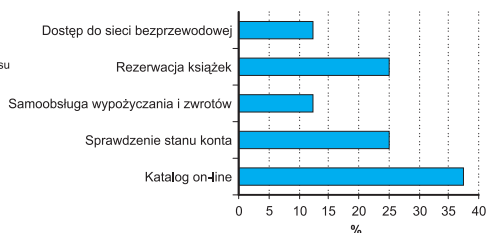
Relacja między ilością posiadanych i wykorzystywanych komputerów a innowacyjnością badanych jednostek edukacyjnych (pośrednio innowacyjnością gospodarki regionu) wymaga zidentyfikowania źródeł finansowania zakupu komputerów. Zakupy te finansują budżet państwa, środki własne jednostek edukacyjnych, podmioty gospodarcze (środki pozyskane ze współpracy z biznesem), środki Unii Europejskiej, granty (w przypadku szkół wyższych) oraz inne środki co przedstawiono na rysunku 2.10. W szkołach wyższych zakup komputerów finansowany jest głównie ze środków budżetowych (36,36% nakładów ogółem) i środków własnych (27,8%) oraz z grantów (7,49). Szkoły średnie finansują zakup komputerów przede wszystkim ze środków Unii Europejskiej (62,81% nakładów ogółem) oraz ze środków budżetowych (34,73%). Natomiast w instytucjach szkoleniowych największy udział w nakładach ogółem w finansowaniu zakupu komputerów stanowią środki własne (62,36%), środki Unii Europejskiej (23,6%) oraz inne – (11,79%). Duży udział budżetu państwa

w finansowaniu nakładów na zakup komputerów w szkołach wyższych i średnich (ponad 30,0%) może świadczyć o niewielkim zainteresowaniu sektora prywatnego tą działalnością, może też być skutkiem słabej kondycji finansowej przedsiębiorstw lub niewłaściwej polityki państwa. Pozytywnym zjawiskiem jest umiejętność pozyskiwania środków zagranicznych – unijnych przez szkoły średnie i instytucje szkoleniowe, których znaczenie w działalności badanych jednostek edukacyjnych wciąż będzie wzrastać.

Dostęp do katalogów bibliotecznych poprzez sieć komputerową świadczy o upowszechnianiu technologii informacyjnych w procesie edukacji. Z przeprowadzonej analizy wynika, że wszystkie badane szkoły wyższe posiadają takowy dostęp, a wśród pozostałych – 27,5% szkół średnich i 12,5% instytucji szkoleniowych (rysunek 2.11).

Rysunek 2.10. Środki na zakupione w ostatnich 2 latach komputery

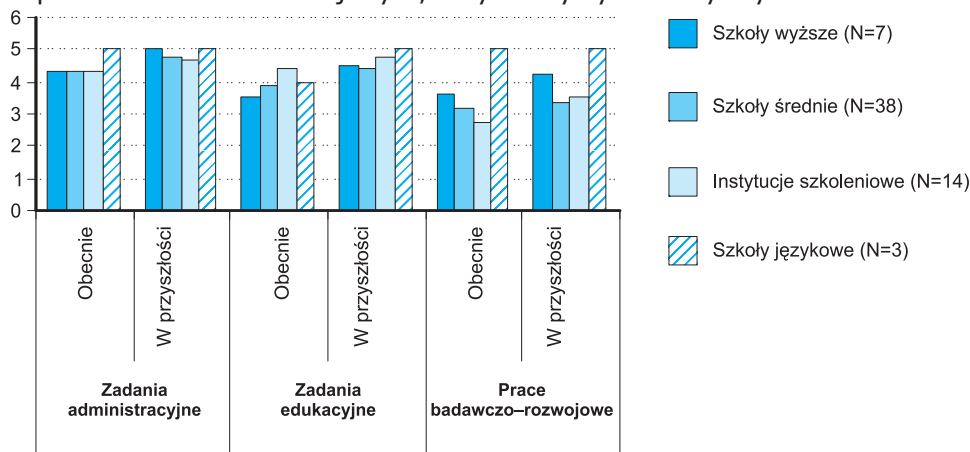
Rysunek 2.11. Cele wykorzystania technologii informatycznych w bibliotece – szkoły wyższe (N=8)

Szkoły wyższe oferują szeroki wachlarz następujących usług bibliotecznych: największy – 37,5% – udział badanych szkół wyższych posiada katalog on-line, kolejno 25% omawianych jednostek posiada możliwość sprawdzenia stanu konta i rezerwacji książek oraz 12,5% ma możliwość wypożyczenia i zwrotu książek w formie samoobsługi, jak również dostęp do sieci bezprzewodowej z własnym komputerem.

Posiadana przez jednostki edukacyjne infrastruktura teleinformatyczna wykorzystywana jest do bieżących zadań administracyjnych, zadań edukacyjnych oraz prac badawczo-rozwojowych³³. W szkołach wyższych, średnich i instytucjach szkoleniowych posiadana infrastruktura teleinformatyczna obecnie wykorzystywana jest w dużym stopniu, natomiast w przyszłości wykorzystywana będzie w bardzo dużym stopniu (rysunek 2.12). Wspomniana infrastruktura wspiera obecnie realizację zadań edukacyjnych w szkołach wyższych i średnich w średnim stopniu, natomiast w instytucjach szkoleniowych – w dużym. W przyszłości infrastruktura

³³ Ocena wykorzystania posiadanej infrastruktury teleinformatycznej została dokonana przy użyciu jednowymiarowej nieparzystej skali pozycyjnej, od 1-5, gdzie 5 oznacza w bardzo dużym stopniu.

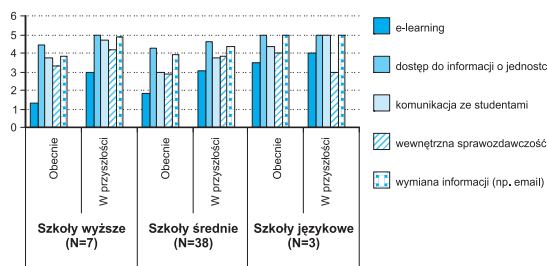
ta będzie pomocna w realizacji omawianych zadań we wszystkich jednostkach w bardzo dużym stopniu. Do realizacji prac badawczo-rozwojowych posiadana infrastruktura wykorzystywana jest obecnie w instytucjach szkoleniowych w dużym stopniu, natomiast w szkołach wyższych i średnich w stopniu średnim. W przyszłości największy stopień wykorzystania posiadanej infrastruktury w pracach badawczo-rozwojowych, duży – dotyczy szkół wyższych.

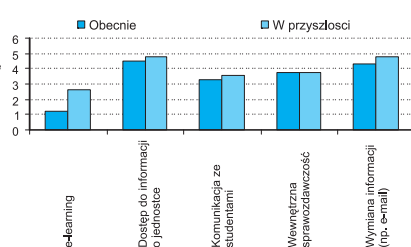
Rysunek 2.12. Wykorzystywanie infrastruktury teleinformatycznej – średnie

Wyposażenie jednostek edukacyjnych w nowe technologie informacyjno-komunikacyjne charakteryzuje m.in. stopień świadczonych przez nie usług z użyciem Internetu. Obecnie we wszystkich badanych jednostkach edukacyjnych Internet wykorzystywany jest w bardzo dużym lub dużym stopniu do udostępniania informacji o jednostce i jej działalności, natomiast w bardzo małym do e-learningu (rysunek 2.13 i rysunek 2.14).

W przyszłości, w szkołach wyższych i średnich usługi z wykorzystaniem sieci Internet świadczone będą w analogicznym stopniu jak obecnie i do świadczenia tych samych usług co obecnie. W instytucjach szkoleniowych Internet

Rysunek 2.13. Stopień świadczenia usług przez Internet – średnie

Rysunek 2.14. Stopień świadczenia usług przez Internet – średnie (N=14)

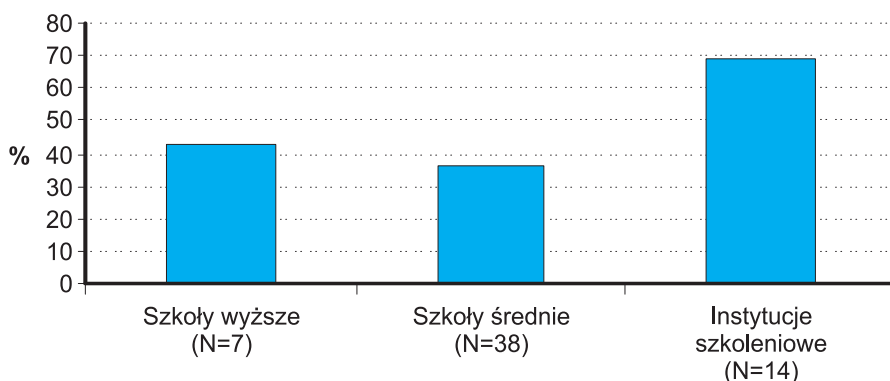
wykorzystywany będzie w przyszłości w bardzo dużym stopniu do wymiany informacji (np. e-mail), natomiast w bardzo małym do e-learningu.

Samooceń umiejętności posługiwania się komputerem przez Mieszkańców Regionu została zamieszczona w podrozdziale 2.4.2.2: *Samooceń umiejętności wykorzystywania narzędzi informatycznych (wskaźnik wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych)* niniejszego opracowania.

2.3.2 OCENA STOPNIA KSZTAŁTOWANIA PRZEZ JEDNOSTKI EDUKACYJNE POSTAW OTWARTYCH, INNOWACYJNYCH I PRZEDSIĘBIORCZYCH

Jednym z kryterium oceny stopnia kształtowania przez jednostki edukacyjne postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych jest określenie jaki procent zajęć w badanych jednostkach prowadzony jest w formie aktywnej (rysunek 2.15). Prowadzenie zajęć w formie aktywizującej młodzież (ćwiczenia, warsztaty, projekty, seminaria, laboratoria) uczy samodzielności, umiejętności podejmowania decyzji, ryzyka, przyczynia się do kształtowania wyżej wymienionych postaw.

Średnio największy odsetek zajęć prowadzi w formie aktywnej około 69,0% badanych instytucji szkoleniowych, 43,0% badanych szkół wyższych oraz około 36,0% badanych szkół średnich, co przedstawiono na rysunku 2.15.

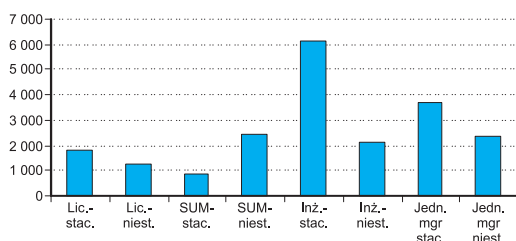

Rysunek 2.15. Średni odsetek zajęć prowadzonych w formie aktywnej

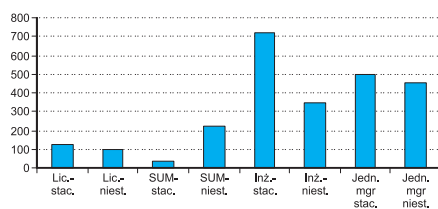
Inne kryteria oceny stopnia kształtowania przez jednostki edukacyjne postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych, jak ocena własnej postawy, zamiar uruchomienia działalności gospodarczej i inne dotyczące Mieszkańców Regionu zostały omówione w podrozdziale 2.4.2.1 – *Czynniki kształtujące postawy otwarte i przedsiębiorcze* oraz 2.4.3 – *Podejmowanie pracy podczas studiów* niniejszego opracowania.

2.3.3 OCENA STOPNIA WYKORZYSTYWANIA TECHNOLOGII INFORMACYJNYCH NA POSZCZEGÓLNYCH STOPNIACH KSZTAŁCENIA, W NAUCZANIU RÓŻNYCH PRZEDMIOTÓW

W szkołach wyższych województwa świętokrzyskiego największa średnia łączna liczba godzin dydaktycznych występuje na studiach inżynierskich stacjonarnych – 6 118 godzin, na jednolitych studiach magisterskich stacjonarnych – 3 684 godziny i na jednolitych studiach magisterskich niestacjonarnych 2 380 – godzin (rysunek 2.16, 2.17, 2.18).

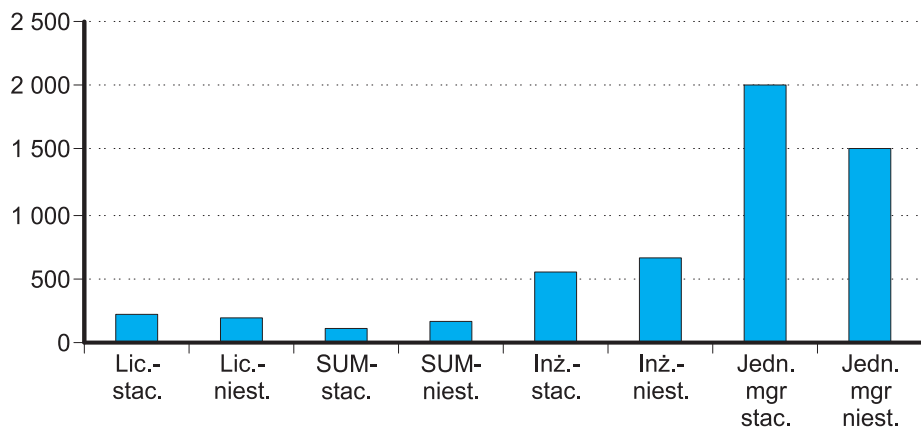

Rysunek 2.16. Łączna liczba godzin dydaktycznych – średnie (N=8)

Rysunek 2.17. Liczba godzin przedmiotów informatycznych – średnie (N=8)

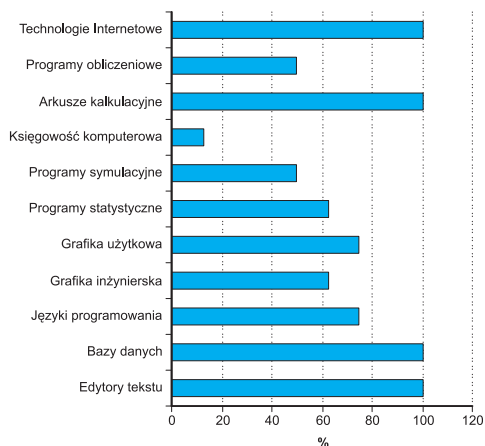
Z liczby ogółem średnia łączna liczba godzin przedmiotów informatycznych na studiach inżynierskich stacjonarnych wynosi 716 godzin (11,7% godzin ogółem), średnia liczba godzin przedmiotów wykorzystujących w znacznym stopniu narzędzia informatyczne – 536 godzin (8,8% godzin ogółem). Na jednolitych studiach magisterskich stacjonarnych średnia łączna liczba godzin przedmiotów informatycznych wynosi 500 godzin (13,6% godzin ogółem), natomiast średnia liczba godzin przedmiotów wykorzystujących w znacznym stopniu narzędzia informatyczne – 2 000 godzin (54,3% godzin ogółem). Średnia łączna liczba godzin przedmiotów informatycznych na jednolitych studiach magisterskich niestacjonarnych wynosi 450 godzin (18,9% godzin ogółem), natomiast średnia liczba godzin przedmiotów wykorzystujących w znacznym stopniu narzędzia informatyczne – 1500 godzin (63,0% godzin ogółem).

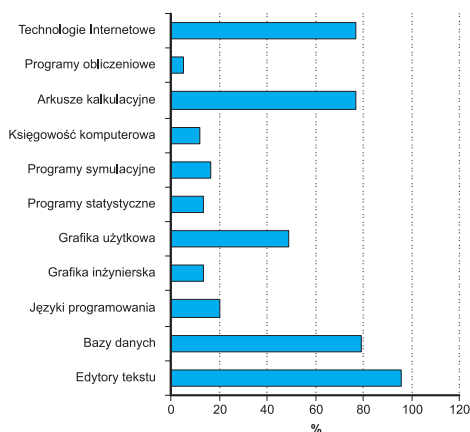
Rysunek 2.18. Liczba godzin przedmiotów wykorzystujących w znacznym stopniu narzędzia informatyczne – średnie (N=8)

Analiza odpowiedzi udzielonych na pytanie ankietowe dotyczące wykorzystywania programów komputerowych na zajęciach (rysunek 2.19 – 2.21) wykazała, że we wszystkich badanych jednostkach edukacyjnych najczęściej używane są edytory tekstu (100% szkół wyższych, 96% szkół średnich i 42% instytucji szkoleniowych), arkusze kalkulacyjne (100% szkół wyższych, 76% szkół średnich i 42% instytucji szkoleniowych), bazy danych (100% szkół wyższych, 79% szkół średnich i 35% instytucji szkoleniowych) oraz technologie internetowe (100% szkół wyższych, 76% szkół średnich i 21% instytucji szkoleniowych). Wspomniane oprogramowanie w największym stopniu wykorzystywane jest w szkołach wyższych, w nieco mniejszym – w szkołach średnich, a zdecydowanie najmniejszym w instytucjach szkoleniowych.

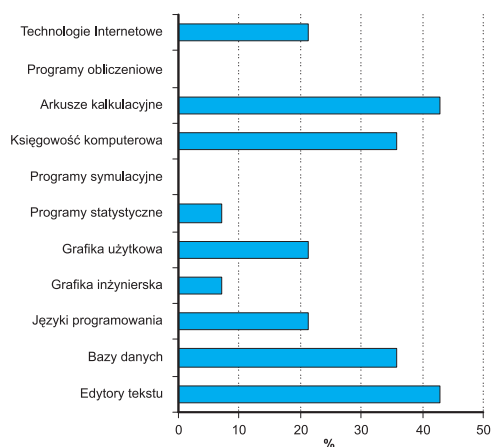
Ponadto w instytucjach szkoleniowych technologie informacyjne wykorzystuje się w bardzo dużym stopniu do skomputeryzowanego oprzyrządowania edukacyjnego (rzutniki multimedialne, symulatory komputerowe) – ponad 80,0% instytucji szkoleniowych oraz do różnych form komunikacji elektronicznej – około 80,0% (rysunek 2.22).

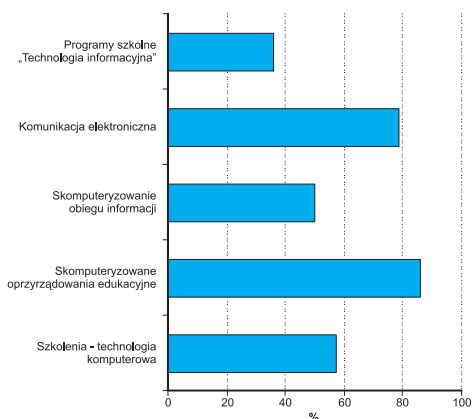
Rysunek 2.19. Oprogramowania wykorzystywane na zajęciach (szkoły wyższe N=8)

Rysunek 2.20. Oprogramowania wykorzystywane na zajęciach (szkoły średnie N=38)

Rysunek 2.21. Oprogramowania wykorzystywane na zajęciach (instytucje szkoleniowe N=14)

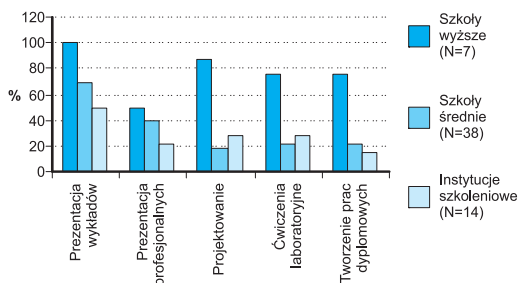

Rysunek 2.22. Wykorzystanie technologii informatycznych w edukacji (instytucje szkoleniowe N=14)

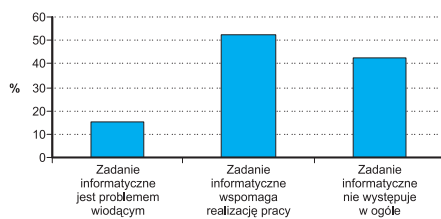
Na rysunku 2.23 przedstawiono stopień wykorzystywania programów komputerowych na zajęciach pozainformatycznych. Analizując te dane można stwierdzić, w największym stopniu tymi programami posługują się nauczyciele akademicki do przygotowywania treści wykładów (100,0%), realizowania projektów (ponad 80,0%), ćwiczeń laboratoryjnych oraz do tworzenia prac dyplomowych (ponad 70,0%). W pozostałych badanych jednostkach edukacyjnych czyli szkołach średnich i instytucjach szkoleniowych poza prezentacją wykładów

stopień wykorzystywania programów do wspomnianych celów jest niski (od około 20,0–40,0%).

W szkołach wyższych większość realizowanych prac dyplomowych (ponad 50,0%) związana jest z wykonaniem określonego zadania informatycznego, które wspomaga ich realizację, natomiast zadanie informatyczne nie występuje w ogóle w ponad 40,0% prac dyplomowych. Zadanie informatyczne jest problemem wiodącym w ponad 10,0% realizowanych prac (rysunek 2.24).

Rysunek 2.23. Cele wykorzystywania programów komputerowych na zajęciach pozainformatycznych

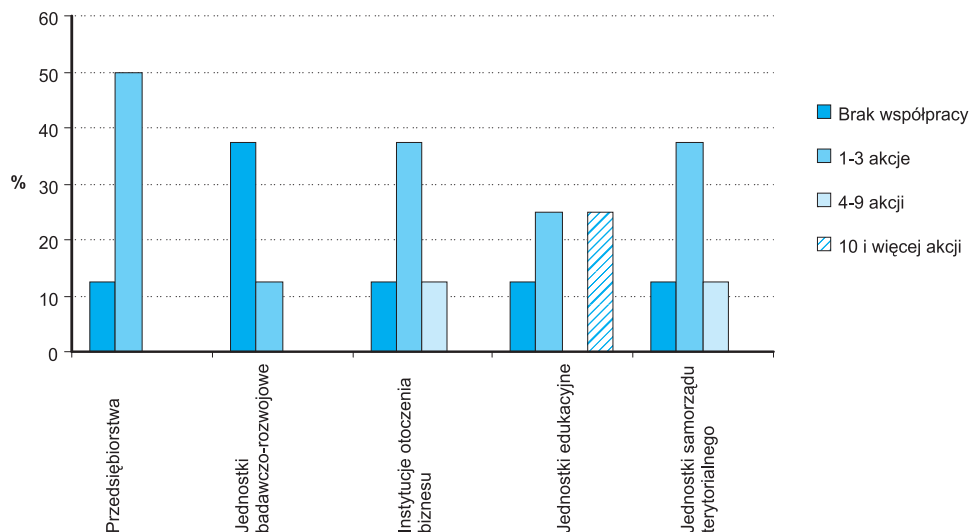

Rysunek 2.24. Średni odsetek prac dyplomowych – szkoły wyższe (N=7)

2.3.4 OCENA WSPÓŁPRACY BADANYCH JEDNOSTEK EDUKACYJNYCH Z INNYMI JEDNOSTKAMI

Celem badań w obszarze *ocena współpracy badanych jednostek edukacyjnych z innymi jednostkami* jest identyfikacja podmiotów, z którymi one współpracują wraz ze wskazaniem rodzaju tej współpracy.

Ponad 10,0% ankietowanych szkół wyższych (z wyjątkiem współpracy z JBR – 37,5% badanych) deklaroowało brak współpracy z przedsiębiorstwami, instytucjami otoczenia biznesu, innymi jednostkami edukacyjnymi, jednostkami samorządu terytorialnego (rysunek 2.25).

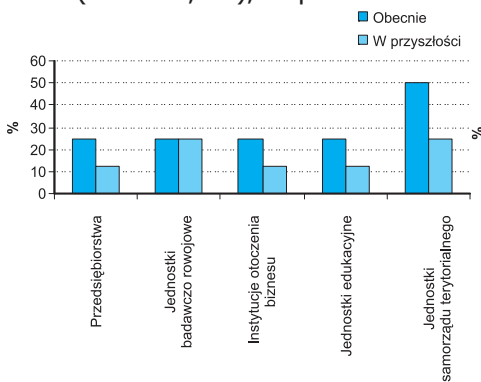

Rysunek 2.25. Liczba wspólnych przedsięwzięć podjętych w latach 2005-2006 we współpracy z podmiotami województwa świętokrzyskiego – szkoły wyższe (N=8)

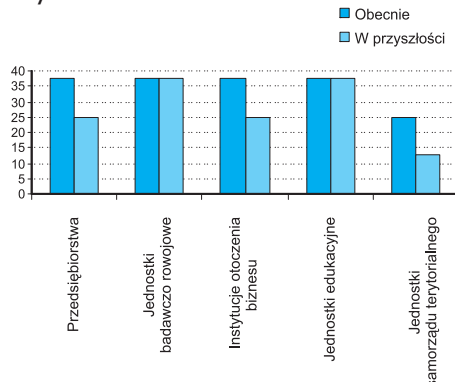
Od 1–3 akcji dotyczących współpracy szkoły wyższe podjęły w największym stopniu z przedsiębiorstwami (50,0% badanych) oraz z instytucjami otoczenia biznesu i jednostkami samorządu terytorialnego (po 37,5% ankietowanych). 25,0% szkół wyższych określiło współpracę z jednostkami edukacyjnymi na poziomie 10 i więcej akcji.

Szkoły wyższe prowadzą obecnie badania podstawowe w zakresie działalności innowacyjnej z innymi jednostkami edukacyjnymi, instytucjami otoczenia biznesu oraz z jednostkami samorządu terytorialnego (10,0%), natomiast w przyszłości będą je realizować z innymi jednostkami edukacyjnymi, przedsiębiorstwami i jednostkami samorządu terytorialnego (około 40,0%). Największa liczba wspólnych projektów związanych z wdrażaniem RSI województwa świętokrzyskiego prowadzona jest obecnie z JST (50,0%), w przyszłości współpraca w tym zakresie dotyczyć będzie JBR i JST –25,0% (rysunek 2.26). Badane szkoły wyższe aktualnie wspólnie realizują projekt unijny z JST (50,0%) i instytucjami otoczenia biznesu (około 40,0%). W przyszłości planują tę realizację z innymi jednostkami edukacyjnymi (około 30,0%). Współpracę w zakresie szkolenia personelu związanego z działalnością innowacyjną szkoły wyższe nawiązują obecnie z przedsiębiorstwami, JBR, instytucjami otoczenia biznesu i innymi jednostkami edukacyjnymi (ponad 35,0%), największy odsetek ankietowanych uczelni wyższych zamierza podtrzymywać współpracę w tym zakresie z JBR i innymi jednostkami edukacyjnymi – ponad 35,0% (rysunek 2.27).

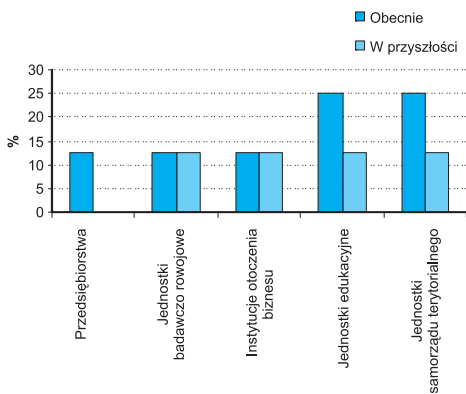
Szkoły wyższe obecnie wspólnie biorą udział w wystawach/targach z innymi jednostkami edukacyjnymi oraz JST – 25,0%, natomiast w przyszłości będą współpracować w tym zakresie z JBR, JST, instytucjami otoczenia biznesu oraz innymi jednostkami edukacyjnymi – 12,5% (rysunek 2.28). Wspólna organizacja konferencji/seminariów ma miejsce we współpracy w największym stopniu obecnie z instytucjami otoczenia biznesu (50,0%), a w przyszłości głównie z JST (około 40,0%), co przedstawiono na rysunku 2.29.

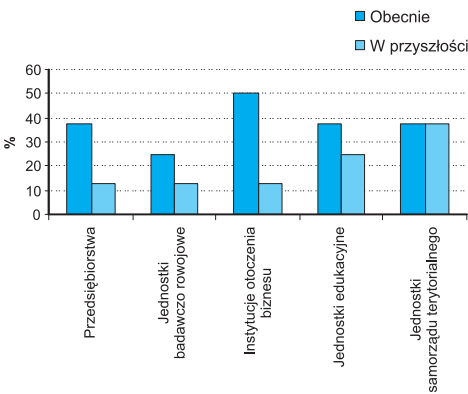
Rysunek 2.26. Wspólne projekty związane z wdrażaniem RSI województwa świętokrzyskiego – szkoły wyższe (N=8)

Rysunek 2.27. Współpraca w zakresie szkolenia personelu związanego z działalnością innowacyjną – szkoły wyższe (N=8)

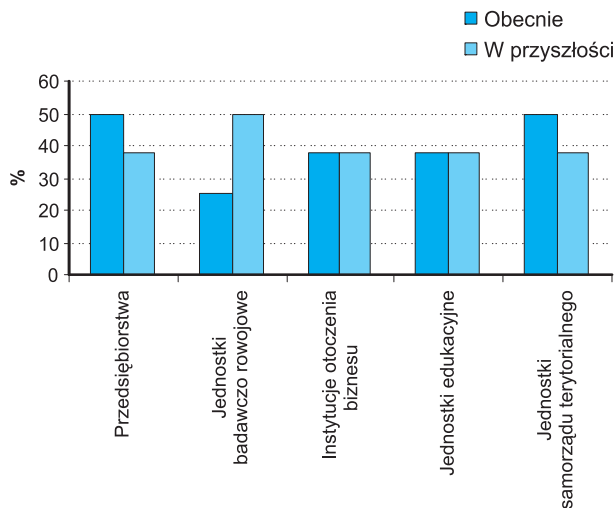

Rysunek 2.28. Wspólny udział w wystawach/targach – szkoły wyższe (N=8)

Rysunek 2.29. Wspólna organizacja konferencji/seminariów – szkoły wyższe (N=8)

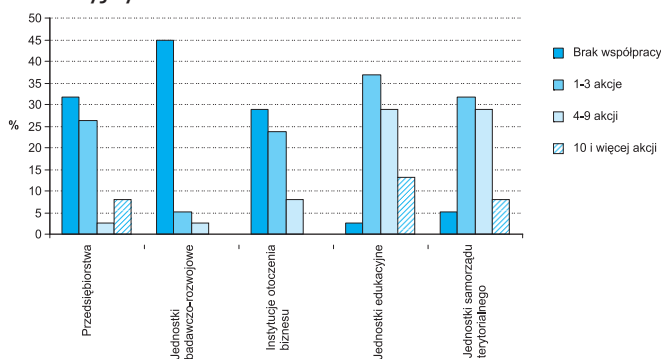
Wspólne spotkania i wymiana doświadczeń w największym stopniu aktualnie dotyczą współpracy z przedsiębiorstwami i JST (50,0%), natomiast w przyszłości głównie z JBR (50,0%) oraz z pozostałymi podmiotami (około 40,0%), co przedstawiono na rysunku 2.30.

Rysunek 2.30. Wspólne spotkania i wymiana doświadczeń – szkoły wyższe (N=8)

Ankietowane szkoły średnie prowadziły najściślejszą współpracę z innymi jednostkami edukacyjnymi, w tym: 2,6% deklarowało brak współpracy, 36,8% – od 1–3 akcji, 28,9% – 4–9 akcji, 13,2% – 10 i więcej akcji oraz z jednostkami samorządu terytorialnego, w tym: 5,2% deklarowało brak współpracy, 31,6% – od 1–3 akcji, 28,9% – 4–9 akcji, 7,8% – 10 i więcej akcji (rysunek 2.31).

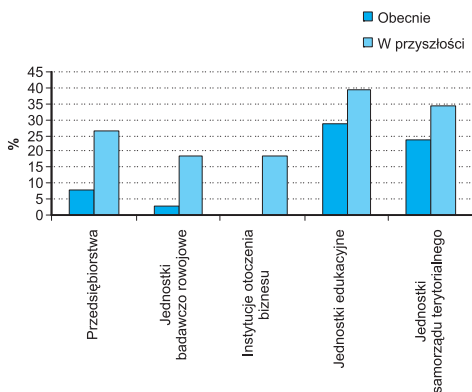
Wspólne badania podstawowe w zakresie działalności innowacyjnej szkoły średnie prowadziły przede wszystkim, zarówno obecnie (40,0% ankietowanych), jak i w przyszłości (około 50,0% ankietowanych), z innymi jednostkami edukacyjnym. Projekty związane z wdrażaniem RSI województwa świętokrzyskiego (rysunek 2.32), jak również projekty unijne badane jednostki realizowały głównie z innymi jednostkami edukacyjnymi oraz z JST.

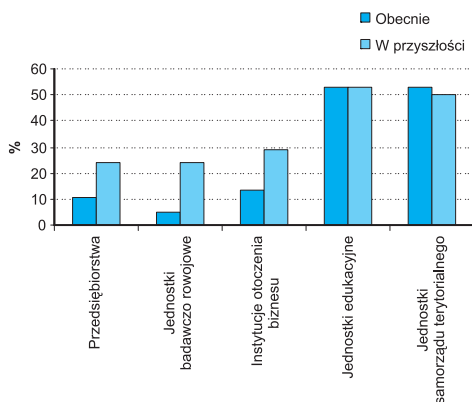
Rysunek 2.31. Liczba wspólnych przedsięwzięć podjętych w latach 2005-2006 we współpracy z podmiotami województwa świętokrzyskiego – szkoły średnie (N=38)

Prowadzenie szkoleń personelu związanych z działalnością innowacyjną odbywało się we współpracy przede wszystkim, jak powyżej, z innymi jednostkami edukacyjnymi oraz z JST (obecnie i w przyszłości 50,0% ankietyowanych deklarowało tę współpracę) co przedstawiono na rysunku 2.33.

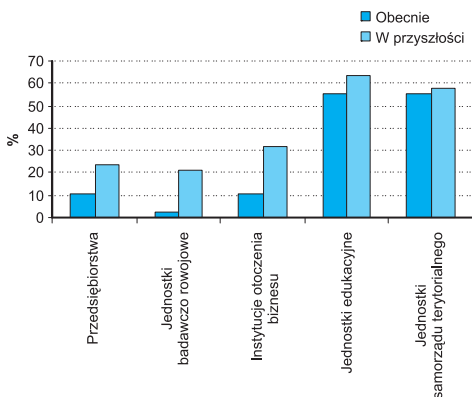
Około 60,0% badanych szkół średnich prowadziło współpracę przy organizacji wystaw, targów, konferencji, seminariów oraz spotkań w celu wymiany doświadczeń głównie z innymi jednostkami edukacyjnymi i z JST co przedstawiono na rysunkach 2.34 – 2.36.

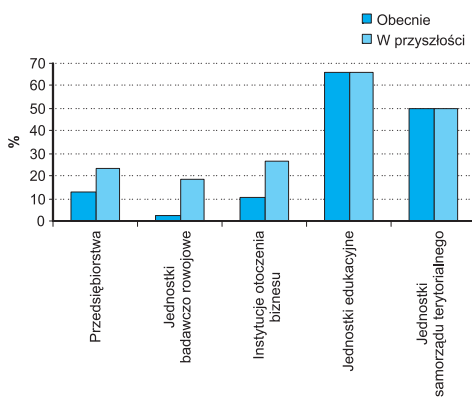
Rysunek 2.32. Wspólne projekty związane z wdrażaniem RSI województwa świętokrzyskiego – szkoły średnie (N=38)

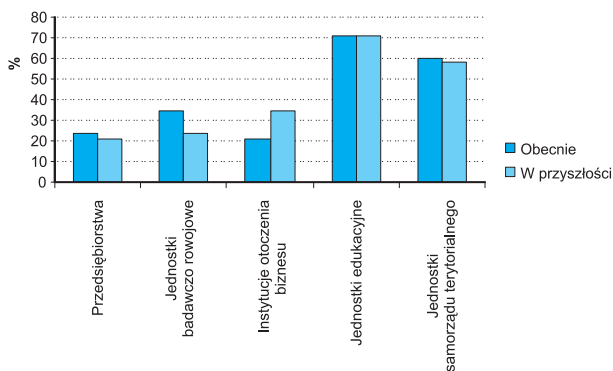
Rysunek 2.33. Współpraca w zakresie szkolenia personelu związanego z działalnością innowacyjną – szkoły średnie (N=38)

Rysunek 2.34. Wspólny udział w wystawach/targach – szkoły średnie (N=38)

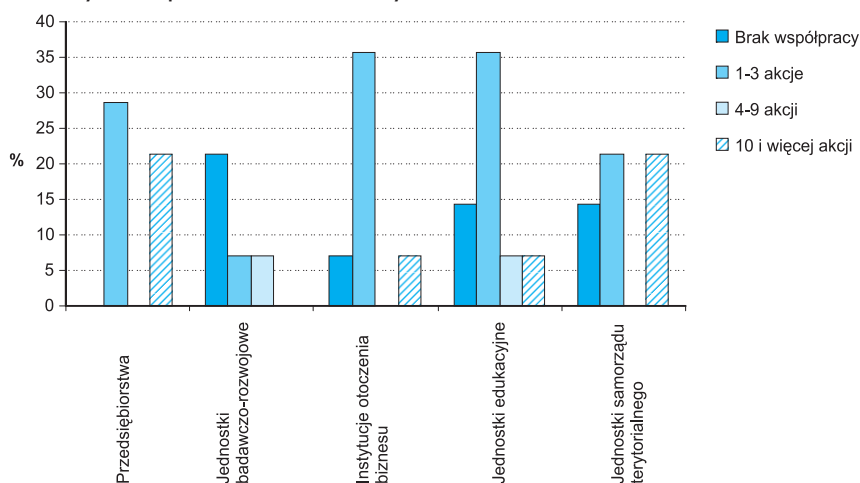

Rysunek 2.35. Wspólna organizacja konferencji/seminariów – szkoły średnie (N=38)

Rysunek 2.36. Wspólne spotkania i wymiana doświadczeń – szkoły średnie (N=38)

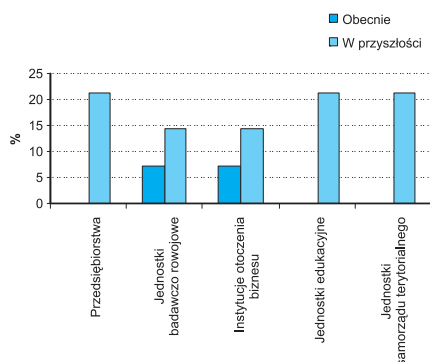
Najbardziej ścisłą współpracę instytucje szkoleniowe prowadziły z instytucjami otoczenia biznesu i innymi jednostkami edukacyjnymi od 1–3 akcji – około 35,0% badanych instytucji. Natomiast na poziomie 10 i więcej akcji współpracę z przedsiębiorstwami i JST deklarowało około 20,0% instytucji szkoleniowych co przedstawiono na rysunku 2.37.

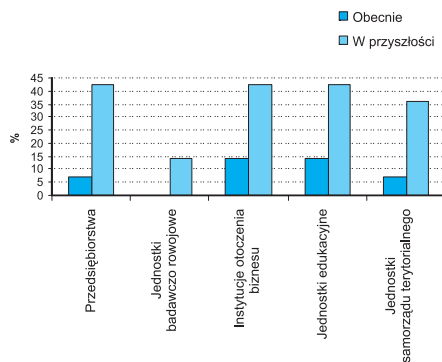
Rysunek 2.37. Liczba wspólnych przedsięwzięć podjętych w latach 2005-2006 we współpracy z podmiotami województwa świętokrzyskiego – instytucje szkoleniowe (N=14)

Wspólne badania podstawowe w zakresie działalności innowacyjnej w przyszłości instytucje szkoleniowe zamierzają kontynuować z przedsiębiorstwami oraz z JST (około 30,0% ankietowanych). Wspólne projekty związane z wdrażaniem RSI województwa świętokrzyskiego instytucje szkoleniowe obecnie realizują z JBR i instytucjami otoczenia biznesu (ponad 5,0% ankietowanych),

natomiast w przyszłości – ze wszystkimi jednostkami (od 15–20,0% badanych) co przedstawiono na rysunku 2.38. Największy odsetek badanych instytucji szkoleniowych (ponad 40,0%) deklaruje współpracę w przyszłości z przedsiębiorstwami, innymi jednostkami edukacyjnymi oraz JST przy realizacji projektu unijnego. Szkolenia personelu związane z działalnością innowacyjną omawiane instytucje w przyszłości zamierzają organizować z przedsiębiorstwami, instytucjami otoczenia biznesu oraz z innymi jednostkami edukacyjnymi (ponad 40,0% ankieterowanych) co przedstawiono na rysunku 2.39.

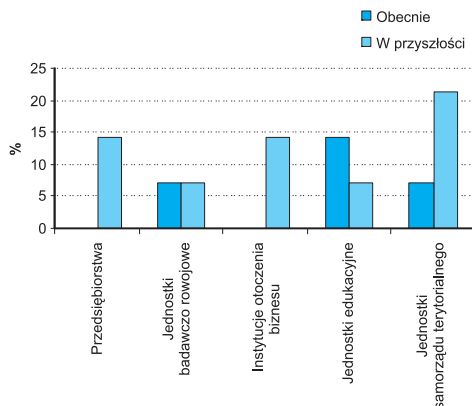

Rysunek 2.38. Wspólne projekty związane z wdrażaniem RSI województwa świętokrzyskiego – instytucje szkoleniowe (N=14)

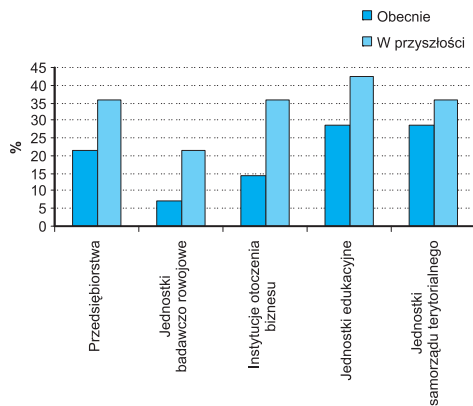

Rysunek 2.39. Współpraca w zakresie szkolenia personelu związanego z działalnością innowacyjną – instytucje szkoleniowe (N=14)

Aktualnie przy organizacji wystaw i targów instytucje współpracują z innymi jednostkami edukacyjnymi (około 15,0% badanych), w przyszłości deklarując współpracę w największym stopniu z przedsiębiorstwami i instytucjami otoczenia biznesu (około 15,0% badanych) oraz z JST (ponad 20,0% badanych). Natomiast konferencje i seminaria obecnie instytucje szkoleniowe organizują wspólnie głównie z innymi jednostkami edukacyjnymi i JST (niecałe 30,0% badanych) oraz z przedsiębiorstwami (ponad 20,0% badanych). Analizowane dane przedstawiono na rysunku 2.40 i 2.41).

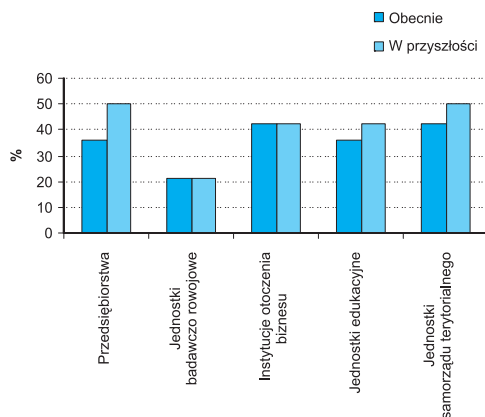

Rysunek 2.40. Wspólny udział w wystawach/targach – instytucje szkoleniowe (N=14)

Rysunek 2.41. Wspólna organizacja konferencji/seminariów – instytucje szkoleniowe (N=14)

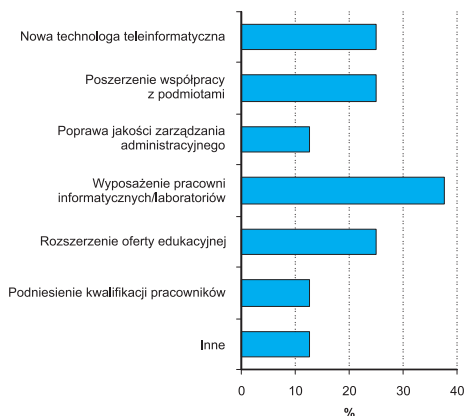
Wymiana doświadczeń podczas wspólnych spotkań w największym stopniu aktualnie dotyczy współpracy z instytucjami otoczenia biznesu (około 40,0%), natomiast w przyszłości głównie z JST i przedsiębiorstwami (50,0%) co przedstawiono na rysunku 2.42.

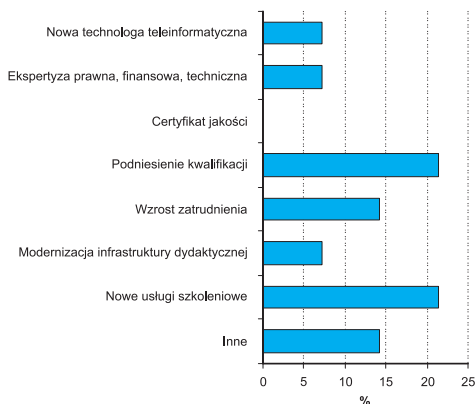
Rysunek 2.42. Wspólne spotkania i wymiana doświadczeń – instytucje szkoleniowe (N=14)

2.3.5 ASPEKT EUROPEJSKI W EDUKACJI

Wspomniane powyżej (rysunek 2.10) finansowanie zakupu komputerów w jednostkach edukacyjnych ze środków Unii Europejskiej jest przykładem unijnego wsparcia działań edukacyjnych. W badanych szkołach wyższych uzyskane rezultaty w wyniku realizowanych projektów z dofinansowaniem funduszy UE dotyczyły przede wszystkim: wyposażenia pracowni informatycznych/innych laboratoriów – 38,0%, wprowadzenia nowej technologii teleinformatycznej w procesie dydaktycznym i komunikacji ze studentami – 25,0%, poszerzenia współpracy z różnymi podmiotami objętymi Regionalnym Systemem Innowacji – 25,0%) oraz rozszerzenia oferty edukacyjnej – 25,0% (rysunek 2.43). W instytucjach szkoleniowych uzyskane rezultaty w bardzo dużym stopniu dotyczyły: podniesienia kwalifikacji kadr – 21,0%, wprowadzenia do oferty nowych usług szkoleniowych – 21,0% oraz wzrostu zatrudnienia – 14,0% (rysunek 2.44)

Rysunek 2.43. Uzyskane rezultaty w wyniku realizacji projektu z dofinansowaniem z funduszy UE – szkoły wyższe (N=8)

Rysunek 2.44. Uzyskane rezultaty w wyniku realizacji projektu z dofinansowaniem z funduszy UE – instytucje szkoleniowe (N=14)

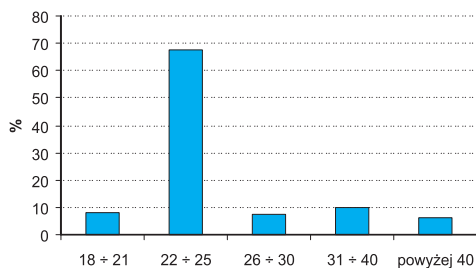
2.4 BADANIA W ZAKRESIE ROZWOJU FORM DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W TRAKCIE EDUKACJI

2.4.1 CHARAKTERYSTYKA ANKIETOWANYCH

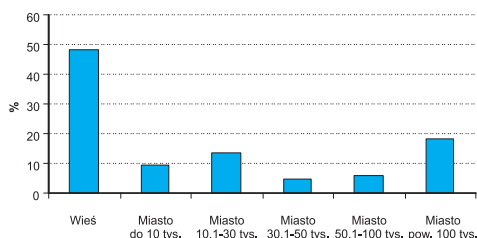
Badaniem objęto grupę około 500 studentów różnych uczelni kieleckich. Niektóre wyniki badań odnoszą się do mniejszej grupy badanych, np. około 430 osób. Każdorazowo na wykresie lub w tekście zaznaczona jest wielkość populacji N, jakiej dotyczyły prezentowane wyniki. Tę grupę ankietowanych oznaczono kodem MR i kod ten będzie również używany w dalszym opisie wyników badań.

Założono, że jest to populacja, która wzorcowo reprezentuje grupę społeczeństwa uczącą się i jednocześnie mającą szansę na prowadzenie działalności zarobkowej. W badaniu uczestniczyło 21,5% studentów studiów stacjonarnych oraz 78,5% studiów niestacjonarnych (N = 488). Podział badanych ze względu na typ uczelni, w której studiują był porównywalny, gdyż 48% badanych pochodziło z uczelni publicznych, a 52% – z uczelni niepublicznych. Również podział ze względu na płeć był zrównoważony, gdyż w badaniu wzięło udział 48,9% kobiet i 51,1% mężczyzn. Przekrój wiekowy respondentów pokazano na rysunku 2.45. Dominująca grupa ludzi dotyczyła przedziału wiekowego 22–25 lat, a więc ludzi, którzy podjęli studia na ogół zaraz po maturze (90% badań przeprowadzano na trzecim, czwartym i piątym roku studiów).

Podział ankietowanych ze względu na miejsce pochodzenia przedstawiono na rysunku 2.46. Zdecydowana większość respondentów pochodzi ze wsi (48,5%), drugie z kolei miejsce zajmuje miasto powyżej 100 tys. mieszkańców, czyli Kielce, gdyż jest to jedyne miasto w województwie spełniające kryteria tej liczby ludności. Jednak poszczególne miasta reprezentuje dość mała grupa ankietowanych i dlatego w interpretacji wyników posłużono się kryterium ogólnym: mieszkańcy wsi i mieszkańcy miast.

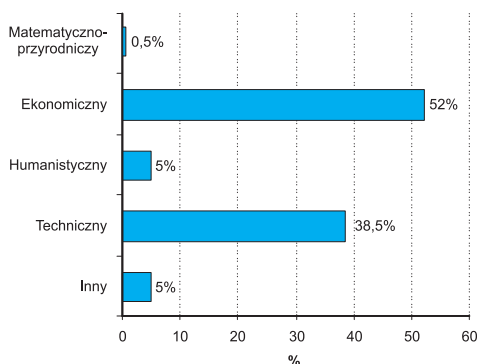

Rysunek 2.45. Podział ankietowanych ze względu na grupy wiekowe (N=492)

Rysunek 2.46. Podział ankietowanych ze względu na miejsce zamieszkania (N=472)

Podział badanych ze względu na reprezentowany przez nich kierunek studiów przedstawiono na rysunku 2.47. Ponad połowa badanych (52%) reprezentowała kierunki ekonomiczne, 38,5% to przedstawiciele kierunków technicznych, a po 5% studiuje na kierunkach humanistycznych oraz innych. Znikomy okazał się udział osób kształcących się na kierunkach matematyczno–przyrodniczych, gdyż wyniósł niecałe 0,5%. Podobny rozkład wyników był przewidywany na etapie planowania badań. Przypuszczano, że największy odsetek młodych ludzi, otwartych na innowacje, będzie występował na technicznych i ekonomicznych kierunkach studiów.

Rysunek 2.47. Kierunek studiów (N=500)

2.4.2 CECHY KAPITAŁU LUDZKIEGO KSZTAŁTUJĄCE AKTYWNOŚĆ PRZEDSIĘBIORCZĄ LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI

Rozwój społeczeństwa innowacyjnego i opartego na wiedzy zależy w dużej mierze od takich cech kapitału ludzkiego jak postawy otwarte i przedsiębiorcze. Ocena takich postaw wśród młodych ludzi jest bardzo ważna, ponieważ w najbliższej przyszłości będą oni współuczestniczyć w rozwijaniu Regionalnej Sieci Innowacji i będą kształtować naszą sytuację ekonomiczną.

Postawy otwarte i przedsiębiorcze trudno zmierzyć jednoznacznie zdefiniowanym wskaźnikiem. Jako miarę cech sprzyjających kształtowaniu takich postaw uznano następujące wskaźniki:

- subiektywna ocena czynników kształtujących postawy otwarte,
- ocena własnej postawy,
- motywacja rozpoczęcia studiów,
- umiejętność wykorzystywania narzędzi informatycznych i znajomość programów komputerowych,
- dostęp do Internetu, częstotliwość i cele korzystania z Internetu,
- posiadanie własnego konta internetowego oraz częstotliwość korzystania z poczty elektronicznej,
- znajomość języków obcych,
- podejmowanie działalności zarobkowej w czasie studiów i formy zatrudnienia,
- zamiar uruchomienia własnej działalności gospodarczej,
- przygotowanie do pracy zespołowej,
- wiedza o funduszach Unii Europejskiej.

Wskaźniki te przedstawiono jako wynik samooceny osób badanych. Do ich wyznaczenia wykorzystano dane przedstawione na kolejnych rysunkach 2.48 – 2.61.

2.4.2.1 CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE POSTAWY OTWARTE I PRZEDSIĘBIORCZE

W ankiecie zaproponowano wybór i ocenę czynników kształtujących postawy otwarte i przedsiębiorcze (rysunek 2.48) oraz samoocenę własnej postawy przedsiębiorczej wykazywanej przez badanych MR (rysunek 2.49).

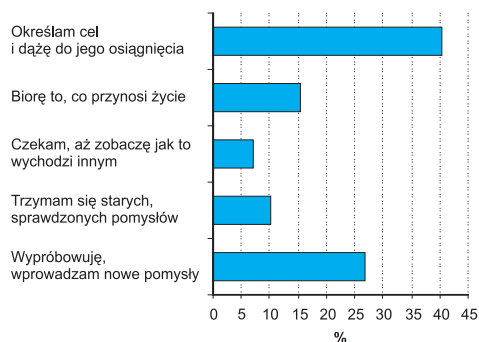
Przekonania badanych MR względem zaproponowanej kategorii czynników zostały na rysunku 2.48 przedstawione w jednowymiarowej nieparzystej skali pozycyjnej 1 – 5, gdzie 5 to ocena najwyższa. Z analizy zebranych danych wynika, że wszystkie zaproponowane kategorie zostały ocenione przez respondentów wysoko: wszystkie znajdują się w przedziale 3 – 4, a cztery z nich w przedziale 4 – 5. Oceny tych czterech kategorii w kolejności malejącej wagi są następujące: wiedza (4,5), doświadczenie zdobyte w pracy (4,4), doświadczenie i przykład

innych (4,3) oraz wrodzone zdolności i talent (4,2). Są to wyniki zaskakująco pozytywne, ponieważ najniższa ocena to 3,4, a więc powyżej postawy obojętnej (trudno powiedzieć). Ocenę 3,4 zyskały równolegle dwie kategorie, mianowicie działania władz lokalnych i polityka państwowa. Są to jednak dwie ostatnie pozycje i świadczą o bardzo słabym prestiżu i skuteczności aparatu władzy różnych szczebli. Wskazane byłyby działania marketingowe wzmacniające pozycję tych ogniw RSI w świadomości społecznej.

Podobnie pozytywne wyniki uzyskano z samooceny własnej postawy przedsiębiorczej dokonanej przez MR. Z rysunku 2.49 wynika, że znaczny odsetek ankietowanych jest dobrym materiałem na świadomego, innowacyjnego przedsiębiorcę. 40% badanych prezentuje postawę: określam cel i dążę do jego osiągnięcia, prawie 27% wypróbowuje i wprowadza nowe pomysły; pozostali (około 33%) prezentują postawy zachowawcze.

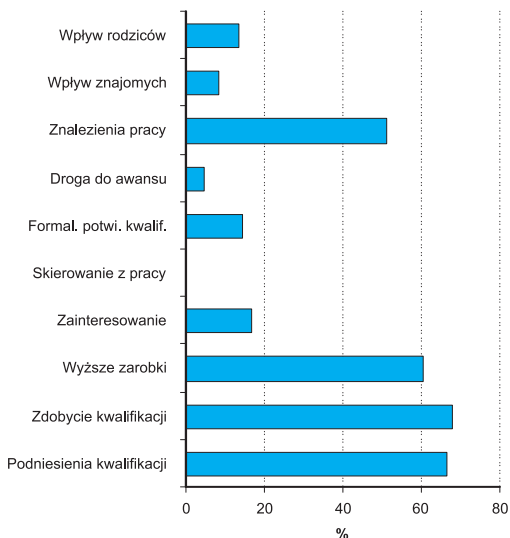
Rysunek 2.48. Ocenę czynników kształtujących postawy otwarte i przedsiębiorcze

Rysunek 2.49. Ocena własnej postawy przedsiębiorczej

Kolejnym wskaźnikiem oceniającym postawy otwarte i przedsiębiorcze mogą być motywy rozpoczęcia studiów. Ocena odpowiedzi na tak sformułowane pytanie w ankiecie do MR została przedstawiona na rysunku 2.50. Należałoby oczekiwać, że w trudnych obecnie warunkach ekonomicznych motywy czysto materialne, takie jak wyższe zarobki, czy możliwość znalezienia pracy, znajdą się w rankingu na pierwszych pozycjach. Tymczasem te dwa motywy zajęły pozycję 3 i 4. Możliwe, że motywy te znalazłyby się na wiodących pozycjach, gdyby badanie zostało skierowane do studentów studiów stacjonarnych. Natomiast najważniejsze dla ankietowanych okazały się motywy związane są z podniesieniem (66,4%) i zdobyciem nowych (67,8%) kwalifikacji. Zgodnie z definicją postawy innowacyjnej, przyjętą w Metodologii realizacji monitoringu RSI, wysokie kwalifikacje należy uznać za jedną z trwałych dyspozycji niezbędną do oceniania innowacji, najważniejszą spośród kategorii wyszczególnionych w badaniu.

Pozostałe wybory motywów miały znacznie mniejszą liczbę zwolenników (między 4–17%) i tak na kolejnych miejscach znalazły się: 5. zainteresowanie (16,6%); 6. konieczność formalnego potwierdzenia kwalifikacji (14,6%); 7. wpływ rodziców (13,6%); 8. wpływ znajomych (8,4%); 9. droga do awansu (4,6%); 10. skierowanie z pracy (0,02%). Bardzo niski odsetek stanowią studenci, którzy zostali skierowani na studia przez swoich pracodawców. Oznacza to brak polityki pracodawców względem szkolenia, doskonalenia kwalifikacji pracowników.

Rysunek 2.50. Motywy rozpoczęcia studiów

2.4.2.2 SAMOOCENA UMIEJĘTNOŚCI WYKORZYSTYWANIA NARZĘDZI INFORMATYCZNYCH (WSKAŹNIK WYKORZYSTANIA TECHNOLOGII INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNYCH)

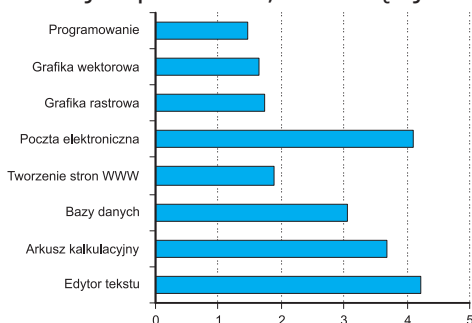
Ta cecha kapitału ludzkiego została scharakteryzowana na rysunkach 2.51 – 2.56. Na rysunku 2.51 przedstawiono samoocenę badanych MR odnośnie biegłości posługiwania się wybranymi technikami komputerowymi. Samoocena przedstawia wartości średnie z wyników badań, wyrażone w skali 0 – 5, gdzie 5 jest oceną najwyższą a 0 oznacza brak umiejętności.

Ocenę wyższą od trójki otrzymały 4 techniki: 1. – edytor tekstu (ocena 4,23); 2. – poczta elektroniczna (ocena 4,12); 3 – arkusz kalkulacyjny (ocena 3,70); 4. – bazy danych (ocena 3,05). Pozostałe techniki zyskały ocenę pomiędzy 1 a 2, czyli znane są bardzo słabo. Wynika to z faktu, że te pozostałe techniki nie są popularne, lecz stanowią wiedzę specjalistyczną, rozwijaną tylko na wybranych kierunkach studiów, a więc są znane nikomej części respondentów.

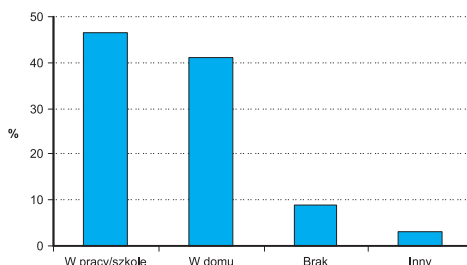
Z punktu widzenia postawy innowacyjnej, jako najważniejsze narzędzia elektroniczne uważa się posługiwanie pocztą elektroniczną (ocena 4,12 na rysunku 2.51) oraz Internetem, w tym wykonywanie transakcji i operacji finansowych i handlowych.

Na rysunku 2.52 przedstawiono wyniki obrazujące dostęp badanych do Internetu. Wskaźnik ten kształtuje się następująco: dostęp do Internetu posiada 91% ankietowanych, przy czym porównywalna liczba osób korzysta z niego w pracy bądź w szkole (46,63%) oraz w domu (41,1%), nieco ponad 3% korzysta w inny sposób (np. u znajomych, w kawiarenkach internetowych). 9% badanych nie korzysta z Internetu w ogóle.

Wynik taki należy ocenić bardzo dobrze. 90% to wskaźnik bardzo wysoki i biorąc pod uwagę błąd pomiaru – trudno oczekiwać wyniku lepszego. W sposób wyraźny może się jedynie zmienić liczba osób, mających dostęp do Internetu w domu. Należy mieć świadomość, że uzyskane wyniki dotyczą badania w grupie celowej respondentów, stanowiącej osoby studiujące, czyli elitę społeczeństwa.

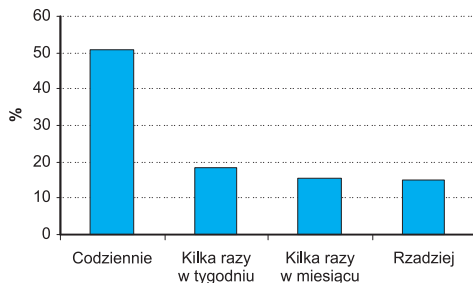
Rysunek 2.51. Samoocena umiejętności wykorzystywania programów komputerowych

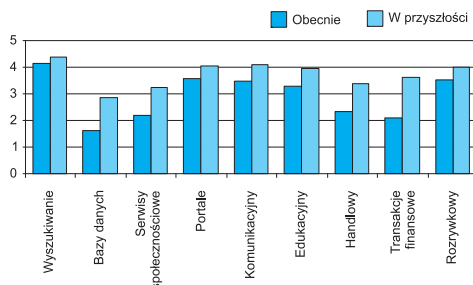
Rysunek 2.52. Dostęp do Internetu

Kolejne dwa rysunki obrazują takie wskaźniki jak częstotliwość korzystania z Internetu oraz cel jego wykorzystywania (rysunek 2.53 i 2.54). Wskaźnik częstotliwości korzystania z Internetu kształtuje się następująco: 51% respondentów korzysta z Internetu codziennie, 18% korzysta kilka razy w tygodniu, pozostali korzystają z Internetu rzadziej. W omawianym badaniu ankietowym zaproponowano respondentom 9 różnych celów korzystania z Internetu i ocenę częstości korzystania z tych celów. Wyniki badania przedstawiono na rysunku 2.54, na którym stopień wykorzystania poszczególnych narzędzi Internetowych został wyrażony jako wartość średnia ze wszystkich odpowiedzi i przedstawiony w skali liczbowej od 0 do 5, gdzie zero oznacza brak korzystania z narzędzi Internetowych.

Pięć z tych celów uzyskało ocenę wyższą od 3, przy czym zdecydowanie Wyszukiwarki zajmują pierwszą pozycję z oceną 4,12, a oceny pozostałych czterech najwyżej notowanych celów są porównywalne i wynoszą: Portale – 3,56; Rozrywkowy – 3,54; Komunikacyjny 3,46; Edukacyjny 3,28. Narzędzia Internetowe dla których częstotliwość wykorzystania nie przekroczyła oceny 2,5 to bazy danych (1,60); transakcje finansowe (2,08); serwisy społecznościowe (2,20) oraz cele handlowe (2,32).

Rysunek 2.53. Częstotliwość korzystania z Internetu

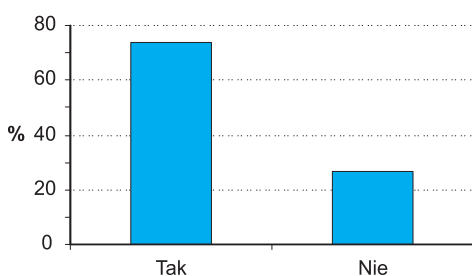
Rysunek 2.54. Cele wykorzystywania Internetu obecnie i w przyszłości

Z punktu widzenia pozytywnej oceny postawy proinnowacyjnej najważniejsze z tego badania są wskaźniki: wyszukiwarki, transakcje finansowe oraz cele handlowe. Wskaźnik wyszukiwarki ma wartość zadowalającą, z oceną powyżej 4. Natomiast pozostałe dwa wskaźniki nie są zadowalające, ich zmiana w przyszłości w kierunku wartości wyższych będzie świadczyć pozytywnie o proinnowacyjnych postawach młodzieży uczącej się.

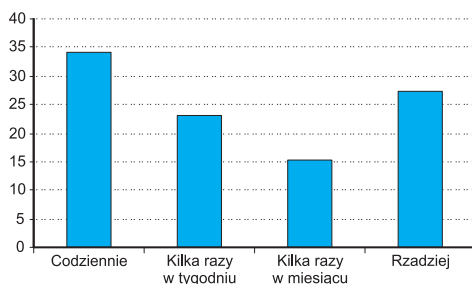
Na rysunku 2.54 podano również wartość oceny powyższych wskaźników przewidywaną przez respondentów w przyszłości. Według tej prognozy wszystkie wskaźniki wzrosną i osiągną wartość pozytywną co najmniej 3, ale najbardziej dynamicznym wzrostem będą się charakteryzować transakcje finansowe, gdyż wartość liczbową tego wskaźnika wzrośnie z 2,08 do 3,64 czyli 1,75 razy.

Kolejne „wskaźniki elektroniczne” przedstawiono na rysunkach 2.55 i 2.56, które obrazują odpowiednio wskaźniki związane z posiadaniem i częstotliwością wykorzystania własnego elektronicznego konta pocztowego.

Spśród przebadanych 500 osób, własne elektroniczne konto pocztowe posiada 73,58% ankietowanych, a 57,47% korzysta z tej poczty ze znaczącą częstotliwością, tj. codziennie (34,23%) bądź kilka razy w tygodniu (23,24%).

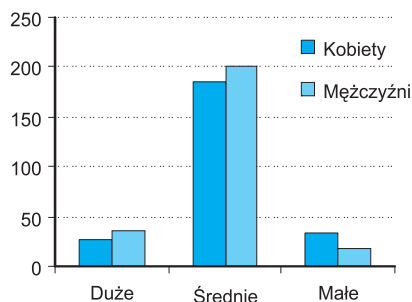
Rysunek 2.55. Procentowy udział osób posiadających własne konto poczty elektronicznej

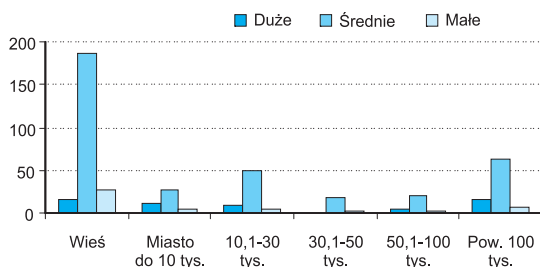
Rysunek 2.56. Częstotliwość korzystania z poczty elektronicznej

Uzyskane wyniki analiz umożliwiły zbadanie, czy istnieje zależność pomiędzy umiejętnością posługiwania się komputerem a takimi zmiennymi jak płeć, wiek, miejsce zamieszkania, podejmowanie pracy w trakcie studiów a także określenie, na jakim kierunku studiów dominują studenci o bardziej otwartych i przedsiębiorczych postawach. W tym drugim przypadku jako kryterium oceny przyjęto wnioski wynikające ze zbadania zależności: kierunek studiów a częstość korzystania z poczty elektronicznej oraz kierunek studiów a częstość korzystania z Internetu.

W przypadku pierwszej zależności analiza korelacyjna wykazała, że słaba zależność występuje w przypadku zmiennej płeć ($p = 0,0398$ oraz $v = 0,1137$) oraz miejsce zamieszkania ($p = 0,0114$ oraz $v = 0,1555$). Zależności te przedstawiają odpowiednio rysunek 2.57 i 2.58. Z danych zaprezentowanych na rysunku 2.57 wynika, że mężczyźni wykazują nieco lepszą znajomość technik komputerowych niż kobiety.

Rysunek 2.57. Zależność pomiędzy umiejętnością posługiwania się komputerem a płcią

Rysunek 2.58. Zależność pomiędzy umiejętnością posługiwania się komputerem a miejsce zamieszkania

Umiejętność posługiwania się komputerem w zależności od miejsca pochodzenia jest problemem bardziej złożonym. Ze wsi pochodzi 48,5% badanych, a pozostali z miast województwa różnej wielkości. Procentowy rozkład pochodzenia zaprezentowano na rysunku 2.46. Umiejętność posługiwania się komputerem wyrażono w skali trzystopniowej – duża, średnia, mała. Dużą umiejętność deklaruje 7% mieszkańców wsi i 18% mieszkańców miast; średnią umiejętność deklaruje 81% mieszkańców wsi i 74% mieszkańców miast (wskaźnik porównywalny), a małą – 12% mieszkańców wsi i 8% mieszkańców miast (również wskaźnik porównywalny).

Natomiast w przypadku kolejnej analizy korelacyjnej (kierunek studiów a częstość korzystania z poczty elektronicznej oraz kierunek studiów a częstość korzystania z Internetu) okazuje się, że najlepszymi wskaźnikami wykazują się studenci kierunków ekonomicznych. Wyniki tego badania przedstawiono w tabeli 2.5.

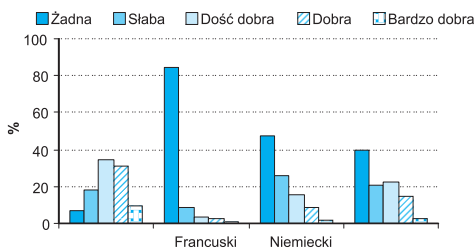
Tabela 2.5 Odsetek ankietowanych korzystających codziennie z poczty elektronicznej oraz z Internetu (N=475)

Zmienna	Kierunki ekonomiczne	Kierunki techniczne	Kierunki humanistyczne
% ankietowanych korzystających codziennie z poczty elektronicznej	18	12	3
% ankietowanych korzystających codziennie z Internetu	28	18	3

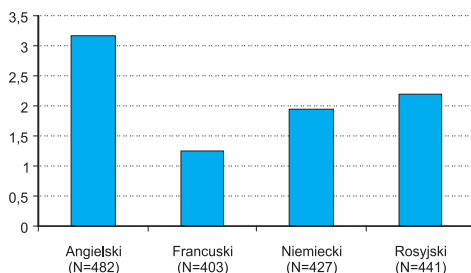
2.4.2.3 SAMOOCENA ZNAJOMOŚCI JĘZYKÓW OBCYCH

Kolejną ważną dla wdrażania innowacji cechą kapitału ludzkiego jest znajomość języków obcych. Na rysunku 2.59 przedstawiono procentowy rozkład znajomości czterech wybranych języków europejskich, tj. angielskiego, francuskiego, niemieckiego i rosyjskiego. Najlepiej przedstawia się znajomość języka angielskiego – tylko 6,64% badanych deklaruje, że nie zna tego języka w ogóle, podczas gdy dla języka francuskiego wskaźnik ten wynosi 84,86%, dla niemieckiego 47,07% i dla rosyjskiego 39,23.

Znajomość języków obcych oceniono również w skali 1 – 5, uśredniając odpowiedzi tych badanych, którzy deklarowali znajomość języka co najmniej w stopniu słabym (czyli z pominięciem oceny 1). Dla poszczególnych języków ich znajomość oceniono następująco: angielski – 3,33; rosyjski – 2,98; niemiecki – 2,76; francuski – 2,69 (rysunek 2.60).

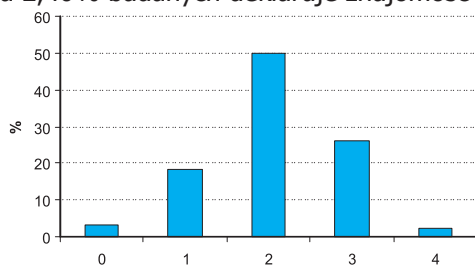

Rysunek 2.59. Udział procentowy osób znających wybrane języki obce

Rysunek 2.60. Średnia ocena znajomości języków obcych (pominięto osoby nie znające języka)

Rozważono również znajomość więcej niż jednego języka. Obliczono, jaki procent spośród badanych zna dwa lub więcej języków w stopniu co najmniej słabym, czyli z oceną co najmniej 2. Wyniki tego badania przedstawiono na rysunku 2.61, z którego wynika, że odsetek osób znających dwa i więcej języków jest całkiem znaczący, gdyż wynosi 78,35%, w tym dwa języki zna 49,90%, trzy języki zna 26,05%, a 2,40% badanych deklaruje znajomość czterech języków.

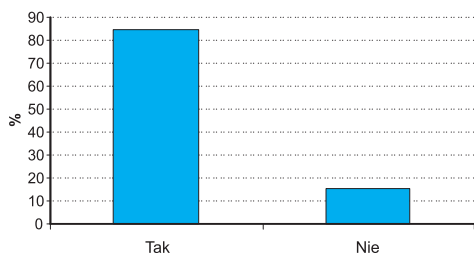

Rysunek 2.61. Procentowy udział osób znających więcej niż jeden język w stopniu co najmniej słabym (ocena ≥ 2)

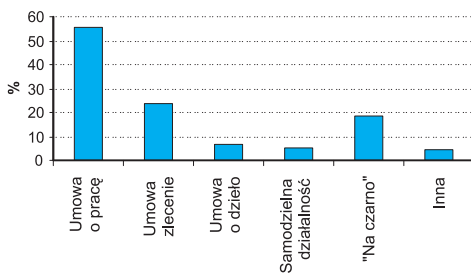
2.4.3 PODEJMOWANIE PRACY PODCZAS STUDIÓW

Najbardziej bezpośrednim wskaźnikiem informującym o postawach innowacyjnych i przedsiębiorczych są dane o liczbie osób, które w trakcie edukacji podejmują różne formy działalności gospodarczej, przy czym przez działalność gospodarczą będziemy rozumieć różne formy zatrudnienia, nie tylko działalność samodzielną, przynoszącą dochód materialny.

Zagadnienie to ilustrują rysunki 2.62 – 2.63. Na rysunku 2.62 pokazano, że działalność zarobkową w czasie studiów podejmuje 84,5% ankieterowanych MR. Biorąc pod uwagę „formy zatrudnienia” (rysunek 2.63), należy stwierdzić, że większość zatrudniających się osób pracuje na zasadzie umowy o pracę (55,%), drugą pozycję w rankingu zajmuje umowa zlecenie (23,6%), a trzecią – tzw. praca na czarno (18,2%). Pozostałe formy zatrudnienia, tj. umowa o dzieło, samodzielną działalność bądź inne są wykonywane przez grupę osób wynoszącą odpowiednio 6,4; 5,2 i 4,6%, czyli jest to odsetek porównywalny.

Rysunek 2.62. Podejmowanie działalności zarobkowej w czasie studiów

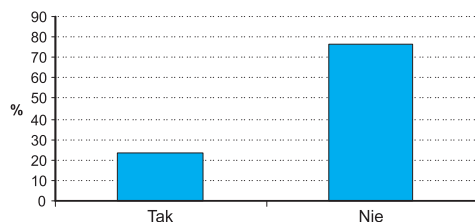

Rysunek 2.63. Formy zatrudnienia w trakcie studiów

Liczba osób pracujących „na czarno” stanowi dość duży odsetek. Zważywszy jednak przekrój wiekowy badanej populacji, nie powinno to budzić niepokoju, gdyż większość badanych to uczący się młodzi ludzie w przedziale wiekowym 22 – 25 lat, a więc szukający łatwego, szybkiego zarobku, a nie zatrudnienia formalnego. Z drugiej jednak strony duża łatwość zdobycia zatrudnienia „nieformalnego” świadczy o słabości państwa, które nie potrafi uporać się z brakami legislacyjnymi w dziedzinie prawa pracy.

Ciekawe informacje uzyskano, zestawiając dane przedstawione na rysunkach 2.62 i 2.63 oraz biorąc pod uwagę wiek ankietowanych. Blisko 70% badanych to młodzież w przedziale wiekowym 22 – 25 lat, a więc grupa, która powinna być mobilna, niezwiązana krępującymi układami, jak np. umowa o pracę. Tymczasem tym rodzajem umowy związanych jest około 50% badanych, co oznacza, że ponad połowa najmłodszych studentów studiów niestacjonarnych ma dość trwałą pozycję ekonomiczną, wynikającą ze związania z firmą, dającą mu stabilne zatrudnienie. Ta stabilność zatrudnienia raczej nie wyzwala postaw i zachowań przedsiębiorczych i proinnowacyjnych. Najczęściej daje zabezpieczenie socjalne bez zmuszania do kreatywnego wysiłku, wymagając raczej kompetencji i dyspozycyjności niż kreatywności. Innowacyjność pozostaje wówczas domeną przedsiębiorców i właścicieli firm, co będzie oceniane w części opracowania dotyczącej tej grupy społecznej.

Poparciem powyższej tezy są dane zaprezentowane na rysunku 2.64, z którego wynika, że tylko niecałe 24% badanych jest zainteresowanych utworzeniem w najbliższej przyszłości własnej firmy. Według naszej opinii, jest to dość mały odsetek, jednak aby mieć pełniejszy obraz, należałoby zrobić porównania z innymi województwami, co nie jest możliwe, gdyż w dostępnych raportach RSI brak jest odpowiednich danych do porównań.

Rysunek 2.64. Zamiar uruchomienia samodzielnej działalności gospodarczej (N=455)

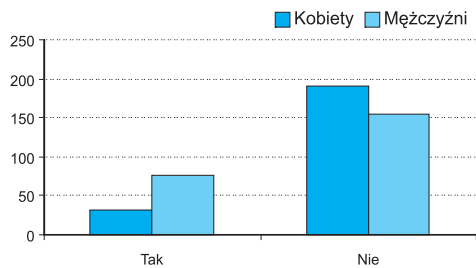
Uzyskane wyniki analiz umożliwiły zbadanie, czy istnieje zależność pomiędzy zamiarem założenia własnej firmy a takimi zmiennymi jak płeć, miejsce zamieszkania, rodzaj i kierunek studiów, ocena własnej postawy przedsiębiorczej. Wyniki analizy korelacyjnej zestawiono w tabeli 2.6, a na rysunkach 2.65 – 2.67 przedstawiono te wykresy, dla których analiza korelacyjna wykazała występowanie zależności. Niezbyt silne związki występują pomiędzy chęcią założenia własnej firmy a płcią, miejscem zamieszkania oraz samooceną postawy przedsiębiorczej.

Z przedstawionych na rysunkach wykresów wynika, że kobiety są mniej skłonne do prowadzenia własnej działalności gospodarczej niż mężczyźni (rysunek 2.65), a mieszkańcy wsi (rysunek 2.66) mniej skłonni (19,2%) niż sumarycznie przedstawiciele wszystkich miast (27%).

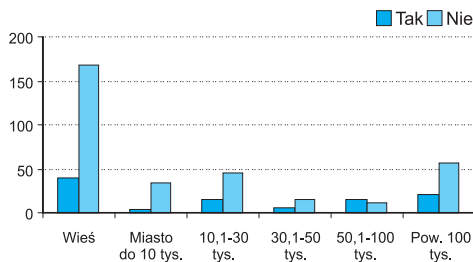
Zależność od samooceny postawy przedsiębiorczej potwierdza, że najbardziej skłonne do podjęcia ryzyka prowadzenia własnej działalności gospodarczej są te osoby, które oceniły swoje postawy następująco: wypróbuję, wprowadzam nowe pomysły oraz określám cel i dążę do jego osiągnięcia. Są to odpowiedzi najlepiej opisujące postawy innowacyjne i przedsiębiorcze (rysunek 2.67).

Tabela 2.6 Wyniki analizy korelacyjnej badającej zależność pomiędzy zamiarem założenia własnej firmy a wybranymi zmiennymi

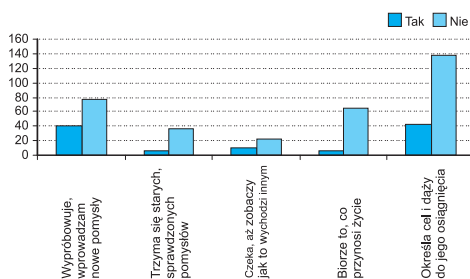
Zmienna	Parametr p	Wniosek	Parametr v	Wniosek
płeć	0,0001	Istnieje zależność	0,2257	Niezbyt silna
Miejsce zamieszkania	0,0002	Istnieje zależność	0,2356	Niezbyt silna
Rodzaj studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	0,21	Brak zależności	–	–
Kierunek studiów	0,5335	Brak zależności	–	–
Samoocena postawy przedsiębiorczej	0,0005	Istnieje zależność	0,2121	Niezbyt silna

Rysunek 2.65. Zależność pomiędzy zamiarem założenia własnej firmy a płcią (N=454)

Rysunek 2.66. Zależność pomiędzy zamiarem założenia własnej firmy a miejscem zamieszkania (N=432)

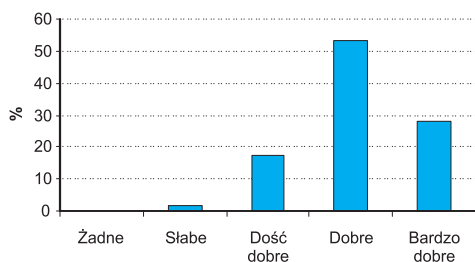
Rysunek 2.67. Zależność pomiędzy zamiarem założenia własnej firmy a samooceną postawy przedsiębiorczej (N=445)

Kolejnymi wskaźnikami mogącymi być miarą ilościową postaw innowacyjnych i przedsiębiorczych jest samoocena ankieterowanych odnośnie ich przygotowania do pracy zespołowej oraz wiedza o możliwościach wykorzystania funduszy UE (rysunki 2.68 i 2.69). Pierwszy z wymienionych wskaźników wypada bardzo pozytywnie. W przyjętej skali ocen 17,1% MR ocenia się na poziomie dość dobrze, 53,4 – dobrze a 27,9% – bardzo dobrze. W sumie 98,4% badanych wydaje sobie ocenę pozytywną, a tylko 1,6 ocenia się słabo.

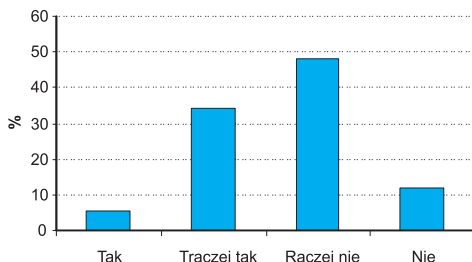
Wynika stąd bardzo wysoki potencjał kadry zdolnej do pracy zespołowej, a więc podatnej na wszelkie działania, w tym działania proinnowacyjne, jednak o charakterze odtwórczym. Kadrze tej potrzebny jest przywódca, lokomotywa inspiracji, twórca pomysłów innowacyjnych.

Znacznie słabiej wypada ocena znajomości wiedzy na temat możliwości wykorzystania funduszy europejskich (rysunek 2.69). Zdecydowana większość MR deklaruje brak tej znajomości (60,3), co jest wyraźnym przejawem nieumiejętności wykorzystywania szans, a więc postawy nieinnowacyjnej. Z drugiej strony świadczy to również niekorzystnie o działaniach władz lokalnych, które nie potrafią tak ważnego tematu spopularyzować w istotnych kręgach społeczeństwa.

W gruncie rzeczy, obydwa te wskaźniki informują o tym, że posiadamy w regionie niezłą kadrę odtwórczą, brak nam jednak inspiratorów działań innowacyjnych, ludzi z pomysłem i ciekawą inicjatywą. Gdyby tacy istnieli, z pewnością znaleźliby kadry do realizowania swoich zamierzeń.

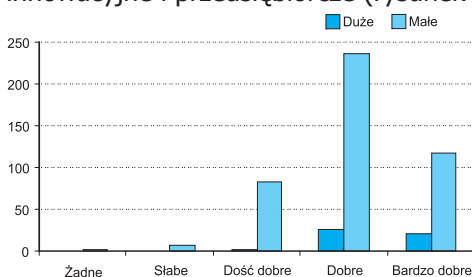

Rysunek 2.68. Samoocena przygotowania do pracy zespołowej

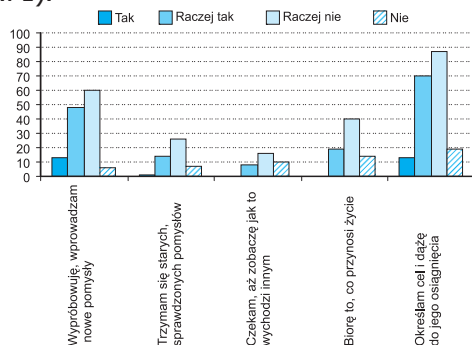

Rysunek 2.69. Posiadanie wiedzy na temat możliwości wykorzystywania funduszy europejskich

Próbowano ocenić, czy istnieje związek między wsparciem ze strony Uczelni a wysoką oceną jaką wystawili sobie ankietowani odnośnie przygotowania do pracy zespołowej oraz jaką postawę prezentują MR, deklarując największą wiedzę o możliwościach wykorzystania funduszy UE. Analiza korelacyjna wykazała, że w obu przypadkach istnieje słaby związek ($p=0,0459$; $\nu=0,1405$ oraz $p=0,0004$; $\nu=0,1587$). Zgodnie z oczekiwaniami, w przypadku pierwszej omawianej zależności te osoby, które wystawiły sobie oceny dobre i bardzo dobre równocześnie najkorzystniej postrzegają wsparcie ze strony Uczelni (rysunek 2.70). W przypadku drugiej omawianej zależności największą wiedzę o możliwościach wykorzystania funduszy UE deklarują te osoby, którym przypisano wcześniej postawy najbardziej innowacyjne i przedsiębiorcze (rysunek 2.71).

Rysunek 2.70. Zależność pomiędzy wsparciem Uczelni a przygotowaniem do pracy zespołowej (N=491)

Rysunek 2.71. Zależność między wiedzą na temat wykorzystania funduszy UE a postawą ankietowanych (N=471)

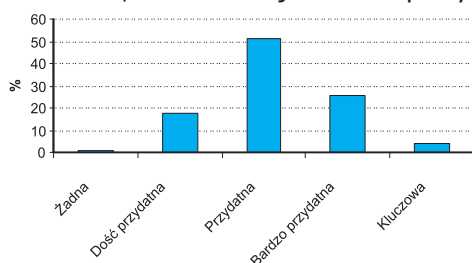
2.4.4 OCENA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA W ODNIESIENIU DO POTRZEB RYNKU PRACY

Aby dokonać takiej oceny, przeanalizowano pytania do MR dające odpowiedzi na następujące pytania:

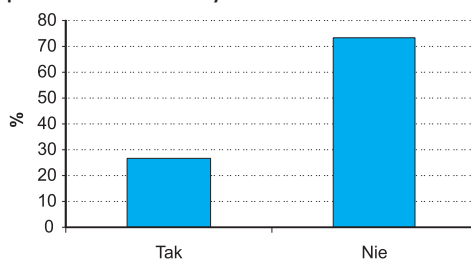
- Jaka jest przydatność wiedzy zdobywanej podczas studiów na tle potrzeb polskiego rynku pracy?
- Jaki jest związek wykonywanej pracy z kierunkiem studiów?
- Co studenci proponują zmodyfikować w programach studiów?
- W jaki sposób Uczelnie wspierają studentów w praktycznym przygotowaniu zawodowym?
- Jak można ocenić udział studentów w pracach wspólnych z Uczelnią?
- Czy przydatne są praktyki zawodowe?

Wyniki tej analizy przedstawiono na kolejnych rysunkach 2.72 – 2.78. Przydatność wiedzy zdobywanej podczas studiów (rysunek 2.72.) respondenci oceniają nadzwyczaj pozytywnie: tylko 1% badanych daje ocenę negatywną – żadna. Pozostali dają oceny pozytywne, od stwierdzenia dość przydatna (17,9% badanych) po kluczowa (3,9%). Najwyższą ocenę uzyskał stopień przydatna (51,3%). Pozostałe 25,9% przypadło ocenie bardzo przydatna.

Z drugiej strony należy zauważyć, że większość pracujących respondentów (73%) nie wykonuje pracy związanej z kierunkiem studiów (rysunek 2.73.), co stawia w nieco podejrzanym świetle tak wysokie oceny zaprezentowane na rysunku 2.72. Z pewnością rozkład ocen byłby inny, gdyby większy odsetek badanych podejmował studia w wyniku skierowania z zakładu pracy. Niestety, odsetek 0,02% wskazuje na brak polityki pracodawców w tym zakresie.

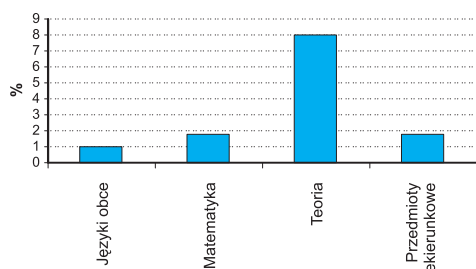

Rysunek 2.72. Ocena przydatności zdobywanej wiedzy na tle potrzeb polskiego rynku pracy

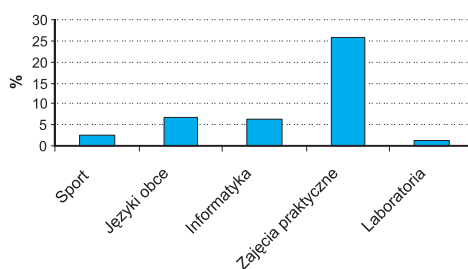

Rysunek 2.73. Związek wykonywanej pracy z kierunkiem studiów (N=382)

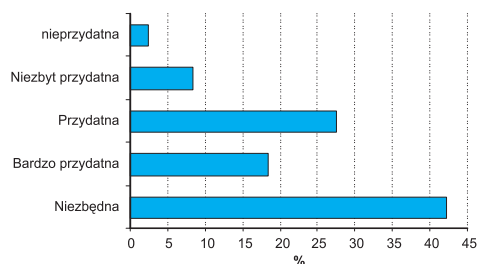
W ankiecie skierowanej do studentów zadano również pytanie, co studenci zmodyfikowaliby w programie studiów; co jest zbędne (rysunek 2.74) a czego brakuje (rysunek 2.75). Pytania były pytaniami typu otwartego i to prawdopodobnie stanowiło przyczynę, że niezbyt wielki odsetek ankietowanych udzielił na nie odpowiedzi. W przypadku decyzji co jest zbędne było to 12,6% MR, a w przypadku decyzji czego brakuje odpowiedzi udzieliło 42,8% MR. 8% spośród 12,6%, które się wypowiedziały uważa, że w programie studiów zbędna jest teoria; dopełnieniem tej decyzji jest wskazanie jako brak zajęć praktycznych (25,8% respondentów). Drugą pozycję w kategorii braków zajmują równorzędnie języki obce i informatyka. Można zatem przewidywać, że większość ankietowanych wyrazi się pozytywnie o przydatności praktyk zawodowych. I rzeczywiście – tylko 10,8% badanych uważa, że praktyki są nieprzydatne (rysunek 2.76).

Rysunek 2.74. Wypowiedzi ankietowanych na temat zbędnych elementów w programie studiów

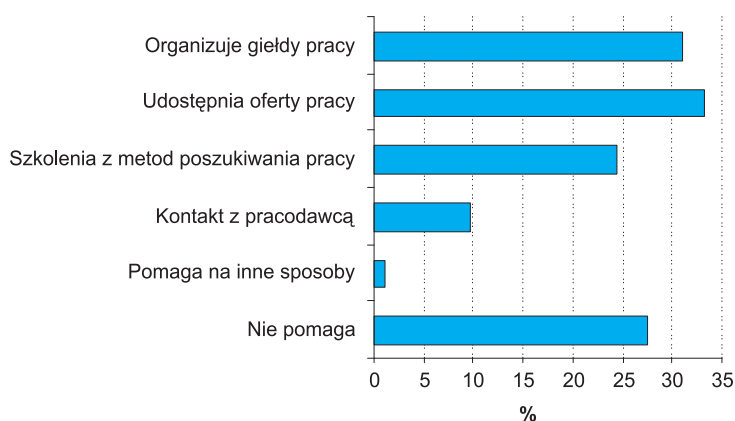
Rysunek 2.75. Wypowiedzi ankietowanych na temat brakujących elementów w programie studiów

Rysunek 2.76. Ocena przydatności praktyk zawodowych

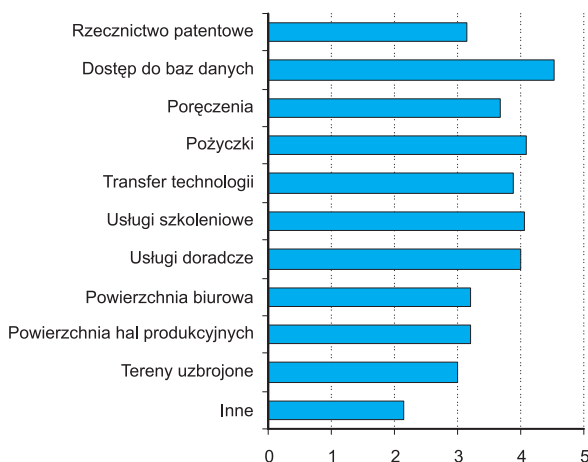
Ankietowanych poproszono również o ocenę sposobów, jakie uczelnia wykorzystuje, aby pomagać studentom i absolwentom w znalezieniu pracy (rysunek 2.77). 27,6% badanych uznało, że uczelnia nie pomaga, pozostała część zetknęła się w znaczącym stopniu z różnymi formami pomocy. Najwięcej, bo 33,2% studentów stwierdziło, że uczelnia udostępnia oferty pracy.

Druga pozycję (31%) zajęła organizacja giełd pracy a trzecią – szkolenia z metod poszukiwania pracy (24,4%). Widać stąd, że uczelnie prowadzą wyraźną politykę wspomagającą studentów w poszukiwaniu pracy. Należy zatem sądzić, że polityka ta nabierze jeszcze znaczniejszego wymiaru, gdy w województwie zaistnieje Regionalny System Innowacji, gdy powstaną takie formy pomocy jak inkubatory przedsiębiorczości i parki technologiczne, gdy umocnią się klastry i grupy producenckie. Uczelnie będą najprawdopodobniej w dużym zakresie szkolić i przekazywać wiedzę o tych nowych formacjach, które będą ułatwiały młodym i przedsiębiorczym ludziom wejście w życie zawodowe.

Rysunek 2.77. Pomoc uczelni w znalezieniu pracy

Wiedza ankietowanych na temat inkubatora przedsiębiorczości jest niewielka. Zainteresowanie prowadzeniem działalności gospodarczej w inkubatorze wykazuje tylko 17% ankietowanych. Tak duży brak zainteresowania tą formą pomocy wśród MR może w znacznej mierze świadczyć o braku wiedzy na ten temat, a więc o zbyt małym rozpowszechnieniu założeń i celów Regionalnej Sieci Innowacji wśród lokalnej społeczności. Na pewno wiodącą przyczyną niewiedzy jest brak aktualnie w Kielcach inkubatora. Pomimo małej wiedzy na temat inkubatora, jego oferty oceniane są bardzo pozytywnie. Ilustruje to rysunek 2.78, z którego wynika, że żadna z ofert kafeтерии nie została oceniona poniżej 2. Najwyższą ocenę (4,5) uzyskał wśród MR dostęp do baz danych.

Rysunek 2.78. Ocena przydatności ofert inkubatora – średnie (osoby zainteresowane N=72)

Ankietowanych poproszono również o opinię, czy studenci biorą udział w przedsięwzięciach, realizowanych przez uczelnię w ramach współpracy z innymi instytucjami. Taka współpraca mogłaby w przyszłości stanowić silną sieć powiązań w ramach RSI. Wynik tego badania jest trudny do oceny, ponieważ jest bardzo zrównoważony. O takich projektach wie 50,45% badanych, natomiast 49,55% nie ma wiedzy na ten temat.

2.5 BADANIA W ZAKRESIE ROZWOJU KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO

Rozwój kształcenia ustawicznego jest w świetle Strategii Lizbońskiej postrzegany jako ważna dziedzina edukacji wspomagająca integrację europejską i budowę społeczeństw innowacyjnych, opartych na wiedzy. Zgodnie z definicją zawartą w Metodologii badań, przez kształcenie ustawiczne będziemy rozumieli *proces ciągłego doskonalenia kwalifikacji ogólnych i zawodowych, który trwa przez całe życie człowieka*.

Badania przeprowadzono w wyniku analizy ankiet otrzymanych od 14 instytucji szkoleniowych (IS). Ich charakterystykę przedstawiono w punkcie 2.3.3 opracowania. Podstawowym celem przeprowadzonych badań jest wyjaśnienie:

- jaka jest rola systemu kształcenia ustawicznego w dostosowywaniu kwalifikacji pracowniczych do aktualnych wymogów rynku pracy?

- w jakim stopniu system kształcenia ustawicznego dostosowuje się do zmian technologicznych, politycznych i społecznych?
- jaki jest poziom kształcenia ustawicznego w województwie świętokrzyskim?
- czy IS współpracują ze sobą oraz z innymi podmiotami w celu zwiększenia efektywności działania i wzbogacenia oferty edukacyjnej?

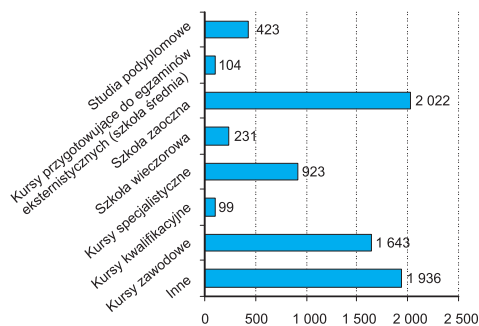
2.5.1 OFERTA EDUKACYJNA INSTYTUCJI SZKOLENIOWYCH

Typy instytucji szkoleniowych, jakie wzięły udział w badaniu przedstawiono na rysunku 2.2. Dane na tym rysunku pochodzą tylko od 6 respondentów. Można przypuszczać, że największy odsetek wśród respondentów stanowią Zakłady Doskonalenia Zawodowego. Największy udział w kształceniu ustawicznym ze względu na formy prowadzenia tego kształcenia przypada w równym stopniu (po 57,1%) kursom kwalifikacyjnym i kursom innym (Rysunek 2.3). Zakres tematyczny szkoleń jest zebrany w tabeli 2.1, z której wynika, że największe zapotrzebowanie jest na szkolenia z zakresu zagadnień prawnych.

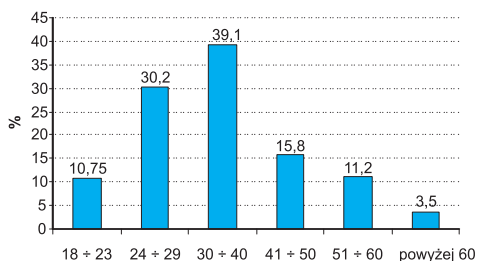
Liczebność poszczególnych form kursów przedstawiona jest na rysunku 2.79, z którego wynika, że najwięcej, bo po około 2000 osób kształciło się na kursach innych oraz kończyło szkołę w systemie zaocznym.

Z punktu widzenia rozwijania postaw innowacyjnych, z przedstawionego wyboru najwyżej należałoby ocenić kursy specjalistyczne i studia podyplomowe, gdyż jest to kolejny, wyższy poziom nabywania kwalifikacji. Te dwie pozycje zajmują w rankingu przedstawionym na rysunku 2.76 miejsca odpowiednio 2 i 6 na osiem zaproponowanych (specjalistyczne – 35,7%; podyplomowe – 14,3%), natomiast pod względem liczby kursantów są to pozycje odpowiednio 4 i 5 (923 oraz 423 osoby).

Przedział wiekowy uczestników szkoleń przedstawiono na rysunku 2.80. Ma on kształt klasycznej krzywej Gaussa: maksimum przypada w grupie wiekowej osób najbardziej aktywnych zawodowo w społeczeństwie, tzn. w przedziale 30–40 lat (39%), nieco mniej w przedziale wiekowym 24–29 lat (30%). Liczba kursantów maleje systematycznie w miarę zbliżania się do wieku emerytalnego. Przedział wiekowy 41–50 to o połowę mniej kursantów niż w przedziale wiekowym 24–29, a po 60 roku życia ludzie kształcą się raczej sporadycznie (3,5%).

Rysunek 2.79. Średnia liczba uczestników korzystających z różnych form kształcenia instytucji szkoleniowych

Rysunek 2.80. Struktura wiekowa uczestników szkoleń

2.5.2 OCENA INNOWACYJNOŚCI KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO

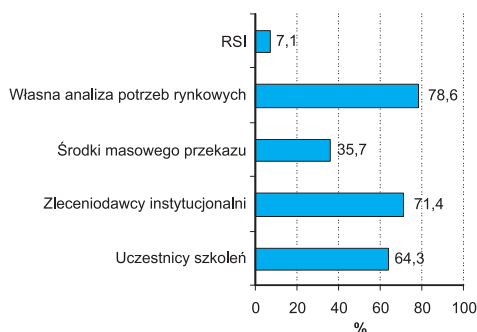
Oceny tej dokonano biorąc pod uwagę jakość dostępnego zaplecza technologicznego, nowoczesność metod kształcenia z uwzględnieniem wykorzystania technologii informatycznych, sposoby pozyskiwania i wymiany informacji. Jednym ze wskaźników, mogącym być kryterium tej oceny, jest liczba i ranga wydawanych świadectw ukończenia szkoleń. Wydawane świadectwa można sklasyfikować w trzech grupach, o różnej randze. Najwięcej wydawanych jest świadectw o najniższej randze, tj. po prostu świadectwo lub zaświadczenie organizatora (14 jednostek szkoleniowych wydało w 2006 r. 660 takich świadectw). Świadectw o wyższej randze, tj. świadectw ukończenia szkoły wydano ponad trzykrotnie mniej (195). Podobną liczbę wydano świadectw o najwyższej randze, tj. certyfikatów wystawianych przez zewnętrzną instytucję egzaminacyjną (187). Liczba certyfikatów jest najbardziej znacząca z punktu widzenia rozwoju gospodarki innowacyjnej i opartej na wiedzy.

Kolejnym wskaźnikiem informującym o innowacyjności kształcenia ustawicznego, dostosowywaniu go do aktualnych potrzeb rynkowych, może być liczba szkoleń organizowanych w obcych językach i prowadzona przez tzw. „*native teachers*”. Pierwszy z tych wskaźników kształtuje się na całkiem wysokim poziomie, gdyż wynosi 21,4%. Drugi jest trzykrotnie niższy (7,1%), co świadczy o tym, że większość kursów odbywających się w obcym języku prowadzona jest przez nauczycieli polskich. Dobrze to świadczy o naszych rodzimych możliwościach w dziedzinie *innowacyjnej edukacji*.

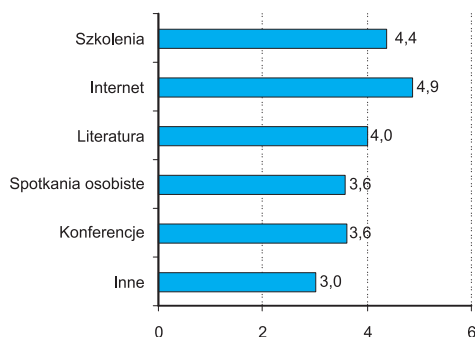
Na kolejnych rysunkach 2.81 i 2.82 przedstawiono źródła informacji wykorzystywane przez IS przy tworzeniu oferty edukacyjnej oraz źródła informacji z których pozyskiwana jest wiedza o nowych rozwiązaniach. Jak pokazano na rysunku 2.81, aktualnie wpływ RSI na te decyzje jest najmniejszy i wynosi ok. 7%. Największy jest udział procentowy decyzji wynikających z *własnej analizy potrzeb rynkowych*, następnie zlecenia z instytucji, a trzecią pozycję w rankingu zajmują sugestie i zapotrzebowanie pochodzące od uczestników wcześniejszych szkoleń.

Poszukiwanie nowych rozwiązań (rysunek 2.82) odbywa się zarówno metodami nowoczesnymi (Internet) jak i tradycyjnymi. Trzeba podkreślić, że Internetowi przyznano najwyższą ocenę w rankingu (4,9 w skali pięciostopniowej), bliską więc ocenie maksymalnej.

Ważnym wskaźnikiem informującym o nowoczesności procesu kształcenia jest poziom wykorzystania technologii informatycznych i informacyjnych zarówno w procesie kształcenia jak i w zarządzaniu badaną jednostką. Rysunki obrazujące odpowiedzi na te pytania zostały przedstawione i omówione w podrozdziale 2.3: *Badania w zakresie upowszechniania technologii informatycznych w procesach edukacyjnych*, natomiast zestawienie wartości wynikowych zawarto w tabeli 2.8.

Rysunek 2.81. Źródła informacji wykorzystywane przy określaniu tematyki i zakresu szkoleń

Rysunek 2.82. Udział różnych źródeł informacji w pozyskaniu wiedzy o nowych rozwiązaniach

2.5.3 WSPÓŁPRACA Z PRZEDSIĘBIORSTWAMI I INNYMI INSTYTUCJAMI

Zbudowanie powiązań międzyinstytucjonalnych jest celem strategicznym budowy Regionalnej Sieci Innowacji. W prezentowanych badaniach starano się określić poziom współpracy pomiędzy każdym typem badanej jednostki a takimi instytucjami jak przedsiębiorstwa, jednostki badawczo-rozwojowe (JBR), instytucje otoczenia biznesu (IOB), jednostki edukacyjne (JE) oraz jednostki samorządu terytorialnego (JST). W ankietach pytano wszystkich respondentów o współpracę w realizacji następujących przedsięwzięć:

- wspólne badania podstawowe (1),
- wspólne projekty związane z wdrażaniem RSI w województwie (2),
- wspólna realizacja projektu unijnego (3),
- współpraca w zakresie szkolenia personelu związanego z działalnością innowacyjną (4),
- wspólny udział w wystawach/targach (5),
- wspólna organizacja konferencji/seminariów (6),
- wspólne spotkania i wymiana doświadczeń (7).

Szczegółowe omówienie wyników badań dotyczących tej współpracy znajduje się w podrozdziale 2.3.4, jak również rysunki, na podstawie których dokonano interpretacji (rysunek 2.25 – 2.42). W niniejszym rozdziale przedstawiono w formie tabelarycznej syntezę wyników odnoszącą się jedynie do współpracy IS (tabela 2.7). Rodzaj wspólnych działań opisano cyfrą zgodną z powyższą listą. Poziom współpracy oszacowano w%, przy czym przedstawiono stan obecny (**O**) oraz prognozę na przyszłość (**P**).

W ostatnim wierszu tabeli zamieszczono prognozę współczynnika wzrostu współpracy. Współczynnik ten obliczono jako iloraz sumy wartości odsetek z kolumny P i sumy wartości odsetek z kolumny O dla każdego typu działania. Jak widać, prognozowany jest wzrost wszystkich platform współpracy, ale największa potrzeba współpracy daje się zauważyć w dziedzinie wspólnej realizacji projektów związanych z wdrażaniem RSI w województwie (ponad sześciokrotna) a następnie w dziedzinie współpracy w zakresie szkolenia personelu związanego z działalnością innowacyjną (ponad czterokrotny). Najmniej wzrośnie współpraca na płaszczyźnie wspólnych spotkań i wymiany doświadczeń, co oznacza, że według respondentów jest ona obecnie na dość zadowalającym poziomie.

Obecny rozmiar współpracy można oszacować na podstawie wartości zestawionych w przedostatnim wierszu tabel, gdzie podano sumę wartości odsetek z kolumny O. Najniższym wskaźnikiem opisana jest właśnie wspólna realizacja projektów związanych z wdrażaniem RSI w województwie.

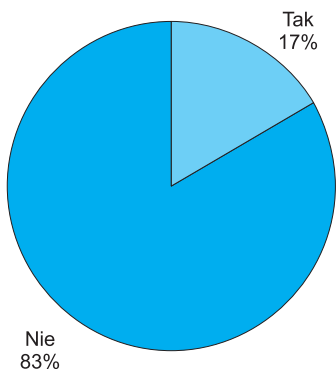
Tabela 2.7 Realizacja wspólnych przedsięwzięć Instytucji Szkoleniowych z wybranymi partnerami instytucjonalnymi

Działanie→	1		2		3		4		5		6		7	
Partner↓	O	P	O	P	O	P	O	P	O	P	O	P	O	P
P	14,3	28,6	0	21,4	21,4	42,3	7,1	42,3	0	14,3	21,4	35,7	35,7	42,3
JBR	0	21,4	7,1	14,3	7,1	21,4	0	14,3	7,1	7,1	7,1	21,4	21,4	14,3
IOB	7,1	21,4	7,1	14,3	28,6	28,6	14,3	42,3	0	14,3	14,3	35,7	42,3	42,3
JE	7,1	21,4	0	21,4	14,3	42,3	14,3	42,3	14,3	7,1	28,6	42,3	35,7	42,3
JST	14,3	28,6	0	21,4	21,4	42,3	7,1	35,7	7,1	21,4	28,6	35,7	42,3	35,7
Suma kolumny O	42,8		14,2		92,8		42,8		28,5		100		177	
Współczynnik wzrostu	2,8		6,5		1,9		4,13		2,25		1,71		1,16	

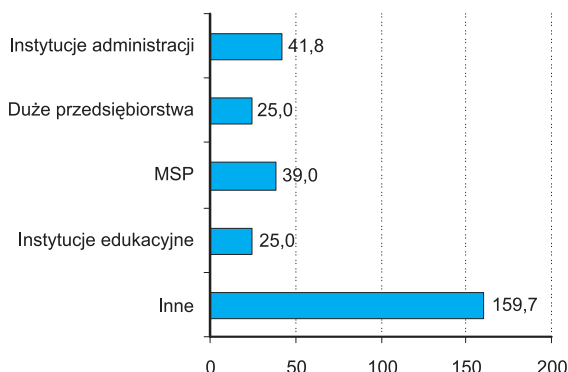
Inne wskaźniki informujące o współpracy, jakie rozpatrzono w tym opracowaniu to wiedza o RSI, prowadzenie doradztwa w zakresie tworzenia własnej firmy oraz stopień zaangażowania pracodawców w kształcenie ustawiczne pracowników.

Wiedza o RSI nie jest jednoznacznie ugruntowana. Jedne dane oceniają ją na poziomie 7% (np. dane przedstawione na rysunku 2.81), a inne na poziomie około 17%, co zaprezentowano między innymi na rysunku 2.83. Informacje pozyskiwane z RSI to między innymi wiedza na temat potrzeb rynku usług szkoleniowych, wiedza na temat metodologii szkoleń wykorzystywanych w instytucjach zagranicznych czy wiedza o możliwościach pozyskiwania środków finansowych.

Prowadzenie doradztwa przez IS jest nieźle rozwinięte. Z badań wynika, że doradztwo takie prowadzi blisko 36% ankietowanych podmiotów (N=14), przy czym w równym stopniu realizowane są dwie formy takiego doradztwa: kursy (28,6%) oraz współpraca z doradcą zawodowym (28,6%). W znacznym stopniu są prowadzone także usługi szkoleniowo-doradcze dla instytucji (42,8%). Podział i liczebność instytucji korzystających z takich usług przedstawiono na rysunku 2.84, jednakże wyniki te nie są reprezentatywne, ponieważ odpowiedzi udzieliło tylko 5 IS.

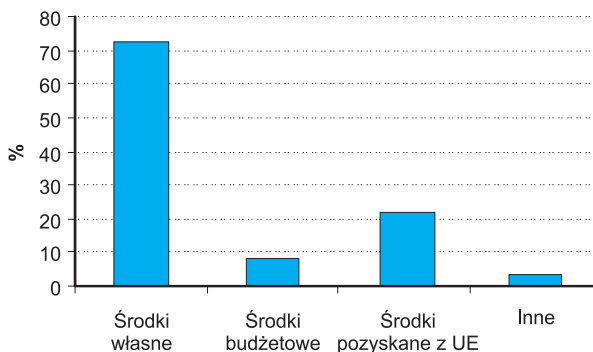
Rysunek 2.83. Wykorzystywanie informacji określanych przez RSI

Rysunek 2.84. Średnia liczba instytucji korzystających z usług szkoleniowo-doradczych

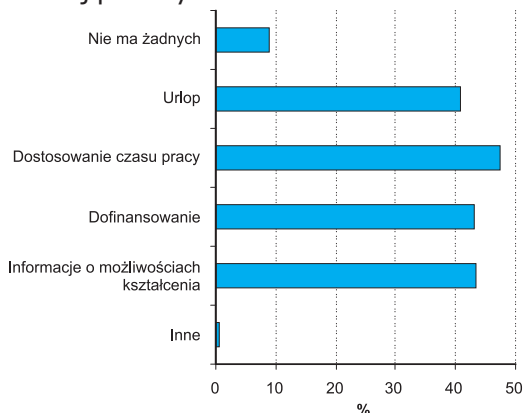
Biorąc pod uwagę relacje pracodawcy – pracownicy w zakresie kształcenia ustawicznego podjęto próbę określenia jaki jest stopień zaangażowania pracodawców w kształcenie ustawiczne pracowników.

Pracownicy, którzy chcą doskonalić swoje umiejętności lub zdobywać nowe poszukują różnych źródeł ich finansowania. Ponad 70% badanych przedsiębiorców stwierdziło, że ich pracownicy sami finansują szkolenia, w których biorą udział (rysunek 2.85). Kolejne źródło to środki pozyskane z Unii Europejskiej – wskazało je 21,9% pracodawców. W niewielkim zakresie pracownicy korzystają ze środków budżetowych (7,9%). Badani przedsiębiorcy próbowali określić, jaki odsetek czasu pracy, który pracownicy przeznaczają na kształcenie/szkolenie? Ponad 40% badanych wskazało, że ich pracownicy przeznaczają do 5% czasu pracy na kształcenie, około 30% – nie wie, natomiast ponad 20% pracodawców określiło, że jest to od 6 – 10%.

Rysunek 2.85. Źródła finansowania szkoleń pracowników (N=279)

Badani przedsiębiorcy proponują różne formy wsparcia dla pracowników, którzy starają się o podniesienie kwalifikacji (rysunek 2.86). Blisko 50% badanych dostosowuje czas pracy pracowników do potrzeb związanych z kształceniem, ponad 40% finansuje szkolenia i informuje pracowników o możliwościach kształcenia oraz udziela urlopu potrzebnego pracownikowi, natomiast 9% badanych nie stosuje żadnych form omawianej pomocy.

Rysunek 2.86. Formy pomocy ze strony pracodawców dla pracowników starających się o podniesienie kwalifikacji (N=279)

2.5.4 WSPÓŁFINANSOWANIE KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKICH

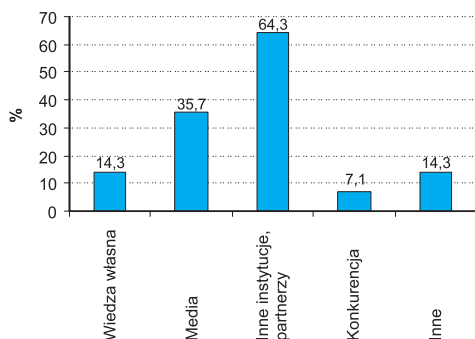
Wskaźnik ten oceniano biorąc pod uwagę:

- a) udział środków UE w przychodach IS,
- b) źródła wiedzy IS na temat funduszy UE (rysunek 2.87) oraz
- c) strukturę przedsięwzięć współfinansowanych z funduszy UE (rysunek 2.88).

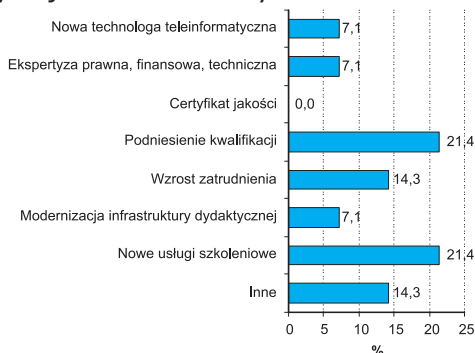
Szacunkowy odsetek unijnych funduszy w przychodach IS wynosi 41%. Są to dane pochodzące tylko od części respondentów, ponieważ na to pytanie odpowiedziało tylko 7 spośród 14 omawianych instytucji szkoleniowych. Analiza struktury tych środków wskazuje obecnie na następującą prawidłowość: 1) środki wpłacane przez bezpośrednich uczestników szkoleń – około 60% (N=13); 2) środki pochodzące z projektów unijnych – około 41% (N=7); 3) środki pochodzące od instytucji krajowych (PUP, PFRON, itd.) – około 26% (N=7).

Wiedza na temat funduszy UE (rysunek 2.87) jest przez IS głównie pozyskiwana od innych instytucji, partnerów (64%). Drugi znaczący odsetek stanowią media (prawie 36%).

Analiza danych (rysunek 2.88) wskazuje, że unijne środki finansowe w największym stopniu przyczyniły się do podniesienia kwalifikacji pracowników oraz do stworzenia nowych ofert szkoleniowych (po 21%). Nie wykorzystano natomiast w ogóle tych środków do zdobycia jakichkolwiek certyfikatów.

Rysunek 2.87. Źródła wiedzy na temat funduszy UE wykorzystywane przez instytucję szkoleniowe

Rysunek 2.88. Realizacja przedsięwzięć współfinansowanych z funduszy UE

2.6 WNIOSKI I ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW

1. Badania których wyniki są omówione w tym opracowaniu zostały wykonane po raz pierwszy i mają stanowić poziom odniesienia dla podobnych badań przeprowadzanych w przyszłości.. Aby wyniki były porównywalne, przyszłe podmioty badawcze powinny być podobne pod względem cech ogólnych do grup badanych obecnie. Aby w przyszłości uzyskać odpowiedź co do postępu w rozwoju i budowie powiązań w ramach sieci RSI, niekoniecznie muszą się pojawić wszystkie pytania z obecnych ankiet.
2. Wskaźniki, zaproponowane w Regionalnej Strategii Innowacji, zostały zdefiniowane na bardzo dużym poziomie ogólności. Wielu z nich nie da się aktualnie określić, ponieważ jeszcze nie istnieje Regionalny System Innowacji. Budowa tego systemu i jego monitoring rozpoczęły się w tym samym przedziale czasowym. Dlatego jako sposób monitoringu wybrano metodę badania pośredniego, wskazując na aktywne możliwości i cechy proinnowacyjne mieszkańców regionu i oceniając potencjał regionu w kierunku tworzenia powiązań w ramach RSI.

3. Wnioski końcowe z analizy wyników podzadania 4.1 przedstawiono w tabeli 2.8 w postaci zbioru wskaźników podzielonych tematycznie na podażowe, popytowe i wynikowe, zgodnie z zaleceniami zawartymi w Metodologii badań. Informacjom nadano wartości ilościowe w postaci średniego odsetka lub oceny średniej, wynikających z badań. W tabeli podano również informację o numerze rysunku lub podrozdziału, gdzie można znaleźć więcej szczegółów na temat wyodrębnienia danego wskaźnika. Większość wskaźników zawartych w tabeli 2.8 określa predyspozycje respondentów do oceniania innowacji oraz do uczestniczenia w innowacjach, a nie ich wiedzę na temat istnienia sieci RSI. Trudno komentować te wskaźniki, skoro brak jest danych do porównań. Dopiero kolejne badanie może dać wiedzę co do wzrostu poziomu innowacyjności naszej lokalnej społeczności oraz o zaistnieniu w świadomości społecznej korzyści płynących z faktu istnienia RSI.
4. Diagnoza zaangażowania badanych jednostek edukacyjnych w kształtowanie postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych oraz ocena potencjału mieszkańców regionu pozwala sformułować poniższe wnioski.
5. Badane jednostki edukacyjne posiadają bazę lokalowo–sprzętową do prowadzenia działalności naukowo–dydaktycznej, chociaż w niewystarczającym stopniu w stosunku do potrzeb. Spowodowane jest to między innymi ograniczonymi środkami finansującymi zakup sprzętu.
6. Zapoczątkowany został proces powolnego uczenia się przez jednostki edukacyjne wykorzystywania zewnętrznych środków na pokrycie ich potrzeb inwestycyjnych. Pojawia się możliwość wykorzystania środków z Unii Europejskiej (badane szkoły średnie i instytucje szkoleniowe), co oznacza, że jednostki te nie ograniczają się do pozyskiwania środków jedynie z budżetu i wykorzystywania własnych, ale poszukują dodatkowych źródeł i sposobów finansowania działalności inwestycyjnej, a w szczególności dotyczą one środków z funduszy Unii Europejskiej. Pojawiają się również oferty edukacyjne wyraźnie związane ze zmianami strukturalnymi spowodowanymi przystąpieniem Polski do UE, np. kursy, wykłady, szkolenia prowadzone w językach obcych. Ponadto zaskakująco wysokie jest zapotrzebowanie na szkolenia z zakresu przepisów prawnych.
7. Nawiązując do powyższego stwierdzenia niepokojącym jest fakt, że wśród innych źródeł finansowania działalności edukacyjnej nie pojawiły się przychody z umów z przedsiębiorstwami. A w opinii wielu autorów środki podmiotów gospodarczych mają decydujące znaczenie dla podnoszenia

- innowacyjności gospodarki, czyli przenoszenia osiągnięć naukowych do sektora przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych. Może to świadczyć również o niewielkim zainteresowaniu sektora prywatnego tą działalnością.
8. Na zajęciach w badanych jednostkach w największym stopniu wykorzystywane są edytory tekstu, arkusze kalkulacyjne, bazy danych oraz technologie internetowe. Istnieje potrzeba szkoleń dla nauczycieli i uczniów w dziedzinie wykorzystania technologii informacyjnych innych niż wymienione.
 9. Dofinansowanie szkoleń dla nauczycieli może być traktowane jako istotny czynnik podnoszenia innowacyjności jednostek edukacyjnych, a tym samym system innowacyjny regionu powinien zapewnić dostępność wyspecjalizowanych szkoleń na wysokim poziomie.
 10. Ankietowane jednostki edukacyjne prowadzą głównie współpracę z przedsiębiorstwami, instytucjami otoczenia biznesu, innymi jednostkami edukacyjnymi oraz z jednostkami samorządu terytorialnego. Świadczy to o tym, że jednostki edukacyjne wpisują się w relacje wynikające z unijnego złotego trójkąta wiedzy (nauka – przedsiębiorstwa – samorządy), choć byłoby wskazane, aby poziom tej współpracy w przyszłości był wyższy.
 11. Nawet ostrożna ocena pokazuje, że posiadamy w regionie dość wysoki potencjał kadry zdolnej do pracy zespołowej, a więc podatnej na wszelkie działania, w tym działania proinnowacyjne. Kadra ta jest przy tym nieźle wyszkolona, posiada zadowalające umiejętności językowe i posługiwanie się nowoczesnymi technikami teleinformatycznymi. Świadczą o tym odpowiedzi na pytania ankietowe skierowane do Mieszkańców Regionu, czyli studentów studiów niestacjonarnych naszych uczelni, które zostały omówione w rozdziale 2.9 niniejszego raportu. Należy wziąć pod uwagę, że, wyniki badań MR byłyby nieco inne gdyby badanie zostało skierowane do studentów studiów stacjonarnych.
 12. Potencjał ten ma raczej charakter odtwórczy, stanowi dobrze wykwalifikowaną kadrę produkcyjną, wymaga natomiast przywódców, pomysłodawców, kadry kierowniczej zdolnej do wygenerowania i przeprowadzenia inicjatyw innowacyjnych.
 13. Działania władz lokalnych i polityka państwowa są bardzo słabo oceniane jako czynniki kształtujące postawy otwarte i przedsiębiorcze – zajmują dwie końcowe pozycje (na 9 w rankingu). Wskazane byłyby działania marketingowe wzmacniające pozycję tych ogniw RSI w świadomości społecznej.

14. Wiadomo, że spory odsetek młodych ludzi po skończeniu studiów opuszcza nasz region, gdyż nie znajduje tu pracy odpowiedniej albo pracy w ogóle. Władze lokalne powinny dołożyć wszelkich starań i zastosować różnorakie instrumenty zachęty, aby ten potencjał zatrzymać w regionie i stworzyć bazę kadry inżynieryjno-technicznej o najwyższej aktywności przedsiębiorczej, niezbędnej do rozwoju regionu.
15. Bardzo niski jest odsetek studentów studiujących niestacjonarnie na skutek skierowania z zakładu pracy. W latach 70 – 90 XX w. na studia niestacjonarne można się było dostać wyłącznie na podstawie takiego skierowania. Czy oznacza to brak polityki pracodawców względem podnoszenia kwalifikacji pracowników? Z drugiej strony w ankietach występowały liczne pytania o szkolenia pracowników i wiadomo, że takie szkolenia się odbywają, pracodawcy zlecają szkolenia różnego typu instytucjom szkoleniowym i ułatwiają pracownikom udział w doksztalcaniu udzielając urlopów, dofinansowując szkolenia czy dostosowując czas pracy pracownika do rozkładu zajęć.
16. Zastanawiające jest, dlaczego w badanej grupie MR bardzo słabo wypada używalność takich narzędzi internetowych jak transakcje finansowe i cele handlowe (ocena poniżej 2,5 w skali 0 – 5), zwłaszcza że ankietowani nie należą do bezrobotnych, odsetek większy niż 50% to osoby zatrudnione na zasadzie umowy o pracę.
17. Stosunkowo niewielki odsetek młodych ludzi wyraża chęć założenia własnej działalności gospodarczej. Trudno odpowiedzieć dlaczego. Prawdopodobnie brak jest odpowiednich predyspozycji psychicznych. Zależność od samooceny postawy przedsiębiorczej potwierdza, że najbardziej skłonne do podjęcia ryzyka prowadzenia własnej działalności gospodarczej są te osoby, które oceniły swoje postawy następująco: wypróbuję, wprowadzam nowe pomysły oraz określę cel i dążę do jego osiągnięcia. Są to odpowiedzi najlepiej opisujące postawy innowacyjne i przedsiębiorcze (rysunek 2.67).
18. Bardzo słabo wypada wśród MR ocena znajomości wiedzy na temat możliwości wykorzystania funduszy europejskich (rysunek 2.69). Większość MR deklaruje brak tej znajomości (60,3%), co jest wyraźnym przejawem nieumiejętności wykorzystywania szans, a więc postawy nieinnowacyjnej. Z drugiej strony świadczy to również niekorzystnie o działaniach władz lokalnych, które nie potrafią tak ważnego tematu spopularyzować w tak istotnych kręgach społeczeństwa. Możliwe też, że ta grupa społeczeństwa nie interesuje się w ogóle tym tematem, gdyż ma „inne plany” na najbliższą przyszłość, bądź aktualnie stabilną sytuację bytową.

19. Pomoc wyższych uczelni w znalezieniu pracy dla absolwentów daje się wyraźnie zauważyć. Należy sądzić, że polityka ta nabierze jeszcze znacniejszego wymiaru, gdy w województwie zaistnieje Regionalny System Innowacji, gdy powstaną takie formy pomocy jak inkubatory przedsiębiorczości i parki technologiczne, gdy umocnią się klastry i grupy producenckie. Uczelnie powinny stać się przekaznikami wiedzy o tych nowych formacjach, które będą ułatwiała młodym i przedsiębiorczym ludziom wejście w życie zawodowe.
20. Poprawia się zakres komputeryzacji szkół, jednostek edukacyjnych i społeczeństwa. Jednak nawet w najbardziej wykształconej grupie obywateli zakres wykorzystania Internetu sprowadza się do przekazywania podstawowych informacji.

Przetworzenie wyników badań na odpowiednie wskaźniki wynikające z Regionalnej Strategii Innowacji i Metodologii monitorowania RSI województwa świętokrzyskiego przedstawiono w tabeli 2.8.

Tabela 2.8 Wskaźniki opisujące monitoring systemu edukacji kształtującego postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze

Upowszechnianie technologii informacyjnych w procesach edukacyjnych			
Wskaźniki podażowe: liczba/rodzaj technologii informacyjnych (typu oprogramowanie, komunikacja wykorzystująca Internet, symulacje komputerowe procesów i zjawisk i inne) dostępnych dla użytkowników Regionalnego Systemu Innowacji			
Określenie wskaźnika	Wielkość populacji, N	Wartość wskaźnika	Uwagi
1. Liczba studentów szkół wyższych przypadająca na 1 tys. ludności	dane GUS	SZW – 47,6 (dla kraju – 50,9)	Wskaźnik wykorzystano do oceny stopnia kształcącej się ludności (w opracowaniu podano wartości wskaźnika oddzielnie dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych).
2. Liczba uczących się w szkołach ponadgimnazjalnych przypadająca na 1 tys. ludności	dane GUS	SZŚ – 49,7	Wskaźnik wykorzystano do oceny stopnia kształcącej się ludności w szkołach ponadgimnazjalnych (w opracowaniu podano wartości wskaźnika oddzielnie dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych).
3. liczba zatrudnionych nauczycieli akademickich w szkołach wyższych na 1 tys. aktywnych zawodowo	dane GUS	SZW – 2,9 (dla kraju – 5,7)	Wskaźnik intensywności zatrudnienia w szkołach wyższych.

4. Liczba nauczycieli zatrudnionych w szkołach ponadgimnazjalnych na 1 tys. aktywnych zawodowo	– dane GUS	SZŚ – 5,4	Wskaźnik intensywności zatrudnienia w szkołach ponadgimnazjalnych.
5. Średnia liczba pracowni komputerowych	SZW – 8 SZŚ – 38 IS – 14	SZW – 7 SZŚ – 2 IS – brak danych	W ankiecie do IS nie znalazło się pytanie o liczbę pracowni komputerowych
6. Średnia liczba wykorzystywanych komputerów	SZW – 7 SZŚ – 38 IS – 14	SZW – 205 SZŚ – 53 IS – 27	Charakterystyka na rysunku 2.7.
7. Średnia liczba wykorzystywanych urządzeń do prezentacji treści	SZW – 7 SZŚ – 38 IS – 14	Projektory Multimedialne: SZW – 12; SZŚ – 2; IS – 1; Kamery: SZW – 5; SZŚ – 1; IS – 1; Telewizory: SZW – 6; SZŚ – 7; IS – 1 Rzutniki folii i drukarki: SZW – 27; SZŚ – brak; IS – 3;	Charakterystyka na rysunku 2.8.
8. Liczba osób w czasie zajęć na jedno stanowisko komputerowe	SZW – 7 SZŚ – 38 IS – 14	SZW – 42,8% (1 osoba); 57,2% (2 osoby) SZŚ – 70,3% (1 osoba); 29,7% (2 osoby) IS – 85,7% (1 osoba); 14,3% (2 osoby)	Charakterystyka na rysunku 2.9.
9. Ocena stopnia świadczenia usług przez Internet – wartości średnie w skali 1–5 (najwyższa ocena)	SZW – 7 SZŚ – 38 IS – 14	Dostęp do informacji o jednostce: SZW – 4,4; SZŚ – 4,2; IS – 4,5 e – learning: SZW – 1,3; SZŚ – 1,8 ; IS – 1,25	Przedstawiono wybrane usługi, które uzyskały najwyższe i najniższe oceny. Charakterystyka na rysunku 2.13 i 2.14.
10. Odsetek badanych jednostek posiadających dostęp do katalogów bibliotecznych poprzez sieć komputerową	SZW – 7 SZŚ – 38 IS – 14	SZW – 87,7% SZŚ – 27,5% IS – 12,5%	Charakterystyka na rysunku 2.11.

11. Cele wykorzystania infrastruktury teleinformatycznej – średnie	SZW – 7 SZŚ – 38 IS – 14	SZW: zadania adm. – 4,3 zadania. edukacyjne – 3,5 SZŚ: zadania edukacyjne – 4,2 prace badawczo–rozwojowe – 3,1 IS: zadania edukacyjne – 4,4 prace badawczo–rozwojowe – 2,75	Przedstawiono wybrane cele, które uzyskały najwyższe i najniższe oceny. Charakterystyka na rysunku 2.12.
--	--------------------------------	--	---

Wskaźniki popytowe: liczba/rodzaj użytkowników korzystających z poszczególnych technologii

12. Rodzaje oprogramowania wykorzystywane na zajęciach	SZW – 8 SZŚ – 38 IS – 14	Edytor tekstu: SZW – 100,0%; SZŚ – 96,0%; IS – 42,0% Arkusz kalkulacyjny: SZW – 100,0%; SZŚ – 76,0%; IS – 42,0% Bazy danych: SZW – 100,0%; SZŚ – 79,0%; IS – 35,0% Technologie Internetowe: SZW – 100,0%; SZŚ – 76,0%; IS – 21,0%	Rodzaje oprogramowania wykorzystywane najczęściej w badanych jednostkach Charakterystyka na rysunkach 2.19 – 2.22.
13. Cele wykorzystywania programów komputerowych na zajęciach pozainformatycznych	SZW – 7 SZŚ – 38 IS – 14	Treść wykładów: SZW – 87,5%; SZŚ – 70,0%; IS – 50,0% Projektowanie: SZW – 80,0%; SZŚ – 20,0%; IS – 30,0% Ćwiczenia laboratoryjne: SZW – 70,0%; SZŚ – 20,0%; IS – 30,0% Tworzenie prac dyplomowych: SZW – 70,0%; SZŚ – 20,0%; IS – 18,0%	Cel i stopień wykorzystywania programów komputerowych na zajęciach pozainformatycznych Charakterystyka na rysunku 2.23.

14. Odsetek godzin przedmiotów informatycznych w łącznej liczbie godzin dydaktycznych	SZW – 8 SZŚ – 38 IS – 14	SZW – 11,7% (SIS); 13,6% (JSMS); 18,9% (JSMN)	Dane przedstawiono dla poziomów nauczania: studia inżynierskie stacjonarne (SIS), jednolite studia inżynierskie stacjonarne (JSMS) i jednolite studia inżynierskie niestacjonarne (JSMN) Charakterystyka na rysunku 2.16. – 2.17.
15. Odsetek godzin przedmiotów wykorzystujących w znacznym stopniu narzędzia informatyczne w łącznej liczbie godzin dydaktycznych	SZW – 8 SZŚ – 38 IS – 14	SZW – 8,8% (SIS); 54,3% (JSMS); 63,0% (JSMN)	Symbole poziomów studiów jak powyżej. Obliczenia własne. Charakterystyka na rysunku 2.16 i 2.18.
16. Odsetek prac dyplomowych w zależności od% udziału w pracy zadania informatycznego	SZW – 7	Zadania informatyczne wspomaga realizację pracy – 52,4% Zadania informatyczne jest problemem wiodącym – 15,2% Zadania informatyczne nie występuje w ogóle – 42,2%	Charakterystyka na rysunku 2.24.
Wskaźniki wynikowe: liczba/rodzaj uzyskanych efektów jakościowych (wydane zaświadczenia, certyfikaty, świadectwa i inne)			
17. Liczba wydanych dokumentów (certyfikatów/świadectw / zaświadczeń) ukończenia szkoleń/ studiów podyplomowych		Brak danych	Ankietowani podali tylko dane częściowe, z których trudno jest określić wartość wskaźnika
18. Odsetek zajęć prowadzonych w badanych jednostkach w formie aktywnej	SZW – 7 SZŚ – 38 IS – 14	SZW – 43,0% SZŚ – 36,0% IS – 69,0%	Charakterystyka na rysunku 2. 15.
19. Liczba wspólnych przedsięwzięć (akcji) podjętych przez badane jednostki edukacyjne z innymi podmiotami tworzącymi Regionalny System Innowacji	SZW – 8 SZŚ – 38 IS – 14	SZW – przedsiębiorstwa, IOB JST i inne jednostki edukacyjne; SZŚ – inne jednostki edukacyjne i JST; IS – IOB, inne jednostki edukacyjne, przedsiębiorstwa i JST	Wskazano współpracę o największej liczbie wspólnych przedsięwzięć. Rozkład procentowy badanych jednostek przedstawiono na rysunku 2.25., 2.31., 2.37.
20. Rodzaj współpracy badanych jednostek edukacyjnych z innymi jednostkami	SZW – 8 SZŚ – 38 IS – 14		Przedstawienie współpracy w postaci wskaźników ilościowych nie jest możliwe.

21. Uzyskane rezultaty w wyniku realizacji projektu z dofinansowaniem z funduszy UE	SZW – IS – 14	SZW: Podniesienie kwalifikacji – 12,5% Rozszerzenie oferty edukacyjnej – 25,0% Wypożyczenie pracowni informatycznej/laboratoriów – 37,5% Poprawa jakości zarządzania w administracji – 12,5% Poszerzenie współpracy z podmiotami – 25,0% Nowe technologie teleinformatyczna – 25,0% Inne – 12,5% IS: Nowe usługi szkoleniowe – 21,4% Modernizacja infrastruktury dydaktycznej – 71% Wzrost zatrudnienia – 14,3% Wzrost kwalifikacji kadr – 21,4% Certyfikat jakości – 0% Uzyskano ekspertyzę – 7,1% Wprowadzenie technologii teleinformatycznej – 7,1% Inne – 14,3%	SZW – charakterystyka na rysunku 2.43. IS – charakterystyka na rysunku 2.44.
--	--------------------------	--	---

Rozwój form działalności gospodarczej w trakcie edukacji			
Wskaźniki podażowe: liczba/rodzaj informacji o warunkach rynkowych oferowanych przez Regionalny System Innowacji			
22. Ocena przydatności wiedzy oferowanej przez uczelnie na tle potrzeb polskiego rynku pracy	500 osób	Żadna – 1% Średnia – 17,9% Przydatna 51,3% Bardzo przydatna 25,9% Kluczowa – 3,9%	Charakterystyka na rysunku 2.72.
23. Czego brakuje w programie studiów?	500 osób	Laboratoria – 1,4% Sport – 2,6% Informatyka 6,4% Języki – 6,6% Zajęcia praktyczne – 25,8%	Charakterystyka na rysunku 2.75.
24. Ocena przygotowania do pracy zespołowej	500 osób	Żadne – 0,2% Słabe – 1,43% Dość dobre 17,11% Dobre – 53,36% Bardzo dobre – 27,9%	Charakterystyka na rysunku 2.68.
25. Ocena wiedzy o współpracy student–uczelnia–instytucja zewnętrzna	500 osób	Tak – 50,45% Nie – 49,55%	
26. Pomoc uczelni w znalezieniu pracy	500 osób	Szkolenia z metod poszukiwania pracy – 24,4%	Wybrano odp. najbardziej odpowiadającą założeniom RSI z rysunku 2.77.

Wskaźniki popytowe: liczba/rodzaj uczestników edukacji, którzy rozpoczęli działalność gospodarczą, liczba/rodzaj form działalności rozpoczętych w trakcie edukacji, liczba/rodzaj wykorzystanych informacji, oferowanych przez Regionalny System Innowacji			
27. Działalność zarobkowa w trakcie edukacji	491 osób	Tak – 84,5% Nie – 15,5%	80% respondentów to studenci studiów niestacjonarnych. Charakterystyka na rysunku 2.62.
28. Samodzielna działalność gospodarcza w trakcie edukacji	500 osób	Tak – 5,2%	Charakterystyka na rysunku 2.63.
29. Poziom wykorzystania innowacyjnych technik komputerowych	500 osób	Własny adres e-mail – 73,6% Dostęp do Internetu – 90%	Charakterystyka na rysunku 2.55. Charakterystyka na rysunku 2.52.
30. Znajomość języków obcych w stopniu co najmniej słabym (ocena średnia)	450 osób 61 osób 227 osób 268 osób	Angielski – 3,33 Francuski – 2,96 Niemiecki – 2,76 Rosyjski – 2,98	Charakterystyka na rysunku 2.59.

31. Znajomość więcej niż jednego języka w stopniu co najmniej słabym	488 osób	Dwa języki – 49,9% Trzy języki – 26,0% Cztery języki – 2,4%	Charakterystyka na rysunku 2.60.
32. Motywy podjęcia decyzji o rozpoczęciu studiów	500 osób	Chęć zdobycia nowych kwalifikacji zawodowych – 67,8% Chęć podniesienia posiadanych kwalifikacji zawodowych – 66,4%	Wybrano odpowiedzi niezbędne w ocenie postawy innowacyjnej Charakterystyka na rysunku 2.50.
33. Ocena czynników wpływających na przedsiębiorczość (ocena w skali 1 – 5)	500 osób	Wiedza – 4,5 Doświadczenie zdobyte w pracy – 4,4 Doświadczenie i przykład innych – 4,3 Zdolności wrodzone, talent – 4,2	Wybrano zmienne ocenione powyżej 4. Charakterystyka na rysunku 2.48.
34. Ocena własnej postawy przedsiębiorczej		Określam cel i dążę do jego osiągnięcia – 40% Wypróbowuję, wprowadzam nowe pomysły – 27%	Wybrano odpowiedzi niezbędne w ocenie postawy innowacyjnej Charakterystyka na rysunku 2.49.

Wskaźniki wynikowe: liczba/rodzaj stworzonych miejsc pracy, czas życia nowo założonych firm, liczony od początku działania Regionalnego Systemu Innowacji

35. Zainteresowanie ofertami RSI (inkubator technologiczny)	423 osób	Tak – 17% Nie – 83%	Charakterystyka na rysunku 2.78.
36. Poziom wiedzy na temat możliwości wykorzystania funduszy europejskich	500 osób	Tak, raczej tak – 40% Raczej nie, nie – 60%	Charakterystyka na rysunku 2.69.
37. Liczba miejsc pracy zdobytych przez studentów dzięki funkcjonowaniu uczelni w ramach sieci RSI			Brak danych.
38. Liczba praktyk zawodowych zrealizowanych przez studentów dzięki funkcjonowaniu uczelni w ramach sieci RSI			Brak danych.
39. Liczba miejsc pracy stworzona w firmach powstałych dzięki informacjom z RSI			Brak danych.

Rozwój kształcenia ustawicznego			
Wskaźniki podażowe: liczba/rodzaj informacji o potrzebach rynkowych oferowanych przez Regionalny System Innowacji			
40. Liczba uczestników szkoleń delegowanych przez różne podmioty	N = 14	1. Instytucje administracji państwowej (334) 2. Inne (244) 3. Osoby prywatne (207) 4. Instytucje edukacyjne (122) 5. MŚP (117) 6. Duże przedsiębiorstwa (63)	W nawiasie podano sumę uczestników skierowanych z danej instytucji, uzyskaną od 14 IS.
41. Struktura przychodów w IS	N = 13	1. Środki od uczestników szkoleń (60%) 2. Środki UE (41%) 3. Środki od instytucji krajowych (26%)	.
42. Struktura podstaw określania oferty edukacyjnej	N = 14	1. Własna analiza potrzeb 78,6% 2. Zleceń od instytucji 71,4% 3. Informacje od uczestników szkoleń 64,3 4. Środki masowego przekazu 35,% 5. RSI 7,1%	Charakterystyka na rysunku 2.81.
43. Źródła wiedzy na temat funduszy UE, wykorzystywane przez IS	N = 14	Inne instytucje, partnerzy – 64,3%	Wybrano odpowiedź zgodną z założeniami RSI, świadczącą o powiązaniach i współpracy. Charakterystyka na rysunku 2.87.
Wskaźniki popytowe: liczba/rodzaj kursów w ramach kształcenia ustawicznego, liczba/rodzaj uczestników tych kursów			
44. Oferta form kształcenia ustawicznego	N = 14	Kursy specjalistyczne 21,4% (poz.2/8) Studia podyplomowe 14,3% (poz. 6/8)	Wybrano formy uznane za najbardziej innowacyjne. Charakterystyka na rysunku 2.79.
45. Struktura wiekowa uczestników kształcenia oferowanego przez IS	N = 14	18–23 lat – 10,75% 24–29 lat – 30,2% 30–40 lat – 39,1% 41–50 lat – 15,8% 51–60 lat – 11,2% pow. 60 lat – 3,5%	Charakterystyka na rysunku 2.80.

46. Zakres tematyczny szkoleń i liczba uczestników	N = 14	Zarządzanie przedsiębiorstwem – 189,3 osób System finansowo-księgowy – 35 Adm. sieciami komp. – 17,5 Obsługa biurowo-kadrowa – 36,5 Rachunkowość i kosztorys. – 116,7 Języki obce – 96 Zagadnienia prawne – 749,5	Charakterystyka w tabeli 2.1.
--	--------	---	-------------------------------

Wskaźniki wynikowe: liczba rodzaj absolwentów kursów/wydanych świadectw, liczba/rodzaj podmiotów korzystających z usług szkoleniowo-doradczych/odsetek podmiotów prowadzących działania innowacyjne w okresie 12 mies. po zakończeniu szkolenia

47. Liczba/rodzaj świadectw wydanych uczestnikom szkoleń	N = 14	Świadectwo/zaświadczenie organiz. – 660 szt. Świadectwo ukończenia szkoły – 195 Certyfikaty – 187	
48. Odsetek szkoleń prowadzonych w obcych językach	N = 14	21,4%	Nie ma pewności, czy respondenci nie mieli na myśli wyłącznie kursów języków obcych
49. Efekty usług szkoleniowo-doradczych	N = 14	Kursy – 28,6% Usługi doradczo zawodowe – 28,6%	
50. Liczba odbiorców usług doradczych	N = 5	Instytucje administracji – 42 szt. Duże firmy – 25 MŚP – 39 Jedn. edukacyjne – 25 Inne – 160	Wyniki nie są reprezentatywne, ponieważ pochodzą tylko od 5-ciu IS. Charakterystyka na rysunku 2.84.
51. Podtrzymywanie kontaktów z instytucjami, które korzystały z usług doradczych lub szkoleniowych	N = 14	Tak – 78,6% Nie – 21,4%	
52. Odsetek podmiotów prowadzących działania innowacyjne w okresie 12 miesięcy po zakończeniu szkolenia	N = 4		Nie przytoczono danych ze względu na małą liczebność grupy

53. Rezultaty uzyskane w wyniku realizacji projektu z dofinansowaniem z funduszy UE	N = 14	Nowe usługi szkoleniowe – 21,4% Modernizacja infrastruktury dydaktycznej – 71% Wzrost zatrudnienia – 14,3% Wzrost kwalifikacji kadr – 21,4% Certyfikat jakości – 0% Uzyskano ekspertyzę – 7,1% Wprowadzenie technologii teleinformatycznej – 7,1% Inne – 14,3%	Charakterystyka na rysunku 2.86.
---	--------	---	----------------------------------

Źródło: opracowanie własne.

Konkurencyjność gospodarki regionów Polski, w tym również świętokrzyskiego, zależy w ogromnym stopniu od skutecznej polityki edukacyjnej, wzmacniającej proinnowacyjne myślenie i podejmowanie ryzyka. Otwarty stosunek do nowych rozwiązań kształtuje się właśnie w procesie edukacji, od obowiązkowego szkolnictwa podstawowego, przez edukację przez całe życie i szkolenie zawodowe. Region Świętokrzyski, świadomy swoich braków w obszarze edukacji (niedoskonałości systemu edukacji), powinien podjąć wszelkie możliwe wysiłki, aby realizowane przez niego programy kształcenia były zgodne z wymogami gospodarki opartej na wiedzy.

Politechnika Świętokrzyska

Praca zbiorowa pod kierownictwem:

dr Danuty Gierulskiej

dr Danuta Gierulska

dr Dorota Miłek

Eksperci współpracujący:

dr Grzegorz Słoń

mgr Zbigniew Szczepańczyk

dr Artur Maciąg

dr Agnieszka Piotrkowska – Piątek

mgr inż. Sylwia Mucha

Rozdział 3

Monitoring rozwoju działalności badawczej na rzecz wyzwania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego

3.1 WPROWADZENIE

Monitorowanie wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w zakresie działalności badawczej na rzecz wyzwania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego zostało oparte na ogólnej tezie dotyczącej ich identyfikacji.

Im więcej czynników wewnętrznych zostanie zidentyfikowanych (w kategoriach standardów UE), oszacowanych z punktu widzenia skuteczności i efektywności gospodarowania, tym większa szansa racjonalnego ich wykorzystania dla stymulowania konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez innowacje i transfer nowych technologii.

Zgodnie z założeniami wynikającymi z Regionalnej Strategii Innowacji oraz programu Pomonit wyodrębniono sześć obszarów badawczych pozwalających kompleksowo ująć badane zagadnienie. Wspomniane obszary to:

- badania w zakresie rozwoju instytucjonalnego jako podstawy rozwoju regionu,
- badania w zakresie skuteczności różnych form przeciwdziałania bezrobociu,
- badania w zakresie warunków rozwoju przedsiębiorczości – monitoring opinii społecznej w regionie,
- badania w zakresie warunków konkurencyjności przedsiębiorstw,
- badania w zakresie wybranych endogenicznych czynników rozwoju regionu,
- analiza porównawcza miar krajowych i unijnych stosowanych w ocenie innowacyjności regionu (wskaźniki porównawcze).

Dla każdego z wyodrębnionych obszarów sformułowano problem (pytanie) badawcze, które zaprezentowanie zostanie łącznie z metodą badań oraz jednostkami objętymi badaniami.

Badania w zakresie rozwoju instytucjonalnego jako podstawy rozwoju regionu.

Jednostki objęte badaniami: instytucje (samorząd terytorialny, samorząd gospodarczy, szkoły wyższe, organizacje pozarządowe, jednostki badawczo – rozwojowe itp.) odpowiedzialne za stymulowanie i transfer nowych technologii do finalnego odbiorcy. Metody badań: ankieta, dokumenty zastane, dane statystyczne.

Badania w zakresie skuteczności różnych form przeciwdziałania bezrobociu.

Jednostki objęte badaniami: powiatowe urzędy pracy, przedsiębiorcy. Metody badań: analiza ilościowa i jakościowa sprawozdań urzędów pracy (PUP-y) za lata 1999 – 2006 i ankieta wśród przedsiębiorców.

Badania w zakresie warunków rozwoju przedsiębiorczości – monitoring opinii społecznej w regionie.

Jednostki objęte badaniami: mieszkańcy regionu świętokrzyskiego z uwzględnieniem reprezentatywności powiatów. Metody badań: badania sondażowe (ankieta).

Badania w zakresie warunków konkurencyjności przedsiębiorstw.

Jednostki objęte badaniami: przedsiębiorstwa aktywne w zakresie innowacyjności i pozyskiwania nowych technologii. Metody badań: analiza sprawozdań instytucji Regionalnego Systemu Innowacji oraz badanie ankietowe wyłonionych w ten sposób przedsiębiorstw.

Badania w zakresie wybranych endogenicznych czynników rozwoju regionu.

Jednostki objęte badaniami: strategie rozwoju województwa, powiatów i gmin (łącznie 116 jednostek). Metody badań: analiza dokumentów oraz ankieta.

Analiza porównawcza miar krajowych i unijnych stosowanych w ocenie innowacyjności regionu – wskaźniki porównawcze).

Jednostki objęte badaniami: instytucje B+R współpracujące i korzystające z ofert Regionalnego Systemu Innowacji. Standardy Unii Europejskiej i ich realizacja w warunkach regionu. Metody badań: analiza porównawcza, badanie dokumentów zastanych, analiza danych statystycznych.

3.2 WYNIKI PRZEPROWADZONYCH BADAŃ

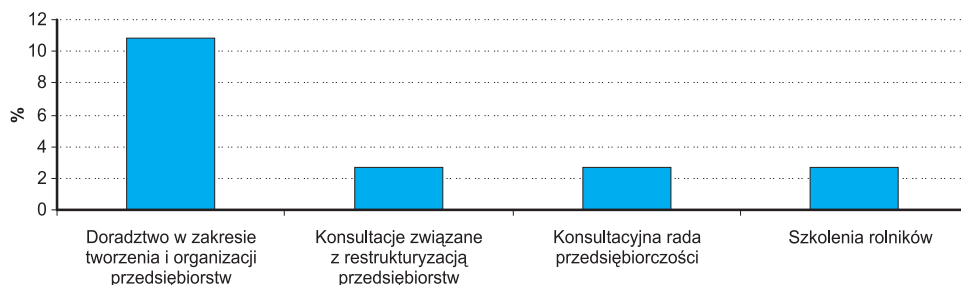
3.2.1 BADANIA W ZAKRESIE ROZWOJU INSTYTUCJONALNEGO JAKO PODSTAWY ROZWOJU REGIONU

Rozwój instytucjonalny jest ściśle związany z aktywnością podmiotów biorących czynny udział w życiu gospodarczym regionu. Najprostszy podział aktorów tych procesów polega na wskazaniu przedsiębiorstw – instytucji zajmujących się na co dzień realizacją procesów gospodarczych oraz pozostałych podmiotów – jednostek zajmujących się badaniami regionu oraz działalnością badawczą i wdrożeniową, kreowaniem polityki regionalnej, doradztwem technicznym i organizacyjno–prawnym skierowanym do przedsiębiorstw. O skutecznym funkcjonowaniu tego systemu powiązanych ze sobą organizacji można mówić w przypadku zauważalnych i częstych interakcji poszczególnych podmiotów ze sobą. W szczególności należy zwrócić uwagę na współpracę z przedsiębiorstwami. To one powinny być bezpośrednim beneficjentem działania systemu. Badania dotyczące oferty jednostek otoczenia biznesu, jednostek badawczo–rozwojowych, samorządu terytorialnego i szkół wyższych wskazują na pojawienie się w regionie załączków współpracy mogących stanowić pozycję wyjściową do powstania sprawnego systemu.

Wśród badanych instytucji w każdej grupie znaleziono przykłady działań ukierunkowanych na rozwój instytucjonalny. Niestety wśród instytucji otoczenia biznesu i szkół wyższych prowadzenie takich działań zadeklarowało tylko po jednej organizacji, dodatkowo żadna jednostka badawczo–rozwojowa nie wskazała aktywności w tej dziedzinie. Największą aktywność w tym zakresie zauważyć można wśród jednostek samorządu terytorialnego. Zadeklarowały one największą ilość działań (rysunek 3.1), jednak stanowią również najliczniejszą grupę instytucji.

Deklarowana współpraca dotyczyła następujących działań:

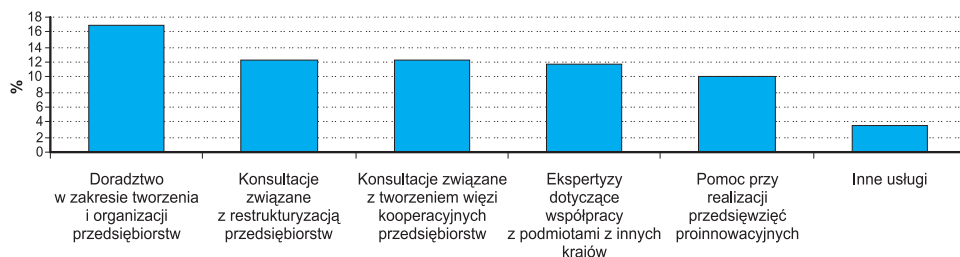
- doradztwo w zakresie tworzenia i organizacji przedsiębiorstw,
- konsultacje związane z restrukturyzacją przedsiębiorstw,
- konsultacje związane z tworzeniem więzi kooperacyjnych przedsiębiorstw,
- ekspertyzy dotyczące współpracy z podmiotami z innych krajów,
- współudział przy realizacji przedsięwzięć proinnowacyjnych.

Rysunek 3.1. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego oferujących usługi wspierające rozwój innych podmiotów

Doradztwo w zakresie tworzenia i organizacji przedsiębiorstw było najczęściej podejmowaną inicjatywą (10,81% jednostek samorządu terytorialnego wskazało, że prowadzi tego typu działanie). Jeśli chodzi o liczbę rodzaj badań dotyczących potrzeb rynku na czoło wysuwają się instytucje otoczenia biznesu. W połowie badanych jednostek prowadzone były takie badania, a tylko jedna szkoła wyższa i jedna jednostka badawczo-rozwojowa zadeklarowała prowadzenie badań dotyczących potrzeb rynku (badania dotyczyły technologii laserowych i restrukturyzacji przedsiębiorstw). Natomiast żadne badania nie były prowadzone przez ankietowane jednostki samorządu terytorialnego.

Ocena strony popytowej badanego zagadnienia opiera się na odpowiedziach przedsiębiorstw dotyczących liczby i rodzaju usług z których korzystały one w ciągu dwóch ostatnich lat. Okazuje się, że prawie 17% badanych firm uzyskało pomoc w zakresie tworzenia i organizacji przedsiębiorstwa. Nieco mniej respondentów skorzystało z konsultacji w zakresie: restrukturyzacji (12,2%) i tworzenia więzi kooperacyjnych (12,2%). Wśród innych usług przedsiębiorstwa wskazały: promocję firmy, kredyty bankowe, usługi informatyczne – komputeryzację, szkolenia np.: teletechnika i komunikacja (szczegóły na rysunku 3.2).

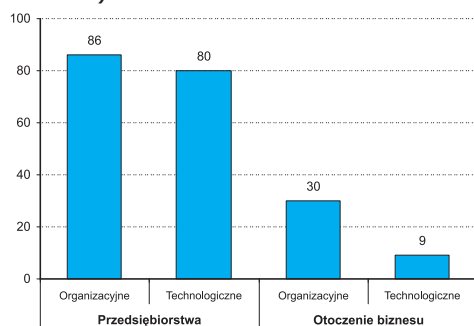

Rysunek 3.2. Odsetek przedsiębiorstw korzystających z usług wspierających rozwój oferowanych przez inne firmy/instytucje (N=279)

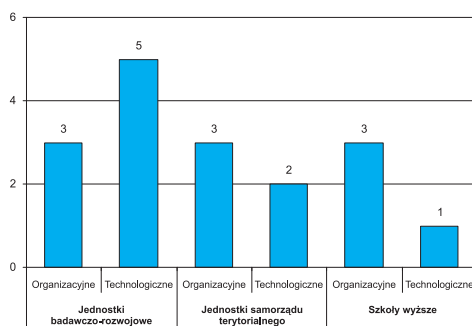
Porównując ofertę usług / informacji kierowanych do przedsiębiorstw z deklarowanymi przez nie wykorzystaniem zaznacza się pewna dysproporcja, zauważalna jest przewaga popytu nad podażą. Oznaczać to może, że firmy przekazują zlecenia firmom z poza regionu lub ekspertom nie funkcjonującym w ramach sformalizowanych instytucji.

Podstawowym wskaźnikiem wynikowym jest liczba i rodzaj przedsięwzięć innowacyjnych w przedsiębiorstwach, wskaźnik ten został wzbogacony o przedsięwzięcia tego typu podejmowane w jednostkach badawczo-rozwojowych, samorządu terytorialnego, organizacjach otoczenia biznesu i szkołach wyższych.

Najwięcej przedsięwzięć innowacyjnych zarówno o charakterze organizacyjnym jak i technologicznym podejmowane jest przez przedsiębiorstwa – jest ich po prostu największa ilość (szczegóły na rysunkach 3.3 i 3.4 – ze względu na skalę zjawiska osobno zaprezentowano przedsiębiorstwa i instytucje otoczenia biznesu).

Rysunek 3.3. Ilość przedsięwzięć proinnowacyjnych w przedsiębiorstwach i instytucjach otoczenia biznesu

Rysunek 3.4. Ilość przedsięwzięć proinnowacyjnych w jednostkach badawczo-rozwojowych, jednostkach samorządu terytorialnego i szkołach wyższych

W dalszej części opracowania zaproponowano inne spojrzenie na to zjawisko (w ujęciu względnym w stosunku do liczby badanych jednostek – patrz rysunek 3.14).

W badanych jednostkach badawczo-rozwojowych w latach 2005 – 2006 opracowano 11 nowych technologii. Dotyczyły one technologii laserowej obróbki metalu, w zakresie obróbki mechanicznej oraz detali i montażu elementów i urządzeń pneumatycznych. Niestety w żadnej instytucji nie zanotowano nowopowstałego przedsiębiorstwa z sektora MŚP założonego przez pracownika instytucji w celu wdrożenia powstałej w instytucji technologii.

3.2.2 BADANIA W ZAKRESIE SKUTECZNOŚCI RÓŻNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU¹

Problematyka mierników charakteryzujących rynek pracy została usytuowana w przedmiotowych tabelach, których treść została zinterpretowana w tekście opracowania.

Poziom bezrobocia rejestrowanego w tych latach wyraźnie dzieli się na dwa okresy. Pierwszy sytuuje się w przedziale lat 1999 – 2002, w którym ma miejsce systematyczny wzrost liczby osób bezrobotnych. Okres drugi obejmujący lata 2003 – 2006 charakteryzuje się wyraźny spadek ilości osób bezrobotnych. Ale już w 2002 roku ma miejsce progresja wielkości osób bezrobotnych. W województwie świętokrzyskim jest znaczący wzrost, wynosi bowiem 23 794 osoby. Również w powiatach wyraźnie przybywa ludzi bez pracy. W powiecie starachowickim zaznacza się niewielki spadek w ilości osób bezrobotnych, wyniósł on 30 osób. Niepokojące jest zjawisko zwiększania liczby osób pozostających bez zatrudnienia wśród mieszkańców wsi. W województwie zarejestrowano ich 59,6 tys. osób, ale w 2002 roku ich stan zwiększył się do 71,3 tys. osób. Analogiczna sytuacja jest w kraju.

Tabela 3.1 Poziom bezrobocia rejestrowanego w województwie świętokrzyskim według powiatów w latach 1999 – 2006

c	POWIATY	LICZBA BEZROBOTNYCH W ROKU:							
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	BUSKI	4056	4600	4904	4573	4488	4446	4327	3,8
2	JĘDRZEJOWSKI	5857	6531	7410	7540	6962	6953	6948	5,7
3	KAZIMIERSKI	1655	1878	2133	2234	2290	2394	2188	2,1
4	KIELECKI	30341	33947	38489	39732	38140	38105	35487	29,5
	ZIEMSKI	–	19515	21868	22440	21574	21378	20132	16,8
	GRODZKI	–	14432	16621	17292	16566	16727	15355	12,7
5	KONECKI	10679	11882	12847	12911	12553	12428	11401	9,8
6	OPATOWSKI	4797	5094	5495	5440	5500	5634	5461	5,1
7	OSTROWIECKI	10876	12384	14316	14260	14075	13551	12132	10,4
8	PINCHOWSKI	2621	2927	3335	3146	3167	3186	3048	2,4
9	SANDOMIERSKI	6422	6723	7034	6942	6772	6722	6446	5,5
10	SKARŻYSKI	7424	8671	9849	10331	10394	10717	9962	8,8
11	STARACHOWICKI	11491	11809	12120	11461	10455	10291	9459	7,1
12	STASZOWSKI	6557	6978	7439	6951	6089	6375	5906	5,2
13	WŁOSZCZOWSKI	4696	5045	5758	5745	5653	5520	4989	4,0
WOJEWÓDZTWO		107472	118469	131129	131266	126538	126322	117754	99,4

Źródło: obliczenia własne opracowanie własne na podstawie danych zawartych w rocznikach statystycznych z lat 1999 – 2006

¹ Opracowanie dr Marek Gębski na podstawie: „Raport z badań dotyczących badania skuteczności różnych form przeciwdziałania bezrobociu”

Analiza tej problematyki zawartej w tabeli 2 dowodzi, że w analizowanych latach miał miejsce zdecydowany wzrost zdarzeń w zakresie zgłaszanych ofert pracy, podjęć zatrudnienia, kreacji podmiotów gospodarczych. Mimo tych korzystnych zdarzeń, na rynku utrzymywał się malejący popyt konsumpcyjny i inwestycyjny, który aż do końca 2002 roku decydował o spadku dynamiki sprzedaży.

Tabela 3.2 Bezrobocie w województwie świętokrzyskim w latach 1999 – 2006

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	Liczba bezrobotnych – ogółem	107472	118469	131129	131266	126538	126322	117754	99406
	w tym kobiety	56982	62820	67047	64740	61699	62839	60387	53421
	% udział kobiet	53,0	53,0	51,1	59,3	48,8	49,7	51,3	53,7
	Zamieszkali na wsi	59636	65319	71466	71310	69086	69190	64856	55190
	% udział zamieszkałych na wsi	55,5	55,1	54,5	54,3	54,6	54,8	55,1	55,5
2	Zgłoszone oferty pracy	19664	19183	13398	16445	25762	20988	24318	27251
3	Podjęcia pracy	41970	42315	40283	46606	48724	49782	49704	53428
4	Podmioty gospodarcze	81112	89129	95598	99538	103652	103116	104416	106312
5	Zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw	OGÓŁEM	143902	129859	122724	108065	103220	101791	103267
		W tym: w sektorze	–	–	–	–	–	–	–
		publicznym	33965	29579	26124	23209	20415	17678	17159
		prywatnym	109937	100280	96600	84856	82805	84113	86108

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji pt: Analiza i ocena sytuacji na rynku pracy w województwie świętokrzyskim z lat 1999–2006, Wyd. WUP w Kielcach.

W przedziale lat 1999 – 2002 miało miejsce przyśpieszenie procesów restrukturyzacji i prywatyzacji gospodarki. Wywierało to niekorzystny wpływ na zjawiska zachodzące na rynku pracy. Stosowanie wygaszania pakietów socjalnych oraz trudności finansowe firm – przyczyniało się do redukcji zatrudnienia.

W tych latach nasilały się zwolnienia w obydwu sektorach, zarówno w jednostkach publicznych, jak i w firmach prywatnych. W 2006 roku, w województwie świętokrzyskim nastąpiło znaczne ożywienie gospodarcze. Efektem tych zdarzeń rynkowych, był wzrost zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw. Zwiększyła się również przeciętna wielkość zatrudnienia. W 2006 roku wyniosło 106 100 osób, w tym w podmiotach prywatnych 91 064 osób. Najwięcej miejsc pracy przybywało w małych firmach prowadzących działalność hotelarską, gastronomiczną oraz handlową.

Tabela 3.3 Realizacja aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w latach 1999 – 2006

Lp.	FORMA AKTYWIZACJI	REALIZACJA AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU W LATACH							
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	OGÓŁEM w tym:	–	17536	9606	12011	22668	17789	24407	25257
2	Prace interwencyjne	5192	4841	3111	2757	5012	4856	4183	4341
3	Roboty publiczne	4010	2847	2181	2088	5320	2101	1633	709
4	Podjęcia działalności gospodarczej	–	342	169	116	215	83	891	1483
5	Podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	–	52	32	35	85	172	495	829
6	Szkolenia	3655	5307	1649	1824	2973	3000	4906	4035
7	Staże	–	3452	2007	4341	8192	7023	9839	10318
8	Inne (w tym przygotowanie zawodowe)	–	695	457	850	961	554	2460	3542

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji pt: Analiza i ocena sytuacji na rynku pracy w województwie świętokrzyskim z lat 1999–2006, Wyd. WUP w Kielcach.

Województwo świętokrzyskie w analizowanych latach utrzymuje się wciąż na 13 pozycji w kraju według liczby bezrobotnych. Z każdym też następnym rokiem zwiększała się liczba bezrobotnych aktywizowanych formami subsydiowanymi na rynku pracy. Pozytywnym przykładem są działania z lat 2005 oraz 2006, w których czwarta część bezrobotnych podjęła aktywność zawodową w ramach form subsydiowanych.

Najbardziej popularnymi są wciąż staże, szkolenia oraz prace interwencyjne. Tego typu aktywizacja umożliwia bezrobotnym formułę realizowania się w ramach quasi zatrudnienia. Te formy wzmacniania swoich pozycji zawodowych przez bezrobotnych, umacniają w nich przekonanie o potrzebie podejmowania zatrudnienia, ale już w ramach stosunków pracy.

Tabela 3.4 Podjęcia pracy subsydiowanej i nie subsydiowanej w województwie świętokrzyskim w latach 2004 – 2005

PODJĘCIE PRACY	2004		2005		2006	
	Ilość	Udział%	Ilość	Udział%	Ilość	Udział%
PRACE SUBSYDIOWANE						
– w tym:	7766	15,6	9662	19,4	7630	14,3
prace interwencyjne	4856	9,8	4183	8,4	4341	8,1
roboty publiczne	2101	4,2	1633	3,3	709	1,3
podjęcie działalności gospodarczej	83	0,2	891	1,8	1483	2,8
podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	172	0,3	495	1,0	829	1,6
inne (w tym przygotowanie zawodowe)	554	1,1	2460	4,9	268	0,5
PRACE NIESUBSYDIOWANE	42016	84,4	40042	80,6	45798	85,7
OGÓŁEM	49782	100,0	49704	100,0	53428	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji pt: Analiza i ocena sytuacji na rynku pracy w województwie świętokrzyskim z lat 1999–2006, Wyd. WUP w Kielcach.

Efekty ilościowe w aspekcie przyczyn wyłączeń osób bezrobotnych z ewidencji powiatowych urzędów pracy, wyraźnie sytuują zajęcia podejmowane przez bezrobotnych w ramach form nie subsydiowanych na wyróżniającą pozycję. Świadczy o tym wskaźnik procentowy podejmowania zatrudnienia. W każdym z tych lat przekracza on 80%. Wciąż jest to podstawowa możliwość powrotu na rynek pracy, skutkująca efektywnym zatrudnieniem. Wartości liczbowe w ujęciu według powiatów w sposób jednoznaczny wskazują na dynamikę stosowanych form aktywnych na rynku pracy. W każdym powiecie daje się zaobserwować atrakcyjność podejmowanych form subsydiowanych. Zdecydowaną pozycję lidera na rynku pracy zajmują staże. Kolejne miejsce przypada szkoleniom. Takie usytuowanie świadczy o preferencjach tych form wynikających z zapotrzebowania na określone specjalności zdecydowanie dyktowane przez rynek zatrudnienia.

Istotny i ważący argument w postaci przygotowania zawodowego, określają wyłącznie pracodawcy. Kolejnym jest przekonanie osób bezrobotnych o potrzebie nabycia nowych umiejętności, co może skutkować efektywnością w realizowaniu się na wolnym przeciw rynku, w którym o powodzeniu przedsięwzięcia gospodarczego decyduje wyłącznie popyt.

Tabela 3.5 Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w województwie świętokrzyskim w 2004 i 2005 roku

Lp.	POWIATOWE URZĘDY PRACY		AKTYWNE FORMY	W TYM:						
				PRACE INTERWENCYJNE	ROBOTY PUBLICZNE	PODJĘCIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	REFUNDACJA KOSZTÓW ZATRUDNIENIA	SZKOLENIA	STAŻE	INNE – w tym przygotowania zawodowe
1	2		3	4	5	6	7	8	9	10
1	BUSKO – ZDRÓJ	A	497	141	28	–	–	59	264	5
		B	778	108	18	25	43	129	380	75
2	JĘDRZEJÓW	A	1069	224	310	–	–	64	456	14
		B	1219	195	264	28	8	179	510	35
3	KAZIMIERZA WIELKA	A	334	54	38	–	–	120	112	9
		B	411	24	23	14	3	134	198	18
4	KIELCE	A	4365	847	190	–	–	913	2220	144
		B	6705	586	124	285	3	2181	2803	656
	POWIAT ZIEMSKI	A	2363	555	105	–	–	403	1237	45
		B	3611	469	75	102	3	1048	1525	389
	POWIAT GRODZKI	A	2002	292	85	–	–	510	983	99
		B	3094	117	49	183	0	1133	1278	334
5	KOŃSKIE	A	1799	729	136	–	–	214	687	1
		B	2311	497	415	15	26	367	913	78
6	OPATÓW	A	998	367	194	–	–	17	398	20
		B	1527	325	209	35	0	87	677	194
7	OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI	A	2990	967	575	–	–	320	897	191
		B	3119	935	173	154	163	433	1110	151
8	PIŃCZÓW	A	437	166	47	–	–	87	128	8
		B	520	135	55	2	1	155	131	41
9	SANDOMIERZ	A	828	236	65	–	–	103	377	47
		B	1190	302	28	38	3	280	434	105
10	SKARŻYSKO – KAMIENNA	A	1380	395	239	–	–	226	473	29
		B	2616	267	210	105	59	292	977	706
11	STARACHOWICE	A	1469	435	83	–	–	501	296	80
		B	1761	398	33	78	103	355	600	194
12	STASZÓW	A	784	163	71	–	–	318	218	2
		B	1262	221	38	82	58	227	507	129
13	WŁOSZCZOWA	A	839	132	125	–	–	58	497	4
		B	988	190	43	30	25	87	599	14
WOJEWÓDZTWO		A	17789	4856	2101	83	172	3000	7023	554
		B	24407	4183	1633	891	495	4906	9839	2460

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji pt: Analiza i ocena sytuacji na rynku pracy w województwie świętokrzyskim z lat 1999–2006, Wyd. WUP w Kielcach.

Prezentacja wielkości mieszczących się w poniższej tabelicy, utwierdza o słuszności realizowanych form aktywnych w ramach podejmowanych przez samorządy przedsięwzięć na rynku pracy. Dynamika, wyraźnie transparentna w uwarunkowaniach 2006 roku potwierdza tezę o priorytecie staży i szkoleń, które skutkują efektami w zatrudnieniu osób bezrobotnych.

Tabela 3.6 Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w 2006 roku

Lp.	Powiatowe Urzędy Pracy	Aktywne formy ogółem	W tym:						
			Prace interwencyjne	Roboty publiczne	Podjęcia działalności gospodarczej	Refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	Szkolenia	Staże	Inne – w tym Przygotowanie zawodowe
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Busko – Zdrój	793	122	3	53	29	172	323	91
2	Jędrzejów	1578	266	74	37	15	133	669	384
3	Kazimierza Wielka	410	20	26	27	10	116	185	26
4	Kielce	6592	510	23	407	0	1628	3312	712
	Z tego powiat: –kielecki	3582	444	14	165	0	645	1853	461
	– m. Kielce	3010	66	9	242	0	983	1459	251
5	Końskie	2573	580	349	150	63	342	956	133
6	Opatów	1609	378	24	47	0	45	771	344
7	Ostrowiec Św.	3517	990	67	292	201	325	1067	575
8	Pińczów	621	184	0	30	9	39	195	164
9	Sandomierz	1250	297	52	49	13	271	444	124
10	Skarżysko-Kam.	2365	216	90	152	82	410	788	627
11	Starachowice	1968	379	0	104	240	268	765	212
12	Staszów	1123	258	1	104	88	174	332	166
13	Włoszczowa	1126	141	0	31	79	112	511	252
WOJEWÓDZTWO		25525	4341	709	1483	829	4035	10318	3810

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji pt: Analiza i ocena sytuacji na rynku pracy w województwie świętokrzyskim z lat 1999–2006, Wyd. WUP w Kielcach.

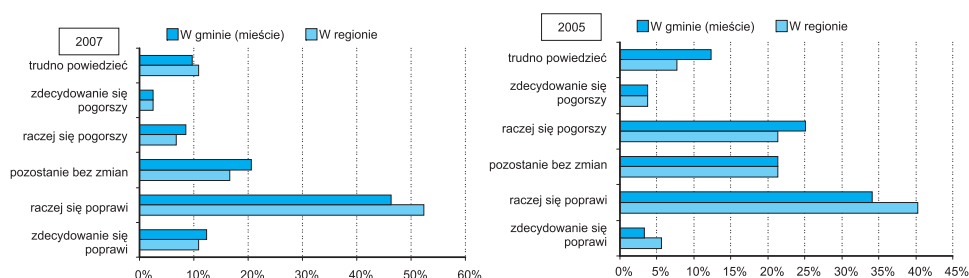
Celem zwiększenia skuteczności różnych form przeciwdziałania bezrobociu koniecznym wydaje się kontynuowanie następujących kierunków:

- po pierwsze, dalsze inwestowanie w kapitał ludzki oraz zwiększenie dostępu do zatrudnienia poprzez realizację aktywnej polityki na rynku pracy,

- po drugie, podniesienie jakości usług na rynku pracy oraz systemu kształcenia ustawicznego,
- po trzecie, podjęcia racjonalnej działalności na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i promocji samozatrudnienia,
- po czwarte, aktywizowanie społeczno – zawodowe osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy,
- po piąte, zwalczanie przejawów dyskryminacji na rynku pracy.

3.2.3 BADANIA W ZAKRESIE WARUNKÓW ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI – MONITORING OPINII SPOŁECZNEJ W REGIONIE²

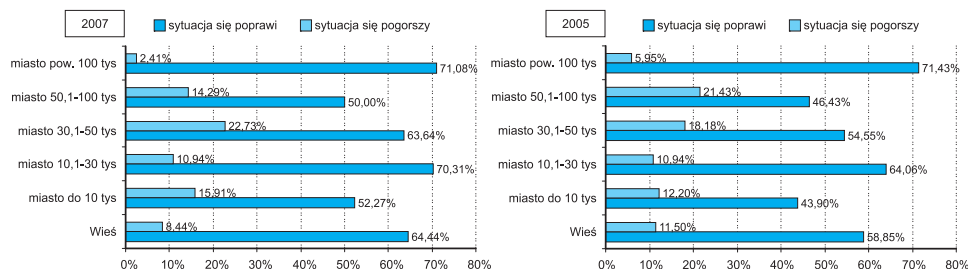
Badanie w zakresie warunków rozwoju przedsiębiorczości prowadzone były za pomocą ankiety, którą wypełniali dorośli mieszkańcy regionu świętokrzyskiego. Zaprezentowane wyniki badań zostały porównane z badaniami prowadzonymi w 2005 przez Akademicki Ośrodek Badań Regionalnych przy Wyższej Szkole Ekonomii i Administracji w Kielcach na identycznej grupie respondentów. Zagadnienia związane z monitoringiem opinii społecznej w regionie są doskonałym barometrem ukazującym przemiany następujące w regionie, najbliższym otoczeniu i pozwalają dostrzec możliwości drżące w lokalnych społecznościach. Mając na uwadze specyfikę regionu świętokrzyskiego, należy bardzo wysoko ocenić optymizm mieszkańców i nadzieje na korzystne zmiany w przyszłości. Wśród odpowiedzi na pytanie o szansę ma poprawę sytuacji gospodarczej w przyszłości znaczna większość respondentów odpowiedziała, pozytywnie „zdecydowanie się

Rysunek 3.5. Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy sądzi Pan(i), że w ciągu najbliższych lat sytuacja gospodarcza w regionie oraz w gminie (mieście) poprawi się i przeciętni ludzie będą żyć lepiej?”

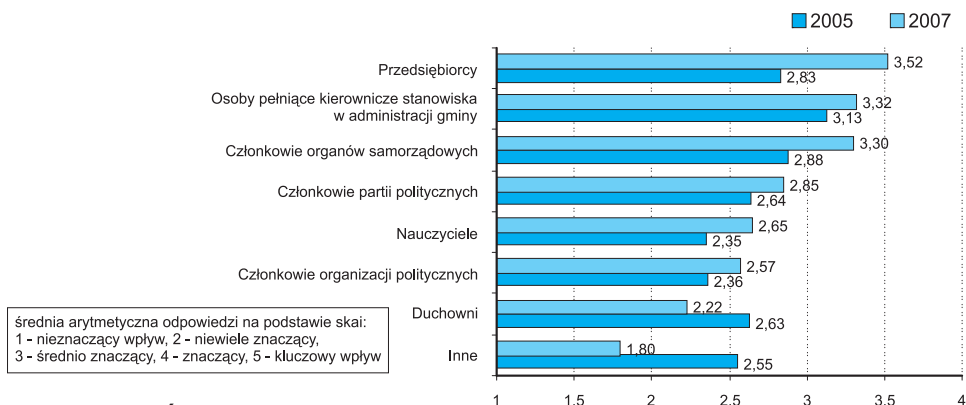
² dr Zdobysław Kuleszyński opracowanie na podstawie: „Raport z badań w zakresie warunków rozwoju przedsiębiorczości” oraz „Rozwój lokalny i regionalny”

poprawi” wybrało 52,3% badanych (szczegóły na rysunku 3.5), podczas gdy kompletnych sceptyków przewidujących definitywne pogorszenie sytuacji było tylko 2,4%. Warto zwrócić uwagę na to, że jeszcze w 2005 roku mieszkańcy regionu byli znacznie ostrożniejsi w przewidywaniach przyszłości. Region świętokrzyski nie jest oczywiście jednorodny. Dosyć interesująco prezentuje się zatem rozkład odpowiedzi na powyższe pytanie w zależności od miejsca zamieszkania (rysunek 3.6). Zarówno w bieżących badaniach jak i tych sprzed trzech lat najbardziej optymistyczni są mieszkańcy Kielc oraz niedużych miast (od 10 do 30 tysięcy mieszkańców). Natomiast najślabsze wyniki odnotowano wśród mieszkańców najmniejszych i średniej wielkości miast. Szczególnie ta druga grupa powinna zostać zauważona z uwagi na problemy z jakimi muszą sobie radzić mieszkańcy kilku największych miast regionu będących w znacznie gorszej sytuacji niż stolica województwa.

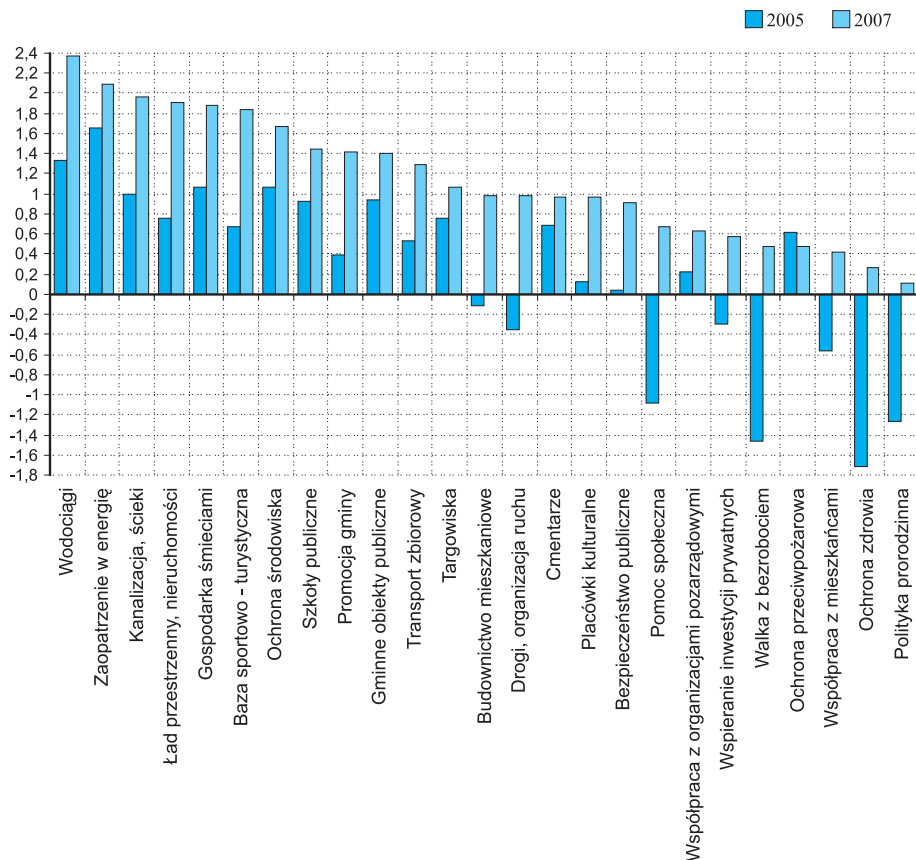
Rysunek 3.6. Rozkład odpowiedzi w zależności od miejsca zamieszkania na pytanie: „Czy sądzi Pan(i), że w ciągu najbliższych lat sytuacja gospodarcza w regionie i w gminie (mieście) poprawi się i przeciętni ludzie będą żyć lepiej?”

Szanse na rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności w regionie są bezpośrednio związane z liderami – osobami, które swoją postawą i zaangażowaniem potrafią wzbudzić impuls motywujący wszystkich do pracy oraz dający dobry przykład. Na rysunku 3.7. zaprezentowano znaczenie poszczególnych grup osób dla rozwoju społeczności lokalnej.

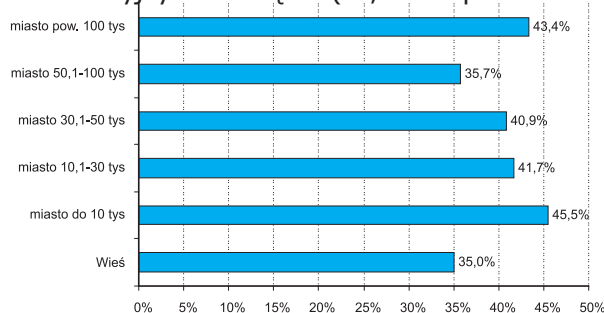
Rysunek 3.7. Średnia odpowiedzi na pytanie: „W jakim stopniu, Pana(i), zdaniem wymienione poniżej grupy ludzi wpływają na rozwój społeczności lokalnej (miasta, gminy)?”

W ciągu ostatnich 3 lat nastąpiła zmiana lidera w opinii społecznej. Jeszcze w 2005 roku największy wpływ był przypisywany osobom pełniącym kierownicze stanowiska w administracji gminy, a w bieżących badaniach na czoło wysunęli się przedsiębiorcy. Mimo tej pocieszającej zmiany nadal w opinii respondentów najistotniejszą grupą wpływającą na rozwój są przedstawiciele władzy (członkowie organów samorządowych i członkowie partii politycznych). Ocena sytuacji mieszkańców została pogłębiona o badania nad zmianami w poszczególnych sferach życia. Na podstawie wskazań zbudowano ranking zaprezentowany na rysunku 3.8 z którego wynika, że w regionie świętokrzyskim mieszkańcy są zadowoleni z zaopatrzenia w różnego rodzaju media, systemu szkolnictwa, systemu transportowego czy wizerunku miasta, gminy. Natomiast najsłabiej oceniane są przemiany w zakresie walki z bezrobociem, ochrony zdrowia czy polityki prorodzinnej. Warto podkreślić widoczną poprawę ocen jak dokonała się w trakcie ostatniego czasu. Aktualne badania we wszystkich kategoriach z wyjątkiem ochrony przeciwpożarowej wykazują znacznie większe zadowolenie respondentów niż 3 lata temu.

Rysunek 3.8. Ocena zmian w wybranych sferach życia (miasta, gminy)

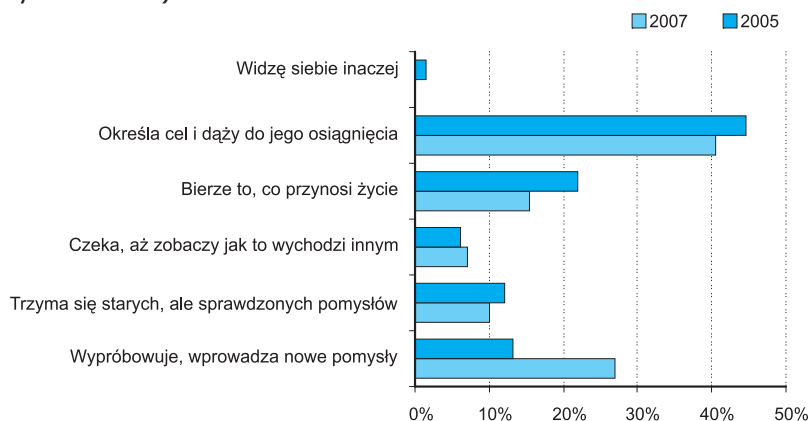
Prawie dwie piąte mieszkańców regionu zauważyło w ostatnim roku wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań (38,6% respondentów – rysunek 3.9).

Rysunek 3.9. Odsetek odpowiedzi pozytywnych według miejsca zamieszkania na pytanie: "Czy w ostatnim roku zauważył(a) Pan(i) w swoim miejscu zamieszkania/miejsu pracy wprowadzenie nowych, innowacyjnych rozwiązań technologicznych?"

Najmniej działań tego typu dostrzegają mieszkańcy wsi (35% badanych) a najwięcej mieszkańcy najmniejszych miast. Zgodnie z dostrzeżonymi wcześniej prawidłowościami najgorsza sytuacja ma miejsce w największych miastach regionu z pominięciem Kielc.

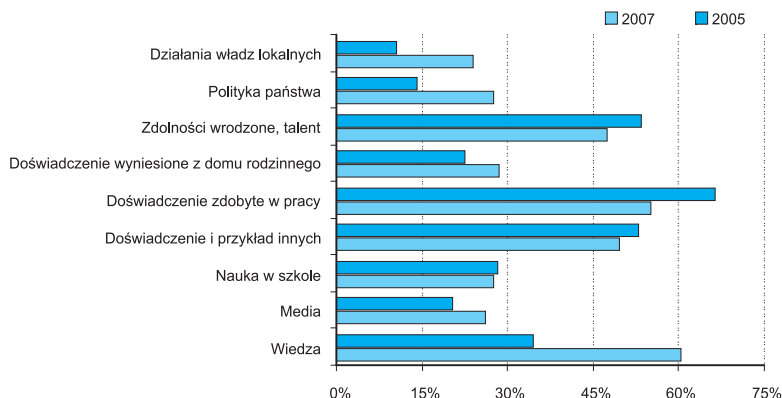
Korzystna zmiana zauważalna jest również w postrzeganiu własnej osoby. Oczywiście jest to wizja niezbyt obiektywna, ale zarysowuje się niezwykle cenna tendencja. Nie jest niczym wstydliwym wyróżniać się w swoim środowisku. Odsetek osób, które uważają się za przedsiębiorcze (tacy, którzy wypróbują, wprowadzają w życie nowe pomysły) podwoił się w ostatnim czasie (szczegóły na rysunku 3.10)

Rysunek 3.10. Deklarowana przez respondentów postawy życiowe

Jednocześnie nieznacznie wzrosła liczba osób konserwatywnych i nieznacznie zmalała ilość pragmatyków – śmiało dążących do osiągnięcia założonych celów.

Ostatnim badanym zagadnieniem było pytanie o czynniki wpływające na przedsiębiorczość człowieka (rysunek 3.11). Przy tym pytaniu nastąpiła zmiana którą należy ocenić bardzo wysoko z punktu widzenia innowacyjności.

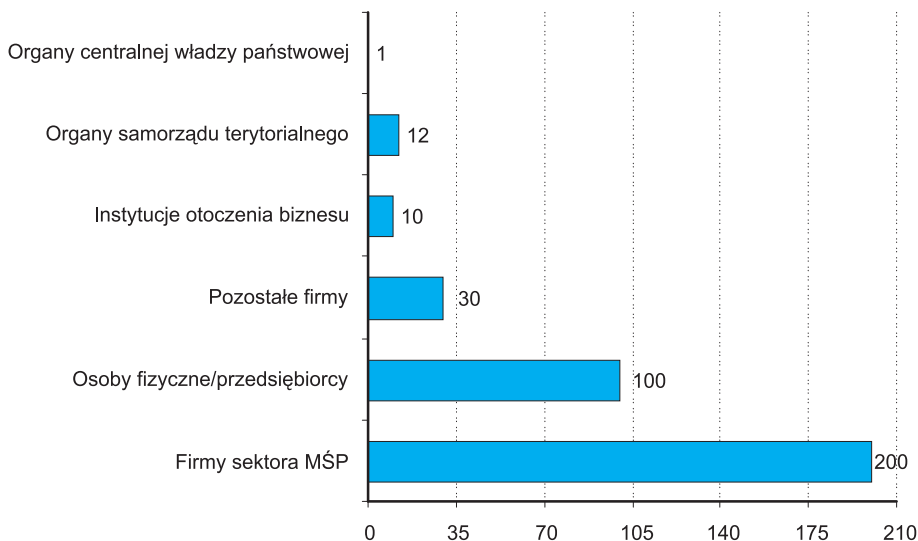

Rysunek 3.11. Czynniki wpływające na przedsiębiorczość człowieka

Najważniejszy czynnik jaki wyłania się z zeszłorocznych badań to wiedza (60,47%). Na drugim miejscu znajdujemy doświadczenie zdobyte w pracy (55% odpowiedzi). Kategorie te w badaniu z przed trzech lat wystąpiły w odwrotnej kolejności. Respondenci wskazują również czynniki niezależne od czy uników zewnętrznych: zdolności wrodzone i talent – niewątpliwie bardzo istotne dla rozwoju działalności innowacyjnej. Podsumowując można powiedzieć, że klimat dla innowacyjności jest w regionie świętokrzyskim sprzyjający, a mieszkańcy mają świadomość, że ich przyszłość jest w dużej mierze związana z właśnie z tym aspektem rozwoju.

3.2.4 BADANIA W ZAKRESIE WARUNKÓW KONKURENCYJNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW

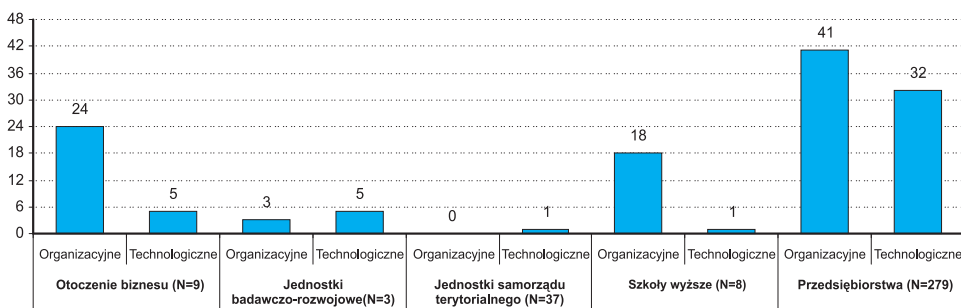
Badania w zakresie konkurencyjności przedsiębiorstw w regionie świętokrzyskim nie są powszechnie prowadzone. Wśród badanych instytucji w latach 2005 – 2006 były prowadzone jedynie w dwóch grupach instytucji: szkołach wyższych i instytucjach otoczenia biznesu. W obydwóch przypadkach badania miały charakter regionalny, badań ogólnopolskich nie prowadzono. Gotowe opracowania były natomiast dosyć szeroko rozpowszechniane. Instytucje otoczenia biznesu przekazały wyniki swoich badań do 353 podmiotów (szczegóły na rys. 3.12).

Rysunek 3.12. Liczba odbiorców badań dotyczących warunków konkurencyjności w regionie prowadzonym przez instytucje otoczenia biznesu

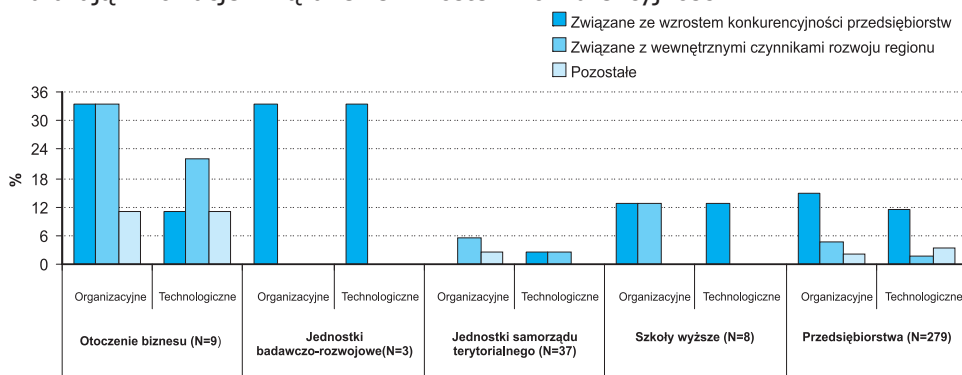
W przypadku szkół wyższych badania były prowadzone na konkretne zamówienia i dotarły jedynie do jednostek je zamawiających (łącznie 4 podmioty).

Wskaźniki wynikowe dotyczą liczby i rodzaju wprowadzanych w przedsiębiorstwach innowacji zwiększających ich konkurencyjność. Ankieta obejmowała innowacje typu organizacyjnego, technologicznego i inne. Niestety żadna organizacja nie zadeklarowała wprowadzania innowacji innego typu. Najpopularniejsze okazały się innowacje organizacyjne (41 wdrożeń w przedsiębiorstwach). Szczegółowe wyniki zaprezentowane zostały na rysunku 3.13.

Rysunek 3.13. Liczba innowacji zwiększających konkurencyjność

Podsumowanie działań innowacyjnych zostało zaprezentowane na rysunku 3.14. Wynika z niego, że największy odsetek instytucji szeroko wykorzystujących innowacje znajduje się w grupach otoczenie biznesu i jednostki badawczo-rozwojowe. Z kolei wśród przedsiębiorstw największą grupę stanowią te, które wdrażają innowacje związane ze wzrostem konkurencyjności.

Rysunek 3.14. Przedsięwzięcia proinnowacyjne – odsetek jednostek przebadanych, biorących udział w przedsięwzięciach innowacyjnych

3.2.5 BADANIA W ZAKRESIE WYBRANYCH ENDOGENICZNYCH CZYNNIKÓW ROZWOJU REGIONU

Endogeniczne czynniki rozwoju regionu stanowić powinny solidną podstawę do rozwoju regionu świętokrzyskiego. Naturalnym zjawiskiem powinien być powszechny dostęp do badań identyfikujących i oceniających te czynniki. Charakterystyczną cechą tej dziedziny badań jest stosunkowo niewielka dynamika zmian kluczowych elementów. W związku z tym nie tracą na aktualności opracowania przygotowane przed kilku laty. Powoduje to jednocześnie stosunkowo niewielkie zapotrzebowanie na ciągły proces badawczy. Badania czynników endogenicznych rozwoju regionu świętokrzyskiego prowadzone były szczególnie intensywnie w połowie lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia, a następnie w szerokim stopniu powtórzone tuż przed wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Pierwsza fala badań wywołana została zarówno przez władze regionalne jak i lokalne w związku z potrzebą budowania zaktualizowanych strategii rozwoju (województwa, powiatów gmin). Pierwsze takie dokumenty, które powstały na początku transformacji ustrojowej zdezaktualizowały się w skutek bardzo silnych i trudnych do przewidzenia przemian społeczno – gospodarczych. Władze samorządowe w trakcie prac nad kolejnymi wersjami tych dokumentów musiały sięgnąć do badań obiektywnie przedstawiających sytuację w celu poprawy jakości i przydatności tworzonych planów. Druga fala zapotrzebowania na te badania

przyszła wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Konieczne stało się wtedy przygotowanie regionalnych strategii (rozwoju poszczególnych branż, czy przykładowo Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego) w oparciu o które miały być rozdysponowywane fundusze unijne. W latach 2005–2006 liczba badań znacząco się zmniejszyła się liczba badań prowadzonych przez instytucje podlegające monitoringowi. Przyczyny tego stanu rzeczy wydają się oczywiste – zakończenie prac nad wspomnianymi wcześniej dokumentami i sygnalizowana na wstępie powolna zmienność badanego zjawiska.

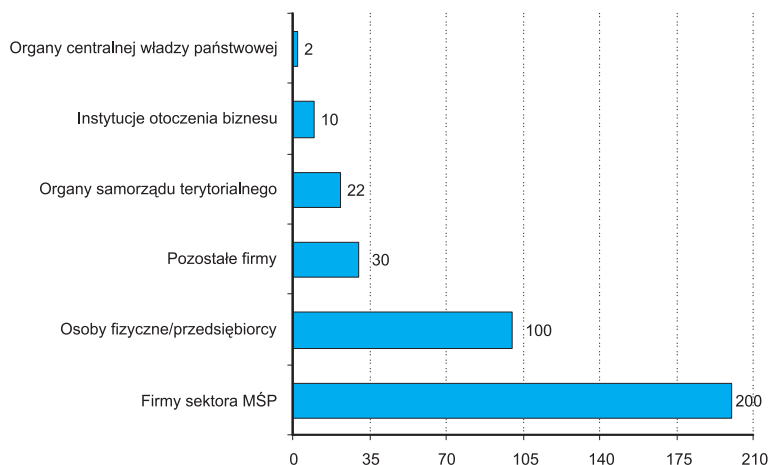
Pierwszy etap prac polegał na analizie ilościowej i jakościowej dokumentów przygotowywanych i publikowanych przez jednostki samorządowe:

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego (1);

- Strategia Rozwoju Miasta Kielce (1);
- Strategie rozwoju powiatów ziemskich naszego regionu (13);
- Strategie rozwoju gmin naszego regionu (102).

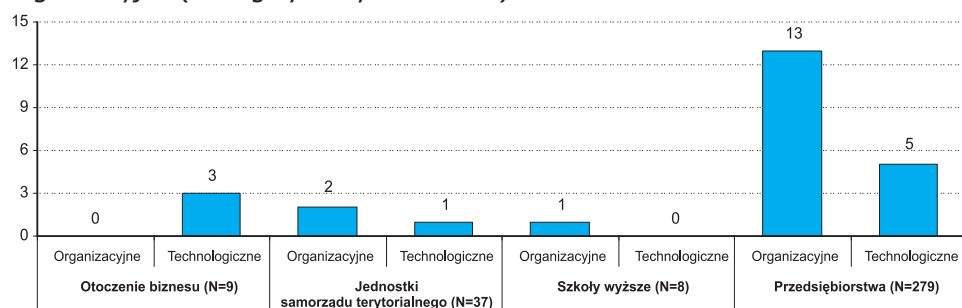
Najciekawsze są wyniki badań prowadzonych wśród gmin. Wynika z nich, że 83,3% gmin regionu świętokrzyskiego posiada opracowaną strategię rozwoju. Można zatem stwierdzić, że powszechnie uznawana jest ona za istotny element kształtowania rozwoju lokalnego. Niestety nie wszystkie opracowania są udostępnione publicznie poprzez Internet, który wydaje się idealnym sposobem rozpowszechniania. W 26,6% badanych gmin strategia jest dostępna jedynie w siedzibie urzędu. W pozostałych przypadkach deklarowano dostępność strategii on-line. W celu weryfikacji faktycznego stanu rzeczy w poproszono o podanie adresu internetowego pod którym można ją znaleźć. Odpowiedzi okazały się jednak niezadowolające, żaden respondent nie wskazał bezpośredniego adresu url do poszukiwanego dokumentu. Jako odpowiedź prezentowana była podstawowa strona www. Dodatkowo nie we wszystkich przypadkach udało się na niej odnaleźć oczekiwanego pliku. Świadczy to o raczej marginalnym znaczeniu strategii. Wśród przebadanych pozostałych instytucji zadeklarowano prowadzenie badań dotyczących endogenicznych czynników rozwoju regionu tylko w trzech przypadkach (1 instytucja otoczenia biznesu i 2 szkoły wyższe).

Liczba odbiorców badań zadeklarowana przez ankietowane podmioty była niemalże identyczna jak w przypadku badań dotyczących konkurencyjności przedsiębiorstw i pozwala wysnuć wniosek o niewielkim na nie zapotrzebowaniu. Szczegóły zostały zaprezentowane na rysunku 3.15.

Rysunek 3.15 Liczba odbiorców badań dotyczących endogenicznych czynników rozwoju regionu

Ostatnią kwestią wymagającą omówienia jest znaczenie endogenicznych czynników rozwoju regionu dla inicjatyw innowacyjnych. W tym celu respondenci zostali poproszeni o wskazani liczby innowacyjnych rozwiązań różnego rodzaju wykorzystujących te czynniki. Okazało się, że znacząca ilość badanych innowacji występuje jedynie w przedsiębiorstwach, a co ciekawe prym wiodą innowacje organizacyjne (szczegóły na rysunku 3.16).

Rysunek 3.16 Liczba innowacji związanych z endogenicznymi czynnikami rozwoju regionu

Podsumowując warto przytoczyć najczęściej badane i prezentowane kategorie czynników endogenicznych charakterystycznych dla regionu świętokrzyskiego:

- **środowisko naturalne** (czyste, pozbawione niekorzystnego oddziaływania cywilizacyjnego tereny rolnicze, turystyczne i lecznicze, bogate zasoby przemysłu mineralnego, dogodne położenie geograficzne regionu),

- **tradycja** (czytelne rozmieszczone ośrodki o zróżnicowanych profilach, bogactwo dziedzictwa kulturowego),
- **zasoby ludzkie** (korzystna struktura wiekowa, pozytywne zmiany w poziomie wykształcenia).

Innowacyjność w strategiach regionalnych i lokalnych³

Jak wspomniano na wstępie tej części opracowania, w trakcie prac dotyczących analizy miejsca i roli innowacyjności w strategiach regionalnych i lokalnych Województwa Świętokrzyskiego, w centrum zainteresowania znalazły się cztery zasadnicze pytania badawcze.

Pierwsze z nich dotyczyło sposobu, w jaki podmioty, odpowiedzialne za sformułowanie i wdrażanie strategii (a więc organy samorządu regionalnego i lokalnego) postrzegają związki pomiędzy innowacyjnością a rozwojem.

Lektura strategii – aktualnych, oficjalnie przyjętych przez organy stanowiące poszczególnych jednostek samorządu lokalnego Województwa Świętokrzyskiego – pozwala sformułować kilka zasadniczych wniosków w interesującym nas obszarze, to jest roli i ujęcia problematyki innowacyjności w strategiach lokalnych.

Po pierwsze, wyraźne jest stosunkowo większe zainteresowanie problematyką innowacyjności w strategiach powiatowych, niż gminnych (z nielicznymi wyjątkami); jest to zresztą zrozumiałe, jeśli wziąć pod uwagę charakter zadań poszczególnych szczebli samorządu lokalnego, a przede wszystkim skalę działania i możliwości logistyczno–finansowe.

Po drugie, uwidacznia się zróżnicowanie regionalne, jeśli chodzi o postrzeganie i wartościowanie problematyki innowacyjności – tak w strategiach powiatowych, jak i gminnych. Znakomita większość strategii, dotyczących JST ze wschodu, południowego wschodu, południa i południowego zachodu województwa, a więc z obszarów raczej rolniczych – albo w ogóle nie odnosi się do przedmiotowej problematyki (sic!), albo czyni to w sposób pośredni, na przykład poprzez raczej ogólnikowe i życzeniowe sformułowania, wiążące rozwój (jako zjawisko w sposób oczywisty pożądane) z innowacyjnością, poprawą infrastruktury telekomunikacyjnej, edukacyjnej, etc. Znaczna część strategii w/w JST (o przeważającym profilu rolniczym) podkreśla natomiast znaczenie innowacyjności (niekoniecznie posługując się tym pojęciem) właśnie w dominującym obszarze lokalnej gospodarki, to jest w towarowej produkcji roślinno–zwierzęcej. W mniejszości są gminy i powiaty – przede wszystkim bardziej zurbanizowanego i uprzemysłowionego pasa północnego – kładące na problematykę innowacyjności stosunkowo silny i wyraźnie artykułowany nacisk.

³ Opracowanie dr Witold Sokała na podstawie: „Raport z badań dotyczących endogenicznych czynników rozwoju regionalnego”

Po trzecie wreszcie, wyraźnie daje się zaobserwować wtórność i relatywna słabość bodźców proinnowacyjnych na szczeblu lokalnym, w stosunku do szczebla regionalnego oraz w stosunku do metropolii. Innymi słowy, gminy i powiaty ziemskie wykazują skłonność do traktowania innowacyjności (przynajmniej technologicznej) jako „zadania” Kielc i Regionu, same wykazując niejednokrotnie postawę bierną i/lub roszczeniową, nastawiając się co najwyżej na rolę „konsumenta”, nie zaś „producenta” innowacji.

Dla pierwszego typu JST („rolniczych”) dość charakterystyczna jest Strategia Powiatu Pińczowskiego, w której problematyka innowacyjności występuje zasadniczo tylko „między wierszami”, a najwięcej interesującego nas materiału dotyczy problematyki innowacyjności organizacyjnej i technologicznej w rolnictwie. Autorzy tego dokumentu wskazują, że „coraz wyraźniejszy jest podział gospodarstw na trzy grupy:

- Rozwojowe: wysokoefektywne, silne ekonomicznie, dające na rynek dużo surowców żywnościowych,
- Stagnacyjne: z których część ma szansę, przy wprowadzeniu polityki interwencyjnej państwa, zmodernizować się i przejść do grupy pierwszej (część z nich będzie łączyć pracę w rolnictwie z innym zawodem),
- Słabe: które nie są w stanie zapewnić nawet odtworzenia zużytego majątku trwałego i znośnych dochodów rodzinie właściciela; część z nich musi znaleźć inne źródła dochodów związane z pracą poza rolnictwem, a inne będą musiały zostać wsparte socjalnie.”

Strategia ta – w sposób relatywnie typowy unikając słowa „innowacyjność” – de facto proponuje dla każdego z tych trzech typów gospodarstw odmienną drogę „polityki proinnowacyjnej”. Dla gospodarstw rolnych z grupy pierwszej, a więc efektywnych i rynkowych, jest to pakiet najszerszy, obejmujący tak instrumenty modernizacji technologicznej, jak i nowatorskie narzędzia finansowe oraz modyfikacje o charakterze organizacyjnym. Dla grupy drugiej i trzeciej raczej nie przewiduje się istotnej roli innowacyjności technologicznej (co wynika z realistycznej oceny, iż finansowy koszt takiej innowacji nie jest możliwy do udźwignięcia przez te gospodarstwa, nawet przy zastosowaniu mechanizmów wsparcia należących do Wspólnej Polityki Rolnej UE). W to miejsce proponuje się raczej innowacyjność o charakterze organizacyjnym, polegającą na poszukiwaniu nisz rynkowych, przemodelowaniu profilu, na przykład na przenoszeniu punktu ciężkości na działalność agroturystyczną, etc.

Zdając sobie sprawę z faktu, że powodzenie strategii opartej o nowoczesne rolnictwo i turystykę bazującą na walorach przyrodniczo-krajobrazowych jest ściśle związane z ochroną środowiska – autorzy dokumentu podkreślają, iż: „w tej sytuacji rozwój przemysłu może dokonywać się tylko poprzez tworzenie firm proekologicznych, o technologii mało lub bezodpadowej, nie zużywających wód podziemnych do celów przemysłowych, wykorzystujących paliwa nieszkodliwe ekologicznie, zabezpieczających ochronę powietrza, a także sortujących i przerabiających lub neutralizujących odpady ekologiczne”. W kontekście problematyki proinnowacyjnej, ten aspekt wydaje się wart zaakcentowania, gdyż niemal identyczne podejście daje się zauważyć w znakomitej większości strategii lokalnych, tak gminnych, jak i powiatowych.

Podobne ujęcie tematu znajdziemy w innych strategiach powiatowych – także tych jednostek, których profil odbiega od charakterystyki, typowej dla przywoływanego wyżej powiatu pińczowskiego. W Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego (ziemskiego) znajdziemy na przykład – wśród priorytetów – „stymulowanie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, wspieranie nowoczesności i innowacyjności w gospodarce lokalnej”, a także „dostosowywanie kierunków rozwoju rolnictwa w powiecie do zmian zachodzących w rolnictwie europejskim”. I na tym – właściwie – kończą się w dokumencie wszelkie odniesienia do kwestii innowacyjności.

Jak już wspomniano, przykładem innego podejścia są strategie powiatów (i częściowo, acz w mniejszym stopniu, także gmin) bardziej zurbanizowanych i uprzemysłowionych.

Dość typowa dla tej grupy JST jest Strategia Rozwoju Powiatu Skarżyskiego. Wśród zadań Celu Strategicznego II („Tworzenie instytucjonalnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w powiecie”) na pierwszym miejscu wymienia ona utworzenie Centrum Transferu Technologii. W dalszej części dokument wskazuje – solennie, choć już niezbyt oryginalnie – katalog typowych kwestii, związanych z wymogiem innowacyjności w sposób raczej pośredni (np. koordynacja działań prorozwojowych pomiędzy władzami publicznymi a biznesem, nacisk na jakość i dostępność edukacji, modernizacja infrastruktury telekomunikacyjnej i informatycznej, wdrażanie technologii proekologicznych, zwłaszcza w gospodarce komunalnej, etc.). Zwraca tu uwagę ponadprzeciętnie silne (uwarunkowane specyfiką gospodarczą powiatu) powiązanie kwestii rozwoju z kwestią zmniejszania bezrobocia, aktywizacji zawodowej oraz tworzenia nowych miejsc pracy w sektorach innych, niż tradycyjny przemysł ciężki oraz rolnictwo.

Charakterystyczna jest „Strategia Rozwoju Powiatu Koneckiego” – dotycząca wspólnoty samorządowej, która łączy nieco podobną strukturę problemów bezrobocia (związanego z upadkiem „tradycyjnych”, nieefektywnych gałęzi przemysłu) z zacofaniem (względny) obszarów wiejskich, niskim stopniem ich wielofunkcyjności rozwojowej i relatywnie niską efektywnością rolnictwa. Występują tu więc, acz w innej nieco proporcji, kwestie analogiczne jak w przypadku powiatu skarżyskiego (oraz starachowickiego i ostrowieckiego).

W „Strategii” tej zwrócono m.in. uwagę na niekorzystną strukturę przygotowania zawodowego bezrobotnych: „nadmiar zawodów obsługujących przemysł i infrastrukturę minionych lat, niedobór nowych zawodów obsługujących nowe technologie i potrzeby nowej infrastruktury (informatycy, programiści, pracownicy ze znajomością języków obcych, specjaliści z wieloma zawodami)”. Z drugiej strony, w analizie SWOT, wśród 16 problemów rzutujących negatywnie na możliwości rozwoju bazy ekonomicznej, „tradycyjny zakres wykształcenia (hutnicze, odlewnicze)” został wymieniony dopiero na 12 miejscu, zaś „niedostateczny transfer nowoczesnych technik i technologii” na 13 (obydwa z najniższą możliwą wagą: „1”). Nieco wyżej, na pozycji ósmej (waga: „2”), znalazł się „brak inkubatorów przedsiębiorczości”, zaś z problemów wykazujących choć pośredni związek z kwestią innowacyjności, najwyższą wagę „3” i trzecią pozycję w tabeli uzyskała „ucieczka młodych, wykształconych mieszkańców powiatu”. Z kolei wśród potencjałów (atutów) prorozwojowych pierwsze miejsce i jedyną najwyższą wagę „3” przyznano bardzo mało proinnowacyjnemu elementowi: „budownictwo szansą rozwoju i ożywienia gospodarczego powiatu” (sic!). Zresztą, żaden z kolejnych wpisów w tej tabeli nie wykazuje związków z nawet szeroko rozumianą polityką ukierunkowaną na innowacyjność. Nieco lepiej jest w kolejnej, dotyczącej ochrony środowiska – tu widać już skojarzenie przez autorów dokumentu podstawowych zależności między innowacyjnością technologiczną i organizacyjną, a potrzebami zrównoważonego rozwoju. Analogiczną tendencję da się też dostrzec w części analizy, dotyczącej rolnictwa i rozwoju wielofunkcyjnego obszarów wiejskich.

W podsumowaniu tej części „Strategii” możemy – mimo pewnych niedoskonałości analizy – znaleźć wnioski, zasługujące na relatywnie wysoką ocenę z punktu widzenia potencjalnej polityki proinwestycyjnej. „Problemy rozwojowe powiatu koneckiego wynikają (...) z niskiej podaży miejsc pracy i braku miejscowych instytucji i organizacji infrastruktury ekonomicznej wspomagających przedsiębiorczość jak szkoły i inkubatory przedsiębiorczości, system informacji działalności rynkowej, (...). To z kolei powoduje niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców. Słaba i mało urozmaicona jest baza ekonomiczna powiatu,

zwłaszcza słaby poziom rozwoju przemysłu, co obecnie pozbawia ten obszar platformy transferu technologii innowacyjnych i możliwości tworzenia własnych innowacji” – konstatują autorzy „Strategii”. W części scenariuszowej z kolei czytamy: „nowoczesne technologie – w scenariuszu szans ważne znaczenie ma także dostosowanie strukturalne firm do wymagań gospodarki rynkowej. Istotnym czynnikiem w tym względzie jest wspieranie nowych rozwiązań technologicznych, wspierania zdolności społeczności lokalnych i regionalnych do wykorzystania wszelkich zasobów lokalnych, regionalnych, krajowych i międzynarodowych na rzecz rozwoju gospodarczego i poprawy konkurencyjności inwestycyjnej. Wspieranie innowacji i instrumentów realizacji intensywnego wzrostu gospodarczego przyczyni się do dostosowania powiatu koneckiego do wymogów polityki regionalnej Wspólnot Europejskich. W większym stopniu należy wykorzystywać możliwości pozabankowego finansowania rozwoju nowych technologii poprzez fundusze venture capital”.

Podobne rozłożenie akcentów można uznać za typowe i pojawiające się w większości strategii lokalnych przyjętych przez JST Województwa Świętokrzyskiego, zarówno na szczeblu gminnym, jak i powiatowym.

W świetle przeanalizowanych dokumentów – strategii rozwoju gmin, powiatów i województwa, z całą stanowczością stwierdzić można, iż związki te są niewystarczająco zrozumiane i opacznie interpretowane przez przynajmniej część zespołów opracowujących strategie, a także przez decydentów, odpowiedzialnych politycznie za nadanie konkretnym zapisom statusu obowiązującego. Rysuje się tu zresztą dość charakterystyczna prawidłowość: im niżej, tym (statystycznie) gorzej. O ile strategia regionalna, a także strategia rozwojowa stolicy województwa (miasta Kielce) dosyć mocno akcentują znaczenie proinnowacyjności (tak w wymiarze organizacyjnym, jak i przede wszystkim technologicznym; dokumentując to zresztą bardzo solidnie i wskazując konkretne sposoby działania), to już strategie powiatów ziemskich i gmin często bardzo wyraźnie różnią się od nich pod tym względem. W wielu przypadkach tematyka proinnowacyjna, o ile w ogóle się w tych strategiach pojawia (!), ma charakter raczej „rytualnego zaklęcia”, czy sloganu, którego użycie wymusza swoista moda i/lub poprawność polityczna, niż rzeczywistej konstatacji niosącej praktyczne skutki. Nieliczne, chlubne wyjątki nie zmieniają tej generalnej oceny. Dla porządku, warto odnotować fakt, że liczne powiaty i gminy Województwa Świętokrzyskiego nie są tu jakimś niechlubnym wyjątkiem w skali kraju; podobną tendencję, acz w różnym nasileniu, eksperci dostrzegają także w innych regionach.

Drugie pytanie badawcze, stanowiące punkt wyjścia niniejszej analizy, dotyczyło sposobu, w jaki podmioty, odpowiedzialne za sformułowanie i wdrażanie strategii (a więc organy samorządu regionalnego i lokalnego) na obszarze Województwa Świętokrzyskiego, postrzegają endo- i egzogenne czynniki innowacyjne.

W tym obszarze relatywnie trudno jest o uogólnienie. Podkreślić wypada, że autorzy wielu strategii (od regionalnej począwszy) sporo wysiłku wkładają w wyspecyfikowanie elementów wewnętrznych, mających potencjał proinnowacyjny. Niestety, w wielu przypadkach po prostu nie jest to możliwe, i wtedy naturalną kolejną rzeczą eksponowane są czynniki zewnętrzne. Generalnie, wśród czynników sprzyjających innowacjom wymieniane są w analizowanych strategiach przede wszystkim:

- szczególnie ożywione kontakty gospodarcze z ośrodkami bardziej zaawansowanymi organizacyjnie i/lub technologicznie (targi, inwestycje bezpośrednie);
- sprzyjająca w/w kontaktom polityka na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym;
- potencjał ludzki, zarówno obecny, jak i możliwy do uzyskania w przyszłości, dzięki przemyślanej polityce edukacyjnej na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym;
- dostępność środków finansowych (i doradztwa związanego z ich efektywnym wykorzystaniem);
- popyt na wdrożenia technologiczne i nowatorskie rozwiązania ekonomiczno-organizacyjne, wynikający bądź z poszukiwania wyższej efektywności ekonomicznej, bądź z konieczności wewnętrznej (zrównoważony rozwój, atrakcyjność środowiskowa i jej ochrona), bądź nacisku zewnętrznego (jak np. proekologiczne regulacje na szczeblu krajowym czy europejskim).

Trzecie pytanie badawcze, stanowiące punkt wyjścia niniejszej analizy, dotyczyło tego, czy (i ewentualnie – jakie) elementy proinnowacyjne są deklarowane jako priorytety polityki regionalnej i lokalnej przez podmioty, odpowiedzialne za sformułowanie i wdrażanie odpowiednich strategii.

W tym przypadku szczególnie widoczny jest rozróżnienie między strategią regionalną i metropolitalną a pozostałymi. O ile dwie pierwsze precyzyjnie swoje najważniejsze cele realizacyjne w przedmiotowym obszarze, o tyle pozostałe (w większości) grzeszą bądź ogólnikowością

i/lub podejściem życzeniowym, a najczęściej w ogóle lekceważą elementy proinnowacyjne i nie eksponują ich na liście priorytetów. W tych przypadkach, w których na liście priorytetów możemy odnaleźć elementy bezpośrednio obliczone na stymulowanie innowacji, najczęściej są to: inwestycje w kapitał ludzki, stymulowanie kooperacji pomiędzy sferą polityki regionalnej i lokalnej, biznesu i nauki oraz inwestycje w najnowocześniejszą infrastrukturę (zwłaszcza teleinformatyczną).

I wreszcie, czwarte i ostatnie z fundamentalnych pytań badawczych, określających pole niniejszej analizy, dotyczyło kształtowania się relacji pomiędzy deklarowaną a realizowaną polityką proinnowacyjną samorządu regionalnego i samorządów lokalnych Województwa Świętokrzyskiego. Jest to temat na tyle szeroki, że zasługujący zapewne na odrębne studium. W ramach niniejszego opracowania pokusić się można jedynie o generalną konstatację, że wdrażanie polityki proinnowacyjnej natrafia na rozliczne bariery. Tak obiektywne (brak możliwości finansowanie, nierówna konkurencja ze strony sąsiednich ośrodków, etc.), jak i subiektywne (niedocenianie roli innowacji przez część lokalnych elit, błędy realizacyjne, etc.).

Jeśli skupimy się na wskazanych wyżej najczęstszych „priorytetach proinwestycyjnych” w strategiach, otrzymamy (między innymi):

- 1) w zakresie inwestycji w kapitał ludzki: rosnącą (ilościowo i jakościowo) ofertę edukacyjną regionu (tak na poziomie maturalnym, jak i wyższym, włączając w to prestiżowy i merytoryczny „awans” Akademii Świętokrzyskiej do rangi Uniwersytetu czy otwieranie nowych, ważnych z punktu widzenia innowacyjności, kierunków na pozostałych uczelniach);
- 2) w zakresie stymulowania kooperacji pomiędzy sferą polityki regionalnej i lokalnej, biznesu i nauki: rosnącą liczbę kontaktów, pojawianie się nowych i permanentne modyfikowanie starych struktur i instytucji, służących do przedmiotowego współdziałania (acz efektywność tej kooperacji wciąż jest kwestionowana w wielu ocenach, zwłaszcza nieoficjalnych);
- 3) w zakresie inwestycji w najnowocześniejszą infrastrukturę: dostrzegalne sukcesy, zwłaszcza na szczeblu regionu oraz w zakresie tworzenia się metropolii (sygnałizowane wcześniej), dotyczące szerokiego spektrum inwestycji, od infrastruktury targowej po parki technologiczne i sieci komputerowe.

Pomimo tych ewidentnych plusów, trudno jednak w zakończeniu niniejszego studium o entuzjazm i łatwy optymizm. Wypada natomiast stwierdzić,

że w świetle przeanalizowanych dokumentów oraz przytoczonych przykładów, problematyka innowacyjności technologicznej i organizacyjnej wciąż nie zajmuje należnego i optymalnego miejsca w strategiach regionalnych i lokalnych w naszym województwie. Władze samorządowe różnych szczebli wciąż mają spore pole do popisu, jeśli chodzi o intensyfikację działań, stymulujących innowacje różnego rodzaju.

3.2.6 ANALIZA PORÓWNAWCZA MIAR KRAJOWYCH I UNIJNYCH STOSOWANYCH W OCENIE INNOWACYJNOŚCI REGIONU – WSKAŹNIKI PORÓWNAWCZE⁴

I. Założenia badawcze

W trakcie realizacji niniejszego podzadania, poszukuje się odpowiedzi na zasadnicze pytanie, tej części realizowanych badań:

Jakie standardowe (krajowe i unijne) miary powinny być stosowane, w ocenie innowacyjności podmiotów Regionalnego Systemu Innowacji?

Przy tak określonym i postawionym pytaniu badawczym, określono dwa równorzędne cele realizacji niniejszego podzadania: cel poznawczy oraz cel praktyczny.

Celem poznawczym jest określenie oraz wyselekcjonowanie miar oceny innowacyjności, w wymiarze: globalnym, krajowym, regionalnym oraz na poziomie przedsiębiorstwa (jednostki organizacyjnej prowadzącej działalność innowacyjną).

Z kolei celem użytkowym jest określenie stopnia istoty metodologicznej, wyznaczonych wskaźników oceny innowacyjności, uznawanych jako narzędzia metodologiczne, pomiaru innowacyjności w województwie świętokrzyskim – objętym działaniem RSI. Wyselekcjonowane miary oceny innowacyjności wg wyznaczonych kryteriów oraz zgodnie z przyjętymi metodami badawczymi, są jednym z czynników monitoringu wieloplatformowych działań, z zakresu działalności innowacyjnej w regionie. Ze względu na ich użytkowy charakter, skalowalność – wyznaczone wskaźniki zapewniają porównywalność innowacyjności w województwie świętokrzyskim z innymi regionami, nie tylko w Polsce, ale również w Unii Europejskiej. Zatem pośrednio wpływają, między innymi na: zrównoważony rozwój innowacyjności, transfer wiedzy i nowoczesnych technologii. Reasumując, w części użytkowej dokonuje się wypadkowej weryfikacji wyselekcjonowanych miar innowacyjności, w odniesieniu do ich adaptacji, w procesie pomiaru/oceny innowacyjności w województwie świętokrzyskim.

⁴ Opracowanie dr inż. Robert Kucęba, dr inż. Adam Sokołowski na podstawie: „Raport z badań dotyczących analizy porównawczej miar krajowych i unijnych stosowanych w ocenie innowacyjności regionu”

W procesie selekcji miar oceny innowacyjności przeprowadzono analizę porównawczą, wskaźników pomiaru innowacyjności, wyselekcjonowanych na bazie formalnych studiów dokumentów zastanych (m.in. dokumentów OECD, EIS, CIS, PARP, NSI, RSI wybranych regionów w Polsce). W szczególności podmiotem badawczym były wskaźniki pomiaru innowacyjności zestawione w Europejskich Systemach Monitoringu Innowacyjności, takich jak:

- Kompleksowa ankieta Innowacji CIS (Community Innovation Survey);⁵
- Europejska Tablica Wyników EIS (European Innovation Scoreboard);⁶
- Wskaźniki Naukowo Techniczne NESTI (National Experts on Science and Technology Indicators);
- Metodologia Oslo Manual;⁷
- Metodologia Frascati Manual.⁸

Zebrane i wyselekcjonowane wskaźniki pomiaru innowacyjności, mogą mieć istotne znaczenie w obszarze zadań realizowanych przez RSI w województwie świętokrzyskim, na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu. Wyselekcjonowane wskaźniki pomiaru innowacyjności adaptowane mogą być również w procesie generacji skutecznych form działalności RSI, w odniesieniu do wzrostu innowacyjności, a tym samym konkurencyjności przedsiębiorstw (zwłaszcza MSP) w regionie świętokrzyskim i w jego otoczeniu (w ujęciu makro, mezo, mikro). Takie podejście umożliwia pomiar innowacyjności w wymiarach: globalnym, krajowym, jak również zgodnie z wyżej określonymi założeniami, pomiar innowacyjności w wymiarze regionalnym (w tym w województwie świętokrzyskim) oraz na poziomie firmy prowadzącej działalność innowacyjną.

Wskaźniki pomiaru innowacji, umożliwiają wskazanie słabych punktów wdrażania innowacyjności w regionie, co umożliwia formułowanie antidotum – działań niwelujących negatywne skutki życia społeczno-gospodarczego. Umożliwiają również przeprowadzenie oceny wpływu realizacji zadań RSI na poziom innowacyjności województwa, w odniesieniu do innych regionów kraju oraz krajów członkowskich/regionów Unii Europejskiej.

⁵ European Innovation Progress Report 2006, European Commission, ISSN 1683-349X; <http://www.trendchart.cordis.lu/Reports/Documents/EIPR2006-final.pdf>

⁶ European Innovation Scoreboard 2006-Methodology. EIS 2006 Indicators; <http://www.proinno-europe.eu/index.cfm>,

⁷ Oslo Manual. Guidelines for collecting and interpreting innovation data, OECD Publishing, Third Edition, OECD 2005

⁸ Fourth Community Innovation Survey – First Findings. Forfas. September 2006; http://www.forfas.ie/publications/forfas060920/forfas060920_innovation_survey_webopt.pdf

W procesie oceny miar pomiaru innowacyjności oraz metodologii monitoringu innowacyjności ustalono trzy podstawowe kryteria wyboru, takie jak: możliwość adaptacji wskaźników w obszarze objętym działaniem RSI, dostępność do danych statystycznych, i ich konwergencja w wymiarze regionalnym (w odniesieniu do RSI).

Celem sprawdzenia użyteczności wyselekcjonowanych wskaźników pomiaru innowacyjności dedykowanych dla RSI w województwie świętokrzyskim, zastosowano kryterium ich kompatybilności oraz porównywalności, w perspektywie krajowej, z podziałem na województwa. Ze względu na dużą ilość wyznaczonych wskaźników ograniczono się do prezentacji wybranych indykatorów, w następujących grupach:

- Wskaźniki finansowania innowacyjności (w tym B+R) w województwie świętokrzyskim;
- Wskaźniki innowacyjności produktowej i procesowej w województwie świętokrzyskim;
- Wskaźniki innowacyjności marketingowej i organizacyjnej w województwie świętokrzyskim;
- Wskaźniki współpracy poziomej i pionowej jednostek organizacyjnych w zakresie działalności innowacyjnej w województwie świętokrzyskim.

Potwierdzając kompatybilność i porównywalność wybranych wskaźników w/w grupach, wprowadzono również udziały wyznaczonych wskaźników w perspektywie krajowej dla województwa świętokrzyskiego, w odniesieniu do wartości ekstremalnych (maksymalnych i minimalnych) uzyskanych w odpowiednich województwach Polski, w ściśle określonym i jednolitym interwale czasowym. Wskazane wartości wybranych indykatorów w grupach, zostały wprowadzone a w przypadku prezentowanych udziałów obliczone, na podstawie danych zawartych w periodyku nt.: „Innowacyjność 2006. Stan innowacyjności, metody wspierania, programy badawcze–Raport”, opracowanego pod auspicjami Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (red. Żołnierski A)⁹. Prezentacji wartości wybranych indykatorów w/w grupach dokonano w tabelach 3.7–3.10.

⁹ Żołnierski A. [red.]: Innowacyjność 2006. Stan innowacyjności, metody wspierania, programy badawcze–Raport. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości. Warszawa 2006; http://www.pptb.pl/publikacje/raport_innowajnosci.pdf

Tabela 3.7 Wybrane wskaźniki finansowania innowacyjności (w tym B+R) w województwie świętokrzyskim

Wskaźniki finansowania innowacyjności (w tym B+R) w województwie świętokrzyskim							
Nazwa wskaźnika/ wielkości mierzonej	Zdefiniowany symbol wskaźnika (na potrzeby analizy wskaźników pomiaru innowacji)	Wartość wskaźnika w województwie świętokrzyskim		Udział wskaźnika w odniesieniu do maksymalnej wartości wskaźnika uzyskanego w innym województwie w perspektywie krajowej [b.j]		Udział wskaźnika w odniesieniu do minimalnej wartości wskaźnika uzyskanego w innym województwie w perspektywie krajowej [b.j]	
Nakłady na B+R firm innowacyjnych w perspektywie regionalizacji wojewódzkiej, w poszczególnych regionach kraju w 2004 [tys. PLN]	KNBR	Firmy małe	Firmy średnie	Firmy małe	Firmy średnie	Firmy małe	Firmy średnie
		2	40	0,024 ¹⁾	0,245 ²⁾	1 ³⁾	1,6 ⁴⁾
nakłady na innowacje firm innowacyjnych w perspektywie regionalizacji wojewódzkiej, w poszczególnych regionach kraju kraj w 2004 [tys. PLN]	KNIFI	248	1298	0,277 ⁵⁾	0,537 ⁶⁾	1,253 ⁷⁾	1,681 ⁸⁾

Źródło: Opracowanie na podstawie[15]

- 1) w odniesieniu do województwa dolnośląskiego;
- 2) w odniesieniu do województwa łódzkiego;
- 3) w odniesieniu do województw kujawsko–pomorskiego oraz warmińsko–mazurskiego;
- 4) w odniesieniu do województwa zachodniopomorskiego;
- 5) w odniesieniu do województwa kujawsko–pomorskiego;
- 6) w odniesieniu do województwa mazowieckiego;
- 7) w odniesieniu do województwa podkarpackiego;
- 8) w odniesieniu do województwa warmińsko–mazurskiego.

W tabeli 3.7 przedstawiono kształtowanie się dwóch wskaźników finansowania innowacyjności tym B+R (KNBR oraz KNIFI), w województwie świętokrzyskim na tle wybranych województw, wyznaczonych na podstawie założonego kryterium uzyskanych wartości ekstremalnych (minimum oraz maksimum).

W przypadku wskaźnika nakłady na B+R firm innowacyjnych w perspektywie regionalizacji wojewódzkiej, w poszczególnych regionach kraju w 2004 (KNBR), zauważa się że omawiane nakłady, w województwie świętokrzyskim są aż 20 razy większe w obszarze średnich przedsiębiorstw w odniesieniu do nakładów w sektorze małych przedsiębiorstw. Niski poziom wskaźnika KNBR dla małych przedsiębiorstw potwierdzają również zamieszczone jego udziały w odniesieniu do województw, gdzie uzyskano minimalne i maksymalne jego wskazania. W grupie małych przedsiębiorstw największą wartość wskaźnika KNBR uzyskano w roku 2004, w województwie dolnośląskim. W takim razie, wartość nakładów na B+R firm innowacyjnych w województwie świętokrzyskim to zaledwie 2,4% w odniesieniu do lidera (województwa dolnośląskiego), w tym zakresie. W przypadku pomiaru udziału wskaźnika KNBR w odniesieniu do województwa o najmniejszej jego wartości w badanym przedziale czasowym, wyznaczona wartość wyniosła zaledwie 1. Wartość ta jednoznacznie świadczy, że w skali kraju nakłady na B+R firm innowacyjnych w województwie świętokrzyskim są najmniejsze.

Należy jednak stwierdzić, że na przyzwoitym poziomie w skali kraju, kształtuje się wskaźnik KNBR w województwie świętokrzyskim w odniesieniu do obszaru średnich przedsiębiorstw. Udział tego wskaźnika w województwie świętokrzyskim w odniesieniu do jego ekstremum uzyskanego w województwie łódzkim wynosi około 24,5%, co stanowi przeciętną wartość w skali kraju dla wszystkich województw. Powyższe stwierdzenie potwierdza również udział wskaźnika KNBR w województwie świętokrzyskim w odniesieniu do jego najmniejszego wskazania w województwie zachodniopomorskim. Łatwo zauważyć, że nakłady w województwie świętokrzyskim są w przybliżeniu o 60% większe od województwa zachodniopomorskiego, gdzie uzyskano minimum KNBR, w skali kraju.

Inaczej sytuacja przedstawia się w przypadku kształtowania się wskaźnika nakłady na innowacje firm innowacyjnych w perspektywie regionalizacji wojewódzkiej, w poszczególnych regionach kraju w 2004 (KNIFI). Rozpatrując rozkład tych nakładów w województwie świętokrzyskim, w dwóch badanych obszarach przedsiębiorstw (małych i średnich) zauważa się, zmniejszenie ich dysproporcji w odniesieniu do dysproporcji występujących w dwóch grupach przedsiębiorstw w przypadku wskaźnika KNBR. Wartość wskaźnika KNIFI dla małych przedsiębiorstw jest w przybliżeniu pięć razy mniejsza od wartości wskaźnika w obszarze przedsiębiorstw średnich. Zatem, porównując kształtowanie się dwóch zamieszczonych wskaźników w tabeli 3.15, (KNBR oraz KNIFI) można dodatkowo stwierdzić że nakłady bezpośrednio na innowacje w przedsiębiorstwach

innowacyjnych, w województwie świętokrzyskim są w obydwu grupach przedsiębiorstw większe od nakładów na B+R. Również w skali kraju udziały wskaźnika KNIFI w województwie świętokrzyskim w odniesieniu do województw gdzie uzyskano jego wartości ekstremalne świadczą, że inwestycje bezpośrednio na innowacje w badanym obszarze są znacząco większe od inwestycji na B+R firm innowacyjnych. Udział wskaźnika KNIFI (w obszarze małych przedsiębiorstw) w odniesieniu do województwa kujawsko-pomorskiego, gdzie uzyskano maksymalną jego wartość, wynosi 27,7%, a w przypadku średnich przedsiębiorstw 53,7% w odniesieniu do maksimum wskazania w województwie mazowieckim. Odnosząc się z kolei do wskazań udziałów KNIFI w województwie świętokrzyskim do województw o najmniejszych nakładach na innowacje firm innowacyjnych w skali kraju, udziały wskazują że w przypadku małych przedsiębiorstw są one większe o 25,3% a przypadku średnich o 68,1%. Stwierdza się że wskazania udziałów KNIFI potwierdzają, że w przypadku nakładów na innowacje w przedsiębiorstwach innowacyjnych, województwo świętokrzyskie nie jest liderem ale w odniesieniu do wszystkich województw można uznać, że w omawianym zakresie w rankingu klasyfikuje się w przodującej grupie.

W tabeli 3.8 przedstawiono kształtowanie się dwóch wskaźników innowacyjności produktowej i procesowej (KUEWI oraz KSWI), w województwie świętokrzyskim na tle wybranych województw, wyznaczonych na podstawie założonego kryterium uzyskanych wartości ekstremalnych (minimum oraz maksimum). Zestawione wartości indykatora KUEWI wskazują, że procentowy udział eksportu w województwie świętokrzyskim w sprzedaży wyrobów nowych i zmodernizowanych latach 2002–2004, w dwóch grupach przedsiębiorstw małych i średnich kształtował się na porównywalnym poziomie (w przypadku małych przedsiębiorstw 24% a w przypadku średnich przedsiębiorstw 28%). Wyznaczone udziały wskaźnika KUEWI, w odniesieniu do jego wskazań maksymalnych w skali kraju wynoszą odpowiednio: w przypadku małych przedsiębiorstw 32,4% (w odniesieniu do województwa dolnośląskiego) a w przypadku średnich przedsiębiorstw 45,2% (w odniesieniu do województwa zachodniopomorskiego). Udziały wskaźników KUEWI w województwie świętokrzyskim względem liderów można uznać za przeciętne, jednakże w odniesieniu do województw gdzie uzyskano najmniejsze wskazania w skali kraju są znaczące (tabela 3.8).

Tabela 3.8 Wybrane wskaźniki innowacyjności produktowej i procesowej w województwie świętokrzyskim

Wskaźniki innowacyjności produktowej i procesowej w województwie świętokrzyskim							
Nazwa wskaźnika/ wielkości mierzonej	Zdefiniowany symbol wskaźnika (na potrzeby analizy wskaźników pomiaru innowacji)	Wartość wskaźnika w województwie świętokrzyskim		Udział wskaźnika w odniesieniu do maksymalnej wartości wskaźnika uzyskanego w innym województwie w perspektywie krajowej [b.j]		Udział wskaźnika w odniesieniu do minimalnej wartości wskaźnika uzyskanego w innym województwie w perspektywie krajowej [b.j]	
		Firmy małe	Firmy średnie	Firmy małe	Firmy średnie	Firmy małe	Firmy średnie
procentowy udział eksportu poszczególnych regionów w sprzedaży wyrobów nowych i zmodernizowanych, w perspektywie regionalizacji wojewódzkiej, w poszczególnych regionach kraju, 2002–2004[%]	KUEWI	24	28	0,324 ¹⁾	0452 ²⁾	4,800 ³⁾	3,500 ⁴⁾
sprzedaż wyrobów nowych i zmodernizowanych, w grupach przedsiębiorstw: małe, średnie, duże, w perspektywie regionalizacji wojewódzkiej, w poszczególnych regionach kraju, 2002–2004 [tys. PLN]	KSWI	2010	11205	0,432 ⁵⁾	0,662 ⁶⁾	3,317 ⁷⁾	2,125 ⁸⁾

Źródło: Opracowanie na podstawie[15]

- 1) w odniesieniu do województwa dolnośląskiego;
- 2) w odniesieniu do województwa zachodniopomorskiego;
- 3) w odniesieniu do województw kujawsko–pomorskiego;
- 4) w odniesieniu do województwa podlaskiego;
- 5) w odniesieniu do województwa kujawsko–pomorskiego;
- 6) w odniesieniu do województwa podlaskiego;
- 7) w odniesieniu do województwa podkarpackiego;
- 8) w odniesieniu do województwa kujawsko–pomorskiego.

Z kolei analizując wskazania indykatora KSWI, stwierdza się że kwota uzyskana ze sprzedaży wyrobów nowych i zmodernizowanych w przedsiębiorstwach małych województwa świętokrzyskiego jest w przybliżeniu pięć razy mniejsza w odniesieniu do średnich przedsiębiorstw. Jednakże, w krajowym układzie odniesienia wartości wskaźników KSWI (uzyskane w województwie świętokrzyskim, w dwóch grupach przedsiębiorstw) świadczą, że w rankingu województw z uwzględnieniem kryterium porównywalności: kwota sprzedaży wyrobów nowych i zmodernizowanych, omawiany region – podmiot niniejszych rozważań nie jest liderem ale klasyfikuje się w czołówce regionów w Polsce.

Tabela 3.9 Wybrane wskaźniki innowacyjności marketingowej i organizacyjnej w województwie świętokrzyskim

Wskaźniki innowacyjności marketingowej i organizacyjnej w województwie świętokrzyskim				
Nazwa wskaźnika/ wielkości mierzonej	Zdefiniowany symbol wskaźnika (na potrzeby analizy wskaźników pomiaru innowacji)	Wartość wskaźnika w województwie świętokrzyskim	Udział wskaźnika w odniesieniu do maksymalnej wartości wskaźnika uzyskanego w innym województwie w perspektywie krajowej[b.j]	Udział wskaźnika w odniesieniu do minimalnej wartości wskaźnika uzyskanego w innym województwie w perspektywie krajowej[b.j]
procentowy udział innowacji marketingowych w regionach, w perspektywie regionalizacji wojewódzkiej, w poszczególnych regionach kraju, 2002–2004 [%]	KUIIM	Organizacje MSP	Organizacje MSP	Organizacje MSP
		23 ¹⁾	0,821 ³⁾	1,353 ⁴⁾
procentowy udział innowacji organizacyjnych w regionach w perspektywie regionalizacji wojewódzkiej, w poszczególnych regionach kraju, 2002–2004 [%]	KUIIO	27 ²⁾	0,730 ⁵⁾	1,588 ⁶⁾

Źródło: Opracowanie na podstawie[15]

- 1) w tym innowacje w zakresie istotnych zmian w wyglądzie, formie, kształcie lub opakowaniu; nowych lub znacznie zmienionych sposobów sprzedaży;
- 2) w tym innowacje w zakresie nowych lub istotnych ulepszeń systemów zarządzania wiedzą; istotnych zmian w organizacji pracy; nowych lub istotnych zmian w interakcji z innymi firmami lub instytucjami publicznymi;
- 3) w odniesieniu do województwa małopolskiego;
- 4) w odniesieniu do województwa wielkopolskiego;
- 5) w odniesieniu do województwa lubelskiego;
- 6) w odniesieniu do województwa podlaskiego.

Procesy innowacyjne, które mają miejsce w naszym kraju jak i w strukturach UE dotyczą również zmian reprezentacji organizacyjnej w ramach struktur przedsiębiorstw oraz konieczności modernizacji na poziomie marketingu wyrobów. W tym punkcie niniejszego opracowania dla regionu świętokrzyskiego reprezentatywna próba badawcza określona została w ramach klasy średnich i małych przedsiębiorstw ze względu na ich dominujący charakter w badanym regionie. Dla zobrazowania specyfiki i stopnia innowacyjności organizacyjnej i marketingowej posłużono się przykładowymi wskaźnikami przedstawionymi w tabeli 3.9. W tabeli tej przedstawiono kształtowanie się dwóch wskaźników innowacyjności organizacyjnej (KUIO) i marketingowej (KUIM) w województwie świętokrzyskim na tle wybranych województw, wyznaczonych na podstawie założonego kryterium uzyskanych wartości ekstremalnych (minimum oraz maximum). Zdefiniowano dla potrzeb opracowania zależność określoną mianem udziału wskaźnika do wartości ekstremalnych: minimalnej i maksymalnej, przedstawioną jako stosunek wartości procentowego udziału innowacyjności marketingowej i organizacyjnej w badanym regionie (woj. świętokrzyskim) w perspektywie regionalizacji wojewódzkiej do wskaźnika udziału dla dwóch przypadków granicznych w skali kraju. Odniesienie do warunków ekstremalnych pozwala na właściwą interpretację stopnia innowacyjności organizacyjnych i marketingowych zdefiniowanych dla województwa świętokrzyskiego w perspektywie regionalnej. Z analizy kształtowania wskaźnika dla województwa świętokrzyskiego wynika, że w skali kraju innowacyjność organizacyjna oraz marketingowa dla tego regionu usytuowana jest w środku grupy wszystkich województw (udział wskaźnika innowacyjności marketingowej w odniesieniu do jego ekstremum uzyskanego w województwie małopolskim – lider grupy – wynosi około 82,1%, natomiast udział wskaźnika innowacyjności organizacyjnych w odniesieniu do jego ekstremum uzyskanego w województwie lubelskim, określone jest na poziomie 73%). Również zadawalająca sytuacja kształtuje się dla obu typów wskaźników innowacyjności w odniesieniu do wartości minimalnych wskazanych odpowiednio dla województw wielkopolskiego i podlaskiego. Poziom wskaźników dla woj. świętokrzyskiego w tym przypadku stanowi potwierdzenie założenia o wysokim stopniu kształtowania się innowacyjności organizacyjnej i marketingowej w skali kraju z uwzględnieniem kryterium regionalizacji. W ramach przeprowadzonych analiz odwołano się do zdefiniowanego założenia specyfikującego innowacyjność organizacyjną sektora grupy firm, polegającego

głównie na wdrożeniu nowatorskich lub zmodyfikowanych metod zarządzania wiedzą w przedsiębiorstwach woj. świętokrzyskiego. Natomiast w przypadku innowacyjności marketingowej, na bazie literaturowego studium przypadków, założono jej zależność od takich czynników jak: określenie nowych form strategii promocyjnej oraz wprowadzenie nowych metod sprzedaży. Z grupy czynników determinujących efekt zmian innowacyjności organizacyjnej małych i średnich przedsiębiorstw regionu świętokrzyskiego, na bazie analizy literaturowej i studium zestawień i opracowań statystycznych, uznano obniżkę kosztów na jednostkę produktu za jeden z priorytetowych elementów podnoszących efektywność innowacyjności.

Dla potrzeb projektu sformułowano również supozycję, implikowaną literaturowym studium przypadków o istotności współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami dla podnoszenia efektywności procesów innowacyjności. Poparciem tego założenia jest duża liczba zawieranych umów pomiędzy przedsiębiorstwami na różnych poziomach w obrębie woj. świętokrzyskiego w obserwowanym horyzoncie czasowym. W ramach tego zjawiska wyróżniono grupy zawieranych umów pomiędzy: przedsiębiorstwami, konkurencją, dostawcami, usługami wiedzochłonnymi oraz zdefiniowano formułę wskaźnika ilustrującego ten proces odnosząc się do województwa świętokrzyskiego w perspektywie regionalizacji.

Tabela 3.10 Wybrane wskaźniki współpracy poziomej i pionowej jednostek organizacyjnych w zakresie działalności innowacyjnej w województwie świętokrzyskim

Wskaźniki współpracy poziomej i pionowej jednostek organizacyjnych w zakresie działalności innowacyjnej w województwie świętokrzyskim							
Nazwa wskaźnika/ wielkości mierzonej	Zdefiniowany symbol wskaźnika (na potrzeby analizy wskaźników pomiaru innowacji)	Wartość wskaźnika w województwie świętokrzyskim		Udział wskaźnika w odniesieniu do maksymalnej wartości wskaźnika uzyskanego w innym województwie w perspektywie krajowej[b.j]		Udział wskaźnika w odniesieniu do minimalnej wartości wskaźnika uzyskanego w innym województwie w perspektywie krajowej[b.j]	
		Firmy małe	Firmy średnie	Firmy małe	Firmy średnie	Firmy małe	Firmy średnie
procentowy udział jednostek organizacyjnych w sieciach poziomych, powiązań w zakresie działalności innowacyjnej, w perspektywie regionalizacji wojewódzkiej, w poszczególnych regionach kraju, w 2004 [%] ¹⁾	KUPp	59	29	1 ³⁾	0,630 ⁴⁾	— ⁵⁾	2,071 ⁶⁾
procentowy udział jednostek organizacyjnych w sieciach pionowych, powiązań w zakresie działalności innowacyjnej, w perspektywie regionalizacji wojewódzkiej, w poszczególnych regionach kraju, w 2004 [%] ²⁾	KUPP	77	61	0,770 ⁷⁾	0,803 ⁸⁾	2,406 ⁹⁾	1,017 ¹⁰⁾

Źródło: Opracowanie na podstawie[15]

- 1) porozumienia o współpracy z innymi przedsiębiorstwami tej samej grupy, w tym zagraniczne;
- 2) porozumienia z dostawcami wyposażenia, materiałów, komponentów lub oprogramowania, w tym zagraniczne;
- 3) maksymalna wartość wskaźnika dla województwa świętokrzyskiego;
- 4) w odniesieniu do województwa lubuskiego;
- 5) wartość wskaźnika dla województwa podlaskiego wynosi zero;
- 6) w odniesieniu do województwa podlaskiego;

- 7) w odniesieniu do województwa lubelskiego;
- 8) w odniesieniu do województw śląskiego oraz warmińsko-mazurskiego;
- 9) w odniesieniu do województwa pomorskiego;
- 10) w odniesieniu do województwa dolnośląskiego.

Zaprezentowane zostały dwa typy wskaźników (tabela 3.10) definiujących różne poziomy współpracy w ramach małych i średnich firm woj. świętokrzyskiego w zakresie działalności innowacyjnej w perspektywie regionalizacji wojewódzkiej: KUPp – odnoszący się do poziomych powiązań w obszarze działalności innowacyjnej w zakresie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami tej samej branży, KUPP – dotyczący pionowych powiązań pomiędzy m.in. dostawcami, klientami itp.. Na bazie analizy kształtowania wartości wskaźników dla firm małych woj. świętokrzyskiego można sformułować konkluzję, że przedsiębiorstwa tej grupy charakteryzują się dużym stopniem intensyfikacji zawierania umów dotyczących współpracy w obszarze procesów innowacyjnych. Wskaźnik ten określony jest na poziomie 1 co interpretować należy, że w tym przypadku woj. świętokrzyskie klasyfikowane jest jako lider w skali kraju. Również ze względu na małe dysproporcje pomiędzy małymi a średnimi przedsiębiorstwami można założyć, że i dla tej grupy firm ważnym elementem innowacyjności jest forma współpracy na poziomie poziomym. Zadawalający jest również nakład na współpracę w zakresie innowacyjności dla firm małych i średnich na poziomie przedsiębiorstwo dystrybutor, klient w regionie świętokrzyskim w odniesieniu do skali kraju. Wyrażone jest to kształtowaniem się wskaźnika KUPP odpowiednio na poziomie ok. 77% dla przedsiębiorstw małych oraz 80,3% dla przedsiębiorstw średnich w odniesieniu do liderów – woj. lubuskie oraz woj. śląskie i warmińsko-pomorskie.

3.3 ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW I WNIOSKI

Monitoring rozwoju działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionalnego jest działaniem niejako recenzującym stan tej bardzo istotnej, z punktu widzenia budowy Regionalnego Systemu Innowacji dziedziny. Wysiłki podejmowane przez poszczególne instytucje w zakresie działalności badawczej owocują lepszym wykorzystaniem dostępnych zasobów oraz pozwalają na świadome podejmowanie strategicznych decyzji. Dalszej dyskusji powinien podlegać jednak system monitoringu omawianej dziedziny. Z całą pewnością system wskaźników zaproponowany w Regionalnej Strategii Innowacji powinien ewoluować w kierunku jak najbardziej przejrzystego i uniwersalnego narzędzia, które stanie się obiektywnym wyznacznikiem powodzenia lub porażki przy wdrażaniu wspomnianej strategii. Z uwagi na regionalny charakter przedsięwzięcia (w skali kraju w każdym województwie

monitoring prowadzony jest w inny sposób) trudno na obecną chwilę bezpośrednio porównywać wyniki badań.

Ostatnią konkluzją jest propozycja uproszczenia wskaźników służących pomiarowi wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w zakresie monitoringu rozwoju działalności badawczej na rzecz wyzwiania wewnętrznych czynników rozwoju regionalnego. Zaprezentowane zostały one w załączniku 2.

Tabela 3.11 Zestawienie wskaźników dotyczących monitoringu rozwoju działalności badawczej na rzecz wyzwiania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego

Rozwój instytucjonalny jako podstawa rozwoju regionu		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe:
Ilość/rodzaj pakietów informacyjnych dotyczących rozwiązań organizacyjnych i inicjatyw dotyczących rozwoju instytucjonalnego zgłaszanych poprzez Regionalny System Innowacji. Łącznie: 9 pakietów, Rodzaje: Doradztwo w zakresie tworzenia i organizacji przedsiębiorstw Konsultacje związane z restrukturyzacją przedsiębiorstw Konsultacje związane z tworzeniem więzi kooperacyjnych przedsiębiorstw Ekspertyzy dotyczące współpracy z podmiotami z innych krajów Współudział przy realizacji przedsięwzięć proinnowacyjnych	Ilość/rodzaj podmiotów korzystających z poszczególnych pakietów i usług Regionalnego Systemu Innowacji. Doradztwo w zakresie tworzenia i organizacji przedsiębiorstw: 47 Konsultacje związane z restrukturyzacją przedsiębiorstw: 34 Konsultacje związane z tworzeniem więzi kooperacyjnych przedsiębiorstw: 34 Ekspertyzy dotyczące współpracy z podmiotami z innych krajów: 33 Pomoc przy realizacji przedsięwzięć proinnowacyjnych: 28 Inne usługi: 10	Liczba/rodzaj innowacyjnych (opartych na nowoczesnych rozwiązaniach organizacyjnych i technologicznych) instytucji, przedsiębiorstw, inicjatyw, liczona od początku działania Regionalnego Systemu Innowacji. Organizacyjne: Przedsiębiorstwa: 86 Otoczenie biznesu: 30 JBR: 3 JST: 3 Szkół wyższe: 3 Technologiczne: Przedsiębiorstwa: 80 Otoczenie biznesu: 9 JBR: 5 JST: 2 Szkół wyższe: 1
Liczba/rodzaj informacji o potrzebach rynku, oferowanych przez Regionalny System Innowacji. Łącznie 5 (badania ankietowe, dotyczące restrukturyzacji przedsiębiorstw i technik laserowych)		Liczba/rodzaj nowych technologii opracowanych w instytucjach sektora B+R (informacja opracowana na podstawie badań ankietowych prowadzonych w okresach dwuletnich). 11 (technologie laserowej obróbki metalu, w zakresie obróbki mechanicznej detali i montażu elementów i urządzeń pneumatycznych) Liczba/rodzaj nowopowstałych msp założonych przez pracowników instytucji sektora B+R, wdrażających opracowane przez nich technologie (informacja opracowana na podstawie badań ankietowych, prowadzonych w okresach dwuletnich). 0

Badanie skuteczności różnych form przeciwdziałania bezrobociu		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe:
Liczba/rodzaj informacji o formach przeciwdziałaniu bezrobociu, oferowanych przez Regionalny System Innowacji. Odsetek mieszkańców regionu do których dotarły informacje na ten temat: a)prace interwencyjne 53,76% b)roboty publiczne 33,33% c)podjęcie działalności gospodarczej przez bezrobotnego 39,78% d)przyjęcie osoby poszukującej pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia 44,44% e)szkolenie, kursy zawodowe 62,01%	Liczba/rodzaj kontaktów z Regionalnym Systemem Innowacji. Odsetek mieszkańców mających, którzy skorzystali z oferty instytucji zaliczających się do RSI 15,38%	Liczba/rodzaj nowo powstałych miejsc pracy. Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w sektorach niskiej, średniej, wysokiej techniki. Udział procentowy nowo powstałych miejsc pracy w zmniejszaniu bezrobocia w badanym okresie. Szczegółowe informacje w tabelach: 3.1 – 3.6
Badanie warunków rozwoju przedsiębiorczości		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe:
Liczba/rodzaj ofert, dotyczących rozwoju przedsiębiorczości, przygotowanych w badanym okresie przez Regionalny System Innowacji. Bd.	Liczba/rodzaj kontaktów dotyczących rozwoju przedsiębiorczości z jednostkami Regionalnego Systemu Innowacji. Bd	Liczba/rodzaj nowo powstałych przedsiębiorstw 1846
Badanie warunków konkurencyjności przedsiębiorstw		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe:
Liczba/rodzaj opracowanych przez jednostki B+R raportów o warunkach konkurencyjności w regionie i w Polsce (informacja opracowywana w okresach dwuletnich). W regionie:2 W kraju: 0	Liczba/rodzaj kontaktów dotyczących konkurencyjności przedsiębiorstw z jednostkami B+R (informacja opracowywana w okresach dwuletnich). Firmy sektora MŚP: 200 Osoby fizyczne/przedsiębiorcy: 100 Pozostałe firmy: 30 Organy samorządu terytorialnego:12 Instytucje otoczenia biznesu: 10 Organy centralnej władzy państwowej:1	Liczba/rodzaj wprowadzonych w przedsiębiorstwach innowacji zwiększających ich konkurencyjność na rynku (informacja opracowywana w okresach dwuletnich przez jednostki B+R). Organizacyjne: 80 Technologiczne: 44

Badanie endogenicznych czynników rozwoju regionu		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe:
Liczba/rodzaj informacji o czynnikach rozwoju regionu o pochodzeniu wewnątrzregionalnym (informacja opracowywana w okresach dwuletnich przez jednostki B+R).	Liczba/rodzaj kontaktów dotyczących czynników rozwoju regionu o pochodzeniu wewnątrzregionalnym z jednostkami B+R (informacja opracowywana w okresach dwuletnich).	Liczba/rodzaj wprowadzonych w przedsiębiorstwach innowacji, bazujących na czynnikach endogenicznych (informacja opracowywana w okresach dwuletnich przez jednostki B+R).
Wewnątrzregionalne: 3 Inne: 6	Firmy sektora MŚP: 200 Osoby fizyczne/przedsiębiorcy: 100 Pozostałe firmy: 30 Organy samorządu terytorialnego: 22 Instytucje otoczenia biznesu: 22 Organy centralnej władzy państwowej: 3	Organizacyjne: 21 Technologiczne: 9

Badanie wskaźników porównawczych	
Wskaźniki innowacyjności regionu	2006
liczba patentów zgłoszonych w Urzędzie Patentowym w stosunku do PKB w regionie,	14
nakłady na działalność B+R w stosunku do liczby mieszkańców,	17,7 mln zł
wielkość zatrudnienia w działalności B+R w stosunku do wszystkich zatrudnionych,	1240
udział nowych produktów i usług w ogólnej sprzedaży firm,	8,49%
udział eksportu w ogólnej sprzedaży firm, (w stos. do całego kraju)	1,3%
nakłady na innowacje w przemyśle w stosunku do liczby zatrudnionych oraz w stosunku do PKB w regionie.	715zł/os 1,4%
Wskaźniki działalności i zdolności badawczej regionu	
liczba instytucji sektora B+R, rodzaj, kierunki specjalizacji w stosunku do PKB w regionie,	18
finansowanie działalności B+R ze środków publicznych (wielkość w stosunku do liczby mieszkańców),	Bd
finansowanie działalności B+R ze środków prywatnych (wielkość w stosunku do liczby mieszkańców),	Bd
proporcje dwóch ww. wskaźników,	Bd
zatrudnienie w laboratoriach badawczych,	Bd
liczba artykułów naukowych, liczba punktów za publikacje wg MNIi w stosunku do liczby pracowników naukowych,	Bd
liczba firm, które posiadają działy badawcze.	Bd
Wskaźniki odnośnie działań wspierających innowacje	Bd
zatrudnienie w obszarach innowacji w instytucjach wspierania biznesu	Bd
poziom umiejętności w instytucjach wsparcia biznesu (studia podyplomowe, kursy specjalistyczne, liczba zrealizowanych projektów),	Bd
liczba i rodzaj usług w zakresie innowacji uzyskanych przez MŚP we współpracy z instytucjami wsparcia biznesu,	Bd
poziom zmiany świadomości i przyzwyczajajeń MŚP w wyniku organizowanych akcji przez instytucje wsparcia biznesu (cyklicznie prowadzone badania ankietowe, wywiady z uczestnikami akcji).	Bd

Wyższa Szkoła Ekonomii i Prawa

Praca zbiorowa pod kierownictwem:

dr. Zdobysław Kuleszyński

dr Marek Gębski

dr Witold Sokała

dr Robert Kucęba

dr Adam Sokołowski

mgr Piotr Hnidan

Eksperti współpracujący:

prof. dr hab. Marek Pawełczyk

dr Robert Kował

dr Barbara Zbroińska

mgr Patrycja Bartosiewicz-Kosiba

mgr Mariola Chrzanowska

Rozdział 4.

Monitoring budowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

4.1 WPROWADZENIE

Rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz gospodarki opartej na wiedzy postrzegane jest jako kluczowy czynnik poprawy konkurencyjności gospodarki Unii Europejskiej, co znajduje swoje odzwierciedlenie w najważniejszych strategicznych dokumentach i inicjatywach wspólnotowych np.: Strategii Lizbońskiej, eEurope 2005 i 2010. Szczególną rolę znajduje w nich obszar infrastruktury, technologii i rozwiązań informacyjnych/informatycznych.

Nowe technologie informacyjno-komunikacyjne (ang. *Information and Communication Technology* – ICT), to wszechstronny zestaw technologii powszechnego użytku, które gromadzą, przekazują i prezentują dane i informacje w formie elektronicznej. Najbliższe lata to okres dalszego rozwoju technologii informacyjnych i komunikacyjnych, związany z wejściem w okres powszechnej implementacji nowych rozwiązań (np. telefonia mobilna 3/4 G, czy wielokanałowy, szerokopasmowy dostęp do Internetu). Zmieniają one sposób funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki światowej. Poziom rozwoju ICT, powszechność dostępu do globalnych zasobów informacji, są wyróżnikami pozycji kraju w układach międzynarodowych. O poziomie rozwoju i miejscu Polski w układzie międzynarodowym, zwłaszcza o pozycji Polski w Unii Europejskiej, w coraz większym stopniu będzie decydować skala dostępności informacji i jej efektywnego wykorzystania. Przewartościowaniu ulega rola państwa, coraz bardziej ograniczającego zakres sprawowania funkcji zarządczej, na rzecz kształtowania strategii i mechanizmów rozwoju. Stąd w Polsce opracowano szereg programów realizujących koncepcje społeczeństwa informacyjnego, które mają za zadania:

- przygotowanie społeczeństwa polskiego do szybkich przemian technologicznych, społecznych i gospodarczych związanych z tworzeniem się społeczeństwa informacyjnego,
- stworzenie przejrzystych i przyjaznych obywatelowi struktur administracji publicznej, za pomocą narzędzi wykorzystujących technologie informacyjne i komunikacyjne,

- stworzenie warunków dla trwałego i zrównoważonego rozwoju regionalnego z uwzględnieniem nowoczesnych technik społeczeństwa informacyjnego,
- zapewnienie wsparcia dla gospodarki elektronicznej przez zaplecze naukowe w celu lepszego wykorzystania szans, jakie oferuje model społeczeństwa informacyjnego.

Społeczeństwo informacyjne po raz pierwszy zostało zdefiniowane w tzw. Raporcie Bangemana. Tym mianem określa się społeczeństwo nowoczesnego, rozwiniętego państwa, w którym istnieje rozbudowana infrastruktura teleinformatyczna (wysoki poziom techniki informatycznej i telekomunikacji, a także narzędzi programowych), która umożliwia społeczeństwu dostęp do usług i informacji¹. Społeczeństwo informacyjne wykorzystuje wszechstronnie zdobycze technologii informacyjnej, która stanowi niezbędną bazę techniczno–organizacyjną i konieczny warunek jego istnienia i rozwoju.

Zdolność administracji publicznej do realizacji zadań publicznych drogą elektroniczną jest warunkiem uzyskania postępu w budowie społeczeństwa informacyjnego i ważnym czynnikiem jej oceny. Nie będzie to możliwe bez ścisłego współdziałania systemów informacyjnych (tj. ludzi, systemów informatycznych, usług) jednostek administracji publicznej we wzajemnych relacjach oraz w relacjach z obywatelami oraz przedsiębiorcami.

Władze i administracja samorządowa spełniają istotną rolę w regionalnych systemach innowacji tworząc ekonomiczne, techniczne i organizacyjne warunki rozwoju opartego na wiedzy. Mogą one oddziaływać na proinnowacyjne zachowania przedsiębiorców i mieszkańców między innymi poprzez²:

- tworzenie innowacyjnego klimatu rozwoju oraz stymulowanie proinnowacyjnych działań lokalnej społeczności przez sferę edukacji i wzorce do naśladowania;
- ustalanie nowatorskich, strategicznych celów trwałego rozwoju gminy, preferowanie branż wysokich technologii;
- zapewnianie przedsiębiorcom i mieszkańcom dostępu do informacji;
- wdrażanie efektywnych metod zarządzania i zapewnianie warunków podnoszenia kwalifikacji pracowników w urzędzie;
- aktywne włączanie się do regionalnych i lokalnych systemów innowacji oraz tworzenie nowoczesnej infrastruktury informatyczno–komunikacyjnej.

¹ T. Walczak: Społeczeństwo informacyjne a zadania statystyki, Rector's Lectures - No. 50, GUS Warszawa, Kraków 2001, s. 7.

² System Innowacji w Wielkopolsce – podsumowanie 2-letniego okresu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji. Praca zbiorowa, red. W.M. Gaczek, T. Strykiewicz, Poznań 2006.

W celu efektywnej realizacji wymienionych zadań opracowano Regionalną Strategię Innowacji Województwa Świętokrzyskiego, której ważnym elementem jest budowa społeczeństwa informacyjnego. Istotne w tym kontekście jest to, że zarówno Polska jak i badane województwo znajduje się poniżej przeciętnego poziomu europejskiego w zakresie stanu infrastruktury informatycznej i poziomu jej wykorzystania.

Misją Regionalnej Strategii Innowacji jest podniesienie konkurencyjności regionu oraz tworzenie nowych, stałych miejsc pracy poprzez zwiększenie zdolności przedsiębiorstw i podmiotów naukowo-badawczych do innowacyjności, absorpcji i inicjowania nowych technologii³. Celem strategicznym jest stworzenie Regionalnego Systemu Innowacji – trwałego partnerstwa między przemysłem, instytucjami otoczenia biznesu, jednostkami naukowo-badawczymi, administracją rządową oraz samorządami mieszkańców dla zdynamizowania działań innowacyjnych w regionie. Wśród celów warunkujących jest budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego z uwzględnieniem następujących priorytetów:

- Priorytet 1 budowa regionalnych i lokalnych sieci szerokopasmowych, centrów zarządzania sieciami, platform elektronicznych i bezpiecznych systemów transmisji danych,
- Priorytet 2 budowa publicznych punktów dostępu do Internetu,
- Priorytet 3 budowa systemów informacji przestrzennej,
- Priorytet 4 wdrażanie projektów elektronicznego obiegu dokumentów, archiwizacji, elektronicznych usług dla ludności.

Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji województwa świętokrzyskiego oraz potrzeba nadzoru nad nią stwarza konieczność wprowadzenia mechanizmu monitoringu, umożliwiającego bieżącą ocenę prac wdrożeniowych oraz praktyczną weryfikację realizacji założonych celów. Dodatkowym czynnikiem uzasadniającym uruchomienie monitoringu procesu wdrażania jest intensywne tempo zmian zachodzących w otoczeniu. Zgodnie z założeniami RSI pierwszy monitoring powinien odbyć się po dwóch latach jej wdrażania, kolejne raz na rok.

System monitoringu w regionie opiera się między innymi na zestawie wskaźników osiągnięć celów RSI, z określonymi poziomami bazowymi (wyjściowymi) wskaźników i ich poziomami docelowymi⁴. A zatem punktem wyjścia monitorowanych działań, są stany i trendy poprzednich okresów, a pozyskiwane dane są przetwarzane na wskaźniki podzielone na trzy grupy:

³ Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005-2013. Kielce 2004.

⁴ Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005-2013. Kielce 2004 oraz Przeprowadzenie ewaluacji procesu wdrażania Regionalnych Strategii Innowacji 15 regionów Polski pod kątem implementacji projektów wynikających ze strategii. Raport końcowy, Projekt zrealizowany na zlecenie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości przez Wyginternational, Warszawa, listopad 2006, s. 23

- podażowe, określające ofertę Regionalnego Systemu Innowacji dla rynku,
- popytowe, mówiące o stopniu zainteresowania tą ofertą
- wynikowe, określające rezultaty podjętych w ramach RSI działań.

Prezentowane w raporcie badania empiryczne zostały przeprowadzone w 2007 roku wśród jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorstw, jednostek badawczo-rozwojowych, instytucji otoczenia biznesu, jednostek edukacyjnych oraz mieszkańców województwa świętokrzyskiego, których celem był monitoring budowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego⁵. Działaniami realizującymi założony cel były: analiza wyposażenia badanych podmiotów w nowe technologie informacyjno-komunikacyjne oraz analiza ich wykorzystania.

4.2 ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE

Techniką badawczą było ankietowanie, uzupełnione techniką obserwacji. Jako podstawowe narzędzie badawcze w oparciu o przyjęte zmienne i ich operacjonalizację skonstruowano kwestionariusze ankiet dla każdej z badanych grup podmiotów, służące do realizacji przyjętej techniki badawczej. Dla zmiennych ilościowych, jako metodę operacjonalizacji zastosowano analizę danych. W ankiecie zastosowano głównie podejście jakościowe, bowiem podejście to jest najczęściej stosowane w analogicznych badaniach⁶. Dla ewaluacji poziomu wykorzystania oraz znaczenia technologii informacyjno-komunikacyjnej w funkcjonowaniu badanych podmiotów zastosowano pięciostopniową skalę Likerta z odpowiedziami jakościowymi. Pytania ewaluacyjne miały ocenić badane cechy obecnie i w przyszłości – za trzy lata. Badane cechy podzielono na trzy grupy:

- cechy dotyczące wyposażenia badanych podmiotów w technologie informacyjno-komunikacyjne np. rodzaj dostępu i dostawca usług internetowych, prędkość łącza, infrastruktura sieciowa, sposoby zabezpieczenia sieci;
- cechy dotyczące wykorzystania ICT w badanych podmiotach np. wykorzystywane przez podmioty systemy informatyczne, rodzaje usług świadczonych przez podmioty z wykorzystaniem Internetu, znaczenie nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych w bieżącej działalności podmiotów i w procesie wdrażania nowych rozwiązań;

⁵ Omówienie wyników badań przeprowadzonych wśród jednostek edukacyjnych i mieszkańców regionu znajduje się w rozdziale 2.

⁶ System Innowacji w Wielkopolsce – podsumowanie 2-letniego okresu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji. Praca zbiorowa, red. W.M. Gaczek, T. Strykiewicz, Poznań 2006 oraz K. Wach: Empiryczna weryfikacja wpływu poziomu komercjalizacji wiedzy i transferu technologii na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw Polski południowej, w: Zeszyty Naukowe Politechniki Świętokrzyskiej nr 3 Nauki Ekonomiczne, Kielce 2007.

- cechy dotyczące planów inwestycyjnych z zakresu informatyzacji.

Do analizy wyników zastosowano statystyki opisowe oraz statystyczne narzędzia weryfikacji hipotez (między innymi test χ^2 , współczynnik V – Cramera). Analiza wyników badań została przeprowadzona z wykorzystaniem systemu informatycznego SAS.

4.3 WYNIKI BADAŃ EMPIRYCZNYCH

Przedstawiane wyniki badań empirycznych określają poziom realizacji celów warunkujących Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego w ramach poszczególnych priorytetów (zdefiniowanych w pkt. 4.1).

Jednostki samorządu terytorialnego

Na potrzeby badań empirycznych posłużono się próbą badawczą, która obejmowała 112 jednostek samorządu terytorialnego, co stanowi ponad 97% jednostek zlokalizowanych w województwie świętokrzyskim. Podczas wstępnej weryfikacji odrzucono sześć ankiet z powodu błędów. Stąd dalszej analizie poddano odpowiedzi zawarte w 106 ankietach wypełnionych przez przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, co stanowi ponad 92% wszystkich jednostek w województwie.

Priorytet 1

Rozwój infrastruktury Internetu szerokopasmowego jest jednym z ważniejszych elementów strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Jest on konieczny dla rozwoju programów takich jak: e-administracja, e-nauczanie, e-zdrowie, czy e-biznes. Jednym z założeń agendy eEurope było „Każda jednostka administracji publicznej posiada szerokopasmowy dostęp do Internetu do drugiej połowy 2005 roku”. W regionie świętokrzyskim ten cel został zrealizowany. Dostęp do sieci Internet mają wszystkie badane jednostki samorządu terytorialnego. Większość z nich (88,46%) posiada łącza o prędkości od 512 kb/s do 4Mb/s. Głównym dostawcą usług internetowych jest TP S.A. – dla 74,5% badanych jednostek. W większości z nich (91%) występują łącza wykonane z przewodów miedzianych, w 9,9% jednostek sieci światłowodowe, a w 26,7% sieć bezprzewodowa. Dla 60% jednostek łącza wykonane z przewodów miedzianych są jedynym rodzajem sieci, a 28% jednostek korzysta z dwóch lub trzech rodzajów łączy (miedź, światłowód i sieć bezprzewodowa lub miedź i światłowód lub miedź i sieć bezprzewodowa).

Spółeczeństwo informacyjne wiąże się przede wszystkim z szerokim dostępem do Internetu osób fizycznych i przedsiębiorstw. Zdecydowanie gorzej

jest z dostępem do sieci mieszkańców regionu. W opinii przedstawicieli badanych jednostek samorządu terytorialnego ponad 37% obszaru województwa nie ma możliwości podłączenia do Internetu. Pozostała część obszaru pokryta jest w 46% siecią bezprzewodową, 25% siecią światłowodową, a 65% siecią wykonaną z przewodów miedzianych. Wyniki zrealizowanych badań wskazują, że nie występuje regularność geograficzna w dostępie do Internetu szerokopasmowego na obszarze województwa, rozkład jest zależny od lokalnych warunków.

Priorytet 2

Budowa publicznych punktów dostępu do sieci Internetu i systemów informacji przestrzennej jest w początkowych fazach realizacji. Wstępne koncepcje zakładały, że publiczne punkty dostępu do Internetu będą zlokalizowane w urzędach administracji publicznej, w powiatach, gminach i w innych dostępnych miejscach publicznych. Uruchomienie publicznych punktów dostępu typu hotspot jest w planach informatyzacji m.in. części miast i gmin regionu, uczelni wyższych, szpitali⁷. Hotspot – (ang. „gorący punkt”) to otwarty i dostępny publicznie punkt umożliwiający dostęp do Internetu za pomocą sieci bezprzewodowej (WiFi). Pozwala on posiadaczom komputerów przenośnych laptopów i palmtopów, wyposażonych w bezprzewodową kartę sieciową, podłączenie i dostęp do Internetu. Podstawowym elementem hotspotu jest AP (ang. Access Point) – punkt dostępowy. Jest to urządzenie, dokonujące transmisji sygnału analogowego na sygnał radiowy, umożliwiając w ten sposób świadczenie określonych przez administratora usług np. dostęp do zasobów sieci, udostępnianie połączenia internetowego. Niezabezpieczone otwarte sieci służą jako hotspoty cieszące się również coraz większą popularnością w Polsce. Dzięki uruchomieniu publicznego dostępu do Internetu, wszystkie osoby znajdujące się w zasięgu Access Point’a będą mogły w łatwy sposób połączyć się z Internetem, odebrać lub wysłać pocztę elektroniczną, przeczytać aktualności, informacje, itp.

Publiczne punkty dostępu do Internetu w postaci kiosków Internetowych funkcjonują obecnie m.in. w kilku jednostkach samorządu terytorialnego (np. w Urzędzie Marszałkowskim w Kielcach, Urzędzie Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim) oraz kawiarenkach internetowych, hotelach, uczelniach wyższych. Analiza ich użytkowania w jednostkach samorządu terytorialnego wskazuje na znikome zainteresowanie ich wykorzystaniem. Prawdopodobnymi przyczynami tego zjawiska są: powszechność dostępu do sieci Internet np. w miejscach pracy i zamieszkania, u znajomych, a także upowszechnienie dostępu

⁷ Strategia informatyzacji miasta Kielce – kierunki rozwoju na lata 2007-2020, Kielce 2007, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach, koncepcja.

do Internetu poprzez sieci telefonii komórkowej, co powoduje zmniejszenie potrzeby korzystania z publicznych punktów dostępu do Internetu w jednostkach samorządu terytorialnego. Kolejną przyczyną jest ograniczona oferta usług świadczonych przez te jednostki. Ponadto wymogi bezpieczeństwa korzystania z sieci Internet powodują, że anonimowe – publiczne punkty dostępu do Internetu nie są rozwijane. Szybki rozwój ICT powoduje rozwój spersonalizowanego dostępu do sieci Internet oraz rozwój usług świadczonych w szerokim zakresie m.in. przez jednostki samorządu terytorialnego i przedsiębiorstwa a skierowane do konkretnego odbiorcy.

Priorytet 3

System Informacji Przestrzennej (ang. Geographic Information System – GIS) to system informatyczny, którego głównym zadaniem jest wspieranie pracy jednostki samorządu terytorialnego ze szczególnym uwzględnieniem procesów decyzyjnych. Zadanie to odbywa się dzięki innowacyjnemu podejściu do danych znajdujących się w zasobach jednostki, wykorzystującemu ich przestrzenne odniesienie i uwzględniającemu zależności między nimi. System Informacji Przestrzennej składa się z kilku podstawowych komponentów: odpowiednio przygotowanych danych (w tym danych przestrzennych), oprogramowania typu GIS, sprzętu komputerowego oraz najważniejszego – odpowiednio wykwalifikowanej kadry wykorzystującej i zarządzającej systemem wg własnych procedur. Wdrożenie systemu GIS pozwala m.in. na:

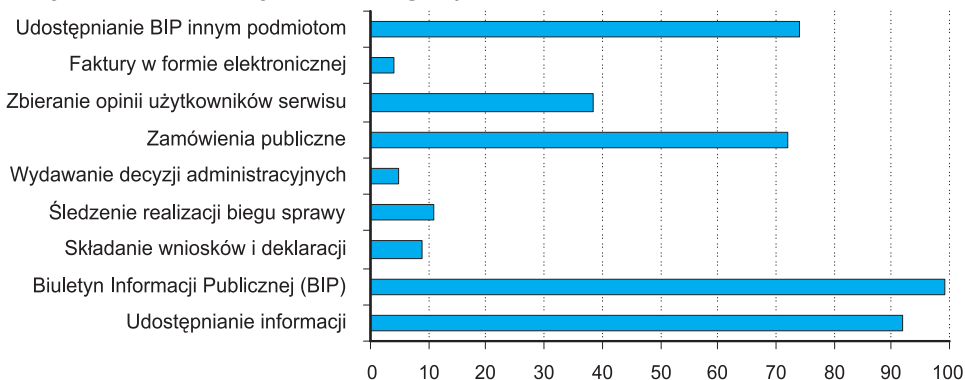
- zwiększenie efektywności wykonywania codziennych zadań poprzez szybki dostęp do aktualnych, dokładnych, cyfrowych informacji;
- znaczne obniżenie kosztów oraz poprawę efektywności pracy poprzez eliminację lub znaczne ograniczenie powielania tych samych danych w poszczególnych referatach jednostki;
- wsparcie wszelkich procesów decyzyjnych;
- poprawę efektywności zarządzania zasobami jednostki;
- poprawę dokładności istniejących informacji;
- możliwość generowania map tematycznych, zadawania pytań do bazy danych i tworzenia raportów;
- lepszego dostępu do informacji dla pracowników jednostki oraz mieszkańców i inwestorów;
- lepszej obsługi interesantów.

Budowę systemu informacji przestrzennej 57% jednostek samorządu terytorialnego ujęło w planach inwestycyjnych z zakresu informatyzacji na najbliższy okres. Zadanie to jednostki chcą realizować wspólnie, przy znacznym wsparciu merytorycznym przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego i współfinansowaniu ze środków UE.

Priorytet 4

Badane jednostki samorządu terytorialnego świadczą mieszkańcom przede wszystkim usługi informacyjne – dotyczy to Biuletynu Informacji Publicznej (BIP) (który, zgodnie z przepisami prawa musi posiadać każda jednostka administracji publicznej), informacji związanych z zamówieniami publicznymi i inne serwisy informacyjne. Wszystkie badane podmioty posiadają strony www, przy czym 20,5% posiada strony www na własnym serwerze, pozostałe korzystają z usług hostingowych. Informacje zawarte na stronach internetowych 43% jednostek aktualizuje on line, 12% codziennie, 16% dwa razy w tygodniu, natomiast ponad 27% aktualizuje je rzadziej niż raz w miesiącu.

Składanie wniosków, deklaracji drogą elektroniczną umożliwia mieszkańcom tylko 9% jednostek. Mieszkańcy mogą pobrać formularz ze strony www – BIP, wypełnić i przesłać e–mailem na kancelarię urzędu lub odpowiedni wydział. Z kolei w 10% jednostek można śledzić realizację biegu spraw wykorzystując sieć Internet. Obecnie nie ma obligatoryjnego wydawania decyzji on–line, przy czym 5% jednostek deklaruje takie usługi, rysunek 4.1.

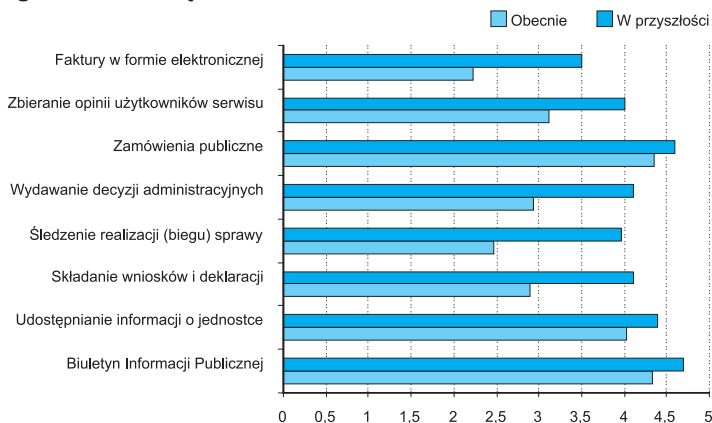
Rysunek 4.1. Usługi świadczone przez jednostki z wykorzystaniem sieci Internet

Poziom wykorzystywania systemów informatycznych w badanych jednostkach nie jest zadowalający. Około 20% z nich deklaruje wykorzystywanie zintegrowanych systemów do zarządzania, pozostałe korzystają w swej działalności z systemów do obsługi wybranych obszarów funkcjonalnych jednostek. Dotyczy to

między innymi programów: finansowo–księgowych, kadry i płace, windykacyjnych, obsługi budżetu, ewidencji podatkowej, rejestracji umów. Tylko 11% deklaruje stosowanie w jednostce elektronicznego obiegu dokumentów.

Sieć komputerowa w jednostkach zabezpieczona jest przede wszystkim przez programy antywirusowe (96%), firewall (80%), IDS (18%). Ponad 60% chroni swoje zasoby przy użyciu dwóch zabezpieczeń, a 18% przy pomocy wszystkich trzech wymienionych. Niepokojące jest jednak to, że tylko 59% jednostek ma spisana i wdrożoną politykę bezpieczeństwa sieci komputerowej.

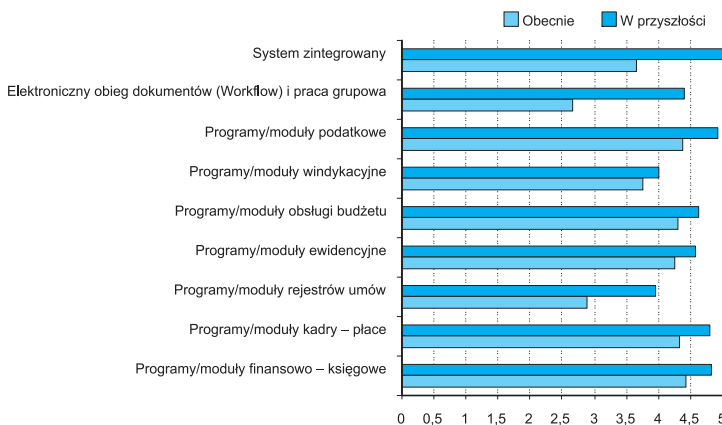
Mimo niezadowalającego obecnego stanu poziomu wykorzystania nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego dostrzegają znaczenie tych technologii w realizacji swoich zadań oraz wspomaganiu zarządzania jednostką, rysunek 4.2. W coraz szerszym zakresie planują świadczenie usług dla mieszkańców oraz wykorzystanie technologii ICT w zarządzaniu.

Rysunek 4.2. Znaczenie usług świadczonych przez jednostkę z wykorzystaniem sieci Internet

1 – bardzo małe znaczenie, 5 – bardzo duże znaczenie

W ocenie badanych systemy i programy informatyczne są istotnymi elementami wspomagającymi zarządzanie jednostką obecnie i w przyszłości za trzy lata, rysunek 4.3. Obecnie programy/moduły finansowo–księgowe i podatkowe w największym stopniu usprawniają proces zarządzania badanymi jednostkami. W przyszłości – za trzy lata zintegrowane systemy będą wprowadzały bardzo duże usprawnienie w zarządzaniu badanymi podmiotami – tak wskazali wszyscy respondenci. Przy czym największy wzrost stopnia usprawnienia działalności jednostki w trzy letnim horyzoncie czasowym badani przypisują elektronicznemu obiegowi dokumentów i zintegrowanym systemom do zarządzania jednostką.

Rysunek 4.3. Stopień usprawnienia działalności jednostki przez wykorzystywane systemy lub programy informatyczne wspomagające zarządzanie jednostką – średnie ocen

1 – bardzo nieznaczne usprawnienie 5 – bardzo duże usprawnienie

Elektroniczny obieg dokumentów to system informatyczny, który ma zapewnić pełną automatyzację obiegu informacji wewnątrz i na zewnątrz JST oraz innych jednostek podległych, takich jak: szkoły, przedszkola, szpitale, przychodnie, pogotowie, Straż Pożarna, itp. Wdrożenie elektronicznego systemu obiegu dokumentów pozwala na szybkie osiągnięcie znaczącej poprawy skuteczności pracy urzędu, jak i polepszenie relacji urząd – obywatel. System pozwala na udostępnianie formularzy elektronicznych dla poszczególnych spraw przez siedem dni w tygodniu i przez 24 godziny na dobę, zapewnia odpowiedni przepływ dokumentów, czyli rozwiązanie procesowe i przepływ danej sprawy między stanowiskami poszczególnych osób uczestniczących w procesie podejmowania decyzji administracyjnych, wydawania opinii, itd. System umożliwia magazynowanie i archiwizację formularzy elektronicznych oraz dokumentów tradycyjnych w postaci cyfrowej oraz monitorowanie trwających procesów, kontrolę ich historii i szybkie przeszukiwanie archiwów z dokumentami. Korzyści z wdrożenia elektronicznego systemu obiegu dokumentów w przypadku jednostek realizujących zadania publiczne:

- elektroniczna rejestracja i modyfikacja dokumentów przychodzących, wychodzących oraz wewnętrznych,
- możliwość pracy grupowej związanej z obiegiem dokumentów,
- przechowywanie dokumentów w systemie w postaci plików graficznych,
- tworzenie bezpiecznego elektronicznego archiwum dokumentów,

- możliwość definiowania i modyfikacji struktury znaku sprawy,
- zastosowanie własnych słowników określeń i skrótów,
- pełną kontrolę nad dokumentami i szybki dostęp do nich,
- łatwe przygotowywanie sprawozdań, rejestrów i raportów o stanie wykonanych prac.

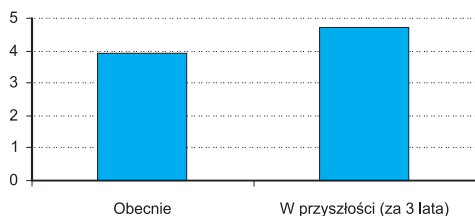
Z kolei dla obywatela największe korzyści to:

- możliwość załatwienia sprawy oraz uzyskania informacji bez przychodzenia do urzędu,
- uzyskanie informacji o koniecznej do złożenia w danej sprawie dokumentacji i pobrania oraz wypełnienia odpowiednich druków,
- łatwiejszy dostęp do informacji o stopniu zaawansowaniu spraw i sposobie jej załatwienia,
- przekonanie o przejrzystości działania urzędu i obiektywizmie działania urzędników, większej efektywności ich pracy,
- możliwość wniesienia opłaty skarbowej za pomocą narzędzi elektronicznych.

Głównymi czynnikami wzrostu efektywności i jakości działalności jednostek samorządu terytorialnego spośród wszystkich elementów ICT według przedstawicieli badanych podmiotów jest Internet i systemy informatyczne, rysunek 4.4 i 4.5. Nie jest zatem bezzasadne, że 76% jednostek planuje przedsięwzięcia inwestycyjne w zakresie budowy infrastruktury sieci teleinformatycznej, wspomagania zarządzania jednostką 83%, dalszego doskonalenia systemu informacyjnego poprzez budowę portalu województwa 91%. Istotnym również jest fakt, że badane podmioty dostrzegają również potrzebę realizacji projektów szkoleniowych, obejmujących pracowników i mieszkańców regionu.

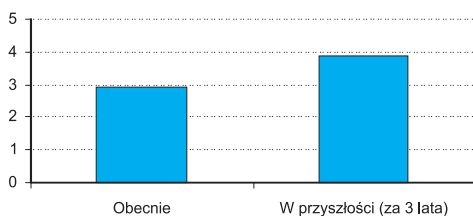
Na podstawie wyników przeprowadzonych badań empirycznych w jednostkach samorządu terytorialnego stwierdzono:

- W województwie świętokrzyskim poziom infrastruktury i wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych jest poniżej średniej krajowej.
- Występuje znaczny stopień zróżnicowania rodzajów usług świadczonych przez jednostki samorządu terytorialnego za pośrednictwem sieci Internet.
- Duża i wzrastająca rola ICT w działalności jednostek samorządu terytorialnego i usług świadczonych przez nie z użyciem sieci Internet.

Rysunek 4.4. Ocena istotności Internetu przy wprowadzaniu nowych rozwiązań w działalności JST – średnie ocen

1 – bardzo nieznaczne usprawnienie
5 – bardzo duże usprawnienie

Rysunek 4.5. Ocena istotności systemów informatycznych przy wprowadzaniu nowych rozwiązań w działalności JST – średnie ocen

1 – bardzo nieznaczne usprawnienie
5 – bardzo duże usprawnienie

- Dominującym źródłem informacji dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego jest Internet, w dalszej kolejności szkolenia.
- Technologia ICT w badanych jednostkach częściej wykorzystywana jest do wspomagania pracy urzędników niż do świadczenia usług mieszkańcom regionu drogą elektroniczną.
- Zauważalny jest wzrost świadomości przedstawicieli badanych jednostek w zakresie wykorzystania ICT, dotyczących realizacji zadań stawianych przed społeczeństwem informacyjnym (dążenie do zrównoważenia poziomu wykorzystania oferowanych usług internetowych).
- Posiadanie strony internetowej na własnym serwerze sprzyja aktualizacjom on-line, co wynika m.in. z łatwego dostępu fizycznego do serwera. Posiadanie własnych serwerów przez jednostki nie jest rozwiązaniem nowoczesnym. Korzystniejszym rozwiązaniem, biorąc pod uwagę między innymi względy bezpieczeństwa oraz ograniczenia w zatrudnianiu wysoko wykwalifikowanych specjalistów w zakresie ICT, jest aby aktywne serwery WWW pracowały w profesjonalnych pomieszczeniach kolokacyjnych, a aktualizacje dokonywane były zdalnie. Zatem stan obecny świadczy o stosunkowo wczesnym etapie świadczenia nowoczesnych usług drogą internetową.
- Realizacja planów inwestycyjnych w zakresie ICT wiąże się przede wszystkim: z rozbudową infrastruktury, wdrożeniem systemów wspomagania zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego, tworzeniem portalu województwa i systemu informacji przestrzennej przy współpracy z Urzędem Marszałkowskim.

- Przedstawiciele jednostek, za główne przyczyny słabego rozwoju społeczeństwa informacyjnego uznają: słabą infrastrukturę i bariery ekonomiczne. Niewielu z nich dostrzega inne bariery, np. brak potrzeb wynikających z braku wiedzy i odpowiednich umiejętności.

Niezbędna jest dalsza realizacja projektów związanych z rozbudową sieci szerokopasmowych i aplikacji. Zadania te już w określonym zakresie realizuje między innymi projekt e-Świętokrzyskie, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekt jest zgodny z celami strategii lizbońskiej Unii Europejskiej tj. budową gospodarki opartej na wiedzy, tworzeniem społeczeństwa informacyjnego oraz wdrażaniem strategii „ePolska – rozwój społeczeństwa informacyjnego” w województwie świętokrzyskim. Główne zadania realizowane w ramach projektu to: budowa sieci radiowej i rozbudowa infrastruktury informatycznej. Projekt zmierza do uruchomienia szerokopasmowej, postępowej sieci teleinformatycznej umożliwiającej dostęp do Internetu na obszarze całego województwa za przystępną cenę. Na bazie przyszłej sieci możliwe będzie świadczenie usług telekomunikacyjnych w miejscach, gdzie obecnie TP S.A. ani żaden inny operator ich nie zapewnia. Ponadto projekt w ramach rozbudowy infrastruktury informatycznej ma stworzyć nowe możliwości świadczenia usług mieszkańcom przez administrację publiczną, jednostki ochrony zdrowia, uczelnie. Działania te mają na celu poprawę konkurencyjności województwa i przeciwdziałanie marginalizacji regionu wraz z wykluczeniem cyfrowym.

Przedsiębiorstwa

W ramach przeprowadzanych badań wśród przedsiębiorstw regionu świętokrzyskiego skonstruowano odrębne ankiety badawcze. Jedna skierowana do przedsiębiorstw telekomunikacyjnych, jako dostawców usług dostępu do Internetu i inną ankietą do pozostałych przedsiębiorstw. Uzyskano zwrot ankiet od 279 przedsiębiorstw, co stanowi około 1,4% wszystkich podmiotów gospodarki narodowej zlokalizowanych w województwie świętokrzyskim.

Priorytet 1

Podaż usług RSI bezpośrednio zależy od ilości i dostępności sieci szerokopasmowych dla potrzeb Społeczeństwa Informacyjnego. Ilościowe ujęcie tego tematu może być wynikiem zliczania oferowanych usług przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych działających na terenie województwa lub przez badanie statystyczne obrazujące dostępność usług dla abonentów. W przeprowadzonej analizie zbadano obie możliwości określenia tego wskaźnika. Wykonano ankiety skierowane do Operatorów Telekomunikacyjnych, a także ankiety skierowane

do przedsiębiorstw i mieszkańców regionu. Pierwszy, dokładniejszy sposób, nie dał obiektywnych wyników ze względu na niemożność uzyskania pełnych i prawdziwych danych od podmiotów świadczących usługi dostępu do Internetu. Stąd w opracowaniu przedstawiano stan infrastruktury teleinformatycznej w regionie w roku 2007.

Sieć TPSA

Telekomunikacja Polska S.A. jest operatorem dominującym w regionie świętokrzyskim i świadczy usługi w zakresie dostępu do Internetu głównie w technologii łączy kablowych, tj. DSL lub Neostrady dla odbiorców indywidualnych. Ceny usług TP S.A. zależą od przepustowości. Na przykład dla łączy asymetrycznych przy 1024 kb/s dla ściągania i 256 kb/s przy wysyłaniu opłata abonamentu w usłudze Neostrada wynosi 66zł, dla usługi DSL wynosi 145zł. Sieć dostępową TP S.A. dociera praktycznie do większości mieszkań na terenie regionu i aktualnie oferta TP S.A. wydaje się być najlepsza. TP S.A. posiada rozbudowaną między innymi na terenie Kielc sieć światłowodową i może świadczyć szerokopasmowe symetryczne usługi dostępu do sieci Internetu. Usługi te są przeznaczone głównie dla dostawców Internetu, których TP S.A. postrzega jako swoich konkurentów i w związku z tym ceny tych usług są stosunkowo wysokie.

Sieć KIELMAN

Właścicielem i operatorem Miejskiej Sieci Komputerowej w Kielcach (KIELMAN) jest Politechnika Świętokrzyska. Sieć rozpoczęła działalność w 1996 roku i obejmuje swym zasięgiem znaczną część obszaru Kielc, umożliwiając dostęp do Internetu instytucjom edukacyjnym, jednostkom administracji samorządowej, służbom zdrowia, firmom komercyjnym i lokalnym operatorom.

Sieć KIELMAN jest członkiem konsorcjum PIONIER – ogólnopolskiej, akademickiej sieci optycznej. Sieć KIELMAN jest podłączona do jednego z 22-ch węzłów tej sieci.

Obecnie Miejska Sieć Komputerowa KIELMAN świadczy swoim klientom usługi: serwisu DNS dla domeny kielce.pl, telekomunikacyjne – polegające na przyłączeniu sieci operatora Internetu, hotelingu/kolokacji.

Cennik (obowiązuje od 10 maja 2006) – stałe symetryczne łącze do Internetu: przepustowość łączy: 2 Mb/s – cena 500 zł., 3 Mb/s – cena 700 zł., 4 Mb/s – cena 1000, 5 Mb/s – cena 1200 zł., 10 Mb/s – cena 1900 zł. Sieć KIELMAN nie świadczy usług dla odbiorców indywidualnych.

W sieć światłowodową włączone są jednostki: Politechnika Świętokrzyska, Centrum Laserowych Technologii Metali, Akademia Świętokrzyska – Wydział

Matematyczno–Przyrodniczy, Węzeł Naukowej Akademickiej Sieci Komputerowej, Urząd Miasta, Akademia Świętokrzyska – Wydział Humanistyczny, Akademia Świętokrzyska – Instytut Historii, Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Kieleckiej, Akademia Świętokrzyska – Instytut Chemii, Zespół Szkół Plastycznych, Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 2, Zespół Szkół Elektrycznych, Oddział Zakaźny Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego, Instytut Kształcenia Medycznego Akademii Świętokrzyskiej, Szpital Miejski Św. Aleksandra, ZEORK, Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki, Starostwo Powiatowe, Świętokrzyskie Centrum Onkologii oraz Świętokrzyskie Centrum Kardiologii. Dla jednostek akademickich sieć KIELMAN udostępnia Internet w standardzie 1Gb/s.

NASK

NASK – jednostka badawczo – rozwojowa – jest pierwszym operatorem Internetu w Polsce, oferującym tę usługę od 1993 roku. Sieć rozległa NASK to kilkadziesiąt węzłów rozlokowanych w miastach całej Polski oraz kilkadziesiąt na terenie Warszawy (WARMAN). Na terenie Kielc NASK oferuje łączność łączami stałymi dla operatorów i odbiorców biznesowych. NASK nie świadczy usług dla odbiorców indywidualnych.

Oferta usług obejmuje połączenia do Internetu o przepływnościach do 1 Gb/s, usługi wydzielonych prywatnych sieci korporacyjnych VPN, telefonię oraz zaawansowane usługi związane z bezpieczeństwem sieci. NASK jest operatorem centralnego, polskiego rejestru domen internetowych DNS (.pl, com.pl, edu.pl i inne).

Sieć NETIA

Firma Netia świadczy usługi w zakresie dostępu do Internetu w technologii łączy kablowych, których właścicielem jest głównie TP S.A. Dostępne standardy to: DSL oraz Neostrada. Ceny usług zależą od przepustowości i aktualnie są na poziomie cen stosowanych przez TP S.A.

Sieć Telekomunikacji Kolejowej

Telekomunikacja Kolejowa (TK) jest jednym z wiodących operatorów sieci szkieletowych w Polsce. Telekomunikacja Kolejowa dysponuje własnymi łączami międzynarodowymi w relacjach Warszawa – Berlin – Frankfurt n/Menem – Praga – Warszawa – oraz Warszawa – Kijów. Telekomunikacja Kolejowa zarządza teletransmisyjną siecią dostępową SDH STM–4/STM1, 130 punktów dostępowych SDH STM1. W ograniczonym zakresie, ze względu na brak struktury dostępowej na terenie regionu, TK świadczy usługi dostępu do Internetu dla przedsiębiorstw i dostawców Internetu.

Sieć GTS Energis

GTS Energis jest jednym z pionierów w dziedzinie rozwiązań dostępu do Internetu na polskim rynku. Krajowa sieć szkieletowa GTS Energis została wykonana w strukturze pierścieniowej, co oznacza, że wszystkie najważniejsze punkty sieci połączone są ze sobą co najmniej dwiema drogami. W sieci krajowej GTS Energis realizuje zarówno transmisję w technologii SDH – na bazie sieci światłowodowej wykorzystującej DWDM, jak i technologie: ATM, Frame Relay i transmisję w oparciu o wirtualne kanały w sieci IP. GTS Energis w obszarze dostępowym wykorzystuje cyfrowe radiolinie pracujące na dedykowanej dla Klienta częstotliwości w paśmie 23 lub 38 GHz i uzyskuje w ten sposób niezależność od istniejącej infrastruktury kablowej. GTS Energis świadczy usługi dostępu do Internetu na terenie województwa świętokrzyskiego dla przedsiębiorstw i dostawców Internetu. Nie świadczy usług dostępowych dla indywidualnych odbiorców.

Sieć telewizji kablowej VECTRA

Firma Vectra posiada sieci telewizji kablowej w kilku miastach Polski. Na terenie Kielc posiada rozległą sieć światłowodową i dostępową. Vectra świadczy kompleksowe usługi dla odbiorców indywidualnych, np. aktualnie w ofercie tej firmy są: Internet + telewizja + telefon za 89 zł brutto. Aktualnie Vectra umożliwia dostęp do Internetu z szybkością od 256 kb/s do 2 048 kb/s.

Hyperion

Budowana przez Hyperion szybka sieć komputerowa umożliwia tworzenie usług wymagających przesyłu dużej ilości danych. Na terenie Kielc działa w osiedlach, których nie obejmuje sieć firmy Vectra. Usługi Spółki obejmują przede wszystkim: dostęp do Internetu za pomocą własnej, szerokopasmowej infrastruktury teleinformatycznej oraz usługi hostingowe, m.in. utrzymywanie stron WWW. Wszystkie pakiety w ramach oferty Hyperiona standardowo obejmują dostęp z prędkością maksymalną do 100 Mb/s w lokalnej sieci HyperNet. Aktualnie oferta Hyperiona umożliwia dostęp do Internetu z szybkością 320 kbit/s – 3 Mb/s. Ceny usług są zbliżone do cen stosowanych przez firmę Vectra.

UPC

Aktualnie oferta UPC umożliwia dostęp do Internetu z szybkością 520 kb/s – 12 Mb/s. Oferta jest dostępna dla kilku osiedli Miasta Kielce (głównie tam, gdzie istnieje już funkcjonująca sieć telewizji kablowej UPC: Czarnów, Barwinek, Ślichowice, Podkarczówka, KSM).

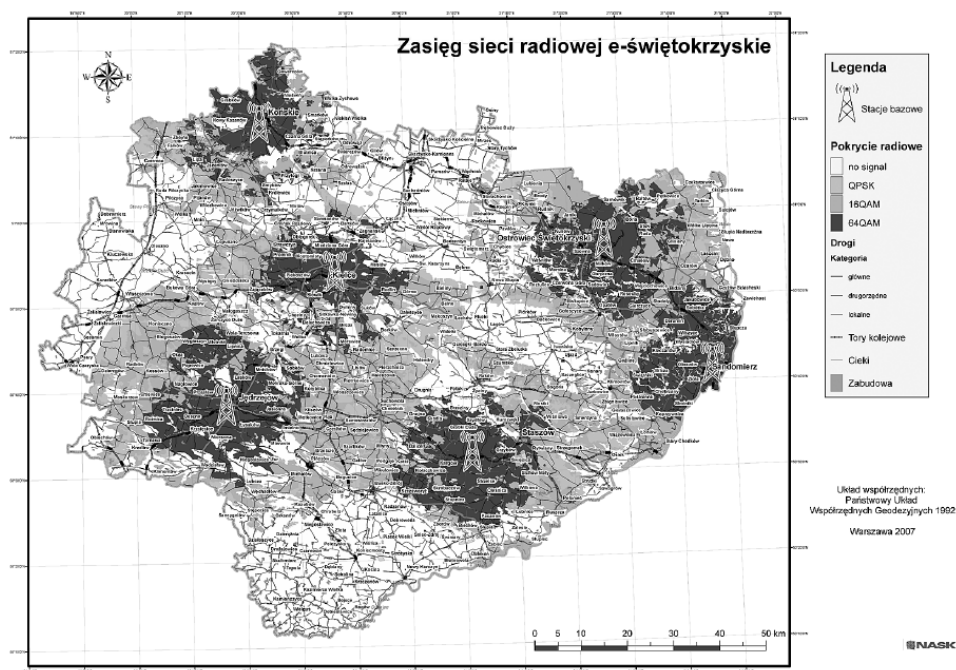
Sieci radiowe

GTS Energis

Do realizacji podstawowych usług dostępu do Internetu GTS Energis wykorzystuje transmisję radiową na urządzeniach PocketVawe firmy APERTO. Daje ona możliwość zestawienia stabilnego połączenia o przepływności do 2 Mbps na odległość 10 km od naszych węzłów dostępowych. Technologia ta jest alternatywą dla wykorzystywanych do tej pory powszechnie kabli miedzianych. Do bardziej zaawansowanych usług stosuje dedykowane kanały cyfrowe dostarczane drogą radiową, kablową lub za pomocą światłowodów. Jako podstawowe medium w tym zakresie wykorzystuje radiolinie firmy SAF. Za ich pomocą zestawia połączenia do Internetu o przepływności do 8 Mb/s lub 4 cyfrowe kanały E1.

Sieć radiowa NASK

Sieć radiowa NASK jest budowana w oparciu o system punkt – wielopunkt z wykorzystaniem koncesjonowanego pasma radiowego 3,4 – 3,8 GHz. Obecnie korzystanie z usług dostępu do Internetu i innych usług telekomunikacyjnych świadczonych za pośrednictwem sieci bezprzewodowej NASK jest dostępne w Kielcach, Końskich, Grzybowie koło Staszowa, Jędrzejowie, Ostrowcu Świętokrzyskim oraz okolicach tych miejscowości. Sieć bezprzewodowa NASK pracuje w oparciu o technologię WATM (Wireless ATM). Sieć radiowa na terenie województwa świętokrzyskiego zbudowana jest w ramach projektu „e-świętokrzyskie – budowa sieci radiowej” i obejmuje swoim zasięgiem około 64% jego powierzchni. W szczególności dociera do terenów, na których nie jest dostępna inna infrastruktura telekomunikacyjna – terenów „wykluczenia cyfrowego”. Poniższy rysunek 4.6 obrazuje zasięg sieci radiowej NASK na terenie województwa świętokrzyskiego.

Rysunek 4.6 Zasięg sieci radiowej NASK projektu e-świętokrzyskie

Źródło: Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa

Usługi telekomunikacyjne świadczone przez NASK drogą radiową to: szerokopasmowy dostęp do Internetu, sieci korporacyjne (VPN), usługi telefonii stacjonarnej, łącza cyfrowe. Sieć radiowa NASK świadczy usługi o przepływnościach do 20 Mb/s. W węzłach radiowych istnieje możliwość dołączeń do 100Mb/s. Sieć NASK nie świadczy bezpośrednio usług dla odbiorców indywidualnych. Usługi takie świadczone są przez lokalnych operatorów, którzy dostarczony przez NASK sygnał, rozprowadzają własną lokalną infrastrukturą do odbiorców końcowych.

Lokalni operatorzy.

W Kielcach i innych miastach regionu działa kilkunastu operatorów lokalnych ograniczających swoją działalność do jednego lub dwóch osiedli. Rynek ten charakteryzuje duża zmienność, tj. w miejsce upadających – powstają nowe firmy.

PLUS GSM.

iPlus sieci PLUS GSM to Internet w technologii HSDPA o prędkości do 3,6 Mb/s. Plus rozpoczął także testy HSDPA z prędkością do 7,2 Mb/s i HSUPA z prędkością do 19 Mb/s. Technologia ta jest dostępna obecnie testowo w centrum

Gdyni. Według zapowiedzi Plus GSM kolejne miasta będą w zasięgu HSDPA już wkrótce.

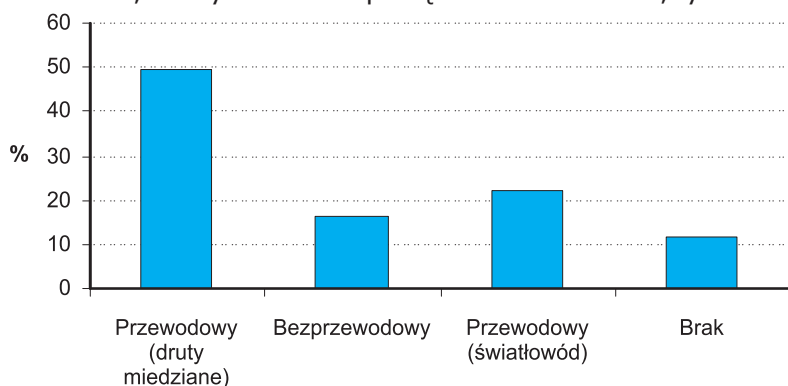
ERA GSM.

Blueconnect sieci ERA GSM działa w oparciu o technologie udostępniane przez sieć Era: HSDPA/UMTS, EDGE/GPRS, WLAN. Zależnie od zasięgu sieci umożliwia dostęp szerokopasmowy lub prędkości modemowe dostęp do 54 Mbit/s (w punktach HotSpot).

Odbiorcami usług dostępu do Internetu są głównie inne przedsiębiorstwa, dla których Internet szerokopasmowy jest obecnie niezbędnym narzędziem pracy. W ten sposób następuje podstawowa komunikacja przedsiębiorstwa z otoczeniem. Przedsiębiorstwo prezentuje swój wizerunek potencjalnym klientom, przekazuje informacje o swoich produktach, wskazuje sposoby kontaktu. Także prezentacja w Internecie jest uznawana jako jeden ze sposobów pozyskania kapitału i przedstawienia swoich możliwości potencjalnym inwestorom. Coraz większa oferta w Internecie usług bankowych i administracji państwowej powoduje, że przedsiębiorstwa tą drogą skracają czas potrzebny na obsługę kont bankowych, czy sprawozdawczość (np. do ZUS).

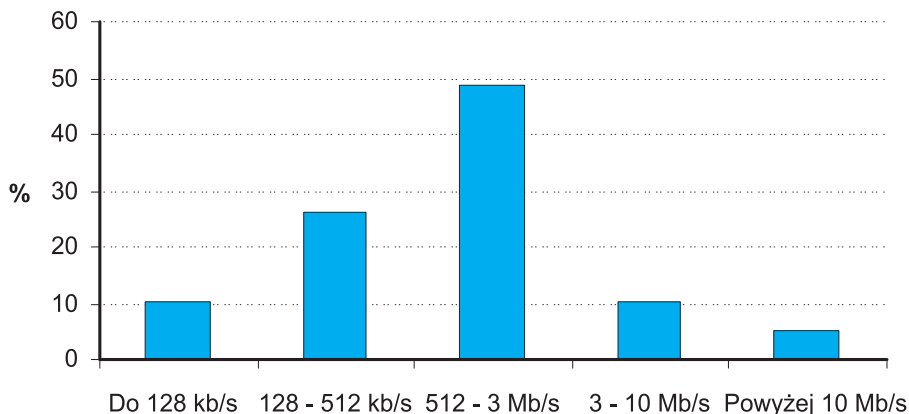
Także w drugą stronę – w kierunku do przedsiębiorcy – Internet służy jako nośnik informacji. Zakupy przez Internet, znajdowanie informacji z dziedziny działalności przedsiębiorstwa, wyszukiwanie potencjalnych poddostawców – to tylko niektóre zastosowania powodujące, że współczesny przedsiębiorca musi używać Internetu, aby móc uzyskać nie tylko przewagę konkurencyjną, ale w ogóle żeby funkcjonować na nowoczesnym rynku.

Wśród badanych przedsiębiorców – pomimo dużego znaczenia tego medium – aż 11,7% wykazało brak podłączenia do Internetu, rysunek 4.7.

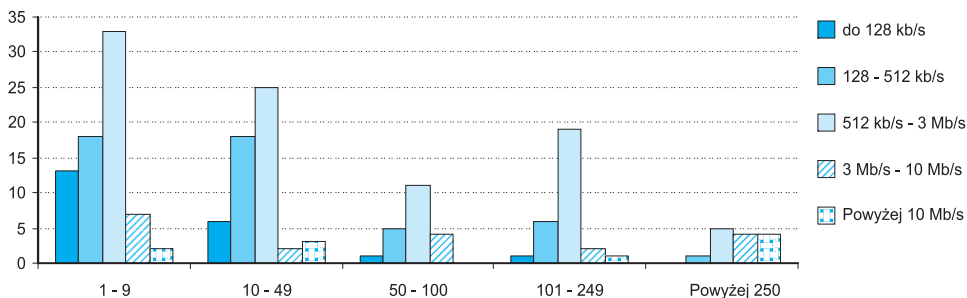
Rysunek 4.7. Rodzaj dostępu do Internetu wśród przedsiębiorców

Blisko połowa badanych przedsiębiorców (49,6%) określiło, że posiadają dostęp przewodowy galwaniczny, 16,5% – bezprzewodowy, a aż 22,2% wykazało dostęp za pomocą światłowodu. Pod względem przepływności łącza dostępowego aż 10,3% przedsiębiorstw nie posiada łącza szerokopasmowego (<144kb/s), rysunek 4.8.

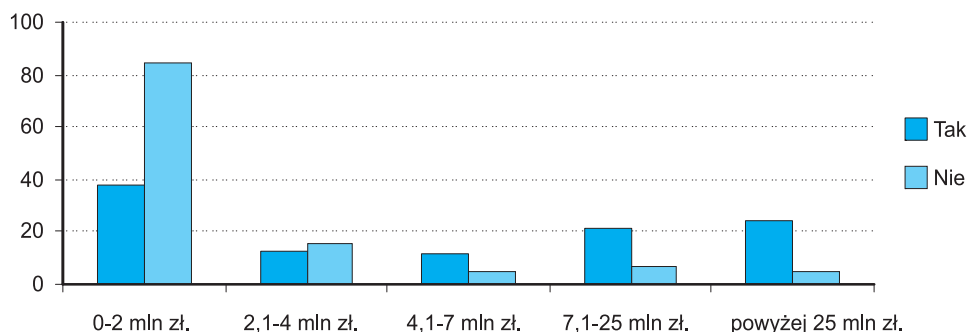
Rysunek 4.8. Przepływność łącza dostępowego do Internetu wśród przedsiębiorców

Ponad 26% ankietowanych ma łącze o przepływności do 512 kb/s, 48,5% – do 2Mb/s, 10,3% – do 10Mb/s, a 4,9% powyżej 10Mb/s. Ciekawe obserwacje można także poczynić obserwując zależność przepływności łącza od ilości zatrudnionych, rysunek 4.9. Można zauważyć zależność słabą, ale jednak występującą. Zależność taka powinna występować dość silnie, gdyż ilość przesyłanych informacji zazwyczaj bezpośrednio zależy od wielkości przedsiębiorstwa i ilości zatrudnionych pracowników. Brak zależności silnej można tłumaczyć niedostępnością odpowiedniej infrastruktury na terenie województwa świętokrzyskiego.

Rysunek 4.9. Przepływność łącza dostępowego do Internetu a liczba zatrudnionych w przedsiębiorstwach

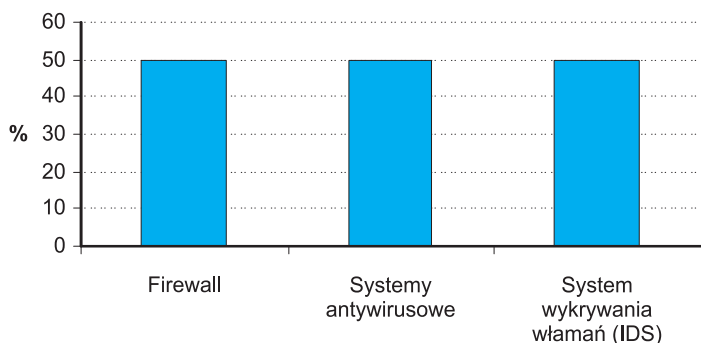
Dla dużych przedsiębiorstw szczególne znaczenie ma istnienie tzw. sieci korporacyjnej. Jest to zbudowana w oparciu o Internet lub inne łącza telekomunikacyjne wewnętrzna sieć przedsiębiorstwa, służąca wymianie wewnętrznych danych. Wśród ankietowanych taką sieć posiada ok. 46,8% przedsiębiorców. Można też zauważyć znaczącą zależność faktu posiadania sieci korporacyjnej od przychodów przedsiębiorstwa. Tę zależność ilustruje rysunek 4.10.

Rysunek 4.10. Funkcjonowanie sieci korporacyjnej w zależności od przychodu firmy

Dostawcą łącz dostępowych do Internetu dla ankietowanych przedsiębiorców jest głównie TP S.A. (79,7% ankietowanych). Oznacza to faktyczny monopol na rynku, co może mieć negatywny wpływ na oferowane ceny.

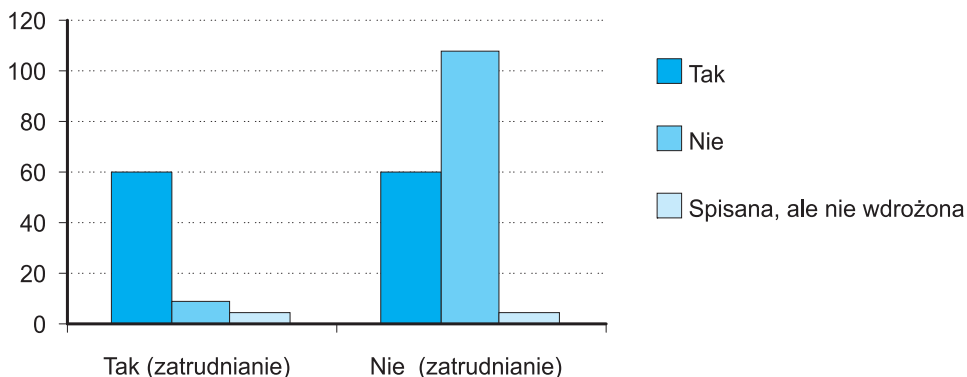
Symptomatyczne jest podejście badanej grupy przedsiębiorców do kwestii bezpieczeństwa sieci komputerowej. W pytaniu o rodzaj zabezpieczeń sieci uzyskane wyniki pokazano na kolejnym rysunku 4.11.

Rysunek 4.11 Sposoby zabezpieczania sieci komputerowej w przedsiębiorstwach

Jedynie 30,1% ankietowanych używa uznawanych za podstawowe w zabezpieczaniu sieci systemy firewall. Jedynie 56,7% wykorzystuje oprogramowanie antywirusowe. Dodatkowo w odpowiedzi na pytanie o spisana i wdrożoną politykę bezpieczeństwa uzyskano twierdzącą odpowiedź od 48,4%

przedsiębiorców. Oznacza to, że albo polityka ta nie uwzględnia zagrożeń informatycznych, albo wypełniający ankietę po prostu nie wiedzieli, co oznacza polityka bezpieczeństwa. Pewne znaczenie ma fakt zatrudniania osoby do obsługi informatycznej. Występuje silna zależność ilości pozytywnych odpowiedzi na pytanie o spisana i wdrożoną politykę bezpieczeństwa a zatrudnianiem takiej osoby. Zależność tę ilustruje poniższy rysunek 4.12.

Rysunek 4.12 Polityka bezpieczeństwa sieci komputerowej w przedsiębiorstwach w zależności od zatrudniania osoby do obsługi informatycznej.

Przytoczone dane świadczą o stosunkowo dużej liczbie przedsiębiorstw wykorzystujących połączenia do Internetu. Połączenia te są jednak słabej jakości. Dodatkowo wśród przedsiębiorców nie funkcjonuje świadomość zagrożeń płynących z sieci. Wydaje się bardzo pilnym położenie nacisku na tę stronę zastosowań ICT wśród przedsiębiorców, gdyż w miarę rozwoju zastosowań straty wynikające z nieświadomości zagrożeń mogą być bardzo odczuwalne.

Priorytet 2

Publiczne punkty dostępu do Internetu nie leżą w sferze zainteresowań przedsiębiorstw.

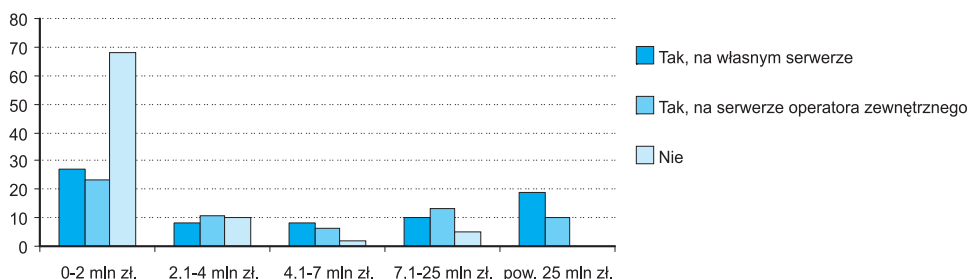
Priorytet 3

System Informacji Przestrzennej (ang. Geographic Information System – GIS) to system informatyczny, którego głównym zadaniem jest wspieranie pracy jednostki samorządu terytorialnego. Przedsiębiorstwa mogą być co najwyżej odbiorcą produktów takiego systemu. W ankietach, zgodnie z przewidywaniami, przedsiębiorcy nie wyrazili zainteresowania takim systemem w codziennej pracy.

Priorytet 4

Przedsiębiorcy w nowoczesnej gospodarce bardzo intensywnie zarówno prezentują swoje dane na zewnątrz, wzbogacając zasoby informacyjne i usługowe sieci Internet, jak również wykorzystują informacje z Internetu do prowadzenia działalności.

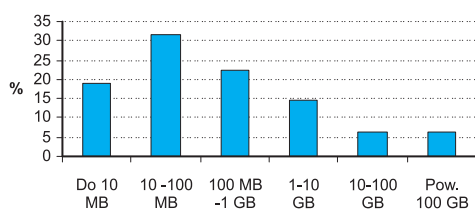
Wśród ankietowanych można zauważyć niepokojącą tendencję braku zainteresowania prezentacją przedsiębiorstwa w Internecie. 39,9% ankietowanych potwierdziło brak własnej strony internetowej. 31,7% posiada taką stronę na własnym serwerze, a 28,4% na serwerze operatora zewnętrznego (hosting). Taka – bardzo niepokojąca – sytuacja dotyczy jednak przedsiębiorstw o niskich przychodach. Ilustruje to poniższy rysunek 4.13.

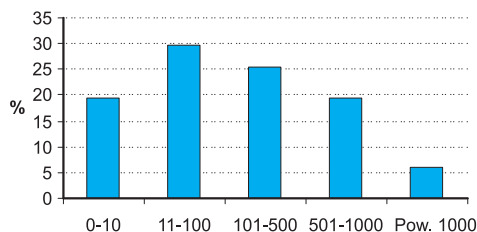
Rysunek 4.13 Posiadanie własnej strony internetowej w zależności od przychodów

Zależność ta nie jest jednak zbyt silna, co świadczy o realnym problemie braku wiedzy o możliwości promocji firmy z wykorzystaniem Internetu. Szczególnie niepokojące jest to spostrzeżenie, gdy zauważy się, iż większość przedsiębiorstw w rozwiniętych gospodarkach stosuje adres strony internetowej jako podstawę przekazu reklamowego w innych mediach. Strony WWW ankietowanych przedsiębiorców mają też charakter bardzo statyczny. W 39,5% przypadków aktualizowane są rzadziej niż raz w miesiącu.

Zarówno ilość danych prezentowanych w serwisach WWW przedsiębiorców, jak ich oglądalność dodatkowo potwierdzają, że przedsiębiorcy nie w pełni wykorzystują możliwości tkwiące w autoprezentacji w Internecie, rysunek 4.14 i 4.15

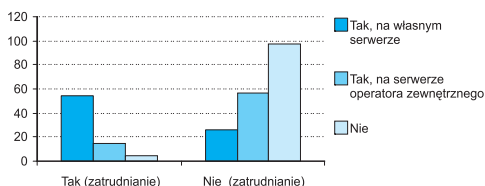

Rysunek 4.14 Ilość danych na stronach internetowych przedsiębiorstw

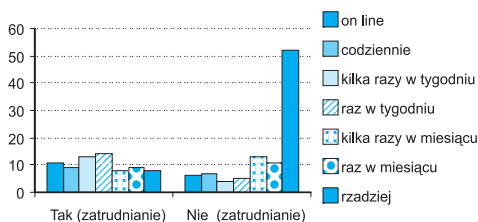

Rysunek 4.15 Liczba unikalnych odwiedzin stron internetowych przedsiębiorstw w ciągu tygodnia

Przedsiębiorcy jedynie w 29% zatrudniają informatyka do obsługi strony internetowej. Zgodnie z przewidywaniami zatrudnienie takiej osoby jest wyraźnie powiązane z posiadaniem własnej strony internetowej oraz częstotliwością jej aktualizacji rysunek 4.16 i 4.17.

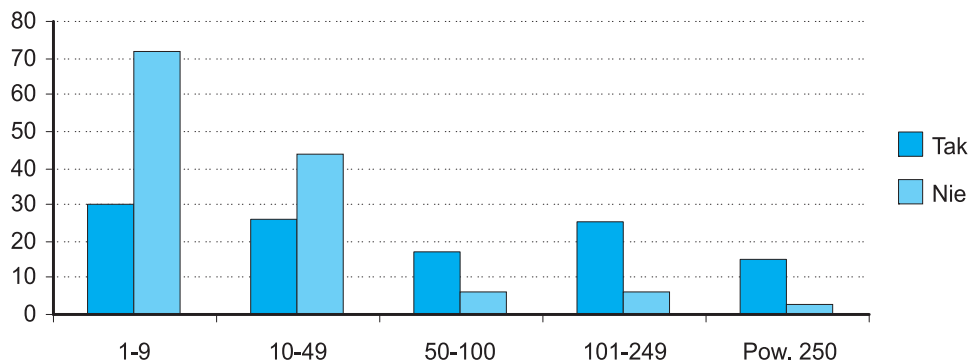

Rysunek 4.16 Zależność posiadania własnej strony internetowej w zależności od zatrudniania informatyka

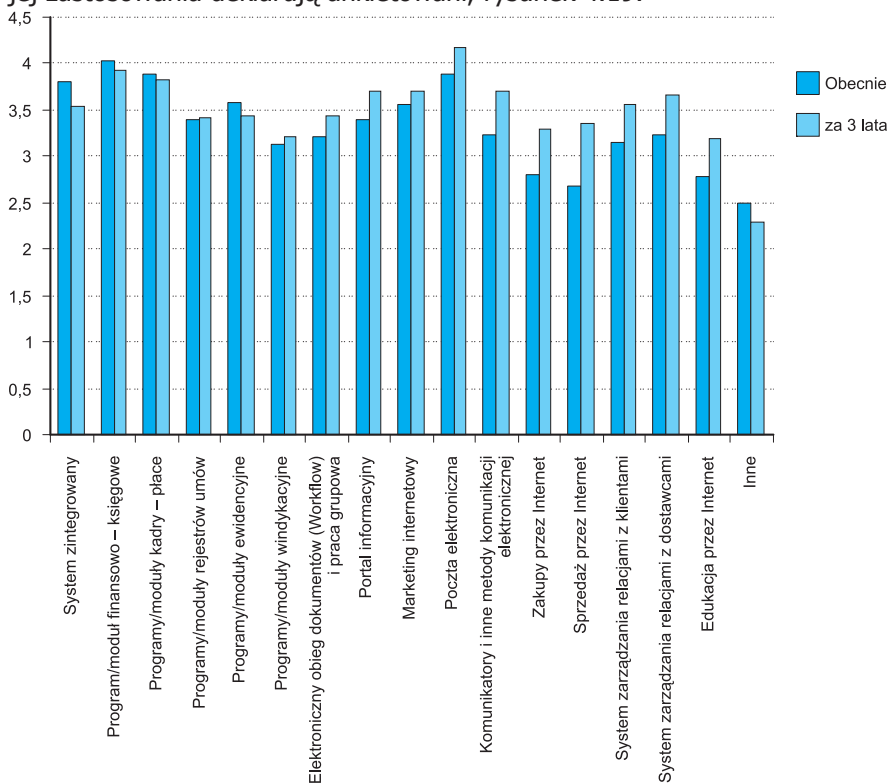
Rysunek 4.17 Zależność częstotliwości aktualizacji strony internetowej a zatrudnianie informatyka

Z punktu widzenia zastosowań ICT w przedsiębiorstwie symptomatyczne jest uruchomienie poczty elektronicznej dla pracowników. W grupie ankietowanych przedsiębiorców jedynie w 45,5% przypadków taka sytuacja ma miejsce. W ponad połowie przedsiębiorstw nie ma podstawowego mechanizmu obiegu informacji elektronicznej, jakim jest elektroniczna poczta. Bardziej szczegółowa analiza wykazuje, że uruchomienie poczty elektronicznej jest związane z ilością pracowników. W przedsiębiorstwach średnich i dużych – przy zatrudnieniu powyżej 50 pracowników uruchomienie poczty elektronicznej staje się zachowaniem dominującym. Zależność tę przedstawia rysunek 4.18.

Rysunek 4.18 Zależność uruchomienia wewnętrznej poczty elektronicznej od liczby zatrudnionych w przedsiębiorstwie

Bardzo ciekawym problemem jest zbadanie do jakich celów wykorzystywana jest infrastruktura teleinformatyczna w przedsiębiorstwie i jakie przewidywania co do jej zastosowania deklarują ankietowani, rysunek 4.19.

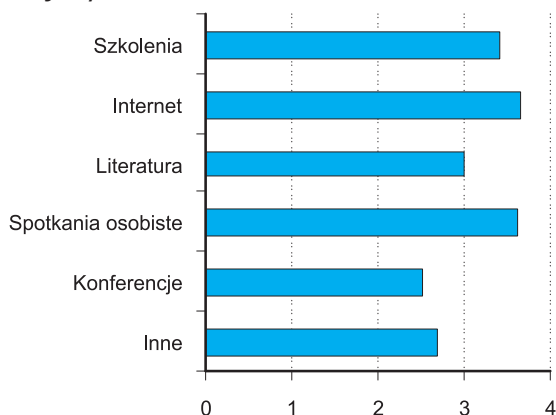

Rysunek 4.19 Ocena wykorzystania różnych systemów teleinformatycznych w przedsiębiorstwie

Respondenci uznają za najważniejsze programy finansowo–księgowe, kadry–płace i poczty elektronicznej. Najmniejsze znaczenie ma sprzedaż przez Internet. Jednocześnie w przyszłości największy wzrost znaczenia będzie sprzedaży przez Internet. Oznacza to, że przedsiębiorcy widzą ogromne korzyści płynące z tej formy handlu, ale nie ma jeszcze dogodnych warunków do uruchomienia takich działań. Z drugiej strony widoczny jest spadek zainteresowania systemami najbardziej popularnymi w latach 90–tych XX wieku, czyli systemami finansowo–księgowymi, systemami kadry–płace i ewidencyjnymi.

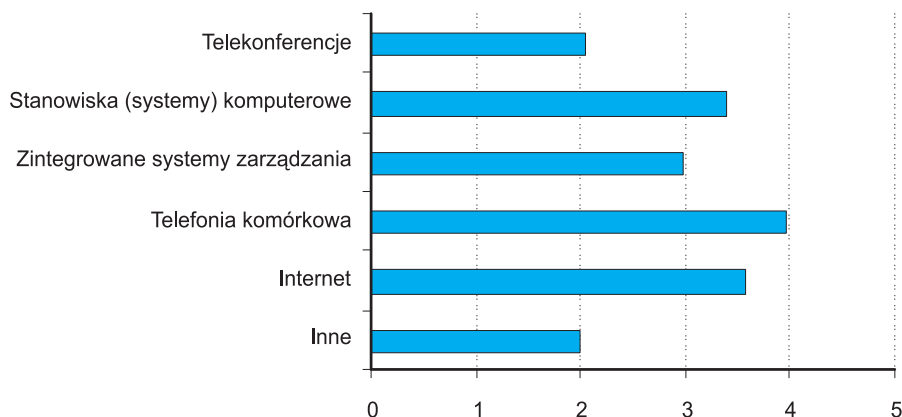
Z punktu widzenia innowacyjności przedsiębiorcy oceniają Internet jako istotny przy wprowadzaniu nowych rozwiązań średnio na 3,37 (przy maksimum równym 5). Jest to dość słaba ocena, ale optymizmem napawa przewidywanie, że istotność ta wzrośnie w ciągu trzech lat do poziomu 3,96. Podobnie przedsiębiorcy oceniają istotność systemów informatycznych przy wprowadzaniu nowych rozwiązań – obecnie na 3,18, a w przyszłości na 3,68.

Pracownicy przedsiębiorstw wiedzą o nowych rozwiązaniach najczęściej zdobywają prze Internet (ocena 3,64). Oceny innych sposobów pozyskiwania informacji obrazuje rysunek 4.20.

Rysunek 4.20 Ocena źródeł pozyskiwania informacji przez pracowników w przedsiębiorstwie.

Z punktu widzenia efektywności działania przedsiębiorstwa Internet znalazł się na drugim miejscu, za telefonią komórkową. Sytuację tę obrazuje rysunek 4.21.

Rysunek 4.21. Ocena wpływu nowych technologii na wzrost efektywności działalności przedsiębiorstwa

Na podstawie wyników przeprowadzonych badań empirycznych w przedsiębiorstwach stwierdzono:

- W województwie świętokrzyskim przedsiębiorstwa korzystają z Internetu, jednak jego parametry nie są zadowalające.
- Występuje alarmujący stan nieświadomości wśród pracowników przedsiębiorstw zagrożeń sieciowych i brak zabezpieczenia sieci.
- Przedsiębiorstwa – szczególnie o niższych przychodach – nie korzystają w wystarczającym stopniu z możliwości prezentacji firmy w Internecie, a istniejące serwisy są niewielkie, statyczne i rzadko odwiedzane.
- Przedsiębiorcy nie wykorzystują jeszcze odpowiednio dostępnych systemów teleinformatycznych w działaniach firmy. Przewidują jednak zwiększenie tych zastosowań w przyszłości.
- Przedsiębiorcy uznają Internet za ważne źródło innowacyjności, wiedzy o nowych rozwiązaniach i ogólnie – źródło informacji.

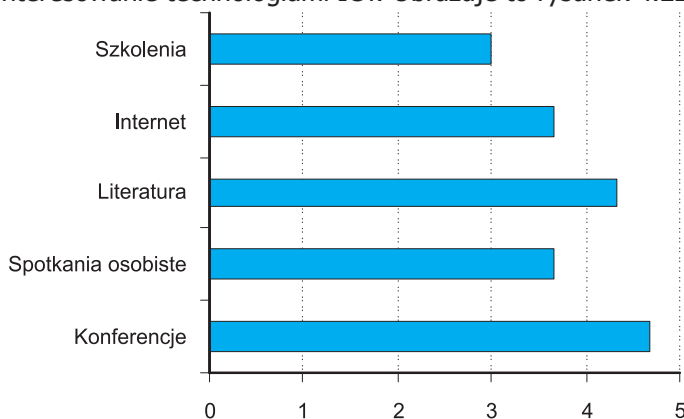
Z punktu widzenia przedsiębiorców należy położyć nacisk na dalszą rozbudowę infrastruktury i na działania związane z szeroko rozumianą edukacją – czyli w szczególności na uświadamieniu zagrożeń wynikających z wykorzystania sieci oraz sposobów im zapobiegania oraz na szerszym propagowaniu zastosowań nowych technologii w przedsiębiorstwie, a szczególnie wśród pracowników.

Jednostki badawczo – rozwojowe

W ramach badań zebrano odpowiedzi od jednostek badawczo – rozwojowych na terenie województwa świętokrzyskiego. Jest ich ogółem 6, a przebadano 3. Uzyskane dane nie pozwalają zatem na wyciągnięcie wniosków ogólnych (zbyt mała próba). Należy uznać, że jednostki te działają na analogicznych zasadach jak przedsiębiorstwa i wnioski ogólne wynikające z badań przedsiębiorców i ich także dotyczą.

Należy jednak podkreślić znaczące różnice, które uzyskano podczas badań. Nie mają one wprawdzie znaczenia statystycznego, ale mogą obrazować niepokojące zjawiska.

W grupie JBR-ów zaobserwowano znacznie mniejsze niż w przedsiębiorstwach zainteresowanie technologiami ICT. Obrazuje to rysunek 4.22.

Rysunek 4.22 Ocena źródeł pozyskiwania informacji przez pracowników JBR o nowych rozwiązaniach

Z zaprezentowanej zależności wynika, że źródłem danych – w dobie szybkiego przekazu informacji przez Internet – dla pracowników JBR nadal są konferencje i literatura. Takie podejście niepokoi szczególnie, gdyż jednostki badawczo – rozwojowe z natury powinny być innowacyjne i stosować najnowocześniejsze metody pozyskiwania informacji.

Jednostki otoczenia biznesu

W ramach badań zebrano odpowiedzi od jednostek otoczenia biznesu na terenie województwa świętokrzyskiego. Jest ich ogółem 22, a przebadano 9. Uzyskane dane nie pozwalają zatem na wyciągnięcie wniosków ogólnych (zbyt mała próba). Należy uznać, że jednostki te działają na analogicznych zasadach jak przedsiębiorstwa i wnioski ogólne wynikające z badań przedsiębiorców i ich także dotyczą.

Należy jednak zwrócić uwagę, że niektóre wskaźniki dla tych jednostek są znacznie powyżej wskaźników dla przedsiębiorstw. Jednostki otoczenia biznesu znacznie częściej wykorzystują Internet jako zarówno źródło informacji jak i medium, dzięki którym instytucja propaguje swoje produkty i osiągnięcia. Ma to odbicie np. w zapewnianiu pracownikom poczty elektronicznej (7 jednostek na 9), zatrudnianiu osoby do obsługi strony internetowej (w 6 na 9 jednostek), czy oceny istotności Internetu jako źródła informacji, czy innowacyjności (na poziomie 4,5). Nawet świadomość konieczności zabezpieczania sieci komputerowych jest wyższa w jednostkach otoczenia biznesu niż w przedsiębiorstwach.

Należy uznać, że jednostki otoczenia biznesu mogą być (i prawdopodobnie są) motorem wprowadzania innowacyjności w przedsiębiorstwach poprzez zastosowanie technologii ICT. Taka działalność tych jednostek niewątpliwie wymaga podkreślenia i wspierania.

4.4 ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW I WNIOSKI

Badania w zakresie budowy regionalnych i lokalnych sieci szerokopasmowych, centrów zarządzania sieciami, platform elektronicznych i bezpiecznych systemów transmisji danych

Wskaźniki podażowe

- *badanie liczby/rodzaju informacji o regionalnych i lokalnych sieciach szerokopasmowych, oferowanych przez Regionalny System Innowacji w badanym okresie,*

Podaż usług RSI bezpośrednio zależy od ilości i dostępności sieci szerokopasmowych dla potrzeb Społeczeństwa Informacyjnego. Ilościowe ujęcie tego tematu może być wynikiem zliczania oferowanych usług przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych działających na terenie województwa lub przez badanie statystyczne obrazujące dostępność usług dla abonentów.

W przeprowadzonej analizie zbadano obie możliwości określenia tego wskaźnika. Wykonano ankiety dla Operatorów Telekomunikacyjnych, a także ankiety dla mieszkańców. Pierwszy, dokładniejszy sposób, nie dał obiektywnych wyników ze względu na niemożność uzyskania pełnych i prawdziwych danych.

Badanie wśród mieszkańców pozwala określić statystycznie dostępność sieci szerokopasmowej, niestety jedynie w przekroju badanej grupy. Tym niemniej takie badanie daje jedynie możliwość określenia rzeczywistej podaży na rynku.

Dla całego województwa o dostępności sieci szerokopasmowej świadczy odpowiedź na pytanie o „dostęp do Internetu”, a precyzyjnie częstość wystąpienia odpowiedzi oznaczonej „2 – w domu”. Z badań przedsiębiorców i instytucji wynika, że dostępność sieci szerokopasmowej w zakładach pracy i jednostkach edukacyjnych jest na wysokim poziomie, którego badanie nie daje obrazu zmian zachodzących w społeczeństwie. Wskaźnik ten – Wskaźnik Dostępności Internetu (WDI), wyrażony w procentach – najlepiej świadczy o dostępności sieci na terenie województwa.

Wskaźnik WDI wynosi w przeprowadzonym badaniu (za rok 2007) 40,2% przy uwzględnieniu ankiet z brakiem odpowiedzi. Biorąc pod uwagę jedynie niepuste obserwacje WDI=40,85%. Za wynik badania należy jednak uznać wartość WDI=40,2% ze względu na to, że brak odpowiedzi zazwyczaj oznacza brak zainteresowania tematem, a więc i najprawdopodobniej brak dostępu do Internetu.

Uzyskany wskaźnik należy uznać za stosunkowo duży jak na oczekiwania ekspertów, ale jednocześnie niezadowalający ze względu na możliwości rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

O rodzaju i jakości dostępu do sieci szerokopasmowej może także świadczyć wskaźnik powstały z przeliczenia wyników kilku pytań w ankiecie dla mieszkańców regionu (MR). Taki wskaźnik można nazwać „Używalnością Internetu” (UI).

Proponowany system liczenia:

1. Do odpowiedzi na pytania przypisujemy wartość odpowiedzi. Wartości odpowiedzi ilustruje tabela:

Pytanie	Wartość dla braku odpowiedzi	Wartość dla odpowiedzi 1	Wartość dla odpowiedzi 2	Wartość dla odpowiedzi 3	Wartość dla odpowiedzi 4
Dostęp do Internetu	0	8 (w pracy/ szkole)	16 (w domu)	4 (brak)	12 (inny)
Czy Pani/ Pan posiada elektroniczne konto pocztowe (e-mail)?	0	2 (tak)	1 (nie)		
Jak często Pan(i) korzysta z poczty elektronicznej (e-mail)	0	8 (codziennie)	6 (kilka razy w tygodniu)	4 (kilka razy w miesiącu)	2 (rzadziej)
Jak często korzysta Pan(i) z Internetu?	0	32 (codziennie)	24 (kilka razy w tygodniu)	16 (kilka razy w miesiącu)	8 (rzadziej)
Rodzaj dostępu do Internetu w domu	0	3 (przewodowy)	2 (bezprowodowy)	1 (brak)	
Dostęp do Internetu w zakresach (szybkość ściągania danych)	0	8 (do 128 kb/s)	16 (powyżej 128 kb/s do 512 kb/s)	24 (powyżej 512 kb/s do 3 Mb/s)	32 (powyżej 3 Mb/s)

Zastosowane wagi związane są z oceną dostępu do Internetu. Najważniejsze dane to częstość korzystania z Internetu – świadczące o subiektywnym poczuciu użytkownika, że warto używać Internetu przy pomocy danego łącza – oraz parametry techniczne tego dostępu (szybkość ściągania danych) – obiektywnie oceniające jakość łącza. Najkorzystniejsza odpowiedź dla tych pytań ma wagę 32.

Także ważny problem poruszany jest w pytaniu o dostęp do Internetu, gdzie ankietowany prezentuje swój podstawowy sposób dostępu do Internetu. Najbardziej użyteczny dostęp jest w domu – pełne wykorzystanie usług, mniej inny (np. u sąsiadów, w kawiarence itp.) – duży zakres usług, ale ograniczona dostępność, mniej w pracy/szkole – ograniczony zakres dostępnych usług i ograniczenia czasowe, a najmniej użyteczny jest oczywiście brak dostępu do Internetu. Maksymalna waga odpowiedzi na to pytanie wynosi 16.

Pytania o konto pocztowe i rodzaj dostępu mają z punktu widzenia użyteczności najmniejsze znaczenie i dlatego przyznano im najmniejsze wagi.

1. Następnie sumujemy uzyskany wynik i dzielimy przez wynik maksymalny – czyli 93 oraz przez ilość odpowiedzi mieszkańców regionu.

Uzyskany współczynnik UI w procentach określa stopień dostępności i wykorzystania sieci szerokopasmowej przez mieszkańców regionu uwzględniając zarówno rodzaj używanego dostępu, jego parametry, jak i częstość wykorzystania.

Zmiana tego parametru w czasie określa zmiany zachodzące w wykorzystaniu RSI, a przez niego oferowanych sieciach szerokopasmowych w województwie świętokrzyskim.

W wyniku przeprowadzonego badania uzyskano na rok 2007 $UI = 60,39\%$

Uzyskany wynik należy uznać za stosunkowo zadowalający i świadczący o tym, że ankietowani uznają Internet za użyteczne narzędzie rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Wartość ta powinna wzrastać wraz z rozwojem infrastruktury telekomunikacyjnej w regionie oraz wzrostem świadomości zalet nowych technologii wśród mieszkańców regionu.

- *badanie liczby/rodzaju informacji o centrach zarządzania sieciami,*

Specyfika współczesnych sieci telekomunikacyjnych powoduje, że centra zarządzania sieciami są najczęściej budowane dla całych sieci, niezależnie od ich wielkości. Można więc przyjąć, że są one nie powiązane geograficznie z dostępną siecią szerokopasmową. Z powodu niechęci operatorów do informowania o swoich centrach zarządzania siecią, a nawet tajności takiej informacji ze względu na bezpieczeństwo państwa, nie ma możliwości uzyskania prawdziwych i ścisłych danych o ilościach takich centrów zlokalizowanych na terenie województwa. Z drugiej jednak strony nie ma to znaczenia dla działania RSI. Centra zarządzania sieciami działają bowiem równie skutecznie w województwie świętokrzyskim, gdy są zlokalizowane na jego terenie jak i poza nim.

Można więc uznać, że o ilości i rodzaju centrów zarządzania siecią świadczy wyliczony w poprzednim punkcie wskaźnik WDI – dostępności sieci szerokopasmowej, będący częstością wyrażoną w procentach, wystąpienia odpowiedzi na pytanie o dostęp do Internetu oznaczonej „2 – w domu”.

Wskaźnik WDI w przeprowadzonym badaniu za rok 2007 wynosi 40,2%.

- *badanie liczby/rodzaju informacji o platformach elektronicznych i bezpiecznych systemach transmisji danych.*

Występowanie zaawansowanych platform elektronicznych i bezpiecznych systemów transmisji danych związane jest bezpośrednio z działaniem instytucjonalnego użytkownika sieci szerokopasmowej, dla którego takie systemy stanowią lub będą stanowić w przyszłości bazę dla swojej działalności. Dla zobrazowania występowania i wykorzystania platform elektronicznych i bezpiecznych systemów transmisji danych będzie pomocny współczynnik zaawansowanych serwisów (WZS). Definicja tego współczynnika podana jest niżej.

1. Liczymy ilość odpowiedzi na pytania dla których ankietowani zakreślili pole „4” lub „5”:

– **w ankietach instytucji otoczenia biznesu (OB.):**

„Jakie znaczenie dla Państwa instytucji ma wykorzystanie: Proszę określić w skali od 1 do 5, zaznaczając „X” w odpowiedniej kolumnie, gdzie 1 – nieistotne, 2 – mało istotne, 3 – średnio istotne, 4 – istotne, 5 – kluczowe (obecnie):

- a) systemu zintegrowanego – proszę podać jakiego oraz wskazać wykorzystywane moduły?
- b) programy/moduły finansowo – księgowe
- c) programy/moduły kadry – płace
- d) programy/moduły rejestrów umów
- e) programy/moduły ewidencyjne
- f) programy/moduły windykacyjne
- g) elektroniczny obieg dokumentów (Workflow) i praca grupowa
- h) portal informacyjny
- i) marketing internetowy
- j) poczta elektroniczna
- k) komunikatory i inne metody komunikacji komputerowej
- l) zakupy przez Internet
- m) sprzedaż przez Internet
- n) system zarządzania relacjami z klientami
- o) system zarządzania relacjami z dostawcami
- p) edukacja przez Internet
- q) inne (jakie?)”

– w ankietach jednostek badawczo–rozwojowych (JBR):

„Jakie znaczenie dla jednostki ma wykorzystanie Internetu i Intranetu w projektach badawczo–naukowych?

Proszę określić dla poszczególnych usług w skali od 1 do 5, zaznaczając „X” w odpowiedniej kolumnie, gdzie:

1 – nieistotne, 2 – mało istotne, 3 – średnio istotne, 4 – istotne, 5 – kluczowe. (obecnie)

- a) systemy zintegrowane – proszę podać jakie oraz wykorzystywane moduły?
- b) programy/moduły finansowo – księgowe
- c) programy/moduły kadry – płace
- d) programy/moduły rejestrów umów
- e) programy/moduły ewidencyjne
- f) programy/moduły windykacyjne
- g) elektroniczny obieg dokumentów (Workflow) i praca grupowa
- h) portal informacyjny
- i) marketing internetowy
- j) poczta elektroniczna
- k) komunikatory i inne metody komunikacji komputerowej
- l) zakupy przez Internet
- m) sprzedaż przez Internet
- n) system zarządzania relacjami z klientami
- o) system zarządzania relacjami z dostawcami
- p) edukacja przez Internet
- q) e-mail – liczba projektów”

– w ankietach jednostek samorządu terytorialnego (JST):

„Jakie znaczenie dla Jednostki mają usługi świadczone przez jednostkę z użyciem sieci Internet?

Proszę określić dla poszczególnych usług od: 1 – bardzo małe znaczenie do 5 – bardzo duże znaczenie (obecnie)

- a) Biuletyn Informacji Publicznej
- b) udostępnianie informacji o jednostce i jej działalności
- c) składanie wniosków i deklaracji
- d) śledzenie realizacji (biegu) sprawy
- e) wydawanie decyzji administracyjnych
- f) zamówienia publiczne
- g) zbieranie opinii użytkowników serwisu
- h) wystawianie i przekazywanie faktur w formie elektronicznej
- i) Inne, proszę podać jakie:”

– w ankietach szkół średnich (SZŚ):

„Jakie znaczenie dla Państwa szkoły mają usługi świadczone przez jednostkę z użyciem sieci Internet?

Proszę określić dla poszczególnych usług od 1 (bardzo małe znaczenie) do 5 (bardzo duże znaczenie). (obecnie)

- a) e-learning (nauczanie na odległość)
- b) udostępnianie informacji o jednostce i jej działalności
- c) komunikacja z uczniami
- d) wewnętrzna sprawozdawczość
- e) wymiana informacji poprzez e-mail, komunikatory itp.
- f) Inne, proszę podać jakie:”

– w ankietach szkół językowych (SZJ):

Jakie znaczenie dla Państwa szkoły mają usługi świadczone przez jednostkę z użyciem sieci Internet? Proszę określić dla poszczególnych usług od 1 (bardzo małe znaczenie) do 5 (bardzo duże znaczenie) (obecnie)

- a) e-learning (nauczanie na odległość)
- b) udostępnianie informacji o jednostce i jej działalności
- c) komunikacja z uczniami/studentami
- d) wewnętrzna sprawozdawczość
- e) wymiana informacji poprzez e-mail, komunikatory itp.
- f) Inne, proszę podać jakie:"

– w ankietach instytucji szkoleniowych (IS):

Jakie znaczenie dla Państwa instytucji szkoleniowej mają usługi świadczone przez jednostkę z użyciem sieci Internet? (Proszę określić dla poszczególnych usług od: 1 nie świadczy; 5 bardzo duże znaczenie) (obecnie)

- a) e-learning (nauczanie na odległość)
- b) udostępnianie informacji o jednostce i jej działalności
- c) komunikacja z uczniami/studentami
- d) wewnętrzna sprawozdawczość
- e) wymiana informacji poprzez e-mail, komunikatory itp.
- f) Inne, proszę podać jakie:"

Uzyskaną liczbę dzielimy przez sumę iloczynów liczby pytań i wykonanych ankiet w poszczególnych ich rodzajach: OB., JBR, JST, SZS, SZJ i IS (czyli ilość rozważanych w poprzednim punkcie odpowiedzi na pytania – tak aby maksymalna wartość ilorazu wyniosła 100%)

Wyrażony w procentach wynik – wskaźnik WZS – wyraża częstość intensywnego wykorzystywania zaawansowanych zasobów teleinformatycznych przez instytucje regionu.

Wartość WZS w badaniu za rok 2007 wynosi 30,1%, co należy uznać za stosunkowo niski wynik, świadczący o niepełnym jeszcze wykorzystaniu możliwości już obecnie dostępnych w RSI.

Wskaźniki popytowe

- badanie liczby/rodzaju kontaktów z Regionalnym Systemem Innowacji dotyczących regionalnych i lokalnych sieci szerokopasmowych, centrów zarządzania sieciami, platform elektronicznych i bezpiecznych systemów transmisji danych.

Badanie popytu na nowoczesne usługi teleinformatyczne świadczone przez RSI jest zadaniem bardzo skomplikowanym i bezpośrednio bardzo trudnym do wykonania. Z tego powodu postanowiono wybrać metodę pośrednią, wskazującą na aktywne zainteresowanie mieszkańców regionu technologiami Społeczeństwa Informacyjnego – ICT. W tym celu opracowano wskaźnik Przyszłego Wykorzystania Internetu (PWI), określający jak mieszkańcy regionu przewidują swoje zapotrzebowanie na zaawansowane usługi ICT w przyszłości. Wskaźnik ten wskazuje na świadomość możliwości tkwiących w technologiach ICT, a przez to, pośrednio, odzwierciedla popyt na te technologie w regionie.

Proponowany system liczenia PWI:

1. Do wypełnionych odpowiedzi na pytanie „Jak często wykorzystuje Pan(i) Internet (proszę podać w skali od 1 do 5, gdzie: 1 – bardzo rzadko, 2 – rzadko, 3 – średnio często, 4 – często, 5 – bardzo często) w celu w przyszłości” przypisujemy wartość odpowiedzi. Wartości odpowiedzi ilustruje tabela:

Pytanie	Wartość dla braku odp.	Wartość dla odp. 1 (bardzo rzadko)	Wartość dla odp. 2 (rzadko)	Wartość dla odp. 3 (średnio często)	Wartość dla odp. 4 (często)	Wartość dla odp. 5 (bardzo często)
Informacyjnym – korzystanie z wyszukiwarek	0	1	2	3	4	5
Informacyjnym – korzystanie z baz danych – proszę podać jakich	0	4	8	12	16	20
Informacyjnym – korzystanie z serwisów społecznościowych (np. grono, wikipedia) – proszę podać jakich	0	4	8	12	16	20
Informacyjnym – korzystanie z portali	0	1	2	3	4	5
Informacyjnym – innym – proszę podać jakim	0	1	2	3	4	5
Komunikacyjnym	0	1	2	3	4	5

Szkoleniowo- edukacyjnym	0	4	8	12	16	20
Handlowym	0	4	8	12	16	20
Obsługi transakcji finansowych	0	4	8	12	16	20
Rozrywkowym	0	1	2	3	4	5

Przypisane wagi są związane ze znaczeniem dla rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego funkcji Internetu. Największe znaczenie mają funkcje związane z wykorzystaniem praktycznych funkcji potrzebnych w innych dziedzinach życia (nauczanie, handel, operacje finansowe) oraz wykorzystywanie możliwości wymagających dużego zaangażowania osobistego (WEB 2.0) i intelektualnego (bazy danych).

2. Następnie sumujemy uzyskany wynik i dzielimy przez wynik maksymalny – czyli 130 oraz przez ilość udzielonych odpowiedzi.

Uzyskany wskaźnik oddaje świadomość i popyt istniejący w regionie na technologie ICT.

W ramach badania za rok 2007 uzyskano wynik PWI=65,92%, który oznacza stosunkowo dużą świadomość ankietowanych co do konieczności szerokiego stosowania technologii ICT.

Wskaźniki wynikowe

- *badanie liczby/rodzaju wprowadzonych (w oparciu o informacje oferowane przez Regionalny System Innowacji) w przedsiębiorstwach innowacji.*

Zbadanie wpływu technologii ICT na innowacyjność regionu w sposób bezpośredni jest praktycznie niemożliwe. Wynika to z faktu, iż człowiek bardzo często nie uświadamia sobie, dzięki czemu wprowadzenie danej innowacji było możliwe. Badanie takie należy więc przeprowadzić pośrednio. Innowacje wprowadzają ludzie, a więc należy badać zachowania ludzi wpływające na innowacyjność, a związane z zastosowaniem technologii ICT. Z tego powodu wskaźnikiem rezultatu działania technologii ICT jest rodzaj i częstość wykorzystywania technologii sprzyjających innowacyjności, a udostępnianych przez RSI w postaci technologii ICT.

Wskaźnikiem takim jest wskaźnik OWI – Obecnego Wykorzystania Internetu.

Proponowany system liczenia OWI:

1. Do wypełnionych odpowiedzi na pytania „Jak często wykorzystuje Pan(i) Internet (proszę podać w skali od 1 do 5, gdzie: 1 – bardzo rzadko, 2 – rzadko, 3 – średnio często, 4 – często, 5 – bardzo często) (obecnie):” przypisujemy wartość odpowiedzi. Wartości odpowiedzi ilustruje tabela:

Pytanie	Wartość dla braku odp.	Wartość dla odp. 1 (bardzo rzadko)	Wartość dla odp. 2 (rzadko)	Wartość dla odp. 3 (średnio często)	Wartość dla odp. 4 (często)	Wartość dla odp. 5 (bardzo często)
Informacyjny – korzystanie z wyszukiwarek	0	1	2	3	4	5
Informacyjny – korzystanie z baz danych – proszę podać jakich	0	4	8	12	16	20
Informacyjny – korzystanie z serwisów społecznościowych (np. grono, wikipedia) – proszę podać jakich	0	4	8	12	16	20
Informacyjny – korzystanie z portali	0	1	2	3	4	5
Informacyjny – innym – proszę podać jakim	0	1	2	3	4	5
Komunikacyjny	0	1	2	3	4	5
Szkoleniowo-edukacyjny	0	4	8	12	16	20
Handlowym	0	4	8	12	16	20
Obsługi transakcji finansowych	0	4	8	12	16	20
Rozrywkowym	0	1	2	3	4	5

Przypisane wagi są związane ze znaczeniem dla rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego funkcji Internetu. Największe znaczenie mają funkcje związane z wykorzystaniem praktycznych funkcji potrzebnych w innych dziedzinach życia (nauczanie, handel, operacje finansowe) oraz wykorzystywanie możliwości wymagających dużego zaangażowania osobistego (WEB 2.0) i intelektualnego (bazy danych). Wagi dla OWI i PWI są identyczne.

2. Następnie sumujemy uzyskany wynik i dzielimy przez wynik maksymalny – czyli 130 oraz przez ilość udzielonych odpowiedzi.

Uzyskany wskaźnik oddaje obecne wykorzystanie w regionie na technologie ICT sprzyjających innowacyjności.

W ramach badania za rok 2007 uzyskano wynik OWI=46,89%, który oznacza niezbyt intensywne stosowanie technologii ICT przez mieszkańców regionu. Duża różnica pomiędzy PWI a OWI (19,03%) wskazuje jednak na dużą dynamikę rozwoju świadomości i umiejętności, co w efekcie prowadzi do pełnego wykorzystania możliwości stwarzanych przez RSI przez mieszkańców regionu.

Budowa publicznych punktów dostępu do Internetu i systemów informacji przestrzennej

Budowa publicznych punktów dostępu do sieci Internetu i systemów informacji przestrzennej jest w początkowych fazach realizacji.

Uruchomienie publicznych punktów dostępu typu hotspot jest w planach informatyzacji m.in. części miast i gmin regionu, uczelni wyższych, szpitali. Publiczne punkty dostępu do Internetu w postaci kiosków Internetowych obecnie funkcjonują m.in. w kilku jednostkach samorządu terytorialnego oraz kawiarenkach internetowych, hotelach, uczelniach wyższych. Analiza ich użytkowania w jednostkach samorządu terytorialnego wskazuje na znikome zainteresowanie ich wykorzystaniem.

Budowę systemu informacji przestrzennej 57% jednostek samorządu terytorialnego ujęło w planach inwestycyjnych z zakresu informatyzacji na najbliższy okres. Zadanie to jednostki chcą realizować wspólnie, przy znacznym wsparciu merytorycznym przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego i współfinansowaniu ze środków UE.

Wdrażanie projektów elektronicznego obiegu dokumentów, archiwizacji, elektronicznych usług dla ludności

Wskaźniki podażowe

- *Liczba/rodzaj informacji o elektronicznym obiegu dokumentów i archiwizacji,*

W ramach badania zadano pytanie o użytkowanie systemu elektronicznego obiegu informacji, który obecnie jest zwykle zintegrowany z archiwizacją dokumentów. Z odpowiedzi na pytanie można określić udział jednostek posługujących się takim systemem w stosunku do liczby ankietowanych jednostek. Należy założyć, że wskaźnik taki będzie określał stopień wdrożenia takich systemów w regionie. Wskaźnik ten – liczba systemów obiegu informacji (LSOI) obliczony jest jako suma liczby odpowiedzi innych niż 0 – „nie posiadamy” (1, 2, 3, 4 lub 5) na pytanie:

- „W jakim stopniu wykorzystywane systemy lub programy do wspomaganie zarządzaniem usprawniającym działalność Jednostki? Proszę określić dla poszczególnych systemów od: 1 – bardzo nieznaczne usprawnienie do 5 – bardzo duże usprawnienie. (elektroniczny obieg dokumentów (Workflow)) – obecnie” w ankietach jednostek samorządu terytorialnego (JST),

- „Jakie znaczenie dla Pana(i) przedsiębiorstwa ma wykorzystanie:
 - elektroniczny obieg dokumentów (Workflow) i praca grupowa? Proszę określić dla poszczególnych usług w skali od 1 do 5, zaznaczając „X” w odpowiedniej kolumnie, gdzie 1 – nieistotne, 2 – mało istotne, 3 – średnio istotne, 4 – istotne, 5 – decydujące – obecnie” w ankietach przedsiębiorstw (P),
- Jakie znaczenie dla jednostki ma wykorzystanie Internetu i Intranetu w projektach badawczo–naukowych? Proszę określić dla poszczególnych usług w skali od 1 do 5, zaznaczając „X” w odpowiedniej kolumnie, gdzie 1 – nieistotne, 2 – mało istotne, 3 – średnio istotne, 4 – istotne, 5 – kluczowe. (elektroniczny obieg dokumentów (Workflow) i praca grupowa) – obecnie” w ankietach jednostek badawczo–rozwojowych (JBR),
- „Jakie znaczenie dla Pana(i) przedsiębiorstwa ma wykorzystanie:
 - elektroniczny obieg dokumentów (Workflow) i praca grupowa? Proszę określić dla poszczególnych usług w skali od 1 do 5, zaznaczając „X” w odpowiedniej kolumnie, gdzie 1 – nieistotne, 2 – mało istotne, 3 – średnio istotne, 4 – istotne, 5 – decydujące – obecnie” w ankietach instytucjach otoczenia biznesu (OB.), w stosunku do sumy liczby ankiet JST, P, JBR, OB.

W 2007 roku wskaźnik LSOI = 45,5% (N=257), co należy uznać za wartość dopuszczalną na obecnym etapie rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w regionie.

– Liczba/rodzaj informacji o elektronicznych usługach dla ludności,

W dobie Internetu informacje udostępniane są głównie w taki sposób, aby ich użytkowanie było jak najłatwiejsze. Dlatego świadczenie takich usług odbywa się obecnie za pomocą stron internetowych. Strony te używane są jednak także w celach czysto informacyjnych. Rozróżnienie tych dwóch sytuacji może być jakościowe – poprzez określenie wielkości udostępnianych zasobów – i ilościowe, poprzez określenie częstości jej aktualizacji. Najbardziej odpowiednim wydaje się za świadczące usługi określenie serwisów, których aktualizacja następuje codziennie lub częściej. Taka sytuacja oznacza bowiem wprowadzanie informacji związanych z zapotrzebowaniem – co oznacza pewną formę usługi. Nie jest to usługa w sensie formalnym, gdyż nie istnieje spersonalizowany jej odbiorca. W sensie ogólnym za „usługę dla ludności” należy taką działalność jednak uznać.

Wskaźnik elektronicznych usług dla ludności (EUL) jest liczony jako stosunek sumy liczby odpowiedzi 1 („on line (połączone z wewnętrznymi systemami organizacji)”) lub 2 („codziennie”) na pytanie:

- „Jaka jest częstotliwość aktualizacji informacji zawartych na stronie internetowej Pana(i) firmy?” w ankietach P,
- „Jaka jest częstotliwość aktualizacji informacji zawartych na stronie internetowej Państwa szkoły?” w ankietach SZŚR,
- „Jaka jest częstotliwość aktualizacji informacji zawartych na stronie internetowej badanej Jednostki?” w ankietach SZW,
- „Jaka jest częstotliwość aktualizacji informacji zawartych na Państwa stronie internetowej?” (w ankietach OB.,
- „Jaka jest częstotliwość aktualizacji informacji zawartych na stronie internetowej Państwa instytucji?” w ankietach JBR,
- „Jaka jest częstotliwość aktualizacji informacji zawartych na stronie internetowej?” w ankietach JST,
- „Jaka jest częstotliwość aktualizacji informacji zawartych na stronie internetowej Państwa instytucji szkoleniowej?” w ankietach IS, w stosunku do liczby wszystkich ankiet P, SZŚR, SZW, OB., JBR, JST i IS.

W 2007 roku EUL=28,3% (N=346). Oznacza to stosunkowo niski poziom świadczonych elektronicznych usług dla ludności w regionie.

Wskaźniki popytowe

- *Liczba/rodzaj wprowadzonych (w oparciu o informacje oferowane przez Regionalny System Innowacji) w przedsiębiorstwach innowacji,*

W celu określenia, czy Internet jako narzędzie działania RSI jest wykorzystywany przez przedsiębiorców połączono odpowiedzi na dwa pytania. Pierwsze określa ogólnie wpływ Internetu na nowe rozwiązania w przedsiębiorstwie. Drugie, niemniej ważne, dotyczyło stosowania Internetu przez pracowników przedsiębiorstwa w celu wdrażania nowych rozwiązań. Dopiero odpowiedź „istotny” bądź „decydujący” na oba pytania wskazuje wpływ RSI na innowacyjność przedsiębiorstwa.

Wskaźnik Internet dla Innowacyjnych Rozwiązań (IIR) jest liczony jako liczba ankiet skierowanych do przedsiębiorstw (P) z odpowiedziami na pytania:

- „Proszę ocenić, czy Internet jest istotnym elementem przy wprowadzaniu nowych rozwiązań w Pana(i) przedsiębiorstwie (w skali od 1 do 5, gdzie 1 – nieistotny, 2 – mało istotny, 3 – średnio istotny, 4 – istotny, 5 – decydujący; odpowiedź proszę zakreślić) – obecnie”

- „Proszę określić, jakie źródła pozyskiwania informacji o nowych rozwiązaniach są najczęściej wykorzystywane przez pracowników Pana(i) przedsiębiorstwa (w skali od 1 do 5, gdzie: 1 – nigdy, 2 – rzadko, 3 – średnio często, 4 – często, 5 – powszechnie; odpowiedź proszę zakreślić) – Internet” jednocześnie 4 lub 5 w stosunku do liczby ankiet P z udzielonymi odpowiedziami.

W 2007 roku IIR=37,6% (N=263), co oznacza jeszcze nie najlepiej rozpropagowaną w regionie wiedzę o możliwościach, jakie we wdrażaniu nowych rozwiązań odgrywa we współczesnym świecie Internet i nowe technologie Społeczeństwa Informacyjnego.

- % MŚP korzystających z technologii informatycznych i związanych z nimi usług,

W badaniach i raporcie definicja i klasyfikacja przedsiębiorstw jest zgodna z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej.

Za korzystających z technologii informatycznych MŚP należy uznać przedsiębiorcę wykorzystującego co najmniej jeden z systemów o które pytano w ankiecie skierowanej do przedsiębiorstw (P).

Wskaźnik wykorzystania technologii informacyjnych (WWTI) można więc wyliczyć jako liczbę ankiet P mających sumę wartości odpowiedzi na pytania: „Jakie znaczenie dla Pana(i) przedsiębiorstwa ma wykorzystanie: Proszę określić dla poszczególnych usług w skali od 1 do 5, zaznaczając „X” w odpowiedniej kolumnie, gdzie 1 – nieistotne, 2 – mało istotne, 3 – średnio istotne, 4 – istotne, 5 – decydujące. (obecnie):

- Systemu zintegrowanego – proszę podać jakiego oraz wskazać wykorzystywane moduły?
- programy/moduły finansowo – księgowe
- programy/moduły kadry – płace
- programy/moduły rejestrów umów
- programy/moduły ewidencyjne
- programy/moduły windykacyjne
- elektroniczny obieg dokumentów (Workflow) i praca grupowa
- portal informacyjny

- marketing internetowy
- poczta elektroniczna
- komunikatory i inne metody komunikacji komputerowej
- zakupy przez Internet
- sprzedaż przez Internet
- system zarządzania relacjami z klientami
- system zarządzania relacjami z dostawcami
- edukacja przez Internet
- Inne (jakie?)”

Odpowiedzi większe od 0 i jednocześnie odpowiedź na pytanie: „Średnioroczna liczba zatrudnionych ogółem – 2005” (LZ05):

- „1 – 9” (1),
- „10 – 49” (2),
- „50 – 100” (3) lub
- „101 – 249” (4)

w stosunku do liczby ankiet P mających odpowiedź na w/w pytanie, 2, 3 lub 4. Brak odpowiedzi na pytanie P31 także wskazuje na brak wykorzystania technologii informatycznych.

W 2007 roku WWTI=79,3% (N=241), co z jednej strony jest wynikiem zadowalającym, choć należy zwrócić uwagę, że wynik ten oznacza, że ponad 20% MŚP nie wykorzystuje żadnej z najpopularniejszych technologii ICT.

- % MŚP prowadzących działalność gospodarczą przy zastosowaniu nowoczesnych systemów przekazywania informacji,

Obecnie prawie wszyscy przedsiębiorcy używają systemów teleinformatycznych. Jednak za przedsiębiorcę prowadzącego działalność gospodarczą przy ich pomocy można uznać dopiero taki podmiot, w którym te rozwiązania odgrywają istotną rolę w samym procesie gospodarczym, w jego administrowaniu lub przy działalności innowacyjnej.

Wskaźnik teleinformatyka w działalności gospodarczej (TDG) jest więc wyliczany jako stosunek liczby ankiet P mających jednocześnie sumę wartości odpowiedzi na pytanie „Proszę określić stopień przydatności infrastruktury

teleinformatycznej w Pana(i) firmie w realizacji: (w skali od 1 do 5, gdzie: 1 – nieprzydatna, 2 – przydatna w niewielkim stopniu, 3 – średnio przydatna, 4 – przydatna, 5 – niezbędna; odpowiedź proszę zakreslić) – obecnie:

- a) bieżących zadań administracyjnych
- b) procesów gospodarczych
- c) prac innowacyjnych i wdrożeniowych”

Odpowiedzi większe lub równe 10 i odpowiedź na pytanie: „Średnioroczna liczba zatrudnionych ogółem – 2005” (LZ05):

- „1 – 9” (1),
- „10 – 49” (2),
- „50 – 100” (3) lub
- „101 – 249” (4)

do liczby ankiet P mających odpowiedź na w/w pytanie 1, 2, 3 lub 4. Brak odpowiedzi na w/w pytanie także wskazuje na brak odpowiedniego wykorzystania teleinformatyki w procesie gospodarczym przedsiębiorcy.

W 2007 roku TDG=52,7% (N=241), co oznacza, że jedynie nieco więcej niż połowa MŚP wykorzystuje efektywnie technologie ICT. Jest to wynik o tyle alarmujący, że świadczy o niskiej świadomości prawie połowy przedsiębiorców, co do możliwości wykorzystania nowoczesnych sposobów przekazywania informacji.

Przeprowadzone badania na terenie województwa świętokrzyskiego pokazują dość słaby rozwój narzędzi Społeczeństwa Informacyjnego w regionie. Zauważalna jest stosunkowo niewielka podaż oraz niedostateczna znajomość tych metod zarówno wśród osób fizycznych jak i podmiotów prawnych. Wynik taki wskazuje na konieczność z jednej strony edukacji, a z drugiej stworzenia możliwości – pobudzenia inwestycji infrastrukturalnych i wsparcia powstawania zasobów i usług informacyjnych – różnorodnych dostawców usług Społeczeństwa Informacyjnego. Podjęte w tym zakresie działania należy kontynuować i intensyfikować, nadając im jak najwyższy priorytet.

W wyniku badań stwierdzono także pozytywne fakty. Okazało się, że ankietowani w większości uznają za bardzo potrzebne i ważne pogłębianie swojej wiedzy i znajdowanie nowych zastosowań technologii informacyjnych zarówno w życiu codziennym jak i w aktywności zawodowej. Taka postawa pozwala przypuszczać, że podjęcie intensywnych działań związanych z rozwojem

infrastruktury i ze szkoleniami znajdzie poparcie i pobudzi aktywność społeczności regionu w coraz aktywniejszym „włączaniu się” w dominujący obecnie nurt „cywilizacji informacyjnej”.

Podjęcie skoordynowanych działań w świetle uzyskanych wyników należy uznać za zadanie bardzo pilne, gdyż bierność może być przyczyną pogłębiania się luki cywilizacyjnej w dziedzinie Społeczeństwa Informacyjnego, a to z kolei bezpośrednio będzie oddziaływać negatywnie na wszelkie inne dziedziny życia.

Szeroko pojęte udrażnianie wymiany informacji, do których w istocie sprowadza się rozwój Społeczeństwa Informacyjnego, spowoduje nie tylko wzrost innowacyjności, ale także między innymi efektywniejsze planowanie, szybszą wymianę handlową oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej regionu.

Praca zbiorowa pod kierownictwem:

prof. dr. hab. Krzysztofa Grysy

dr inż. Bożena Karczmarska – Politechnika Świętokrzyska

mgr inż. Andrzej Skrzeczkowski – Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa

Eksperti współpracujący:

mgr Zygmunt Mazur

mgr Andrzej Sztokfisz

Rozdział 5

Monitoring rozwoju instytucji otoczenia biznesu

5.1 WPROWADZENIE

W ramach podzadania „Monitoring rozwoju instytucji otoczenia biznesu” założonym celem badań była identyfikacja instytucji otoczenia biznesu działających w regionie świętokrzyskim poprzez określenie ich liczby i rodzaju, lokalizacji oraz oferty usług na rzecz wsparcia przedsiębiorczości i innowacyjności województwa. Podstawowym źródłem danych stały się kwestionariusze ankiet, których celem było pozyskanie informacji na temat funkcjonowania instytucji otoczenia biznesu w aspekcie wspierania przez nie innowacyjnego rozwoju regionu. Wykorzystano również powszechnie dostępne dane dotyczące działalności instytucji wsparcia w regionie, głównie w postaci stron internetowych właściwych instytucji, artykułów prasowych, osobistych i telefonicznych kontaktów z pracownikami badanych instytucji biznesu. Jak wspomniano, do jednostek z sektora otoczenia biznesu wystosowano 34 ankiet (w tym: 28 do instytucji otoczenia biznesu i 6 do jednostek badawczo-rozwojowych), z których zwrócono uzupełnione kwestionariusze w liczbie 9 z instytucji otoczenia biznesu i 3 z jednostek badawczo-rozwojowych. Mimo licznych próśb w postaci kontaktów osobistych i telefonicznych nie udało się zwiększyć zwrotu liczby wypełnionych ankiet¹.

Ankiety kierowane i pozyskiwane były drogą pocztową, mailową, jak również drogą wywiadów telefonicznych oraz podczas indywidualnych spotkań z podmiotami.

Kwestionariusz ankiety został skierowany do:

- instytucji otoczenia biznesu funkcjonujących na obszarze województwa („Ankieta do instytucji otoczenia biznesu”),
- jednostek badawczo-rozwojowych („Ankieta do jednostek badawczo-rozwojowych”),
- przedsiębiorstw – próba celowa („Ankieta do przedsiębiorstw”),

¹ Autorzy Raportu borykali się dodatkowo z utrudnieniami w postaci niekompletnego wypełnienia ankiet, przez co w analizie pojawiać się może liczba obserwacji mniejsza niż wynika to ze zwrotu ankiet. Z tych powodów wnioskowanie oparte na wynikach ankiet może być obarczone błędem. Autorzy starali się wspierać formułowane wnioski wynikami ogólnopolskich badań instytucji otoczenia biznesu.

- jednostek samorządu terytorialnego („Ankieta do jednostek samorządu terytorialnego”),
- mieszkańców regionu – studenci szkół wyższych regionu; próba losowa („Ankieta do mieszkańców regionu”).

Grupy podmiotów z sektora instytucji otoczenia biznesu, do których skierowano ankiety były następujące:

2. Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości, w tym:

- ośrodki szkoleniowo-doradcze,
- centra transferu technologii,
- lokalne fundusze pożyczkowe,
- fundusze poręczeń kredytowych,
- inkubatory przedsiębiorczości,

3. Agencje rozwoju regionalnego i lokalnego,

4. Izby i stowarzyszenia gospodarcze regionu.

Szczegółowe obszary realizowanego podzadania objęły następujące zagadnienia:

1. Badania w zakresie budowy inkubatorów/ preinkubatorów przedsiębiorczości;
2. Badania w zakresie budowy regionalnej specjalizacji gospodarczej;
3. Badania w zakresie tworzenia przedsiębiorstw opartych na wiedzy, wirtualnych, e-biznesu;
4. Badania w zakresie upowszechniania technik informatycznych w działalności instytucji publicznych i gospodarczych;
5. Badania w zakresie wspierania klastrów przedsiębiorstw.

Szczegółowe problemy badawcze ujęto w postaci następujących pytań:

- Jaki jest potencjał instytucji otoczenia biznesu i jednostek badawczo-rozwojowych w zakresie wspierania rozwoju przedsiębiorczości w regionie świętokrzyskim?
- Jakie są możliwości instytucji otoczenia biznesu w zakresie wsparcia powstawania przedsiębiorstw opartych na wiedzy, wirtualnych, e-biznesu oraz w zakresie wsparcia powstawania klastrów przedsiębiorstw?

- Jaki jest udział instytucji otoczenia biznesu w kształtowaniu i rozwoju regionalnej specjalizacji gospodarczej?

Pytania ankietowe dotyczyły informacji ogólnych o instytucji, oferty usług, danych o firmach lokatorach (w przypadku instytucji udostępniających powierzchnię na działalność gospodarczą) oraz współpracy w zakresie działalności innowacyjnej wewnątrz sektora instytucji otoczenia biznesu, współpracy tych instytucji z przedsiębiorstwami i innymi podmiotami tworzącymi Regionalny System Innowacji w województwie.

Analiza danych pozyskanych z kwestionariuszy ankietowych umożliwiła określenie stopnia zaangażowania instytucji otoczenia biznesu w zakresie wsparcia powstawania przedsiębiorstw opartych na wiedzy, wirtualnych i e-biznesu, możliwości wsparcia przedsiębiorstw poprzez ofertę inkubatorów przedsiębiorczości oraz możliwości wsparcia w zakresie powstawania klastrów przedsiębiorstw. W ramach przeprowadzonych badań zostały również zanalizowane działania instytucji otoczenia biznesu na rzecz wzmocnienia innowacyjności całego regionu.

5.2 WYNIKI BADAŃ

Charakterystyka instytucji otoczenia biznesu w województwie świętokrzyskim

Funkcjonowanie jednostek wsparcia biznesu. Regionalną sieć instytucji otoczenia biznesu tworzą podmioty aktywne w kluczowych dla procesów rozwojowych obszarach związanych ze wspieraniem przedsiębiorczości i rozwiązań innowacyjnych. Z punktu widzenia postępującej integracji gospodarki światowej coraz większego znaczenia dla wzrostu konkurencyjności firm danego regionu, nabiera poszukiwanie możliwości współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi a instytucjami otoczenia biznesu z wykorzystaniem istniejącego w regionie zaplecza badawczo-rozwojowego. Stopień tych powiązań odgrywa zasadniczą rolę w kreowaniu innowacji jako motoru dla rozwoju i konkurencyjności przedsiębiorstw a w konsekwencji regionu. Nie mniej istotna jest także jakość tych relacji, dlatego istotnym czynnikiem są kompetencje i nieustanny rozwój samych podmiotów otoczenia biznesu.

Okres członkostwa w UE to czas intensywnego rozwoju istniejących instytucji otoczenia biznesu jak również powstawania nowych podmiotów, które w naturalny sposób odpowiadały na zapotrzebowanie rynku. Było to spowodowane przede wszystkim napływem dużej ilości środków pomocowych, umożliwiających realizację różnorodnych projektów, których przeprowadzenie wcześniej nie było możliwe

lub znacznie ograniczone. Dotyczy to przede wszystkim projektów szkoleniowych i doradczych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, gdzie instytucje otoczenia biznesu występowały w roli beneficjenta. Obok tego pojawiło się ogromne zapotrzebowanie na usługi doradcze i informacyjne ze strony przedsiębiorców i samorządów, dla których dzięki funduszom unijnym możliwe było realizowanie projektów inwestycyjnych.

Na terenie województwa świętokrzyskiego działa aktualnie około 34 podmiotów, które w swojej działalności deklarują wspieranie sektora przedsiębiorstw oraz szeroko pojętą działalność gospodarczą. Nie wszystkie one jednak odgrywają znaczącą rolę w procesie wspierania przedsiębiorczości, w tym w szczególności przedsięwzięć o charakterze innowacyjnym. Wśród podmiotów otoczenia biznesu funkcjonują zarówno jednostki prowadzące działalność non profit jak i firmy komercyjne nastawione na zysk. Pierwsze z nich prowadzą działalność aktywizującą gospodarczo regiony, przyciągają inwestorów zagranicznych oraz efektywnie wykorzystują potencjał endogeniczny województwa w celu podniesienia jego konkurencyjności. Zalicza się do nich: ośrodki szkoleniowo-doradcze, centra transferu technologii i informacji, inkubatory/preinkubatory przedsiębiorczości, fundusze pożyczkowe i poręczeniowe, agencje rozwoju regionalnego i lokalnego, izby i stowarzyszenia gospodarcze. Swym działaniem obejmują przede wszystkim teren województwa świętokrzyskiego, rzadziej prowadzą działalność na terenie całej Polski. Ich działania są skierowane przede wszystkim do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Najczęściej są to jednostki wyspecjalizowane w określonych usługach na rzecz wspierania przedsiębiorczości i reprezentują dosyć szeroki profil tych usług. Główne obszary działalności to: doradztwo związane z pozyskiwaniem, finansowaniem i rozliczaniem projektów unijnych, usługi związane z transferem technologii oraz inkubacją przedsięwzięć gospodarczych, kojarzenie partnerów gospodarczych, konsultacje i szkolenia, wspomaganie wdrażania innowacji, zarządzanie programami pomocowymi UE, usługi informacyjne, organizacja misji gospodarczych i targów, usługi techniczne, audyty technologiczne, informacja patentowa, współpraca z samorządami, udzielanie wsparcia finansowego w postaci pożyczek i poręczeń.

Najliczniejszą grupą tworzącą regionalną sieć instytucji otoczenia biznesu są ośrodki szkoleniowo-doradcze. Należą do nich przede wszystkim ośrodki funkcjonujące w ramach Krajowego Systemu Usług dla MŚP (sieć KSU). W Świętokrzyskim istnieje 8 takich ośrodków, które specjalizują się w świadczeniu na rzecz mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorstw oraz osób podejmujących działalność gospodarczą, usług: doradczych o charakterze

ogólnym i proinnowacyjnym, szkoleniowych, informacyjnych i finansowych (w tym udzielanie poręczeń oraz pożyczek).

Obok nich działa systematycznie rosnąca grupa komercyjnych podmiotów, których profil działalności i zakres oferowanych usług jest bardzo zbliżony. Stanowią one naturalną konkurencję na rynku usług dla przedsiębiorców i samorządów i stają się coraz ważniejszym dostawcą usług, szybko reagującym na pojawiające się potrzeby rynku. Z ważniejszych tego typu podmiotów wymienić można Biuro Polityki Gospodarczej i Rozwoju Regionalnego EPRD, czy Europejską Agencję Rozwoju.

Najważniejszą instytucją zaangażowaną w procesy związane z innowacjami i transferem nowych technologii jest Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii w Kielcach. Centrum powstało w roku 2002 z inicjatywy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, Politechniki Świętokrzyskiej i Urzędu Miasta Kielce, jako instytucja non profit. Jej zadaniem jest zapewnienie usług związanych z transferem osiągnięć naukowo-badawczych, promowaniem innowacyjności i przedsiębiorczości oraz tworzeniem warunków dla współpracy pomiędzy środowiskiem gospodarczym i naukowym. Centrum jest realizatorem szeregu projektów związanych z problematyką innowacji, było odpowiedzialne za opracowanie Regionalnej Strategii Innowacji i proces monitorowania jej wdrażania. Od 2004 r. w jego strukturach działa Centrum Transferu Innowacji IRC (Innovation Relay Centre), które jest elementem największej europejskiej sieci ośrodków wspierających międzynarodowy transfer technologii.

W regionie działa również szereg różnego rodzaju organizacji przedsiębiorców, które powstają w wyniku naturalnego dążenia przedsiębiorców do łączenia się w celu tworzenia organizacji reprezentującej ich interesy. Organizacje te mają możliwość oddziaływania na władze państwowe i regionalne w celu tworzenia dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw, nawiązywania kontaktów, dostępu do usług szkoleniowych, doradczych i informacyjnych. Największą i najstarszą izbą gospodarczą w regionie jest Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa w Kielcach. Pełni ona rolę silnego reprezentanta środowiska biznesu, będąc jednocześnie jedną z najważniejszych instytucji otoczenia biznesu w regionie. Od roku 2001 pełni rolę Regionalnej Instytucji Finansującej dla programów współfinansujących projekty inwestycyjne, doradcze i szkoleniowe w ramach programów przedakcesyjnych i funduszy strukturalnych. W Kielcach ma swoją siedzibę również Łoża Świętokrzyska Business Centre Club, Świętokrzyska Izba Rolnicza oraz Izba Rzemieślników i Przedsiębiorców. W Starachowicach działa Regionalna Izba Gospodarcza, druga co do wielkości izba

gospodarcza w regionie, obejmująca swoim zasięgiem działania jego północną część. Środowisko organizacji przedsiębiorców ściśle ze sobą współpracuje w ramach Forum Gospodarczego Województwa Świętokrzyskiego. Izby, w tym przede wszystkim Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa, biorą aktywny udział w pracach nad opracowaniem i wdrażaniem Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Świętokrzyskiego.

Obecnie jednym z głównych instrumentów stosowanych w polityce regionalnej wspierających rozwój przedsiębiorstw są pośrednie formy wsparcia finansowego firm, czyli tworzenie warunków do pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania poprzez fundusze pożyczkowe i poręczeniowe. Obok wsparcia bezpośredniego, jakim są dotacje inwestycyjne stanowią one dziś jedno z ważniejszych źródeł finansowania projektów rozwojowych firm z sektora MŚP. Liczba funduszy działających w województwie świętokrzyskim jest niewielka i do niedawna miały one charakter raczej lokalny. W ostatnich 3 latach ich sytuacja uległa jednak znaczącej poprawie, zostały one dokapitalizowane i obejmują swoim zasięgiem działania cały region. Perspektywy rozwojowe tego typu instytucji w nowym okresie programowania 2007-2013 są również bardzo dobre, co powinno przyczynić się do ich znacznego wzmocnienia. Aktualnie działają 3 fundusze pożyczkowe i 1 fundusz poręczeniowy. Największy fundusz pożyczkowy działa przy Koneckim Stowarzyszeniu Wspierania Przedsiębiorczości w Końskich. Dwa pozostałe to fundusz pożyczkowy Ośrodka Promowania Przedsiębiorczości w Sandomierzu oraz Fundacji Rozwoju Regionu Pierzchnica. Fundusze udzielają pożyczek dla osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz firm mikro, małych i średnich mających siedzibę na terenie województwa świętokrzyskiego. Pożyczki udzielane są na warunkach korzystniejszych niż w systemie bankowym i z zastosowaniem różnorodnych form zabezpieczenia. Obok nich działa jedyny w regionie fundusz poręczeniowy Fundusz Poręczeń Kredytowych i Wspierania Finansowego Fundstar w Starachowicach. Jego celem jest udzielanie poręczeń w celu udostępniania mikro-, małym i średnim przedsiębiorcom dodatkowych źródeł zabezpieczeń kredytów i pożyczek oferowanych przez banki i fundusze pożyczkowe. W ostatnich 3 latach fundusz dwukrotnie uzyskał dokapitalizowanie w ramach programu Phare 2002 i SPO Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw.

Coraz popularniejszą formą wspierania i stymulowania szeroko rozumianego rozwoju przedsiębiorczości na poziomie lokalnym są inkubatory i preinkubatory przedsiębiorczości. Zainteresowanie tworzeniem inkubatorów przedsiębiorczości rośnie wraz ze wzrostem świadomości władz lokalnych o ich odpowiedzialności i roli w odniesieniu do tworzenia warunków dla wzrostu gospodarczego, w tym

także powstawania nowych firm. Nowo powstające firmy mają dzięki inkubatorom dostęp do tanich lokali, niezbędnego wyposażenia, a co najważniejsze objęte są również specjalną opieką doradczą i szkoleniową w pierwszym okresie swojej działalności, kiedy najbardziej narażone są na niepowodzenia. Pierwszy i jedyny do niedawna inkubator działający w województwie świętokrzyskim powstał w 1996 r. w Starachowicach. Kolejny został uruchomiony w Ostrowcu Świętokrzyskim dopiero w roku 2005. Próby tworzenia inkubatorów w regionie były podejmowane wielokrotnie przez instytucje otoczenia biznesu. Jednakże ze względu na konieczność zaangażowania w tego typu przedsięwzięcie znaczących środków finansowych, wysiłki te tylko w przypadku Starachowic zaowocowały utworzeniem inkubatora. Dopiero włączenie się w ten proces władz samorządowych przyniosło pożądane efekty, tak jak miało to miejsce w Ostrowcu Świętokrzyskim. Uruchomienie kolejnych inkubatorów przedsiębiorczości jest planowane w innych miastach regionu. Ponadto, konsorcjum, w skład którego weszło kilka gmin województwa świętokrzyskiego oraz organizacje otoczenia biznesu z Końskich, Sandomierza i Pierzchnicy powołały Świętokrzyskie Inkubatory Innowacji i Przedsiębiorczości, które mają służyć lokalnemu rozwojowi aktywizacji rynku pracy oraz rozwojowi innowacyjnych projektów gospodarczych.

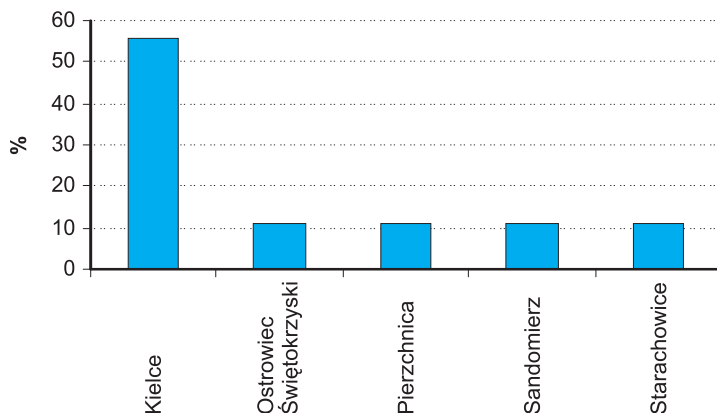
Obecnie, obok wspomnianych inkubatorów, rozpoczyna działalność Kielecki Inkubator Technologiczny, jednak jego zakres działania będzie znacznie szerszy niż tylko inkubowanie/wspieranie nowopowstałych firm. Stanie się on istotnym elementem Regionalnego Systemu Innowacji w zakresie wspierania innowacyjności przedsiębiorstw i transferu technologii. Koncepcja Inkubatora zakłada wsparcie przedsiębiorstw od etapu preinkubacji, poprzez rozwój firmy na jej rynkowej ekspansji kończąc, niezależnie od etapu ich rozwoju – poczynając od firm start-up, rozpoczynających działalność (usługi inkubacyjne), poprzez firmy w fazie dojrzałości (wynajem powierzchni biurowej i produkcyjnej), aż do firm w fazie ekspansji (uzbrojone tereny inwestycyjne). W realizacji tego projektu biorą udział lokalne samorządy, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu, przedstawiciele środowiska naukowego oraz studenci. Efektem tych działań są podpisywane porozumienia np. z Gminą Piekoszów w zakresie wspierania przedsiębiorczości. Ponadto zawarto międzyregionalne porozumienie w sprawie rozwoju inkubatorów i parków Polski Wschodniej obejmujące województwa: warmińsko-mazurskiego, lubelskiego, podlaskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego na rzecz promowania rozwoju przedsiębiorczości. Z punktu widzenia realizacji Regionalnej Strategii Innowacji powołanie Kieleckiego Inkubatora Technologicznego ma istotne znaczenie, ponieważ jego głównym celem będzie zwiększanie efektywności

wykorzystania wyników badań naukowych i rozwiązań technologicznych, które pozwolą na szybki awans gospodarczy, techniczny i społeczny oraz rozwój przedsiębiorczości. Tak szeroko zakrojone cele będą możliwe do zrealizowania tylko dzięki włączeniu w tą inicjatywę szerokiej reprezentacji sektora gospodarczego, akademickiego, naukowego i badawczo-rozwojowego. Plan utworzenia „Kieleckiego Inkubatora Technologicznego” został wpisany do Wieloletniego Planu Inwestycyjnego i stanowi jedno z najważniejszych przedsięwzięć inwestycyjnych związanych z rozwojem gospodarczym miasta.

W koncepcji programowej Kieleckiego Inkubatora Technologicznego uwzględniono również problematykę akademickich preinkubatorów przedsiębiorczości. Zakłada ona, że kreowanie postaw przedsiębiorczych wśród studentów i pracowników naukowych oraz preinkubacja powinna być realizowana w partnerstwie ze szkołami wyższymi i tworzonymi tam akademickimi preinkubatorami przedsiębiorczości. W strukturach kieleckich uczelni powstają już inicjatywy powstawania i rozwoju preinkubatorów przedsiębiorczości, które w znacznym stopniu ułatwiają założenie i prowadzenie działalności gospodarczej przez studentów. W 2007 r. powstała inicjatywa powołania Inkubatora Przedsiębiorczości Politechniki Świętokrzyskiej, w ramach której absolwenci, pracownicy i studenci będą mogli tworzyć własne przedsiębiorstwa. Również w 2007 r. Akademia Świętokrzyska (obecnie Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy w Kielcach) podpisała umowę z fundacją Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości w Warszawie, w ramach której można taki preinkubator powołać do życia. Uczelnia podpisała również porozumienie o współpracy na rzecz wspierania przedsiębiorczości akademickiej z Gminą Kielce (20.07.2007 r.), którego celem jest nawiązanie trwałej współpracy na rzecz kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród studentów, doktorantów i pracowników naukowych, wymiany doświadczeń, jak również współdziałania w zakresie powołania na terenie Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach Akademickiego Preinkubatora Przedsiębiorczości. W ramach współpracy przygotowywane będą m.in. wspólne projekty w zakresie przedsiębiorczości i innowacji, co w dobie upowszechnienia zaawansowanych technologii, szczególnie informatycznych i biotechnologii, jest istotne dla wzrostu konkurencyjności regionu. Porozumienie zawarto w ramach projektu Kielecki Inkubator Technologiczny, który mógłby pełnić rolę koordynatora działań podejmowanych w ramach wsparcia nowych firm technologicznych, w tym także preinkubatorów i przedsiębiorczych działań podejmowanych na kieleckich uczelniach.

Analiza wyników badań ankietowych

Siedziba instytucji². Wśród ankietowanych instytucji otoczenia biznesu ponad połowa (5) posiada siedzibę w Kielcach, pozostałe 4 znajdują się w Ostrowcu Świętokrzyskim (1), Starachowicach (1), Sandomierzu (1) i Pierzchnicy (1) (Por. Rysunek 5.1). Kielce jako stolica województwa stanowi największe skupisko dla tego typu instytucji. Powiat kielecki jest obszarem działania dla 6 podmiotów, dla 3 powiat ostrowiecki, starachowicki, sandomierski.

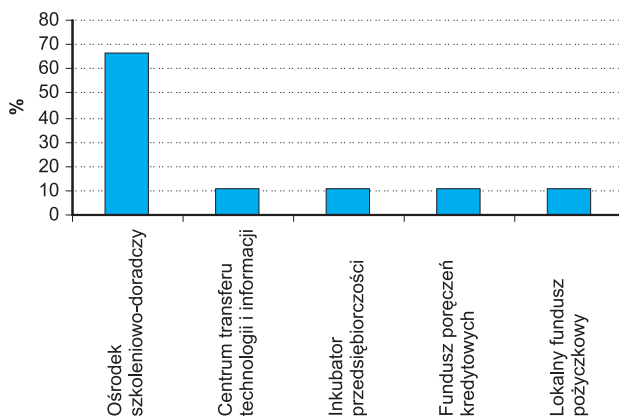

Rysunek 5.1 Siedziba instytucji otoczenia biznesu (N=9)

Wśród ankietowanych jednostek dominują instytucje powstałe do 2000 r. (6), pozostałe (3) działają od roku 2001 i 2002. Z badań wynika, iż większość instytucji (5) posiada kilkunastoletni staż, natomiast żadna z nich nie powstała w ciągu ostatnich 5 lat.

Rodzaje instytucji otoczenia biznesu. Wszystkie ankietowane podmioty są ośrodkami szkoleniowo–doradczymi, ale tylko 4 z nich dodatkowo wskazały na prowadzenie jeszcze innej działalności. Wśród badanych podmiotów jest zatem jeszcze centrum transferu technologii i innowacji, inkubator przedsiębiorczości, fundusz poręczeń kredytowych, lokalny fundusz pożyczkowy (Por. Rysunek 5.2).

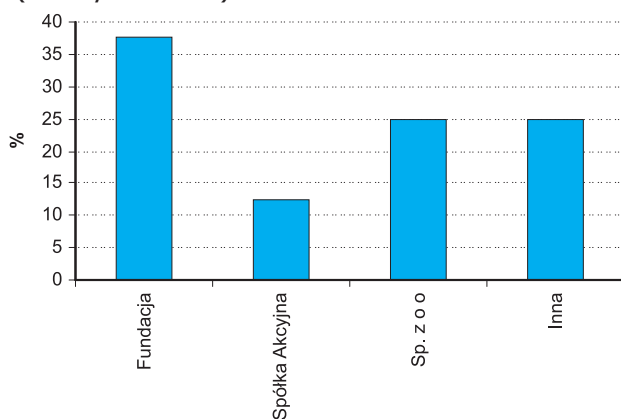
² Analizą objęto 28 podmiotów otoczenia biznesu, z których 9 odpowiedziało na pytania zawarte w ankiecie.

Rysunek 5.2 Rodzaj instytucji otoczenia biznesu (N=9)

Powyższa struktura rodzajowa odzwierciedla stopień zapotrzebowania na określone usługi ze strony podmiotów gospodarczych a z drugiej strony działalność szkoleniową i doradczą, w odróżnieniu od np. funduszu pożyczkowego czy doręczeńowego stosunkowo łatwo jest uruchomić przy relatywnie niewielkich nakładach finansowych.

Forma organizacyjno-prawna. Podział badanych jednostek ze względu na kryterium statusu prawnego rozkłada się w sposób równomierny. Nie występuje dominacja jednej określonej formy. Wśród ankietowanych instytucji znalazły się: 3 fundacje, 2 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, 1 spółka akcyjna, 1 izba gospodarcza, 1 jednoosobowa działalność gospodarcza, 1 gospodarstwo pomocnicze (Por. Rysunek 5.3).

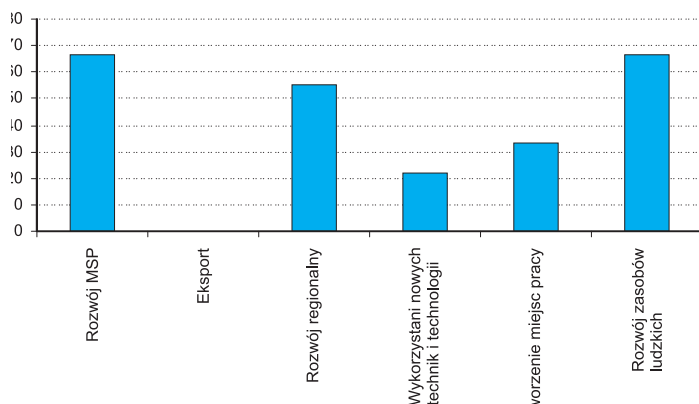

Rysunek 5.3 Forma organizacyjno-prawna instytucji otoczenia biznesu (N=9)

Fundacja, która jest najliczniej reprezentowana, wydaje się być najkorzystniejszą formą organizacyjną, między innymi ze względu korzystną konstrukcję systemu podatkowego oraz możliwości pozyskiwania środków zarówno rządowych, jak również z funduszy strukturalnych programów UE.

Struktura własnościowa. Każda z badanych instytucji posiada inną strukturę własnościową. Reprezentowane są następujące formy własności: spółka gminna, jednostka samorządowa, spółka prawa handlowego, własność prywatna, samorząd gospodarczy, samorząd województwa, fundatorzy, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego. Tak różnorodna struktura własności świadczy o dużej świadomości potrzeby tworzenia instytucji wsparcia biznesu przez szerokie spektrum podmiotów będących odpowiedzialnymi za rozwój regionu czy też np. lokalnej społeczności. Natomiast w przypadku firm komercyjnych uważają one ten rodzaj rynku usług za przyszłościowy i dający możliwości uzyskania znaczących dochodów.

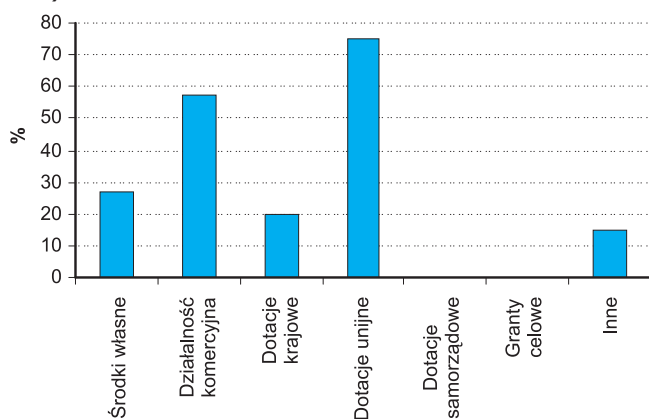
Cel przeznaczenia uzyskanych środków. Wśród ankietowanych podmiotów zdecydowana większość to instytucje działające na zasadzie non profit (6). Pozostałe 2 to firmy komercyjne działające dla zysku. Badane instytucje przeznaczają środki finansowe na: rozwój zasobów ludzkich (7), rozwój MŚP (6), rozwój regionalny (4), tworzenie miejsc pracy (3), wykorzystanie nowych technik i technologii (2) (Por. Rysunek 5.4). Żaden z podmiotów natomiast nie wykazał przeznaczenia środków na eksport. Powyższa struktura wykorzystania środków finansowych jest zgodna z celami funkcjonowania instytucji otoczenia biznesu i charakterystyczna dla specyficznej działalności każdego z podmiotów. Za niepokojący uznać należy brak zainteresowania ze strony badanych instytucji otoczenia biznesu problematyką eksportową.

Rysunek 5.4 Cele przeznaczenia zysku instytucji otoczenia biznesu (N=9)

Zagadnienie internacjonalizacji polskiej gospodarki i wzrost eksportu należą do priorytetów polityki rządu i wsparcie tego sektora usług dla firm jest szczególnie pożądane w kontekście niskich wskaźników dotyczących eksportu dla województwa świętokrzyskiego. Niski eksport wskazuje na stosunkowo słabą pozycję małych i średnich przedsiębiorstw i stanowi istotną barierę dla rozwoju technologicznego i wzrostu innowacyjności regionalnej gospodarki.

Źródła finansowania. Największy odsetek źródeł finansowania działalności stanowią dla badanych podmiotów dotacje unijne (75%), następnie działalność komercyjna (57,5%), dotacje krajowe (20%), środki własne (27%) (Por. Rysunek 5.5).

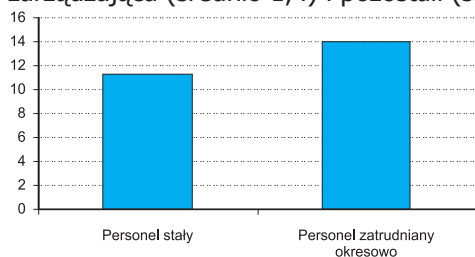
Rysunek 5.5 Źródła finansowania działalności instytucji Otoczenia biznesu – średnie odsetki (N=8)

Z „innych” źródeł pochodzi 15% środków. Powyższa struktura pochodzenia źródeł finansowania wskazuje, iż badane podmioty dobrze wykorzystują istniejące możliwości pozyskiwania dotacji z programów UE oraz dotacji ze środków krajowych. Natomiast wysoki odsetek środków uzyskanych z działalności komercyjnej świadczy o dużej aktywności na rynku oferowanych usług i prawidłowego funkcjonowania sfery ekonomiczno-finansowej.

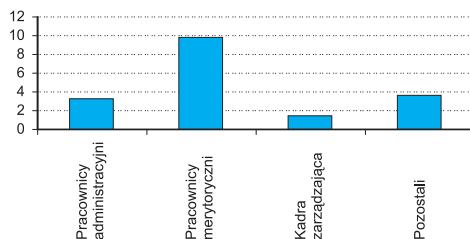
Zatrudnienie. Zdecydowana większość badanych jednostek (7) zatrudnia personel stały w liczbie od 9 do 25 pracowników. Personel zatrudniany okresowo w sześciu instytucjach waha się od 2 do 30 osób, jeden podmiot nie korzysta w ogóle z osób zatrudnianych czasowo. Jedna firma oraz jedna fundacja nie posiadają personelu stałego, natomiast współpracują lub zatrudniają czasowo od 2 do 10 osób.

Dla badanych podmiotów średnia liczba personelu stałego wynosi 11,3 osoby, zatrudnianego okresowo 14 osób (Por. Rysunek 5.6).

Wśród zatrudnianych pracowników zdecydowaną większość ok. 10 osób stanowią pracownicy merytoryczni, następnie administracyjni (średnio 3,3), kadra zarządzająca (średnio 1,4) i pozostali (średnio 3,7) (Por. Rysunek 5.7).

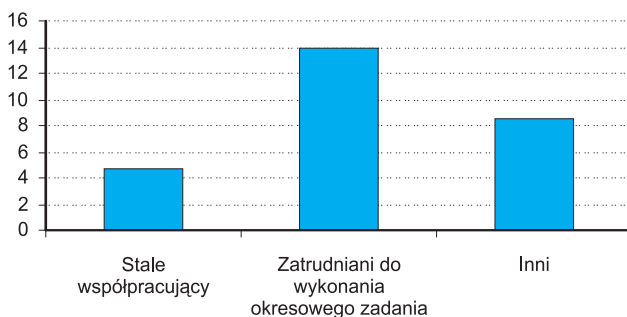

Rysunek 5.6 Średnia liczba osób zatrudnianych w instytucjach otoczenia biznesu (w przeliczeniu na pełne etaty) (N=9)

Rysunek 5.7 Średnia liczba osób zatrudnianych w instytucjach biznesu (w przeliczeniu na pełne etaty) – personel stały (N=9)

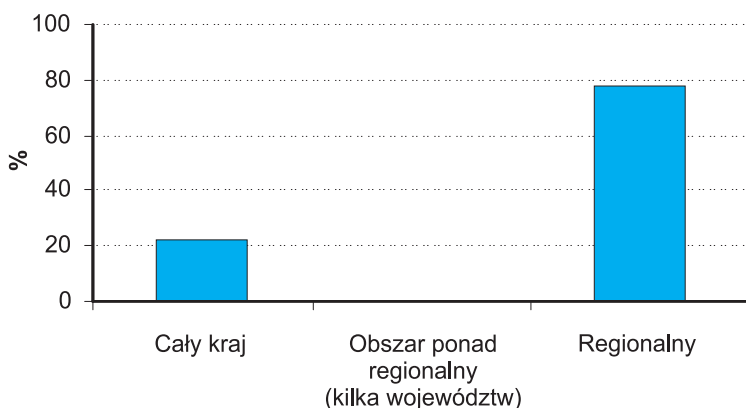
Z analizy zatrudnienia wynika, iż badane podmioty posiadają zróżnicowaną liczbę stale zatrudnionych oraz bardzo często korzystają, szczególnie w okresie wzmożonej działalności, z pracowników okresowo zatrudnianych lub współpracujących a ich liczba niejednokrotnie przewyższa personel stały (Por. Rysunek 5.8).

Rysunek 5.8. Średnia liczba osób zatrudnianych (w przeliczeniu na pełne etaty) – personel zatrudniony okresowo (N=9)

Taka struktura zatrudnienia jest charakterystyczna dla instytucji otoczenia biznesu, które realizują szereg różnorodnych projektów szkoleniowych i doradczych wymagających zaangażowania specjalistów i ekspertów określonych dziedzin do wykonania określonych zadań.

Oferta usług – zasięg działania i odbioru oferty. Większość instytucji otoczenia biznesu świadczy swoje usługi na poziomie regionalnym (Por. Rysunek 5.9). Wśród badanych jednostek jako zasięg działania tylko dwie instytucje wskazały „cały kraj”, pozostałe (7) funkcjonują w obszarze regionu świętokrzyskiego.

Rysunek 5.9. Zasięg działania i odbioru oferty (N=9)

Zakres oferty usług. Zakres oferowanych usług przez ankietowane instytucje jest bardzo szeroki i w zasadzie wyczerpuje przedmiotowy zakres w obszarze wsparcia dla sektora MŚP oraz tej części polityki regionalnej, która się z tym wiąże (Por. Tabela 5.1). Zdecydowana większość podmiotów oferuje przede wszystkim: usługi szkoleniowe (9), doradztwo w pozyskiwaniu środków z programów pomocowych (8), doradztwo dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą (7), usługi informacyjno-doradcze z zakresu prawa, podatków i finansów (6). Bardziej specjalistyczne usługi nie są już tak powszechne i realizują je podmioty odpowiednio to tego przygotowane, posiadające odpowiednią kadre, specjalistyczne narzędzia lub technologie.

Tabela 5.1 Liczba podmiotów oraz odsetek jednostek realizujących określone usługi

Zakres oferty usług badanych instytucji	Odsetek (%)	Liczba podmiotów
Usługi szkoleniowe	100	9
Usługi informacyjno-doradcze w zakresie: prawa, podatków, finansów	66,7	6
Doradztwo w pozyskiwaniu środków z programów pomocowych	88,8	8
Opracowanie projektu do współfinansowania z dotacji unijnych	44,4	4
Doradztwo dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą	77,7	7
Doradztwo specjalistyczne	33,3	3
Wspomaganie wdrażania innowacji	22,2	2
Transfer technologii	11,1	1
Kojarzenie partnerów/nawiązywanie kontaktów kooperacyjnych	33,3	3
Opracowanie biznes planu	55,5	5
Poręczenia/gwarancje	11,1	1
Ekspertyzy	33,3	3
Audyt technologiczny	11,1	1
Ocena opłacalności inwestycji	33,3	3
Inne:		
Usługi finansowe-udzielanie pożyczek	11,1	1
Badania, organizacja konferencji	11,1	1

Źródło: opracowanie własne.

Struktura odbiorców usług. Oferta usług badanych podmiotów jest skierowana przede wszystkim do podmiotów gospodarczych. Najliczniejszymi odbiorcami usług jest sektor MŚP, mikro firmy, osoby rozpoczynające działalność gospodarczą. Coraz ważniejszym odbiorcą usług stają się również samorządy. Usługi dla osób bezrobotnych świadczą 4 z badanych podmiotów. Tylko w jednym przypadku oferta dotyczyła również szkół i nauczycieli. Struktura klientów wiąże się z ofertą jaką instytucje otoczenia biznesu proponują w związku z pozyskiwaniem funduszy unijnych i pozyskiwaniem innych zewnętrznych źródeł finansowania. Tylko dwa podmioty wskazały na obsługę podmiotów zagranicznych. Tabela 5.2 przedstawia liczbę ankietowanych jednostek odnoszącą się do określonego rodzaju odbiorców.

Tabela 5.2 Odbiorcy usług instytucji otoczenia biznesu

Odbiorcy usług	Liczba podmiotów
Osoby rozpoczynające działalność gospodarczą	6
Samozatrudnieni	5
Mikro firmy	6
Małe i średnie firmy	7
Duże firmy	5
Stowarzyszenia, fundacje	4
Samorządy	6
Firmy zagraniczne	2
Osoby bezrobotne	4
Pozostali	2

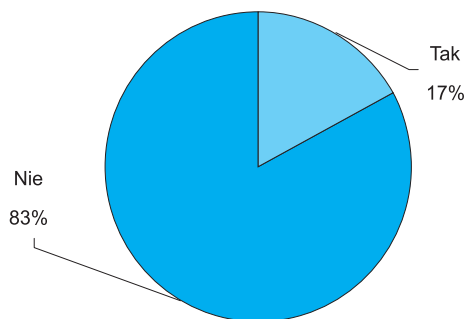
Źródło: opracowanie własne.

5.2.1 BADANIA W ZAKRESIE BUDOWY INKUBATORÓW/ PREINKUBATORÓW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

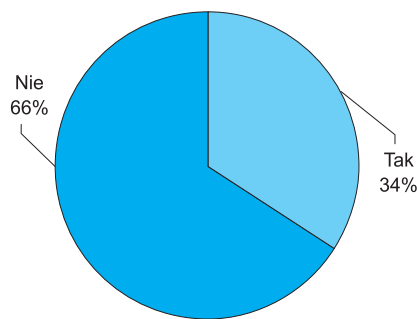
Oferta inkubatorów przedsiębiorczości dotyczy dostarczania powierzchni pod działalność gospodarczą oraz usług wspierających biznes, głównie dla nowopowstających małych i średnich przedsiębiorstw. Dlatego, badaniem objęto firmy małe, działające krócej niż pięć lat oraz mieszkańców regionu tj. studentów ostatnich lat studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, którzy wykazali zainteresowanie rozpoczęciem działalności gospodarczej. Celem badań było rozpoznanie u respondentów zainteresowania prowadzeniem działalności gospodarczej w inkubatorze przedsiębiorczości oraz identyfikacja zapotrzebowania na podstawowe rodzaje ofert inkubatorów. Badaniem objęto również inkubatory przedsiębiorczości. W trakcie przeprowadzania badania, w województwie świętokrzyskim funkcjonowały dwa inkubatory przedsiębiorczości, z których jeden odpowiedział na ankietę. Celem badania inkubatorów było poznanie oferty kierowanej do potencjalnych firm-lokatorów oraz analiza wyników działań podejmowanych w tych instytucjach na rzecz wspierania rozwoju przedsiębiorczości.

Zainteresowanie prowadzeniem działalności gospodarczej w inkubatorze przedsiębiorstw jest wśród studentów regionu, zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą, stosunkowo niewielkie (17% ankietowanych wyraziło zainteresowanie prowadzeniem biznesu w inkubatorze) (Rysunek 5.10).

Znacznie większe zainteresowanie wykazują przedsiębiorcy – 34% ankietowanych (Rysunek 5.11).

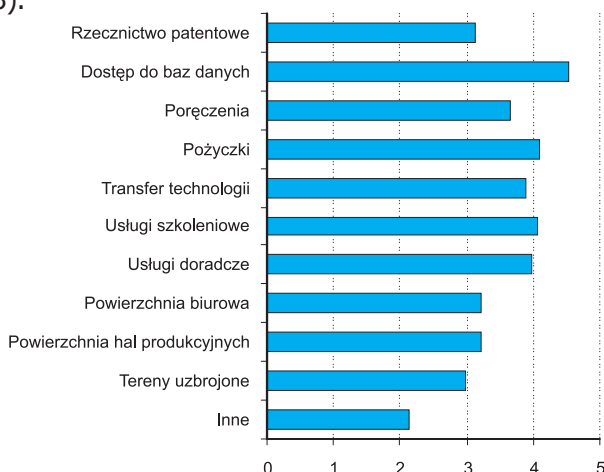
Rysunek 5.10. Zainteresowanie mieszkańców regionu możliwością prowadzenia działalności gospodarczej w inkubatorze przedsiębiorstw (N=423)

Rysunek 5.11. Zainteresowanie przedsiębiorstw możliwością prowadzenia działalności gospodarczej w inkubatorze przedsiębiorstw (N=97)

Warto nadmienić, iż w ocenie menedżerów inkubatorów w Polsce, do głównych trudności i barier w ich rozwoju zalicza się małe zainteresowanie usługami inkubatora³.

W ocenie respondentów zamierzających prowadzić biznes w inkubatorze, zarówno wśród studentów jak i przedsiębiorców, największym zapotrzebowaniem (ocena w skali pięciopunktowej, gdzie 1 oznacza nieważne a 5 kluczowe znaczenie) charakteryzują się usługi takie jak: dostęp do baz danych, pożyczki (wsparcie z lokalnych funduszy pożyczkowych) oraz usługi szkoleniowe (Por. Rysunek 5.12) i Rysunek 5.13).

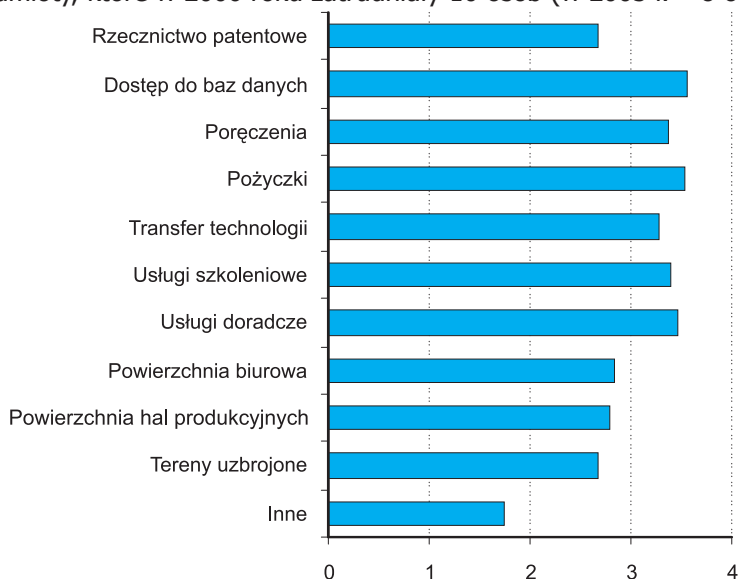

Rysunek 5.12 Ocena (skala 1-5) przydatności ofert inkubatora – średnie (osoby zainteresowane) (N=72)

³ 5 pozycja wśród barier rozwoju inkubatorów w Polsce po: złej sytuacji gospodarczej w regionie (1), braku środków na wyposażenie i adaptację (2), braku chętnych do założenia własnej firmy (3), problemach współpracy z lokalnymi i regionalnymi instytucjami, brak wsparcia (4) Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce www.sooipp.org.pl

Natomiast najmniejsze zainteresowanie dotyczyło dostępu do terenów uzbrojonych, rzecznictwa patentowego oraz powierzchni hal produkcyjnych.

W badanym inkubatorze w latach 2005-2006 z oferty lokalowej skorzystały trzy podmioty, które w 2006 roku zatrudniały 10 osób (w 2005 r. – 8 osób).

Rysunek 5.13 Ocena (skala 1-5) przydatności ofert inkubatora – średnie (przedsiębiorstwa zainteresowane) (N=33)

Kluczowymi kryteriami doboru firm-lokatorów okazały się być branża i nowatorstwo działalności oraz zbieżność działalności inkubowanej firmy z regionalnymi programami rozwoju. Warto podkreślić, iż w ogólnopolskim badaniu inkubatorów przedsiębiorczości⁴ preferowane były przede wszystkim firmy zakładane przez bezrobotnych oraz firmy nowopowstałe. Dopiero w dalszej kolejności kryterium dostępu dotyczyło branży działalności i biznes planu. W badanym świętokrzyskim inkubatorze kryterium związane z osobami bezrobotnymi nie zostało wskazane wśród trzech kluczowych, które respondenci mogli wskazać. W badanym okresie, w ankietowanym inkubatorze przedsiębiorczości, liczba firm-lokatorów, którym udostępniono powierzchnię w 2005 r. wyniosła 2, a w 2006 r. wzrosła do 3; zaś średnia udostępniana powierzchnia wzrosła w tym czasie o 33%. W ramach usług wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa, inkubowane podmioty skorzystały w tym okresie z usług doradczych oraz poręczeń, a w mniejszym stopniu z usług szkoleniowych. Warto podkreślić, iż w badanym

⁴ W. Burdecka, Instytucje otoczenia biznesu. Badanie własne PARP 2004 r., PARP, Warszawa 2004, s.59-60.

inkubatorze od początku działania nie udostępnia się usług związanych z dostępem firm-lokatorów do baz danych, tymczasem respondenci wskazali ten typ usług jako najbardziej pożądaną (Por. Rysunek 5.13 i Rysunek 5.14). W badanej jednostce, na dzień sporządzania ankiety, dla potencjalnych odbiorców skierowano ofertę 83,39 m² uzbrojonych terenów gotowych do sprzedaży. Jednostka nie posiadała natomiast w ofercie hal produkcyjnych i pomieszczeń biurowych.

Wydaje się, że w regionie występuje stosunkowo niewielkie zainteresowanie prowadzeniem działalności w inkubatorze przedsiębiorstw, co może wynikać z niewystarczającej świadomości potencjalnych ułatwień i korzyści gospodarczych z tym związanych. Z drugiej strony, regionalne instytucje otoczenia biznesu (inkubatory) nie dysponują kompleksową ofertą wspierającą rozwój inkubowanych podmiotów. Prawdopodobnie oferta usług jest też mało znana wśród potencjalnych firm-lokatorów. W województwie świętokrzyskim, podobnie jak w całym kraju, brakuje zatem w pełni rozwiniętego systemu inkubacji z ofertami pomocy w zakresie technologii, instytucji obsługi innowacyjno-badawczej oraz zinstytucjonalizowanych form kapitału ryzyka. W tym kontekście pożądanym kierunkiem rozwoju innowacji w regionie powinno być zorientowanie systemu na wspieranie potencjału innowacyjnego małych i średnich przedsiębiorstw, ukierunkowanego głównie na wsparcie przedsiębiorstw zainteresowanych wdrażaniem nowoczesnych technologii. Badania krajowe i zagraniczne nad sektorem MŚP dowodzą, że charakteryzuje się on znaczną otwartością na postęp techniczny i organizacyjny. Istotną zaś barierą rozwoju tego sektora jest problem dostępności do kapitału zewnętrznego. Dlatego pobudzanie innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw może być efektywnie wspierane poprzez tworzenie takich instytucji jak inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne oraz fundusze poręczeniowe, fundusze venture capital.

5.2.2 BUDOWA REGIONALNEJ SPECJALIZACJI GOSPODARCZEJ

Badaniem objęto instytucje otoczenia biznesu oraz jednostki badawczo-rozwojowe w zakresie ich działalności ukierunkowanej na wspieranie dziedzin gospodarowania związanych z rzeczywistymi i/lub potencjalnymi specjalizacjami gospodarki regionalnej. Przedmiotem badania stały się przedsięwzięcia (oferty usług) związane ze wspieraniem dziedzin gospodarowania związanych ze specjalizacją regionalną oraz działania podjęte w celu uruchomienia takiej specjalizacji. Dla określenia dziedzin gospodarowania stanowiących o kluczowych ścieżkach rozwoju regionu świętokrzyskiego wykorzystano wyniki pierwszego

etapu badania w ramach projektu Foresight w województwie świętokrzyskim⁵, który wyłonił wiodące branże w regionie. Są to:

- produkcja cementu, wapna oraz gipsu;
- przetwórstwo owoców i warzyw;
- wznoszenie kompletnych budynków i budowli lub ich części, inżynieria lądowa i wodna;
- produkcja wyrobów betonowych i gipsowych;
- odlewnictwo metali;
- produkcja i dystrybucja ciepła (pary wodnej i gorącej wody);
- wydobywanie kamienia.

Spośród przebadanych dziewięciu instytucji otoczenia biznesu 33% z nich świadczy usługi związane ze wspieraniem regionalnej specjalizacji gospodarczej. Natomiast spośród trzech przebadanych jednostek badawczo-rozwojowych tego typu usługi świadczą dwie jednostki (67% badanych). W ofercie instytucji otoczenia biznesu znajdują się usługi wspierające wszystkie wyżej wymienione branże. Najwięcej tego typu usług dotyczy inżynierii lądowej i wodnej, zaś najmniej produkcji i dystrybucji ciepła oraz wydobywania kamienia (Por. Rysunek 5.14).

Rysunek 5.14 Usługi znajdujące się w ofercie instytucji otoczenia biznesu związane ze wspieraniem rozwoju dziedzin gospodarowania (N=9)

⁵ „Raport Kluczowych Branż Regionu”, Projekt Foresight Priorytetowe Technologie dla Zrównoważonego Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2007.

Pełny zakres usług posiada 1 instytucja, 1 instytucja oferuje usługi związane z produkcją cementu, wapna oraz gipsu i wznoszenia kompletnych budynków i budowli oraz 1 związane z przetwórstwem owoców i warzyw, produkcją wyrobów betonowych i gipsowych oraz odlewnictwem metali. Wśród badanych jednostek otoczenia biznesu w latach 2005-2006 tylko jedna wykonywała usługi na rzecz dziedzin określonych w ankiecie. Wykonała 3 usługi dla branży odlewnictwa metali oraz 2 usługi dla branży związanej z wznoszeniem kompletnych budynków i budowli oraz inżynierii lądowej i wodnej. Odmienne przedstawia się sytuacja w przebadanych jednostkach badawczo-rozwojowych. Respondenci wskazali na wspieranie dwóch dziedzin: produkcji i dystrybucji ciepła oraz wydobywania kamienia.

Jak wskazali ankietowani (instytucje otoczenia biznesu i jednostki badawczo-rozwojowe), w latach 2005-2006, usługi związane z kształtowaniem regionalnej specjalizacji gospodarczej zaliczały się do ofert, na które popyt był znaczący wśród przedsiębiorstw i instytucji publicznych (ocena, przeprowadzona w skali trzy punktowej, gdzie 1 oznacza niewielkie zapotrzebowanie, 2 średnie a 3 duże) (Por. Rysunek 5.15).

Rysunek 5.15 Średnie ocen (skala 1-3) zapotrzebowania ze strony przedsiębiorstw/instytucji publicznych (N=6)

Natomiast w ocenie jednostek badawczo-rozwojowych, największe zainteresowanie dotyczyło usług związanych z kojarzeniem partnerów, zaś usługi związane z regionalną specjalizacją nie cieszyły się żadnym zainteresowaniem (Por. Rysunek 5.16).

Rysunek 5.16 Średnie ocen (skala 1-3) zapotrzebowania ze strony przedsiębiorstw/instytucji publicznych

Regionalne specjalizacje są szansą na gospodarczy awans województwa świętokrzyskiego. Rozwój działalności stanowiących „mocne punkty” regionu i mogących stać się specjalizacją wymaga podnoszenia poziomu wiedzy społeczności województwa, wsparcia ze strony instytucji publicznych i prywatnych oraz promocji wewnątrz regionu i w jego otoczeniu.

Dlatego działania instytucji biznesu i jednostek badawczo-rozwojowych powinny zdecydowanie wzmacniać lokalny i regionalny potencjał gospodarczy poprzez doradztwo, pomoc i rozwój specjalistycznych usług dla przedsiębiorców, wyzwalając wewnętrzne siły dynamizujące rozwój. Wydaje się, iż dotychczasowe wsparcie ze strony tych instytucji powinno być poszerzone o nowe specjalistyczne usługi w tym obszarze oraz ich promocję.

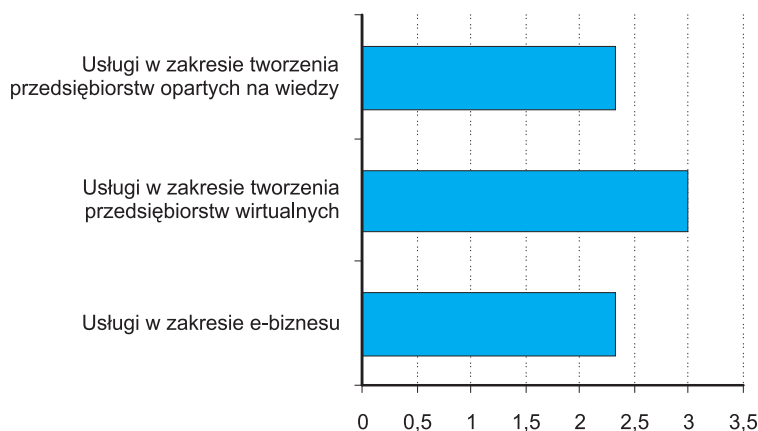
5.2.3 BADANIA W ZAKRESIE TWORZENIA PRZEDSIĘBIORSTW OPARTYCH NA WIEDZY, WIRTUALNYCH, E-BIZNESU

W rozwoju gospodarczym regionu istotną rolę odgrywają przedsiębiorstwa wirtualne, oparte na wiedzy i konkurencyjne zarówno w narodowym, jak i międzynarodowym wymiarze. Konieczne jest również zapewnienie ze strony instytucji otoczenia biznesu takiej oferty usług, która będzie wspierała regionalnych przedsiębiorców w zakresie inicjowania i rozwoju tzw. firm e-biznesu, przedsiębiorstw opartych na wiedzy oraz przedsiębiorstw wirtualnych. W budowaniu w Polsce gospodarki opartej wiedzy (GOW) i społeczeństwa informacyjnego kluczową rolę odgrywają bowiem innowacyjne przedsiębiorstwa z nowymi pomysłami i umiejętnością adaptacji do zmieniającego się otoczenia.

Celem badań prowadzonych w zakresie tworzenia przedsiębiorstw opartych na wiedzy, wirtualnych i e-biznesu była identyfikacja oferty wspierającej inicjatywny powstawania i rozwoju tego typu podmiotów oraz analiza realizowanych przedsięwzięć wspierających budowę gospodarki opartej na wiedzy przez świętokrzyskie instytucje otoczenia biznesu.

Z przeprowadzonych badań wynika, iż 33% respondentów (tj. 3 spośród 9 instytucji otoczenia biznesu, które udzieliły odpowiedzi na pytania dotyczące firm wirtualnych, opartych na wiedzy i e-biznesu) świadczy usługi wspierające powstawanie i rozwój takich podmiotów. Przy czym oferta usług dotyczy przede wszystkim doradztwa, w mniejszym stopniu szkoleń. Zapotrzebowanie przedsiębiorstw i instytucji publicznych na usługi określone w ankiecie rozkłada się w sposób równomierny. Skala ocen waha się od 2 do 3 punktów, co wskazuje na to, iż zapotrzebowanie przedsiębiorstw na wymienione rodzaje usług jest raczej średnie lub niewielkie. W subiektywnym odczuciu instytucji otoczenia biznesu, największym zapotrzebowaniem w badanym okresie cieszą się usługi w zakresie tworzenia przedsiębiorstw wirtualnych (Por. Rysunek 5.17). Jednostki badawczo-rozwojowe natomiast nie świadczą tego typu usług, nie wskazują też na zapotrzebowanie na te usługi ze strony przedsiębiorstw i instytucji publicznych.

W zakresie działalności na rzecz podmiotów zainteresowanych tworzeniem innowacyjnych przedsiębiorstw tzw. firm wirtualnych i tzw. firm e-biznesu jedynie 3 jednostki wskazały, że świadczą tego typu usługi. Było to Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii, Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa oraz Agencja Rozwoju Lokalnego w Ostrowcu.

Rysunek 5.17 Średnie ocen (skala 1-3) zapotrzebowania ze strony przedsiębiorstw/instytucji publicznych (N=5)

W sumie przeprowadziły one 17 usług doradczych i 7 szkoleniowych w odniesieniu do każdego z tych rodzajów usług. Pozostałe podmioty nie świadczą tego typu usług. Natomiast usługi związane z zakładaniem przedsiębiorstw opartych na wiedzy realizowały także tylko te 3 ankietowane jednostki. W sumie przeprowadziły 30 działań w zakresie doradztwa oraz 7 działań w zakresie szkolenia.

Wyniki badania ankietowego w obszarze wsparcia powstawania i rozwoju firm wirtualnych, opartych na wiedzy i tzw. e-biznesu, ze względu na niski zwrot ankiet, nie upoważniają do jednoznacznej oceny. Na podstawie obserwacji i udziału w życiu społeczno-gospodarczym regionu wydaje się, iż w Świętokrzyskim trzeba tworzyć warunki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorstw dla pobudzenia gospodarki w regionie. Kluczem do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy jest wspieranie przedsiębiorczości a co za tym idzie małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Wspieranie przedsiębiorczości powinno być priorytetem w działaniach instytucji otoczenia biznesu w kontekście realizacji w polskich regionach Strategii Lizbońskiej. Instytucje te w swej ofercie dla przedsiębiorców winny coraz szerzej wspierać rozwój nowoczesnych usług dotyczących elektronicznego biznesu (e- business), przetwarzania zasobów informacji w wersję cyfrową i odpowiednie ich uporządkowanie, czyli budowę i organizację baz danych, wspomaganie pracy biurowej, polegające na tworzeniu dokumentów, obsłudze korespondencji, sekretariatu itp.

5.2.4 BADANIA W ZAKRESIE UPOWSZECHNIANIA TECHNIK INFORMATYCZNYCH W DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI PUBLICZNYCH I GOSPODARCZYCH

Rozwój społeczno-gospodarczy w świecie globalnej konkurencji coraz bardziej uwarunkowany jest efektywnym wykorzystaniem technologii informatycznych zarówno przez przedsiębiorstwa jak i instytucje publiczne. Dlatego celem badania była diagnoza ofert instytucji otoczenia biznesu z zakresu technik informatycznych dla instytucji publicznych i gospodarczych. Kwestionariusze ankiet skierowano w tym obszarze do instytucji otoczenia biznesu i jednostek badawczo-rozwojowych w celu rozpoznania zakresu ich oferty usług a także do mieszkańców regionu dla identyfikacji planów wykorzystania w działalności gospodarczej technologii informacyjnych. Technologie informacyjne (IT) takie jak: wdrażanie technik informatycznych dla usprawnienia procesów pracy w zarządzaniu przedsiębiorstwem, innowacyjne techniki produkcji, współczesne metody zarządzania, odgrywają bowiem we współczesnych przedsiębiorstwach bardzo

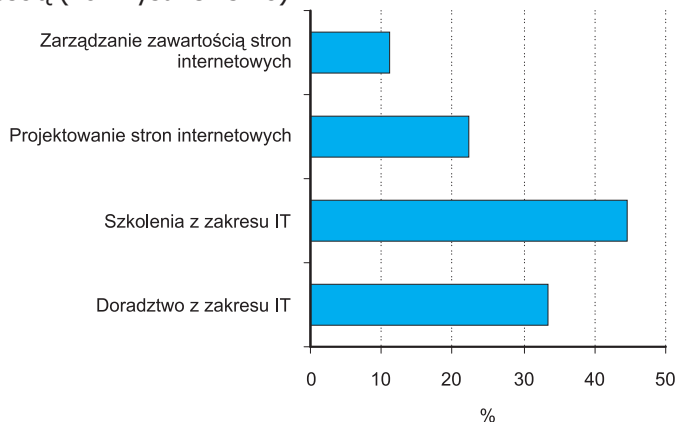
istotną rolę. Przenikają już prawie każdy aspekt działalności biznesowej. Ich rola dotyczy z jednej strony pełnienia funkcji usługowej, co pozwala przedsiębiorstwu bardziej efektywnie realizować strategię, np. poprzez automatyzację, przyspieszenie przebiegu procesów, redukcję kosztów. Z drugiej zaś strony IT stwarzają przedsiębiorstwu nowe możliwości innowacyjnego rozwoju, które bez ich zastosowania nie byłyby możliwe (np. dotarcie do nowych segmentów klientów, wprowadzenie na rynek innowacyjnego produktu czy też stworzenie nowego modelu konkurencji). Zastosowanie IT wpływa więc na poziom stopy zwrotu z kapitału zainwestowanego w przedsiębiorstwo oraz na możliwości wzrostu przedsiębiorstwa. To z kolei przekłada się na przyszłe przepływy pieniężne, które stanowią o wartości przedsiębiorstwa.

Jednym z największych użytkowników IT jest administracja publiczna, co wynika z faktu, iż informacja jest podstawowym zasobem administracji, a większość z jej zadań polega lub opiera się na przetwarzaniu informacji. Nowoczesne rozwiązania służą usprawnieniu pracy urzędnika i przyczyniają się do poprawy jakości i efektywności funkcjonowania administracji, ze szczególnym uwzględnieniem obsługi obywateli. Wśród tego typu technik wspomagających pracę administracji i wykorzystujących sieci komputerowe znajdują się: programy obsługi baz danych, systemy zarządzania informacją, systemy wspomagające decyzje, systemy ekspertowe, informatyczne systemy zarządzania, programy obsługi poczty elektronicznej (e-mail) oraz elektronicznej wymiany danych (EDI). Skracają one też czas podejmowania decyzji oraz wpływają na lepszą współpracę zarówno między jednostkami administracji, jak i między administracją a podmiotami gospodarczymi (np. zastosowanie EDI do zamówień publicznych) czy organizacjami pozarządowymi.

W praktyce zastosowania technik informatycznych wspomagających pracę administracji publicznej i funkcjonowanie przedsiębiorstw napotyka szereg barier, do których można zaliczyć opór przed zmianami, wysokie koszty implementacji, brak świadomości użytkowników co do możliwości potencjalnych rozwiązań, który obniża popyt na nowe usługi. Niejednokrotnie wynikają one ze słabego przygotowania użytkowników do korzystania z nowoczesnych technik informatycznych oraz z nieadekwatnej polityki szkoleniowej. Dlatego w procesie budowania gospodarki opartej na wiedzy i społeczeństwa informacyjnego w województwie świętokrzyskim niezaprzeczalna rola przypada instytucjom otoczenia biznesu, wspierającym działalność instytucji publicznych i gospodarczych. Opracowanie i wdrażanie innowacyjnych technik informacyjnych i komunikacyjnych przez instytucje publiczne i gospodarcze wymaga korzystania

m.in. z usług doradczych, szkoleniowych, związanych z zarządzaniem procesem wdrażania rozwiązań informatycznych. Stąd istotnego znaczenia nabiera oferta usług tego typu instytucji w zakresie technik informatycznych.

Wśród ankietowanych instytucji tylko 5 oferowało usługi w zakresie wykorzystania technik informatycznych. Realizowały przede wszystkim szkolenia z zakresu IT (10 zrealizowanych ofert), doradztwo z zakresu IT (7 ofert) oraz po jednej ofercie związanej z zarządzaniem stron internetowych oraz zarządzaniem ich zawartością (Por. Rysunek 5.18).

Rysunek 5.18 Rodzaj oferowanych usług w zakresie technik informatycznych (N=9)

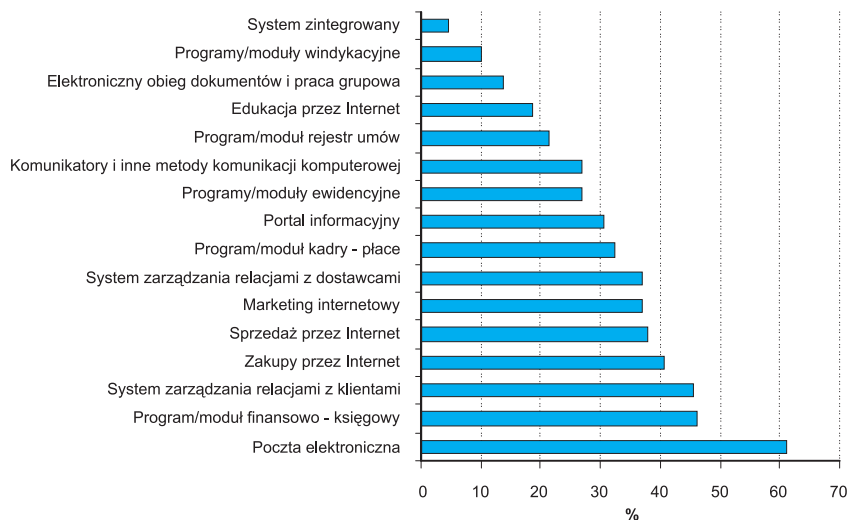
Jednostki badawczo-rozwojowe w ogóle nie posiadają w swej ofercie tego typu usług. W latach 2005-2006 najczęściej instytucji oferowało szkolenia oraz doradztwo z zakresu IT. Nie oferowały natomiast usług związanych z: projektowaniem systemów informatycznych, zarządzaniem dokumentami czy zarządzaniem procesem wdrażania rozwiązań informatycznych.

Na 9 ankietowanych instytucji, ponad połowa oferuje również usługi związane z uruchomieniem i prowadzeniem firm opartych na wykorzystaniu technologii informatycznych. Katalog usług to przede wszystkim: informacja, doradztwo biznesowe, szkolenia i pozyskiwanie funduszy. Wśród zaoferowanych w latach 2005-2006 usług tego typu dominuje doradztwo techniczne i/lub specjalistyczne oraz usługi informacyjne. Wśród ankietowanych instytucji 5 z nich oferowało usługi związane z prowadzeniem i uruchomieniem firm opartych na wykorzystaniu technologii informatycznych. Realizowały przede wszystkim usługi informacyjne (50 zrealizowanych ofert), doradztwo biznesowe (35 ofert), szkolenia (25 ofert), doradztwo techniczno-specjalistyczne (20 ofert), pozyskiwanie funduszy (15 ofert). W subiektywnym odczuciu instytucji otoczenia biznesu, które nie oferowały usług IT, brak oferty wynika głównie z braku zainteresowania tą formą usług ze strony potencjalnych klientów oraz w mniejszym stopniu z braku odpowiednich kwalifikacji.

Natomiast w odczuciu ankietowanych jednostek badawczo-rozwojowych, przyczyny te wynikają głównie z braku odpowiednich kwalifikacji oraz infrastruktury.

Rodzaj wsparcia dla firm wdrażających nowe technologie jest stosunkowo zróżnicowany. Wśród ankietowanych instytucji 5 z nich zadeklarowało, iż wspierają firmy wdrażające nowe technologie. Działania wspierające polegają przede wszystkim na: udostępnianiu i poszukiwaniu informacji z zakresu rozwiązań innowacyjnych (3 podmioty), szkolenia (4 podmioty), realizacja projektów innowacyjnych (3 podmioty), doradztwo i wizyty technologiczne (1 podmiot), usługi finansowe (1 podmiot).

W budowie społeczeństwa informacyjnego decydującą rolę odgrywa społeczeństwo wraz z zasobem wiedzy, przedsiębiorczością i skłonnością do tworzenia i absorpcji innowacji. Wśród 455 przebadanych mieszkańców regionu⁶, 24% to osoby planujące uruchomić własną działalność gospodarczą. Przyszli przedsiębiorcy planują wykorzystanie w działalności gospodarczej technologii informacyjnych. Najwięcej ankietowanych wskazało na zamiar wykorzystania poczty elektronicznej (61%), programów i/lub modułów finansowo-księgowych (46%) oraz systemów zarządzania relacjami z klientami (Por. Rysunek 5.19). Ankietowani zadeklarowali również zakupy przez Internet (41% respondentów) i sprzedaż towarów i/lub usług przez Internet (38% respondentów). Badane osoby, w znacznym stopniu, zainteresowane są również wykorzystaniem w działalności gospodarczej marketingu internetowego, systemu zarządzania relacjami z dostawcami, programu i/lub modułu kadry-płace oraz portalu informacyjnego.

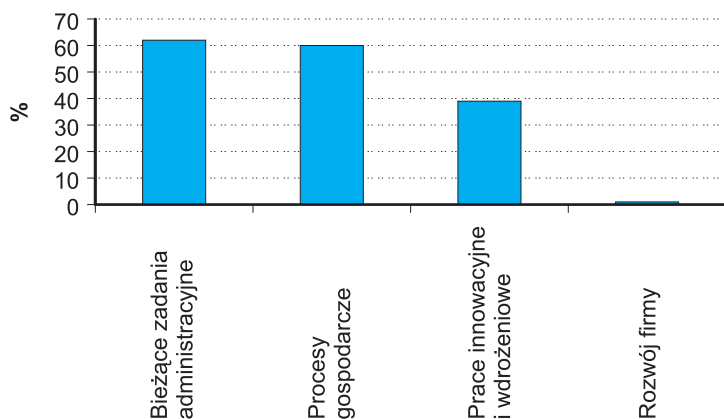

Rysunek 5.19 Plany wykorzystania w działalności gospodarczej technologii informacyjnych – osoby planujące własną działalność (N=108)

⁶ Ankietowani mieszkańcy regionu, to studenci ostatnich lat studiów stacjonarnych i niestacjonarnych uczelni wyższych w województwie, którzy już weszli lub w najbliższym czasie wejdą na rynek pracy.

Planowane technologie, respondenci zamierzają wykorzystywać do bieżących zadań administracyjnych (62%) oraz w procesach gospodarczych (60%).

39% ankietowanych zadeklarowało chęć wykorzystania technologii informacyjnych na rzecz prac innowacyjnych i wdrożeniowych. Zaś 1% respondentów na cele związane z ogólnie pojętym rozwojem firmy (Por. Rysunek 5.20).

Rysunek 5.20 Plany wykorzystania infrastruktury teleinformatycznej działalności gospodarczej – osoby planujące własną działalność (N=108)

Współcześnie trudno prowadzić działalność gospodarczą bez wykorzystywania technik informatycznych. Zastosowanie nowoczesnych narzędzi informatycznych przez podmioty gospodarcze i instytucje publiczne w regionie świętokrzyskim wymaga stałego i coraz lepszego zaspokajania potrzeb w tym obszarze. Instytucje otoczenia biznesu mają w tym zakresie istotną rolę do odegrania. Winny one spełniać rolę pomostu w szybkim absorbowaniu nowoczesnych rozwiązań informatycznych w procesach gospodarczych, w procesach komunikowania się różnych podmiotów i instytucji na wielu płaszczyznach wymiany informacji. Wymaga tego stale rosnąca konkurencja wśród firm i instytucji publicznych, wymuszając dążenie do usprawnienia kluczowych procesów działalności.

5.2.5 BADANIA W ZAKRESIE WSPIERANIA KLASTERÓW PRZEDSIĘBIORSTW

W działaniach na rzecz budowy w regionach gospodarki opartej na wiedzy na znaczeniu zyskuje współpraca sieciowa pomiędzy podmiotami gospodarczymi, zwłaszcza pomiędzy małymi i średnimi przedsiębiorstwami (MŚP). Struktury klastrowe są swoistym „motorem napędowym” innowacyjnego rozwoju regionów. Z punktu widzenia efektów tej formy współpracy przedsiębiorstw ważne staje się włączenie do sieci instytucji świadczących usługi dla biznesu i instytucji trudniących się opracowywaniem nowych technologii a także władz regionalnych. Tak więc w odniesieniu do procesu tworzenia i rozwoju struktur sieciowych przedsiębiorstw, podmioty biorące w nich udział, to nie tylko przedsiębiorstwa duże i MŚP, to także władze samorządowe. Ważnym uzupełnieniem powinny być podmioty z otoczenia biznesu, banki, firmy doradztwa gospodarczego i wyższe uczelnie. Rola instytucji otoczenia biznesu jest szczególna ze względu za zakres wsparcia, jakiego mogą te instytucje udzielić na rzecz inicjacji i rozwoju inicjatyw klastrowych. Uczestnicząc w działaniach klastra lub wspierając jego rozwój bez angażowania się w przedsięwzięcie, instytucje te mogą odegrać ważną rolę w procesie kształcenia kadr, podnoszenia wiedzy firm odnośnie możliwości współpracy, konsultacji i porad marketingowych. Oferta usług instytucji otoczenia biznesu powinna też dotyczyć koncepcji tworzenia klastrów, procesu formułowania się klastrów, tworzenia biznes planów, czy oceny procesów zachodzących w klastrach.

System instytucji wsparcia biznesu w regionie świętokrzyskim, wspomagający rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności, może stanowić istotne wsparcie w obecnych i przyszłych działaniach podejmowanych przez podmioty tworzące klastry. Dlatego badanie w zakresie wsparcia klastrów przedsiębiorstw miało na celu rozpoznanie oferty usług instytucji otoczenia biznesu i jednostek badawczo-rozwojowych w obszarze wsparcia inicjatyw klastrowych przedsiębiorstw oraz identyfikację wyników tych działań w postaci powstających w regionie klastrów. Badaniem objęto również przedsiębiorców województwa w zakresie ich zainteresowania tworzeniem i funkcjonowaniem klastrów, co może mieć znaczenie dla potencjalnych ofert instytucji wspierających przedsiębiorczość w Świętokrzyskim. Badanie objęło również 37 jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wspierania przez te instytucje rozwoju inicjatyw klastrowych oraz zgłaszanego do jednostek zainteresowania przedsiębiorców ideą klasteringu.

W regionie świętokrzyskim, jak i w całym kraju obserwuje się wzmożone zainteresowanie ze strony przedsiębiorstw powstawaniem inicjatyw klastrowych. W Świętokrzyskim powstaje i/lub rozwija się kilka inicjatyw klastrowych.

Do najważniejszych można zaliczyć Stowarzyszenie Komponentów Odlewniczych „KOM-CAST”, Klaster Pomidorowy Ziemia Sandomierska, Klaster Grono Targowe, Klaster budowlany. Wsparcie powstawania i rozwoju klastrów przez regionalne instytucje otoczenia biznesu i jednostki badawczo-rozwojowe nie wypada jednak optymistycznie. Spośród badanych 9 instytucji, zaledwie 22% z nich oferuje usługi związane z tworzeniem i rozwojem inicjatyw klastrowych. Natomiast żadna z badanych jednostek badawczo-rozwojowych nie ma w swej ofercie tego typu usług. Podmioty, które wspierają powstawanie klastrów koncentrują swą ofertę przede wszystkim na rozwoju grup małych i średnich przedsiębiorstw (Por. Rysunek 5.21).

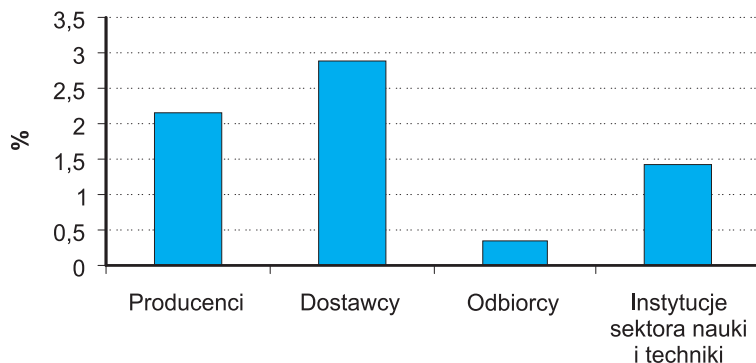

Rysunek 5.21 Rodzaj oferty instytucji związanej z inicjatywami klastrowymi (N=9)

W mniejszym stopniu wspierają planowanie inicjatyw klastrowych (tworzenie biznes planów), formułowanie się klastrów, podnoszenie wiedzy firm o możliwościach współpracy przedsiębiorstw oraz opracowywanie koncepcji utworzenia klastra. W ocenie instytucji otoczenia biznesu w latach 2005-2006 przy ich współpracy powstała jedna inicjatywa klastrowa w regionie.

Spośród 208 badanych przedsiębiorstw, 11 z nich, (tj. 5%) zaangażowanych jest w tworzenie klastra przedsiębiorstw⁷. Są to inicjatywy, w których biorą udział przede wszystkim dostawcy i producenci, zaś w mniejszym stopniu instytucje sektora nauki i techniki oraz dostawcy. Inicjatorami powstających klastrów są według respondentów głównie przedsiębiorstwa oraz w mniejszym zakresie uczelnie wyższe i władze samorządowe (Por. Rysunek 5.22).

⁷ Wyniki te mogą być niemiernodajne, z uwagi na fakt, iż znajomość problematyki klasteringu jest wśród przedsiębiorców dość niska. Badani przedsiębiorcy w tej samej ankiecie podają bowiem nazwy klastrów, w których uczestniczą wymieniając nie funkcjonujące inicjatywy klastrowe.

Rysunek 5.22 Podmioty biorące udział w inicjatywie klastrowej (N=279)

Spośród firm, które nie uczestniczą w inicjatywach klastrowych, 3% współpracuje z funkcjonującymi klastrami, a 20% firm jest zainteresowanych funkcjonowaniem w strukturach klastrowych.

Wyniki badania jednostek samorządu terytorialnego wskazują na brak zainteresowania samorządu lokalnego wspieraniem idei klastringu na swoim obszarze. Żadna z badanych jednostek w analizowanym okresie nie wspierała tego typu przedsięwzięć. W subiektywnym odczuciu urzędników, samorząd terytorialny nie dostrzega również zainteresowania przedsiębiorców tą problematyką. Tylko 3% jednostek wskazało, iż przedsiębiorcy zgłaszali do władz samorządowych zainteresowanie udziałem w konferencji i/lub seminarium poświęconym klastrum przedsiębiorstw.

Koncepcje klastrów stanowią nowy sposób myślenia o budowaniu w polskich regionach gospodarki opartej na wiedzy, w której innowacyjne firmy oraz różne instytucje powiązane siecią współpracy kreują innowacyjny rozwój województw. Korzyści płynące z inicjowania i rozwoju klastrów w polskich regionach mogą być istotnym elementem budowy gospodarki opartej na wiedzy. Struktury te, stanowiąc istotę regionalnych systemów innowacji przyczyniają się bowiem do dynamicznego rozwoju innowacyjnego przedsiębiorstw uczestniczących w sieci, a tym samym do podniesienia konkurencyjności tych podmiotów oraz poszczególnych regionów. W tym kontekście, instytucje otoczenia biznesu porozumieniu z uczestnikami klastra powinny dostosowywać ofertę usług do aktualnych potrzeb przedsiębiorców. Szczególne miejsce zajmują tu doradztwo w zakresie tworzenia sieci kooperacyjnych przedsiębiorstw oraz szeroko pojęte szkolenia w zakresie klastringu. Oferta ta musi być uzupełniona o specjalistyczne usługi towarzyszące formułowaniu się i rozwojowi klastrów. Nie bez znaczenia pozostaje również zapewnienie specjalistycznych szkoleń dla kadry zarządzającej

przedsiębiorstwami skupionymi w inicjatywie klastrowej. Bowiem potencjał intelektualny to jeden z najważniejszych czynników stanowiących o budowaniu przewagi konkurencyjnej i pozwalający na budowanie gospodarki opartej na wiedzy poprzez tworzenie i rozwój klastrów, w tym szczególnie innowacyjnych.

5.3 ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW I WNIOSKI

Analiza sektora otoczenia biznesu w województwie świętokrzyskim wyłania stosunkowo optymistyczny obraz zaangażowania i uczestnictwa tych instytucji w różnych formach aktywizacji gospodarczej. Regionalną sieć instytucji otoczenia biznesu tworzą bowiem podmioty aktywne w kluczowych dla procesów rozwojowych obszarach związanych ze wspieraniem przedsiębiorczości i rozwiązań innowacyjnych.

Przeprowadzona analiza sektora instytucji wspierających biznes w województwie świętokrzyskim prowadzi do następujących wniosków:

1. Instytucje otoczenia biznesu w Świętokrzyskim przejawiają skłonność do tradycyjnych form wsparcia biznesu, przede wszystkim szkoleń i doradztwa ogólnie pojętych. Tymczasem zmieniają się uwarunkowania działalności firm, zarówno regionalne, krajowe jak i globalne. Wzmagająca się konkurencja wymusza na przedsiębiorstwach poszukiwanie efektów synergii wynikających ze współpracy z innymi firmami, instytucjami otoczenia biznesu, szczególnie z jednostkami badawczo-rozwojowymi. Zatem z uwagi na zmieniające się warunki funkcjonowania podmiotów gospodarczych i instytucji publicznych konieczne staje się stałe poszerzanie i unowocześnianie oferty usług, tak by odpowiadała ona potrzebom przedsiębiorstw w aspekcie budowy gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjnego systemu regionalnego. Aby sprostać konkurencji, regionalne przedsiębiorstwa potrzebują wsparcia ze strony regionalnych organizacji biznesowych w zakresie kompleksowych i stale unowocześnianych usług z zakresu inkubowania działalności gospodarczej, tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw opartych na wiedzy, firm wirtualnych i tzw. e-biznesu, klasteringu, upowszechniania technik informatycznych oraz budowania regionalnej specjalizacji województwa. Wyzwania te zmuszają instytucje wsparcia biznesu do stałej analizy aktualnych i przyszłych potrzeb klientów (dotychczasowych i potencjalnych) a w konsekwencji większy stopień dostosowania oferty usług do ich rosnących potrzeb.

2. Z punktu widzenia postępującej integracji gospodarki światowej coraz większego znaczenia dla wzrostu konkurencyjności firm danego regionu, nabiera poszukiwanie możliwości współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi

a instytucjami otoczenia biznesu z wykorzystaniem istniejącego w regionie zaplecza badawczo-rozwojowego. Stopień tych powiązań odgrywa zasadniczą rolę w kreowaniu innowacji jako motoru dla rozwoju i konkurencyjności przedsiębiorstw a w konsekwencji regionu. Nie mniej istotna jest także jakość tych relacji, dlatego istotnym czynnikiem są kompetencje i nieustanny rozwój samych podmiotów otoczenia biznesu.

Tabela 5.3 System wskaźników monitoringu celu warunkującego IV „Monitoring rozwoju instytucji otoczenia biznesu”

Budowanie inkubatorów/preinkubatorów przedsiębiorczości		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe:
Liczba/rodzaj informacji o możliwościach działania w ramach inkubatorów przedsiębiorczości Liczba informacji (ofert) – 1 oferta Rodzaj – uzbrojone tereny gotowe do sprzedaży dla inwestorów – 83,39 m²		Liczba/rodzaj działań, podjętych w inkubatorach/preinkubatorach przedsiębiorczości w badanym okresie i od początku działania Regionalnego Systemu Innowacji Liczba i rodzaj działań: udostępniona powierzchnia w latach 2005-2006 dla 3 firm Liczba i rodzaj działań: usługi doradcze – 60; poręczenia – 50; usługi szkoleniowe – 5 Liczba/rodzaj nowych firm (inkubowanych podmiotów gospodarczych) 3 nowe inkubowane podmioty; tj. przedsiębiorstwo pocztowe, przychodnia lekarska oraz KSWP Końskie Liczba zatrudnionych w firmach-lokatorach Liczba zatrudnionych w firmach-lokatorach: 2005 r. – 8; 2006 r. – 10

Budowa regionalnej specjalizacji gospodarczej		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe:
Liczba/rodzaj informacji o możliwych do uruchomienia w regionie specjalizacji gospodarczych Rodzaj usługi i % instytucji biznesu je świadczących: produkcja cementu, wapna oraz gipsu – 22% przetwórstwo owoców i warzyw – 22% inżynieria lądowa i wodna – 33% produkcja wyrobów betonowych i gipsowych – 22% odlewnictwo metali – 22% produkcja i dystrybucja ciepła – 11% wydobywanie kamienia – 11% Rodzaj usługi i % JBR je świadczących: produkcja cementu, wapna oraz gipsu – 33% wydobywanie kamienia – 33%		Liczba/rodzaj działań, podjętych w celu uruchomienia specjalizacji gospodarczej w badanym okresie i od początku działania Regionalnego Systemu Innowacji (informacja opracowywana w okresach dwuletnich przez jednostki B+R) Instytucje otoczenia biznesu: odlewnictwo metali – średnia 3 inżynieria lądowa i wodna – średnia 2,5 Jednostki badawczo-rozwojowe: produkcja cementu, wapna oraz gipsu – średnia 7 wydobywanie kamienia – średnia 2

Tworzenie przedsiębiorstw opartych na wiedzy, wirtualnych, e-biznesu		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe:
Liczba/rodzaj informacji o możliwościach uruchomienia przedsiębiorstw opartych na wiedzy, wirtualnych, e-biznesu Liczba instytucji otoczenia biznesu oferujących usługi związane z zakładaniem: tzw. firm e-biznesu – 3; firm wirtualnych – 3; przedsiębiorstw opartych na wiedzy – 3. Liczba jednostek badawczo-rozwojowych oferujących usługi związane z zakładaniem: tzw. firm e-biznesu – 0; firm wirtualnych – 0; przedsiębiorstw opartych na wiedzy – 0. Rodzaj informacji o możliwościach uruchomienia przedsiębiorstw opartych na wiedzy, wirtualnych, e-biznesu w instytucjach otoczenia biznesu i jednostkach badawczo-rozwojowych – doradztwo i szkolenia	Liczba/rodzaj kontaktów z Regionalnym Systemem Innowacji dotyczących tworzenia przedsiębiorstw opartych na wiedzy, wirtualnych, e-biznesu Rodzaj zapotrzebowania ze strony przedsiębiorstw i instytucji publicznych – usługi w zakresie tworzenia przedsiębiorstw wirtualnych – średnia ocen 3; usługi w zakresie tworzenia przedsiębiorstw opartych na wiedzy – średnia ocen – 2,3; usługi w zakresie e-biznesu – średnia ocen 2,3.	Liczba/rodzaj działań, podjętych w celu uruchomienia takich przedsiębiorstw w badanym okresie i od początku działania Regionalnego Systemu Innowacji Instytucje otoczenia biznesu w latach 2005-2006 świadczyły usługi dwa rodzaje usług związanych z zakładaniem tzw. firm e-biznesu, firm wirtualnych i przedsiębiorstw opartych na wiedzy. Były to usługi doradcze i szkoleniowe. Liczba usług – brak danych. Rodzaj/liczba nowych innowacyjnych MSP utworzonych w parkach technologicznych i inkubatorach handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego – 1 firma budownictwo – 1 ochrona zdrowia i pomoc społeczna – 1 administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne – 1 transport, gospodarka magazynowa i łączność – 1 hotele i restauracje – 1 inne usługi (usługi niesklasyfikowane wg wymienionych PKD) – 1 Liczba utworzonych miejsc pracy w firmach innowacyjnych znajdujących się w parkach technologicznych i inkubatorach Brak danych.

Upowszechnienie technik informatycznych w działalności instytucji publicznych i gospodarczych		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe:
Liczba/rodzaj informacji o technikach informatycznych w działalności instytucji publicznych i gospodarczych Rodzaj/liczba oferowanych usług przez instytucje otoczenia biznesu: szkolenia z zakresu IT – średnio 4; doradztwo z zakresu IT – średnio 1,5; projektowanie stron internetowych – średnio 1; zarządzanie zawartością stron internetowych – 0. Rodzaj/liczba oferowanych usług przez jednostki badawczo-rozwojowe: brak takich ofert	Liczba/rodzaj kontaktów z Regionalnym Systemem Innowacji dotyczących technik informatycznych w działalności instytucji publicznych i gospodarczych Zapotrzebowanie ze strony przedsiębiorstw /instytucji publicznych w zakresie upowszechniania technik informatycznych – 6 wskazań w OB. 1 wskazanie w JBR Zapotrzebowanie ze strony mieszkańców planujących prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie technik informatycznych – 100% respondentów Rodzaj zapotrzebowania na technologie informacyjne (3 najczęściej wskazywane): poczta elektroniczna – 61%, program/moduł finansowo-księgowy – 46%, system zarządzania relacjami z klientami – 45%.	Liczba/rodzaj działań, podjętych w celu uruchomienia takich przedsiębiorstw w badanym okresie i od początku działania Regionalnego Systemu Innowacji Rodzaj/liczba udzielonych usług z zakresu IT: doradztwo z zakresu IT – 3 usługi szkolenia z zakresu IT – 8 usług zarządzanie zawartością stron internetowych – 1 usługa Rodzaj/liczba udzielonych usług związanych z uruchomieniem i prowadzeniem firm opartych na wykorzystaniu technologii informatycznych⁸: informacja – 60 usług doradztwo techniczne/specjalistyczne – 20 usług doradztwo biznesowe – 30 usług szkolenia – 20 usług pozyskiwanie funduszy – 12 usług

⁸ Z 9 ankietowanych instytucji otoczenia biznesu odpowiedzi na pytanie o liczbę i rodzaj usług udzielonych w latach 2005-2006 odpowiedziały 3 podmioty.

Wspieranie klastrów przedsiębiorstw		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe:
Liczba/rodzaj informacji o klastrach przedsiębiorstw Oferta usług instytucji otoczenia biznesu związanych z tworzeniem, rozwojem inicjatyw klastrowych – 22% instytucji Liczba ofert w 2005 r. – 0 Liczba ofert w 2006 r. – 2 Rodzaj oferty\odsetek instytucji oferujących usługę: wspieranie rozwoju grup małych i średnich przedsiębiorstw – 22% usługi dotyczące tworzenia biznes planów – 11% formułowania się klastrów – 11% podnoszenia wiedzy firm o możliwości współpracy przedsiębiorstw – 11% opracowania koncepcji klastra w regionie – 11% Oferta usług jednostek badawczo-rozwojowych związanych z tworzeniem, rozwojem inicjatyw klastrowych – 0	Liczba/rodzaj kontaktów z Regionalnym Systemem Innowacji dotyczących klastrów przedsiębiorstw Zapotrzebowanie ze strony przedsiębiorstw na usługi doradcze w zakresie tworzenia i rozwoju klastrów przedsiębiorstw w instytucjach otoczenia biznesu – średnia ocen zapotrzebowania 2,6 (skala 1-3) Zainteresowanie ze strony przedsiębiorstw udziałem konferencji/ seminarium poświęconym klasteringowi zgłaszane w jednostkach samorządu terytorialnego – 3% przedsiębiorstw	Liczba/rodzaj klastrów przedsiębiorstw w badanym okresie i od początku działania Regionalnego Systemu Innowacji Liczba klastrów powstałych we współpracy z instytucjami otoczenia biznesu w 2005 r. – 0 w 2006 r. – 1 Liczba klastrów powstałych we współpracy z jednostkami badawczo-rozwojowymi w 2005 r. – 0 w 2006 r. – 0 Rodzaj powstałych klastrów (profil działania): odlewnictwo metali sprzedaż świeżych warzyw i owoców

Źródło: Opracowanie własne.

Praca zbiorowa pod kierownictwem:

prof. dr. hab. Krzysztofa Grysy

dr Paulina Nowak – Politechnika Świętokrzyska

Dorota Tekieli-Bisińska - Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa

Rozdział 6.

Monitoring budowy instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki

6.1 WPROWADZENIE

Wspieranie innowacyjności i rozwoju społeczności regionu wymaga wypracowania instytucjonalnych form trwałej współpracy pomiędzy środowiskiem akademickim a środowiskiem gospodarczym i organizacjami samorządu terytorialnego. Nowoczesne podejście do rozwoju gospodarczego opiera się bowiem na wykorzystaniu podstaw rozwoju, tkwiących we wnętrzu regionów, co z kolei narzuca konieczność zaangażowania środowisk lokalnych¹.

Współpraca pomiędzy środowiskiem akademickim, samorządem regionu oraz podmiotami gospodarczymi ma kluczowe znaczenie dla zwiększania poziomu innowacyjności gospodarki. Władze regionu mogą i powinny stawać się stymulatorem i inicjatorem relacji pomiędzy środowiskiem naukowym, a gospodarczym. Współpraca ta, aby miała długookresowy charakter i przynosiła wymierne korzyści stronom w nią zaangażowanym powinna w miarę możliwości stawać się współpracą zinstytucjonalizowaną.

Wieloletnie doświadczenia krajów uprzemysłowionych oraz praktyka polska w tym zakresie pozwoliły na stworzenie zbioru form i instrumentów stanowiących fundament wzajemnych powiązań i współpracy wspomnianych środowisk w celu rozwoju innowacyjności regionu i jego społeczności. Wśród nich wyróżnić można m.in.:

- staże dla absolwentów szkół wyższych służące transferowi wiedzy i innowacji,
- stypendia dla doktorantów z dziedzin naukowych wspierających rozwój regionu,
- targi technologii i targi wiedzy,
- prowadzenie usług szkoleniowo- doradczych dla przedstawicieli sektora MSP,

¹ Patrz szerzej: Matusiak K.B., M. Mażewska: Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości w świetle ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2004, s. 53 i dalsze.

- wspólne konferencje,
- system doskonalenia pracowników przedsiębiorstw przez jednostki naukowo-badawcze,
- praktyki dla przedstawicieli świata nauki w przedsiębiorstwach,
- wymianę stażowo - szkoleniową dla pracowników uczelni i firm,
- konsorcja naukowo - przemysłowe,
- inkubatory przedsiębiorczości,
- akceleratory technologii.

W podzadaniu podjęto próbę określenia szeregu form współpracy pomiędzy środowiskiem akademickim, samorządem regionu oraz podmiotami gospodarczymi. W oparciu o RSI dokonano ich kategoryzacji, sformułowano wskaźniki monitoringu oraz poddano analizie dane pozyskane z okresu pierwszych lat wdrażania RSI.

Podzadanie ze względu na przekrojowy charakter podzielono na 5 obszarów badawczych:

- Rozwój Świętokrzyskiego Centrum Innowacji i Transferu Technologii;
- Prowadzenie badań służących wdrażaniu projektów wynikających z RSI, wspierających budowanie Regionalnego Systemu Innowacji;
- Organizowanie targów nowych technologii, targów wiedzy;
- Staże dla absolwentów szkół wyższych służące transferowi wiedzy i innowacji;
- Stypendia dla doktorantów z dziedzin naukowych służących rozwojowi regionu.

Dla każdego z powyższych obszarów starano się wyznaczyć wskaźniki w układzie wskazanym w RSI, to jest: wskaźniki podażowe, popytowe i wynikowe. Na potrzeby podzadania przygotowano część ankiety pod hasłem „Nauka i gospodarka”, która weszła w skład kwestionariusza ankietowego skierowanego do następujących podmiotów: przedsiębiorstw, jednostek otoczenia biznesu, jednostek badawczo-rozwojowych, jednostek samorządu terytorialnego, szkół wyższych.

Charakter podzadania spowodował jednak konieczność pozyskania informacji również od innych podmiotów, wobec których każdorazowo przygotowano odrębną ankietę lub skorzystano z wewnętrznych informacji wtórnych. Należy wymienić tutaj takich respondentów instytucjonalnych, jak: Urząd Marszałkowski województwa świętokrzyskiego, powiatowe urzędy pracy, Targi Kielce, Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii, Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej.

6.2 WYNIKI BADAŃ

Rozwój Świętokrzyskiego Centrum Innowacji i Transferu Technologii

Jedną ze zidentyfikowanych w toku studiów literaturowych instytucjonalną formą współpracy w badanym obszarze jest prowadzenie usług szkoleniowo-doradczych. Prowadzenie usług szkoleniowo-doradczych dla sektora MSP to główny przedmiot działalności Ośrodków Szkoleniowo - Doradczych funkcjonujących pod różnymi nazwami m.in. jako Ośrodki Wspierania Przedsiębiorczości, Centra Wspierania Biznesu, Kluby Przedsiębiorczości, Centra Innowacyjności. Jednostki te nie są z reguły nastawione na zysk lecz na rozwój przedsiębiorczości, samozatrudnienia oraz poprawę konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw. Uczestniczą we wszystkich inicjatywach mających na celu poprawę jakości życia społeczności lokalnej jak, i rozbudowę potencjału gospodarczego regionu. Aktywnie współpracując z administracją rządową, innymi organizacjami publicznymi i niepublicznymi, także środowiskiem nauki i biznesu, tworzą wspólną płaszczyznę do działalności na rzecz społeczno - gospodarczego rozwoju regionu. W województwie świętokrzyskim przykładem takiej instytucji jest Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Rozwoju Technologii.

Realizowane podzadanie miało na celu analizę i ocenę działalności Świętokrzyskiego Centrum Innowacji i Transferu Technologii (ŚCITT) w obszarze innowacyjności ze szczególnym uwzględnieniem zdolności przedsiębiorstw do absorpcji wiedzy i inicjowania nowych technologii. W badaniu posłużono się kwestionariuszem ankiety skierowanym do ŚCITT, która zawierała pytania dotyczące rodzaju i ilości inicjatyw zorganizowanych w latach 2005-2006 oraz liczby beneficjentów korzystających z poszczególnych projektów. W celu określenia wskaźników wynikowych przygotowano również pytania do kwestionariusza ankiety skierowanego do przedsiębiorstw.

Misją badanej instytucji, założonej w 2001 jako instytucji non-profit, jest dążenie do wzmocnienia konkurencyjności województwa świętokrzyskiego

w obszarze produkcji, usług, edukacji i zarządzania poprzez podejmowanie inicjatyw z zakresu doradztwa, szkoleń, certyfikacji, transferu i promocji nowych technologii, wykorzystania potencjału naukowo-badawczego, reklamy, dostępu do źródeł informacji biznesowej oraz kojarzeniu partnerów gospodarczych. Partnerami ŚCITT są małe i średnie przedsiębiorstwa, nowo powstające firmy, ośrodki naukowo - badawcze, samorządy lokalne, indywidualni przedsiębiorcy i wynalazcy. ŚCITT funkcjonuje w ramach Krajowego Systemu Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (KSU), którego celem jest partnerskie wspieranie wspomnianego segmentu przedsiębiorców. Od września 2004 r. ŚCITT pełni również rolę Punktu Konsultacyjnego będącego instytucją pierwszego kontaktu dla małych i średnich przedsiębiorców. Działalność doradcza w tym zakresie dotyczy zarówno podstawowych zagadnień związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz zarządzaniem przedsiębiorstwem, jak również dostępnych instrumentów wsparcia dla przedsiębiorców.

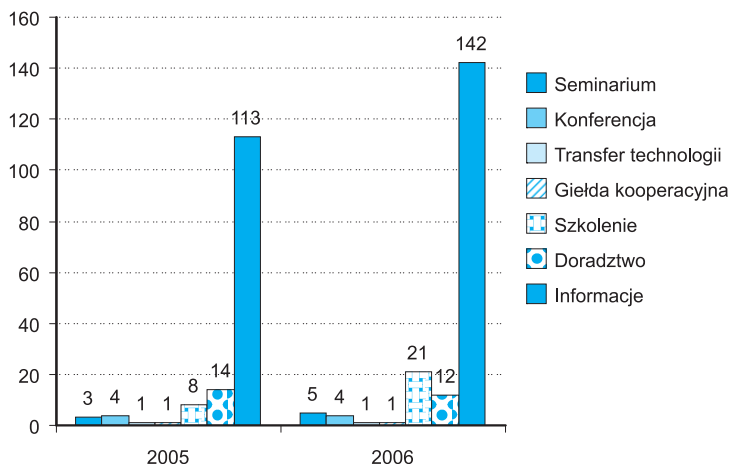
W ramach wspierania rozwoju przedsiębiorstw, ŚCITT pozostaje w kontakcie z innymi instytucjami w Europie specjalizującymi się w transferze innowacji i technologii, działającymi w ramach sieci IRC (Innovation Relay Centres), mającej na celu promocję innowacyjności i wymiany technologicznej między organizacjami w Europie. Nadrzędnym zadaniem sieci jest pomoc przedsiębiorstwom w identyfikacji ich potrzeb technologicznych, jak również w znalezieniu rozwiązań technologicznych odpowiadających ich potrzebom.²

Na potrzeby podzadania przedsięwzięcia/inicjatywy realizowane w badanym okresie przez ŚCITT uporządkowano w następujący sposób:

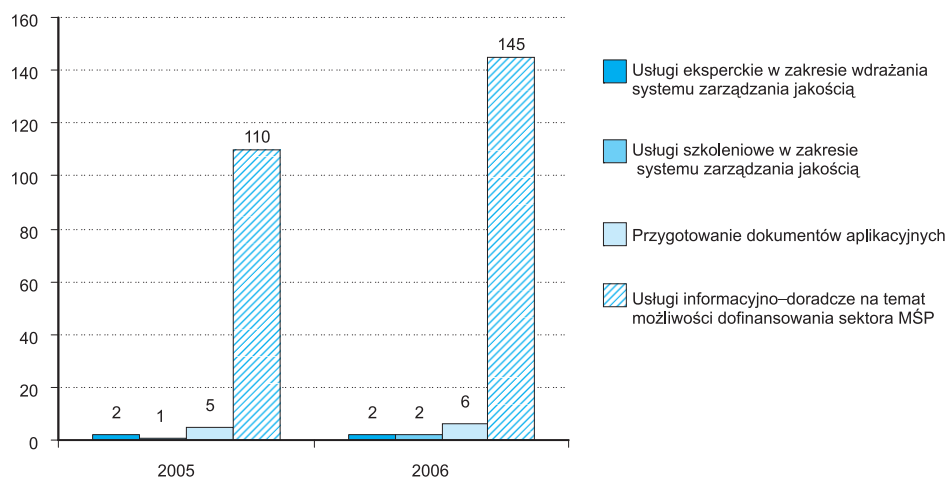
- seminaria,
- konferencje,
- transfery technologii,
- giełdy kooperacyjne,
- szkolenia,
- doradztwo (w tym pomoc w przygotowaniu wniosków aplikacyjnych),
- udzielanie informacji.

² <http://www.it.kielce.pl>

Statystyki dotyczące liczby poszczególnych przedsięwzięć w latach 2005-2006 przedstawiają poniższe rysunki 6.1i 6.2. Należy jednak pamiętać, że każdy rodzaj inicjatywy/projektu charakteryzuje się inną czasochłonnością i nakładem pracy, w związku z tym nie jest zasadnym by porównywać dla przykładu ilość zrealizowanych transferów technologii z ilością udzielonych informacji. Ogólnie należy zauważyć zwiększającą się dynamikę w zakresie poszczególnych typów działań.

Rysunek 6.1 Liczba projektów danego rodzaju

Rysunek 6.2 Liczba MŚP korzystających z poszczególnych usług

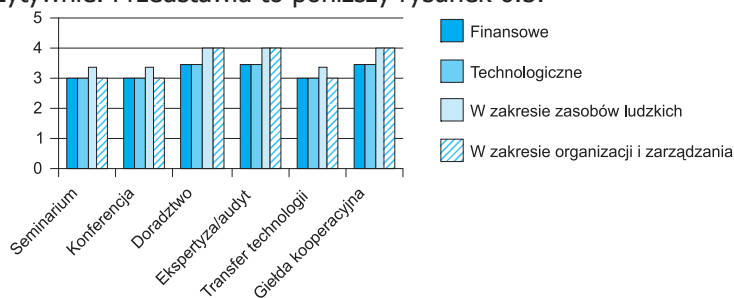
Poszczególne inicjatywy organizowane przez ŚCITT cieszyły się różnym zainteresowaniem, co przedstawia poniższa tabela 6.1. Na szczególne podkreślenie zasługuje znaczny wzrost liczby uczestników szkoleń i seminariów w roku 2006 w stosunku do roku 2005. Wskazuje to na rosnącą świadomość dotyczącą roli wiedzy i kapitału ludzkiego. Doskonalenie umiejętności i kwalifikacji kadr zarządzających i pracowników umożliwia bowiem podniesienie konkurencyjności i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw, a przez to również wpływa na podniesienie innowacyjności regionu.

Tabela 6.1 Ogólna liczba użytkowników/beneficjentów poszczególnych rodzajów inicjatyw realizowanych przez ŚCITT w podziale na lata 2005 – 2006

Rodzaj przedsięwzięcia	2005	2006
Seminarium	166	297
Konferencja	404	352
Szkolenie	152	2893
Informacje	113	142
Transfer technologii	2	3
Doradztwo	14	12
Giełda kooperacyjna (w podziale na wystawców i zwiedzających)	25/2000	30/2500

Celem pytań w sekcji Nauka i gospodarka w ankiecie skierowanej do przedsiębiorstw było określenie skutków skorzystania przez przedsiębiorstwo z oferty ŚCITT. Do podanych poniżej wyników należy jednak podejść z ostrożnością z uwagi na niewielką liczbę przedsiębiorstw, które udzieliły odpowiedzi na pytania w tej sekcji.

Średnie ocen w zakresie skutków finansowych, technologicznych, zarządzania zasobami ludzkimi oraz organizacji i zarządzania mieszczą się w przedziale od 3-4 przy zastosowaniu 5-stopniowej skali wskazań, co należy ocenić pozytywnie. Przedstawia to poniższy rysunek 6.3.

Rysunek 6.3 Średnie oceny skutków skorzystania z poszczególnych inicjatyw ŚCITT (N=13)

W odniesieniu do skutków finansowych przedsiębiorstwa które udzieliły odpowiedzi na pytania w tym zakresie wskazały na wzrost produkcji sprzedanej (8,12% respondentów), poprawę jakości produktów (6,55% respondentów), wzrost rentowności sprzedaży (1% respondentów), redukcję kosztów (0,11% respondentów).

Marginalna liczba przedsiębiorstw (4) udzieliła odpowiedzi na pytania związane z rodzajem innowacji wprowadzonych w wyniku współpracy ze ŚCITT, co nie pozwala w tym obszarze na poprawne wnioskowanie.

Mając na uwadze misję badanej instytucji zapytano również przedsiębiorstwa o zmianę poziomu ogólnej innowacyjności względem konkurencji w płaszczyźnie współpracy ze ŚCITT. Najwięcej, bo ponad 38% przedsiębiorstw, które udzieliło odpowiedzi na to pytanie wskazuje na wzrost poziomu innowacyjności, 33% respondentów odpowiedziało że poziom ten nie zmienił się, natomiast 28% nie umiało jednoznacznie ocenić skutków tej współpracy.

Reasumując, powyższe wyniki oraz przeprowadzone studia literaturowe uprawniają do stwierdzenia, iż badana instytucja w sposób dynamiczny rozwija się i realizuje sformułowaną misję i zadania strategiczne. Niepokój jednak budzą wyniki dotyczące aktywności w korzystaniu z oferty badanej instytucji przez przedsiębiorstwa regionu świętokrzyskiego. Prawdopodobnie znaczna część przedsiębiorstw nie wie o istnieniu tej instytucji lub też ma ograniczoną wiedzę dotyczącą oferty i zakresu świadczonych przez ŚCITT usług.

Prowadzenie badań służących wdrażaniu projektów wynikających z RSI, wspierających budowanie Regionalnego Systemu Innowacji

Dla okresu programowania 2004-2006 środki na wspieranie budowania RSI były dystrybuowane zasadniczo w ramach działania 2.6 ZPORR. Poniższa analiza dotyczy zatem tylko tego jednego działania realizowanego w województwie świętokrzyskim. W przyszłości (tj. dla okresu programowania 2007-2013) analizą należy objąć takie „działanie” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego, które jest odpowiednikiem badanego w raporcie. Warto dodać, że z przyczyn proceduralnych do analizy miejscami włączono również rok 2007, bowiem w przypadku kilku projektów umowy o współfinansowaniu podpisano już w okresie wykraczającym poza lata 2004-2006.

Wielkość środków przeznaczonych do zakontraktowania w ramach działania 2.6 ZPORR dla województwa świętokrzyskiego na lata 2004-2006 wyniosła 2,8 mln euro. Dla porównania województwo wielkopolskie przeznaczyło na wspomniane działanie 4,15 mln euro. Wspomniana wartość dla województwa świętokrzyskiego

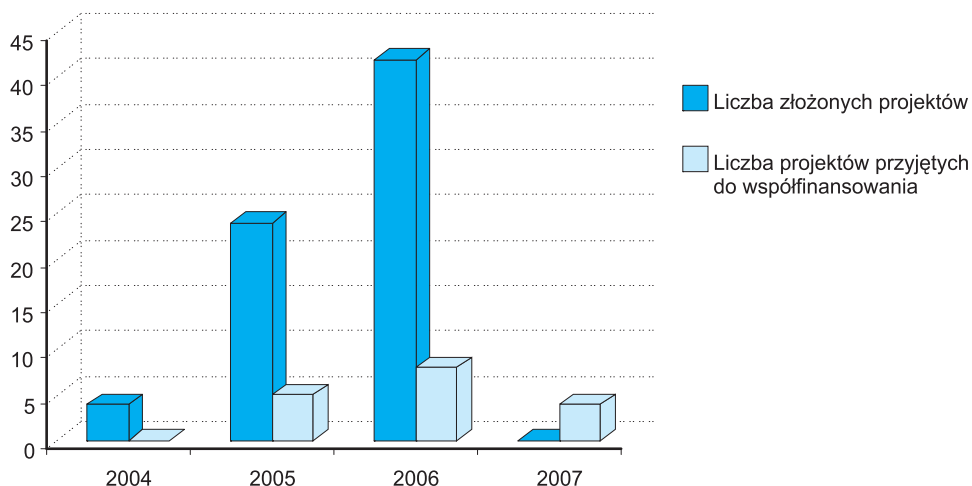
początkowo dawała wg kursu początkowego 13,4 mln PLN. Niestety umacnianie złotego w kolejnych miesiącach spowodowało zmniejszenie alokacji. Ostatecznie, po uwzględnieniu odpowiednich kursów wymiany walut środków na „wspieranie budowania RSI” pozostało w świętokrzyskim 10,65 mln PLN. Środki w ramach działania 2.6 były dystrybuowane w ramach trzech konkursów o otwartym terminie, ogłaszanych w kolejnych latach. Szczegóły zawiera poniższa tabela 6.2.

Tabela 6.2 Podstawowe informacje związane z wykorzystaniem budżetu na działanie 2.6 ZPORR w województwie świętokrzyskim w latach 2004-2006

	Konkurs I	Konkurs II	Konkurs III
Termin ogłoszenia	1. 18.10.2004	1. 10.03.2005	1. 10.03.2006
i zakończenia naboru	2. (konkurs otwarty)	2. (konkurs otwarty)	2. (konkurs otwarty)
Alokacja (EFS i Budżet Państwa)	3 .133.991,79 PLN	4 .476 .364,81 PLN	1 .912. 209,44 PLN
Wartość zakontraktowana w PLN	1 764 038,93	2 767 870,51	6 513 598,37
Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie	6	21	43
Liczba projektów przyjętych do realizacji	2	6	9

Źródło: Urząd Marszałkowski województwa świętokrzyskiego

Łącznie w okresie programowania 2004-2006 złożono 70 wniosków projektowych. Ostatecznie do współfinansowania wyselekcjonowano 17 projektów. Stosunkowo dużo, bo trzy na cztery złożone wnioski nie uzyskały dofinansowania. Świadczy to o średniej jakości wniosków. Rozkład wniosków projektowych w poszczególnych latach w czasie pokazuje, że wnioskodawcy wykazali się większą aktywnością dopiero w roku 2006, kiedy do urzędu wpłynęło 60% aplikacji. Można to tłumaczyć dość powolnym procesem poznawania możliwości dofinansowania projektów i wzrostu świadomości w tym zakresie. O ile w pierwszym konkursie (rok 2004) co trzeci złożony wniosek był przyjęty do współfinansowania, to w roku 2006 jedynie co piąty. Jako przyczynę tej sytuacji można przyjąć konieczność większej selekcji, spowodowaną znacznie większą ilością złożonych wniosków i ograniczonymi już środkami do rozdysponowania. Aktywność potencjalnych beneficjentów w składaniu wniosków zaprezentowano na poniższym rysunku 6.4.

Rysunek 6.4. Liczba złożonych oraz przyjętych wniosków

Źródło: Urząd Marszałkowski

Interesująco przedstawia się struktura beneficjentów. Spośród siedmiu możliwych kategorii tylko trzy grupy wykazały się aktywnością i przygotowały projekty zaakceptowane do współfinansowania. Były to:

- partnerstwa uprawnionych podmiotów (9 projektów),
- jednostki samorządu terytorialnego (4 projekty),
- szkoły wyższe (4 projekty).

Średni budżet projektów był największy w przypadku JST (0,75 mln PLN), zaś najmniejszy w przypadku szkół wyższych (0,48 mln PLN). Na średnim poziomie kształtował się przeciętny budżet projektów przyjętych, przygotowanych przez partnerstwa uprawnionych podmiotów (0,67 mln PLN). Informacje na ten temat zawiera poniższa tabela 6.3.

Tabela 6.3 Wartość dofinansowania projektów w ramach działania 2.6 ZPORR wg grup beneficjentów

Kategorie beneficjentów	Liczba projektów wg grup beneficjentów	Wartość dofinansowania wg grup beneficjentów
JST	4	3 032 576,63 PLN
Organizacje pozarządowe		
Szkoły wyższe	4	1 904 724,67 PLN
Jednostki naukowe		
Instytucje wsparcia		
Samorządy gospodarcze		
Partnerstwa ww podmiotów	9	6 108 206,51 PLN

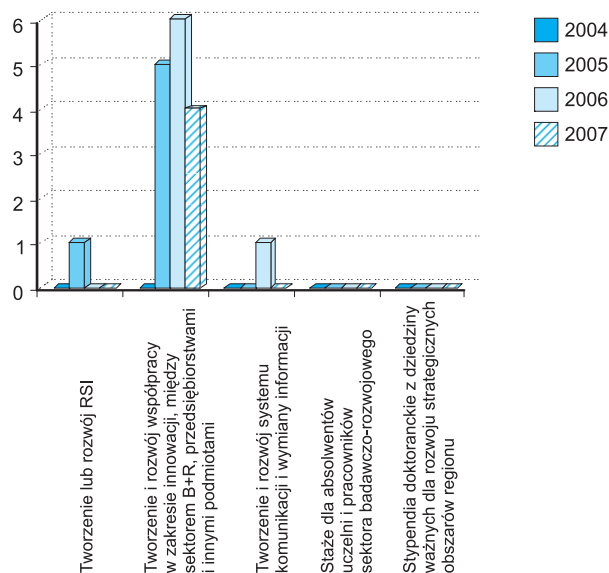
Źródło: Urząd Marszałkowski

Wg uzupełnienia ZPORR dla działania 2.6 sformułowano 6 typów potencjalnych projektów. Jednak w przypadku województwa świętokrzyskiego blisko 90% projektów mieściło się w kategorii: tworzenie i rozwój współpracy w zakresie innowacji między B+R, przedsiębiorstwami i innymi podmiotami. Z niepokojem należy odnotować brak działań dotyczących dwóch możliwych typów projektów: staże dla absolwentów uczelni i pracowników sektora badawczo-rozwojowego oraz stypendia doktoranckie dla dziedzin ważnych dla rozwoju strategicznych obszarów regionu. Mogło to wynikać z braku wiedzy lub błędu zaniechania ze strony takich potencjalnych beneficjentów jak szkoły wyższe, czy przedsiębiorstwa. Sytuacja taka jest również wskazówką dla Urzędu Marszałkowskiego, aby więcej uwagi przywiązywać do właściwej polityki informacyjnej na temat możliwości dofinansowania projektów ze środków europejskich. Warto odnotować, że w innych województwach wspomniane typy projektów cieszyły się większą popularnością wśród wnioskujących. Przykładowo Uniwersytet Łódzki w ramach działania 2.6 otrzymał środki na stypendia dla doktorantów Wydziału Fizyki i Chemii, które były wypłacane w okresie trwania projektu i miały być dodatkowym stymulatorem dla młodych ludzi, aby jeszcze mocniej zaangażowali się w podejmowane w ramach swoich specjalności prace naukowe. Brak tego typu projektów w województwie świętokrzyskim należy ocenić negatywnie.

Poniższy rysunek 6.5 przedstawia projekty realizowane w ramach działania 2.6 w województwie świętokrzyskim wg ich rodzajów oraz wg daty podpisanej umowy na dofinansowanie. Dla potrzeb badania wprowadzono następującą klasyfikację projektów:

- tworzenie lub rozwój RSI,
- tworzenie i rozwój współpracy w zakresie innowacji, między sektorem B+R, przedsiębiorstwami i innymi podmiotami,
- tworzenie i rozwój systemu komunikacji i wymiany informacji,
- staże dla absolwentów uczelni i sektora B+R,
- stypendia doktoranckie z dziedzin ważnych dla rozwoju strategicznych obszarów regionu.

Należy odnotować, że ze względów proceduralnych w roku 2004 nie udało się podpisać tu żadnej umowy, natomiast ze względu na opóźnienia administracyjne umowy z ostatniej transzy podpisano na początku roku 2007.

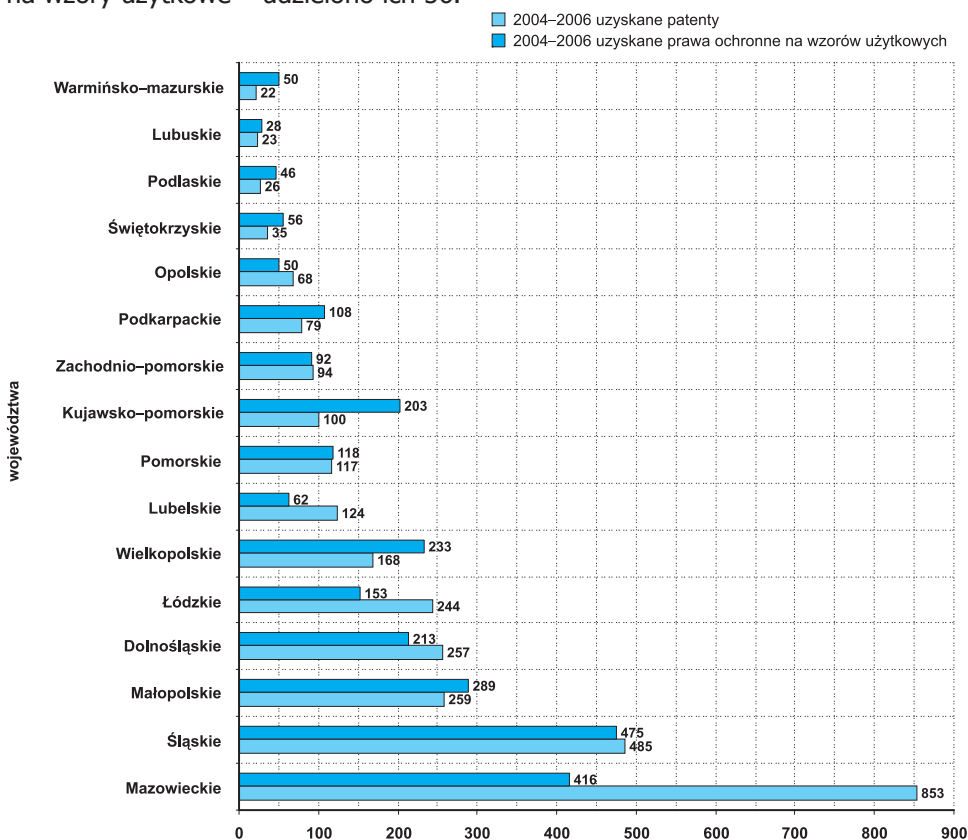

Rysunek 6.5. Struktura projektów wg rodzaju

Źródło: Urząd Marszałkowski

Jednym ze sformułowanych w RSI wskaźników wynikowych była liczba/rodzaj MŚP współpracujących z sektorem B+R oraz rodzaj współpracy. Niestety ze względu na niedostępność danych nie pozyskano informacji dla ustalenia tego wskaźnika. Przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego województwa świętokrzyskiego poinformował, że dane takie będą dostępne po zakończeniu realizacji projektów w ramach perspektywy 2004-2006, po przeprowadzeniu badania ewaluacyjnego w ramach działania 2.6. Orientacyjny czas dostępności tych informacji to rok 2009.

Jako wskaźnik wynikowy zaproponowano też w RSI: liczbę zgłoszonych patentów w badanym okresie (lata 2004-2006) - wyniosła 35 oraz praw ochronnych na wzory użytkowe – udzielono ich 56.

Rysunek 6.6 Liczba uzyskanych patentów i praw ochronnych w latach 2004-2005

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Raportów Urzędu Patentowego RP

Należy dodać, że na przestrzeni trzech lat odnotowano tendencję rosnącą w tym zakresie, choć w porównaniu z wynikami w innych regionach Polski województwo świętokrzyskie wypada słabo, co pokazuje powyższy rysunek 6.6.

Organizowanie targów nowych technologii, targów wiedzy

Targi nowych technologii i targi wiedzy stanowią wyjątkowe spotkania nauki i biznesu. Pierwsze są przedsięwzięciami dedykowanymi głównie sektorowi małych i średnich przedsiębiorstw, zainteresowanych gotowymi bądź indywidualnymi nowoczesnymi rozwiązaniami technologicznymi, a także pozyskaniem partnerów i informacji o procedurach i instytucjach wspierania innowacyjności. W targach uczestniczą instytucje, ośrodki naukowo-badawcze, instytuty, uczelnie, wynalazcy.

Drugie (targi wiedzy) adresowane są nie tylko do przedsiębiorstw pragnących nawiązać korzystne kontakty handlowe, ale też indywidualnych osób (w tym studentów, absolwentów) zainteresowanych pogłębianiem wiedzy w danej dziedzinie, odbyciem szkoleń, poznaniem nowości produkcyjnych, czy wzięciem udziału w seminariach i panelach dyskusyjnych wzbogaconych o najnowsze rozwiązania techniczne.

W ramach tego podzadania nawiązano współpracę z Targami Kielce oraz skierowano pytania do przedsiębiorstw, jednostek badawczo-rozwojowych, jednostek otoczenia biznesu i jednostek samorządu terytorialnego w celu określenia charakteru oraz skutków udziału w targach.

Targi Kielce istnieją na rynku od 1992. W 2007 ich udział w polskim rynku targowym wynosił ponad 19%, co daje firmie pozycję wicelidera. Targi Kielce są miejscem spotkań przedsiębiorców ze wschodu i zachodu Europy. Firma wspiera europejskie kontakty miasta i regionu oraz promuje je swoją działalnością w kraju i za granicą. Rozwój ośrodka targowego znacząco wpływa na koniunkturę gospodarczą regionu. Targi Kielce aktywizują region i są jego dobrą wizytówką. Każdego roku na imprezy wystawiennicze przyjeżdża do Kielc około stu tysięcy gości, którzy odwiedzają także miasto i region świętokrzyski. Imprezy wystawiennicze podnoszą atrakcyjność ekonomiczną i turystyczną regionu, są siłą napędową dla hoteli, gastronomii, instytucji kulturalno-rozrywkowych, usług transportowych, wpływają na rozwój infrastruktury drogowej, parkingowej, komunikacyjnej. Wzrost rangi i wielkości imprez targowych ma bezpośredni wpływ na kondycję sektora usług turystycznych w regionie.³

Pogłębionej analizie poddano te imprezy targowe, które określono jako targi wiedzy i nowych technologii, pamiętać należy jednak że nie jest to określenie wyraźnie zdefiniowane w literaturze przedmiotu i dla potrzeb badań związanych z tym obszarem w przyszłości należałoby podać możliwie ścisłą interpretację tego terminu. Poniżej przedstawione są charakterystyki liczbowe wyodrębnionych targów ze względu na liczbę wystawców zagranicznych, krajowych oraz liczbę zwiedzających. Zmienne te uznano jako najważniejsze z dostępnych statystyk liczbowych.

Jak przedstawia poniższe zestawienie, największą liczbą wystawców zagranicznych w badanym okresie cieszyły się Międzynarodowe Targi Technologii dla Odlewnictwa METAL, Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego MSPO, Międzynarodowe Targi Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych PLASTPOL oraz

³ <http://www.targikielce.pl/index.html?k=main&s=informacje>

Międzynarodowe Targi Budownictwa Drogowego AUTOSTRADA-POLSKA. Wskazuje to na wyraźne zainteresowanie wystawców zagranicznych targami z zakresu przemysłu budowlanego, obronnego oraz tworzyw sztucznych.

Tabela 6.4 Statystyki dotyczące liczby wystawców zagranicznych w latach 2004-2006 podczas targów wiedzy i nowych technologii zorganizowanych przez Targi Kielce

Nazwa targów	2004	2005	2006
AGROTECH	25	28	33
LAS-EXPO	0	0	1
ENEX	10	9	5
DOM	4	3	1
INSTALTECH	1	0	0
OGRÓD I TY	1	0	0
INTERKAMIEŃ	33	29	11
AUTOSTRADA-POLSKA	85	117	76
PLASTPOL	303	314	356
SPAWALNICTWO	-	-	1
GAS-EXPO	1	2	4
MSPO	98	115	106
TRANSEXPO	16	23	31
METAL	153	194	172
NONFERMET	1	11	7
CONTROL-TECH	29	48	53
REHMED-EXPO	4	3	5
ALARM	1	1	0
PLASTUKRAINA	76	0	0
TRAFFIC EXPO	-	3	11
MASZBUD	-	20	0
OPTEXPO	-	6	11
NECROEXPO	-	8	0
AIR SHOW	-	5	0
LOGISTYKA	-	-	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów uzyskanych w Targach Kielce

Z kolei największą liczbę wystawców krajowych w badanym okresie odnotowały Międzynarodowe Targi Techniki Rolniczej AGROTECH, Międzynarodowe Targi Budownictwa Drogowego AUTOSTRADA-POLSKA, Międzynarodowe Targi Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych PLASTPOL, Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego MSPO oraz Ogólnopolskie Targi Materiałów Budownictwa Mieszkaniowego i Wyposażenia Wnętrz DOM. Należy zauważyć że charakterystyki liczbowe są porównywalne z przytoczonymi powyżej, na uwagę zasługuje jednak bardzo dobra pozycja targów AGROTECH w tym zakresie, co należy wiązać z rolniczą charakterystyką regionu świętokrzyskiego.

Tabela 6.5 Statystyki dotyczące liczby wystawców krajowych w latach 2004-2006 podczas targów wiedzy i nowych technologii zorganizowanych przez Targi Kielce

Nazwa targów	2004	2005	2006
AGROTECH	209	267	324
LAS-EXPO	20	27	33
ENEX	55	80	88
DOM	116	126	157
INSTALTECH	18	41	-
OGRÓD I TY	90	73	64
INTERKAMIEŃ	41	32	33
AUTOSTRADA-POLSKA	443	439	525
PLASTPOL	298	321	363
SPAWALNICTWO	-	-	45
GAS-EXPO	43	53	54
MSPO	176	160	182
TRANSEXPO	84	100	110
METAL	137	149	173
NONFERMET	12	44	24
CONTROL-TECH	34	36	52
REHMED-EXPO	50	48	55
ALARM	30	20	20
PLASTUKRAINA	34	-	-
TRAFFIC EXPO	-	33	39
MASZBUD	-	36	-
OPTEXPO	-	66	36
NECROEXPO	-	41	-
AIR SHOW	-	17	-
LOGISTYKA	-	32	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów uzyskanych w Targach Kielce

Największą liczbę zwiedzających w badanym okresie zanotowały Międzynarodowe Targi Techniki Rolniczej AGROTECH, Targi Przemysłu Drzewnego i Gospodarki Zasobami Leśnymi LAS-EXPO oraz Międzynarodowe Targi Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych PLASTPOL. Należy również zauważyć w przypadku większości targów zwiększającą się liczbę zwiedzających.

Tabela 6.6 Statystyki dotyczące liczby zwiedzających ogółem w latach 2004-2006 podczas targów wiedzy i nowych technologii zorganizowanych przez Targi Kielce

Nazwa targów	2004	2005	2006
AGROTECH	22110	25726	26672
LAS-EXPO	22110	25726	26672
ENEX	2806	3176	3849
DOM	10172	9987	10300
INSTALTECH	10172	9987	0
OGRÓD I TY	10172	9987	10300
INTERKAMIEN	10172	9987	10300
AUTOSTRADA-POLSKA	11808	9520	12142
PLASTPOL	13096	13621	14281
SPAWALNICTWO	0	0	2738
GAS-EXPO	854	885	911
MSPO	8275	10384	12464
TRANSEXPO	1536	1564	2245
METAL	3011	2679	2738
NONFERMET	3011	2679	2738
CONTROL-TECH	3011	2679	2738
REHMED-EXPO	-	2055	
ALARM	650	650	650
PLASTUKRAINA	1023	0	0
TRAFFIC EXPO	0	1568	430
MASZBUD	0	2773	0
OPTEXPO	0	956	1182
NECROEXPO	0	1020	0
AIR SHOW	0	100287	0
LOGISTYKA	0	10384	12464

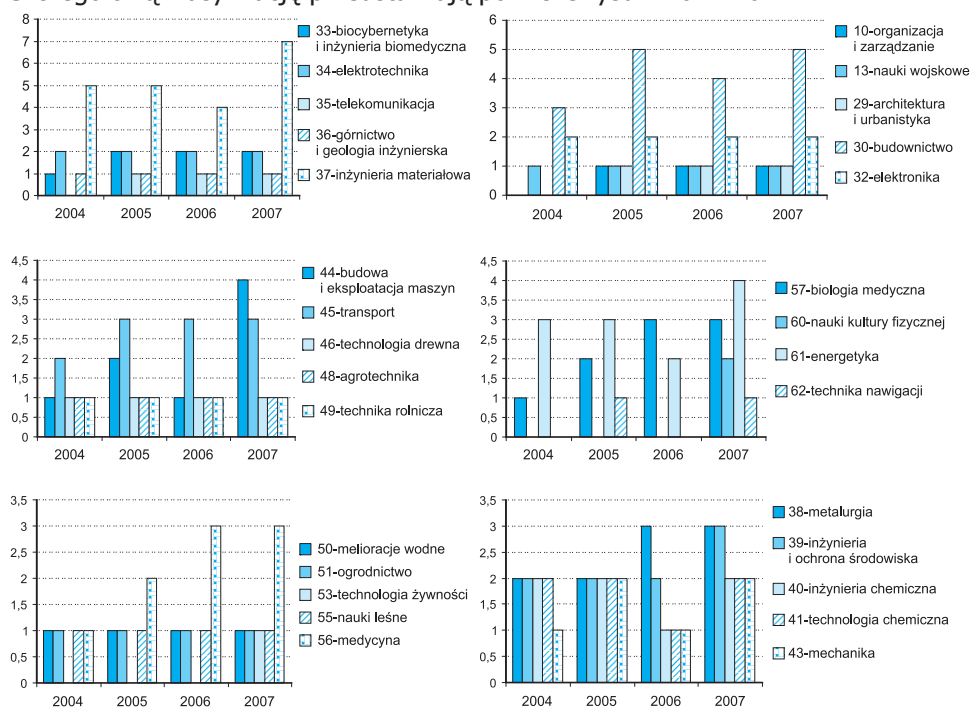
Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów uzyskanych w Targach Kielce

Jednym ze szczegółowych celów badawczych w obszarze organizacji targów wiedzy i nowych technologii było dokonanie ich klasyfikacji. W literaturze przedmiotu klasyfikując imprezy o charakterze targowym bierze się zazwyczaj pod uwagę kryteria branżowo-towarowe, zmienne dostępności dla zwiedzających oraz zasięg geograficzny. W badaniu posłużono się kryterium najważniejszym

– branżowym. Poszczególne targi wiedzy i nowych technologii przyporządkowano do następujących dyscyplin⁴: organizacja i zarządzanie, nauki wojskowe, architektura i urbanistyka, budownictwo, elektronika, biocybernetyka i inżynieria biomedyczna, elektrotechnika, telekomunikacja, górnictwo i geologia inżynierska, inżynieria materiałowa, metalurgia, inżynieria i ochrona środowiska, inżynieria chemiczna, technologia chemiczna, włókiennictwo, mechanika, budowa i eksploatacja maszyn, transport, technologia drewna, agrotechnika, technika rolnicza, melioracje wodne, ogrodnictwo, technologia żywności, nauki leśne, medycyna, biologia medyczna, nauki kultury fizycznej, energetyka, technika nawigacji. Wnioski z przeprowadzonej klasyfikacji w badanym okresie można ująć następująco:

- największą liczbę targów zorganizowano w branżach elektrotechniki, budownictwa, energetyki i transporcie;
- tendencją wzrostową z uwagi na liczbę organizowanych targów charakteryzują się branże – biocybernetyka i inżynieria medyczna, biologia medyczna, ogrodnictwo, transport, metalurgia, inżynieria i ochrona środowiska oraz energetyka.

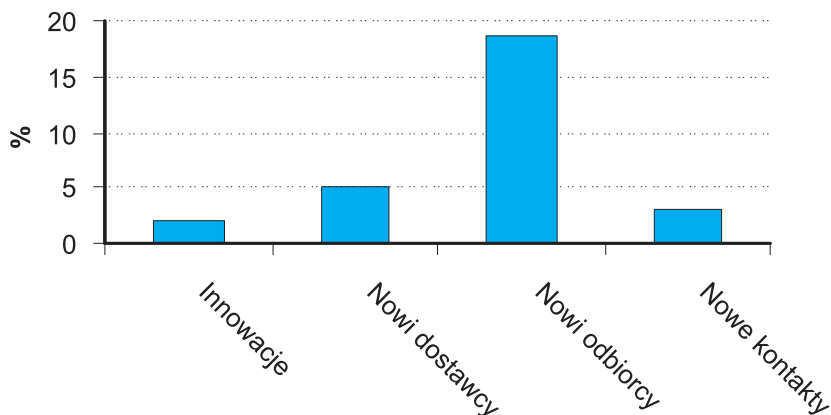
Szczegółową klasyfikację przedstawiają poniższe rysunki 6.7 – 6.12 .

Rysunki 6.7- 6.12 Liczba targów w podziale na branże

⁴ W oparciu o bazę danych OPI Konferencje, targi, wystawy

Pytania związane z uczestnictwem w targach nowych technologii i targach wiedzy skierowano również do przedsiębiorstw. 18% respondentów zadeklarowało udział w badanym okresie w targach w charakterze wystawcy lub zwiedzającego. Jako pozytywne skutki udziału w targach najczęściej respondentów wskazało pozyskanie nowych dostawców (18 przedsiębiorstw), a w dalszej kolejności nawiązanie nowych kontaktów (8), pozyskanie nowych odbiorców (7) oraz wprowadzenie innowacji (7). Tą ostatnią statystykę należy przyjąć jako wartość szacunkową dla sformułowanego w tym podzadaniu wskaźnika popytowego – liczba wprowadzonych w regionalnych przedsiębiorstwach innowacji będących wynikiem targów. Wartości uśrednione dla przytoczonych statystyk zawiera poniższy rysunek 6.13.

Rysunek 6.13 Średni wzrost na skutek udziału w targach wiedzy i nowych technologii (N=18)

Zapytano również przedsiębiorstwa o zmianę poziomu innowacyjności firmy na skutek udziału w targach. Najwięcej wskazań dotyczyło odpowiedzi iż poziom ten nie wzrósł lub wzrósł w stopniu nieznacznym. Odpowiedź iż poziom ten wzrósł bardzo lub znacząco wybrało niewiele bo, ponad 20% respondentów, którzy udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Z badanych jednostek samorządu terytorialnego jedynie 6 zadeklarowało udział w targach nowych technologii i wiedzy, w większości w charakterze odwiedzającego lub też kooperanta wystawcy. Oprócz imprez targowych Targów Kielce wymieniano takie targi jak Prezentacje 2006 oraz Kuźnice Koneckie. Na identyczne pytania nie odpowiedziała żadna z biorących udział jednostek otoczenia biznesu.

Reasumując, Targi Kielce są kluczowym podmiotem na regionalnym rynku targów wiedzy i nowych technologii. Ich działalność znacząco wpływa na rozwój regionu w płaszczyźnie przedsiębiorczości i innowacyjności.

Staże dla absolwentów szkół wyższych służące transferowi wiedzy i innowacji

Integracji sektora nauki i praktyki gospodarczej niewątpliwie służą staże zawodowe. Szczególne znaczenie mogą tu mieć staże absolwentów wyższych uczelni. Zakłada się, że świeżo zdobyta wiedza teoretyczna może przenikać podczas staży do przedsiębiorstwa, czy innego podmiotu przyjmującego, a przynajmniej inspirować kierownictwo do podejmowania innych bardziej innowacyjnych działań. Staże dla absolwentów szkół wyższych umożliwiają młodym ludziom, wkraczającym na rynek pracy, zdobycie doświadczenia oraz podniesienie potencjału innowacyjnego regionu poprzez wzmocnienie współpracy między sektorem badawczo - rozwojowym a przedsiębiorstwami. Pełnią one funkcję pomostu łączącego młodych, pełnych energii i nowatorskich pomysłów ludzi, również młodych naukowców z przedsiębiorstwami poszukującymi nowych rozwiązań organizacyjnych, produkcyjnych, technicznych i innych. Organizacją staży zajmują się, oprócz Powiatowych Urzędów Pracy⁵, jednostki działające przy uczelniach wyższych w formie biur karier oraz inkubatory przedsiębiorczości.

Chcąc pozyskać możliwie najpełniejsze informacje na temat staży absolwentów uczelni wyższych w województwie świętokrzyskim sformułowano zestawy pytań, które weszły w skład ankiet skierowanych do następujących podmiotów: PUP, przedsiębiorstw, jednostek samorządu terytorialnego, jednostek otoczenia biznesu.

Szczególnie istotne są tu informacje uzyskane od PUP. Warto zaznaczyć, że według obowiązujących przepisów Powiatowy Urząd Pracy może zawrzeć z pracodawcą umowę na podstawie której osoby bezrobotne mogą odbyć staż lub przygotowanie zawodowe w miejscu pracy. Obok ewentualnych korzyści pracodawcy, o których już wspomniano staż pozwala osobie bezrobotnej nabyć umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie określonych zadań przewidzianych w programie stażu. Staż mogą odbyć osoby do 25 roku życia bądź osoby bezrobotne do 27 roku życia, które w okresie 12 miesięcy od dnia określonego w dyplomie, świadectwie lub innym dokumencie ukończyły szkołę wyższą. Właśnie ta ostatnia grupa znalazła się w kręgu zainteresowania badaczy.

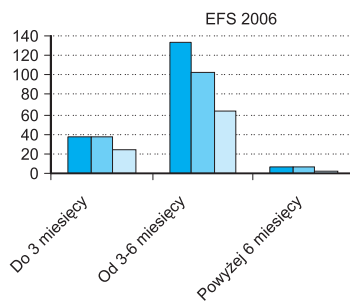
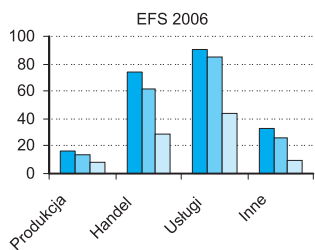
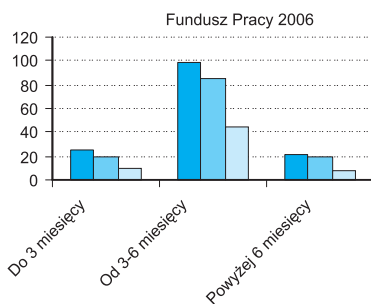
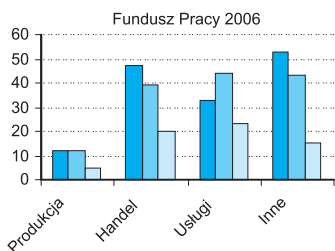
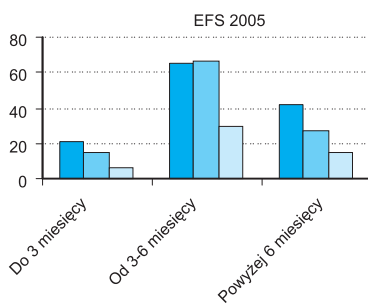
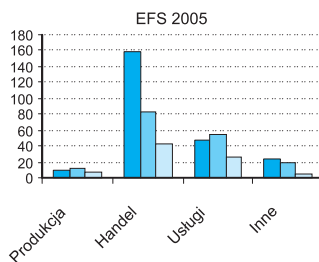
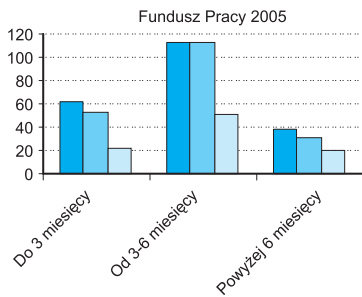
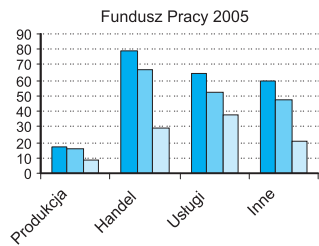
⁵ Ubieganie się o staż w PUP wymaga od absolwenta wcześniejszego zarejestrowania się w urzędzie pracy. Firmy przyjmujące stażystów nie ponoszą żadnych kosztów i mają możliwość sprawdzenia stażystów pod kątem ich przyszłego zatrudnienia. <http://www.pupkielce.pl/obsługa/staze.html>

Poniżej zaprezentowano i zanalizowano informacje pozyskane od: PUP, przedsiębiorstw, jednostek otoczenia biznesu, jednostek samorządu terytorialnego.

PUP-y, które wypełniły ankietę (7 jednostek) w 2005 roku pośredniczyły w zorganizowaniu 348 staży dla absolwentów szkół wyższych. Przedstawione charakterystyki dotyczą źródła finansowania stażu, rodzaju przedsiębiorstwa oraz długości stażu.

Połowa staży była finansowana z Funduszu Pracy, druga połowa z Europejskiego Funduszu Społecznego. Blisko $\frac{3}{4}$ staży zorganizowano w przedsiębiorstwach handlowych i w innych podmiotach sektora usługowego. Najmniej popularne były staże w przedsiębiorstwach sektora produkcyjnego (7%). Staże w przedsiębiorstwach handlowych dominowały, ale ta kategoria wyróżniła się również największą ilością osób ubiegających się o staż. Dotyczy to w szczególności staży finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, gdzie liczba chętnych przekroczyła w 2005 roku prawie o 100% liczbę miejsc. Należy wyjaśnić, że staże finansowane z Funduszu Pracy nie są organizowane na zasadzie konkursu.

Stosunkowo wysokie wskaźniki odnotowano analizując odsetek zatrudnionych w wyniku stażu. Co drugi stażysta otrzymywał zatrudnienie w miejscu stażu po jego zakończeniu. Najwyższe wskaźniki (60%) dotyczą sektora usługowego. Potwierdza się również prawidłowość, że dłuższe staże dają większą szansę stałego zatrudnienia. To staże trwające powyżej 6 miesięcy dawały relatywnie największe prawdopodobieństwo stałego zatrudnienia w miejscu odbywania staży, najmniejsze - staże do 3 miesięcy. Egzemplifikację omówionych prawidłowości stanowią poniższe rysunki 6.14 – 6.21.

■ Ubiegających się
■ Staże zorganizowane
■ Zatrudnieni w wyniku stażu

Rysunki 6.14 – 6.21 Struktura średnich dla staży w podziale na źródła finansowania i lata

Choć dostępne są dane z PUP-ów jedynie za okres 2005-2006, to można zwrócić uwagę na podstawowe tendencje odnotowane na przełomie tych dwóch lat. Nieznacznie spadła łączna ilość staży w roku 2006 w stosunku do roku poprzedniego. Zmniejszyła się liczba staży organizowanych w przedsiębiorstwach handlowych, odnotowano natomiast nieznaczny wzrost w pozostałych przedsiębiorstwach usługowych. Udział staży w firmach produkcyjnych w strukturze całości pozostał bez zmian. Zmianie uległa struktura staży ze względu na ich długość. Aż o 10% zwiększył się odsetek staży średnich (3-6 miesięcy), natomiast również o 10 zmalał odsetek staży długich (powyżej 6 miesięcy). Popularność staży krótkich (do 3 miesięcy) nie zmieniła się.

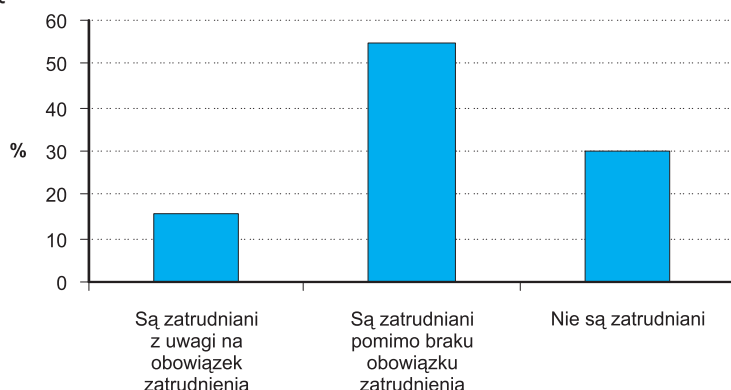
Na podstawie informacji pozyskanych od PUP, które wzięły udział w badaniu w województwie świętokrzyskim w badanym okresie zorganizowano łącznie 672 staże. Z tego 8% w przedsiębiorstwach produkcyjnych, 37% w przedsiębiorstwach handlowych, a 35% w usługowych. Pozostałych respondenci nie sklasyfikowali wg branży przedsiębiorstwa. Blisko $\frac{3}{4}$ staży zorganizowanych w ciągu tych dwóch lat trwały do 6 miesięcy. Niestety zaledwie 12% staży było długookresowych, a te przecież, jak już wspomniano dają największą szansę zatrudnienia po jego zakończeniu.

W celu realizacji omawianego podzadania starano się również pozyskać możliwie pełne informacje od przedsiębiorstw. Niepokojący jest jednak fakt, że na część pytań odpowiedziało mniej niż 1/3 respondentów. Tak stało się w przypadku pytań dotyczących długości stażu, jego finansowania oraz losów stażystów po jego odbyciu. Tak niskie wskaźniki odpowiedzi w przypadku tych pytań jeszcze bardziej poddają w wątpliwość prawdziwość wcześniejszej informacji o popularności praktyki przyjmowania na staż absolwentów.

Udzielone, choć w okrojonym wymiarze, odpowiedzi wskazują, że najwięcej staży trwało do 6 miesięcy. Natomiast aż 1/3 to staże na okres do 3 miesięcy. Ta krótkookresowość staży nie sprzyja nawiązywaniu w przyszłości stałego kontaktu między pracodawcą, a pracobiorcą. Być może jest jednak korzystniejsza dla pracodawcy, bowiem w przypadku „nietrafionych stażystów” stosunkowo szybko można taki staż zakończyć. Zestawienie tej informacji z danymi z PUP-ów pokazuje bardzo dużą rozbieżność w odpowiedziach obu grup respondentów.

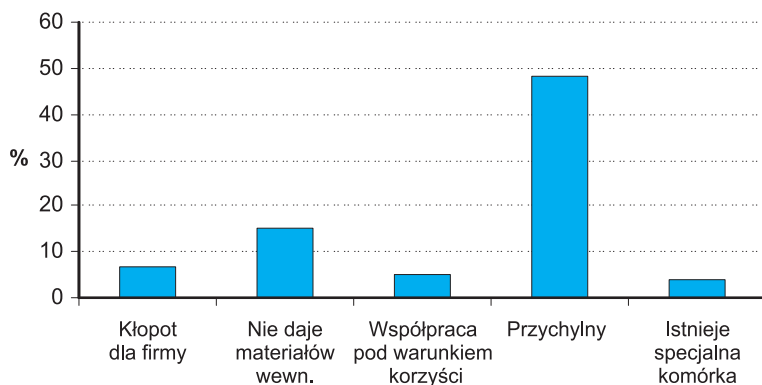
Blisko 70% staży finansowanych było ze środków zewnętrznych. Niewiele ponad 10% staży przedsiębiorstwa finansowały całkowicie ze środków własnych. Informacje te świadczą o znacznej roli funduszy publicznych na finansowanie staży.

Według informacji pozyskanych od przedsiębiorców aż 70% stażystów jest zatrudnianych po odbytym stażu. Dane te są jednak w sprzeczności z informacjami pozyskanymi od PUP, które są zdecydowanie mniej korzystne dla byłych stażystów. Poniższy rysunek 6.22 przedstawia losy stażystów wg opinii badanych przedsiębiorców.

Rysunek 6.22. Losy stażystów po odbyciu stażu (N=77)

Przedsiębiorcy potwierdzają w badaniu swój pozytywny stosunek do studentów piszących prace dyplomowe i magisterskie w kontekście udostępniania im potrzebnych materiałów, co należy ocenić pozytywnie. Przedstawia to poniższy rysunek 6.23.

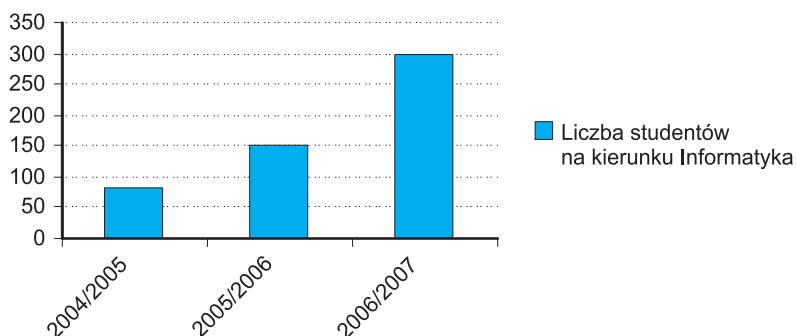
Rysunek 6.23 Stosunek firmy do współpracy ze studentami w kontekście pisania prac dyplomowych i magisterskich

W tym miejscu warto dodać, że w pełni przychylny stosunek do studentów piszących prace dyplomowe i magisterskie wykazały jednostki samorządu terytorialnego (100%). Jednostek samorządu terytorialnego dotyczy również najwyższy wskaźnik (83%) w zakresie organizowania staży dla absolwentów szkół

wyższych. Zaledwie 17% nie wykazało tego rodzaju aktywności. Jest to bardzo korzystny wynik dla samorządów, choć jak już wcześniej wspomniano respondenci mogli mieć w domyśle wszystkie staże niezależnie od posiadanego dyplomu.

W przedmiocie organizowania staży pozyskano również informacje od jednostek otoczenia biznesu. Pozyskane dane pokazują, że jednostki te chętniej niż przedsiębiorcy przyjmują stażystów. Badane jednostki otoczenia biznesu deklarują również przychylny stosunek do współpracy ze studentami piszącymi prace dyplomowe i magisterskie.

Dla staży absolwentów przyjęto w RSI wskaźnik popytowy w postaci liczby studentów objętych programami nauczania umożliwiającymi rozwój kultury innowacyjnej. Niestety w badaniu nie powiodło się pozyskanie informacji obrazujących potencjalny popyt na staże. Chodziło o ustalenie liczby studentów (według kierunków) objętych programami nauczania umożliwiającymi rozwój kultury innowacyjnej. Jako kierunek studiów „umożliwiający rozwój kultury innowacyjnej” respondenci zidentyfikowali tylko jeden: informatykę (odpowiedziało tylko jedna uczelnia), rysunek 6.24. Pozyskane dane pokazują bardzo dynamiczny przyrost liczby studentów w trzech ostatnich latach, co należy ocenić jako korzystną tendencję dla regionu.

Rysunek 6.24 Kierunki studiów umożliwiające rozwój kultury innowacyjnej

Za wskaźnik wynikowy w RSI przyjęto liczbę i rodzaj MŚP wykorzystujących w swojej działalności stażystów. Na 213 przedsiębiorstw, które odpowiedziało na takie pytanie 80 wykorzystuje stażystów (38%). To stosunkowo wysoki wskaźnik, choć istnieje obawa, że respondenci odpowiadając wzięli pod uwagę wszystkich stażystów jakich przyjmowano niezależnie od posiadanego wykształcenia.

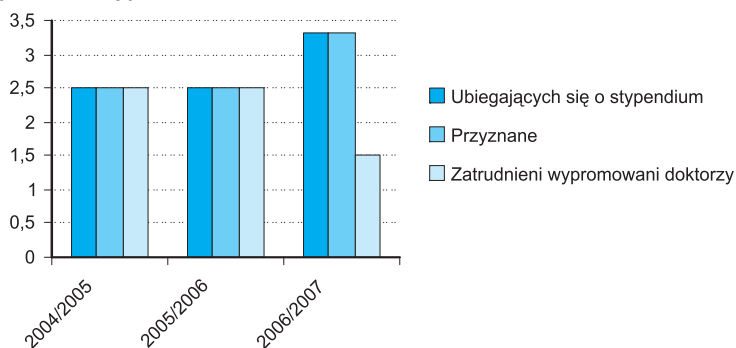
Informacje pozyskane z Urzędu Marszałkowskiego dotyczące działania 2.6 ZPORR pokazują, że nie realizuje się w województwie świętokrzyskim żadnego projektu polegającego na dofinansowaniu staży absolwentów (w ramach działania 2.6).

Stypendia dla doktorantów z dziedzin naukowych służących rozwojowi regionu

Stypendia dla doktorantów kierowane są do absolwentów szkół wyższych, kontynuujących naukę na studiach doktoranckich z zakresu nauk ścisłych, technicznych i innych dziedzin naukowych przyczyniających się do rozwoju strategicznych obszarów regionu. Tematyka prac stypendystów powinna dotyczyć zagadnień istotnych dla rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw czy regionu, a prowadzone przez nich badania powinny mieć zastosowanie praktyczne w biznesie lub/i jego otoczeniu.

W trakcie realizacji tego podzadania starano się pozyskać informacje od następujących podmiotów: szkoły wyższe, przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego, jednostki badawczo-rozwojowe oraz otoczenia biznesu.

Pozyskane informacje ze szkół wyższych na temat stypendiów doktoranckich wskazują na niewielką liczbę przyznanych stypendiów, co obrazuje poniższy rysunek 6.25. Należy zauważyć, iż z przeprowadzonych badań wynika, iż ilość przyznanych stypendiów równa liczbie osób ubiegających się o stypendia, co budzi pewne wątpliwości.

Rysunek 6.25 Średnie dla stypendiów doktoranckich (N=7)

Wyniki badania wśród przedsiębiorców są bardzo optymistyczne. Aż w 30% deklarują fundowanie stypendiów doktoranckich nie podając jednak ilości ufundowanych stypendiów. Trudno dać wiarę tak optymistycznym wynikom. Również stosunkowo duży odsetek (12%) wg deklaracji respondentów zatrudnia wypromowanego doktora.

Żadna badana jednostka samorządu terytorialnego nie funduje stypendium doktoranckiego. Zaledwie w jednej jednostce zatrudniono wypromowanego doktora.

Podobnie żadna instytucja otoczenia biznesu nie funduje stypendium doktoranckiego, ani nie zatrudnia wypromowanego doktora.

Dla dopełnienia analizy warto przypomnieć, że w ramach działania 2.6 ZPORR dla województwa świętokrzyskiego nie zgłoszono żadnego projektu w kategorii: stypendia doktoranckie (dziedziny ważne dla strategicznego rozwoju regionu), co należy ocenić negatywnie.

Sformułowanym w RSI wskaźnikiem wynikowym była liczba i rodzaj MŚP zatrudniających w swojej działalności wypromowanych pracowników ze stopniem doktora. Mimo umieszczenia pytania dotyczącego tej kwestii w ankietach skierowanych do 5 kategorii respondentów, to w większości otrzymane odpowiedzi są fragmentaryczne. Zatrudnianie wypromowanego pracownika ze stopniem doktora zadeklarowało, jak wspomniano 12% badanych przedsiębiorstw. Warto również zauważyć, że trudno oczekiwać tu pozytywnych odpowiedzi, jeżeli „wypromowanie doktora” trwa kilka lat, a od rozpoczęcia wdrażania RSI upłynęły zaledwie 3 lata.

6.3 ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW I WNIOSKI

Rozwój Świętokrzyskiego Centrum Innowacji i Transferu Technologii

Wskaźniki podażowe			Wskaźniki popytowe	
Liczba i rodzaj inicjatyw organizowanych przez ŚCITT			Liczba i rodzaj dokonanych transferów technologii	
				20052006
			Krajowe	00
			Zagraniczne	23
Wskaźniki wynikowe				
	2005	2006	Liczba mśp korzystających z KSU	
seminarium	3	5	2005	2006
konferencja	4	4	503	852
transfer technologii	1	1	Liczba mśp korzystających z KSI	
giełda kooperacyjna	1	1	2005	2006
szkolenie	8	21	30	41
doradztwo	14	12	Liczba mśp korzystających z IRC - brak danych	
informacje	113	142	Liczba wdrożonych systemów jakości/uzyskanych certyfikatów	
			2005 – 1	
			2006 – 2	
			Średnie ocen pozytywnych skutków finansowych skorzystania z poszczególnych inicjatyw CITT przez przedsiębiorstwa ⁶	
			seminarium – 3	
			konferencja – 3	
doradztwo- 3,5				
ekspertyza/audyt – 3,5				
transfer technologii – 3				
giełda kooperacyjna – 3,5				

⁶ przy zastosowaniu skali od 1 do 5, gdzie: 1- skutki nieznaczące, 5- skutki decydujące

Prowadzenie badań służących wdrażaniu projektów wynikających z RSI, wspierających budowanie Regionalnego Systemu Innowacji

Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe
liczba złożonych projektów wynikających z RSI w okresie 2004-2006 - 70	liczba zaakceptowanych projektów w okresie 2004-2006 - 17	- Liczba/rodzaj mśp współpracujących z sektorem B+R – brak danych - Liczba zgłoszonych patentów w okresie 2004-2006 - 35 - Liczba zgłoszonych wzorów użytkowych w okresie 2004-2006 - 56

Organizowanie targów nowych technologii, targów wiedzy

Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe
Liczba zorganizowanych targów przez TK w okresie 2004-2007 – 98	Liczba wprowadzonych w regionalnych przedsiębiorstwach innowacji będących wynikiem targów – 7	% wzrostu produkcji sprzedanej - brak danych

Saże dla absolwentów szkół wyższych służących transferowi wiedzy i innowacji

Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe
Liczba i rodzaj stażów absolwentów szkół wyższych – - Średnia ilość staży zorganizowanych przez 1 powiatowy urząd pracy w okresie 2005-2006 – 96, z czego 8% to staże w przedsiębiorstwach produkcyjnych, 37% handlowych, 35% usługowych, 20% innych % przedsiębiorstw organizujących staże – 37 % jednostek samorządowo-terytorialnych organizujących staże – 83 % jednostek otoczenia biznesu organizujących staże - 44	Liczba studentów objętych programami nauczania umożliwiającymi rozwój kultury innowacyjnej – - zidentyfikowano 1 kierunek, liczba studentów na tym kierunku – 525 - dynamika przyrostu liczby studentów w latach 2004/5-2006/7 na tym kierunku – 100% w stosunku rocznym	Liczba i rodzaj mśp wykorzystujących w swojej działalności stażystów – 37% badanych przedsiębiorstw

Stypendia dla doktorantów z dziedzin naukowych służących rozwojowi regionu

Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe
Liczba i rodzaj stypendiów dla doktorantów – - Średnia ilość stypendiów w szkołach wyższych w stosunku rocznym- 3 30% przedsiębiorstw deklaruje fundację stypendium	Nie wskazano w RSI	liczba i rodzaj msp zatrudniających w swojej działalności wypromowanych pracowników ze stopniem doktora – 12% badanych przedsiębiorstw

Zagadnienie współpracy środowiska naukowego, biznesowego i administracyjnego nie jest tematem nowym. Problem ten pojawiał się w wielu raportach gospodarczych i opracowaniach naukowych w różnych okresach funkcjonowania polskiej gospodarki. Można by tu przywoływać zarówno przykłady osiąganych sukcesów, jak i szeregu niepowodzeń. Szkoda, że różne ekipy gospodarczo-polityczne w procesach reformowania gospodarki, w pędzie do poszukiwania nowych pomysłów i rozwiązań, rezygnowały z wypracowanych rozwiązań systemowych i instrumentów, które się sprawdziły i dobrze służyły rozwojowi społeczno-gospodarczemu.

Przedłożony materiał badawczy pozwala na postawienie przewrotnej tezy, iż wymienione w temacie raportu sfery (biznes, nauka, administracja) wiedzą o wzajemnym istnieniu, tolerują się wzajemnie, są natomiast tak zajęte własnymi sprawami, że nie mają potrzeby do wzajemnego wspierania się. Rozbieżność celów jakie te sfery chcą osiągnąć w krótkim i długim okresie, utrudnia znalezienie obszarów wspólnych interesów.

Przeprowadzone badania uprawniają również do propozycji przeformułowania pewnych kategorii wskaźników w stosunku do zawartych w RSI, jak również poszerzenie tematyki badawczej o nowe obszary, co zostanie przedstawione w dalszej części niniejszego podrozdziału.

Rezultaty działań badanych instytucji tzw. otoczenia biznesowego należy uznać za skromne. Trzeba jednak pamiętać, iż instytucje te stanowią drugie lub trzecie tło sceny gospodarczej. Nie są one w stanie wywołać znaczących impulsów innowacyjności gospodarki bez rozwiązań systemowych skłaniających przedsiębiorstwa do wdrażania nowych rozwiązań organizacyjno-technicznych. Podejmowane działania mające zwiększyć innowacyjność gospodarki posiadają znamiona wtłaczania różnych pomysłów do sfery gospodarczej. Brakuje natomiast rozwiązań które wywoływałyby zjawisko ssania innowacji i efektywnego ich wykorzystywania.

Poziom innowacyjności gospodarki uzależniony jest również od kwalifikacji kadr pracujących w instytucjach otoczenia biznesowego. Zakres i jakość tego wsparcia wynika z kompetencji personelu doradczo-szkoleniowego. Dlatego też zacieśnieniu współpracy pomiędzy omawianymi sektorami z pewnością służyłyby rozwiązania omówione poniżej, a które należałoby w przyszłości poddać monitoringowi.

Doskonałą formą transferu wiedzy i zacieśniania związków między szkołami wyższymi, samorządem terytorialnym a przedsiębiorstwami jest system doskonalenia pracowników przedsiębiorstw i administracji przez jednostki naukowo- badawcze w ramach studiów podyplomowych. Doskonalenie umiejętności i kwalifikacji kadr zarządzających i pracowników umożliwia podniesienie konkurencyjności i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw, a przez to również wpływa na podniesienie innowacyjności regionu. Umożliwia dodatkowo komercjalizację rezultatów badawczych uczelni.

Kolejna forma, jaką należy zaproponować to praktyki dla przedstawicieli świata nauki w przedsiębiorstwach, które pozwalają na bezpośrednie przeniesienie innowacyjnych wyników badań przez ich autorów do firm. Naukowcy mają możliwość zapoznania się z problemami i potrzebami firm, co z kolei umożliwia lepsze dopasowanie proponowanych przez nich innowacyjnych rozwiązań do praktycznych zastosowań.

W ramach wymiany stażowo- szkoleniowej pracownicy sektora B+R mogą odbywać staże w firmach, natomiast pracownicy firm w laboratoriach jednostek naukowo- badawczych. Jest to jedna z najlepszych form bezpośredniego kontaktu nauki z biznesem i biznesu z nauką, zapewniająca relatywnie szybki transfer wiedzy i technologii.

Pracę placówek naukowo- badawczych z potrzebami gospodarki regionu łączą również konsorcja naukowo- przemysłowe. Stanowią płaszczyznę zbiegających się interesów nauki i gospodarki związanych z zapewnieniem szeroko pojętego rozwoju gospodarczego i społecznego. Konsorcjum naukowo- przemysłowe to grupa jednostek organizacyjnych składająca się z jednostki naukowej i co najmniej jednego przedsiębiorstwa, podejmująca wspólne przedsięwzięcie obejmujące badania naukowe, prace rozwojowe lub inwestycyjne służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych. Konsorcja służą wdrażaniu i komercjalizacji nowych technologii sprzężonych z dziedzinami nauki uznanymi za szczególnie ważne dla innowacyjnej gospodarki.

System wsparcia i promocji małych firm w okresie ich powstawania lub rozwoju do czasu uzyskania przez nie dojrzałości rynkowej stanowią inkubatory przedsiębiorczości. Specyficzną ich formą, są inkubatory akademickie będące przedłużeniem procesu dydaktycznego o możliwości przygotowania do utworzenia przedsiębiorstwa i praktycznego działania na rynku oraz weryfikacji wiedzy i umiejętności.⁷ Inkubatory przedsiębiorczości działające w otoczeniu uczelni wspierają studentów i pracowników naukowych w ich praktycznych działaniach rynkowych, a ponadto ułatwiają komercjalizację efektów prac badawczo-rozwojowych prowadzonych w uczelniach. Inkubatory zapewniają m.in. kształcenie przedsiębiorców poprzez system szkoleń i kursów, doradztwo dla firm, transfer technologii, kontakty z uczelniami, pomoc techniczną i merytoryczną w fazie uruchamiania przedsięwzięć, dostęp do baz danych o badaczach i wynalazkach, pomysłach, patentach i technologiach.

Partnerami inkubatorów przedsiębiorczości są akceleratorzy technologii, które zajmują się wspieraniem innowacyjnych przedsięwzięć z sektora zaawansowanych technologii. Ich działalność pozwala na komercjalizację technologii powstających w efekcie badań naukowych, pomysłów i idei sektora hight-tech, jak również wsparcie innowacyjnych przedsiębiorstw technologicznych nastawionych na rozwój i wprowadzanie na rynek swoich nowatorskich produktów i rozwiązań. Akcelerator jest przedsięwzięciem uważanym powszechnie na całym świecie za najefektywniejszy program wspierający rozwój sektora wysokich technologii oraz zmniejszający bezrobocie.

Reasumując, współpraca środowiska akademickiego, gospodarki i władz regionu jest niezbędnym elementem rozwoju innowacyjności i konkurencyjności regionu prowadzącym do postępu społeczno- gospodarczego i poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Szeroki wachlarz potencjalnych form współpracy i instrumentów stanowi wskazówkę dla poszczególnych podmiotów w zakresie budowy fundamentów współdziałania. Należy jednak pamiętać, że nie ilość stosowanych narzędzi i form lecz intensywność współpracy i stopień zaangażowania może przynieść oczekiwane rezultaty w postaci długofalowego i trwałego rozwoju regionu.

Wyższa Szkoła Ekonomii i Prawa

Praca zbiorowa pod kierownictwem:

dr Zdobysław Kuleszyński

dr Agnieszka Piotrowska-Piątek

dr Wawrzyniec Rudolf

mgr Katarzyna Lipska

⁷ Guliński J., Zasiadły K., *Innowacyjna przedsiębiorczość akademicka- światowe doświadczenia*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2005, s. 29.

Rozdział 7

Monitoring wykorzystania funduszy UE dla realizacji celów Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego

7.1 WPROWADZENIE

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej w dniu 1 maja 2004 r. otworzyło ogromne możliwości dokonania skoku cywilizacyjnego naszego kraju i dorównania krajom tzw. „starej Unii”. Jednym z podstawowych instrumentów umożliwiających zdynamizowanie rozwoju gospodarczego Polski i jej dostosowanie się do standardów unijnych był i jest nadal strumień funduszy unijnych nakierowanych na wspomaganie realizacji celów w zróżnicowanych obszarach gospodarki. Również województwo świętokrzyskie stanęło przed szansą podniesienia konkurencyjności gospodarki regionu, częściowego choćby zniwelowania różnic dzielących nas od innych obszarów kraju i Unii Europejskiej, rozwinięcia i podniesienia innowacyjności przedsiębiorstw i dostosowanie ich do funkcjonowania na jednolitym rynku unijnym. Dobre wykorzystanie otwierającej się szansy, wymagało określenia głównych kierunków rozwoju województwa z uwzględnieniem jego aktualnego poziomu i specyfiki. M.in. w tym celu opracowana została Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego.

Podstawowym celem przeprowadzonego i prezentowanego badania jest identyfikacja, opis i analiza dotychczasowego wykorzystania dostępnych środków pochodzących z funduszy strukturalnych UE przez województwo świętokrzyskie. Badanie to zostało przeprowadzone pod kątem zgodności z celami określonymi wcześniej w Regionalnej Strategii Innowacji i przydatności wspomnianych funduszy dla realizacji tychże celów. Badanie ma opisać zachowanie spójności pomiędzy założeniami RSI a praktyką ich wdrażania z wykorzystaniem wsparcia funduszami unijnymi. Pozyskane dane ilościowe i jakościowe będące podstawą do badań oraz wnioski wypływające z ich dogłębnych dalszych analiz będą pomocne w ustaleniu nie tylko stopnia wykorzystania w regionie środków pochodzących z funduszy strukturalnych, ale również określą charakter realizowanych projektów, ich zakres, poziom wsparcia i zgodność z kierunkami rozwoju innowacyjności gospodarki, infrastruktury i społeczności całego regionu świętokrzyskiego określonymi w RSI. Będą także podstawą rekomendacji dla dalszych działań na rzecz realizacji RSI przy wykorzystaniu środków UE.

Według przyjętej karty zadań 4.6 projektu Rozwój Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego poprzez promocję i monitoring „RSI PROMONIT” zadaniem Staropolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej było przeprowadzenie:

- badania w zakresie przygotowania i realizacji projektów oraz pełnego wykorzystania przez instytucje województwa świętokrzyskiego funduszy strukturalnych UE.
- badania w zakresie wspierania w województwie rozwoju instytucji usług poradnictwa, sprzyjających organizowaniu nowych przedsiębiorstw.
- badania w zakresie przygotowania i realizacji projektów wspierających rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Zgodnie z Metodologią Badań projektu Rozwój Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego poprzez promocję i monitoring „RSI PROMONIT” zostały pozyskane informacje od:

- **Instytucji Wdrażających** programy operacyjne finansowane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
- **Instytucji i przedsiębiorstw** prowadzących działalność na terenie województwa świętokrzyskiego.

7.1.1 BADANIA INSTYTUCJI WDRAŻAJĄCYCH

Badania Instytucji Wdrażających zostały przeprowadzone w zakresie ich wpływu na rzecz realizacji celów warunkujących RSI:

- Kształtowanie postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych.
- Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego.
- Budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.
- Rozwój instytucji otoczenia biznesu.
- Budowa instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki.

W wyniku przeprowadzenia analizy celów, priorytetów i działań programów operacyjnych UE uznano, że bezpośredni wpływ na finansowanie realizacji celów

warunkujących RSI mają działania programów operacyjnych UE przedstawione w Tabeli 7.1. Autorzy zdają sobie sprawę iż takie przyporządkowanie jest uogólnieniem i nie odzwierciedla w pełni finansowania realizacji celów RSI z funduszy UE. Należy jednak zaznaczyć, że projekty z dofinansowaniem UE mogą obejmować zakres kilku celów RSI jednocześnie – uniemożliwiając tym samym ich jednoznaczne przyporządkowanie.

Tabela 7.1 Zestawienie działań programów operacyjnych finansowanych z funduszy strukturalnych UE wspierających realizację celów RSI

Lp	Cel RSI	Sektorowy Program Operacyjny
1	Kształtowanie postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych - doskonalenie systemów nauki języków obcych - upowszechnianie technologii informatycznych w procesach edukacyjnych - rozwój form działalności gospodarczej w trakcie edukacji - rozwój kształcenia ustawicznego	SPO RZL 2.1. Zwiększanie dostępu do edukacji – promowanie kształcenia ustawicznego – Instytucja Wdrażająca: Ministerstwo Edukacji Narodowej
		SPO RZL 2.2. Podnoszenie jakości nauczania w odniesieniu do potrzeb rynku pracy – Instytucja Wdrażająca: Ministerstwo Edukacji Narodowej
		ZPORR 1.3.1 Regionalna infrastruktura edukacyjna – Instytucja Wdrażająca: Świętokrzyski Urząd Marszałkowski
		ZPORR 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie – Instytucja Wdrażająca: Wojewódzki Urząd Pracy
		ZPORR 3.5.1 Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa – Instytucja Wdrażająca: Świętokrzyski Urząd Marszałkowski
2	Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego - rozwój instytucjonalny jako podstawa rozwoju regionu - skuteczność różnych form przeciwdziałania bezrobociu - rozwój przedsiębiorczości - warunki konkurencyjności przedsiębiorstw - endogeniczne czynniki rozwoju regionu	SPO WKP 1.4.1 Projekty celowe obejmujące badania stosowane i prace rozwojowe: wyłącznie w zakresie badań przemysłowych i przedkonkurencyjnych prowadzonych przez przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw samodzielnie albo we współpracy z instytucjami sfery B+R, – Instytucja Wdrażająca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
		SPO WKP 1.4.2 Inwestycje związane z budową, modernizacją i wyposażeniem laboratoriów świadczących specjalistyczne usługi dla przedsiębiorstw, realizowane przez jednostki naukowe – Instytucja Wdrażająca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
		SPO WKP 1.4.3 Inwestycje związane z budową, modernizacją i wyposażeniem specjalistycznych laboratoriów Centrów Zaawansowanych Technologii i Centrów Doskonałości, działających w priorytetowych dziedzinach rozwoju polskiej gospodarki – Instytucja Wdrażająca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
		SPO WKP 1.4.4 Projekty celowe prowadzone przez CZT, – Instytucja Wdrażająca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
		SPO WKP 1.4.5 Projekty badawcze w obszarze monitorowania i prognozowania rozwoju technologii (z ang. foresight) – Instytucja Wdrażająca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
		SPO WKP 2.1. Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw przez Doradztwo – Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

2		SPO WKP 2.2.1 – dla przedsiębiorstw dokonującej nowej inwestycji – Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Ministerstwo Gospodarki
		SPO WKP 2.2.2 Internacjonalizacja przedsiębiorstw – Instytucja Wdrażająca: Ministerstwo Gospodarki
		SPO WKP 2.3. Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw poprzez Inwestycje – Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
		SPO RZL 2.3.a Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki – Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
		ZPORR 2.5 Promocja przedsiębiorczości – Instytucja Wdrażająca: Świętokrzyski Urząd Marszałkowski
		ZPORR 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa – Instytucja Wdrażająca: Świętokrzyski Urząd Marszałkowski
		SPO WKP 2.4.1 – inwestycje konieczne do uzyskania pozwolenia zintegrowanego – Instytucja Wdrażająca: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
		SPO WKP 2.4.2 – gospodarka wodno-ściekowa – Instytucja Wdrażająca: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
		SPO WKP 2.4.3 – ochrona powietrza – Instytucja Wdrażająca: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
		SPO WKP 2.4.4 – odpady przemysłowe i niebezpieczne – Instytucja Wdrażająca: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
		ZPORR 1.2 Infrastruktura ochrony środowiska – Instytucja Wdrażająca: Świętokrzyski Urząd Marszałkowski
		SPO RZL 1.1. Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy – Instytucja Wdrażająca: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
		SPO RZL 1.2. Perspektywy dla młodzieży – Instytucja Wdrażająca: Wojewódzki Urząd Pracy
		SPO RZL 1.3. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia – Instytucja Wdrażająca: Wojewódzki Urząd Pracy
		SPO RZL 1.4. Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych – Instytucja Wdrażająca: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
		SPO RZL 1.5. Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka – Instytucja Wdrażająca: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
		SPO RZL 1.6. Integracja i reintegracja zawodowa kobiet – Instytucja Wdrażająca: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
		ZPORR 2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa – Instytucja Wdrażająca: Wojewódzki Urząd Pracy
		ZPORR 2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi – Instytucja Wdrażająca: Wojewódzki Urząd Pracy
		ZPORR 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego – Instytucja Wdrażająca: Wojewódzki Urząd Pracy
		ZPORR 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego – Instytucja Wdrażająca: Świętokrzyski Urząd Marszałkowski
		SPO WKP 1.1.1 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu zrzeszonych w sieci KSU – Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
		SPO WKP 1.1.2 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu oraz sieci instytucji otoczenia biznesu – Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
		SPO WKP 1.2.1 Dokapitalizowanie funduszy mikropożyczkowych – Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
		SPO WKP 1.2.2 Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych – Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
		SPO WKP 1.3. Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm (inkubatory, parki) – Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

3	Budowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego - budowa regionalnych i lokalnych sieci szerokopasmowych, centrów zarządzania sieciami, platform elektronicznych i bezpiecznych systemów transmisji danych - budowa publicznych punktów dostępu do Internetu - budowa systemów informacji przestrzennej - wdrażanie projektów elektronicznego obiegu dokumentów, archiwizacji, elektronicznych usług dla ludności	ZPORR 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego – Instytucja Wdrażająca: Świętokrzyski Urząd Marszałkowski
4	Rozwój instytucji otoczenia biznesu - budowa inkubatorów/preinkubatorów przedsiębiorczości - budowa regionalnej specjalizacji gospodarczej - tworzenie przedsiębiorstw opartych na wiedzy, wirtualnych, e-biznesu - upowszechnianie technik informatycznych w działalności instytucji publicznych i gospodarczych - wspieranie klastrów przedsiębiorstw	SPO WKP 1.1.1 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu zrzeszonych w sieci KSU – Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
		SPO WKP 1.1.2 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu oraz sieci instytucji otoczenia biznesu – Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
		SPO WKP 1.2.1 Dokapitalizowanie funduszy mikropożyczkowych – Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
		SPO WKP 1.2.2 Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych – Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
		SPO WKP 1.3. Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm (inkubatory, parki) – Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
5	Budowa instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki - rozwój Świętokrzyskiego Centrum Innowacji i Transferu Technologii - wdrażanie projektów wynikających z RSI, wspierających budowanie Regionalnego Systemu Innowacji - organizowanie targów nowych technologii, targów wiedzy - staże dla absolwentów szkół wyższych służących transferowi wiedzy i innowacji - stypendia dla doktorantów z dziedzin naukowych służących rozwojowi regionu	ZPORR 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy – Instytucja Wdrażająca: Świętokrzyski Urząd Marszałkowski

Badania Instytucji Wdrażających objęły pozyskanie informacji zbiorczych na temat zainteresowania podmiotów działających w regionie uzyskaniem dofinansowania z funduszy strukturalnych UE (popytem) oraz bieżące wykorzystanie środków UE w regionie. Pełna analiza, przedstawiająca rzeczywisty obraz osiągnięcia zakładanych celów, planowanych rezultatów oraz wykorzystania środków UE będzie możliwa po zakończeniu realizacji i rozliczeniu działań w ramach okresu programowania 2004–2006.

Badaniom zostały poddane:

- Alokacja środków na poszczególne działania programów operacyjnych (bez uwzględnienia dokonanych relokacji środków pomiędzy działaniami) – wskaźniki podażowe;
- Liczba złożonych wniosków przez instytucje regionu świętokrzyskiego oraz kwota wnioskowanego dofinansowania – wskaźniki popytowe;
- Liczba realizowanych projektów oraz wartość uzyskanego dofinansowania przez podmioty regionu – wskaźniki wynikowe.

7.1.2 BADANIA INSTYTUCJI I PRZEDSIĘBIORSTW (PODMIOTÓW)

Badania instytucji i przedsiębiorstw prowadzących działalność na terenie województwa świętokrzyskiego przeprowadzono w oparciu o badania ankietowe, którymi objęto:

- Przedsiębiorstwa
- Szkoły wyższe
- Jednostki samorządu terytorialnego
- Jednostki badawczo-rozwojowe
- Jednostki otoczenia biznesu
- Jednostki szkoleniowe
- Szkoły językowe

Głównym celem przeprowadzonego badania ankietowego wśród instytucji regionu było pozyskanie informacji na temat dostępności funduszy UE, barier napotkanych podczas aplikowania o środki UE oraz głównych rezultatów realizowanych projektów.

Na etapie zbierania materiału badawczego napotkano szereg trudności z uzyskaniem pełnej informacji na temat wykorzystania funduszy UE na finansowanie projektów służących realizacji celów RSI.

W przypadku Instytucji Wdrażających trudności dotyczyły w szczególności braku pełnej ewidencji, zgłaszanego przez podmioty z województw, zapotrzebowania (popytu) na środki unijne (liczby złożonych wniosków, wartości projektów, wielkości wnioskowanego dofinansowania). Część środków UE była rozdysponowana w ramach programów ogólnopolskich lub międzyregionalnych (w szczególności projekty szkoleniowe w ramach SPO RZL), bez szczegółowego rozróżnienia na poszczególne województwa. Zmianie ulegała również wielkość środków w poszczególnych działaniach programów operacyjnych wynikająca z realokacji środków z działań cieszących się mniejszym zainteresowaniem do działań, w których popyt przekraczał dostępne środki. Źródłem dodatkowych środków były również oszczędności powstałe w trakcie realizacji projektów. W związku z powyższym do zestawień porównawczych wykorzystania funduszy UE w województwie świętokrzyskim przyjęto pierwotną alokację środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego z 2004 roku wyrażoną w złotych wg kursu Euro z 30.04.2007 r. Należy nadmienić również, że w przypadku Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego do porównań przyjęto wielkość alokacji środków na poszczególne działania w skali kraju, a nie alokację przyznaną dla województwa świętokrzyskiego. Istotnym jest również fakt, iż w trakcie badań wiele projektów było w trakcie realizacji, co uniemożliwia na obecnym etapie precyzyjne określenie zarówno wykorzystania środków UE, jak i osiągniętych rezultatów.

Podczas analizy materiału uzyskanego w wyniku ankietyzowania instytucji i przedsiębiorstw z województwa świętokrzyskiego zaobserwowano nieprecyzyjne określanie przez beneficjentów nazw działań programów operacyjnych UE, z których pozyskano dofinansowanie, co może mieć wpływ na precyzję przyporządkowania danych projektów do poszczególnych celów RSI.

Mając to na uwadze, analiza została dokonana z podziałem na informacje uzyskane od Instytucji Wdrażających oraz wyniki badań ankietowych.

7.2 WYNIKI BADAŃ

7.2.1 WYNIKI BADAŃ INSTYTUCJI WDRAŻAJĄCYCH

Kształtowanie postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych

Na podstawie informacji uzyskanych z Instytucji Wdrażających: Ministerstwa Edukacji Narodowej, Świętokrzyskiego Urzędu Marszałkowskiego oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy wykorzystanie funduszy UE na realizację celu RSI „Kształtowania postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych” przedstawia się następująco (tabela 7.2):

Tabela 7.2 Zestawienie wykorzystania funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Kształtowanie postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych”, według stanu na dzień 30.04.2007

Lp		Cel RSI				
1		Kształtowanie postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych – doskonalenie systemów nauki języków obcych – upowszechnianie technologii informatycznych w procesach edukacyjnych – rozwój form działalności gospodarczej w trakcie edukacji – rozwój kształcenia ustawicznego				
Nazwa Sektorowego Programu Operacyjnego					Budżet Działania (wg kursu EURO z dnia 30.04.2007 r. 3,7879 zł)	
Liczba złożonych wniosków przez beneficjentów z województwa świętokrzyskiego	Kwota wnioskowanego dofinansowania	Liczba podpisanych umów przez beneficjentów z województwa świętokrzyskiego	Kwalifikowana wartość projektu w podpisanych umowach	Kwota uzyskanego dofinansowania /%alokacji krajowej środków	Kwota wypłaconego dofinansowania	
SPO RZL 2.1. Zwiększanie dostępu do edukacji – promowanie kształcenia ustawicznego – 1 053 143 424,09				2 759 766 106,12		
SPO RZL 2.2. Podnoszenie jakości nauczania w odniesieniu do potrzeb rynku pracy ¹ – 1 706 622 682,03						
SPO RZL 2.1. Zwiększanie dostępu do edukacji – promowanie kształcenia ustawicznego – projekty konkursowe						
3	12 636 883,00	3	12 636 883,00	12 636 883,00	10 578 204,90	
Projekty realizowane przez MEN– SPO RZL 2.1 i 2.2 łącznie	–	Na terenie województwa dofinansowano 9 projektów	40 163 784,18	30 122 838,15	30 122 838,15	
Razem SPO RZL 2.1 i 2.2			52 800 667,18	42 759 721,15 1,5 %	40 701 043,05	
ZPORR 1.3.1 Regionalna infrastruktura edukacyjna				708 957 501,96		
4	40 733 526,39	3	51 667 905,56	32 009 889,04 4,5 %	15 342 089,58	

¹ Informacje uzyskane z Ministerstwa Edukacji Narodowej uniemożliwiają oddzielną analizę działań.

ZPORR 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie				494 707 766,56	
114	68 550 237,75	46	38 801 359,92	38 801 359,92 7,8 %	24 998 767,43
ZPORR 3.5.1 Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa				258 826 326,31	
42	88 476 310,48	21	93 690 700,11	36 620 880,35 14,1 %	29 662 832,10
Razem na realizację celu: Kształtowanie postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych				3 510 252 660,95	
163	210 396 957,62	82	236 960 632,77	150 191 850,46 3,6 %	110 704 732,16

Źródło: Ministerstwo Edukacji Narodowej, Świętokrzyski Urząd Marszałkowski oraz Wojewódzki Urząd Pracy

Z informacji pozyskanych z Ministerstwa Edukacji Narodowej wynika, że w województwie świętokrzyskim na 3 złożone wnioski realizowane są 3 projekty w ramach SPO RZL dz. 2.1. Zwiększanie dostępu do edukacji – promowanie kształcenia ustawicznego:

1. Wyższa Szkoła Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach
– Projekt Logopedicus.
2. Wyższa Szkoła Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach
– Projekt Świętokrzyska Kuźnia Pomysłów.
3. Akademia Świętokrzyska – Projekt Dziecko sześćioletnie u progu nauki szkolnej. Beneficjenci uzyskali dofinansowanie w wysokości 12 636 883,00. Do dnia 30.04.2007 r. świętokrzyskie uczelnie otrzymały 83,7% przyznanego dofinansowania.

W okresie objętym badaniem z projektów prowadzonych przez MEN w ramach SPO RZL dz. 2.1. Zwiększanie dostępu do edukacji – promowanie kształcenia ustawicznego i SPO RZL dz. 2.2. Podnoszenie jakości nauczania w odniesieniu do potrzeb rynku pracy, do szkół i ośrodków kształcenia ustawicznego z województwa świętokrzyskiego trafiło 30 122 838,15 zł. Stanowi to 3,0% alokacji krajowej środków przeznaczonych na projekty realizowane z podziałem na województwa.

W województwie świętokrzyskim wypłacono dofinansowanie w ramach 9 projektów dotyczących:

- wyposażenia pracowni komputerowych dla szkół;
- zakupu nowoczesnego sprzętu ułatwiającego kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- internetowych centrów informacji multimedialnej w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych;
- zakupu nowoczesnego sprzętu ułatwiającego kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- wyposażenia Centrum Kształcenia Ustawicznego i Centrum Kształcenia Praktycznego oraz wybranych szkół zawodowych w specjalistyczne stanowiska do przeprowadzania egzaminów zewnętrznych;
- wyposażenia poradni psychologiczno-pedagogicznych w specjalistyczny sprzęt wraz z oprogramowaniem.

W ramach ZPORR dz. 1.3.1 Regionalna infrastruktura edukacyjna – w województwie świętokrzyskim zgłoszono 4 wnioski na kwotę dofinansowania 40 733 526,39 zł. Realizowane są 3 projekty na 32 009 889,04 zł, co stanowi 4,5% ogólnej kwoty dostępnej alokacji krajowej na działanie. Wypłacone dofinansowanie wyniosło 47,9 %.

Beneficjentami tego działania są:

- Politechnika Świętokrzyska – „Modin – Modernizacja infrastruktury edukacyjnej Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach”,
- Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach – „Budynek „G” Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Zadanie nr 1 Campusu Uczelnianego Akademii Świętokrzyskiej”,
- Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji w Kielcach – „Wyposażenie obiektów dydaktycznych Wyższej Szkoły Ekonomii i Administracji w Kielcach”.

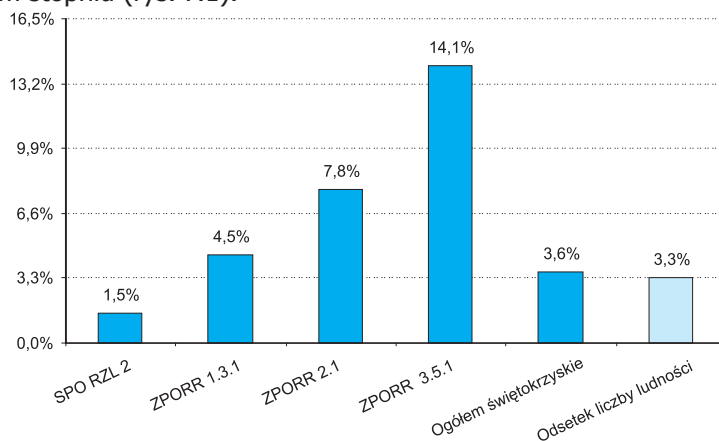
Znacznie większym zainteresowaniem beneficjentów cieszył się program ZPORR, gdzie w ramach działania 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie, złożono 114 wniosków na kwotę dofinansowania 68 550 237,75 zł. Zawarto 46

umów na kwotę dofinansowania 38 801 359,92 zł – jest to 7,8% alokacji krajowej środków UE na działanie, a zaawansowanie realizacji dofinansowania wyniosło 83,7%. Zgodnie z danymi uzyskanymi z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach na koniec III kwartału 2007 r. z pomocy w postaci usług doradczych oraz szkoleń w ramach powyższego działania skorzystało 24 406 osób.

W ZPORR dz. 3.5.1 Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa, beneficjenci złożyli 42 wnioski na kwotę dofinansowania 88 476 310,48 zł. 21 beneficjentów otrzymało dofinansowanie w wysokości 36 620 880,35 zł – czyli 14,1% dostępnej alokacji krajowej na to działanie. Do 30.04.2007 r. do beneficjentów programu trafiło 81,0% przyznanego dofinansowania.

Podsumowując, na realizację celu RSI „Kształtowanie postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych” beneficjenci z województwa świętokrzyskiego złożyli 163 wnioski na kwotę dofinansowania 210 396 957,62 zł (bez uwzględnienia SPO RZL dz. 2.2.). 82 beneficjentów otrzymało dofinansowanie w wysokości 150 191 850,46 zł – co stanowi 3,6% dostępnej alokacji krajowej. Wartość realizowanych projektów wyniosła 236 960 632,77 zł, a kwota otrzymanych płatności 110 704 732,16 zł – 73,7% przyznanego dofinansowania.

Analizując przytoczone powyżej dane liczbowe można stwierdzić, że beneficjenci z województwa świętokrzyskiego wykorzystali możliwości uzyskania środków unijnych na finansowanie projektów służących realizacji celu RSI: „Kształtowanie postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych” w różnym stopniu (rys. 7.1).

Rysunek 7.1 Wykorzystanie dostępnych środków funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Kształtowanie postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych” jako wykorzystany w Świętokrzyskim procent alokacji krajowej

Za podstawowy wskaźnik porównawczy przyjęto odsetek liczby ludności w województwie świętokrzyskim do ludności ogółem w kraju². Jak przedstawiono na rysunku 1, wykorzystanie środków dostępnych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego³, można uznać za satysfakcjonujące, bowiem w każdym działaniu odsetek wykorzystania dostępnych środków przekracza odsetek liczby ludności.

W przypadku projektów realizowanych w ramach ZPORR dz. 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie oraz ZPORR dz. 3.5.1 Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa osiągnięto wyniki znacznie przekraczające wskaźnik porównawczy. Takie wyniki stwarzają szansę na nadrobienie zaległości regionu świętokrzyskiego w dostosowaniu systemu edukacyjnego i edukacyjnych postaw ludności do potrzeb nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy.

Odmienne wygląda sytuacja w przypadku SPO RZL dz. 2.1. Zwiększanie dostępu do edukacji – promowanie kształcenia ustawicznego i SPO RZL dz. 2.2. Podnoszenie jakości nauczania w odniesieniu do potrzeb rynku pracy. Zainteresowanie pozyskaniem środków unijnych wyraziły tylko trzy wyższe uczelnie z naszego regionu z 14 funkcjonujących⁴. Niepokojąco niski jest wskaźnik pozyskanego dofinansowania znacznie odbiegający od osiągniętego w innych działaniach.

Podobnie kształtuje się sytuacja w przypadku działania 1.3.1 Regionalna infrastruktura edukacyjna. Pomimo pozyskania środków na zadawalającym poziomie (być może wynika to z wysokości puli środków przeznaczonej dla województwa w ramach ZPORR) zainteresowanie pozyskaniem środków wyraziły tylko cztery wyższe uczelnie z 14 funkcjonujących w regionie.

Odsetek otrzymanej alokacji środków krajowych ogółem na realizację celu RSI: „Kształtowanie postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych” tylko nieznacznie przewyższa odsetek ludności. Należy również zaznaczyć, że odsetek liczby ludności w województwie świętokrzyskim, w stosunku do ludności w kraju, w badanym okresie zmniejszył się z 3,4% na koniec 2004 r. do poziomu 3,3% na 30.09.2007 r.

² Dane Głównego Urzędu Statystycznego na 30.09.2007 r.

³ Województwo Świętokrzyskie w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego otrzymało 4,82 % środków dostępnych w programie. Alokacja środków na poszczególne działania w ramach ZPORR może znacznie odbiegać od przytoczonego współczynnika. W celu dokonania analizy stopnia wykorzystania środków ZPORR przyjęto środki dostępne w ramach całego programu.

⁴ Z dniem 15.09.2007 r. została powołana trzecia państwowa szkoła wyższa w Sandomierzu – Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa.

Na podstawie powyższych danych należy stwierdzić, że bez zwiększenia aktywności świętokrzyskich instytucji odpowiedzialnych za kształcenie w sięganiu po środki unijne, w szczególności te które nie są alokowane regionalnie, wzrost jakości i nowoczesności kształcenia na wszystkich poziomach edukacji może być zagrożony.

Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego

Analizując wykorzystanie środków funduszy strukturalnych na realizację celu RSI – „Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego” skoncentrowano się na środkach wydatkowanych na działania przyczyniające się do wzrostu konkurencyjności gospodarczej regionu świętokrzyskiego (tabela 7.3).

Tabela 7.3 Zestawienie wykorzystania funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego”, wg. stanu na dzień 30.04.2007

Lp	Cel RSI				
2	Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego - rozwój instytucjonalny jako podstawa rozwoju regionu - skuteczność różnych form przeciwdziałania bezrobociu - rozwój przedsiębiorczości - warunki konkurencyjności przedsiębiorstw - endogeniczne czynniki rozwoju regionu				
Nazwa Sektorowego Programu Operacyjnego				Budżet Działania wg kursu EURO z dnia 30.04.2007 r. 3,7879 zł	
Liczba złożonych wniosków przez beneficjentów z województwa świętokrzyskiego	Kwota wnioskowanego dofinansowania	Liczba podpisanych umów przez beneficjentów z województwa świętokrzyskiego	Kwalifikowana wartość projektu w podpisanych umowach	Kwota uzyskanego dofinansowania /%alokacji krajowej środków	Kwota wypłaconego dofinansowania
SPO WKP 1.4.1 Projekty celowe obejmujące badania stosowane i prace rozwojowe: wyłącznie w zakresie badań przemysłowych i przedkonkurencyjnych prowadzonych przez przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw samodzielnie albo we współpracy z instytucjami sfery B+R				Alokacja dla działania 1.4 538 999 018,38	
2	5 856 310,00	1	3 475 640,00	1 870 000,00 0,6%(wraz z 1.4.4 i 1.4.5)	0
SPO WKP 1.4.4 Projekty celowe prowadzone przez CZT					
1	41 000,00	1	59 750,00	41 000,00	0
SPO WKP 1.4.5 Projekty badawcze w obszarze monitorowania i prognozowania rozwoju technologii (z ang. foresight)					
1	1 256 360,00	1	1 256 360,00	1 256 360,00	166 209,98

SPO WKP 2.1. Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw przez Doradztwo				69 084 814,90	
71	3 173 460,87	38	2 631 348,00	1 422 974,00 2,1 %	560 205,00
SPO WKP 2.2.1 – dla przedsiębiorstw dokonującej nowej inwestycji				Alokacja dla działania 2.2 1 451 136 747,53	
173	465 663 239,36	4	242 570 077,05	21 652 929,72 1,6 %	14 510 594,93
SPO WKP 2.2.2 Internacjonalizacja przedsiębiorstw					
155	2 370 203,07	119		1 766 398,52	1 052 474,08
SPO WKP 2.3. Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw poprzez Inwestycje				1 614 209 478,92	
604	213 713 392,89	76	103 178 181,68	43 695 497,52 2,7 %	20 978 308,58
SPO RZL 2.3.a Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki				959 570 115,99	
44	16 105 624,80	11	8 961 152,04	7 417 302,18 0,8 %	5 562 976,59
ZPORR 2.5 Promocja przedsiębiorczości				230 514 366,63	
64	34 557 155,71	28	15 510 243,61	12 883 641,68 5,6 %	4 495 717,74
ZPORR 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa				285 328 154,65	
420	49 585 788,57	130	27 138 861,49	13 856 444,23 4,9 %	5 831 336,02
SPO WKP 2.4.1 – inwestycje konieczne do uzyskania pozwolenia zintegrowanego				Alokacja dla działania 2.4 747 306 878,08	
Brak danych	Brak danych	3	Brak danych	18 845 870,53 7,7%	
SPO WKP 2.4.2 – gospodarka wodno-ściekowa					
Brak danych	Brak danych	4	Brak danych	2 203 693,25	
SPO WKP 2.4.4 – odpady przemysłowe i niebezpieczne					
Brak danych	Brak danych	8	Brak danych	36 264 364,10	
ZPORR 1.2 Infrastruktura ochrony środowiska				1 520 436 082,58	
13	128 573 789,21	10	73 208 229,76	53 077 323,99 3,5 %	42 346 426,65
SPO RZL 1.1. Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy				383 044 281,40	
Brak danych w rozbiu na województwa		3	1 115 047,55	1 115 047,55 0,3 %	890 471,54
SPO RZL 1.2. Perspektywy dla młodzieży				1 039 422 654,07	
39	51 443 721,24	39	51 443 721,24	51 443 721,24 4,9 %	43 001 713,11
SPO RZL 1.3. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia				999 258 970,82	
39	35 226 362,16	39	35 226 362,16	35 226 362,16 3,5 %	31 196 836,84
SPO RZL 1.4. Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych				402 852 593,08	
Brak danych w rozbiu na województwa		7	2 063 094,49	2 013 087,00 0,5 %	1 445 597,77
SPO RZL 1.5. Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnie ryzyka				380 295 906,16	

Brak danych w rozbiściu na województwa		7	4 385 044,57	4 385 044,57 1,2 %	3 198 356,79
SPO RZL 1.6. Integracja i reintegracja zawodowa kobiet				310 266 358,69	
Brak danych w rozbiściu na województwa		6	3 673 587,25	3 673 587,25 1,2 %	2 909 448,65
ZPORR 2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa				274 858 050,56	
63	42 932 607,69	18	14 310 310,10	14 310 310,10 5,2 %	7 318 998,08
ZPORR 2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami Restrukturyzacyjnymi				374 808 102,70	
39	28 244 210,88	10	9 764 170,41	9 764 170,41 2,5 %	6 383 108,28
ZPORR 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego–30.09.2007				3 881 812 938,79	
41	337 447 838,84	28	177 187 293,35	129 163 818,14 3,3 %	75 766 380,03
Razem na realizację celu: Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego				15 463 205 513,93	
1769	1 416 191 065,29	590	777158475	467 348 948,14 3,1 %	267 615 160,66

Źródło: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Świętokrzyski Urząd Marszałkowski, Wojewódzki Urząd Pracy, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa.

Na podstawie danych zestawionych w Tabeli 7.3 można wyodrębnić 5 obszarów związanych z realizacją celu RSI „Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego”.

Pierwszym z nich jest obszar badawczy, finansowany w ramach SPO WKP dz. 1.4. Dane uzyskane z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego ukazują słabość instytucji regionu świętokrzyskiego w dziedzinie projektów badawczych. Ogółem beneficjenci złożyli w ramach trzech poddziałań SPO WKP 1.4 tylko 4 wnioski aplikacyjne, z których 3 uzyskały dofinansowanie. Uzyskano dofinansowanie w wysokości 3 167 360,00 zł, co stanowi zaledwie 0,6% dostępnej alokacji krajowej środków.

W obszarze bezpośredniego wsparcia przedsiębiorstw w ramach SPO WKP dz. 2.1, 2.2, 2.3 oraz ZPORR dz. 3.4, pomimo dużego zainteresowania przedsiębiorców świętokrzyskich, o czym świadczą 1 423 złożonych wniosków, do realizacji wybrano 367 projektów (w tym 119 w ramach SPO WKP dz. 2.2.2 Internacjonalizacja przedsiębiorstw – projekty związane głównie z udziałem w targach i wystawach zagranicznych). Ogółem przedsiębiorcy uzyskali

82 394 243,99 zł dofinansowania, czyli 2,4% dostępnej alokacji krajowej realizując projekty o wartości 375 518 468,20 zł. Należy uwzględnić również, że powyższa kwota obejmuje 18 223 385,72 zł dofinansowania, jakie uzyskały dwa duże przedsiębiorstwa z województwa świętokrzyskiego w ramach SPO WKP dz. 2.2.1, gdy Instytucją Wdrażającą działanie było Ministerstwo Gospodarki. W ramach omawianych działań przedsiębiorcom refundowano 52,1% przyznanego dofinansowania. W ramach SPO WKP dz. 2.1 Wzrost Konkurencji Przedsiębiorstw poprzez doradztwo w województwie świętokrzyskim realizowanych jest 38 projektów, które dotyczą⁵:

- uzyskania certyfikatu ISO – 43% projektów,
- uzyskania certyfikatu Gost – 3% projektów,
- opracowanie nowych rozwiązań technologicznych – 35% projektów,
- opracowania planów inwestycyjnych – 10% projektów,
- wdrożenia systemu komputerowego – 8% projektów,
- uzyskanie ochrony patentowej – 3% projektów.

Jako główne rezultaty osiągnięte w wyniku realizacji projektów przedsiębiorcy wymieniają:

- wprowadzenie nowych produktów lub usług – 48%,
- wzrost sprzedaży – 80%
- pozyskanie nowych rynków zbytu – 48%

Realizacja projektów w ramach SPO WKP dz. 2.1 spowoduje również wzrost zatrudnienia o 479 osób w tych przedsiębiorstwach.

Rezultatem realizacji 76 projektów, które uzyskały dofinansowanie w SPO WKP dz. 2.3 Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw poprzez Inwestycje będzie:

- wprowadzenie innowacji procesowej lub produktowej – 100% projektów,
- wprowadzenie nowych produktów lub usług – 73% projektów,
- wzrost sprzedaży – 95% projektów,

⁵ Dane własne Staropolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej

- pozyskanie nowych rynków zbytu – 54% projektów,
- zwiększenie kwalifikacji pracowników – 10% projektów.

W wyniku realizacji SPO WKP dz. 2.3 przedsiębiorstwa sektora MŚP utworzą 620 nowych miejsc pracy.

Z ZPORR dz. 3.4 skorzystało 130 mikroprzedsiębiorców otrzymując 13 856 444,23 zł dofinansowania na inwestycje, których wartość wyniosła 27 138 861,49 zł. Natomiast dofinansowanie ZPORR dz. 2.5 obejmujące, oprócz wsparcia nowopowstałych przedsiębiorców, także koszty związane z obsługą 28 projektów, koszty szkoleń i promocji wyniosło 12 883 641,68 zł. W wyniku realizacji tego działania powstało 313 przedsiębiorstw, które otrzymały 5 316 502,12 zł wsparcia inwestycyjnego.

W ramach SPO WKP dz. 2.4 dotyczącego ochrony środowiska nie udało pozyskać się informacji na temat ilości złożonych wniosków, wnioskowanego dofinansowania oraz dotychczas zrealizowanych płatności w ramach projektów. Łącznie w ramach 3 poddziałań SPO WKP 2.4 przedsiębiorcy świętokrzyscy podpisali 15 umów na kwotę dofinansowania 57 313 927,88 zł, co stanowi 7,7% alokacji krajowej środków przeznaczonych na działanie. W ramach działań dotyczących infrastruktury ochrony środowiska finansowanych z ZPORR 1.2 instytucje samorządowe w świętokrzyskim złożyły 13 wniosków na kwotę dofinansowania 128 573 789,21 zł. Podpisano 10 umów. Wartość realizowanych projektów wyniosła 73 208 229,76 zł, a dofinansowanie 53 077 323,99 zł. Działanie to charakteryzuje się również wysokim stopniem realizacji płatności wynoszącym 79,8% przyznanego dofinansowania. Dofinansowanie wykorzystane w województwie świętokrzyskim stanowi 3,5% dostępnej alokacji krajowej środków w ramach ZPORR dz. 1.2. W obszarze działań związanych z ochroną środowiska realizowanych jest również 47 projektów w ramach ZPORR dz. 3.1 Obszary wiejskie o wartości dofinansowania 36 849 878,77 zł oraz 12 projektów w ZPORR dz. 3.2 Obszary podlegające restrukturyzacji z dofinansowaniem w wysokości 9 687 598,07 zł⁶. Ze względu na różnorodność projektów realizowanych w ramach powyższych działań nie dokonano porównań wykorzystania alokacji środków przyznanych na powyższe działania w odniesieniu do poszczególnych celów RSI. Alokacja środków przyznanych na realizację ZPORR dz. 3.1 i 3.2 wynosi 4,2% krajowej alokacji środków. W ramach projektów ZPORR w województwie świętokrzyskim zbudowano lub zmodernizowano 312 km sieci wodociągowej oraz

⁶ <http://www.zporr.gov.pl/Projekty/Umowy+podpisane+w+województwach/> Województwo świętokrzyskie – na dzień 20.11.2007 r.

223 km sieci kanalizacyjnej. Projekty obejmowały również budowę 6 oczyszczalni ścieków.. Działanie to charakteryzuje się również wysokim stopniem realizacji płatności wynoszącym 79,8% przyznanego dofinansowania. Łącznie pozyskana alokacja środków w województwie świętokrzyskim na działania związane z ochroną środowiska w ramach SPO WKP i ZPORR dz. 1.2 wynosi 4,8% alokacji krajowej.

Na infrastrukturę drogową w ramach ZPORR 1.1 złożono 224 wniosków na kwotę dofinansowania 173 952 526,77 zł. Do realizacji przyjęto 140 projektów dofinansowanych w wysokości 129 348 632,46 zł – zrealizowano 60,3% płatności. Stanowi to 3,2% dostępnych środków pomocowych przeznaczonych na działanie w kraju. Podobnie jak w pkt. III działania związane z infrastrukturą drogową w województwie świętokrzyskim finansowane są również w ramach ZPORR dz. 3.1 Obszary wiejskie – 22 projekty o wartości dofinansowania 13 496 447,91 zł oraz 7 projektów w ZPORR dz. 3.2 Obszary podlegające restrukturyzacji z dofinansowaniem w wysokości 6 502 716,68zł⁷.

W ramach projektów ZPORR zmodernizowano lub wybudowano 78 km dróg o znaczeniu regionalnym i 78 km dróg lokalnych.

Działania związane z podnoszeniem kwalifikacji pracowników, integracją zawodową osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniami oraz różnymi formami przeciwdziałania bezrobociu. W ramach powyższych działań w województwie świętokrzyskim złożono 224 wnioski na kwotę dofinansowania 173 952 526,77 zł. Do realizacji przyjęto 140 projektów z dofinansowaniem wynoszącym 129 348 632,46 zł, co stanowi 2,5% alokacji krajowej środków na działania. Na dzień 30 kwietnia 2007r. do beneficjentów trafiło 78,8% uzyskanego dofinansowania. W 11 projektach z dofinansowaniem wynoszącym 7 417 302,18 zł realizowanych w ramach SPO RZL dz. 2.3.a Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki uczestniczyło 2192 osób w tym:

- szkolenia dla przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw – 1 659 osób,
- studia podyplomowe – 533 osób,

które były zatrudnione w:

- mikroprzedsiębiorstwach – 576,
- MŚP – 1309,
- dużych przedsiębiorstwach – 307.

Ogółem w ramach projektów SPO RZL dz. 2.3a realizowanych przez beneficjentów z województwa świętokrzyskiego wsparciem objęto 874

⁷ <http://www.zporr.gov.pl/Projekty/Umowy+podpisane+w+województwach/> Województwo świętokrzyskie – na dzień 20.11.2007 r.

przedsiębiorstwa. Realizacja projektów wynosi 75,0%. Udział uzyskanego dofinansowania w SPO RZL dz. 2.3 przez beneficjentów ze świętokrzyskiego stanowi zaledwie 0,8% krajowej alokacji środków.

Ze wsparcia udzielanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w ramach SPO RZL dz. 1.2. Perspektywy dla młodzieży skorzystało łącznie 21 040 beneficjentów, natomiast z SPO RZL dz. 1.3. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia – 14 152 beneficjentów. Formy wsparcia, z jakich skorzystali beneficjenci tych działań ilustruje Tabela 7.4.

Tabela 7.4 Formy wsparcia z których skorzystali beneficjenci SPO RZL 1.2 i 1.3

Forma wsparcia	Działanie SPO RZL 1.2	Działanie SPO RZL 1.3
Poradnictwo zawodowe	12 303	8 955
Pośrednictwo pracy	15 509	9 192
Szkolenia	2 726	4 934
Dotacje na podjęcie działalności gospodarczej	461	1 420
Subsydiowane zatrudnienie	1 260	5 288
Staże	14 454	–
Przygotowanie zawodowe	510	1 276

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy

W ramach SPO RZL dz.1.2 podpisano 39 umów na kwotę 51 443 721,24 zł, 4,9% alokacji krajowej środków. Uzyskane dofinansowanie zostało zrefundowane w 83,8%. W przypadku SPO RZL dz. 1.3 dane te wynoszą odpowiednio: 39 zawartych umów z dofinansowaniem 35 226 362,16 zł, co stanowi 3,5% alokacji środków krajowych. Otrzymano 88,6% przyznanego dofinansowania.

Ze wsparcia udzielanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w ramach ZPORR dz. 2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa skorzystało łącznie 3 156 beneficjentów, natomiast z ZPORR dz. 2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami Restrukturyzacyjnymi – 1 419 beneficjentów. Formy wsparcia, z jakich skorzystali beneficjenci tych działań przedstawiono w Tabeli 7.5.

Tabela 7.5 Formy wsparcia, z których skorzystali beneficjenci ZPORR 2.3 i 2.4

Forma wsparcia	Działanie ZPORR 2.3	Działanie ZPORR 2.4
Usługi doradcze	2 451	1 165
Szkolenia i kursy	3 024	1 165
Inf. zawodowa	1 143	330
Pośrednictwo pracy	353	596
Subsydiowane zatrudnienie	89	103
Indywidualne plany działalności	143	50

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy

W ramach ZPORR dz. 2.3 podpisano 18 umów na kwotę 14 310 310,10 zł, 5,2% alokacji krajowej środków. Uzyskane dofinansowanie zostało zrefundowane w 51,1 %. W przypadku ZPORR 2.4 dane te wynoszą odpowiednio: 10 zawartych umów z dofinansowaniem wynoszącym 9 764 170,41 zł, co stanowi 2,5% alokacji środków krajowych. Otrzymano 65,4% przyznanego dofinansowania.

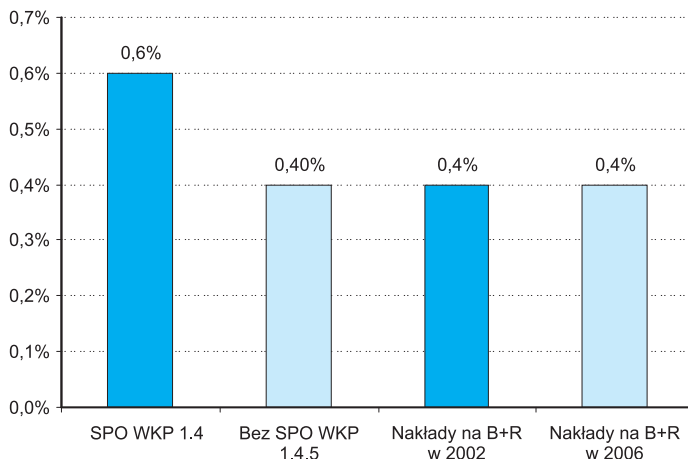
W przypadku działań realizowanych przez PFRON w ramach SPO RZL dz. 1.1, 1.4, 1.5, 1.6 szczególną uwagę zwraca niski poziom dofinansowania uzyskanego przez beneficjentów z województwa świętokrzyskiego w stosunku do dostępnych środków. Łącznie w ramach powyższych działań beneficjenci świętokrzyscy zawarli 23 umowy i uzyskali 11 186 766,37 zł dofinansowania. Przyznane dofinansowanie zostało wypłacone w 75,5%.

Ogółem na realizację celu RSI: „Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego” beneficjenci z województwa świętokrzyskiego otrzymali 484 174 169,26 zł dofinansowania (3,2% dostępnej alokacji krajowej środków), a wartość realizowanych projektów przekracza 800 mln zł.

Realizacja celu RSI: „Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego” ma istotne znaczenie dla zwiększenia konkurencyjności i innowacyjności regionu świętokrzyskiego. Skorzystanie z możliwości dofinansowania z funduszy strukturalnych działań wpływających na realizację powyższego celu powinno być jednym z priorytetów instytucji i przedsiębiorstw w regionie.

W celu dokonania analizy pozyskania środków funduszy UE w obszarze finansowania prac badawczych oparto się na wskaźnikach nakładów na działalność B+R (rysunek 7.2)⁸.

⁸ Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

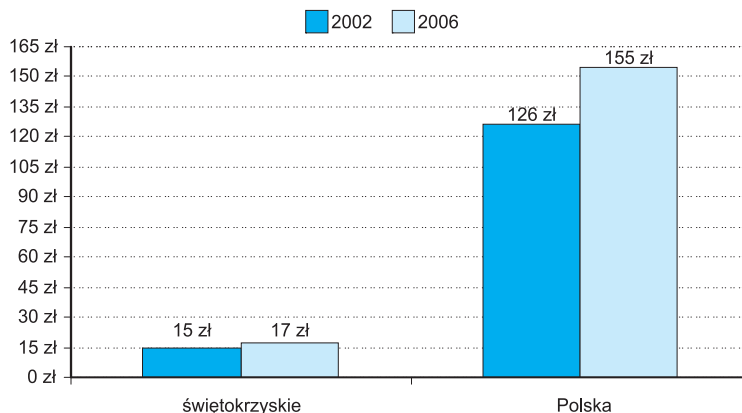
Rysunek 7.2 Wykorzystanie dostępnych środków funduszy strukturalnych UE na realizację projektów badawczych w porównaniu do odsetka nakładów na B+R w województwie świętokrzyskim (w cenach bieżących)

Jak przedstawiono na rysunku 7.2 odsetek nakładów na B+R w województwie świętokrzyskim od roku 2002 nie uległ zmianie i wynosi 0,4% na koniec 2006r. Wykorzystanie dostępnej alokacji środków w ramach SPO WKP dz. 1.4 również kształtuje się na tym samym poziomie.

W przypadku uwzględnienia jednego projektu realizowanego w ramach SPO WKP dz. 1.4.5 odsetek wykorzystania wzrasta do 0,6%. Jest to projekt, którego celem jest opracowanie Raportu Foresight Wiodących Technologii Województwa Świętokrzyskiego, wyznaczającego najbardziej perspektywiczne kierunki rozwoju technologii w Regionie. Wyniki projektu Foresight pozwolą na wspieranie (również finansowe) kluczowych dla Regionu ścieżek rozwoju i zapobiegą rozpraszaniu środków w sytuacji braku wizji i przypadkowości poczynañ, co grozi marnotrawieniem zasobów ludzkich, surowcowych i energetycznych Regionu⁹. Niepokoić może małe zainteresowanie SPO WKP dz. 1.4. Złożono zaledwie 4 wnioski co stanowi 0,6% wszystkich wniosków złożonych w ramach działania. Odsetek realizowanych umów w województwie świętokrzyskim wynosi 1,5% (3 projekty).

Stagnację w nakładach na prace badawczo rozwojowe potwierdzają również dane przedstawione na rysunek 7.3. Nakłady na działalność B+R w województwie świętokrzyskim w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły na koniec 2006r. zaledwie 17 zł przy nakładach w Polsce wynoszących 155 zł.

⁹ Strona internetowa Projektu

Rysunek 7.3 Nakłady na działalność B+R na jednego mieszkańca w województwie świętokrzyskim i w Polsce

W stosunku do nakładów z 2002 wzrosły zaledwie o 13,3%, podczas gdy dla Polski ogółem wskaźnik ten wzrósł o 23%. Wzrost ten jest spowodowany bardziej spadkiem liczby ludności w województwie, niż zwiększeniem nakładów na B+R. W 2002r. nakłady wyniosły bowiem 21,2 mln zł, a w 2006r. 21,5 mln zł (w cenach bieżących).

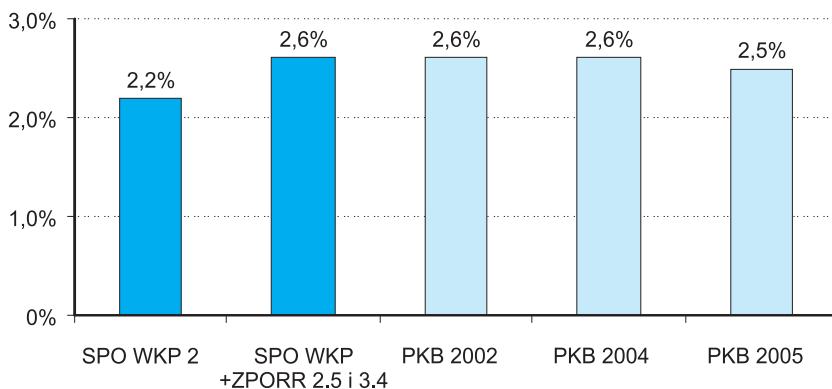
Podsumowując można stwierdzić, że województwo świętokrzyskie nie wykorzystało możliwości, jakie dały środki z funduszy strukturalnych UE na zwiększenie nakładów na sferę B+R. Uzyskane dofinansowanie na prace B+R pozwoliło jedynie na utrzymanie nakładów na niezmiennym poziomie w stosunku do 2002 roku.

Dokonując analizy wykorzystania funduszy strukturalnych UE do realizacji celu RSI: „Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego” w obszarze bezpośredniego wsparcia przedsiębiorstw badanie zostało oparte na wskaźnikach PKB, nakładów inwestycyjnych, nakładów na działalność innowacyjną, wartości środków trwałych oraz produkcji sprzedanej w przemyśle i budownictwie¹⁰.

Jak przedstawiono na rysunku 7.4 na projekty inwestycyjne realizowane na terenie województwa świętokrzyskiego przedsiębiorstwa pozyskały w ramach programów realizowanych na szczeblu centralnym, SPO WKP dz. 2.1, 2.2.1 i 2.3 zaledwie 2,2% dostępnych środków. Na zbliżonym poziomie kształtuje się również odsetek liczby złożonych wniosków i podpisanych umów na dofinansowanie. Po uwzględnieniu alokacji środków przyznanych na wsparcie przedsiębiorstw

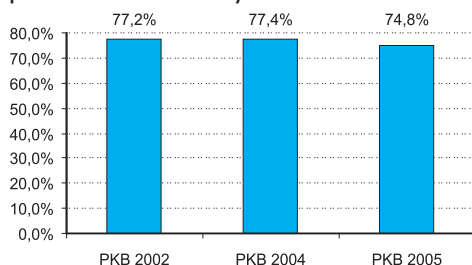
¹⁰ Według danych Głównego Urzędu Statystycznego.

w ramach ZPORR dz. 2.5 i 3.4 odsetek ten wzrasta do poziomu 2,6% i jest równy odsetkowi PKB w województwie świętokrzyskim.

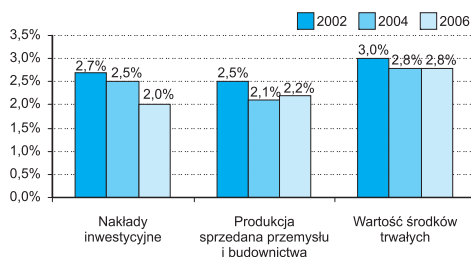

Rysunek 7.4 Wykorzystanie środków funduszy strukturalnych przez przedsiębiorstwa w odniesieniu do odsetka PKB

Bez zwiększenia aktywności i skuteczności przedsiębiorców w sięganiu po środki dysponowane na szczeblu centralnym województwo świętokrzyskie nie odrobi zaległości do lepiej rozwiniętych regionów kraju. Potwierdzają to dane przedstawione na rysunku 7.5 i 7.6.

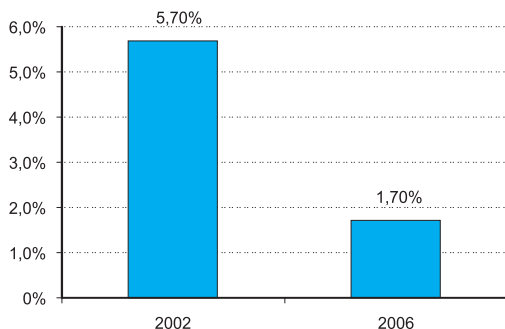

Rysunek 7.5 PKB na 1 mieszkańca (Polska = 100)

Rysunek 7.6 Wskaźniki nakładów inwestycyjnych, produkcji sprzedanej i wartości środków trwałych na tle kraju

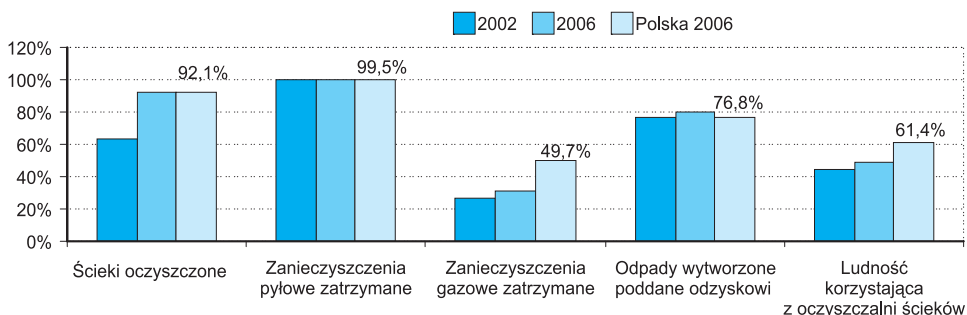
Niepokojący jest spadek odsetka PKB na 1 mieszkańca. Wskaźnik ten osiągnął w 2005 roku wartość 74,8% średniej krajowej i uległ zmniejszeniu w stosunku do lat wcześniejszych. Również odsetek nakładów inwestycyjnych, produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa oraz wartości środków trwałych uległ zmniejszeniu w porównaniu do roku 2002. Na rysunku 7.7 przedstawiono odsetek nakładów na działalność innowacyjną w województwie świętokrzyskim.

Rysunek 7.7 Udział nakładów na działalność innowacyjną w województwie świętokrzyskim

Jak przedstawiono na rysunku 7.7 udział nakładów na działalność innowacyjną w województwie świętokrzyskim zmniejszył się z 5,7% w 2002 roku do zaledwie 1,7% w roku 2006. Na podstawie tych danych można wyciągnąć wniosek, że zamiast odrabiać opóźnienia w rozwoju gospodarczym i innowacyjności regionu, województwo traci dystans do najlepiej rozwiniętych regionów kraju.

Znacznie lepiej kształtuje się sytuacja w przypadku wykorzystania środków funduszy strukturalnych UE na działania związane z ochroną środowiska w przedsiębiorstwach. Przedsiębiorstwa świętokrzyskie pozyskały 7,7% dostępnej alokacji środków w działaniu SPO WKP dz. 2.4. Odsetek projektów realizowanych w województwie w stosunku do wszystkich umów wynosi 6,0% i jest znacznie wyższy od osiągniętego w działaniach opisanych powyżej.

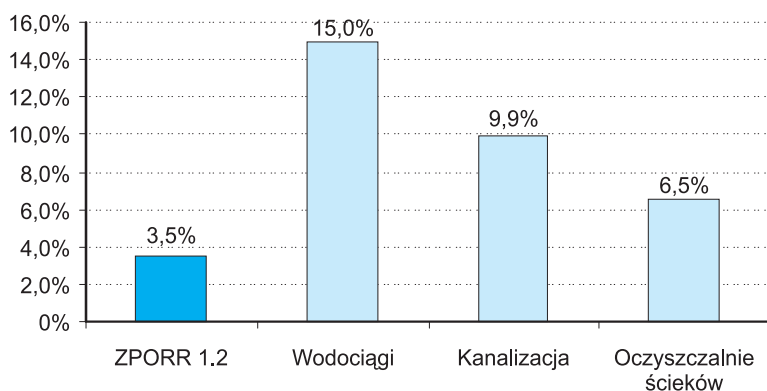
Rysunek 7.8 Wskaźniki związane z ochroną środowiska w 2002 i 2006 roku

Pozytywne zmiany w dziedzinie ochrony środowiska prezentują wskaźniki przedstawione na rysunku 7.8¹¹. W porównaniu do danych za 2002r. widać różnicę w redukcji podstawowych rodzajów zanieczyszczeń. Jednak region świętokrzyski

¹¹ Według danych Głównego Urzędu Statystycznego

jeszcze znacznie odstaje od średnich krajowych w przypadku redukcji zanieczyszczeń gazowych oraz odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków.

Na rysunku 7.9 przedstawiono wybrane rezultaty osiągnięte w województwie świętokrzyskim w wyniku realizacji projektów finansowanych w ramach ZPORR dz. 1.2¹². W województwie świętokrzyskim wybudowano lub zmodernizowano 15,0% sieci wodociągowej, 9,9% sieci kanalizacyjnej i 6,5% oczyszczalni ścieków w porównaniu do rezultatów osiągniętych w całym kraju, przy alokacji wojewódzkiej ZPORR dz. 1.2 wynoszącej jedynie 3,5% alokacji krajowej działania.

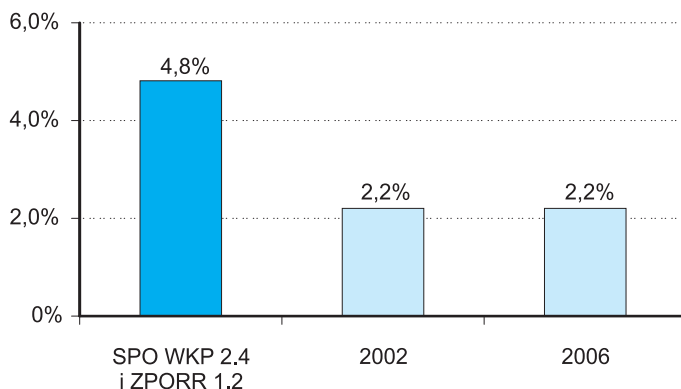

Rysunek 7.9 Odsetek wykorzystania alokacji krajowej ZPORR 1.2 oraz wybrane rezultaty projektów (z uwzględnieniem rezultatów ZPORR dz. 3.1 i 3.2).

W analizie wykorzystania środków ZPORR nie uwzględniono uzyskanego dofinansowania oraz przyznanej alokacji krajowej na realizację działań związanych z ochroną środowiska w ramach ZPORR dz. 3.1 i 3.2 co opisano w części dotyczącej wyników badań.

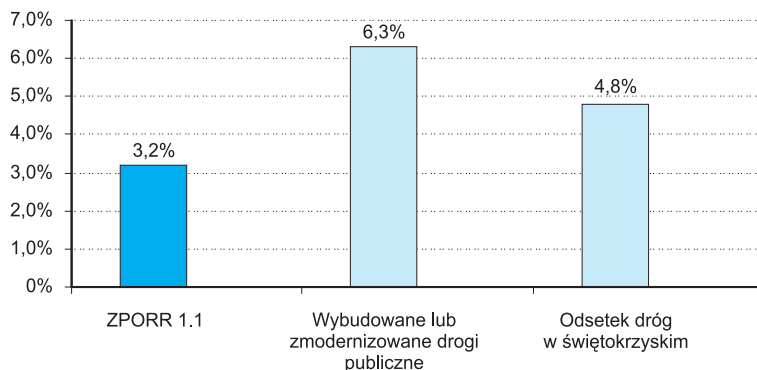
Pomimo wykorzystania zadowalającego odsetka dostępnej alokacji krajowej środków funduszy strukturalnych, odsetek nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej nie uległ zmianie i kształtuje się na poziomie 2,2%. Można zaryzykować stwierdzenie, że w województwie nie realizuje się projektów związanych z ochroną środowiska bez dofinansowania z Unii Europejskiej (rys. 7.10).

¹² Sprawozdanie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego z realizacji Narodowego Planu Rozwoju wg stanu na 30.06.2007 r.

Rysunek 7.10 Odsetek wykorzystania alokacji krajowej środków funduszy strukturalnych na ochronę środowiska w porównaniu do odsetka nakładów inwestycyjnych na środki trwałe związane z ochroną środowiska

Województwo Świętokrzyskie zostało pominięte przy realizacji programu SPO Transport, na który przeznaczono około 2 400 mln zł oraz ZPORR dz. 1.6 Rozwój transportu miejskiego w aglomeracjach z alokacją 335,8 mln zł. W związku z powyższym, omówione zostanie jedynie działanie ZPORR 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego wraz z rezultatami ZPORR dz. 3.1 i 3.2 (analogicznie jak w części dotyczącej ochrony środowiska). Na rysunku 7.11 przedstawiono rezultaty osiągnięte w wyniku realizacji działania¹³. W województwie świętokrzyskim do 30 czerwca 2007 roku wybudowano lub zmodernizowano po 78 km dróg regionalnych i lokalnych. Stanowi to 6,3% wartości osiągniętej w Polsce przy odsetku dróg w województwie do dróg w kraju 4,8%.

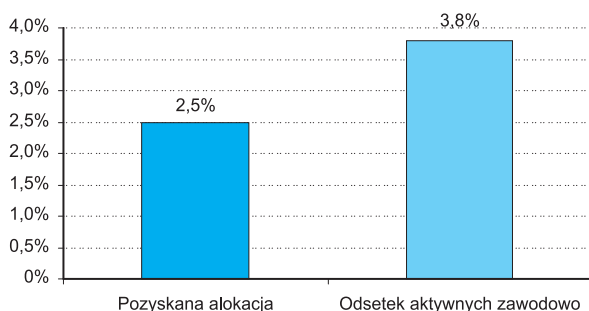

Rysunek 7.11 Odsetek wykorzystania alokacji krajowej ZPORR 1.1 oraz wybrane rezultaty projektów (z uwzględnieniem rezultatów ZPORR dz. 3.1 i 3.2)

¹³ Sprawozdanie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego z realizacji Narodowego Planu Rozwoju wg stanu na 30.06.2007 r.

Uwzględniając pominięcie województwa świętokrzyskiego w projektach realizowanych w ramach SPO TRANSPORT można stwierdzić brak wpływu wykorzystania środków UE na poprawę jakości systemu drogowego, a przez to zwiększenie atrakcyjności gospodarczej regionu. Należy zwiększyć starania na pozyskanie środków z funduszy strukturalnych, szczególnie na budowę dróg ekspresowych, których długość w województwie świętokrzyskim, według stanu na koniec 2006 roku, wynosi jedynie 23,7 km.

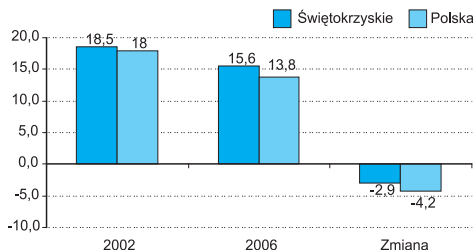
Analizując kolejny obszar, przyczyniający się do realizacji celu RSI „Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego” czyli działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji pracowników, integracją zawodową osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniami oraz różnymi formami przeciwdziałania bezrobociu wykorzystane zostały wskaźniki bezrobocia, aktywności zawodowej ludności i zatrudnienia w rolnictwie¹⁴. Odsetek pozyskanej alokacji środków wspomagającej realizację powyższych działań jest wyraźnie niższy od odsetka ludności aktywnej zawodowo w województwie świętokrzyskim, co zamieszczono na rysunku 7.12. Taka sytuacja budzi obawy co do skuteczności działań podejmowanych w regionie. Podobnie jak w przypadku wcześniej omawianych działań, również w tym obszarze obserwujemy małą aktywność instytucji z regionu świętokrzyskiego w sięganiu po środki unijne co przedstawiono w części omawiającej wyniki badań.

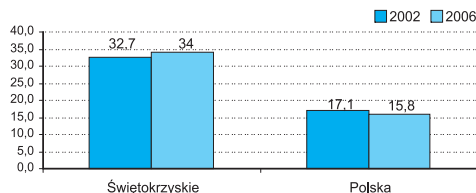
Rysunek 7.12 Odsetek wykorzystania alokacji krajowej działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji pracowników, integracją zawodową osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniami oraz różnymi formami przeciwdziałania bezrobociu w odniesieniu do współczynnika aktywności zawodowej

Również działania związane ze zmniejszaniem bezrobocia i reorientacją zawodową osób odchodzących z rolnictwa nie przynoszą takich efektów, jak efekty działań w innych regionach kraju.

¹⁴ Według danych Głównego Urzędu Statystycznego

Rysunek 7.13 Stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim i w Polsce w 2002 i 2006 roku

Rysunek 7.14 Odsetek pracujących w rolnictwie w województwie świętokrzyskim i w Polsce w 2002 i 2006 roku

Jak przedstawiono na rysunku 7.13 bezrobocie w województwie świętokrzyskim tak jak i w całym kraju spada. Utrzymuje się jednak na wyższym poziomie niż w kraju. Zarejestrowane zmniejszenie jest również znacznie niższe niż średnia dla Polski i wyniosło między 2006 a 2002 rokiem 2,9%, podczas gdy w kraju 4,2%. Zupełnie odmiennie wygląda sytuacja w przypadku ludności zatrudnionej w rolnictwie. Z danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny wynika, że odsetek pracujących w rolnictwie w województwie świętokrzyskim zwiększył się w 2006 roku w porównaniu z 2002 rokiem, z 32,7% do 34%, podczas gdy w skali kraju w analogicznym okresie zmniejszył się z 17,1% w 2002 r. do 15,8% w roku 2006.

Być może sytuacja ta jest wynikiem środków pomocowych jakie napłynęły do sektora rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa i rybactwa w badanym okresie. Z informacji uzyskanych z Oddziału Okręgowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Kielcach wynika, że tylko w ramach realizowanych przez ARiMR działań SPO ROL 1.1. Inwestycje w gospodarstwach rolnych, SPO ROL 1.2. Ułatwianie startu młodym rolnikom, SPO ROL 1.5. Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych, SPO ROL 2.4. Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów, SPO ROL 2.6. Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem zawarto 2 981 umów na kwotę dofinansowania 233 856 331,52 zł, z czego wypłacono 181 073 084,20 zł¹⁵. Autorzy nie negują znaczenia oraz konieczności modernizacji i wzmocnienia sektora rolnego w regionie. Szczegółowe analizy wykorzystania środków Unii Europejskiej przeznaczone na wsparcie sektora rolnego zostały pominięte w niniejszej pracy ze względu na ich nieprecyzyjne ujęcie w celach warunkujących realizację Regionalnej Strategii

¹⁵ ARiMR Oddział Regionalny w Kielcach – wg stanu na dzień 15.10.2007 r.

Innowacji. W odniesieniu do omawianego obszaru realizacji RSI należy zwrócić uwagę na działanie SPO ROL 2.4. Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów. W ramach tego działania zawarto 355 umów na kwotę dofinansowania 25 337 591,06 zł (bardzo zbliżoną do łącznego dofinansowania w ramach ZPORR dz. 2.5 i 3.4). Stanowi to 8,16% krajowej alokacji środków przeznaczonej na SPO ROL dz. 2.4. Niestety, uwzględniając wzrost odsetka zatrudnionych w rolnictwie należy stwierdzić iż wykorzystanie tych środków nie miało wpływu na zmianę struktury zatrudnienia w województwie świętokrzyskim.

Podsumowując należy stwierdzić, że osiągnięcie zakładanych rezultatów celu RSI „Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego” wymaga wzmożenia wysiłków wszystkich zainteresowanych podmiotów w kierunku zwiększenia absorpcji środków funduszy strukturalnych w województwie świętokrzyskim. Autorzy zdają sobie sprawę, że przedstawione powyżej porównania i analizy nie oddają w pełni wpływu wykorzystania funduszy strukturalnych na zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności regionu. Znaczna część projektów jest jeszcze w trakcie realizacji i trudno ocenić ich wpływ na przedstawione wskaźniki. Należy również przeanalizować dobór priorytetów finansowanych z funduszy strukturalnych UE w ramach alokacji regionalnej oraz ich wpływ na osiągnięcie celów RSI w przyszłych okresach.

Budowa infrastruktura społeczeństwa informacyjnego

Na podstawie informacji pozyskanych od Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego przedstawiono informacje na temat realizacji celu RSI: „Budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego”.

Tabela 7.6 Zestawienie wykorzystania funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego”, według stanu na dzień 30.04.2007 r.

Lp	Cel RSI				
1	Budowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego - budowa regionalnych i lokalnych sieci szerokopasmowych, centrów zarządzania sieciami, platform elektronicznych i bezpiecznych systemów transmisji danych - budowa publicznych punktów dostępu do Internetu - budowa systemów informacji przestrzennej - wdrażanie projektów elektronicznego obiegu dokumentów, archiwizacji, elektronicznych usług dla ludności				
Nazwa Sektorowego Programu Operacyjnego				Budżet Działania wg kursu EURO z dnia 30.04.2007 r. 3,7879 zł	
Liczba złożonych wniosków przez beneficjentów z województwa świętokrzyskiego	Kwota wnioskowanego dofinansowania	Liczba podpisanych umów przez beneficjentów z województwa świętokrzyskiego	Kwalifikowana wartość projektu w podpisanych umowach	Kwota uzyskanego dofinansowania /%alokacji krajowej środków	Kwota wypłaconego dofinansowania
ZPORR 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego				470 682 726,72	
8	13 561 105,89	3	15 018 126,58	11 263 594,93 2,4 %	4 414 264,92

Źródło: Świętokrzyski Urząd Marszałkowski

W województwie świętokrzyskim w ramach ZPORR dz. 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego realizowane były 3 projekty dotyczące budowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego. Beneficjenci otrzymali dofinansowanie w wysokości 11 263 594,72 zł, co stanowi 2,4% alokacji krajowej środków przeznaczonych na to działanie. Łączna wartość realizowanych projektów wyniosła 15 018 126,58zł. Zainteresowanie uzyskaniem dofinansowania wyraziło 8 beneficjentów. Do realizacji zostały wybrane projekty:

- Politechnika Świętokrzyska SRSK – Świętokrzyska Regionalna Sieć Komputerowa, rozbudowa MSK KIELMAN,
- Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa e-świętokrzyskie – budowa sieci radiowej,
- Województwo Świętokrzyskie – e-świętokrzyskie – rozbudowa infrastruktury informatycznej składające się na jeden wspólny projekt pod nazwą e-świętokrzyskie.

Realizacja projektów w ramach ZPORR dz. 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego zapewniła dostęp do Internetu 75% ogółu mieszkańców regionu. W ramach projektu w sześciu miastach regionu: w Kielcach, Końskich, Grzybowie

koło Staszowa, Jędrzejowie, Ostrowcu Świętokrzyskim i Sandomierzu zainstalowano radiowe stacje bazowe. Projekt zakłada rozmieszczenie w zasięgu tych stacji terminali abonenckich, z których sygnał będzie rozprowadzany do końcowych użytkowników za pośrednictwem WiFi, sieci LAN i innych. Dostęp do usług w sieci mają wszystkie grupy odbiorców: jednostki samorządu terytorialnego, instytucje publiczne, edukacyjne, firmy komercyjne oraz – za pośrednictwem lokalnych dostawców usług internetowych – użytkownicy indywidualni¹⁶.

Zasięg i schemat funkcjonowania sieci e–świętokrzyskie przedstawiono w rozdziale 4 – Monitoring budowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego (rysunek 4.6).

Projekt e–świętokrzyskie jest pozytywnym przykładem współpracy wielu różnych podmiotów, która przyniosła wymierne korzyści dla rozwoju regionu poprzez zapewnienie dostępu do Internetu 75% mieszkańcom województwa świętokrzyskiego. Na dzień 30.11.2007r. zakończył się projekt w części realizowanej przez NASK, w wyniku którego powstało 6 węzłów, 58 punktów dostępowych oraz połączono do sieci 52 budynki.

Rozwój instytucji otoczenia biznesu

Dane statystyczne dotyczące wykorzystania funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Rozwój instytucji otoczenia biznesu” zostały przedstawione w tabeli 7.7.

Tabela 7.7 Zestawienie wykorzystania funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Rozwój instytucji otoczenia biznesu”, według stanu na dzień 30.04.2007r.

Lp	Cel RSI				
1	Rozwój instytucji otoczenia biznesu - budowa inkubatorów/preinkubatorów przedsiębiorczości - budowa regionalnej specjalizacji gospodarczej - tworzenie przedsiębiorstw opartych na wiedzy, wirtualnych, e-biznesu - upowszechnianie technik informatycznych w działalności instytucji publicznych i gospodarczych - wspieranie klastrów przedsiębiorstw				
Nazwa Sektorowego Programu Operacyjnego				Budżet Działania wg kursu EURO z dnia 30.04.2007 r. 3,7879 zł	
Liczba złożonych wniosków przez beneficjentów z województwa świętokrzyskiego	Kwota wnioskowanego dofinansowania	Liczba podpisanych umów przez beneficjentów z województwa świętokrzyskiego	Kwalifikowana wartość projektu w podpisanych umowach	Kwota uzyskanego dofinansowania /%alokacji krajowej środków	Kwota wypłaconego dofinansowania
SPO WKP 1.1.1 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu zrzeszonych w sieci KSU				Alokacja działania 1.1 142 476 975,90	

¹⁶ Strona internetowa projektu http://www.eswietokrzyskie.pl/o_projekcie.html

Działanie realizowane przez PARP – w województwie świętokrzyskim do sieci KSU należy 8 instytucji otoczenia biznesu.				1,2%z SPO WKP 1.1.2	1 158 337,21
SPO WKP 1.1.2 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu oraz sieci instytucji otoczenia biznesu					
5	1 494 417,58	4	1 242 952,86	1 133 507,58	502 425,18
SPO WKP 1.2.1 Dokapitalizowanie funduszy mikropożyczkowych				Alokacja działania 1.2 772 116 452,62	
3	24 000 000,00	3	34 286 000,00	24 000 000,00 2,2%z SPO WKP 1.2.2	15 399 515,28
SPO WKP 1.2.2 Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych					
1	6 082 350,08	1	7 602 937,60	6 082 350,08	1 598 080,00
SPO WKP 1.3. Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm (inkubatory, parki)				720 387 894,00	
3	9 397 769,50	0	0	0	0
Razem na realizację celu: Rozwój instytucji otoczenia biznesu				3 510 252 660,95	
12	40 974 537,16	8	43 131 890,46	31 215 857,66 1,9 %	17 500 020,46

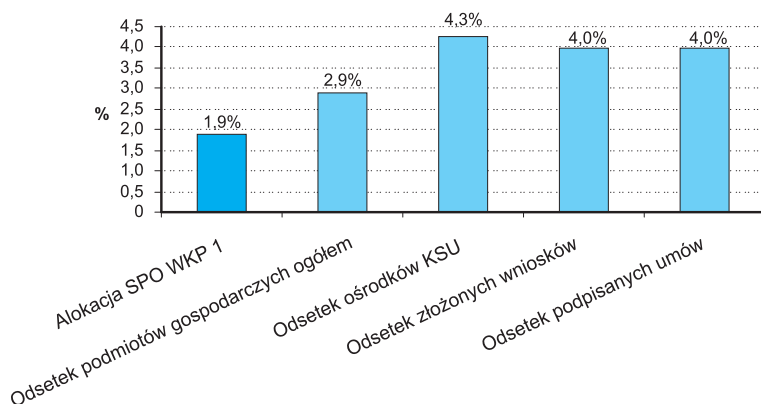
Źródło: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

W tabeli 7.7 przedstawiono informacje w zakresie aktywności, jak i skuteczności w aplikowaniu o środki unijne, z programów realizowanych przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, instytucji otoczenia biznesu z województwa świętokrzyskiego. Z SPO WKP dz. 1.1.1 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu zrzeszonych w sieci KSU osiem instytucji należących do sieci Krajowego Systemu Usług dla MŚP uzyskało 1 158 337,21 zł dofinansowania. Tylko 5 instytucji aplikowało o środki unijne w ramach SPO WKP dz. 1.1.2. Wsparcie instytucji otoczenia biznesu oraz sieci instytucji otoczenia biznesu. Do realizacji zostały wybrane 4 projekty z dofinansowaniem wynoszącym 1 133 507,58 zł. Łącznie do województwa świętokrzyskiego z SPO WKP dz. 1.1 trafiło 1,2% krajowej alokacji środków przeznaczonej na to działanie. Znacznie lepiej prezentuje się wykorzystanie dostępnej alokacji środków w SPO WKP dz. 1.2, z którego udało się pozyskać 2,2% środków. Natomiast liczba złożonych wniosków i podpisanych umów kształtują się na takim samym poziomie jak w SPO WKP dz. 1.1.2. W SPO WKP dz. 1.2.1 Dokapitalizowanie funduszy mikropożyczkowych złożono 3 wnioski na kwotę dofinansowania 24 000 000,00 zł, a w SPO WKP dz. 1.2.2 Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych 1 wniosek na kwotę dofinansowania 6 082 350,08 zł. Wszystkie projekty zostały wybrane do realizacji. Zupełnie nieudane były działania instytucji otoczenia biznesu w aplikowaniu o środki unijne w ramach SPO WKP dz. 1.3. Tworzenie korzystnych warunków

dla rozwoju firm (inkubatory, parki). Złożono 3 wnioski na kwotę dofinansowania 9 397 769,50 zł, z których niestety żaden nie uzyskał pozytywnej oceny Instytucji Wdrażającej.

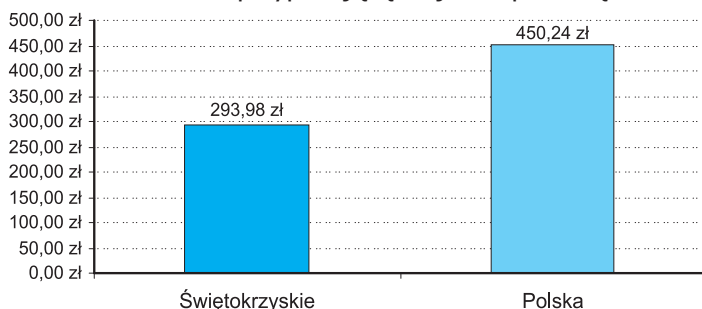
Łącznie instytucje otoczenia biznesu z województwa świętokrzyskiego złożyły 12 wniosków o dofinansowanie, na kwotę 40 974 537,16 zł. Pozytywną ocenę uzyskało 8 projektów, a otrzymane wsparcie wyniosło 31 215 857,66 zł, co stanowi 1,9% dostępnych środków wspierających osiągnięcie celu RSI: „Rozwój instytucji otoczenia biznesu”. Na dzień 30.04.2007r. do beneficjentów wpłynęło 16 341 683,25 zł (bez działania SPO WKP 1.1.1) dofinansowania co stanowi 52,4% należnej kwoty.

Z danych przedstawionych na rysunku 7.15, wyraźnie widać różnicę pomiędzy odsetkiem pozyskanej alokacji środków na działania sprzyjające realizacji celu RSI: „Rozwój instytucji otoczenia biznesu” 1,9%, a odsetkiem liczby przedsiębiorstw ogółem w województwie świętokrzyskim w stosunku do liczby przedsiębiorstw w Polsce (odsetek MŚP w województwie świętokrzyskim kształtuje się na tym samym poziomie) wynoszącym 2,9%. Pomimo niewielkiej liczby złożonych wniosków i podpisanych umów o dofinansowanie znacznie lepiej prezentuje się ich odsetek w stosunku do wyników osiągniętych w kraju. Oba wskaźniki osiągnęły wartość 4,0% i są zbliżone do odsetka instytucji otoczenia biznesu w województwie świętokrzyskim, który wynosi 4,3% wszystkich uczestników sieci KSU.

Rysunek 7.15 Wykorzystania funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Rozwój instytucji otoczenia biznesu”

Na rysunku 7.16 przedstawiono kwotę dofinansowania pozyskanego przez instytucje otoczenia biznesu przypadającą na jedno przedsiębiorstwo.

Rysunek 7.16 Kwota dofinansowania pozyskana przez instytucje otoczenia biznesu przypadająca na jedno przedsiębiorstwo

Na podstawie przedstawionych danych wyraźnie widać, że możliwości udzielania skutecznej pomocy przedsiębiorcom przez instytucje otoczenia biznesu z województwa świętokrzyskiego są dużo niższe niż w innych regionach kraju. Może to być głównym powodem małej skuteczności tych przedsiębiorstw w aplikowaniu o środki unijne. Aby zapewnić osiągnięcie zakładanych rezultatów celu RSI: „Rozwój instytucji otoczenia biznesu” konieczne jest zwiększenie aktywności i skuteczności instytucji otoczenia biznesu w aplikowaniu o środki funduszy strukturalnych UE. Niezbędne jest stymulowanie rozwoju samych instytucji otoczenia biznesu na poziomie regionalnym, bowiem od poziomu ich funkcjonowania zależy jakość usług oferowanych przedsiębiorcom.

Budowa instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki

Omawiając wykorzystanie funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Budowa instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki” skoncentrowano się na omówieniu projektów dofinansowanych w ramach działania ZPORR 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy.

W tabeli 7.8 przedstawiono pozyskane z Świętokrzyskiego Urzędu Marszałkowskiego dane na temat stanu realizacji działania.

Tabela 7.8 Zestawienie wykorzystania funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Budowa instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki”, wg. stanu na dzień 30.04.2007

Lp	Cel RSI				
1	Budowa instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki - rozwój Świętokrzyskiego Centrum Innowacji i Transferu Technologii - wdrażanie projektów wynikających z RSI, wspierających budowanie Regionalnego Systemu Innowacji - organizowanie targów nowych technologii, targów wiedzy - staże dla absolwentów szkół wyższych służących transferowi wiedzy i innowacji - stypendia dla doktorantów z dziedzin naukowych służących rozwojowi regionu				
Nazwa Sektorowego Programu Operacyjnego				Budżet Działania wg kursu EURO z dnia 30.04.2007 r. 3,7879 zł	
Liczba złożonych wniosków przez beneficjentów z województwa świętokrzyskiego	Kwota wnioskowanego dofinansowania	Liczba podpisanych umów przez beneficjentów z województwa świętokrzyskiego	Kwalifikowana wartość projektu w podpisanych umowach	Kwota uzyskanego dofinansowania / %alokacji krajowej środków	Kwota wypłaconego dofinansowania
ZPORR 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy				224 908 278,42	
70	40 694 092,68	17	10 871 259,65	10 871 259,65 4,8 %	4 567 446,25

Źródło: Świętokrzyski Urząd Marszałkowski

Jak przedstawiono w tabeli 7.8 działanie ZPORR 2.6 cieszyło się dużym zainteresowaniem beneficjentów. Złożono 70 wniosków na kwotę dofinansowania 40 694 092,68 zł. Do realizacji trafiło 17 projektów i uzyskano 10 871 259,65 zł dofinansowania. Alokacja środków przyznanych na powyższe działanie wyniosła 4,8%.

Z analizy listy realizowanych projektów ZPORR w województwie świętokrzyskim według stanu na dzień 15.11.2007 r. wynika, że z 17 projektów realizowanych w województwie jedynie 6 zostało zakończonych¹⁷. W związku z powyższym, omówione zostaną tylko projekty zakończone.

- „Budżet Celów i Efektywności w Świętokrzyskich Gminach” – projekt realizowany przez Fundację Instytut Karpacki z Nowego Sącza. Główne cele projektu to zastosowanie innowacyjnych metod tworzenia i realizacji budżetu w formie Budżetów Celów i Efektywności (BCE) w JST oraz stworzenie regionalnej sieci innowacji w zakresie tej metody budżetowania. Rezultatem projektu jest przekazanie wiedzy i kompetencji w zakresie innowacyjnych strategii zarządzania gminą, poprzez zastosowanie nowoczesnej metodologii

¹⁷ <http://www.zporr.gov.pl/Projekty/Umowy+podpisane+w+województwach/>

budżetowania, jaką jest BCE. Okres realizacji projektu to 1 kwiecień 2005 do 31 grudnia 2006. Obejmował on swoim zasięgiem 10 gmin województwa świętokrzyskiego, 7 gmin z terenu powiatu buskiego: Gnojno, Nowy Korczyn, Pacanów, Solec-Zdrój, Stopnica, Tuczepy, Wiślica oraz 3 gminy powiatu kazimierskiego: Bejsce, Czarnocin, Opatowiec¹⁸.

- „SCENO–Świętokrzyskie Centrum Edukacji na Odległość” – projekt realizowany przez Wyższą Szkołę Handlową im. Bolesława. Markowskiego w Kielcach. Głównym celem projektu było stworzenie innowacyjnego portalu edukacyjnego SCENO (Świętokrzyskie Centrum Edukacji Na Odległość). Jednym z pośrednich celów projektu SCENO jest propagowanie korzyści płynących z posiadania Internetu i wykorzystywania jego zasobów w celach edukacyjnych. W województwie świętokrzyskim brakowało i nadal brakuje edukacyjnych serwisów, które oferowałyby materiały dydaktyczne, artykuły naukowe, interaktywne kursy i wszelkie treści pomocne przy samokształceniu się, co potwierdziły przeprowadzone przed złożeniem wniosku dotyczącego projektu SCENO badania ankietowe. Jednym z dążeń centrum edukacyjnego SCENO jest przygotowanie bazy wiedzy, w której cyklicznie zamieszczane byłyby informacje, artykuły i kursy z zakresu nauk o zarządzaniu, marketingu, informatyki, ekonomii, technologii informacyjnych, finansów, biznesu czy rachunkowości, a także bieżące informacje (wiadomości) dotyczące wydarzeń gospodarczych, ekonomicznych, edukacyjnych czy teleinformatycznych, jakie mają miejsce na świecie, w kraju i regionie. Portal jest działaniem non-profit nastawionym na propagowanie wiedzy, idei społeczeństwa informacyjnego, a jego istotą jest popularyzacja wiedzy na odległość. Pomimo, iż portal edukacyjny SCENO funkcjonuje w Internecie, jego konstrukcja powoduje wzmocnienie zasobów regionalnych. Portal edukacyjny ułatwia korzystanie ze specjalistycznej wiedzy z zakresu informatyki, ekonomii, zarządzania, biznesu, finansów oraz rachunkowości i wielu innych dziedzin wiedzy, a ponadto jest zbiorem baz danych, m.in. z zakresu edukacji i kształcenia innego typu, niż kursy proponowane w szkołach średnich i wyższych. Cechy projektu SCENO swoimi rozwiązaniami nawiązują do idei społeczeństwa informacyjnego. Okres realizacji projektu 2005.10.01 – 2007.10.31¹⁹.
- „Innowacyjne metody i możliwości pozyskiwania i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w województwie świętokrzyskim” – projekt

¹⁸ http://www.institut-karpacki.org/index.php?option=com_content&task=view&id=43&Itemid=48

¹⁹ Wyższa Szkoła Handlowa im. Bolesława. Markowskiego w Kielcach

realizowany przez Centrum Doradztwa Gospodarczego Sp. z o.o. Realizacja projektu trwała od lutego 2006 do sierpnia 2006. Celem projektu było zorganizowanie 5 konferencji tematycznych oraz 5 wyjazdów studialnych na istniejące w Polsce instalacje i obiekty już wykorzystujące odnawialne źródła energii. Podsumowaniem cyklu konferencji i wyjazdów studialnych jest opracowanie poświęcone innowacyjnym metodom i możliwościom pozyskiwania „czystej energii” na terenie województwa świętokrzyskiego wraz z danymi firm i instytucji wspierającymi rozwój tej dziedziny w Polsce i na świecie oraz dokumentacja fotograficzna z konferencji i wyjazdów studialnych²⁰.

- „Budowanie Regionalnego Systemu Innowacji – Analiza Strukturalna Gospodarki Regionu Świętokrzyskiego i Jej Wykorzystanie Pod Kątem Podnoszenia Konkurencyjności i Innowacyjności Regionu” – projekt realizowany przez Akademię Świętokrzyską w Kielcach. Głównymi celami projektu było stworzenie sieci współpracy między podmiotami rozwoju regionalnego na rzecz podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności regionalnego systemu gospodarczego, opracowanie bazy danych niezbędnej do skutecznego zarządzania rozwojem regionu oraz wskazanie strategicznych kierunków działań w ramach analizowanych obszarów problemowych na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu świętokrzyskiego oraz podnoszenia poziomu jego konkurencyjności i innowacyjności²¹.
- „Innowacyjność drogą ku przyszłości – współpraca samorządów i przedsiębiorstw” – projekt realizowany przez Świętokrzyską Agencję Rozwoju Regionu S.A. Projekt miał na celu propagowanie założeń RSI poprzez organizację konferencji i seminariów.
- „Regionalna Sieć Innowacji INNOVAREGIO w Województwie Świętokrzyskim” – projekt realizowany przez Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o. Główny cel INNOVAREGIO to pomoc przedsiębiorcom w poszukiwaniu partnerów – dostawców i odbiorców nowych technologii przez: indywidualne doradztwo dla przedsiębiorstw obejmujące pomoc specjalistyczną w procesie wdrażania innowacji (wizyta w firmie, audyt technologiczny, opracowanie profilu technologicznego: zapytania lub oferty, pomoc w negocjacjach, zawarcie umowy transferu technologii);

²⁰ <http://www.cdgpolska.pl/content/innowacyjne-metody-i-mo%C5%BCliwo%C5%9Bci-pozyskiwania-i-wykorzystania-odnawialnych-%C5%BAr%C3%B3de%C5%82-energii-w-w>

²¹ <http://www.pu.kielce.pl/iekon/zporr>

seminaria tematyczne – promocja osiągnięć naukowo-badawczych. Ideą INNOVAREGIO jest promowanie rodzimych osiągnięć naukowych i pomoc w ich wdrażaniu; szkolenia z dziedzin związanych z działalnością firm na rynku europejskim: Systemy zarządzania jakością, Finansowanie innowacji, Znak jakości CE, Prawo własności intelektualnej; konferencje – promujące ideę INNOVAREGIO oraz osiągnięte rezultaty; wdrożenie innowacji – wsparte pomocą specjalistyczną ze strony dostawcy technologii/know-how²².

Na podstawie przytoczonych powyżej analiz można stwierdzić, że wśród instytucji i przedsiębiorstw województwa świętokrzyskiego istnieje duże zainteresowanie i zaangażowanie budową instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki. Taka postawa rodzi nadzieję, że w przyszłości województwo świętokrzyskie stanie się nowocześniejsze i bardziej konkurencyjne w porównaniu do regionów lepiej rozwiniętych.

7.2.2 WYNIKI BADANIA INSTYTUCJI I PRZEDSIĘBIORSTW

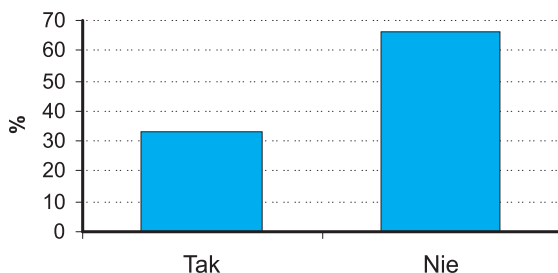
Przedsiębiorstwa

W tej części opracowania zostaną przedstawione analizy dotyczące wykorzystania funduszy strukturalnych przez przedsiębiorców z regionu świętokrzyskiego. Badaniem ankietowym w ramach realizacji projektu RSI PROMONIT objęto 500 przedsiębiorców, z których 279 odpowiedziało na ankietę.

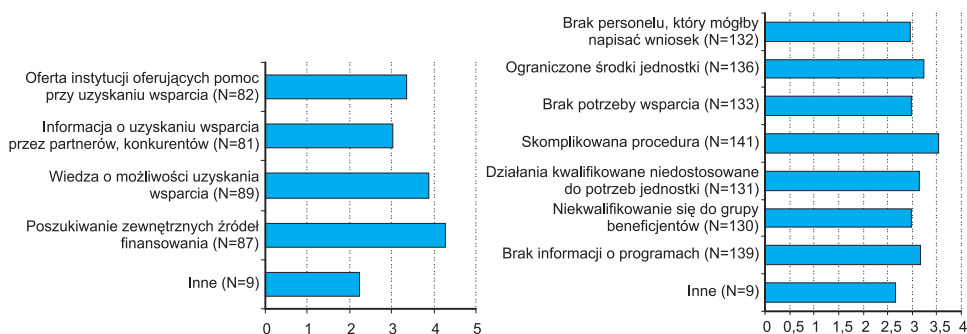
Na rysunku 7.17 zaprezentowano odpowiedzi na pytanie dotyczące ubiegania się o dofinansowanie unijne, których udzieliło 226 przedsiębiorców. Odsetek aplikujących o dofinansowanie wyniósł 33,5% (76 twierdzących odpowiedzi). Główne przyczyny ubiegania się o pozyskanie dofinansowania lub nie skorzystania z takiej możliwości pozyskania środków zostały przedstawione na rysunku 7.18. Do ustalenia ważności poszczególnych czynników przyjęto skalę od 1 – 5, przy czym 1 oznacza nieważne, a 5 kluczowe.

Najważniejszym czynnikiem skłaniającym do aplikowania o środki UE jest poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania, wynikające z strategicznych planów rozwoju przedsiębiorstw. Istotny czynnikiem jest również posiadanie wiedzy na temat możliwości pozyskania dofinansowania. Wśród powodów braku zainteresowania aplikowaniem największe znaczenie ma skomplikowana procedura. Istotny jest również brak środków własnych na realizację projektów oraz brak informacji o programach pomocowych. Pozostałe przyczyny otrzymały bardzo zbliżone oceny kształtujące się pomiędzy średnią 3,0 a 3,1 tzn. ważne dla ankietowanych.

²² <http://innovaregio.it.kielce.pl/>

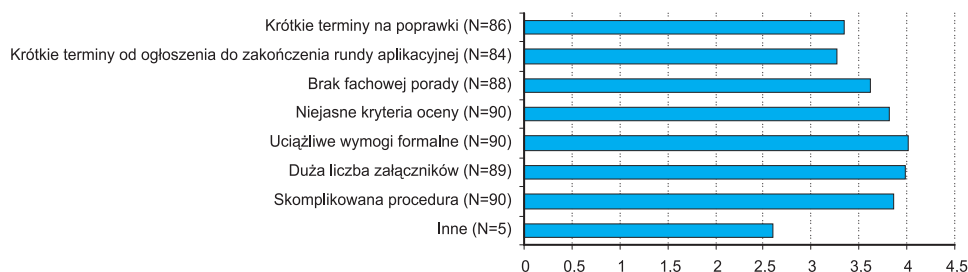

Rysunek 7.17 Odsetek ubiegających się o dofinansowanie projektów z funduszy strukturalnych UE (N=226)

Rysunek 7.18 Przyczyny ubiegania i nie ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2004–2006 – średnie wagi

Poniżej przedstawione zostały główne bariery, jakie napotkali przedsiębiorcy w procesie aplikowania o środki UE (rysunek 7.19).

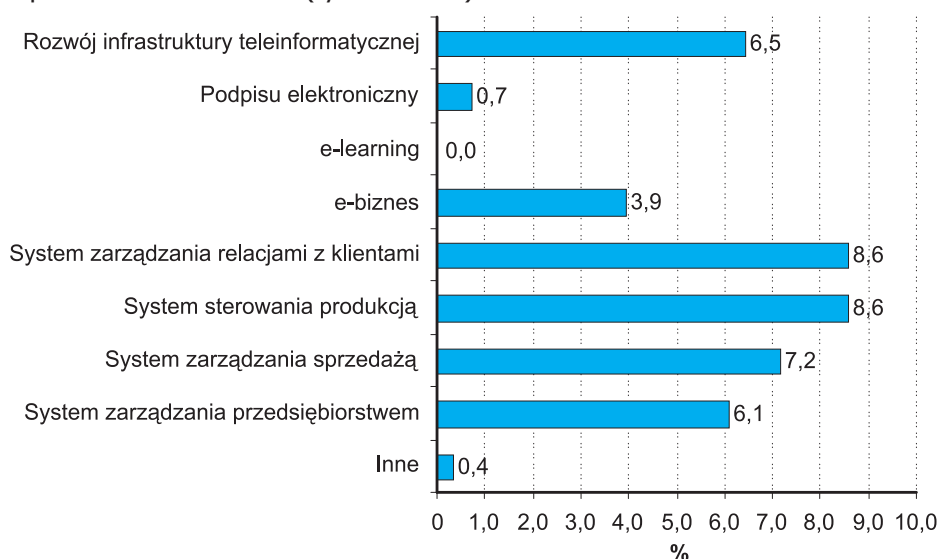

Rysunek 7.19 Bariery uzyskania wsparcia z funduszy UE – średnie ocen

Najbardziej uciążliwymi dla przedsiębiorców były bariery formalne i proceduralne. Wskazanie na trudności z uzyskaniem fachowej porady powinno prowadzić do wsparcia instytucji otoczenia biznesu w zakresie wzmoczenia aktywności w przybliżaniu przedsiębiorcom tematyki związanej z funduszami strukturalnymi UE.

Podczas analizy zebranego materiału badawczego, zauważono wiele nieścisłości, a nawet sprzeczności, w udzielonych przez przedsiębiorców odpowiedziach. Uniemożliwiają one przeprowadzenie rzetelnej analizy zebranych danych. Przykładowo liczba przedsiębiorców, którzy udzielili twierdzącej odpowiedzi na pytanie nr 79 dotyczące aplikowania o środki unijne, wyniosła 76. Natomiast na pytanie nr 84, dotyczące uzyskania lub nie uzyskania rekomendacji do otrzymania dofinansowania, odpowiedzi udzieliło 94 przedsiębiorców. W związku z powyższym w analizie pominięto pytania 84, 85, 86, 87 i 90, które zawierają sprzeczne odpowiedzi uniemożliwiające dokonanie właściwych porównań. Sytuacja ta, powinna skłonić autorów formularzy ankietowych do przeanalizowania stopnia skomplikowania i spójności pytań ankietowych w celu uniknięcia takiej sytuacji podczas badań RSI w następnych okresach.

Na zakończenie przedstawione zostały uzyskane rezultaty w wyniku realizacji projektów w odniesieniu do całej zbiorowości przedsiębiorców, którzy odpowiedzieli na badanie (rysunek 7.20).

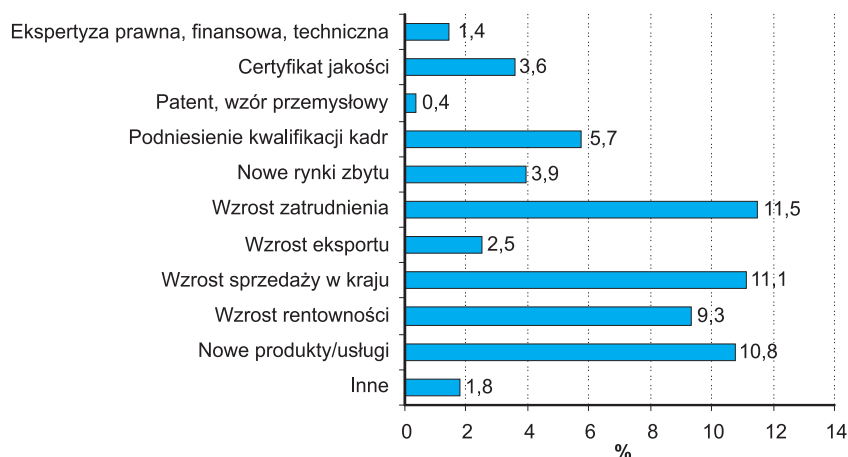

Rysunek 7.20 Rezultaty związane z zastosowaniem IT uzyskane w wyniku realizacji projektów z dofinansowaniem unijnym (N=279)

W przedsiębiorstwach biorących udział w badaniu ankietowym, w obszarze zastosowania IT, środki unijne posłużyły głównie do sfinansowania wdrożenia systemu zarządzania relacjami z klientami i systemu sterowania produkcją. Odsetek przedsiębiorstw realizujących powyższe wdrożenia wyniósł 8,6% uczestników

badania. Środki inwestowano również w rozwój infrastruktury teleinformatycznej – 6,5% badanej populacji. Zainteresowanie wdrożeniem systemów e-biznes osiągnęło odsetek 3,9%. W żadnym z badanych przedsiębiorstw nie wdrożono systemów e-learningu, również zainteresowanie zastosowaniem podpisu elektronicznego było symboliczne i wyniosło 0,7%.

Na rysunku 7.21 przedstawiono rezultaty ekonomiczne realizowanych projektów z dofinansowaniem z funduszy strukturalnych UE.

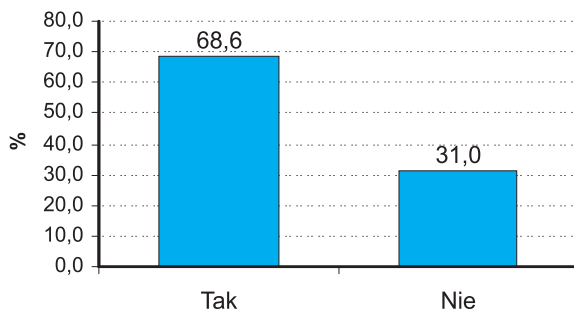

Rysunek 7.21 Rezultaty uzyskane w wyniku realizacji projektów (N=279)

11,5% badanych przedsiębiorstw zwiększyło zatrudnienie w wyniku realizacji projektów z dofinansowaniem z funduszy strukturalnych UE. Na zbliżonym poziomie kształtuje się odsetek przedsiębiorstw, które osiągnęły wzrost sprzedaży w kraju 11,1%. Optymistyczny jest również odsetek przedsiębiorstw, które wprowadziły nowe produkty i usługi, który osiągnął wartość 10,8 %. Również odsetek przedsiębiorstw, które zanotowały wzrost rentowności jest wysoki i wyniósł 9,3%. Tylko jedno przedsiębiorstwo zadeklarowało uzyskanie patentu – wzoru przemysłowego, jako rezultatu realizacji projektu finansowanego z funduszy strukturalnych UE. Potwierdza to wnioski wyciągnięte w części opracowania analizującego informacje pozyskane od Instytucji Wdrażających o małym zainteresowaniu działalnością B+R w naszym regionie.

Na rysunku 7.22 przedstawiono zainteresowanie przedsiębiorców pozyskaniem dofinansowania w okresie programowania 2007–2013. Można zauważyć odwrócenie proporcji przedsiębiorstw, które doceniają szanse, jakie dają środki unijne dla wzmocnienia pozycji firmy w stosunku do przedsiębiorstw wykorzystujących środki w badanym okresie. 68,6% przedsiębiorców wyraża

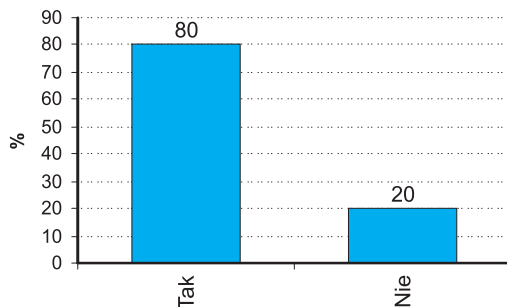
zainteresowanie funduszami UE, podczas gdy 66,1% nie było nimi zainteresowanych w okresie 2004–2006.

Rysunek 7.22 Zamiar ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2007–2013 (N=245)

Szkoły wyższe

Badaniom ankietowym poddano 14 szkół wyższych funkcjonujących na terenie województwa świętokrzyskiego. Na badanie odpowiedziało 8 uczelni. Poniżej zostały przedstawione uzyskane wyniki badania w obszarze wykorzystania funduszy UE (rys. 7.23).

Rysunek 7.23 Odsetek ubiegających się o dofinansowanie projektów z funduszy strukturalnych UE (N=5)

Na pytanie dotyczące ubiegania się o dofinansowanie z funduszy UE z 8 uczelni które wzięły udział w badaniu 5 udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Wśród tych 5 uczelni 80% (4 uczelnie) aplikowało o pozyskanie środków pomocowych.

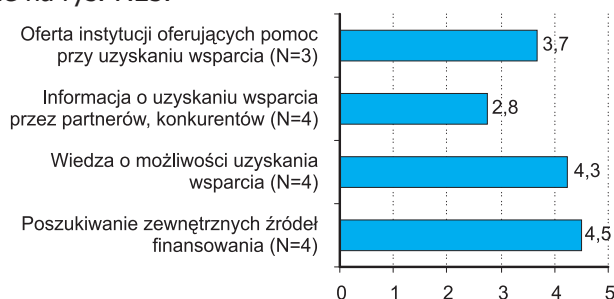
Według uczelni, która nie aplikowała o dofinansowanie UE głównym powodem nie skorzystania z tej możliwości było niekwalifikowanie się do grupy beneficjentów. (rysunek 7.24) Kolejne co do ważności przyczyny to: brak informacji o programach oraz działania kwalifikowane niedostosowane do potrzeb jednostki. Obie przyczyny uznano za bardzo ważne. Uwzględniając dużą liczbę

działań Programów Operacyjnych, w których mogły uczestniczyć szkoły wyższe, taka odpowiedź może świadczyć o braku dostatecznej wiedzy o możliwościach pozyskania dofinansowania.

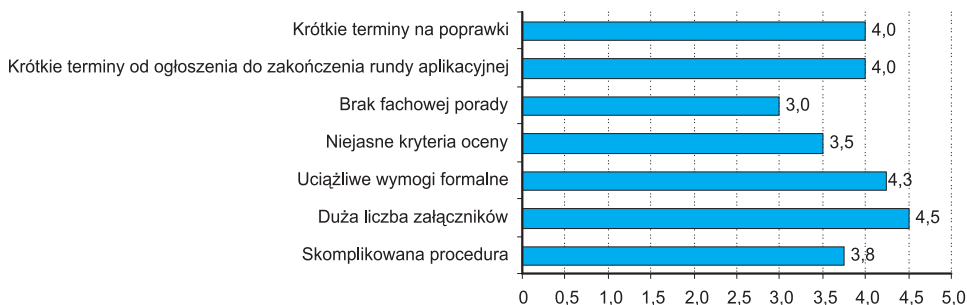
Rysunek 7.24 Przyczyny nie ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2004–2006 – średnie wagi (N=8)

Natomiast wśród uczelni, które aplikowały o pozyskanie środków UE, dominującymi przyczynami skłaniającymi je do podjęcia starań o pozyskanie środków UE było poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania – waga 4,5 oraz wiedza o możliwości uzyskania wsparcia – waga 4,3. Dane te zostały przedstawione na rys. 7.25.

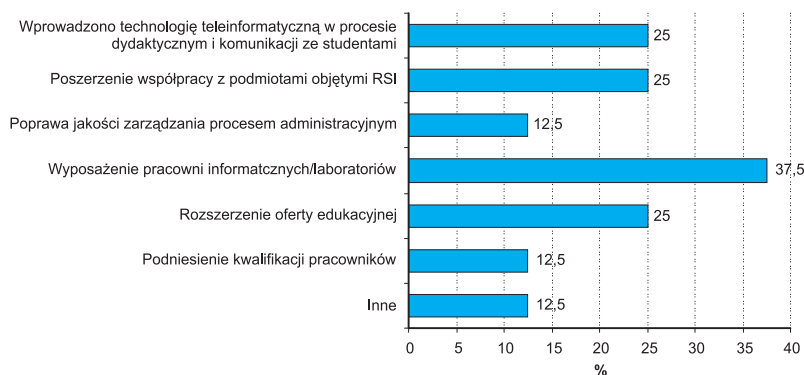
Rysunek 7.25 Przyczyny ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2004–2006 – średnie wagi (N=4)

Podobnie, jak w ocenie przedsiębiorców główne bariery napotkane w procesie aplikacyjnym przez szkoły wyższe, to problemy natury formalnej. Skala ważności poszczególnych barier została przedstawiona na rysunek 7.26.

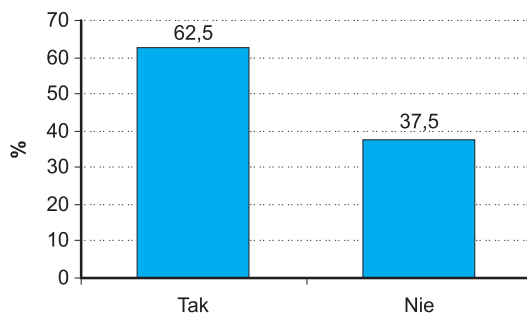
Rysunek 7.26 Bariery uzyskania wsparcia z funduszy UE – średnie ocen

Wszystkie złożone przez badane szkoły wyższe wnioski aplikacyjne uzyskały rekomendację do uzyskania dofinansowania. Zostały podpisane 4 umowy, z czego dwa projekty miały charakter inwestycyjny, a dwa szkoleniowy. Na rysunku 7.27 zostały przedstawione główne rezultaty osiągnięte przez uczelnie w wyniku realizacji projektów z dofinansowaniem ze środków funduszy strukturalnych UE. 37,5% szkół wyższych przeznaczyło pozyskane środki na wyposażenie pracowni informatycznych i laboratoriów, 25% uczelni wprowadziło technologię IT, rozszerzyło ofertę edukacyjną oraz prowadziło działania związane z poszerzeniem współpracy z podmiotami objętymi RSI.

Rysunek 7.27 Rezultaty uzyskane w wyniku realizacji projektów (N=8)

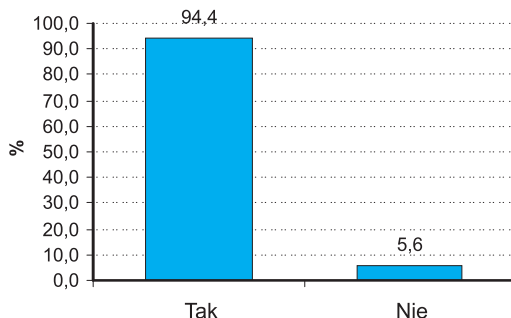
Z 8 uczelni uczestniczących w badaniu, 62,5% planuje starać się o pozyskanie środków unijnych w latach 2007–2013 (rys. 7.28). Jednak uwzględniając możliwości, jakie przewidują programy operacyjne na lata 2007–2013 na wsparcie szkół wyższych, taki poziom zainteresowania aplikowaniem o środki wydaje się niewystarczający.

Rysunek 7.28 Zamiar ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2007–2013 (N=8)
Jednostki samorządu terytorialnego

Zgodnie z założeniami metodologii badań projektu RSI PROMONIT badaniom ankietowym zostało poddanych 116 jednostek samorządu terytorialnego z województwa świętokrzyskiego. Na badanie odpowiedziało 37 instytucji.

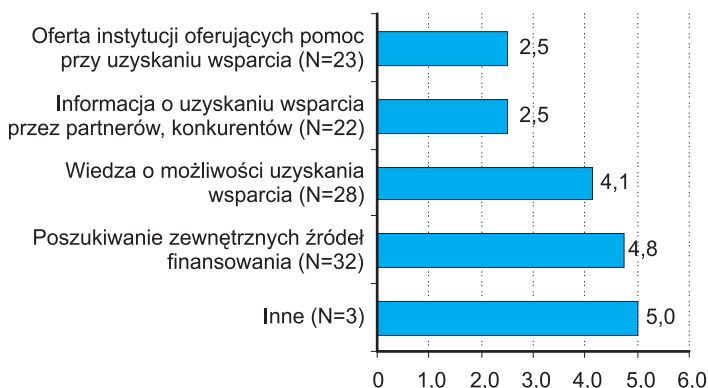
Jednostki samorządu terytorialnego wykazały bardzo duże zainteresowanie pozyskaniem środków z funduszy UE. Odsetek JST aplikujących o dofinansowanie osiągnął wartość 94,4% (rysunek 7.29).

Rysunek 7.29 Odsetek ubiegających się o dofinansowanie projektów z funduszy strukturalnych UE (N=36)

Największą popularnością wśród instytucji samorządowych cieszyły się działania realizowane w ramach ZPORR, z których skorzystało 54,1% badanych jednostek.

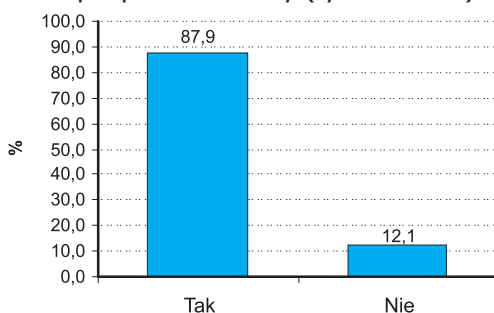
W przypadku JST, podobnie jak w przypadku wcześniej omawianych podmiotów, istotną przyczyną ubiegania się o środki UE jest poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania – kluczowa przyczyna ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2004–2006 (rysunek 7.30).

Rysunek 7.30 Przyczyny ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2004–2006 – średnie wagi

JST wykazały się również dużą wiedzą o możliwości uzyskania wsparcia. Również w przypadku oceny znaczenia barier w procesie aplikacyjnym największe znaczenie mają bariery formalne, które zostały ocenione jako bardzo ważne.

Uczestniczące w badaniu instytucje samorządowe wykazały się również znaczną skutecznością w aplikowaniu o środki. 87,9% wniosków zostało rekomendowanych do podpisania umowy (rysunek 7.31).

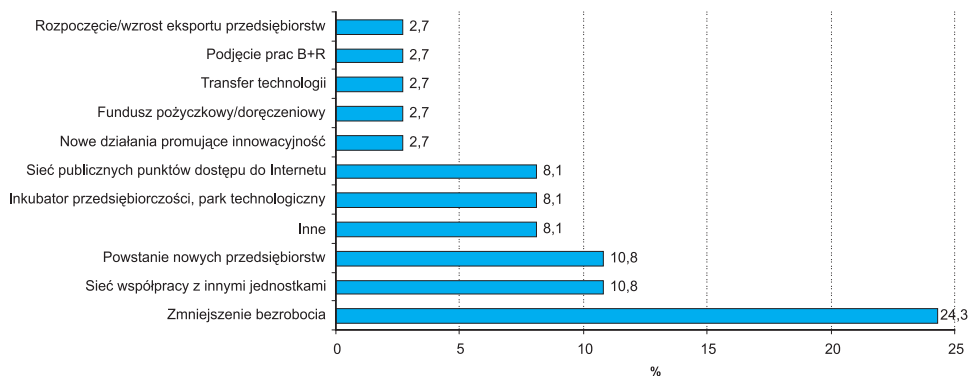
Rysunek 7.31 Wnioski rekomendowane do uzyskania wsparcia (N=33)

Na 33 projekty realizowane przez badane JST, 32 były projektami inwestycyjnymi, a tylko jeden doradczy. W wyniku realizacji projektów dofinansowanych z funduszy strukturalnych UE osiągnięto następujące rezultaty:

- Rezultaty związane z zastosowaniem technologii informatycznych: 7,4% jednostek samorządowych zwiększyło liczbę godzin nauki informatyki w podległych placówkach edukacyjnych, a 11,1% wprowadziło technologie informatyczne w procesie nauczania. Pracownicy 14,7% JST uczestniczyli w szkoleniach i kursach informatycznych.

- Pracownicy 35,3% jednostek brali udział w kursach językowych, natomiast w kursach podnoszących kwalifikacje zawodowe 44,1 %.
- Jak już wspomniano na 33 realizowane projekty, 32 było projektami inwestycyjnymi. Natomiast w odpowiedzi na pytanie nr 41 cztery jednostki wykazują prowadzenie projektów szkoleniowych z dofinansowaniem UE. W szkoleniach tych uczestniczyło 277 osób fizycznych, 4 pracowników MŚP i 10 JST.
- Podobna sytuacja występuje w przypadku pytania nr 44. Jednostki samorządowe odpowiadają, że prowadziły 4 projekty w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, w których uczestniczyło 7 612 osób. W wyniku uczestnictwa w projektach szkoleniowych 67 osób utrzymało zatrudnienie, 351 znalazło pracę, a 21 osób założyło własną działalność gospodarczą. Być może, rozbieżności co do rodzaju realizowanych projektów, podobnie jak w przypadku przedsiębiorców, wynikają ze skomplikowanego i obszernego formularza ankietowego.

Na rysunku 7.32 przedstawiono rezultaty osiągnięte przez JST w wyniku realizacji projektów infrastrukturalnych. Największy odsetek czyli 24,3% jednostek samorządowych wykazuje, jako rezultat realizacji projektu, spadek bezrobocia. 10,8% badanych JST wskazało też jako rezultat realizowanych przez nie projektów powstanie nowych przedsiębiorstw i współpracę z innymi jednostkami.

Rysunek 7.32 Rezultaty realizacji projektów infrastrukturalnych (N=37)

W podsumowaniu analizy wykorzystania środków funduszy UE przez jednostki samorządowe, należy zwrócić uwagę na duże zainteresowanie aplikowaniem o środki unijne w następnym okresie programowania, aż 94,4% JST uczestniczących w badaniu wyraziło chęć uczestniczenia w ubieganiu się o środki UE.

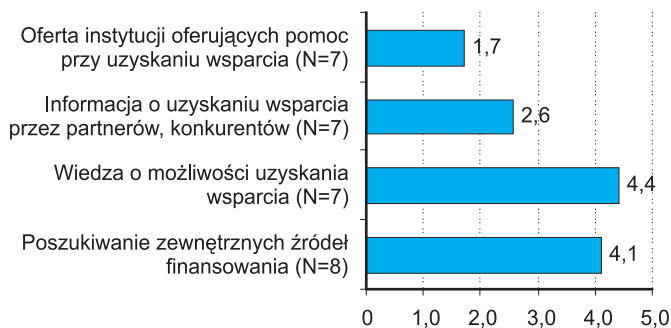
Jednostki badawczo–rozwojowe

Na badaniach ankietowe odpowiedziały tylko dwie jednostki badawczo rozwojowe, z których żadna nie aplikowała o środki z funduszy UE. Główną przyczyną nie ubiegania się o środki UE według JBR jest niekwalifikowanie się do grupy beneficjentów. Również działania Programów Operacyjnych nie odpowiadały potrzebom tych jednostek. Małą aktywność JBR w staraniu się o środki unijne potwierdzają informacje omawiane w części dotyczącej badań Instytucji Wdrażających, z których wynika, że w województwie świętokrzyskim realizowane są dwa projekty badawcze.

W związku z powyższym brak materiału badawczego uniemożliwił analizę JBR w szerszym zakresie.

Jednostki otoczenia biznesu

W badaniach ankietowych wzięło udział 9 instytucji otoczenia biznesu, z których 7 aplikowało o środki z funduszy strukturalnych UE, co stanowi 77,8% ogółu badanych. Instytucje otoczenia biznesu, jako główny powód ubiegania się o dofinansowanie (rysunek 7.33), wskazały wiedzę o możliwości uzyskania dofinansowania z oceną 4,4. Na drugim miejscu, podobnie jak wśród innych beneficjentów, wymieniano poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania.

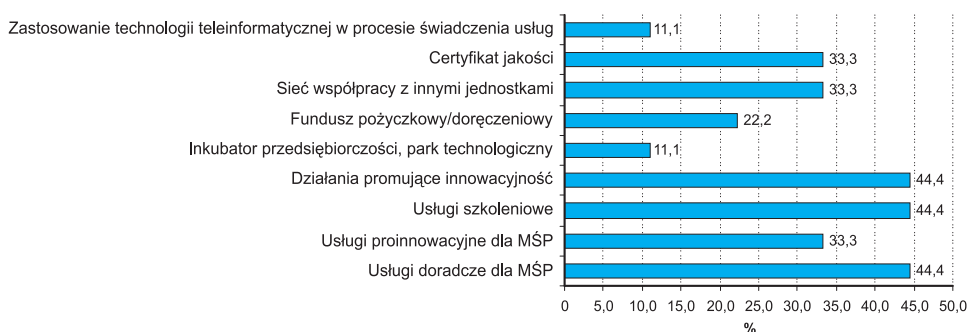

Rysunek 7.33 Przyczyny ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2004–2006 – średnie wagi

Wśród głównych barier w ubieganiu się o dofinansowanie wymieniane są uciążliwości formalne i skomplikowane procedury aplikowania z oceną 3,6. Trochę dziwi ocena 3,0 przyznana barierze brak fachowej porady. Jeżeli instytucje otoczenia biznesu mają problemu z uzyskaniem porad to nie można się dziwić, że była to też bardzo istotna bariera dla przedsiębiorców, którzy porad szukają głównie w instytucjach otoczenia biznesu.

Rekomendację do otrzymania dofinansowania otrzymało 5 projektów realizowanych przez badane instytucje. Wśród nich były 2 szkoleniowe, 1 inwestycyjny i dwa określone jako inne.

Rysunek 7.34 obrazuje zmiany jakie wprowadziły instytucje otoczenia biznesu w wyniku realizacji projektów unijnych. Największy odsetek wynoszący 44,4% instytucji otoczenia biznesu, w ramach realizowanych projektów świadczył: usługi doradcze dla MŚP, usługi szkoleniowe oraz prowadził działania promujące innowacyjność. Usługi proinnowacyjne dla MŚP świadczyło 33,3% badanych. Taki sam odsetek instytucji uzyskał certyfikat jakości oraz zawiązał sieć współpracy z innymi jednostkami.

Rysunek 7.34 Wdrożone zmiany w wyniku realizacji projektu (N=9)

Poniżej przedstawiono podstawowe dane o rezultatach projektów realizowanych przez instytucje otoczenia biznesu:

- liczba przeprowadzonych szkoleń – 451
- liczba osób korzystających ze szkoleń – 4374
- liczba informacji przekazana MŚP – 1000
- wzrost zatrudnienia w MŚP w wyniku realizacji usług – 570 osób
- liczba spotkań informacyjnych – 72
- liczba MŚP rozpoczynających/zwiększających eksport w wyniku świadczonych usług przez instytucję – 70
- liczba przeprowadzonych działań promujących innowacyjność – 73
- liczba MŚP wprowadzających zmiany procesowe/produktowe – 30
- liczba nowopowstałych MŚP – 32

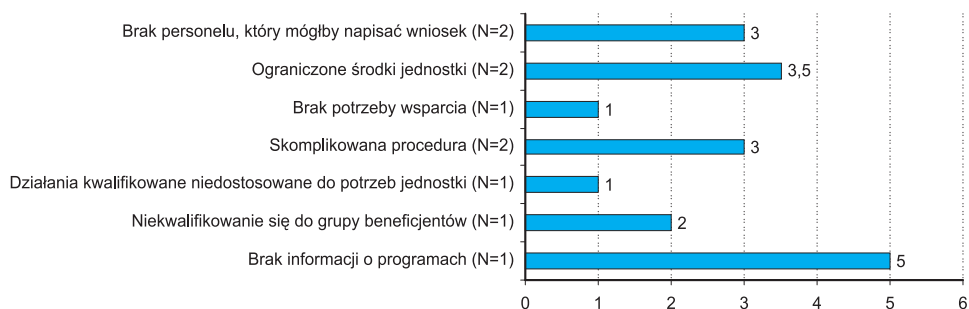
- liczba opracowanych strategii rozwoju i biznes planów dla MŚP – 25
- liczba nowych usług – 21
- liczba nowopowstałych MŚP opartych na wiedzy – 15
- liczba dokonanych transferów technologii – 8

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że środki wykorzystywane przez instytucje otoczenia biznesu przyczyniają się do rozwoju regionu. Świadczy o tym powstanie 32 MŚP, w tym 15 opartych na wiedzy, wzrost zatrudnienia w przedsiębiorstwach o 570 osób oraz 8 dokonanych transferów technologii.

Należy jednak zwrócić uwagę na umiarkowane zainteresowanie aplikowaniem o środki unijne w następnym okresie programowania. Tylko 66,7% uczestniczących w badaniu wyraziło chęć uczestniczenia w aplikowaniu o środki UE w latach 2007–2013.

Jednostki szkoleniowe

Na pytania dotyczące wykorzystania funduszy unijnych odpowiedziało 10 instytucji szkoleniowych, z 14 biorących udział w badaniu, z których 70,0% aplikowało o środki. 40% wniosków składanych było na realizację projektów w ramach ZPORR (rysunek 7.35).

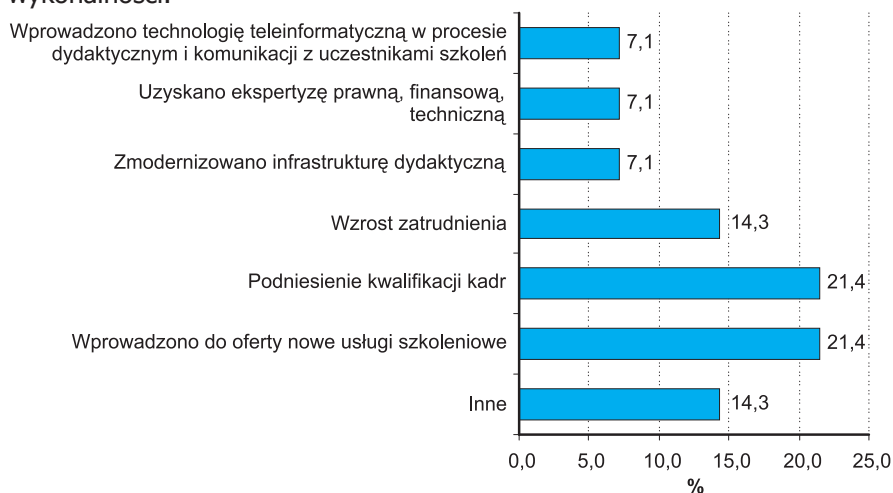
Rysunek 7.35 Przyczyny nie ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2004–2006 – średnie wagi

Jako główne powody, które powstrzymały instytucje szkoleniowe przed aplikowaniem o wsparcie ze środków UE uznano brak informacji o programach pomocowych, a także brak środków na pokrycie udziału własnego w projekcie.

Natomiast instytucje aktywne w aplikowaniu jako przyczyny, które skłoniły je do sięgnięcia po dostępne środki pomocowe wymieniają: poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania i wiedzę o możliwościach aplikowania.

Instytucje szkoleniowe wśród napotkanych barier podczas aplikowania o dofinansowanie wymieniają, jako najważniejsze: bariery formalne oraz brak fachowej porady.

W badanym okresie instytucje szkoleniowe zrealizowały 4 projekty szkoleniowe oraz 2 doradcze uzyskując następujące rezultaty: 21,4% ogółu badanych jednostek w wyniku realizacji projektów wprowadziło nowe usługi szkoleniowe i podniosło kwalifikacje pracowników (rysunek 7.36). Istotny był także wzrost zatrudnienia w instytucjach. W kategorii inne zostały wymienione opracowania strategii partnerstwa 3 sektorów oraz sporządzenie studium wykonalności.

Rysunek 7.36 Uzyskane rezultaty w wyniku realizacji projektu (N=14)

W ramach realizowanych projektów instytucje szkoleniowe zorganizowały 119 kursów, w których uczestniczyło 1 230 osób fizycznych, 365 pracowników MŚP oraz po 20 pracowników dużych przedsiębiorstw i JST. Trzy instytucje realizowały projekty w zakresie przeciwdziałania bezrobociu.

80% instytucji szkoleniowych wykazuje dalsze zainteresowanie pozyskaniem środków unijnych w latach 2007–2013.

Szkoły językowe

W badaniu ankietowym wzięły udział 3 szkoły językowe (na 61 badanych), z których dwie aplikowały o środki unijne. Powodem skłaniającym do sięgnięcia po dofinansowanie było poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania działalności. Zrealizowano jeden projekt szkoleniowy, którego rezultatem było zorganizowanie 5 kursów języka angielskiego, w których uczestniczyło 50 osób. Podobnie jak inni

badani, szkoły językowe zwracają uwagę na uciążliwości formalne w procesie aplikowania o środki unijne. Pomimo tych przeciwności 2 jednostki wyraziły zainteresowanie pozyskaniem dofinansowania w następnych latach. Uzyskany materiał badawczy nie pozwala na sformułowanie wniosków dla całej populacji badanej.

Podsumowując wyniki badania ankietowego można stwierdzić, że przedsiębiorstwa i instytucje w województwie świętokrzyskim korzystają z możliwości pozyskania dofinansowania z funduszy strukturalnych UE. Wszyscy badani udzielający odpowiedzi na pytania dotyczące barier w procesie aplikowania o środki unijne jako największą przeszkodę wskazują uciążliwości formalne i proceduralne. Istotnym jest także brak możliwości pozyskania fachowej porady.

Wśród badanych podmiotów, które nie składały wniosków aplikacyjnych, głównym powodem nie korzystania z możliwości pozyskania dofinansowania, był brak wiedzy o dostępnych programach. Pomimo napotkanych trudności badane jednostki wyraziły chęć skorzystania z możliwości uzyskania dofinansowania w następnych latach.

7.2 ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW I WNIOSKI

1. W wyniku przeprowadzonych badań można stwierdzić, że podmioty z województwa świętokrzyskiego w badanym okresie wykorzystywały możliwości pozyskania środków funduszy strukturalnych UE, alokowanych regionalnie w ramach ZPORR. Problemem jest natomiast aktywność regionu w pozyskiwaniu środków z Sektorowych Programów Operacyjnych realizowanych bez podziału regionalnego.
2. Badania w ramach projektu RSI PROMONIT objęły początkowy okres uruchomienia środków funduszy strukturalnych przyznanych dla Polski na lata 2004–2006. Znaczna część projektów jest jeszcze w trakcie realizacji i w chwili obecnej trudno ocenić ich wpływ na osiągnięcie celów RSI. Nie można również ocenić rzeczywistego wykorzystania środków unijnych w badanym okresie, jak też jego wpływu na przedstawione wskaźniki porównawcze. Pełna ocena wpływu wykorzystania środków funduszy unijnych na realizację celów RSI będzie możliwa dopiero po rozliczeniu okresu programowania 2004–2006.
3. Przyporządkowania wpływu działań programów operacyjnych dokonano na poziomie ogólnym – bez dokładnej analizy celów i rezultatów poszczególnych projektów nie ma możliwości dokładnej oceny wpływu realizowanych projektów na realizację celów RSI.

4. Środki dostępne w ramach funduszy strukturalnych są jednym ze źródeł finansowania rozwoju regionu i osiągnięcia zakładanych celów RSI, ich optymalne wykorzystanie nie może być uznawane za cel RSI. Krytycznej oceny wymaga również dobór priorytetów programów regionalnych oraz przeznaczonej na nie alokacji środków, służących realizacji celów RSI jak i samych celów Regionalnej Strategii Innowacji.

5. W zestawieniu wskaźników oparto się głównie na wynikach badań Instytucji Wdrażających. Pełne przyporządkowanie wskaźników będzie możliwe po rozliczeniu środków przyznanych na lata 2004–2006.

Przetworzenie wyników badań na odpowiednie wskaźniki wynikające z Regionalnej Strategii Innowacji i Metodologii monitorowania RSI województwa świętokrzyskiego przedstawiono w tabeli 7.9.

Tabela 7.9 Wskaźniki opisujące monitoring optymalnego wykorzystania funduszy strukturalnych UE dla realizacji celów RSI

Przygotowanie projektów i pełne wykorzystanie przez instytucje województwa świętokrzyskiego funduszy strukturalnych UE			
Wskaźniki podażowe: <i>Priorytety, działania i przeznaczone na nie kwoty</i>			
Określenie wskaźnika	Wielkość populacji, N	Wartość wskaźnika	Uwagi
SPO RZL 2.1. Zwiększanie dostępu do edukacji – promowanie kształcenia ustawicznego SPO RZL 2.2. Podnoszenie jakości nauczania w odniesieniu do potrzeb rynku pracy	Alokacja krajowa środków na działanie	1 053 143 424,09 1 706 622 682,03	Tabela 7.2
ZPORR 1.3.1 Regionalna infrastruktura edukacyjna	Alokacja krajowa środków na działanie	708 957 501,96	Tabela 7.2
ZPORR 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie	Alokacja krajowa środków na działanie	494 707 766,56	Tabela 7.2
ZPORR 3.5.1 Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa	Alokacja krajowa środków na działanie	258 826 326,31	Tabela 7.2
SPO WKP 1.4 Wzmocnienie Współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką	Alokacja krajowa środków na działanie	538 999 018,38	Tabela 7.3
SPO WKP 2.1. Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw przez Doradztwo	Alokacja krajowa środków na działanie	69 084 814,90	Tabela 7.3
SPO WKP 2.2.1 – dla przedsiębiorstw dokonującej nowej inwestycji SPO WKP 2.2.2 Internacjonalizacja przedsiębiorstw	Alokacja krajowa środków na działanie	1 451 136 747,53	Tabela 7.3
SPO WKP 2.3. Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw poprzez Inwestycje	Alokacja krajowa środków na działanie	1 614 209 478,92	Tabela 7.3
SPO RZL 2.3.a Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki	Alokacja krajowa środków na działanie	959 570 115,99	Tabela 7.3

ZPORR 2.5 Promocja przedsiębiorczości	Alokacja krajowa środków na działanie	230 514 366,63	Tabela 7.3
ZPORR 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa	Alokacja krajowa środków na działanie	285 328 154,65	Tabela 7.3
SPO WKP 2.4.1 – inwestycje konieczne do uzyskania pozwolenia zintegrowanego SPO WKP 2.4.2 – gospodarka wodno-ściekowa SPO WKP 2.4.4 – odpady przemysłowe i niebezpieczne	Alokacja krajowa środków na działanie	747 306 878,08	Tabela 7.3
ZPORR 1.2 Infrastruktura ochrony środowiska	Alokacja krajowa środków na działanie	1 520 436 082,58	Tabela 7.3
SPO RZL 1.1. Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy	Alokacja krajowa środków na działanie	383 044 281,40	Tabela 7.3
SPO RZL 1.2. Perspektywy dla młodzieży	Alokacja krajowa środków na działanie	1 039 422 654,07	Tabela 7.3
SPO RZL 1.3. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia	Alokacja krajowa środków na działanie	999 258 970,82	Tabela 7.3
SPO RZL 1.4. Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	Alokacja krajowa środków na działanie	402 852 593,08	Tabela 7.3
SPO RZL 1.5. Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka	Alokacja krajowa środków na działanie	380 295 906,16	Tabela 7.3
SPO RZL 1.6. Integracja i reintegracja zawodowa kobiet	Alokacja krajowa środków na działanie	310 266 358,69	Tabela 6.3
ZPORR 2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa	Alokacja krajowa środków na działanie	274 858 050,56	Tabela 7.3
ZPORR 2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami Restrukturyzacyjnymi	Alokacja krajowa środków na działanie	374 808 102,70	Tabela 7.3
ZPORR 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	Alokacja krajowa środków na działanie	3 881 812 938,79	Tabela 7.3
ZPORR 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	Alokacja krajowa środków na działanie	470 682 726,72	Tabela 7.6
SPO WKP 1.1.1 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu zrzeszonych w sieci KSU SPO WKP 1.1.2 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu oraz sieci instytucji otoczenia biznesu	Alokacja krajowa środków na działanie	142 476 975,90	Tabela 7.7
SPO WKP 1.2.1 Dokapitalizowanie funduszy mikropożyczkowych SPO WKP 1.2.2 Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych	Alokacja krajowa środków na działanie	772 116 452,62	Tabela 7.7
SPO WKP 1.3. Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm (inkubatory, parki)	Alokacja krajowa środków na działanie	720 387 894,00	Tabela 7.7
ZPORR 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	Alokacja krajowa środków na działanie	224 908 278,42	Tabela 7.8

Wskaźniki popytowe: Liczba zgłoszonych projektów			
Wartość dofinansowania w zgłoszonych projektach			
Określenie wskaźnika	Wartość wskaźnika		Uwagi
	Liczba wniosków	Wartość dofinansowania	
SPO RZL 2.1. Zwiększanie dostępu do edukacji – promowanie kształcenia ustawicznego	3	12 636 883,00	Tabela 7.2
SPO RZL 2.2. Podnoszenie jakości nauczania w odniesieniu do potrzeb rynku pracy			
ZPORR 1.3.1 Regionalna infrastruktura edukacyjna	4	40 733 526,39	Tabela 7.2
ZPORR 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie	114	68 550 237,75	Tabela 7.2
ZPORR 3.5.1 Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa	42	88 476 310,48	Tabela 7.2
SPO WKP 1.4.1	2	5 856 310,00	Tabela 7.3
SPO WKP 1.4.4 Projekty celowe prowadzone przez CZT	1	41 000,00	
SPO WKP 1.4.5 Projekty badawcze w obszarze monitorowania i prognozowania rozwoju technologii (z ang. foresight)	1	1 256 360,00	
SPO WKP 2.1. Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw przez Doradztwo	71	3 173 460,87	Tabela 7.3
SPO WKP 2.2.1 – dla przedsiębiorstw dokonującej nowej inwestycji	173	465 663 239,36	Tabela 7.3
SPO WKP 2.2.2 Internacjonalizacja przedsiębiorstw	155	2 370 203,07	
SPO WKP 2.3. Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw poprzez Inwestycje	604	213 713 392,89	Tabela 6.3
SPO RZL 2.3.a Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki	44	16 105 624,80	Tabela 7.3
ZPORR 2.5 Promocja przedsiębiorczości	64	34 557 155,71	Tabela 7.3
ZPORR 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa	420	49 585 788,57	Tabela 7.3
SPO WKP 2.4.1 – inwestycje konieczne do uzyskania pozwolenia zintegrowanego	Brak danych	Brak danych	Tabela 7.3
SPO WKP 2.4.2 – gospodarka wodno-ściekowa			
SPO WKP 2.4.4 –odpady przemysłowe i niebezpieczne			
ZPORR 1.2 Infrastruktura ochrony środowiska	13	128 573 789,21	Tabela 7.3
SPO RZL 1.1. Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy	Brak danych	Brak Danych	Tabela 7.3
SPO RZL 1.2. Perspektywy dla młodzieży	39	51 443 721,24	Tabela 7.3
SPO RZL 1.3. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia	39	35 226 362,16	Tabela 7.3
SPO RZL 1.4. Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	Brak danych	Brak Danych	Tabela 7.3
SPO RZL 1.5. Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka	Brak danych	Brak Danych	Tabela 7.3

SPO RZL 1.6. Integracja i reintegracja zawodowa kobiet	Brak danych	Brak Danych	Tabela 7.3
ZPORR 2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa	63	42 932 607,69	Tabela 7.3
ZPORR 2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi	39	28 244 210,88	Tabela 7.3
ZPORR 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	41	337 447 838,84	Tabela 7.3
ZPORR 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	8	13 561 105,89	Tabela 7.6
SPO WKP 1.1.1 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu zrzeszonych w sieci KSU	5	1 494 417,58	Tabela 7.7
SPO WKP 1.1.2 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu oraz sieci instytucji otoczenia biznesu			
SPO WKP 1.2.1 Dokapitalizowanie funduszy mikropożyczkowych	3 1	24 000 000,00	Tabela 7.7
SPO WKP 1.2.2 Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych	1	6 082 350,08	
SPO WKP 1.3. Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm (inkubatory, parki)	3	9 397 769,50	Tabela 7.7
ZPORR 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	70	40 694 092,68	Tabela 7.8
Wskaźniki wyników: Liczba zaakceptowanych projektów Wartość dofinansowania w zaakceptowanych projektach			
Określenie wskaźnika	Wartość wskaźnika		Uwagi
	Liczba umów	Wartość dofinansowania	
SPO RZL 2.1. Zwiększanie dostępu do edukacji – promowanie kształcenia ustawicznego	3	12 636 883,00	Tabela 7.2
SPO RZL 2.2. Podnoszenie jakości nauczania w odniesieniu do potrzeb rynku pracy			
Projekty realizowane przez MEN– SPO RZL 2.1 i 2.2 łącznie	9	30 122 838,15	
ZPORR 1.3.1 Regionalna infrastruktura edukacyjna	3	32 009 889,04	Tabela 7.2
ZPORR 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie	46	38 801 359,92	Tabela 7.2
ZPORR 3.5.1 Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa	21	36 620 880,35	Tabela 7.2
SPO WKP 1.4.1	1	1 870 000,00	Tabela 7.3
SPO WKP 1.4.4 Projekty celowe prowadzone przez CZT	1	41 000,00	
SPO WKP 1.4.5 Projekty badawcze w obszarze monitorowania i prognozowania rozwoju technologii (z ang. foresight)	1	1 256 360,00	
SPO WKP 2.1. Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw przez Doradztwo	38	1 422 974,00	Tabela 7.3
SPO WKP 2.2.1 – dla przedsiębiorstw dokonującej nowej inwestycji	4	21 652 929,72	Tabela 7.3

SPO WKP 2.2.2 Internacjonalizacja przedsiębiorstw	119	1 766 398,52	
SPO WKP 2.3. Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw poprzez Inwestycje	76	43 695 497,52	Tabela 7.3
SPO RZL 2.3.a Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki	7	7 417 302,18	Tabela 7.3
ZPORR 2.5 Promocja przedsiębiorczości	28	12 883 641,68	Tabela 7.3 Powstało 313 przedsiębiorstw
ZPORR 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa	130	13 856 444,23	Tabela 7.3
SPO WKP 2.4.1 – inwestycje konieczne do uzyskania pozwolenia zintegrowanego	4	18 845 870,53	Tabela 7.3
SPO WKP 2.4.2 – gospodarka wodno-ściekowa	4	2 203 693,25	
SPO WKP 2.4.4 –odpady przemysłowe i niebezpieczne	8	36 264 364,10	
ZPORR 1.2 Infrastruktura ochrony środowiska	10	53 077 323,99	Tabela 7.3
SPO RZL 1.1. Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy	3	1 115 047,55	Tabela 7.3
SPO RZL 1.2. Perspektywy dla młodzieży	39	51 443 721,24	Tabela 7.3
SPO RZL 1.3. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia	39	35 226 362,16	Tabela 7.3
SPO RZL 1.4. Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	7	2 013 087,00	Tabela 7.3
SPO RZL 1.5. Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka	7	4 385 044,57	Tabela 7.3
SPO RZL 1.6. Integracja i reintegracja zawodowa kobiet	6	3 673 587,25	Tabela 7.3
ZPORR 2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa	18	14 310 310,10	Tabela 7.3
ZPORR 2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami Restrukturyzacyjnymi	10	9 764 170,41	Tabela 7.3
ZPORR 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	26	3125 728 539,26	Tabela 7.3
ZPORR 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	3	11 263 594,93	Tabela 7.6
SPO WKP 1.1.1 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu zrzeszonych w sieci KSU		1 158 337,21	Tabela 7.7
SPO WKP 1.1.2 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu oraz sieci instytucji otoczenia biznesu	4	1 133 507,58	
SPO WKP 1.2.1 Dokapitalizowanie funduszy mikropożyczkowych	3 1	24 000 000,00	Tabela 7.7
SPO WKP 1.2.2 Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych	1	6 082 350,08	
SPO WKP 1.3. Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm (inkubatory, parki)	0	0	Tabela 7.7
ZPORR 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	17	10 871 259,65	Tabela 7.8

Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa

Praca zbiorowa pod kierownictwem:

mgr. inż. Ryszarda Zbróga

mgr Wiesław Czepiel

mgr Dorota Tekieli-Bisińska

mgr inż. Joanna Makuch

mgr Władysław Kogut

mgr inż. Bartłomiej Grzegorzczak

mgr Piotr Brych

mgr Mirosław Piwowarczyk

mgr inż. Artur Skóra

mgr Grzegorz Ściwiarski

Jolanta Zawierucha

Dariusz Panek

8. PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE

8.1 STAN INNOWACYJNOŚCI REGIONU

Innowacyjność gospodarki regionu świętokrzyskiego jest na niskim poziomie i nie stanowi czynnika sprzyjającego jego konkurencyjności. Przeważają zjawiska negatywne, będące konsekwencją trudności gospodarczych i zaszłości historyczno-kulturowych. Nie bez znaczenia pozostaje również stale niewystarczająca aktywność władz samorządowych w dynamizowaniu przedsiębiorczości i innowacyjności.

Podstawowe wskaźniki poziomu innowacyjności regionów plasują Świętokrzyskie na słabych, ostatnich pozycjach. Najsilniej problemy te widoczne są w niskim poziomie nakładów na działalność B+R, które w regionie dotyczą głównie bieżących wydatków (tabela 8.1). W 2006 r. wyniosły one 21,5 mln zł i były najniższe w kraju. W tym samym czasie w województwie mazowieckim wydatkowano na ten cel 2462,2 mln zł (pierwsza lokata w kraju). W przeliczeniu na 1 mieszkańca daje to wartość 17 zł w Świętokrzyskim (ostatnia lokata w kraju), podczas gdy średnia krajowa wynosi 155 zł. Warto podkreślić, iż w 2000 r. wskaźnik ten kształtował się na poziomie 16 zł, co wyraźnie pokazuje stagnację w tej dziedzinie. Kolejne w rankingu za rok 2006 r. województwo lubuskie przeznacza na 1 mieszkańca 24 zł, a najlepsze – województwo mazowieckie 476 zł. W relacji do PKB, nakłady na działalność B+R wynoszą w Świętokrzyskim zaledwie 0,08% (średnia dla kraju 0,57% w 2006 r.) i od kilku lat utrzymują się w przedziale 0,06-0,08. Swoistą „ciekawostką” może być stwierdzenie, iż w latach 2005-2006 środki z UE przeznaczone na działalność B+R w Świętokrzyskim wynosiły 0%, podczas gdy wszystkie województwa korzystały z tego źródła finansowania. Wskaźnik wykorzystywania środków UE na działalność B+R w środkach zagranicznych ogółem wyniósł w kraju w latach 2005 i 2006 odpowiednio 74,1% i 79,5%. Działalność badawczo-rozwojowa, która jest podstawowym źródłem innowacji, w województwie prowadzona jest w 18 jednostkach, co plasuje Świętokrzyskie wraz z Lubuskim na 13 i 14 pozycji, przed województwami warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim. Na przestrzeni ostatnich kilku lat, liczba jednostek B+R wzrasta, lecz stale nie jest to wzrost zadowalający. Od 2002 r. liczba tego typu jednostek wzrosła o 6 instytucji. Małej liczbie instytucji prowadzących działalność B+R towarzyszy mała liczba zatrudnionych w nich pracowników – 1 240 osób (1,0 osób zatrudnionych w działalności B+R na 1 000 aktywnych zawodowo). Tymczasem wskaźnik pracowników naukowo-badawczych na 1 000 aktywnych zawodowo średnio w kraju wyniósł 3,5.

Tabela 8.1 Zestawienie wskaźników porównawczych analizy poziomu innowacyjności regionu świętokrzyskiego

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa (2005)	2006	Wartość docelowa (2013)
1.	Liczba jednostek B+R ¹	16	18	20-25
2.	Liczba zatrudnionych w działalności B+R	1 349	1 240	1 500-1 800
3.	Zatrudnienie ² w działalności B+R w EPC ³ na 1 000 osób aktywnych zawodowo (ogółem)	1,3	1,2	1,4-1,6
4.	Zatrudnienie pracowników naukowo-badawczych w działalności B+R na 1 000 osób aktywnych zawodowo	1,1	1,0	1,3-1,5
5.	Udział pracowników z tytułem naukowym profesora i stopniem naukowym dr hab. i dr, w liczbie zatrudnionych w działalności B+R	65,5	60	70-75
6.	Nakłady na działalność B+R (ceny bieżące) w relacji do produktu krajowego brutto w %	0,08 (2004)	0,08 (2005)	0,2-0,4
7.	Nakłady na działalność B+R (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł	17	16,8	25-30
8.	Pracownicy naukowo-badawczy zatrudnieni w B+R na 1000 aktywnych zawodowo	1,1	1,0	1,4-1,6
9.	Udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych województwa w nakładach krajowych	2,9	1,7	5-10
10.	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje w % ogółu przedsiębiorstw	43,2 (w latach 2003-2005)	37,0 (w latach 2004-2006)	50-60
11.	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną	37,1	32,3	60-70
12.	Liczba udzielonych patentów	12	14	18-20
13.	Udzielone patenty na 1 mln ludności	9,2	10,9	13,8-15,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

¹ Działalność B+R obejmuje następujące grupy jednostek: jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe (placówki naukowe PAN, jednostki badawczo-rozwojowe, jednostki obsługi nauki), jednostki rozwojowe, szkoły wyższe.

² Dane obejmują wyłącznie pracowników bezpośrednio związanych z działalnością B+R, poświęcających na tę działalność co najmniej 10% nominalnego czasu pracy.

³ EPC – Ekwiwalenty pełnego czasu pracy – jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia faktycznego zatrudnienia w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczo-rozwojową. Rocznik Statystyczny Województw 2001, GUS, Warszawa 2001, s. LV.

Niewielkie nasycenie instytucjami B+R oraz zatrudnionymi w nich pracownikami skutkują niską efektywnością tych instytucji. Niedoinwestowanie działalności badawczo-rozwojowej w Świętokrzyskim wyraża się w spadku zgłaszanych patentów. Będąca miarą efektywności działalności B+R, liczba przyznanych patentów krajowych wyniosła w regionie 14, co daje trzynastą lokatę w kraju (10,9 przyznanych patentów na 1 milion mieszkańców). Dla porównania w 2000 r. wskaźnik ten wynosił 13. Nieco lepiej prezentuje się innowacyjność regionalnych przedsiębiorstw przemysłowych. W latach 2004-2006 32,3% Świętokrzyskich przedsiębiorstw przemysłowych poniosło nakłady na działalność innowacyjną (średnia dla kraju 37,3%). Zaś 37% z nich wprowadziło innowacje, podczas gdy średnio w kraju 42,5%. Wskaźnik ten plasuje Świętokrzyskie na 13 pozycji w kraju. W tym nowe lub istotnie ulepszone produkty stanowiły 25,3% wprowadzonych innowacji a nowe lub ulepszone procesy 31,1% (w kraju odpowiednio 29,3% i 35,9%).

Analiza innowacyjności województwa świętokrzyskiego wskazuje, iż region ten ma ograniczoną zdolność do tworzenia i absorpcji innowacji. Miasto Kielce, jako stolica regionu i największy ośrodek miejski pełni zbyt małą rolę w łączeniu we współpracy gospodarczej naukę i przemysł. Spada zatrudnienie w działalności badawczo-rozwojowej oraz liczba zgłaszanych patentów w województwie, co przyczynia się do dalszego pogłębiania trudności w sferze nauki i innowacji w regionie. Daje to podstawy do przewidywania, iż w najbliższej przyszłości wpływ innowacji na jego rozwój będzie niewielki. Istnieje więc konieczność zdynamizowania działań mogących przyspieszyć rozwój społeczno-gospodarczy województwa, szczególnie rozwój w obszarze innowacji. Problemy te znalazły swoje odzwierciedlenie w celach przyjętych w Regionalnej Strategii Innowacji.

Podstawą innowacyjnego rozwoju regionu są zasoby kapitału ludzkiego o wysokich kwalifikacjach. Innowacje bowiem kreują i wdrażają ludzie twórczy i otwarci, wykształceni z wysokimi kwalifikacjami zawodowymi. W tym celu niezbędnym staje się stałe doskonalenie regionalnego systemu edukacji kształtującego w społeczeństwie postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze, w tym tworzenie „kultury innowacji”. Owo tworzenie „kultury innowacji” odnosi się do podnoszenia świadomości społecznej w zakresie innowacji, kształtowania postaw innowacyjnych przedsiębiorców oraz świadomości władz publicznych na rzecz otwartości na innowacje. Proces kształtowania postaw innowacyjnych powinien obejmować również kształcenie dzieci i młodzieży w systemie edukacji (np. w formie zajęć pozaszkolnych, rozbudowanych zajęć komputerowych), służących poszerzaniu zainteresowań i wiedzy w zakresie techniki, technologii

i nauk ścisłych. Procesem tym powinny być objęte osoby dorosłe w celu dostosowania ich kwalifikacji do wymogów rynku pracy. Skutecznymi narzędziami tworzenia „kultury innowacyjnej” są szkolenia, wymiana pracowników, studentów i naukowców między instytucjami naukowymi i przedsiębiorstwami na rzecz promowania współpracy w obszarze innowacji.

Współcześnie rozwój regionalny opiera się na synergii wewnętrznych i zewnętrznych czynników rozwoju, które uzupełniając się są podstawą podnoszenia innowacyjności regionu. Wydaje się, że województwo musi przykładać przede wszystkim uwagę do poszukiwania i wykorzystywania endogenicznych czynników rozwoju, tak by w konsekwencji lepiej wykorzystywać czynniki o charakterze egzogenicznym i tym samym umacniać przewagę konkurencyjną. Region, na danym etapie rozwoju dysponuje bowiem określonymi wewnętrznymi atutami, których twórcze wykorzystanie jest podstawą rozwoju. Szczególnie dotyczy to obszaru działalności badawczej, która ze względu na swe znaczenie w budowie gospodarki opartej na wiedzy, winna znacznie zdynamizować swą działalność na rzecz regionu i wspierać wyzwalanie jego wewnętrznych czynników innowacyjnego rozwoju.

Kształtowanie innowacyjnego rozwoju regionu nierozzerwalnie związane jest z budowaniem gospodarki opartej na wiedzy (GOW) i społeczeństwa informacyjnego. Społeczeństwo informacyjne stanowi nową formację cywilizacyjną, której podstawą rozwoju jest wiedza kumulowana i przekazywana ludziom przy wykorzystaniu technologii informacyjnych. Istotna rola w innowacyjnym rozwoju regionu przypada więc przedsięwzięciom związanym z budową infrastruktury społeczeństwa informacyjnego w regionie. Wykorzystanie i umiejętność posługiwania się komputerem oraz szeroki dostęp do globalnej sieci likwidują bowiem bariery odległości i czasu, umożliwiając szybki dostęp do informacji. Zmieniają też zasady funkcjonowania gospodarstw domowych, przedsiębiorstw i administracji państwowej.

W województwie niezbędny jest też rozwój infrastruktury otoczenia biznesu, szczególnie wspierającego innowacyjne działania zlokalizowanych w regionie podmiotów gospodarczych. Nasycenie, kondycja i relacje z otoczeniem instytucji wspierających biznes ma niebagatelne znaczenie w umacnianiu aktywizacji gospodarczej regionu. Rozwój instytucji otoczenia biznesu poprzez wzrastającą ich liczbę oraz poszerzający się zakres oferty specjalistycznych usług wspierających endogeniczne czynniki rozwoju, jest niezbędnym elementem podniesienia innowacyjności województwa. Szczególnie pożądanym wydaje się rozwijanie regionalnych centrów transferu technologii, inkubatorów i centrów wspierania

przedsiębiorczości przy znacznie zwiększonym udziale lokalnych środowisk biznesu. Rozwój sektora otoczenia biznesu oznacza również tworzenie warunków do efektywnego wspierania przedsiębiorstw zorientowanych na stosowanie nowoczesnych technologii i stymulowania współpracy ze środowiskiem naukowo-badawczym.

Dla zwiększenia poziomu innowacyjności regionu niezbędne są wspólne przedsięwzięcia najważniejszych aktorów życia społeczno-gospodarczego województwa w zakresie przedsiębiorczości i innowacji, co w dobie upowszechnienia zaawansowanych technologii, szczególnie informatycznych i biotechnologii, jest istotne dla wzrostu konkurencyjności regionu. W tym kontekście niezbędnym jest umacnianie instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki. Efektywne partnerstwo bazuje na konsensusie, będącym procesem stałych interakcji wspomnianych podmiotów na rzecz rozwoju regionów. W ten sposób powstaje swoista sieć łącząca partnerów w celu osiągnięcia korzyści z generowania i dyfuzji innowacji bazujących na regionalnych możliwościach. Współpraca nauki i gospodarki jest wyznacznikiem zdolności regionalnej gospodarki do szybkiego wprowadzania na rynek nowoczesnych rozwiązań technicznych, technologicznych, menedżerskich i organizacyjnych. Współcześnie silne ekonomicznie jednostki, to bowiem regiony, w których następuje sprzężenie nauki, techniki i produkcji. Tylko takie gospodarki regionalne cechuje szybki rozwój nauki oraz dziedzin związanych z przetwarzaniem informacji, przede wszystkim gałęzi przemysłu zaliczanych do tzw. wysokiej techniki, zapewniając wysoką innowacyjność w dłuższej perspektywie.

Innowacyjny rozwój regionu może być obecnie wzmocniony dzięki wsparciu finansowemu z Unii Europejskiej. Fundusze UE, których beneficjentami są najważniejsi aktorzy życia społeczno-gospodarczego województw, stanowią ważne finansowe uzupełnienie przedsięwzięć wzmacniających innowacyjność regionów. Innowacyjność województw i zlokalizowanych w nich przedsiębiorstw i instytucji publicznych buduje innowacyjność całej gospodarki, przyczyniając się do jej konkurencyjności. Unia Europejska w prowadzonej polityce innowacyjnej zmierza do zwiększenia potencjału innowacyjnego regionów i zdolności sektora MSP do wprowadzania innowacji. Służy temu wspieranie transferu wiedzy i budowanie więzi pomiędzy partnerami, co sprzyja budowie interaktywnego modelu polityki innowacyjnej na poziomie regionalnym i krajowym. Instrumenty finansowe dostępne poprzez programy operacyjne stanowią istotne źródło na rzecz przezwyciężenia zapóźnień rozwojowych i zintensyfikowanie budowy innowacyjnej regionalnej gospodarki. Województwa zapóźnione w rozwoju społeczno-gospodarczym stoją więc przed trudnym zadaniem optymalnego wykorzystania funduszy europejskich dla zdynamizowania innowacyjnego rozwoju.

8.2 WIZJA INNOWACYJNEGO ROZWOJU REGIONU

Rozwój regionu świętokrzyskiego jest niewątpliwie bardzo ściśle skorelowany z rozwojem sytuacji społeczno-gospodarczej całego kraju. Z punktu widzenia rozwoju regionu najsilniej powinny być akcentowane działania zmierzające do wzrostu konkurencyjności lokalnego potencjału gospodarczego na tle pozostałych regionów Polski, a nawet w szerszym ujęciu na tle podobnych regionów Unii Europejskiej. W chwili obecnej sytuacja nie jest specjalnie korzystna – wręcz przeciwnie, region świętokrzyski w wielu aspektach należy do najsłabiej rozwiniętych regionów Polski i UE. W takiej sytuacji nadzieja na rozwój regionu wraz z poprawą sytuacji w kraju to zdecydowanie za mało, należałoby liczyć na zdecydowane działania wspierające, czy wręcz inicjujące procesy pozwalające na ukształtowanie się przewagi (przewag) konkurencyjnej. Wizja rozwoju nie może wszakże być oderwana od specyfiki i dotychczasowego funkcjonowania regionu. W opinii wynikającej z lektury strategicznych dokumentów dotyczących przyszłości regionu oraz badań podkreślić należy rolę trzech czynników: zasobów ludzkich, tradycji przemysłowych i walorów przyrodniczych.

Podstawowym elementem decydującym o rozwoju regionu jest jego gospodarka. Z tego punktu widzenia istotne jest, aby była ona zróżnicowana i zdolna do konkurencji na rynku krajowym i międzynarodowym. Stosunkowo klarowna wizja przyszłości regionu może zostać skonstruowana w oparciu o drugi z wymienionych powyżej czynników. Region świętokrzyski co prawda nie jest regionem jednorodnym pod względem infrastruktury technicznej i tradycji kulturowych i przemysłowych, wydaje się jednak, że dalszy rozwój tradycyjnych dziedzin produkcji tj. produkcji rolnej na południu województwa i produkcji przemysłowej w centrum i na północy będzie kołem zamachowym gospodarki regionu. W najbliższym czasie okaże się co jest dla województwa korzystniejsze: funkcjonowanie sieci firm przemysłu materiałów budowlanych, działających pod kontrolą potężnych korporacji, czy działalność firm niewielkich o słabych możliwościach inwestycyjnych, ale za to będących dużo bardziej elastycznymi i charakteryzującymi się potencjałem wzrostowym. Największą zagadką jest przyszłość chociażby branży odlewniczej, będącej wizytówką północnej części regionu. Jest to sektor gospodarki o bardzo tradycyjnych korzeniach, ale nie stroniący od innowacji. Analiza stanu dotychczasowego nie daje szans na wyłonienie bezdyskusyjnego lidera przyszłości.

Równie ważnym elementem przewagi konkurencyjnej województwa jest turystyka, której ważną częścią składową jest agroturystyka. Województwo

dysponuje istotnymi atrakcjami jak: przyroda, krajobraz i kultura. Są to bardzo istotne czynniki umożliwiające rozwój województwa w przyszłości. W wielu gospodarstwach tkwią zasoby mieszkaniowe, które mogą być wykorzystane dla rozwoju agroturystyki (rzadko używane pokoje, strychy i poddasza a niekiedy całe niezamieszkałe budynki). Istnieje jednak bariera finansowa ograniczająca możliwości dokonania remontów i modernizacji pomieszczeń mieszkalnych i tym samym ograniczenia źródła dochodów ludności wiejskiej. Rozwój agroturystyki stwarza również szansę bezpośredniej sprzedaży własnych produktów rolnych (bez pośredników i transportu) dla odwiedzających, sprzedaży wyrobów rzemieślniczych, a także wypożyczenia sprzętu turystycznego (np. bryczki, sanie). Cały czas widoczny jest niedobór miejsc hotelowych (szczególnie istotny w przypadku organizacji np. imprez targowych w stolicy województwa), szczególnie o dosyć wysokim standardzie. Rozwój turystyki jaki ma miejsce w chwili obecnej ma szansę stać się czynnikiem bardzo zmieniającym sposób funkcjonowania regionu. Największą wadę w tym segmencie stanowi niewielka rentowność podejmowanych inwestycji oraz - jak wynika ze statystyk - niewielkie wynagrodzenia dla pracujących w sektorze turystycznym. Mimo to warto podkreślić niewielką szkodliwość dla przyrody i efekt marketingowy płynący ze zwiększającej się liczby odwiedzających region. Znakomitym pomysłem mającym szansę na powodzenie szczególnie w południowej części województwa jest połączenie oferty turystycznej z leczniczo-rehabilitacyjną. Jest to kierunek rozwoju warty szczególnego wsparcie. Podkreślić należy większą rentowność tego typu przedsięwzięć, trwałą przewagę nad konkurencją wynikającą z uznania jakości świadczonych usług popartych znakomitymi walorami przyrodniczymi oraz doskonałą lokalizację. Oferta skierowana jest do mieszkańców województwa mazowieckiego, śląskiego, małopolskiego w pierwszym rzędzie – a w przyszłości do osób z całego terenu Unii Europejskiej.

Kolejnym elementem, do którego należy się odnieść jest właściwe zagospodarowanie przestrzenne oraz sprawne działania socjalno-społeczne (edukacja, ochrona zdrowia, świadczenia społeczne, rekreacja, komunikacja). Niepokój może budzić szczególnie problem edukacji – w znacznej części województwa opiekę nad szkolnictwem sprawują niezbyt bogate jednostki samorządu terytorialnego, wśród których zarysowuje się tendencja ograniczania wydatków związanych z tą sferą, a przenoszeniem nakładów na działania przynoszące szybko wymierne korzyści. Działania takie mogą być szczególnie szkodliwe w dłuższej perspektywie czasowej. Położenie regionu i jego znaczenie gospodarcze nie sprzyja szybkiej poprawie w zakresie połączeń drogowych, kolejowych jak również lotniczych. Drogi krajowe przebiegające przez region

mają kluczowe znaczenie dla rozwoju, a niestety plany ich modernizacji są dosyć odległe. W związku z tym prowadzona modernizacja połączeń lokalnych nie daje zadowalających rezultatów. Podobne w przypadku połączeń lotniczych. Zbyt mały rynek, zdaniem władz krajowych, nie daje szansy na budowę portu lotniczego w regionie, a słabe połączenia drogowe i kolejowe z istniejącymi lotniskami są poważną barierą odczuwalną wśród przedsiębiorców i mieszkańców regionu. Zarysowana na wstępie wizja rozwoju jest bardzo realna, pozbawiona jednak nuty nadziei na coś dodatkowego, jokera pozwalającego na nie tylko ciągłe gonienie reszty kraju, ale dającego nadzieję na sukces w przyszłości. W opinii autorów raportu taką szansą jest rozbudzenie aktywności dużej grupy młodych ludzi, którzy są ostatnim nie omawianym bogactwem regionu. Ich aktywność powinna być wspomagana przez proces kształcenia zarówno na poziomie szkół średnich jak i wyższych. Jeżeli środowisko naukowe regionu oraz działania władz w zakresie szkolnictwa powszechnego zaowocują pojawieniem się grupy ludzi o otwartych głowach i solidnym przygotowaniu merytorycznym można się spodziewać znacznego wzrostu potencjału lokalnych małych przedsiębiorstw a co za tym idzie pojawienia się nadziei na przyszłość. W tym miejscu należy zaakcentować szansę jaką daje budowa i umacnianie instytucji naukowo-badawczych i szkół wyższych. Wpływ rozwoju tego sektora na rozwój i wizerunek stolicy regionu Kielc jest nie do przecenienia.

Niebagatelną rolę w przeobrażeniach regionu będą pełnić rezerwy terenów nadających się do realizacji inwestycji. W tym zakresie kreślenie przyszłości regionu jest dosyć ryzykowne. Związane jest to z jednej strony z niewielką koncentracją przemysłu, a więc z teoretycznie sporymi możliwościami ekspansji. Niestety pamiętać należy również o czynnikach ograniczających, wspomnianymi wcześniej brakami w zakresie komunikacji i znacznym udziałem terenów prawnie chronionych. Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych nie może stać się barierą rozwoju regionu – wszak jest to jeden z najsilniejszych atutów regionu. W takiej sytuacji znaczenia nabiera mądra polityka władz pozwalająca na pozyskiwanie terenów inwestycyjnych w sposób gwarantujący jak najmniejsze szkody dla przyrody. Niestety wiąże się to z ograniczeniem ekspansji pewnych typów działalności gospodarczej.

Ostatnim elementem wartym podkreślenia jest zagadnienie związane z koniecznością pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł. Województwo świętokrzyskie nie znajduje się na terenach szczególnie korzystnych do pozyskiwania energii z wód termalnych, wiatru czy słońca. Z uwagi jednak na wagę tego problemu w przyszłości należy oczekiwać wykorzystania efektów produkcji

rolnej jako podstawowego czynnika umożliwiającego masowe pozyskiwanie zielonej energii. Jest to niestety dyskusyjna metoda, bardzo często przekreślana jako niehumanitarna w czasach, gdy w wielu krajach ludzie umierają z głodu, ale pozwalająca na zharmonizowany rozwój regionu.

Podsumowując przyszłość regionu powinna opierać się na funkcjonującym obecnie przemyśle materiałów budowlanych i rolnictwie wzbogaconych o działalność opartą na niszowych dziedzinach o dużych perspektywach wzrostu. Wzrost ten powinien być stymulowany przez działania władz oraz wynikać ze wzrostu aktywności i kompetencji młodych ludzi.

8.3 REKOMENDACJE

W kontekście powyższego, najważniejsze rekomendacje do uwzględnienia w przyszłych badaniach monitoringowych w województwie świętokrzyskim (dla regionalnego systemu innowacji), wynikające z przeprowadzonych badań są następujące:

1. Regionalny System Innowacji w województwie świętokrzyskim jest w fazie załączkowej i w celu jego dalszego rozwoju konieczna jest intensyfikacja działań sprzyjających pogłębianiu partnerstwa podmiotów go tworzących. Wymaga to zmiany mentalności najważniejszych aktorów życia społeczno-gospodarczego regionu oraz kształtowania postaw otwartych i innowacyjnych.
2. Tworzenie sieci współpracy w krótkim horyzoncie czasowym powinno bazować na dotychczasowych powiązaniach badanych jednostek w ramach Regionalnego Systemu Innowacji, przy jednoczesnym poszukiwaniu nowych form współpracy.
3. Konieczne wydaje się zwiększenie działań na rzecz poprawy dostępności informacji o systemie innowacyjnym regionu oraz informacji o dostępie do zewnętrznych źródeł finansowania działalności innowacyjnej.
4. Proponuje się zmianę celu warunkującego 6: „Optymalne wykorzystanie funduszy UE w realizacji RSI” na „Wykorzystanie funduszy UE w realizacji RSI”.
5. W toku realizacji badań monitoringowych koniecznym okazało się zweryfikowanie dotychczasowego doboru wskaźników sformułowanych w RSI. Wyniki badań pozwoliły na wprowadzenie nowych wskaźników, przeformułowanie części z nich oraz rezygnację ze wskaźników, które nie były możliwe do określenia m.in. ze względu na brak danych. Sugeruje się również przeformułowanie obecnych kategorii wskaźników: popytowe, podażowe i wynikowe na wskaźniki w układzie: produktu, rezultatu i oddziaływania.

6. Kształcenie zawodowe powinno być prowadzone tam, gdzie występują deficyty zawodów. Na podstawie badań Wojewódzkiego Urzędu Pracy należą do nich między innymi: pracownicy obsługi biurowej, nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy, pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów, robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie, gospodarze budynków, recepcjoniści, sekretarki, operatorzy maszyn górniczych i pokrewni, opiekunki dziecięce, magazynierzy, księgowi, robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym i inni⁴.
7. Wśród wymienionych powyżej deficytowych zawodów dwa związane są z górnictwem. W regionie świętokrzyskim brakuje kształcenia na kierunkach górniczych, co stanowi barierę dla rozwoju kadry górniczej w szkołach (w województwie mamy duże zasoby kamienia budowlanego). Stwarza to więc szansę władzom samorządowym utworzenia tych kierunków.
8. Promowanie kształcenia w zawodach budowlanych; stworzenie specjalistycznych, na bardzo wysokim poziomie ośrodków kształcenia kursowego w zawodach budowlanych z certyfikatem unijnym. A w związku z tym może w przyszłości dobry pracownik budowlany będzie kojarzony właśnie z województwem świętokrzyskim.
9. Wskazane byłoby uzupełnienie kształcenia w szkołach średnich i wyższych o zagadnienia związane z innowacyjnością i przedsiębiorczością.
10. Wśród ankietowanych mieszkańców regionu brak bezpośredniej wiedzy na temat RSI oraz instrumentów rozwoju regionu wynikających z przyjęcia tej strategii. Konieczne są dalsze działania promocyjne oraz rzeczywiste rozwijanie i budowanie Regionalnej Sieci Innowacji. Rozpowszechnianie informacji dotyczących wspierania rozwoju innowacyjnego regionu znajduje się w zakresie możliwości, kompetencji i współpracy władz samorządowych i władz uczelni.
11. Ankietowani mieszkańcy regionu charakteryzują się niezłym potencjałem cech ważnych dla podnoszenia innowacyjności, takich jak znajomość języków obcych, umiejętność wykorzystywania zaawansowanych technologii informacyjnych, mobilność zawodowa, motywacje zdobywania wiedzy. Władze lokalne powinny dołożyć wszelkich starań i zastosować różnorakie instrumenty zachęty, aby ten potencjał zatrzymać w regionie i stworzyć bazę kadry inżynieryjno-technicznej o najwyższej aktywności przedsiębiorczej,

⁴ Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie świętokrzyskim w I półroczu 2007, Programowanie Rozwoju Zasobów Ludzkich, Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach, Kielce, wrzesień 2007, s. 40-42.

niezbędnej do rozwoju regionu.

12. Stosunkowo mały odsetek ankietowanych mieszkańców regionu myśli o założeniu własnej działalności gospodarczej (niecałe 24%). Należałoby wzmocnić działania prowadzące do zwiększenia tego wskaźnika. Przykładowe działania pomocowe to: modyfikacja przepisów legislacyjnych w kierunku ułatwienia założenia własnej firmy; kursy i warsztaty nt. prowadzenia własnej działalności gospodarczej; możliwości korzystania ze środków UE; metod poszukiwania pracy itp.
13. Wypowiedzi ankietowanych odnośnie potrzeb czy też braków w programie studiów w znaczącej większości wskazują na potrzebę zwiększenia liczby godzin zajęć praktycznych, a więc laboratoriów, warsztatów, praktyk kierunkowych i zawodowych. Wskazane byłoby zatem, aby gremia decydujące o programach studiów wzięły ten postulat pod uwagę.
14. W działalności regionalnych instytucji wsparcia biznesu dostrzega się zbyt słabe identyfikowanie się i ukierunkowanie oferty usług w zakresie spójności z regionalnymi programami rozwoju, specjalizacjami regionalnymi oraz wynikającymi z nich przedsięwzięciami innowacyjnymi (m.in. w odniesieniu do współpracy w realizacji monitoringu Regionalnej Strategii Innowacji poprzez udział w procesie ankietowania).
15. Stopień wdrażania technik informatycznych przez regionalne przedsiębiorstwa i instytucje publiczne jest niewystarczający dla pobudzania innowacyjności regionu. Instytucje otoczenia biznesu powinny zapewniać łatwy i powszechny dostęp do usług opartych na technologiach informacyjnych i komunikacyjnych. Wsparcie to winno dotyczyć również promowania możliwości i korzyści inwestycji w technologie informatyczne oraz zwiększenia umiejętności ich wykorzystania w procesach gospodarczych w szczególności w sektorze MŚP i usługach publicznych.
16. Zasadnym wydaje się rozważenie nowelizacji RSI⁵ w perspektywie 2020 r., w tym w szczególności:
 - Zmiana celu strategicznego RSI z „stworzenie Regionalnego Systemu Innowacji – trwałego partnerstwa między przemysłem, instytucjami otoczenia biznesu, jednostkami naukowo-badawczymi, administracją rządową oraz samorządami mieszkańców dla zdynamizowania działań innowacyjnych w regionie” na „stworzenie Regionalnego Systemu Innowacji – trwałego

⁵ Rekomendacje spójne z sugestiami zgłoszonymi przez recenzenta Raportu prof. Z. Olesińskiego.

partnerstwa między organizacjami gospodarczymi, instytucjami otoczenia biznesu, jednostkami naukowo-badawczymi, administracją rządową oraz samorządami mieszkańców dla zdynamizowania działań innowacyjnych w regionie”.

- Zmiana nazwy celu warunkującego 2 Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu (obecna nazwa zawężyła problem) na „Rozwój działalności badawczej” oraz zmiana priorytetów, w szczególności: 2.2. Badania w zakresie skuteczności różnych form przeciwdziałania bezrobociu na „Badanie różnych form kształcenia zawodowego”.
 - Zmiana nazwy celu warunkującego 4 Rozwój instytucji otoczenia biznesu (obecna nazwa zawężyła problem) na „Instrumenty służące wzrostowi innowacji” (wówczas nazwy priorytetów bez zmian) lub zmiana nazw i liczby priorytetów oraz metody ich monitoringu. W odniesieniu do metody monitoringu sugeruje się zmniejszenie znaczenia procesu ankietowania i większe lub wyłączne oparcie się na opiniach krajowych ekspertów w tej problematyce.
17. Proponuje się, aby dobór aparatury badawczej odbywał się pod kątem badania nie tylko problemów zawartych w RSI (współpracy wewnątrz regionalnej), ale również innowacyjności w regionie (współpracy organizacji działających w regionie z odpowiednimi organizacjami w kraju i za granicą). Podejście to jest zgodne z „Metodologią realizacji monitoringu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005-2013”, gdzie założono prowadzenie, obok monitoringu celu strategicznego i celów warunkujących, monitoringu trendów innowacyjności regionu. Monitoring powinien też zawierać odrębną część poświęconą problematyce „jakości powiązań krajowych i zagranicznych”, jako czynnikom decydującym współcześnie o innowacyjności regionu.
18. Proponuje się, aby monitoring, obok badań statystycznych, zawierał studium przypadku. Sugeruje się poszerzenie monitorowania o poszukiwanie pewnych nowych zjawisk – na przykładą liderów zmian – tworzących nową jakość w regionie.

Politechnika Świętokrzyska

dr Paulina Nowak

Załącznik 1

Słowniczek

Beneficjent (projektodawca) – jednostka składająca wniosek do instytucji wdrażającej o dofinansowanie realizacji projektu.

Beneficjent ostateczny – osoba, instytucja lub środowisko (grupa społeczna) bezpośrednio korzystająca z wdrażanej pomocy np. biorąca udział w szkoleniach organizowanych przez projektodawców.

Centra transferu technologii i informacji – jednostki szkoleniowe, doradcze i informacyjne realizujące programy wsparcia transferu i komercjalizacji nowych technologii i wszystkich towarzyszących zadań; działają na styku nauki i biznesu.

Dotacja – bezpośrednia płatność o charakterze niekomercyjnym, dokonywana przez jednostkę kontraktującą na rzecz określonego projektodawcy w celu podjęcia przez niego odpowiednich działań (a w niektórych przypadkach sfinansowania części budżetu projektu) promujących np. cele polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Działalnością gospodarczą zgodnie z Ustawą o swobodzie działalności gospodarczej (z dnia 2 lipca 2004 r., DzU 2004 Nr 173, poz. 1807) jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Działanie – grupa projektów realizujących ten sam cel. Działanie stanowi etap pośredni między priorytetem a projektem.

Fundusze poręczeń kredytowych – nie nastawione na zysk jednostki parabankowe, udzielające poręczeń firmom starającym się o kredyt bankowy lub pożyczkę z innej instytucji finansowej, niezdolnym do samodzielnego zabezpieczenia wierzytelności.

Fundusze pożyczkowe – jednostki parabankowe, których zadaniem jest wspomaganie w środki kredytowe nowopowstałych podmiotów gospodarczych; oferują źródła kredytowania, dzięki czemu możliwe staje kreowanie nowych miejsc pracy oraz podstaw sprzyjających przedsiębiorczości; pomoc finansowa funduszy przyjmuje formę grantów i preferencyjnych pożyczek na zakładanie nowych firm.

Fundusze Strukturalne – zasoby finansowe UE służące realizacji polityki strukturalnej. Celem polityki strukturalnej jest pomoc słabiej rozwiniętym regionom i sektorom gospodarek państw członkowskich i w konsekwencji zmniejszenie różnic w poziomie rozwoju i życia pomiędzy poszczególnymi obszarami. Na fundusze strukturalne w okresie programowania 2000–2006 składały się: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR) oraz Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa (FIWR). W obecnym okresie programowania (2007–2013) funkcjonują dwa fundusze strukturalne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny.

Inkubatory przedsiębiorczości – wyodrębnione organizacyjnie i oparte na nieruchomości ośrodki przedsiębiorczości, które wspierają rozwój małych firm, w tym nowotworzonych, poprzez oferowanie lokalu i niezbędnych usług. Ich zadanie to asysta w procesie tworzenia oraz pomoc w pierwszym okresie działania małej firmy (preferencyjna stawka czynszu, szkolenia, usługi doradcze, informacyjne, dostęp do wspólnej infrastruktury technicznej i serwisowej).

Instytucja Wdrażająca – jednostka odpowiedzialna za zlecenie beneficjentowi (projektodawcy) realizacji projektu, jednostka przyznająca pomoc. Do obowiązków Instytucji Wdrażającej należy m.in. ogłaszanie konkursów, przeprowadzanie oceny formalnej wniosków, organizowanie prac Komisji Oceny Projektów, podpisywanie umów z projektodawcami, monitorowanie realizacji projektów, wypłata/zwrot kosztów poniesionych przez projektodawców, przedkładanie wniosków o płatność do Instytucji Pośredniczącej i przedkładanie Instytucji Pośredniczącej sprawozdań z realizacji Działania. Każda Instytucja Wdrażająca posiada punkt konsultacyjny, w którym można zasięgnąć informacji na temat ubiegania się o środki i wymogów dotyczących realizacji projektów.

Klaster (cluster) – geograficzne skupisko firm, dostawców, pokrewnych sektorów oraz wyspecjalizowanych instytucji, silnie ze sobą powiązanych i uzupełniających się. Tworzą go przedsiębiorstwa zlokalizowane w niedalekiej odległości od siebie, połączone siecią interakcji odnoszących się zarówno do kooperowania jak i konkurencji. Charakterystycznym jest wykorzystywanie kooperacji różnych podmiotów gospodarczych działających na tym obszarze, w celu podniesienia konkurencyjności wyrobów finalnych. Ponadto na tym terenie funkcjonuje wielu przedsiębiorców i inwestorów oraz ośrodków naukowo-badawczych. Między reprezentantami tych środowisk nawiązują się liczne kontakty formalne i nieformalne. Klastery mają charakter wielosektorowy, łącząc przedsiębiorstwa

wokół specyficznego powiązania, opartego o identyczne zaplecze wiedzy w łańcuchu wartości dodanej. Klastery powstają samorzutnie lub jako inicjatywy regionalne, najczęściej skupione wokół ośrodka naukowo-badawczego, będącego źródłem wiedzy.

Kształcenie ustawiczne to proces ciągłego doskonalenia kwalifikacji ogólnych i zawodowych, który trwa przez całe życie człowieka. Jest ono prowadzone przez placówki publiczne oraz niepubliczne. Do publicznych placówek kształcenia ustawicznego należą: Centra Kształcenia Ustawicznego, Centra Kształcenia Praktycznego, Szkoły dla dorosłych, Placówki kształcenia ustawicznego prowadzone przez wyższe uczelnie. Formy kształcenia ustawicznego, różniące się czasem trwania, zakresem i potencjalnym poziomem merytorycznym, obejmują: odczyty, filmy, wystawy, publikacje, seminaria, sympozja i konferencje szkoleniowe, nauczanie na odległość: korespondencyjne, za pomocą radia i telewizji, wspomagane komputerem i przez sieć komputerową, nauczanie otwarte, wszechnice akademickie, kursy, szkolenia: specjalistyczne, kwalifikacyjne, przygotowujące szkoły dla pracujących, studia podyplomowe, studia doktoranckie.

Ośrodki szkoleniowo-doradcze – zajmują się szerzeniem wiedzy i umiejętności poprzez doradztwo, szkolenia, informacje. Funkcjonują pod nazwami: ośrodki wspierania przedsiębiorczości, centra wspierania biznesu, kluby i centra przedsiębiorczości działające w ramach fundacji i stowarzyszeń, ale również w strukturach izb przemysłowo-handlowych i rzemieślniczych. Zalicza się do nich, szkoły wyższe, ośrodki doradztwa rolniczego, zakłady szkolenia zawodowego, centra szkolenia ustawicznego itp.

Otoczenie biznesu – środowisko biznesu zdefiniowano na potrzeby monitoringu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego jako instytucje non-profit, nie działające dla zysku lub przeznaczające zysk na cele statutowe zgodnie z zapisami w statucie lub równoważnym dokumencie, działające na obszarze województwa świętokrzyskiego. Instytucje te prowadzą działalność aktywizującą gospodarczo regiony, przyciągają inwestorów zagranicznych oraz efektywnie wykorzystują potencjał endogeniczny województwa w celu podniesienia ich konkurencyjności. Zalicza się do nich: ośrodki szkoleniowo-doradcze, centra transferu technologii i informacji, inkubatory/preinkubatory przedsiębiorczości, fundusze pożyczkowe i poręczeniowe, agencje rozwoju regionalnego i lokalnego, izby i stowarzyszenia gospodarcze.

Postawa – „nastawienie”, „predyspozycja”. Postawa jest zawsze postawą wobec czegoś (określony przedmiot postawy) oraz postawą czyjaś (czyli jest zjawiskiem istniejącym w psychice ludzkiej).

Postawa innowacyjna podmiotu to ogół względnie trwałych dyspozycji do oceniania innowacji i emocjonalnego nań reagowania oraz towarzyszących tym emocjonalno–oceniającym dyspozycjom względnie trwałych przekonań o naturze i własnościach innowacji i względnie trwałych dyspozycji do określonego zachowania się wobec innowacji. Wyjaśnienie mechanizmu kształtowania postawy innowacyjnej polega na odpowiedzi na pytanie, dlaczego podmiot chce lub nie chce wprowadzać zmiany o charakterze innowacyjnym.

Postawa otwarta określa właściwości jednostki, warunkujące jej postawę w procesie zmiany; oznacza ona gotowość, skłonność, łatwość i zdolność do poddawania się procesom innowacyjnym. Definiowana jest jako mechanizm akceptowania nowości, generujący postawę jednostki wobec innowacji.

Postawa przedsiębiorcza to zdolność (predyspozycja) ludzi do prowadzenia nastawionej na zysk działalności gospodarczej, ponoszenia ryzyka oraz do wzięcia pełnej odpowiedzialności za osiągnięte efekty.

Preinkubatory – przeznaczone głównie dla studentów, naukowców i potencjalnych przedsiębiorców rozważających rozpoczęcie działalności gospodarczej w oparciu o jakiś wynalazek lub rozwiązanie technologiczne; preinkubator ma przygotować do tej działalności poprzez szkolenia i nawiązanie odpowiednich kontaktów biznesowych; ma też zapewnić weryfikację, czy dany projekt rzeczywiście warto realizować w postaci nowego przedsiębiorstwa.

Program operacyjny – dokument przyjęty przez Komisję Europejską, służący wdrażaniu Podstaw Wsparcia Wspólnoty w latach 2004–2006 i Narodowej Strategii Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) w latach 2007–2013, składający się ze spójnego zestawienia priorytetów, zawierającego działania wieloletnie. Programy Operacyjne wdrażane były w latach 2004–2006 przez jeden lub kilka Funduszy, jeden lub kilka innych dostępnych instrumentów finansowych. Mogą one mieć charakter horyzontalny lub odnosić się do konkretnych sektorów gospodarki. SPO RZL jest jednym z pięciu sektorowych programów operacyjnych. Programy operacyjne w Polsce w latach 2004–2006:

- Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich – SPO RZL,
- Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw

- SPO WKP,
- Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich – SPO ROL,
- Sektorowy Program Operacyjny Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb – SPO RYBY,
- Sektorowy Program Operacyjny Transport – SPOT,
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego – ZPORR.

W latach 2007–2013 Programy Operacyjne wdrażane są poprzez jednofunduszowe Programy Operacyjne:

- PO Kapitał Ludzki
- PO Innowacyjna Gospodarka
- PO Infrastruktura i Środowisko
- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych
- PO Rozwój Polski Wschodniej
- PO Europejskiej Współpracy Terytorialnej
- PO Pomoc Techniczna.

Region/województwo – najwyższa jednostka terytorialnego podziału administracyjnego państwa, powołana do spełniania określonych zadań przy pomocy przyznanych kompetencji, o wybieralnej władzy, podmiotowości prawnej i własnym budżecie

Technologie informacyjno – komunikacyjne (ang. Information and Communication Technology – ICT), to wszechstronny zestaw technologii powszechnego użytku, które gromadzą, przekazują i prezentują dane i informacje w formie elektronicznej.

Załącznik 2

PROPOZYCJA ZAKTUALIZOWANYCH WSKAŹNIKÓW DO KOLEJNYCH BADAŃ MONITORINGOWYCH

Wskaźniki monitoringu systemu edukacji kształtującego postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze

Upowszechnianie technologii informacyjnych w procesach edukacyjnych			
Wskaźniki podażowe: liczba/rodzaj technologii informacyjnych (typu oprogramowanie, komunikacja wykorzystująca Internet, symulacje komputerowe procesów i zjawisk i inne) dostępnych dla użytkowników Regionalnego Systemu Innowacji			
Określenie wskaźnika	Wielkość populacji, N	Wartość wskaźnika	Uwagi
1. Liczba studentów szkół wyższych przypadająca na 1 tys. ludności			
2. Liczba zatrudnionych nauczycieli akademickich w szkołach wyższych na 1 tys. aktywnych zawodowo			
3. Średnia liczba pracowni komputerowych			
4. Średnia liczba wykorzystywanych komputerów			
5. Średnia liczba wykorzystywanych urządzeń do prezentacji treści			
6. Liczba osób w czasie zajęć na jedno stanowisko komputerowe			
7. Ocena stopnia świadczenia usług przez Internet – wartości średnie w skali 1-5 (najwyższa ocena)			
8. Odsetek badanych jednostek posiadających dostęp do katalogów bibliotecznych poprzez sieć komputerową			
9. Cele wykorzystania infrastruktury teleinformatycznej – średnie			
Wskaźniki popytowe: liczba/rodzaj użytkowników korzystających z poszczególnych technologii			
10. Rodzaje oprogramowania wykorzystywane na zajęciach			
11. Cele wykorzystywania programów komputerowych na zajęciach pozainformatycznych			
12. Odsetek godzin przedmiotów informatycznych w łącznej liczbie godzin dydaktycznych			

13. Odsetek godzin przedmiotów wykorzystujących w znacznym stopniu narzędzia informatyczne w łącznej liczbie godzin dydaktycznych		
14. Odsetek prac dyplomowych w zależności od % udziału w pracy zadania informatycznego		
Wskaźniki wynikowe: liczba/rodzaj uzyskanych efektów jakościowych (wydane zaświadczenia, certyfikaty, świadectwa i inne)		
15. Liczba wydanych dokumentów (certyfikatów/świadectw/zaświadczeń) ukończenia szkoleń/studiów podyplomowych		
16. Odsetek zajęć prowadzonych w badanych jednostkach w formie aktywnej		
17. Uzyskane rezultaty w wyniku realizacji projektu z dofinansowaniem z funduszy UE		
Rozwój form działalności gospodarczej w trakcie edukacji		
Wskaźniki podażowe: liczba/rodzaj informacji o warunkach rynkowych oferowanych przez Regionalny System Innowacji		
18. Ocena przydatności wiedzy oferowanej przez uczelnie na tle potrzeb polskiego rynku pracy		
19. Czego brakuje w programie studiów?		
20. Ocena przygotowania do pracy zespołowej		
21. Ocena wiedzy o współpracy student-uczelnia-instytucja zewnętrzna		
22. Pomoc uczelni w znalezieniu pracy		
Wskaźniki popytowe: liczba/rodzaj uczestników edukacji, którzy rozpoczęli działalność gospodarczą, liczba/rodzaj form działalności rozpoczętych w trakcie edukacji, liczba/rodzaj wykorzystanych informacji, oferowanych przez Regionalny System Innowacji		
23. Działalność zarobkowa w trakcie edukacji		
24. Samodzielna działalność gospodarcza w trakcie edukacji		
25. Poziom wykorzystania innowacyjnych technik komputerowych		
26. Znajomość języków obcych w stopniu co najmniej słabym (ocena średnia)		
27. Znajomość więcej niż jednego języka w stopniu co najmniej słabym		
28. Motywy podjęcia decyzji o rozpoczęciu studiów		
29. Ocena czynników wpływających na przedsiębiorczość (ocena w skali 1 – 5)		
30. Ocena własnej postawy przedsiębiorczej		
Wskaźniki wynikowe: liczba/rodzaj stworzonych miejsc pracy, czas życia nowo założonych firm, liczony od początku działania Regionalnego Systemu Innowacji		
31. Zainteresowanie ofertami RSI (inkubator technologiczny)		
32. Poziom wiedzy na temat możliwości wykorzystania funduszy europejskich		

33. Liczba miejsc pracy zdobytych przez studentów dzięki funkcjonowaniu uczelni w ramach sieci RSI			
34. Liczba praktyk zawodowych zrealizowanych przez studentów dzięki funkcjonowaniu uczelni w ramach sieci RSI			
35. Liczba miejsc pracy stworzona w firmach powstałych dzięki informacjom z RSI			
Rozwój kształcenia ustawicznego			
Wskaźniki podażowe: liczba/rodzaj informacji o potrzebach rynkowych oferowanych przez Regionalny System Innowacji			
36. Liczba uczestników szkoleń delegowanych przez różne podmioty			
37. Struktura przychodów w IS			
38. Struktura podstaw określania oferty edukacyjnej			
39. Źródła wiedzy na temat funduszy UE, wykorzystywane przez IS			
Wskaźniki popytowe: liczba/rodzaj kursów w ramach kształcenia ustawicznego, liczba/rodzaj uczestników tych kursów			
40. Oferta form kształcenia ustawicznego			
41. Struktura wiekowa uczestników kształcenia oferowanego przez IS			
42. Zakres tematyczny szkoleń i liczba uczestników			
Wskaźniki wynikowe: liczba/rodzaj absolwentów kursów/wydanych świadectw, liczba/rodzaj podmiotów korzystających z usług szkoleniowo-doradczych/odsetek podmiotów prowadzących działania innowacyjne w okresie 12 mies. po zakończeniu szkolenia			
43. Liczba/rodzaj świadectw wydanych uczestnikom szkoleń			
44. Efekty usług szkoleniowo-doradczych			
45. Liczba odbiorców usług doradczych			
46. Podtrzymywanie kontaktów z instytucjami, które korzystały z usług doradczych lub szkoleniowych			

Źródło: opracowanie własne.

**Propozycja wskaźników monitoringu rozwoju działalności badawczej na rzecz
wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionalnego**

Rozwój instytucjonalny jako podstawa rozwoju regionu		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe
1. Liczba / rodzaj instytucji otoczenia biznesu funkcjonujących w regionie. 2. Rodzaje aktywności instytucji otoczenia biznesu.	1. Ilość podmiotów korzystających z poszczególnych ofert instytucji otoczenia biznesu.	1. Liczba/rodzaj innowacyjnych (opartych na nowoczesnych rozwiązaniach organizacyjnych i technologicznych) instytucji, przedsiębiorstw, inicjatyw. 2. Liczba/rodzaj nowych technologii opracowanych w instytucjach sektora B+R
Badanie skuteczności różnych form przeciwdziałania bezrobociu		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe
1. Liczba/rodzaj form przeciwdziałaniu bezrobociu, oferowanych przez Regionalny System Innowacji.	1. Liczba zatrudnionych dzięki poszczególnym formom przeciwdziałaniu bezrobociu	1. Liczba/rodzaj nowo powstałych miejsc pracy. 2. Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w poszczególnych branżach gospodarki w regionie
Badanie warunków rozwoju przedsiębiorczości		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe
1. Liczba/rodzaj działań podejmowanych przez samorządy lokalne dla rozwoju przedsiębiorczości. 2. Liczba / rodzaj działań podejmowanych przez instytucje otoczenia biznesu, naukowe, edukacyjne dla rozwoju przedsiębiorczości.	1. Liczba osób korzystających z poszczególnych działań instytucji prowadzących działania wspierające przedsiębiorczość	1. Liczba/rodzaj nowo powstałych przedsiębiorstw
Badanie warunków konkurencyjności przedsiębiorstw		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe
1. Liczba/rodzaj raportów o warunkach konkurencyjności w regionie i w Polsce opracowanych przez regionalne instytucje	1. Stan zasobów niezbędnych dla funkcjonowania przedsiębiorstw 2. Liczba/rodzaj wprowadzonych w przedsiębiorstwach innowacji zwiększających ich konkurencyjność na rynku	1. Liczba przedsiębiorstw w poszczególnych branżach 2. Rentowność przedsiębiorstw w poszczególnych branżach
Badanie endogenicznych czynników rozwoju regionu		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe
1. Liczba/rodzaj badań o czynnikach rozwoju regionu opracowanych przez regionalne instytucje	1. Liczba/rodzaj wprowadzonych w przedsiębiorstwach innowacji, bazujących na czynnikach endogenicznych	1. Liczba znaczących inicjatyw opartych na endogenicznych czynnikach rozwoju regionu

Wskaźniki monitoringu rozwoju instytucji otoczenia biznesu

Budowanie inkubatorów/preinkubatorów przedsiębiorczości		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe
Liczba funkcjonujących w regionie inkubatorów/preinkubatorów przedsiębiorczości Powierzchnia uzbrojonych terenów/hal produkcyjnych/pomieszczeń biurowych oferowana potencjalnym firmom-lokatorom w inkubatorze (m²) Rodzaj usług oferowanych firmom-lokatorom w inkubatorze (np. doradczych, szkoleniowych)	Liczba studentów ostatnich lat studiów zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej w inkubatorze Liczba bezrobotnych zainteresowanych możliwością działania w ramach inkubatorów przedsiębiorczości Liczba (nowopowstałych) przedsiębiorstw zainteresowanych możliwością działania w ramach inkubatorów przedsiębiorczości	Liczba/rodzaj przedsiębiorstw korzystających z oferty inkubatorów w badanym okresie (lokatorzy inkubatorów) Powierzchnia uzbrojonych terenów/hal produkcyjnych/pomieszczeń biurowych udostępniona firmom-lokatorom w inkubatorze (m²) Liczba i rodzaj zrealizowanych usług dla firm-lokatorów Liczba zatrudnionych w firmach-lokatorach
Budowa regionalnej specjalizacji gospodarczej		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe
Liczba instytucji otoczenia biznesu oferujących usługi dla firm z branż uznanych za regionalne specjalizacje gospodarcze (na podstawie wyników Foresightu regionalnego) Rodzaj usług oferowanych firmom z branż uznawanych za regionalne specjalizacje gospodarcze (na podstawie wyników Foresightu regionalnego)		Liczba instytucji otoczenia biznesu świadczących usługi dla firm z branż uznanych za regionalne specjalizacje gospodarcze (na podstawie wyników Foresightu regionalnego) Rodzaj zrealizowanych usług dla firm z branż uznawanych za regionalne specjalizacje gospodarcze (na podstawie wyników Foresightu regionalnego)

Tworzenie przedsiębiorstw opartych na wiedzy, wirtualnych, e-biznesu		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe
Liczba instytucji otoczenia biznesu oferujących usługi związane z zakładaniem: tzw. firm e-biznesu, firm wirtualnych, przedsiębiorstw opartych na wiedzy Rodzaj ofert w zakresie możliwości uruchomienia przedsiębiorstw opartych na wiedzy, wirtualnych, e-biznesu w instytucjach otoczenia biznesu i jednostkach badawczo-rozwojowych (np. doradztwo, szkolenia)	Liczba/Rodzaj zapotrzebowania ze strony przedsiębiorstw i instytucji publicznych na usługi w zakresie: tworzenia przedsiębiorstw wirtualnych, tworzenia przedsiębiorstw opartych na wiedzy, e-biznesu	Liczba przedsiębiorstw korzystających z usług związanych z zakładaniem: tzw. firm e-biznesu, firm wirtualnych, przedsiębiorstw opartych na wiedzy Liczba usług wykonanych w badanym okresie związanych z zakładaniem tzw. firm e-biznesu, firm wirtualnych i przedsiębiorstw opartych na wiedzy Rodzaj świadczonych usług w badanym okresie związanych z zakładaniem tzw. firm e-biznesu, firm wirtualnych i przedsiębiorstw opartych na wiedzy Rodzaj/liczba nowych innowacyjnych MŚP utworzonych w parkach technologicznych i inkubatorach Liczba utworzonych miejsc pracy w firmach innowacyjnych znajdujących się w parkach technologicznych i inkubatorach
Upowszechnienie technik informatycznych w działalności instytucji publicznych i gospodarczych		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe
Liczba instytucji otoczenia biznesu oferujących usługi w zakresie technik informatycznych Liczba usług oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu w zakresie: ▪ szkoleń z zakresu IT ▪ doradztwa z zakresu IT ▪ projektowania stron internetowych ▪ zarządzania zawartością stron internetowych	Zapotrzebowanie ze strony przedsiębiorstw /instytucji publicznych w zakresie upowszechniania technik informatycznych (procent wskazań) Zapotrzebowanie ze strony mieszkańców planujących prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie technik informatycznych (procent wskazań) Rodzaj zapotrzebowania na technologie informacyjne (np. poczta elektroniczna, program/moduł finansowo-księgowy, system zarządzania relacjami z klientami)	Rodzaj/liczba udzielonych usług z zakresu IT (np. doradztwo z zakresu IT, szkolenia z zakresu IT, zarządzanie zawartością stron internetowych) Rodzaj/liczba udzielonych usług związanych z uruchomieniem i prowadzeniem firm opartych na wykorzystaniu technologii informatycznych:

Wspieranie klastrów przedsiębiorstw		
Wskaźniki podażowe	Wskaźniki popytowe	Wskaźniki wynikowe
Liczba instytucji otoczenia biznesu oferujących usługi związane z tworzeniem i rozwojem inicjatyw klastrowych Liczba ofert związanych z tworzeniem i rozwojem inicjatyw klastrowych Rodzaj ofert związanych z tworzeniem i rozwojem inicjatyw klastrowych (np. wspieranie rozwoju grup małych i średnich przedsiębiorstw, usługi dotyczące tworzenia biznes planów, formułowania się klastrów, podnoszenia wiedzy firm o możliwości współpracy przedsiębiorstw)	Zapotrzebowanie ze strony przedsiębiorstw na usługi doradcze w zakresie tworzenia i rozwoju klastrów przedsiębiorstw w instytucjach otoczenia biznesu Zainteresowanie ze strony przedsiębiorstw udziałem w konferencji/ seminarium poświęconym klasteringowi	Liczba instytucji otoczenia biznesu świadczących usługi związane z tworzeniem i rozwojem inicjatyw klastrowych Rodzaj świadczonych usług związanych z tworzeniem i rozwojem inicjatyw klastrowych Liczba klastrów powstałych we współpracy z instytucjami otoczenia biznesu Rodzaj powstałych klastrów (profil działania)

Źródło: Opracowanie własne.

Wskaźniki monitoringu budowy instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki

Rozwój Świętokrzyskiego Centrum Innowacji i Transferu Technologii		
Wskaźniki podażowe • liczba i rodzaj inicjatyw/projektów realizowanych przez SCITT	Wskaźniki popytowe • liczba i rodzaj dokonanych transferów technologii • liczba i rodzaj wdrożonych systemów jakości	Wskaźniki wynikowe • wzrost poziomu innowacyjności przedsiębiorstw na skutek współpracy ze SCITT
Prowadzenie badań służących wdrażaniu projektów wynikających z RSI, wspierających budowanie Regionalnego Systemu Innowacji		
Wskaźniki podażowe • wielkość środków przeznaczonych na wsparcie współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw w badanym okresie i od początku działania Regionalnego Systemu Innowacji	Wskaźniki popytowe • liczba projektów zgłoszonych i przyjętych do współfinansowania • liczba zgłoszonych patentów i wzorów użytkowych przez jednostki bezpośrednio lub pośrednio uczestniczące w projektach	Wskaźniki wynikowe • liczba firm typu spin off i spin out powstałych w wyniku realizacji projektów (dotyczy lat 2007-2015)

Organizowanie targów nowych technologii i wiedzy		
Wskaźniki podażowe • liczba i rodzaj targów nowych technologii i wiedzy	Wskaźniki popytowe • % wzrostu nowych odbiorców/ dostawców, zakupionych/ sprzedanych technologii	Wskaźniki wynikowe • % przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacje na skutek udziału w targach
Praktyki i staże dla studentów/absolwentów szkół wyższych służące transferowi wiedzy i innowacji		
Wskaźniki podażowe • liczba i rodzaj praktyk/staży dla studentów/absolwentów szkół wyższych	Wskaźniki popytowe • % zatrudnionych praktykantów/ stażystów	Wskaźniki wynikowe • stosunek do studentów/ praktykantów realizujących projekty w ramach prac zaliczeniowych/dyplomowych/ magisterskich
System doskonalenia kadr		
Wskaźniki podażowe • % jednostek naukowych organizujących staże i szkolenia praktyczne dla pracowników przedsiębiorstw i administracji regionalnej w jednostkach naukowych • % przedsiębiorstw organizujących staże i szkolenia praktyczne dla pracowników naukowych i administracji regionalnej w przedsiębiorstwach	Wskaźniki popytowe • ilość uczestników poszczególnych staży i szkoleń	Wskaźniki wynikowe • liczba powstałych sieci współpracy (w tym inkubatorów akademickich, akceleratorów technologii, konsorcjów naukowo-przemysłowych) i wymiany informacji między naukowcami, pracownikami administracji regionalnej a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii na poziomie regionalnym i lokalnym
Stypendia dla doktorantów z dziedzin naukowych służących rozwojowi regionu		
Wskaźniki podażowe • ilość i rodzaj stypendiów doktoranckich	Wskaźniki popytowe • % przedsiębiorstw zatrudniających wypromowanych pracowników ze stopniem doktora	Wskaźniki wynikowe • wzrost poziomu innowacyjności przedsiębiorstw zatrudniających wypromowanych pracowników ze stopniem doktora

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1.1	Schemat powiązań między podmiotami Regionalnego Systemu Innowacji	14
Rysunek 2.1	Typy szkół uczestniczących w badaniu ankietowym	25
Rysunek 2.2	Typy instytucji szkoleniowych , które wzięły udział w badaniu	28
Rysunek 2.3	Struktura form kształcenia w Instytucjach Szkoleniowych	28
Rysunek 2.4	Liczba uczniów uczęszczających na poszczególne języki – szkoły średnie (N=38).....	31
Rysunek 2.5	Poziomy nauczania języków obcych – szkoły średnie (N=38)	32
Rysunek 2.6	Formy aktywizacji uczniów w zakresie edukacji językowej – szkoły średnie (N=38)...	32
Rysunek 2.7	Średnia liczba wykorzystywanych komputerów	40
Rysunek 2.8	Średnia liczba wykorzystywanych urządzeń multimedialnych	40
Rysunek 2.9	Liczba osób w czasie zajęć na jedno stanowisko komputerowe	41
Rysunek 2.10	Środki na zakupione w ostatnich 2 latach komputery	42
Rysunek 2.11	Cele wykorzystania technologii informatycznych w bibliotece – szkoły wyższe (N=8)	42
Rysunek 2.12	Wykorzystywanie infrastruktury teleinformatycznej – średnie	43
Rysunek 2.13	Stopień świadczenia usług przez Internet – średnie	43
Rysunek 2.14	Stopień świadczenia usług przez Internet – średnie (N=14)	43
Rysunek 2.15	Średni odsetek zajęć prowadzonych w formie aktywnej	44
Rysunek 2.16	Łączna liczba godzin dydaktycznych – średnie (N=8).....	45
Rysunek 2.17	Liczba godzin przedmiotów informatycznych – średnie (N=8)	45
Rysunek 2.18	Liczba godzin przedmiotów wykorzystujących w znacznym stopniu narzędzia informatyczne – średnie (N=8)	46
Rysunek 2.19	Oprogramowania wykorzystywane na zajęciach (szkoły wyższe N=8)	47
Rysunek 2.21	Oprogramowania wykorzystywane na zajęciach (instytucje szkoleniowe N=14)	47
Rysunek 2.20	Oprogramowania wykorzystywane na zajęciach (szkoły średnie N=38)	47
Rysunek 2.22	Wykorzystanie technologii informatycznych w edukacji (instytucje szkoleniowe N=14)	47
Rysunek 2.23	Cele wykorzystywania programów komputerowych na zajęciach pozainformatycznych	48
Rysunek 2.24	Średni odsetek prac dyplomowych – szkoły wyższe (N=7)	48
Rysunek 2.25	Liczba wspólnych przedsięwzięć podjętych w latach 2005-2006 we współpracy z podmiotami województwa świętokrzyskiego – szkoły wyższe (N=8)	49
Rysunek 2.26	Wspólne projekty związane z wdrażaniem RSI województwa świętokrzyskiego – szkoły wyższe (N=8)	50
Rysunek 2.28	Wspólny udział w wystawach/targach – szkoły wyższe (N=8)	50
Rysunek 2.27	Współpraca w zakresie szkolenia personelu związanego z działalnością innowacyjną – szkoły wyższe (N=8)	50
Rysunek 2.29	Wspólna organizacja konferencji/seminariów – szkoły wyższe (N=8)	50
Rysunek 2.30	Wspólne spotkania i wymiana doświadczeń – szkoły wyższe (N=8)	51
Rysunek 2.31	Liczba wspólnych przedsięwzięć podjętych w latach 2005-2006 we współpracy z podmiotami województwa świętokrzyskiego – szkoły średnie (N=38)	51
Rysunek 2.32	Wspólne projekty związane z wdrażaniem RSI województwa świętokrzyskiego – szkoły średnie (N=38)	52
Rysunek 2.34	Wspólny udział w wystawach/targach – szkoły średnie (N=38)	52
Rysunek 2.33	Współpraca w zakresie szkolenia personelu związanego z działalnością innowacyjną – szkoły średnie (N=38)	52
Rysunek 2.35	Wspólna organizacja konferencji/seminariów – szkoły średnie (N=38)	52
Rysunek 2.36	Wspólne spotkania i wymiana doświadczeń – szkoły średnie (N=38)	53
Rysunek 2.37	Liczba wspólnych przedsięwzięć podjętych w latach 2005-2006 we współpracy z podmiotami województwa świętokrzyskiego – instytucje szkoleniowe (N=14)	53
Rysunek 2.38	Wspólne projekty związane z wdrażaniem RSI województwa świętokrzyskiego – instytucje szkoleniowe (N=14)	54

Rysunek 2.39. Współpraca w zakresie szkolenia personelu związanego z działalnością innowacyjną – instytucje szkoleniowe (N=14)	54
Rysunek 2.40. Wspólny udział w wystawach/targach – instytucje szkoleniowe (N=14)	55
Rysunek 2.42. Wspólne spotkania i wymiana doświadczeń – instytucje szkoleniowe (N=14)	55
Rysunek 2.41. Wspólna organizacja konferencji/seminariów – instytucje szkoleniowe (N=14)	55
Rysunek 2.43. Uzyskane rezultaty w wyniku realizacji projektu z dofinansowaniem z funduszy UE – szkoły wyższe (N=8)	56
Rysunek 2.44. Uzyskane rezultaty w wyniku realizacji projektu z dofinansowaniem z funduszy UE – instytucje szkoleniowe (N=14)	56
Rysunek 2.45. Podział ankietowanych ze względu na grupy wiekowe (N=492).....	58
Rysunek 2.47. Kierunek studiów (N=500).....	58
Rysunek 2.46. Podział ankietowanych ze względu na miejsce zamieszkania (N=472).....	58
Rysunek 2.48. Oceny czynników kształtujących postawy otwarte i przedsiębiorcze	60
Rysunek 2.49. Ocena własnej postawy przedsiębiorczej	60
Rysunek 2.50. Motywy rozpoczęcia studiów	61
Rysunek 2.51. Samoocena umiejętności wykorzystywania programów komputerowych.....	62
Rysunek 2.52. Dostęp do Internetu	62
Rysunek 2.53. Częstotliwość korzystania z Internetu	63
Rysunek 2.54. Cele wykorzystywania Internetu obecnie i w przyszłości	63
Rysunek 2.55. Procentowy udział osób posiadających własne konto poczty elektronicznej	64
Rysunek 2.57. Zależność pomiędzy umiejętnością posługiwania się komputerem a płcią	64
Rysunek 2.58. Zależność pomiędzy umiejętnością posługiwania się komputerem a miejsce zamieszkania	64
Rysunek 2.56. Częstotliwość korzystania z poczty elektronicznej	64
Rysunek 2.61. Procentowy udział osób znających więcej niż jeden język w stopniu co najmniej słabym (ocena ≥ 2)	66
Rysunek 2.59. Udział procentowy osób znających wybrane języki obce	66
Rysunek 2.60. Średnia ocena znajomości języków obcych (pominięto osoby nie znające języka)	66
Rysunek 2.62. Podejmowanie działalności zarobkowej w czasie studiów	67
Rysunek 2.63. Formy zatrudnienia w trakcie studiów.....	67
Rysunek 2.64. Zamiar uruchomienia samodzielnej działalności gospodarczej (N=455)	68
Rysunek 2.65. Zależność pomiędzy zamiarem założenia własnej firmy a płcią (N=454).....	69
Rysunek 2.67. Zależność pomiędzy zamiarem założenia własnej firmy a samooceną postawy przedsiębiorczej (N=445)	69
Rysunek 2.66. Zależność pomiędzy zamiarem założenia własnej firmy a miejscem zamieszkania (N=432)	69
Rysunek 2.70. Zależność pomiędzy wsparciem Uczelni a przygotowaniem do pracy zespołowej (N=491).....	70
Rysunek 2.68. Samoocena przygotowania do pracy zespołowej	70
Rysunek 2.71. Zależność między wiedzą na temat wykorzystania funduszy UE a postawą ankietowanych (N=471)	70
Rysunek 2.69. Posiadanie wiedzy na temat możliwości wykorzystywania funduszy europejskich	70
Rysunek 2.72. Ocena przydatności zdobywanej wiedzy na tle potrzeb polskiego rynku pracy	71
Rysunek 2.73. Związek wykonywanej pracy z kierunkiem studiów (N=382)	71
Rysunek 2.74. Wypowiedzi ankietowanych na temat zbędnych elementów w programie studiów	72
Rysunek 2.76. Ocena przydatności praktyk zawodowych	72
Rysunek 2.75. Wypowiedzi ankietowanych na temat brakujących elementów w programie studiów	72
Rysunek 2.77. Pomoc uczelni w znalezieniu pracy	73
Rysunek 2.78. Ocena przydatności ofert inkubatora – średnie (osoby zainteresowane N=72)	74
Rysunek 2.79. Średnia liczba uczestników korzystających z różnych form kształcenia instytucji szkoleniowych	76
Rysunek 2.80. Struktura wiekowa uczestników szkoleń.....	76
Rysunek 2.81. Źródła informacji wykorzystywane przy określaniu tematyki i zakresu szkoleń	77
Rysunek 2.82. Udział różnych źródeł informacji w pozyskaniu wiedzy o nowych rozwiązaniach.....	77

Rysunek 2.85. Źródła finansowania szkoleń pracowników (N=279)	80
Rysunek 2.83. Wykorzystywanie informacji określanych przez RSI.....	80
Rysunek 2.84. Średnia liczba instytucji korzystających z usług szkoleniowo-doradczych.....	80
Rysunek 2.86. Formy pomocy ze strony pracodawców dla pracowników starających się o podniesienie kwalifikacji (N=279)	81
Rysunek 2.87. Źródła wiedzy na temat funduszy UE wykorzystywane przez instytucję szkoleniową ..	82
Rysunek 2.88. Realizacja przedsięwzięć współfinansowanych z funduszy UE	82
Rysunek 3.1. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego oferujących usługi wspierające rozwój innych podmiotów.....	100
Rysunek 3.2. Odsetek przedsiębiorstw korzystających z usług wspierających rozwój oferowanych przez inne firmy/instytucje (N=279)	100
Rysunek 3.3. Ilość przedsięwzięć proinnowacyjnych w przedsiębiorstwach i instytucjach otoczenia biznesu	101
Rysunek 3.4. Ilość przedsięwzięć proinnowacyjnych w jednostkach badawczo-rozwojowych, jednostkach samorządu terytorialnego i szkołach wyższych.....	101
Rysunek 3.5. Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy sądzi Pan(i), że w ciągu najbliższych lat sytuacja gospodarcza w regionie oraz w gminie (mieście) poprawi się i przeciętni ludzie będą żyć lepiej?”	108
Rysunek 3.6. Rozkład odpowiedzi w zależności od miejsca zamieszkania na pytanie: „Czy sądzi Pan(i), że w ciągu najbliższych lat sytuacja gospodarcza w regionie i w gminie (mieście) poprawi się i przeciętni ludzie będą żyć lepiej?”	109
Rysunek 3.7. Średnia odpowiedzi na pytanie: „W jakim stopniu, Pana(i), zdaniem wymienione poniżej grupy ludzi wpływają na rozwój społeczności lokalnej (miasta, gminy)?”	110
Rysunek 3.8. Ocena zmian w wybranych sferach życia (miasta, gminy)	111
Rysunek 3.9. Odsetek odpowiedzi pozytywnych według miejsca zamieszkania na pytanie: „Czy w ostatnim roku zauważył(a) Pan(i) w swoim miejscu zamieszkania/miejscu pracy wprowadzenie nowych, innowacyjnych rozwiązań technologicznych?”	111
Rysunek 3.10. Deklarowana przez respondentów postawy życiowe	112
Rysunek 3.11. Czynniki wpływające na przedsiębiorczość człowieka	113
Rysunek 3.12. Liczba odbiorców badań dotyczących warunków konkurencyjności w regionie prowadzonym przez instytucję otoczenia biznesu	114
Rysunek 3.13. Liczba innowacji zwiększających konkurencyjność	114
Rysunek 3.14. Przedsięwzięcia proinnowacyjne – odsetek jednostek przebadanych, biorących udział w przedsięwzięciach innowacyjnych	115
Rysunek 3.15. Liczba odbiorców badań dotyczących endogenicznych czynników rozwoju regionu..	117
Rysunek 3.16. Liczba innowacji związanych z endogenicznymi czynnikami rozwoju regionu	117
Rysunek 4.1. Usługi świadczone przez jednostki z wykorzystaniem sieci Internet	148
Rysunek 4.2. Znaczenie usług świadczonych przez jednostkę z wykorzystaniem sieci Internet	149
Rysunek 4.3. Stopień usprawnienia działalności jednostki przez wykorzystywane systemy lub programy informatyczne wspomagające zarządzanie jednostką – średnie ocen .	150
Rysunek 4.4. Ocena istotności Internetu przy wprowadzaniu nowych rozwiązań w działalności JST – średnie ocen	152
Rysunek 4.5. Ocena istotności systemów informatycznych przy wprowadzaniu nowych rozwiązań w działalności JST – średnie ocen.....	152
Rysunek 4.6. Zasięg sieci radiowej NASK projektu e-świętokrzyskie	158
Rysunek 4.7. Rodzaj dostępu do Internetu wśród przedsiębiorców	159
Rysunek 4.8. Przepływność łącza dostępowego do Internetu wśród przedsiębiorców	160
Rysunek 4.9. Przepływność łącza dostępowego do Internetu a liczba zatrudnionych w przedsiębiorstwach.....	160
Rysunek 4.10. Funkcjonowanie sieci korporacyjnej w zależności od przychodu firmy	161
Rysunek 4.11. Sposoby zabezpieczania sieci komputerowej w przedsiębiorstwach	161
Rysunek 4.12. Polityka bezpieczeństwa sieci komputerowej w przedsiębiorstwach w zależności od zatrudniania osoby do obsługi informatycznej.	162

Rysunek 4.13 Posiadanie własnej strony internetowej w zależności od przychodów	163
Rysunek 4.14 Ilość danych na stronach internetowych przedsiębiorstw	164
Rysunek 4.16 Zależność posiadania własnej strony internetowej w zależności od zatrudniania informatyka	164
Rysunek 4.15 Liczba unikalnych odwiedzin stron internetowych przedsiębiorstw w ciągu tygodnia	164
Rysunek 4.17 Zależność częstotliwości aktualizacji strony internetowej a zatrudnianie informatyka	164
Rysunek 4.18 Zależność uruchomienia wewnętrznej poczty elektronicznej od liczby zatrudnionych w przedsiębiorstwie	165
Rysunek 4.19 Ocena wykorzystania różnych systemów teleinformatycznych w przedsiębiorstwie..	165
Rysunek 4.20 Ocena źródeł pozyskiwania informacji przez pracowników w przedsiębiorstwie.	166
Rysunek 4.21. Ocena wpływu nowych technologii na wzrost efektywności działalności przedsiębiorstwa.....	167
Rysunek 4.22 Ocena źródeł pozyskiwania informacji przez pracowników JBR o nowych rozwiązaniach.....	168
Rysunek 5.1 Siedziba instytucji otoczenia biznesu (N=9)	195
Rysunek 5.2 Rodzaj instytucji otoczenia biznesu (N=9)	196
Rysunek 5.3 Forma organizacyjno-prawna instytucji otoczenia biznesu (N=9)	196
Rysunek 5.4 Cele przeznaczenia zysku instytucji otoczenia biznesu (N=9).....	197
Rysunek 5.5 Źródła finansowania działalności instytucji Otoczenia biznesu – średnie odsetki (N=8)	198
Rysunek 5.8. Średnia liczba osób zatrudnionych (w przeliczeniu na pełne etaty) – personel zatrudniony okresowo (N=9)	199
Rysunek 5.6 Średnia liczba osób zatrudnionych w instytucjach otoczenia biznesu (w przeliczeniu na pełne etaty) (N=9)	199
Rysunek 5.7 Średnia liczba osób zatrudnionych w instytucjach biznesu (w przeliczeniu na pełne etaty) – personel stały (N=9)	199
Rysunek 5.9. Zasięg działania i odbioru oferty (N=9)	200
Rysunek 5.12 Ocena (skala 1-5) przydatności ofert inkubatora – średnie (osoby zainteresowane) (N=72)	203
Rysunek 5.10. Zainteresowanie mieszkańców regionu możliwością prowadzenia działalności gospodarczej w inkubatorze przedsiębiorstw (N=423)	203
Rysunek 5.11. Zainteresowanie przedsiębiorstw możliwością prowadzenia działalności gospodarczej w inkubatorze przedsiębiorstw (N=97)	203
Rysunek 5.13 Ocena (skala 1-5) przydatności ofert inkubatora – średnie (przedsiębiorstwa zainteresowane) (N=33).....	204
Rysunek 5.14 Usługi znajdujące się w ofercie instytucji otoczenia biznesu związane ze wspieraniem rozwoju dziedzin gospodarowania (N=9)	206
Rysunek 5.15 Średnie ocen (skala 1-3) zapotrzebowania ze strony przedsiębiorstw/instytucji publicznych (N=6)	207
Rysunek 5.16 Średnie ocen (skala 1-3) zapotrzebowania ze strony przedsiębiorstw/instytucji publicznych	208
Rysunek 5.17 Średnie ocen (skala 1-3) zapotrzebowania ze strony przedsiębiorstw/instytucji publicznych (N=5)	209
Rysunek 5.18 Rodzaj oferowanych usług w zakresie technik informatycznych (N=9)	212
Rysunek 5.19 Plany wykorzystania w działalności gospodarczej technologii informacyjnych – osoby planujące własną działalność (N=108)	213
Rysunek 5.20 Plany wykorzystania infrastruktury teleinformatycznej działalności gospodarczej – osoby planujące własną działalność (N=108)	214
Rysunek 5.21 Rodzaj oferty instytucji związanej z inicjatywami klastrowymi (N=9).....	216
Rysunek 5.22 Podmioty biorące udział w inicjatywie klastrowej (N=279)	217
Rysunek 6.1 Liczba projektów danego rodzaju	229
Rysunek 6.2 Liczba MŚP korzystających z poszczególnych usług.....	229
Rysunek 6.3 Średnie ocen skutków skorzystania z poszczególnych inicjatyw ŚCITT (N=13)	230
Rysunek 6.4. Liczba złożonych oraz przyjętych wniosków	233

Rysunek 6.5. Struktura projektów wg rodzaju	235
Rysunek 6.6 Liczba uzyskanych patentów i praw ochronnych w latach 2004-2005	236
Rysunki 6.7- 6.12 Liczba targów w podziale na branże	241
Rysunek 6.13 Średni wzrost na skutek udziału w targach wiedzy i nowych technologii (N=18)	242
Rysunki 6.14 – 6.21 Struktura średnich dla staży w podziale na źródła finansowania i lata	245
Rysunek 6.22. Losy stażystów po odbyciu stażu (N=77)	247
Rysunek 6.23 Stosunek firmy do współpracy ze studentami w kontekście pisania prac dyplomowych i magisterskich	247
Rysunek 6.24 Kierunki studiów umożliwiające rozwój kultury innowacyjnej	248
Rysunek 6.25 Średnie dla stypendiów doktoranckich (N=7)	249
Rysunek 7.1 Wykorzystanie dostępnych środków funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Kształtowanie postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych” jako wykorzystany w Świętokrzyskim procent alokacji krajowej	267
Rysunek 7.2 Wykorzystanie dostępnych środków funduszy strukturalnych UE na realizację projektów badawczych w porównaniu do odsetka nakładów na B+R w województwie świętokrzyskim (w cenach bieżących).....	277
Rysunek 7.3 Nakłady na działalność B+R na jednego mieszkańca w województwie świętokrzyskim i w Polsce.....	278
Rysunek 7.4 Wykorzystanie środków funduszy strukturalnych przez przedsiębiorstwa w odniesieniu do odsetka PKB	279
Rysunek 7.5 PKB na 1 mieszkańca (Polska = 100)	279
Rysunek 7.6 Wskaźniki nakładów inwestycyjnych, produkcji sprzedanej i wartości środków trwałych na tle kraju.....	279
Rysunek 7.7 Udział nakładów na działalność innowacyjną w województwie świętokrzyskim.....	280
Rysunek 7.8 Wskaźniki związane z ochroną środowiska w 2002 i 2006 roku	280
Rysunek 7.9 Odsetek wykorzystania alokacji krajowej ZPORR 1.2 oraz wybrane rezultaty projektów (z uwzględnieniem rezultatów ZPORR dz. 3.1 i 3.2).....	281
Rysunek 7.10 Odsetek wykorzystania alokacji krajowej środków funduszy strukturalnych na ochronę środowiska w porównaniu do odsetka nakładów inwestycyjnych na środki trwałe związane z ochroną środowiska	282
Rysunek 7.11 Odsetek wykorzystania alokacji krajowej ZPORR 1.1 oraz wybrane rezultaty projektów (z uwzględnieniem rezultatów ZPORR dz. 3.1 i 3.2).....	282
Rysunek 7.12 Odsetek wykorzystania alokacji krajowej działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji pracowników, integracją zawodową osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem oraz różnymi formami przeciwdziałania bezrobociu w odniesieniu do współczynnika aktywności zawodowej	283
Rysunek 7.13 Stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim i w Polsce w 2002 i 2006 roku ..	284
Rysunek 7.14 Odsetek pracujących w rolnictwie w województwie świętokrzyskim i w Polsce w 2002 i 2006 roku	284
Rysunek 7.15 Wykorzystania funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Rozwój instytucji otoczenia biznesu”	289
Rysunek 7.16 Kwota dofinansowania pozyskana przez instytucje otoczenia biznesu przypadająca na jedno przedsiębiorstwo	290
Rysunek 7.18 Przyczyny ubiegania i nie ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2004–2006 – średnie wagi	295
Rysunek 7.19 Bariery uzyskania wsparcia z funduszy UE – średnie ocen	295
Rysunek 7.17 Odsetek ubiegających się o dofinansowanie projektów z funduszy strukturalnych UE (N=226)	295
Rysunek 7.20 Rezultaty związane z zastosowaniem IT uzyskane w wyniku realizacji projektów z dofinansowaniem unijnym (N=279)	296
Rysunek 7.21 Rezultaty uzyskane w wyniku realizacji projektów (N=279).....	297
Rysunek 7.22 Zamiar ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2007–2013 (N=245).....	298

Rysunek 7.23 Odsetek ubiegających się o dofinansowanie projektów z funduszy strukturalnych UE (N=5)	298
Rysunek 7.24 Przyczyny nie ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2004–2006 – średnie wagi (N=8).....	299
Rysunek 7.25 Przyczyny ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2004–2006 – średnie wagi (N=4).....	299
Rysunek 7.26 Bariery uzyskania wsparcia z funduszy UE – średnie ocen.....	300
Rysunek 7.27 Rezultaty uzyskane w wyniku realizacji projektów (N=8)	300
Rysunek 7.28 Zamiar ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2007–2013 (N=8)	301
Rysunek 7.29 Odsetek ubiegających się o dofinansowanie projektów z funduszy strukturalnych UE (N=36)	301
Rysunek 7.30 Przyczyny ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2004–2006 – średnie wagi	302
Rysunek 7.31 Wnioski rekomendowane do uzyskania wsparcia (N=33)	302
Rysunek 7.32 Rezultaty realizacji projektów infrastrukturalnych (N=37)	303
Rysunek 7.33 Przyczyny ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2004–2006 – średnie wagi	304
Rysunek 7.34 Wdrożone zmiany w wyniku realizacji projektu (N=9).....	305
Rysunek 7.35 Przyczyny nie ubiegania się o środki z funduszy UE w latach 2004–2006 – średnie wagi.....	306
Rysunek 7.36 Uzyskane rezultaty w wyniku realizacji projektu (N=14)	307

SPIS TABEL

Tabela 2.1	Zakres tematyczny szkoleń oraz ich charakterystyka	29
Tabela 2.2	Na uczanie języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego w wybranych szkołach ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2006/2007	30
Tabela 2.3	Mocne i słabe strony szkół językowych województwa świętokrzyskiego	34
Tabela 2.4	Szanse i zagrożenia szkół językowych województwa świętokrzyskiego	36
Tabela 2.5	Odsetek ankietowanych korzystających codziennie z poczty elektronicznej oraz z Internetu (N=475)	65
Tabela 2.6	Wyniki analizy korelacyjnej badającej zależność pomiędzy zamiarem założenia własnej firmy a wybranymi zmiennymi	68
Tabela 2.7	Realizacja wspólnych przedsięwzięć Instytucji Szkoleniowych z wybranymi partnerami instytucjonalnymi	79
Tabela 2.8	Wskaźniki opisujące monitoring systemu edukacji kształtującego postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze	86
Tabela 3.1	Poziom bezrobocia rejestrowanego w województwie świętokrzyskim według powiatów w latach 1999 – 2006	102
Tabela 3.2	Bezrobocie w województwie świętokrzyskim w latach 1999 – 2006	103
Tabela 3.3	Realizacja aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w latach 1999 – 2006	104
Tabela 3.4	Podjęcia pracy subsydiowanej i nie subsydiowanej w województwie świętokrzyskim w latach 2004 – 2005	104
Tabela 3.5	Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w województwie świętokrzyskim w 2004 i 2005 roku	106
Tabela 3.6	Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w 2006 roku	107
Tabela 3.7	Wybrane wskaźniki finansowania innowacyjności (w tym B+R) w województwie świętokrzyskim	128
Tabela 3.8	Wybrane wskaźniki innowacyjności produktowej i procesowej w województwie świętokrzyskim	131
Tabela 3.9	Wybrane wskaźniki innowacyjności marketingowej i organizacyjnej w województwie świętokrzyskim	132
Tabela 3.10	Wybrane wskaźniki współpracy poziomej i pionowej jednostek organizacyjnych w zakresie działalności innowacyjnej w województwie świętokrzyskim	135
Tabela 3.11	Zestawienie wskaźników dotyczących monitoringu rozwoju działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego	137
Tabela 5.1	Liczba podmiotów oraz odsetek jednostek realizujących określone usługi	201
Tabela 5.2	Odbiorcy usług instytucji otoczenia biznesu	202
Tabela 5.3	System wskaźników monitoringu celu warunkującego IV „Monitoring rozwoju instytucji otoczenia biznesu”	219
Tabela 6.1	Ogólna liczba użytkowników/beneficjentów poszczególnych rodzajów inicjatyw realizowanych przez ŚCITT w podziale na lata 2005 – 2006	230
Tabela 6.2	Podstawowe informacje związane z wykorzystaniem budżetu na działanie 2.6 ZPORR w województwie świętokrzyskim w latach 2004-2006	232
Tabela 6.3	Wartość dofinansowania projektów w ramach działania 2.6 ZPORR wg grup beneficjentów	234
Tabela 6.4	Statystyki dotyczące liczby wystawców zagranicznych w latach 2004-2006 podczas targów wiedzy i nowych technologii zorganizowanych przez Targi Kielce	238
Tabela 6.5	Statystyki dotyczące liczby wystawców krajowych w latach 2004-2006 podczas targów wiedzy i nowych technologii zorganizowanych przez Targi Kielce	239
Tabela 6.6	Statystyki dotyczące liczby zwiedzających ogółem w latach 2004-2006 podczas targów wiedzy i nowych technologii zorganizowanych przez Targi Kielce	240
Tabela 7.1	Zestawienie działań programów operacyjnych finansowanych z funduszy strukturalnych UE wspierających realizację celów RSI	259

Tabela 7.2	Zestawienie wykorzystania funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Kształtowanie postaw otwartych, innowacyjnych i przedsiębiorczych”, według stanu na dzień 30.04.2007	264
Tabela 7.3	Zestawienie wykorzystania funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionu świętokrzyskiego”, wg. stanu na dzień 30.04.2007	269
Tabela 7.4	Formy wsparcia z których skorzystali beneficjenci SPO RZL 1.2 i 1.3	275
Tabela 7.5	Formy wsparcia, z których skorzystali beneficjenci ZPORR 2.3 i 2.4	276
Tabela 7.6	Zestawienie wykorzystania funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego”, według stanu na dzień 30.04.2007 r.	286
Tabela 7.7	Zestawienie wykorzystania funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Rozwój instytucji otoczenia biznesu”, według stanu na dzień 30.04.2007r.	287
Tabela 7.8	Zestawienie wykorzystania funduszy strukturalnych UE na realizację celu RSI: „Budowa instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki”, wg. stanu na dzień 30.04.2007	291
Tabela 7.9	Wskaźniki opisujące monitoring optymalnego wykorzystania funduszy strukturalnych UE dla realizacji celów RSI	309
Tabela 8.1	Zestawienie wskaźników porównawczych analizy poziomu innowacyjności regionu świętokrzyskiego	316
	Propozycja wskaźników monitoringu rozwoju działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju regionalnego	335
	Wskaźniki monitoringu budowy instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki	338

